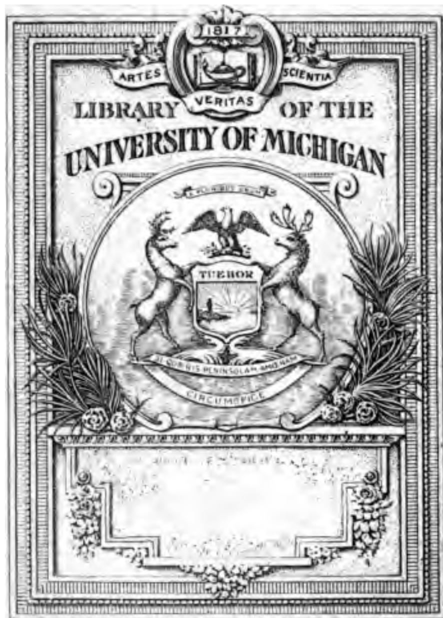
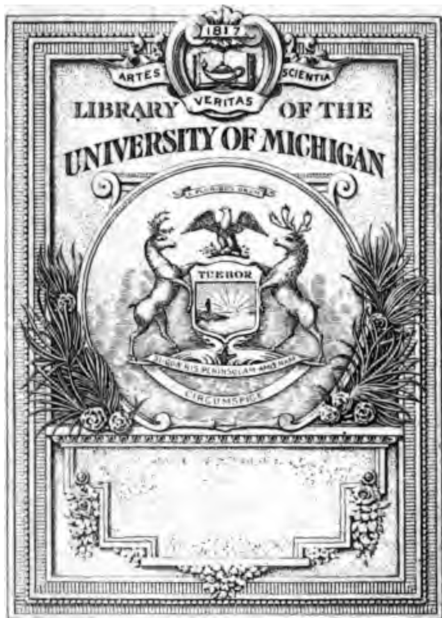
7 vols (VII not uniform)
21

7 vols (VII not uniform)
21

STRABONIS RERVM GEOGRAPHICARVM LIBRI XVII.

GRAECA AD OPTIMOS CODICES MANVSCRIPTOS
RECENSVIT,
VARIETATE LECTIONIS, ADNOTATIONIBVSQVE
ILLVSTRAVIT,
XYLANDRI VERSIONEM
EMENDAVIT

IOANNES PHILIPPVS SIEBENKEES
PROFESSOR ALTORFINVS.

TOMVS PRIMVS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCXCVI.

EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO

DOMINO

STEPHANO BORGIA

S. R. E. CARDINALI PRESBYTERO

LITTERARVM BONARVM STATORI

INSIGNI

RERVM ANTIQVARVM POPVLORVM,

AEGYPTIORVM, GRAECORVM, ITALORVM

SCRVTATORI SAGACISSIMO

FAVTORI SVO
RELIGIOSISSIME DEVENERANDO

PRO

MVLTIS MAGNISQVE IN SE COLLATIS
BENEVOLENTIAE SIGNIS
GRATAM ATQVE PIAM MENTEM
QVOQVO MODO FIERI POTEST
TESTATVRVS
HANC STRABONIS EDITIONEM
D. D. D.

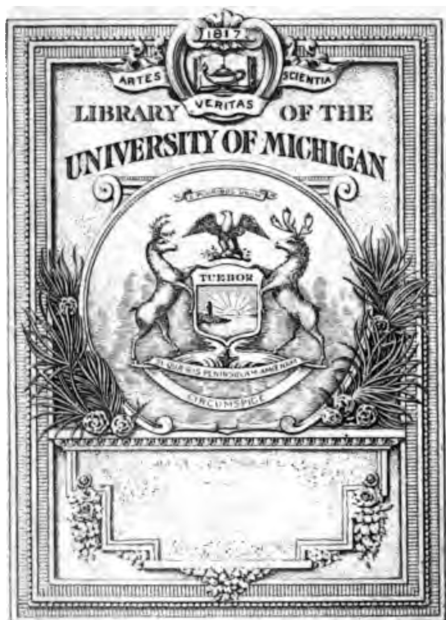
EDITOR.

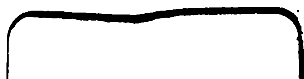
PRAEFATIO.

Nihil minus, ante annos non ita multos, cogitavi, quam fore unquam, ut Strabonis operis geographici praestantissimi editio nova meis quantuliscunque curis pararetur. Etenim cum in bibliotheca Marciana Veneta ad Strabonis codices perlustrandos me applicare constituerem, id tantummodo consilii habui, ut ex iis addiscerem: quaenam essent, quae in praeclaro illo, sed temporum miseria, librariorumque ineptorum incuria pessime accepto scriptore, opitulantibus codicibus emendari, melioremque ad statum et conditionem revocari possent; minime autem ita ambitiose de me cogitavi, qui putarem, me unquam operis ipsius editionem paraturum, onusque humeris meis tam impar esse suscepturum. Postea vero, doctorum virorum, ad quos de studiorum meorum ratione, et de Strabonis codicibus Venetis, eorumque valore et praestantia, nonnulla scripseram, epistolis ad me missis, admonitus et excitatus, ut hanc rem serio agerem, Strabonisque patrocinio suscepto, de nova eius ad codices instituta et exacta editione paranda cogitarem; tenuitatis meae conscius, diu quidem in hanc arenam descendere haesitavi; attamen desiderio tantorum virorum ut plane deessem, a me impetrare non potui.

Qua provincia suscepta, emendatoris textus personam praecipue mihi induendam intelligens, ante omnia id agendum existimavi, ut codices, antea

7 vols (VII not uniform)
21/

STRABONIS
RERVM GEOGRAPHICARVM
LIBRI XVII.

GRAECA AD OPTIMOS CODICES MANVSCRIPTOS
RECENSVIT,
VARIETATE LECTIONIS, ADNOTATIONIBVSQVE
ILLVSTRAVIT,
XYLANDRI VERSIONEM
EMENDAVIT

IOANNES PHILIPPVS SIEBENKEES
PROFESSOR ALTORFINVS.

TOMVS PRIMVS.

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.
MDCCXCVI.

EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO

DOMINO

STEPHANO BORGIA

S. R. E. CARDINALI PRESBYTERO

LITTERARVM BONARVM STATORI

INSIGNI

RERVM ANTIQVARVM POPVLORVM,

AEGYPTIORVM, GRAECORVM, ITALORVM

SCRVTATORI SAGACISSIMO

FAVTORI SVO

RELIGIOSISSIME DEVENERANDO

PRO

MVLTIS MAGNISQVE IN SE COLLATIS

BENEVOLENTIAE SIGNIS

GRATAM ATQVE PIAM MENTEM

QVOQVO MODO FIERI POTEST

TESTATVRVS

HANC STRABONIS EDITIONEM

D. D. D.

EDITOR.

PRAEFATIO.

Nihil minus, ante annos non ita multos, cogitavi, quam fore unquam, ut Strabonis operis geographici praestantissimi editio nova meis quantuliscunque curis pararetur. Etenim cum in bibliotheca Marciana Veneta ad Strabonis codices perlustrandos me applicare constituerem, id tantummodo consilii habui, ut ex iis addiscerem: quaenam essent, quae in praeclaro illo, sed temporum miseria, librariorumque ineptorum incuria pessime accepto scriptore, opitulantibus codicibus emendari, melioremque ad statum et conditionem revocari possent; minime autem ita ambitiose de me cogitavi, qui putarem, me unquam operis ipsius editionem paraturum, onusque humeris meis tam impar esse suscepturum. Postea vero, doctorum virorum, ad quos de studiorum meorum ratione, et de Strabonis codicibus Venetis, eorumque valore et praestantia, nonnulla scripseram, epistolis ad me missis, admonitus et excitatus, ut hanc rem serio agerem, Strabonisque patrocinio suscepto, de nova eius ad codices instituta et exacta editione paranda cogitarem; tenuitatis meae conscius, diu quidem in hanc arenam descendere haesitavi; attamen desiderio tantorum virorum ut plane deessem, a me impetrare non potui.

Qua provincia suscepta, emendatoris textus personam praecipue mihi induendam intelligens, ante omnia id agendum existimavi, ut codices, antea

tantum in locis aperto in mendo cubare, medelaque prae primis egere mihi visis, consultos, denuo recognoscerem, summaque cura et ad singula verba cum exemplis formulis descriptis compararem; deinde ut anquirerem, anne praeter libros ipsum Strabonis textum complexos, alia prostarent in bibliothecis, ad hunc auctorem sublevandum facientia. Quem laborem, semper oneris, neque raro fastidii plenum non omnino incassum a me exceptum mihi gratulor. Quamvis enim longe maximam corruptelae, qua Strabo tenetur, partem, ad unum omnibus, quos evolvere mihi licuit, codicibus, ita insistere, deprehendi; ut de illius textui reconcilianda integritate pristina plane desperandum sit; nihilominus tamen eorum ope locis singulis medicinam talem adferri posse reperi, quae meam ipsius spem longe superaret. Quinam autem codices a me exacti sint, declaraturus sum, si pauca antea, summarumque tantum linearum habita ratione, de fontibus exposuero, ex quibus Strabo in opere geographico construendo praecipue hausisse videatur.

Quo vero in argumento neminem unquam versaturum existimem, quin variis afficiatur animi motibus. Etenim, ratione tantum habita fontium, quos Strabo adiit: quis est, qui, vel diligentiam suam in convocandis et seligendis scriptoribus, vel ingenii perspicaciam et acumen, in notitiis, exinde petitis, diiudicandis ordinandisque non miretur. Verum, si alios scriptores, summa fide dignos, nullique geographo praetereundos, ipsi aut plane neglectos, aut non ea, qua debuit, diligentiae cura tractatos consideremus, iure doleamus necesse est; ipsum commisisse, quae in altero graviter reprehenderet.

Magnus sane fontium apparatus fuit, quo Strabo in orbis terrarum descriptione uti posset. Namque,

que, non Graecorum tantum, Romanorumque scriptorum, de rebus ad geographiam explanandam facientibus, notitias praeclaras subministrantium copiam habuit amplissimam, sed in itineribus a se institutis observata, multa sibi praebuere, priorum geographorum sententiis evertendis, corroborandis, illustrandis, supplendis inservientia. Praestitit enim Strabo caeteris in hoc, ut, parte orbis terrarum haud exigua perlustrata, complura ipse oculis intuitus sit, accuratiusque explorarit, reliquis auditu tantum vago et incerto cognita[1]). In Aegypto enim cum esset, cum Aelio Gallo, quem Octavianus Augustus huic provinciae praefecerat, totam Aegyptum ad Syenem usque, et regiones Aethiopiae conterminas perlustravit; deinde multorum annorum decursu profectiones instituit per maximam Asiae minoris et superioris partem; per oram Africae ad septemtrionem maritimam; per insulas tantum non omnes maris mediterranei; per Graeciam denique et Italiae inferioris partes ad Ligurorum usque fines. Quapropter non uno tantum loco gloriatur, se, in itinere versus occasum ab Armenia usque ad Etruriae terminos, meridiemque versus a ponto Euxino ad Aethiopiae regiones finitimas facto, plus terrarum vidisse, reliquis ante se orbis terrarum descriptionem aggressis. Quantam vero, in historiam, locorum conditionem, hominumque ingenia et mores inquirendi copiam hoc in itinere habuerit, in promtu est iudicare.

Et in subsidia, quorum Straboni in regionum ipsi non peragratarum expositione construenda, consulendorum potestas fuerit, si inquiramus, ea nec minus praeclara, quam copiosa variaque iudicemus,

 ne-

1) De itinere a se facto II, 179. A. XVII, 1170. C. Strabo, praecipue loquitur etc.

necesse est. Etenim praeter geographos orbis terrarum descriptionem declarantes, praecipue historiarum scriptores fuerunt, qui notitiarum ad cognitionem populorum ampliorem facientium copiam infinitam illi subministrarent. Iam multa ante secula *Herodotus*, de quibusdam Asiae regionibus inter Pontum Euxinum mareque Hyrcanum sitis, nec non de Africae versus septemtrionem interioris partibus praeclare exposuit[1]; omnis ille terrarum tractus a monte Caucaso ad Indum fluvium, regionesque maritimae ad oceanum Indicum sinumque Persicum, a comitibus Alexandri, in Persicis et Indicis expeditionibus, partim in regis illius rerum gestarum expositione, partim itinerariis et periplis illustratae sunt. maritima sinui Arabico, pontoque Euxino contermina, sub Ptolemaeo Philadelpho, et Seleuco Nicatore, accuratius innotuere; tandem scriptoribus Romanorum expeditiones celebrantibus, via ad regionum versus occidentem solem, boreamque sitarum cognitionem aperta est. Alii porro scriptores complures *κτισεις*, i. e. originem et fata singularum civitatum, demonstrarunt; nonnulli, quorum agmen ducit *Aristoteles*, in exponendis regionum natura, mirabilibusque versati sunt; quin ipsis ex poetarum commentis eorumque interpretibus multa convocari potuere, quibus geographus ad singulorum locorum cognitionem accuratiorem duceretur. En itaque fontem quadruplicem, e quo Straboni orbis terrarum descriptionem composituro hauriendi facultas esset: geographi, historiarum cum civilis tum naturae scriptores, poetae, eorumque interpretes.

Inter

1) Loca Herodoti ad geographiam praecipue praeclara sunt, Lib. I, 104. 203. seq. IV, 181 — 185. 236. seq. 252. seq. V, 1 — 52.

Inter geographiae scriptores alii operam in universi terrarum orbis facie describenda collocarunt, alii singulas tantum eius partes illustrandas sumsere. E primis Strabo ob oculos habuit *Hecataeum Milesium*, *Artemidorum Ephesium*, *Eudoxum Gnidium*, et, quem ducem principem secutus est, *Eratosthenem Cyrenaicum*. Is, cuius eruditio vasta antiquis non minus, quam diligentia et assiduitas, qua libris legendis incubuit, celebratur, auctor extitit operis geographici, Ὑπομνηματα γεωγραφικα, vel, ut nonnullis videtur, Γεωγραφουμενα inscripti; quo, cum rerum selectu, tum argumenti tractatione omnes, ante se geographiae scriptores, post se reliquit. Cuius auctoris vestigiis Strabo ita institit, ut Eratosthenianum opus potius repetiisse, curisque suis emendatius edidisse, quam plane novam geographiam construxisse dicendus sit. Severi quidem eius censoris potius, quam imitatoris personam Strabo tueri conatur; verumtamen notitias ad geographiae mathematicae et physicae partem pertinentes, paucis exceptis a *Polybio*, *Posidonio*, et *Hipparcho* mutuatis, omnes Eratostheni eum debere, iam dudum viris doctis exploratum est. *Artemidorum* [1]), cuius orbis terrarum descriptionem libris XI. distinctam [2]), *Diodorus Siculus*, *Plinius* [3]), *Athenaeus*, alii, concelebrant, praecipue Strabo secutus est circa distantiarum rationes constituendarum. Sic iuxta illius computationes Sardiniae a continenti distantiam [4]), regionum ad sinum Ta-

 ran-

1) De *Artemidoro* circa Ol. CLXIX claro vid. *Fabr.* B.Gr.T.III. 402. sq. ed. *Harles.*

2) *Porphyrius* de antro Nympharum p. CXIV. in fronte Homeri Odyss. edit. Barnes. Artemidori opus *Marcianus Heracleota* in compendium redegit.

3) *Hist. Nat.* III, 17. IV, 37 etc.

4) *Strabo* V, 224. B.

rantinum dimenſionem [1]) intervallum inter Pachynum promontorium Taenarumque [2]) conſtituit. Nec minus illo auctore uſus eſt in deſcriptione Aſiae ſuperioris [3]), ſinus Arabici [4]), Peloponneſi [5]), aliisque regionibus, quibus recenſendis ſuperſedeo. At, plura *Artemidori* olim in Straboniano textu extitiſſe, quae noſtri libri non agnoſcunt, demonſtratum dari poteſt e codicibus manuſcriptis, imprimis e praeſtantiſſimo Vaticano, nr. CLXXXIII, qui, inter alia, quae textui reſtitui, locum lib. VIII, 597. A. ubi de diſtantia inter Maleam promontorium et Iſtrum, ſecundum Polybii et Artemidori ſententiam, ſermo eſt, vulgatis ita expreſſum: Πολυβιου δ' ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. κατ' εκεινον γαρ συμβαινειν ἑξακισχιλιων πεντακοσιων,; ſic legit: Πολυβιου δ' ειρηκοτος το του Μαλεαν επι τας αρκτους μεχρι του Ιστρου διαστημα περι μυριους σταδιους· ευθυνει τουτο ὁ Αρτεμιδωρος ουκ ατοπως. Επι μεν Αιγιον χιλιους και ...... ους ειναι λεγων εκ Μαλεων ὁδον· ενθενδε δ' εις ...... διακοσιων· ενθενδε δια Ηρακλειας .... πεντακοσιων ὁδον· ειτα εις Λαρισσαν .... τριακοσιων τετταρακοντα .... Νικειαν ἑξακοσιων ἑξηκοντα· ενθενδε και Στοβων και Δαρδανιων ...... ἑξακισχιλιων πεντακοσιων. En praeclari Artemidori loci fruſta a librariis e textu reiecta [6]). Alia, ex eodem ſcriptore excerpta populorum inſtituta moresque

1) *Strabo* VI, 401. C.
2) *Idem* VI, 409. A.
3) *Strabo* XIV, 979. B.
4) *Idem* XVI, 1114. C. ſeq.
5) *Idem* VIII, 335. B.
6) Multa e Strabonis textu excidiſſe vel e ſolo *Stephano* demonſtratum dari poteſt. Cf. *Stephan.* Καλλιαρος cum *Strab.* IX, 652. B. v. Κρουσις, Ταυχις, Σωφηνος. al. Alias huc pertinentes obſervationes praebet *Euſtathius* in comment. ad Homerum.

resque respiciunt, ut, quae Strabo de feminarum ornatu in Hispania, de Ephesiorum institutis, Lyciaeque civitatibus enarrat, declarant [1]). *Eudoxo Gnidio* [2]), Platonis auditori et comiti in Aegyptum profecti, quem inter alia, quibus Strabo in opere geographico concinnando uti posset, quorum recensum vid. ap. *Fabricii* B. Gr. T. IV. p. 1. seqq. γῆς περιοδον composuisse e *Plinio*, *Athenaeo* aliis constat [3]), varia debet; praecipue vero eum adhibuit in Graeciae finibus [4]), Asiaeque superioris memorabilibus exponendis [5]).

Ex geographiae scriptoribus, singularum regionum statum et conditionem illustrantibus inter Strabonis fontes prae caeteris recensendi sunt: *Apollonides Nicaenus* scriptor, ut coniicio secundo ante C. N. claro, cui *Scholiastes* Apollonii Rhodii [6]) περιπλουν Ευρωπης attribuit. Quem de Asiae nonnullis regionibus exposuisse, praeter Scholiastae ex eo citata [7]), declarant, quae Strabo in Mediae et Armeniae expositione illi debet [8]): *Dicaearchus*, geographo notitias de oris maritimis regionum mari interno adiacentium obtulit [9]). *Menecratis* Ἑλλησποντιακην περιοδον adhibuit, Halizonum commigrationes

1) *Strab.* III. p. 249. B. XIV, 951. B. 981. C. *Artemidorus* etiam scripsit Τπολημματα Ιωνικα. *Athenaeus* III, 111. D. quos Strabo ob oculos habuisse videtur, de Ioniae priscis civitatibus referens. Utrum autem ea, partem solummodo operis illius geographici constituerint, an librum peculiarem, definire non possum.

2) Nisi potius Rhodius fuerit, uti b. *Semlero* videbatur in Miscell. lect. II. p. 26. f. innixo *Diogene Laërt.* VIII, 90.

3) Vid. *Fabric.* Bibl. Gr. IV, 12. seq.

4) *Strab.* IX, 598. B.

5) *Idem* XI, 778. A. XIII, 873.

6) Ad Argon. IV, 974. conf. *Vossium* de Histor. gr. T. IV. opp. p. 163.

7) Ad Argonaut. II, 955.

8) *Strab.* XI, 794. B. 800. C.

9) *Idem* III, 205. A.

tiones enarrans [1]). *Metrodoro Scepsio*, Mithridatis Eupatoris aequali usus est in monte Caucaso describendo [2]). Multa quoque ad Asiae versus orientem et austrum partes accuratius cognoscendas Straboni subministrarunt Alexandri magni comites, in itinerum eiusdem regis iussu factorum descriptione. Quorum e numero praeprimis Strabo *Callisthenem Olynthium* et *Nearchum* in consilium adhibuisse persuasus sum. Ille enim praeter Alexandri rerum gestarum, et Graecorum a pace inter Graecos et Artaxerxem confirmata historiam [3]), periplum concinnasse, ex *Scholiaste* Apoll. Rhodii [4]) compertum est; quo forte Strabo usus est, de Halicarnasso, Sardibus, et Milete exponens [5]). Fragmentum autem eiusdem scriptoris de Alexandri ad Ammonis oraculum profectione, ex commentariis eius de rebus Alexandri descriptum videtur [6]). *Nearcho*, gubernatori navis, vel ut ipse de se gloriabatur, classi Alexandri in sinu Arabico praefecto [7]), auctori περιπλου εκ της Ινδων γης κατα την μεγαλην θαλασσαν [8]), Strabo haud optimam quidem fidei partem tribuit [9]); attamen praeclaras quasdam ab eo notitias excepit, quas inter potissimae sunt, de populis Medorum conterminis, de memorabilibus et animalibus Indiae; de sinu Persico, et insulis in eo sitis; de Brahmanorum institutis et moribus, de Ariana [10]). *Timosthenes* Ptolemaei II. classi praefectus [11]) opus composuit Περι λιμενων [12]), sive, ut *Stephanus* By-

1) *Strab.* XII, 828. B.
2) Idem XIII, 907. f.
3) *Athen.* XIII, 360. C. *Diodor. Sic.* XIV, 325.
4) Ad Argonaut. II, 776.
5) *Strabo* XIII, 909. C. 930. B. XIV, 942. B.
6) Idem XVII, 1168. A.
7) *Strabo* XV, 1055.
8) *Arrianus* de exped. Alex. VII. p. 149.
9) *Strabo* II, 121.
10) *Idem* XI, 795. C. XV, 1011. A. 1013. A. 1031. seqq. 1043. D. 1049. B. 1056. A. XVI. 1111. A.
11) Idem IX, 645.
12) *Strabo* III, 205.

Byzantinus ait, Σταδιασμος inscriptum [1]), et Eratostheni, secundum *Marcianum Heracleotam*, tanti aestimatum, ut operi suo geographico totum compilatum inferret [2]). Quo e libro Strabo multa excepit, cum primis de Insulis maris Aegaei; de regionibus Africae et Hispaniae [3]) maris conterminis, de Ponto Euxino, et sinu Arabico. nec non Pamphyliae ambitus dimensionem iuxta Timosthenis rationes a se constitutam e *Plinio* colligo [4]). Praeter hos, geographis, Straboni in consilium vocatis, *Hipparchus* Bithynus adscribendus est, qui opere singulari, προς τον Ερατοσθενη και τα εν τη γεωγραφια αυτου λεχθεντα Eratosthenis placita, in parte geographiae mathematica acriter oppugnatum ivit. quo vero in argumento illum censoris nec iusti nec sapientis gloriam tulisse, ipse Strabo confiteri cogitur [5]).

Nec minus historiarum scriptores, cum historiam καθολικην, tum singularum rerumpublicarum et civitatum fata demonstrantes Straboni messem notitiarum amplissimam praebuerunt. Quae enim de origine, progressu et interitu civitatum et rerumpublicarum, de populorum commigrationibus, institutis politicis et moribus deque religionis eorum cultu exposuit, maximam partem ex illis excepta sunt. E scriptoribus autem historiam universam exponentibus praecipue *Ephorum Cumanum*, *Polybium*, *Posidonium* adiit. *Ephorus*, ipse ανδρα μνημης αξιον appellat [6]), res ab Heraclidarum reditu ad Perinthi usque excidium gestas triginta libris descri-

1) Voc. Αγαθη.

2) *Marcianus* in periplo pag. 95. edit. Hoeschel.

3) *Strabo* XIII, 919. B. XVII, 1183. III, 205. A.

4) *Plin.* Hist. Nat. VII, 35.

5) *Strabo* I, 14. II, 126. 129. 133.

6) *Strabo* XIII, 924. B. X, 713.

scripsit [1]), quo in opere geographus cumprimis invenit notitias praeclaras ad populorum et civitatum fata antiquitus perpessa explicanda [2]), facientes. Inter complura Straboni hoc e scriptore excepta praecipue observanda sunt, quae Siciliae [3]), Galliaeque [4]) descriptioni intexuit. Nobilia porro sunt fragmenta ex eodem desumta, de Crotonae conditoribus [5]), de Aetolorum origine [6]), de Locrensium legibus [7]), de rebus Creticis interque ea de Curetibus [8]). Nec non in relatione de piratis Corcyraeis Strabonem Ephori vestigiis institisse e *Suida* video [9]). *Polybii* de geographia mathematica et physica sententias Strabo II, 152. seqq. exponit, alia eiusdem scriptoris singularum regionum descriptioni inseruit; praecipue autem eum de Hispania, Gallia, Sicilia et Graecia, deque populis Alpes incolentibus adiisse videtur [10]). Prae caeteris tamen inter historicos Straboni magnam notitiarum copiam subministrantes, nominandus est *Posidonius Apamaeensis*, cuius e libro *περι ωκεανου* excerpta primo geographicorum libro inserta leguntur [11]). Verum opus, e quo Strabo praecipue hauriret, fuerunt illius Ἱστοριαι των μετα Πολυβιον, libris LII. divisae. Quae de geographia mathematica Posidonius statuit, libro II. exponuntur [12]). Praeterea maximam partem in recensendis metallifodinis Hispaniae, moribus Gallorum aliorumque septemtrionales regiones in-

1) *Diodor. Sic.* XVI. p. 469.
2) *Strabo* IX, 646.
3) *Idem* VI, 408. B. 410. A.
4) *Idem* IV, 304. B.
5) *Idem* VI, 403.
6) *Strabo* VIII, 547—549.
7) *Idem* VI, 398.
8) *Idem* X, 711. 730. seqq.
9) *Suidas* v. Κορκυραιος.
10) *Strabo* III, 215. B. 221. A. 225. B. 259. A. 246. B. IV, 279. A. 309. B. 319. A. VI, 401. 428. B. VII, 496. C. VIII. 516. B. 584. A. 597. A. caet.
11) *Idem* I, 9. D. 95. A. 100. B. II, 94.
12) *Strab.* II, 95. seqq.

incolentium populorum, nec non in disquisitione de Parthis, Iberibus, Albanisque eum secutus est [1]. Ex *Nicolai* denique Damasceni, Augusti Octaviani tempore clari, Ἱστορια καθολικη libris CXLIV divisa, Strabo multa in usum suum convertisse videtur, paucis tamen in locis nominis eius mentione facta [2].

Haec de scriptoribus historiae universae. Quos autem ex illis, qui populorum singulorum fata celebrarunt, Strabo praecipue secutus sit, nunc paucis declarabimus. In Hispaniarum expositione habuit *Asclepiadem Myrlaeanum*, Pompeio M. ut *Suidas* refert, coaevum, qui diu in Turditania commoratus, Hispaniarum descriptionem concinnavit [3]. De Gallia et Britania agens, ex *Iul. Caesaris* commentariis de bello Gallico [4], *Asiniique Pollionis* libris [5] notitias compilavit. *Antiochus Syracusanus* Ιταλιας οικισμον composuit [6], quo Strabo usus est, de Campaniae incolis priscis, de Cortonae et Taranti origine etc. exponens [7]. Eundem Antiochum Σικελιωτιδα συγγραφην composuisse, *Pausanias* auctor est [8], e quo forte decerpta sunt, quae Straboni de colonia Gnidiorum in insula Lipara, et de eorum donariis Apollini Delphico dicatis referuntur [9]. Habuit etiam *Timaeum Tauromenitem*, auctorem operis de priscis Italiae rebus publicis [10]. De Graeciae non tan-

1) Idem III, 217. IV, 277. seqq. 303. Conf. *Athen.* IV, 151. seqq. VI, 246. *Plutarch.* vit. Pompeii p. 637.

2) Cf. *Athenaeum* VI, 249. A. seq. et VIII, 332. E. cum Strabone XII, 579. seqq.

3) *Strabo* III, 236. B.

4) *Idem* IV, 262. C.

5) *Idem* IV, 294. A.

6) *Dionys. Hal.* I. p. 34. ed. *Reiskii.* vid. *Voss.* de Hist. Gr. C. 7. p. 203.

7) *Strab.* V, 371. VI, 402. 426. C.

8) *Pausan.* X. p. 326. ed. Xylandri.

9) *Strab.* VI, 422. C.

10) *Idem* VI, 399. B.

tantum historia universa multi iique praeclari scriptores egerunt, sed singulae etiam civitates habuere, qui earum κτισεις et πολιτειαν illustrarent. Celebres erant inter veteres *Aristotelis* κτισεις sive origines rerumpublicarum, Straboni fortasse consultae, de priscis Epidauri incolis referenti [1]. Idem auctor περι νησων scripsit, quo ex opere geographus nonnulla hausisse videtur in Euboeae, Ithacae et Cephaleniae descriptione [2]; at, quibus praeprimis populorum instituta declararentur, fuerunt eiusdem πολιτειαι πολεων, quo in opere, ut *Cicero* [3] ait, omnium fere civitatum non Graeciae tantum, sed etiam barbariae mores, instituta et disciplinae expositae essent. Citat Strabo non raro rerum *Atticarum scriptores* (τα Ατθιδα) [4] interque eos *Philochorum* grammaticum, *Pherecydem*, qui libris XIV. antiquitates Atticas illustravit, et *Polemonem*, qui de donariis in acropoli quatuor libris exposuit [5]. Fontes non minus praeclaros Strabo consultare potuit in singulis Asiae partibus illustrandis. *Apollodorus Artemita*, in libris τα Παρθικα inscriptis, multa de Hyrcania, Bactriania aliisque Asiae superioris regionibus exposuit [6]; de Phrygia regionibusque ei conterminis, *Apollodorus Atheniensis* in navium catalogi expositione, et *Demetrius Scepsius* Straboni notitias praebuerunt [7]. *Hypsicrates* de rebus Phoeniciis

1) *Strabo* VIII, 573. A.

2) *Etymol.* M. v. Ακροντιος. et *Strab.* X, 682. B. 685. C.

3) *Cic.* de finibus V. c. 4.

4) *Strabo* V, 339. A. IX, 601. 609.

5) *Idem* IX, 607. Alia quoque geographica *Polemonem* eundem scripsisse, ex *Athenaeo* declaratur, qui citat eius Ελλαδικον. XI, 479. Περι θαυμασιων XI, 552. B. Περι Σαμοθρακης IX, 372. A. Περι της Αθηνησιν ακροπολεως XIII, 586. Περι των εν Σικελιᾳ ποταμων. VI, 307. B.

6) *Strabo* II, 179. C. XI, 783. B. 789. C. 796. B.

7) Demetrius Scepsius Τρωικον διακοσμον libris XXX. scripsit.

niciis scripsit; *Ctesias*, quem licet minimae fidei scriptorem Strabo cum multis veterum appellet[1]), quaedam tamen notatu digna ei subministravit. Sic, quae de Indorum regis abstinentia notat, e Ctesia promanata ex *Athenaeo* colligo [2]). Quibus vero potissimas de Asiae regionibus notitias debuerit, fuerunt scriptores de Alexandri Magni expeditionibus, quorum e numero praeprimis adhibuisse videtur *Aristobulum Cassandraeum*, *Aristum Salaminum*, *Cyrsillum Pharsalicum*, *Daimachum*, *Megasthenem*, *Onesicritum*, *Patroclem*; quibus addi possunt, *Orthagoras*, quem Onesicriti in navigatione comitem fuisse *Freinshemius* ex *Philostrati* Apollonii Tyanensis vita III. p. 137. ed. *Olearii*, coniicit [3]), *Polycletus Larissaeus*, et *Polycritus Mendaeus* [4]). Quorum in scriptorum auctoritate diiudicanda iudicium Strabonis criticum summopere elucescit. persuasus enim, idque non absque veri specie, eorum fidem suspectam, neque temere admittendam [5]), multa iis prolata, reprobatum ivit, acriterque in eos invehitur, qui eiusmodi scriptorum relationibus non ponderatis, ut firmo statim innitantur fundamento. *Daimachum* et *Megasthenem*, quorum auctoritas iam Eratostheni in dubium vocata erat, ita omni fide subvertit, ut fabulas solummodo eos in medium protulisse contendat [6]). *Aristobulus* in Historia de Ale-

scripsit. *Athenaeus* III, 80. D. *Strab.* XIII, 907. B. Quo e scriptore praeclarus locus de Monte Ida *Strab.* XIII, 898. C. conf. *Athen.* XIV, 658. C.

1) Vid. *Fabricii* B. Gr. I, 741. ibique Harlesio observata.

2) *Strabo* XV, 1036. D. cf. *Athen.* X, 434. D.

3) Ex *Orthagorae* ινδικοις λογοις desumta sunt, quae *Strabo* XVI. 1111. A. de situ Tyrinae insulae habet.

4) *Strabo* XV, 1068. A. XVI, 1077.

5) Idem XI, 774. B.

6) Idem II, 121. seqq. contra Hipparchum disput. De *Megasthene* nimis severe Strabonem iudicasse, varia ex illo petita

Alexandri rebus gestis notitias praeclaras, de Hyrcania, Sogdiania, et prae primis de natura et indole Indiae ei obtulit [1]). Ex *Onesicrito*, praefecto classi macedonicae, cuius fides quidem ob id suspecta est, quia ex instituto in Alexandri M. vita Xenophontis Cyropaediam imitatus, veris multa miscuit fabulosa [2]), praeclara tamen ad instituta et mores Persiam, Bactrianam, Indiam incolentium hausisse videtur [3]). Palmam tamen bonae fidei *Patrocli* sub Seleuco Nicatore praefecto regionum Indicarum tribuit, quem fontibus ad res Indicas describendas necessariis a rege ipso instructum Strabo ipse testatur [4]).

Fontibus antiquae geographiae Poetae adnumerandi sunt: inter quos, epici praecipue carminis auctores multa eaque praeclara habuerunt, quibus Geographus de antiquitate geographica, et notionibus, quas veteres de regionum remotiorum situ ac conditione, populorumque eas incolentium moribus et institutis sibi finxerint, expositurus, uteretur. Etenim, quum complures eorum in explicandis *νοστοις*, sive Heroum erroribus expeditionibusque versarentur; non fieri potuit, quin multa ad priscae terrarum, quas heroes illi adiisse, rebusque gestis illustres reddidisse fingerentur, conditionis indolisque intelligentiam declarandam suis intexerent fabulis. Prae caeteris tamen Strabo *Homero* summam in rebus geographicis auctoritatem tribuit. Id quidem

petita demonstrant. idque *Robertsonius* in *Historical disquisition concerning the Knowledge which the Ancients had of India. Lond.* 1794. censet.

1) *Strabo* XI, 776. C. 787. D. XIV. 988. XV, 1013. B. 1017. B. 1019. A. seqq.

2) *Idem* II, 121. XV, 1022. C. vid. *Fabric.* B. Gr. T. III. pag. 47.

3) *Idem* XI, 786. C. XV, 1036. C. 1082. B. 1016. C.

4) *Strabo* II, 117.

dem res decantata est, poetarum istum principem in utroque poemate praeclaras, de nonnullis Asiae minoris et superioris partibus, et de insulis maris Aegaei et Ionii notitias declarasse; quae, si Strabo laude debita extulisset, manibus viri summi iusta solvisset. Verum *hisce* non contentus, Homerum maximum fuisse geographum, cui remotissimae terrae partes, quarum cognitio sequiori demum aetate ad Graecos pervenisse, certum est, innotuerint, haud minima libri primi parte, idque non exiguo eruditionis apparatu evincere nititur. Quam multa autem geographus noster rectius explicasset, nisi nimia illa ac prope superstitiosa Homeri veneratione sevocatus, quibusdam scriptoribus, illi contradicentibus fidem denegasset, in promtu est videre [1]).

Strabonem opere geographico diligentiae et ingenii sui monumentum praeclarum sibi exstruxisse, nemo unquam negaturus est: nihilominus tamen multa in eo deprehendi possunt, propter quae iure ad caussam dicendam vocetur. Et quod primo loco in eo reprehendatur, est neglectus multorum scriptorum in re geographica principum. Talis erat, ut iam innui, *Herodotus*, quem tamen geographus noster eiusmodi scriptoribus adcensere non veritus est, qui fabulis magis, quam veritati insectati sint [2]).

 Neque

1) Sic *Hellanicus Lesbius*, *Herodotus*, saepius a Strabone taxantur, nulla alia de caussa, quam, quia aliter ac Homerum sentire eos deprehendit. v. X, 699. B. XI, 774. C. XII, 827. A.

2) *Strabo* VII, 461. C. multus est in Herodoto reprehendendo, ob epistolam regis Scytharum l. IV, 127. insertam, quam ob simplicitatem inter fictitias referendam censet. Sed illa ipsa, quae Strabonem offendit simplicitas, ut arbitror, testis firmissimus eius sinceritatis habendus est. *Herodotum* similem Ctesiae esse ait XI, 774. C. XII, 827. A. Auctoritatem autem patris historiae praeclare vindicavit cel. *Heeren*, in elegantissimo

operis de bello Civili, alii. Quos omnes *Asinio Pollione*[1]), *Fabio Pictore*[2]), *Caecilio*[3]), *Iulio Caesare*[4]), et forte *M. Vipsanio Agrippa*, et *Varrone*[5]), ut e Plinio colligo, exceptis Straboni intactos mansisse, ipso ex opere suo geographico demonstratum dari potest. Rectius itaque Strabo egisset, si, iudicio illo iniquo de Romanorum scriptoribus viam ad ampliores cognitiones geographicas acquirendas sibi non praeclusisset, sed valere iussis, magnam saltem partem, Graecis suis, ex illorum commentariis conditionem terrarum complurium accuratius didicisset.

Alia vero, quae in opere geographico Straboniano reprehensione digna habeantur, e nimio auctoris elegantiae et delectationis lectoribus comparandae studio enatae sunt. Etenim Strabonis, ut ipse profitetur, in orbis terrarum descriptione componenda consilium hoc fuit, ut, omnibus semotis ad tractationem geographiae doctiorem pertinentibus[6]), eorum tantum rationem haberet, quae vel ad animi delectationem facere, vel fructum aliquem et utilitatem ad vitam sapienter instituendam lecturis comparare viderentur. Quo consilio, dummodo recte eo utaris, nil melius cogitari unquam potest. Praeclare enim rem agere dicendus est, absque gravi-

1) In Galliae descriptione IV, 294. A.

2) *Strabo* V, 350. A.

3) *Idem* V, 352. C.

4) Caesaris de bello Gallico commentariis solummodo usus esse videtur. IV, 262. C.

5) *M. Vipsan. Agrippa* orbis terrarum descriptionem instituit, e qua Plinius in suos libros nonnulla transtulit. Ex *Varronis* Chorographia forte dimensio longitudinis ad Borysthenem desumta est. *Strab.* II, 187. conf. *Plin.* H. N. IV, 215. Forte Chorographus, quem in Italiae descriptione citat VI, 436. C. idem est cum Varrone.

6) *Strab.* I, 21. seqq. II, 194. C.

gravitatis detrimento, tractationis venustate hominum animos tenere ac delectare intelligens; verum in historiarum et geographiae expositione pessimo argumento gratiosum esse cupientem vereor, ut iudex integer absolvat. Quem autem in errorem Strabonem incidisse, omnia produnt. Nemo quidem unquam negaturus est, in opere suo geographico, ubicunque oculum convertas, monumenta et curae, qua in notitiarum farragine immensa seligenda, et artis eximiae, qua in disponenda et ordinanda ea versatus sit, deprehendi posse; nihilominus tamen curiosus harum rerum arbiter plurima ad accuratiorem, cum universi orbis terrarum, tum singularum regionum locorumque naturae et conditionis intelligentiam facientia, aut plane omissa, aut non ea, qua debuit, cura exacta et declarata haud aequo animo feret; praesertim cum omnia demonstrent, se, maximam saltem partem, hisce desideriis satisfacturum fuisse, nisi consilio illo fraudem sibi fieri passus esset. Sic, de quorundam locorum et regionum natura, proventibus, et indole praeclare quidem exposuit; praeclariora tamen, praecipue quibus res naturales earumque caussae declararentur, quorumque notitias vel ex solo *Aristotele* amplissimas petere potuisset, omnino neglexit et reticuit [1]). Nec minus leviter in mathematica et physica geographiae parte illustranda versatus est, de qua quidem, quae geographorum priorum placita et sententiae fuerint, prolixe recenset et diiudicat; ipsum tamen argumentum, ut rem ad provinciam de politica et προς τους εν ταις ὑπεροχαις geographia exponentis [2]) non pertinentem, attingit magis quam absolvit. Quid? quod ipse pronunciare non

b 4 eru-

1) *Strabo* II, 163. A. XV, 1029. B.

2) *Idem* I, 25. C.

erubuit, se in Hispaniarum, Arabiae aliarumque terrarum descriptione locorum et populorum mentionem praeteriisse, quorum nomina barbara et auditu minus iucunda essent, ne sonitu eorum ingrato aurem delicatiorem Graecorum molestia afficeret [1]).

Quum itaque Strabo, cum circa fontes seligendos, tum circa argumentum tractandum multa eaque scitu dignissima plane omiserit, alia non, qua res ferret, industria exegerit, non amplius inquirendum existimem: qua ex re factum sit, ut opus geographicum, cuius dignitatem et praestantiam inter nos ne illi quidem absque famae iactura ignorare possunt, qui vix a limine humanitatis disciplinas salutarint, priscis parum acceptum et commendatum, immo neglectum fuisse videatur? Nos quidem rerum magno apparatu in eo congesto delectamur non tantum, sed erudimur etiam; plurimis enim veterum scriptorum, e quibus Strabo notitias petierat, deperditis, haud exigua eaque praeclara ad historiam, mores et instituta populorum facientia nobis in opere suo servavit, auctoribus superstitibus non adnotata. Verum enim vero, si quaeratur, num veteres eadem in hoc opere, quae nos, approbaverint, vereor, ne inconsulto ac temere agere videatur, qui illorum sententiam ad nostram supellectilem exigere, et ad nostrum iudicium illos calculum suum posuisse statuere velit. Est enim librorum etiam optimorum haud raro eiusmodi sors, ut fama tantum fruantur temporaria, et celebrita-

1) *Strabo* III, 234. A. de Hispaniarum populis: φκνω δε τοις ονομασι πλεοναζειν, φευγων το αηδες της γραφης, et de Arabiam incolentium priscis nominibus XVI, 1123. D. Ου λεγω δε των εθνων τα ονοματα, τα παλαια δια την αδοξιαν, και άμα ατοπιαν της εκφορας αυτων. Plane indigne pronunciatum a geographo.

britate, temporis conditione, ſtudiorum ratione, genio ſeculi limitata et circumſcripta. Quibus commutatis, omnium ore celebrata olim, et cedro digna exiſtimata, ne tantillum quidem honoris tribuitur; et contra ſtudio ferventiſſimo tractata videmus antea neglecta et vilipenſa. Haud ſcio, an Strabonis operi geographico eadem evenerint. Demiramur quidem in eo curam auctoris in anquirendo eximiam, diligentiam in ſeligendo, et ingenii acumen in ordinando et diſponendo notitiarum copiam immenſam huic operi intextam; verum, quis eſt, qui affirmare velit veteres eidem noſtrae ſententiae ſubſcripſiſſe? Quid quaeris? Strabonis opus geographicum ambiguo applauſu inter veteres acceptum vel ſilentio ſolo ſcriptorum praeſtantiſſimorum de eo comprobari exiſtimem; niſi quis caſu ſolummodo ac fortuito id eveniſſe affirmet, ut, *Marciano Heracleota* [1]), *Athenaeo* [2]) et *Harpocratione* [3]) exceptis, vix ullus ſcriptorum antiquiorum extet, qui των γεωγραφουμενων eius expreſſam faciat mentionem. *Plinio*, multo licet in notitiis geographicis proponendis, et geographiae ſcriptoribus allegandis, ne nomen quidem Strabonis cognitum fuiſſe videtur; idemque dicendum eſt de *Pauſania*, aliisque ſeculi ſecundi et tertii ſcriptoribus. At, citatur *Ioſepho* [4]) et *Plutarcho* [5]). Citatur ſane: ſed ad aliud Strabonis opus, ad hiſtoriam nempe rerum poſt Polybium geſtarum utrumque reſpexiſſe, iam dudum exploratum eſt. Niſi itaque omnino fallor, Strabonis geographia, primis ſeculis neglecta, ea demum aetate inclareſcere et celebrari coepit, quam

1) Peripl. init.
2) Lib. III. p. 121. A. XIV. p. 657. E.
3) Voc. Λεσχαιον et Λευκας.
4) De Bello Iud. XIV.
5) Vit. Syllae p. 468. C. Luculli 511. D.

περι μεγεθους και σχηματος της γης. Incipit autem: Η γη κεντρου λογον επεχει προς την σφαιραν του στερεωματος· ουχ ότι πασα κεντρον εστι· παν γαρ κεντρον αδιαστατον ύπαρχει και αμερες. Finis est: Εσαι ουν κατα τον Ποσειδωνιον ή περιμετρος της γης σαδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν· ειγε το εκ Ροδου προς Αλεξανδρειαν διηκον εις πεντακισχιλιους ποσουται σαδιους. ει δε μη προς λογον αυτου, της περιμετρου δε της γης σαδιων μυριαδων τεσσαρων και εικοσιν ή διαμετρος εσαι ταυτης οιονει σαδιων τριων έξηκοντα και τριακοσιων και χιλιαδων έξ προς μυριασιν έπτα. την γαρ της σφαιρας περιμετρον το τριπλασιον εχει της οικειας διαμετρου. Προς δε, και το ευδομον, ου κατ' ακριβιαν, αλλ' ώς εγγιστα τοις περι Αρχιμηδην δοκοι, παντος κυκλου και πασης σφαιρας περιμετρον λογον έχειν αποφαινομενοις προς την οικειαν διαμετρον ώς εγγιστα τριπλασιου εφ' ευδομον. Idem opusculum Straboni adscriptum exhibet quoque cod. *Laurentino-Mediceus* Pl. 128. c. III. ut vidi in cel. *Bandinii* catal. bibl. Laurent. p. 54. Soleo hunc codicem *Vaticanum* B nominare. Ad libros classis secundae pertinet.

Tertius Vaticanus Urbino Hortensi cum pluribus aliis codicibus in bibliothecam Vaticanam adlatus, nr. CV. chartaceus est, forma max. sec. XVI. septem Strabonis libros posteriores complexus. Omnium quos vidi recentissimus. Conspirat iste codex fere in omnibus cum cod. Vat. CLXXIII.

Codices Marciani.

In bibliotheca *Marciana reipublicae Venetae* tres Strabonis codices, quorum usum S. Rev. Abbas *Morellius* eiusdem bibliothecae praefectus qua semper est humanitate mihi concessit.

378 *Primus*, inter codices Marcianos CCCLXXVII, forma maxima, in membranis eleganter, neque industria

duſtria vulgari manu, ut videtur, *Ioannis Rhoſi* celebris calligraphi Cretenſis, ſumtibus vero magni *Beſſarionis* exaratus, opus Strabonis integrum exhibet. Convenit cum Vaticano primo, locis truncatis et lacunoſis exceptis. Appellatur mihi *Venetus A*, et agmen eorum ducit, in quibus calligraphorum ingenium aliquid ſibi permiſiſſe videtur.

Secundus Venetus nr. CCCLXXVIIII. illo antiquior, ſec. forte XIV. exaratus; chartaceus eſt, forma max. duodecim libros priores complexus. Convenit cum Venet. A. Hunc voco *Venetum B*. 377

Venetus tertius, chartaceus, ſec. XV. forma octav. ſeptem libros poſteriores exhibens, in lectionibus cum probis tum pravis cum Venet. A. convenit. Praeter hos Strabonis libros continet *Gemiſti Plethonis* opuſculum ineditum, *Διοςθωσις των ουκ οςθως ὑπο Στςαβωνος λεγομενων* inſcriptum. *Gemiſtus* praecipue in iis corrigendis verſatur, quae de mari Caspio Strabo tradiderat. Incipit autem opuſculum: *Ουτε την θαλασσαν την Κασπιαν ὀςθως οιεται Στςαβων τῳ ωκεανῳ συμβαλλειν· κατ' αυτην γας ουσα ἀυτη παντοθεν καταλαμβανεται*; et ultima eius verba ita ſe habent: *Ἁ μεν ουν αξια λογου των Στςαβωνι ουκ οςθως εν τη γεωγςαφικη λεγομενων ταυτῃ ὑφηγησει, ταυτ' εςι τε και τοιαυτης της τε διοςθωσεως πςος ἡμων τυγχανει. ει δε τι αυτῳ και αλλο ουκ οςθως λεγεται, ουκ αν δη μεγα τι ειη· τα δε πολλα αυτῳ ευ τε και καλως λεγεται* [1]). Alterum eiusdem 379

1) Hoc opuſculum, quod particula tantum operis *Gemiſti* amplioris eſſe videtur, exſtat quoque in cod. Vat. CLXXIV. Florentino Mediceo XXIX. plut. 28. et inter codd. bibl. *Pelliſeri* in Anglia nr. MCC; eiusque mentionem facit *Labbeus* Bibl. nova MSS. pag. 120. *Lucas Holſtenius* in ſyntagmate geographicorum id edere voluiſſe, monet *Lambecius* lib. I. de biblioth. Vindobonenſi, pag. 114.

dem auctoris eodem in codice exstans opus, excerpta praeclara sunt e Strabonis libb. X. prioribus, de quibus paullo infra locuturus sum. Appellatur mihi *codex Venetus C.*

Quarti denique codicis Strabonis Veneti, chart. sec. XV. 4. fol. 289. nr. DCXL. Strabonis Geographiae septem posteriores libros exhibentis cel. *Villoisonius* Anecd. gr. p. 248. mentionem facit.

De Codicibus Strabonis ab Henrico Scrimgero collatis.

Silentio hic praeterire non possum collationem sex codicum Strabonis manuscriptorum, ab *Henrico Scrimgero* Genevensi ad ornandam novam Strabonis editionem, institutam, quorum varias lectiones margini Aldini exempli adscripsit, quod in bibliotheca *Barberina* instructissima adservatur. Quosnam autem codices *Scrimgerus* exegerit, ipse in nota, fronti exempli adscripta declarat, quam iuris publici facere non supervacaneum puto.

1) *In primis ex bibliotheca Petri Bembi codicem habuimus sane antiquum, qui decem priores libros continebat, ipse etiam multis in locis in margine veterem lectionem aliam ac diversam habens, quam etiam in nostro posuimus hoc signo* γρ. Appellatur mihi *Cod. Bemb. A.*

2) *Secundo loco Bessarionis Cardinalis librum ex S. Marci bibliotheca habuimus, qui omnes Strabonis libros habebat; illius lectionem minio rubro adscripsimus, aut duobus semicirculis prioris libri lectioni affixis, cum eodem convenire ostendimus.* Est Codex Marcianus A.

3) *Tertio ex eadem bibliotheca vetustum codicem contulimus, qui quidem duodecim libros priores habebat. Huius diversam lectionem, quia in omnibus fere cum Bessa-*

Bessarionis codice concordaret, lectionis illius diversitati duobus semicirculis nigro minio apposuimus, si quando autem diversum haberet, in ultima marginis parte id posuimus, et punctula frequenter, quibus indicamus idem in ipso deesse, quod in Bessarionis in eadem marginis parte notavimus. Hunc codicem Gemisti fuisse credimus. Est inter Venetos B.

4) *Quarto librum Gemisti habuimus, qui initio excerpta omnia ex Strabonis libris habebat, veluti epitomen, aliquando etiam adversus Strabonis sententiam disputationes. Hic liber habebat libros XI ad XVII. huius diversam lectionem, quia etiam multis in locis cum Bessarione conveniret, semicirculo eidem convenire ostendimus, diversam autem lectionem ulterius in marginem posuimus.* Codex Marcianus C.

5) *Ad extremum cum Romae essemus, duos antiquos codices ex Strozorum bibliotheca habuimus, quorum alter integerrimus et castigatus, manum Lascaris in marginem notis indicabat, in quo libri XVII. fuerunt;* (appellatur Stroz. B.) *alter, qui omnium longe vetustissimus fuit, vel vetustate ipsa corrosus, indicium fecit, unde lacunae illae, quae in caeteris habentur, emanarunt, libros novem continebat, cuius lectionis varietatem ad interiorem marginem vel notis, quibus convenire cum optimis exterioris marginis indicare solemus, vel certe scriptis atque positis illis, quae illius erant propriae varietates.* Codicem Stroz. A. eum nomino.

Ubinam hodie codex iste antiquissimus adservetur, non habeo dicere. Caeterum cum Vaticano A, cum in lectionis varietate, tum in lacunis ita concordat, ut ex uno eodemque exemplo descripti videantur.

Hanc collationem Scrimgerianam respiciens forte *Casaubonus*, novam Strabonis editionem paraturus, ad *Petrum Iunium* ep. 514. scribit: *Quantum*

ad

ad eam rem iuvare nos tuae illae notae Strimgerianae queant, ne dici quidem potest.

Memoratis codicibus manuſcriptis, quorum evolvendorum copia nobis facta eſt, ſubiungemus reliquos pluribus in bibliothecis exſtantes; quorum notitiam e bibliothecarum indicibus hauſimus.

Florentiae in *Laurentino - Medicea bibliotheca* quatuor Strabonis codices proſtant. *Primus* X priores libros continet, Sec. XIV, chartaceus, forma quadrata, fol. 293. Plut. XXVIII. cod. V. *Bandinius* in catal. mstorum bibl. Laurent. pag. 15. Variam huius codicis lectionem iuris publici fecit Abr. *Gronovius* in *Variis Geographicis*. Lugd. Bat. 1739. pag. 149. ſqq. Eandem *Brequignius* V. Cl. in notis ad editionem ſuam Strabonis recenſet, defendit, reiicit.

Alter Laurentinus codex eosdem libros complexus chartaceus eſt, forma quadrata, fol. 207. ſec. XIV. Plut. XXVIII. cod. XL. *Bandin.* libr. laud. pag. *66*. *Tertius* libros ſeptem poſteriores exhibens, chartaceus, ſec. XIV. fol. 233. Plut. XXVIII. cod. XV. *Bandin.* pag. 31. *Quarto* denique in libro iidem ultimi ſeptem libri exſtant. Sec. XIV. forma quadrata, fol. 240. Plut. XXVIII. cod. XIX. *Bandin.* pag. 37.

Malateſtarum bibliotheca, quae Ceſenae in coenobio fratrum minorum ad D. Franciſci praecepta vitam inſtituentium eſt, unum Strabonis codicem poſſidere, video in Catalogo eiusdem bibliothecae et in Monteſalconii Biblioth. Bibl. T. I. pag. 434.

Mediolani in bibliotheca Ambroſiana teſte *Monteſalc.* l. laud. p. 504. cod. Strabonis conſervatur cum Scholiis vol. IV. una cum aliis duobus codd. eiusdem auctoris.

Pariſina

Parisina olim *Regia*, nunc *Nationis Francorum bibliotheca* sex codices Strabonis manuscriptos possidet, quorum *Catalogus Bibliothecae Regiae* T. II. mentionem facit. Cod. MCCCXCIII. chartaceus sec. XII. vel XIII. teste *Montefalconio* bibl. bibl. pag. 1027. is est, quem Abbas *Sevinius* An. 1732 ex oriente attulit. Convenit in lectionibus principibus, ut didici ex *Montefalconio*, qui eiusdem codicis varietatem lectionis libri primi in T. II. bibl. pag. cit. seqq. inseruit. Ad huius codicis fidem *Brequignius* Strabonis textum praecipue constituit. *Secundus*, nr. MCCCXIV. membranaceus, sec. XV. manu *Caesaris Strategi* Lacedaemonii, de quo vid. *Montefalconii* Palaeograph. Gr. pag. 96. exaratus, XVII. libros continet. Olim ad Mediceos pertinebat. *Tertius* nr. MCCCXCV. chartaceus est, forma maxima, sec. XVI. omnes Strabonis libros exhibens. Quo codice, notante catalogo, typographi usi sunt, quorum opera Strabo ex Aldi typographia prodiit. *Quartus* MCCCXCV. chartaceus, sec. XV. forma max. libros XVII. complexus. *Quintus* nr. MCCCXVII. membranis inscriptus, forma maxima, libros X. priores habet. Si verum est, eum, uti catalogi editor observat, sec. XII. exaratum esse, omnium antiquissimus, et forte idem est, quem Scrimgerus in Stroziana bibliotheca tractaverat. Variis in locis truncus est, a recentiore tamen manu restauratus. *Sextus* MCCCCVIII. chartaceus, forma quadrata, sec. XV. omnes XVII. libros continet.

Bibliotheca Escurialensis codicem Strabonis possidet XVII. libros complexus, ut observavit *Plüer* in itinerario per Hispaniam pag. 190. In *bibliotheca Madritensi regia* est cod. chartaceus continens XVII. libros, quem copiose describit *Iriartus* catal. cod. graec. pag. 19. seq.

In *Anglia:* bibliotheca collegii novi *Oxoniae* codicem mutilum possidet, nr. MCCCXI. in catalogo Mss. Oxon. et *Montefalc.* Bibl. bibl. tom. I. pag. 666. *Cantabrigiae* in bibliotheca academica est codex, quosdam Strabonis libros continens, nr. MMCCLXXI. *Montef.* libr. laud. pag. 672. *Etonae* in collegii bibliotheca exstat manuscriptum, decem libros priores complexum, secundum Catalog. librorum manuscriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697.

Exempla quaedam manuscripta in *bibliothecis Moscuensibus* exstare, testatur *Athanasius Schiada.*

De Codicibus chrestomathiam sive excerpta e Strabone continentibus.

Praeter Strabonis chrestomathiam, a *Sigismundo Gelenio*[1]) primo vulgatam, *Hudsonio* Tom. II. Geographiae veteris scriptorum minorum repetitam, et Almelovenio denique editioni suae Strabonis subiectam, plura in bibliothecis excerpta hactenus inedita latent; de quibus pauca mihi commemoranda sunt.

Sola in *bibliotheca Vaticana* adservantur quatuor Strabonis chrestomathiae diversae. *Primam* exhibet codex *Palatino-Heidelbergianus* apud *Sylburg.* cod. XCII. qui codex quidem inter Palatino-Vaticanos libros hodie exstat, ut didici e catalogo eiusdem

1) In volumine variorum opuscula geographica continenti. Inscriptum autem est: Αρριανου περιπλους Ευξεινου ποντου· Του αυτου περιπλους της ερυθρης θαλασσης· Αννωνος περιπλους Λιβυας· Πλουταρχου περι ποταμων και ορων· Επιτομη των του Στραβωνος γεωγραφικων. Εν Βασιλεια παρ' Ιερωνυμῳ Φροβενιῳ και Νικολαῳ τῳ Επισκοπιῳ, ετει της θεογονιας αφλγ. 4.

dem bibliothecae manuſcriptorum, manu *Leonis Allatii*, et Lucae *Holſtenii* deſcripto, ſed miniſtri cuiusdam incuria e loco ſuo conſueto ad alienum translatus mihi tradi non potuit. *Alter codex*, cuius mentio fit a *Sylburgo* pag. 129. excerpta e Strabone continens, in eadem *bibliotheca palatino-vaticana eſt*, nr. CV. in catalogo *Leonis Allatii* et *Lucae Holſtenii*. Eſt chartaceus, forma quadrata, ſec. XV. eleganter deſcriptus, et praeter excerpta e Strabone ampliſſima, multa exhibet e Dione Caſſio, Pauſania, Ariſtotele, Platone, Syneſio, Ioanne Lydio petita. Codex autem inſcriptus eſt: Συναγώγη συλλεγεισα απο διαφορων βιβλιων παρα σοφωτατου και λογιωτατου και τιμιωτατου εν μοναχοις Κυριου Μαξιμου του Πλανουδη πανυ οφελιμος. Eadem Planudis excerptarum collectio in *bibliotheca Pariſina* cod. DCCCCIX. absque compilatoris nomine proſtat. *Tertius* liber, in catalogo bibliothecae Vaticanae antiquae nr. CLXXV. membranaceus, ſec. XIII. vel XIV. forma quadrata, inter varia philoſophica et aſtrologica opuſcula continet: Συνοψιν των κολπων της κατ' ἡμας οικουμενης εκλεγεισα εκ της γεωγραφιας Στραβωνος. Excerpta ſunt e Strabonis libb. II. pag. 182. uſque ad lib. VII. pag. 492. *Quartus* denique codex in eiusdem bibliothecae catalogo CCCCLXXXII, bombycinus eſt, form. oct. ſeculo XIII. vel XIV. exaratus. Codex ob ſiglarum et ſyllabarum compendia lectu difficillimus, atque aetate et blattarum morſu miſerrime adfectus.

At maioris momenti ſunt, quae cod. CCCLXXIX. *bibliothecae Marcianae* continet e decem libris Strabonis prioribus *Georgii Gemiſti Plethonis* excerpta, quae vero rectius locupletiſſimam locorum Strabonianorum a doctiſſimo illo magni Beſſarionis praeceptore refectorum, melioremque in ordinem digeſtorum collectionem nominaveris. Summa enim

industriae cura, neque minori successu *Gemistus* plurima Strabonis loca desperatissima, nulliusque codicis ope sananda, vel solo ingenii acumine, vel codicum forte nostris emendatiorum auxilio hoc in opere ita refinxit, melioremque in ordinem redegit, ut sexcentis locis, codicum auxilio plane destitutis, eorum solo subsidio, Strabonem ad conditionem saniorem revocare potuerim. Quae excerpta iam *Casaubono* cognita fuerunt, quorum nonnunquam in notis ad Strabonem mentionem facit; ipsa tamen accurate exegisse non videtur.

Alia ac plane diversa *Gemisti Plethonis* excerpta e Strabone sunt in cod. Marciano CCCCVI, cum aliis ex Diodoro Siculo, Plutarcho, Appiano, Theophrasto etc. ab eodem compilatis. v. *Villoison.* Anecd. p. 244.

In *Bibliotheca Parisiensi* cod. MCCCXVIII. sec. XVI. quem *Franciscum Asulanum* olim possedisse catal. codd. Reg. tom. II. pag. 368. refert, excerpta Strabonis ab editis toto coelo diversa continet. Cuius codicis exemplum, librum X. exhibens, manu *Lucae Holstenii* descriptum, in *bibliotheca Barberina* adservatum vidimus.

Inter *Isaaci Vossii codices* in bibliotheca *collegii Etonensi* cod. nr. MMCLXXI. Strabonis fragmenta habet. Catal. libr. manuscriptorum Angliae et Hiberniae in unum collect. Oxon. 1697. *Montefalc.* bibl. t. I. 675.

De interpretatione Strabonis latina priori.

Guarinus e gente Guarina, *Veronensis*, et *Gregorius Tiphernas* auctores Strabonis antiquae interpretationis latinae habentur: illum libri decem priores, hunc septem posteriores interpretem nacti sunt. Ad bonos, praeprimis cod. Venetum A secutos,

cutos, libros, quorum lectionem ad verbum exprimit, cum haec interpretatio instituta sit, eorum commodo inservire poterit, quibus codices ipsos excutiendi facultas non est. Id tamen observandum est, interpretes et quidem praecipue *Guarinum*, in regionum et locorum denominatione, relicta codicum auctoritate, nonnunquam aliam, vel emendatiorem, vel praviorem lectionem ex ingenio substituisse. Editio princeps est, quae absque anni mentione, 1469., ut coniiciunt *Seemüller* in incunab. typogr. Ingolstad. tom. I. p. 19. s. *Audiffredus* in catal. rom. edit. sec. XV. p. 28. s. et S. V. *Panzer* in annal. typograph. vol. II. p. 413. vel secundum *Laireum* p. 168. 1471. Romae ex officina *Sueinshemii* et *Panarzii* prodiit. Saepius repetita fuit, ut observavimus in *Fabricii* B. Gr. t. IV. pag. 569. seq. Codices hanc interpretationem exhibentes manuscripti prostant: *Florentiae* in bibl. *Laurentino-Medicea*, Pl. XXX. cod. VII. est membranis inscripta. *Bandinii* catal. laud. pag. 301. *Parisiis* in bibliotheca nationis Francorum cod. MMMMDXCVI. catal. B. Reg. t. II. pag. 590. *Taurini* in biblioth. Regia. catal. eiusd. Biblioth. t. I. pag. 127. *Montfauc.* lib. laud. II. p. 1401.

De Strabonis editionibus graecis et graecolatinis.

MDXVI.

Editio *princeps* est Veneta, graecum textum exhibens ab *Aldo Manutio* iuris publici facta. Ad exemplum manuscriptum corruptissimum excusa est, et operarum erroribus scatet. Nonnulla regionum et locorum nomina ad *Guarini* lectionem Aldus refinxit.

MDXLIX.

Στραβωνος περι της γεωγραφιας βιβλια ιζ. Strabo de situ orbis libri XVII. graece et latine, a Guarino in latinum conversi a mendis repurgati a Marco Hoppero. Basil. fol.

Operam in graeco emendando, ut praefatio ad *Aegidium Tschudum* Turicensem indicat, locaverat *Marcus Hopperus*, in latino Ioannes *Hartungius*. Verum graeca, praeter operarum errores sublatos, Hoppero nihil debent. Caetera plane ad Aldinum exemplum expressa sunt.

MDLXXI.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII, graece et latine interprete Guil. Xylandro, cum eiusdem notis et castigationibus ad calcem singulorum librorum subiectis. Basil. ex officina Henr. Petri. fol.

Guilelmus Xylander, licet codicum auxilio destitutus, primus de textu Strabonis expoliendo bene mereri tentavit.

MDLXXXVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Isaacus Casaubonus recensuit, summoque studio et diligentia ope etiam codicum veterum emendavit, ac commentariis illustravit. Genev. excudebat Eustath. Vignon. fol.

Isaacus Casaubonus vix duodetriginta annos natus, editionem Strabonis instituit, qua priores longe superavit. Graeca, etiam post Xylandri curas vitiis inquinata turpissimis, partim subsidio lectionum quatuor codicum manuscriptorum, quas a socero Henrico Stephano acceperat, partim ingenii acumine, magnam partem restituit, notisque doctissimis illustravit. Errores Xylandri interpretationis intactos reliquit.

MDCXX.

MDCXX.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. graece cum Guil. Xylandri verſione latina ex recenſione et cum commentariis Iſaaci Caſauboni. Accedunt Fr. Morellii animadverſiones. Lutet. Paris. fol.'

Editio ſecunda Caſauboni, priore ſplendidior et correctior, poſt fatum demum viri magni abſoluta.

MDCCVII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. Accedunt huic editioni ad Caſaubonianam II. expreſſae, notae integrae G. Xylandri, Iſ. Caſauboni, Fr. Morellii, Iac. Palmerii, ſelectae vero ex ſcriptis P. Merulae, I. Meurſii, Ph. Cluverii, L. Holſtenii, Cl. Salmaſii, Sam. Bocharti, Iſ. Voſſii, Ez Spanhemii, Ch. Cellarii aliorumque. Subiiciuntur Chreſtomathiae graece et latine. Amſtel. ap. Ioan. Wolters. fol. T. II.

Hanc ſplendidiſſimam editionem imprimendam curavit Theodor. Ianſon. ab Almeloveen, indicante praefatione.

MDCCLXIII.

Strabonis rerum geographicarum libri XVII. ad fidem MSStorum emendati, cum latina Xylandri interpretatione recognita, adnotationibus et indicibus ab uno e ſociis regiae inſcriptionum et humaniorum literarum academiae. Adiunctae ſunt tabulae geographicae ad mentem Strabonis delineatae. Pariſiis. 4. Tom. I.

Editionis huius, omnium, ſi ad finem perducta eſſet, ſplendidiſſimae, curam ſuſcepit *I. Brequignius* V. Cl. Textus exactus eſt ad fidem cod. reg. MCCCXVIII, cui auctor ſoli, etiam apertis in mendis, auctoritatem ſummam tribuit. 1393 Prodiit ſolummodo tomus primus, tres priores libros Strabonis exhibens. Adnotationes, quarum maxima pars circa

circa defensionem codicis reg. lectionis versatur, textui subiectae sunt.

Versiones Strabonis in linguas recentiores.

Italicam versionem Strabonis edidit *Alfonsus Buonacutius* Venet. 1562. 4. tom. II.

Versio *germanica* inscripta est: *Des Strabo, eines alten stoischen Weltweisen, aus der Stadt Amasia gebürtig, allgemeine Erdbeschreibung, von Abraham Iacob Penzel.* T. IV. 8. Lemgoviae 1775 — 1777.

In sermonem *hispanicum* e latino sermone librum tertium Strabonis de Hispania *Ioannes Lopez* transtulit. Madrit. 1788. 8. Additus est textus graecus, cum integris Casauboni notis, quibus ille suas et tres tabulas geographicas, Hispaniam antiquam eiusque comparationem cum Hispaniae praesentis facie repraesentantes, adiecit.

Restat, ut paucis de ratione, quam in Strabonis textu constituendo secuti sumus, exponamus. Graeca ad codices Vaticanum A. et Venetum A. quos omnium praestantissimos cognovimus, expressa sunt. singulas quoque lectiones bonas caeteris ex manuscriptis excepimus. Codicum auxilio destituti, ad virorum doctorum emendationes nos recepimus, quorum ad sententiam, invitis quoque codicibus, nonnulla refingere ausi sumus. Quum vero Strabonis editori diligentia princeps in eruendis exstirpandisque vitiis, regionum locorumque denominationi insidentibus, collocanda sit; quoniam eiusmodi scriptorem adeuntes magis rerum geographicarum, quam dictionis puritatis rationem habere soleant, omni studio enisi sumus, ut hac in laboris parte lectorum desiderio aliquo modo satisdaremus. Quam vero rem difficultatibus haud facile summo-

vendis

vendis circumretitam invenimus. Etenim codices, quotquot a nobis excussi sunt, in hac corruptelae parte vulgatis ita conveniunt, ut sola eorum ope, paucis duntaxat locis nomen verum restitui possit. Quamobrem diu dubii fuimus, utrum, rebus ita comparatis, eiusmodi in locis critica exercenda esset nec ne: et prope erat, ut omnia intacta et integra servanda statueremus: praesertim cum suspicionem, eamque, ut opinamur, non admodum vanam omnique fundamento destitutam, haberemus, magnam illius labis partem non tam librariorum oscitantiae adscribendam esse, quam ipsi Straboni, quem, in nominibus barbaris graecoque ori difficilibus pronunciatu literarum characteribus exprimendis aeque errare potuisse, ac nostra aetate doctissimos geographicorum scriptores in referendis exterorum nominibus peccare videamus, dubium non est. Verum reputantes, sic futurum esse, ut etiam maculis, ex librariorum incuria enatis, textus inquinatus relinqueretur, consilio mutati, viam aliam, qua, nisi omnium, complurium tamen vitiorum tollendorum spem haberemus, inire statuimus. Itaque, ubi in ipsa lectione codicis depravata, sanioris vestigia apparere viderentur; criticam adhibere, vitiosoque nomine repudiato, veram lectionem textui restituere minime dubitavimus. Sic ex. gr. Lib. V. 322. pro Ακουδιςατελλα vulgatorum cum *Breguignio* V. Cl. scripsimus Ακουαι Στατιελλαι; quia ex varia, licet depravatissima codicum lectione divinari potuit, sic olim meliora exempla legisse. pariter textus noster L. VI, 433. pro Ουενουσιας editorum exhibet cum *Tyrwhitto* Σινουεσσης, propter codices, Ουνεσσης et Ουνεσιας habentes, quibus coniecturam Angli eruditissimi confirmatam deprehendisse arbitrabamur. At, eiusmodi verae lectionis vestigia non semper apparent, codicibus plerumque

in

in locorum nominibus eundem, quam impressa, errorem tenentibus. Nonnulla itaque etiam invitis manuscriptis refingenda duximus, eaque prae primis, quae circa regionum et locorum, peregrinorum frequentia celebratorum, aut Straboni ipsi visitatorum appellatione errata deprehenderentur. namque haec a librariis corrupta videbantur. Contra vero, nomina regionum et locorum, barbarorum praecipue, et graeco romanove ori pronunciatu difficilium, quorum cognitio aliorum e relatione ad geographum pervenerit, intacta relinquenda statuimus, quoniam, quae illis suspecta inessent, a Strabone ipso auctore profecta dici possent. Verum ubicunque vel minima e scriptis libris in textum recepimus, ea in variarum lectionum recensu, graeco textui subiecto, breviter quidem, sed summa fide adnotavimus; rationes harum mutationum in tomo ultimo reddituri.

Operarum vitia ad calcem tomi ultimi indicaturi sumus. Pauca tamen, quae oculo fugitivo primum hunc tomum relegentes, in variarum lectionum recensu animadvertimus, lector ita restituat, rogamus. pag. 1. pro *Strabonem* leg. *Strabo.* p. 9. recentiori manu, leg. *quae vox ultima a recentiori manu.* pag. 108. ut in editis leg. *libris et in editis.* p. 134. in. leg. *In.* p. 148. abiicit leg. *reiecit.* pag. 293. vulgari. leg. *vulgato.* p. 351. not. m. legendum est: *In Vat. A. a recentiori manu adscripta sunt.* p. 342. not. f. pro, Sic Pletho leg. *Sic Gemist. Pletho.* p. 406. pro scribere, leg. *scribi.* p. 463. pro Epitomae leg. *Epitomes.*

ΤΩ͂Ν

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΠΡΩ͂ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕΦΑ'ΛΑΙΑ.

Ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία. Ὅτι καὶ Ὅμηρος αὐτῇ πανταχοῦ τῶν ἐπῶν φαίνεται χρώμενος. Ὅτι οἱ πρότερον αὐτῇ χρησάμενοι ἐλλειπῶς ἢ ἀναρθρώτως, ἢ ἐσφαλμένως, ἢ ψευδῶς, ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀσυμφώνως εἰρήκασιν. Ἔλεγχοι καὶ ἀποδείξεις τοῦ εἰκότως αὐτὸν οὕτω κρίνειν κεφαλαιώδεις, πάσης οἰκουμένης συντόμως ὑποτυποῦντες τὴν διάθεσιν. Πίστις εἰκότων, καὶ τεκμηρίων βεβαίωσις τοῦ κατὰ πολλὰ μέρη τὴν γὴν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς ἀλλήλοις μετατεθῆναι.

STRABONIS GEOGRAPHICORVM LIBRI PRIMI CAPITA.

Geographiae tractatio non est aliena a philosophia. Homerus in poëmatibus multam geographiae cognitionem prodit. Qui prius geographiam tractaverunt, multa vel omiserunt, vel confusa, dubia, falsa, inter se diffidentia tradiderunt. Pluribus argumentis Strabonem se recte sic pronuntiasse demonstrat, et totius terrae habitabilis dispositionem summatim oculis subiicit. Coniecturae et exempla, quibus ostenditur terrarum partes quamplurimas in maria versas, et vicissim.

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν
ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΠΡΩ͂ΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Pag. 1. Τῆς τοῦ φιλοσόφου πραγματείας εἶναι νομίζομεν, εἴπερ ἄλλην τινὰ, καὶ τὴν γεωγραφικὴν, ἣν νῦν προῃρήμεθα ἐπισκοπεῖν. Ὅτι δ' οὐ φαύλως νομίζομεν, ἐκ πολλῶν δῆλον. Οἵ τε γὰρ πρῶτοι θαῤῥήσαντες αὐτῆς ἅψασθαι, τοιοῦτοί τινες ὑπῆρξαν· Ὅμηρός, τε καὶ Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, καὶ Ἑκαταῖος ὁ πολίτης αὐτοῦ, καθὼς καὶ Ἐρατοσθένης
pag. 2. φησί· καὶ Δημόκριτος δὲ, καὶ Εὔδοξος, καὶ Δικαίαρχος,

STRABONIS
GEOGRAPHICARVM RERVM
LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Terrae deſcriptionem, quam in praeſentia inſtituimus, philoſopho non minus ulla alia re, quam is ſuae tractationis eſſe ducit, conſiderandam cenſemus. Quod nos haud abs re ſentire, multis argumentis liquet. Qui enim primi geographiam attingere auſi ſunt, philoſophi ii fuere: Homerum dico, Anaximandrum Mileſium, eiusque civem Hecataeum (ut Eratoſthenes etiam ait) item Democritum, Eudoxum, Dicaear-

χος, καὶ Ἔφορος, καὶ ἄλλοι πλείους· ἔτι δὲ οἱ μετὰ τούτους Ἐρατοσθένης τὲ καὶ Πολύβιος, καὶ Ποσειδώνιος, ἄνδρες Φιλόσοφοι. Ἥτε πολυμάθεια, δι᾽ ἧς μόνης ἐφικέσθαι τοῦδε τοῦ ἔργου δυνατὸν, οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν, ἢ τοῦ τὰ θεῖα καὶ [a] τὰ ἀνθρώπινα ἐπιβλέποντος· ὧνπερ τὴν Φιλοσοφίαν ἐπιστήμην φασίν. Ὡς δ᾽ αὔτως καὶ ἡ ὠφέλεια ποικίλη τὶς οὖσα, ἡ μὲν πρὸς τὰ πολιτικὰ, καὶ τὰς ἡγεμονικὰς πράξεις, ἡ δὲ πρὸς ἐπιστήμην τῶν τε οὐρανίων, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς καὶ θαλάττης ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἰδεῖν παρ᾽ ἑκάστοις ἐστὶ, τὸν αὐτὸν ὑπογράφει ἄνδρα, τὸν φροντίζοντα τῆς περὶ τὸν βίον τέχνης, καὶ εὐδαιμονίας.

Ἀναλαβόντες δὲ καθέκαστον ἐπισκοπῶμεν τῶν εἰρημένων [b] ἔτι μᾶλλον. Καὶ πρῶτον, ὅτι ὀρθῶς ὑπειλήφαμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν, ὧν ἐστι καὶ Ἵππαρχος, ἀρχηγέτην εἶναι τῆς γεωγραφικῆς ἐμ-

VARIANTES LECTIONES.

a) ἀνθρώπινα] ἀνθρώπεια Vat. A. Stroz. A. Venet. Casaub. Cod. Reg. b) ἔτι μᾶλλον] ἔτι δὲ μᾶλλον Casaub. Venet. A.

caearchum, Ephorum, aliosque complures: nec non iis aetate posteriores Eratosthenem, Polybium, Posidoniumque, homines et ipsos philosophos. Iam multarum rerum cognitio, qua sola hoc opus confici potest, non est nisi eius, qui divinas humanasque res contemplatur, quarum rerum scientia philosophiam definiunt. Tum utilitas quoque multiplex, quae partim ad negotia civilia actionesque principum virorum conducit, partim ad cognitionem coelestium, terrestrium, maritimorumque animantium, stirpium, frugum, atque aliarum rerum quae singulis visuntur locis, virum designat eum, cui vitae ars et beatitas curae sit.

Verum singula haec denuo orsi accuratius perpendamus: ac primo loco id, recte et a nobis, et a maioribus nostris, quos inter est etiam Hipparchus, existimatum fuisse, primum geographicae

πειρίας Ὅμηρον· ὃς ȣ̓ μόνον ἐν τῇ κατὰ τὴν ποίησιν ἀρετῇ πάντας ὑπερβέβληται τȣ̀ς πάλαι, καὶ τȣ̀ς ὕςερον, ἀλλὰ σχεδόν τι καὶ τῇ κατὰ τὸν βίον ἐμπειρίᾳ τὸν πολιτικόν· ἀφ᾽ ἧς ȣ̓ μόνον περὶ τὰς πράξεις ἐσπȣ́δασεν ἐκεῖνος, ὅπως ὅτι πλείςας γνοίη καὶ παραδώσῃ τοῖς ὕςερον ἐσομένοις· ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τȣ̀ς τόπȣς τȣ́ς τε καθ᾽ ἕκαςα, καὶ τȣ̀ς κατὰ σύμπασαν τὴν οἰκȣμένην γῆν τε, καὶ θάλατταν. Οὐ γὰρ ἂν μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων ἀφίκετο τῇ μνήμῃ κύκλῳ περιϊών. Καὶ πρῶτον μὲν τῷ ὠκεανῷ περίκλυςον, ὥς περ ἐςὶν, [c] ἀπέφηνεν αὐτήν· ἔπειτα δὲ τῶν χωρίων τὰ μὲν ὠνόμαζε, τὰ δὲ ὑπηνίττετο τεκμηρίοις τισί· Λιβύην μὲν, καὶ Αἰθιοπίαν, καὶ Σιδονίȣς καὶ Ἐρεμβȣ̀ς (ȣ̀ς εἰκὸς λέγειν τȣ̀ς Τρωγλοδύτας Ἄραβας) ῥητῶς λέγων· τȣ̀ς δὲ πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ δύσεσιν αἰνιττόμενος ἐκ τȣ̃ τῷ ὠκεανῷ κλύ-

c) ἀπέφηνεν] ἀπέφαινεν Caſ. Stroz. B. Vat. A. B. Venet. A.

phicae peritiae autorem eſſe Homerum: qui non modo poëtica virtute omnes et priores et poſteriores ſuperavit, ſed fere etiam vitae civilis experientia: qua is adiutus, non in hoc modo operam dedit, ut actiones plurimas cognoſceret, easque ad poſteritatem transmitteret, ſed et in locorum, cum quae ſingularum ſunt regionum, tum totius quatenus incolitur, terrarum orbis marisque explorationem ac deſcriptionem idem impendit induſtriae. Absque enim hoc fuiſſet, nunquam ille in orbem rediens commemorando terrae ſitu, ad extremos usque eius fines pertigiſſet. Enimvero primo omnium terram, ita ut res habet, undiquaque oceano cinctam allui pronunciavit. Deinde regionum alias nominatim, alias certis quibusdam notis per ambages indicavit. Sic Libyam, Aethiopiam, Sidonios et Erembos, quos Troglodytas Arabes recte dixeris, nominatim appellat; qui vero ad ortum et occaſum ſolis habitant, eos per ambages indicat,

κλύζεσθαι. [d] Ἐνθένδε γὰρ ἀνίσχοντα ποιεῖ τὸν ἥλιον καὶ δυόμενον εἰς τῦτον· ὡς δὲ αὕτως καὶ τὰ ἄςρα·

Ἠέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρύρας
Ἐξ ἀκαλαῤῥείταο βαθυῤῥόυ ὠκεανοῖο.
Ἐν δ' ἔπεσ' ὠκεανῷ λαμπρὸν φάος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν.

Καὶ τὺς ἀςέρας λελυμένυς ἐξ ὠκεανῦ λέγει.

Τῶν δ' ἑσπερίων ἀνδρῶν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐμφανίζει, καὶ τὴν εὐκρασίαν τῦ περιέχοντος· πεπυσμένος, ὡς ἔοικε, [e] τὸν Ἰβηρικὸν πλῦτον, ἐφ' ὃν καὶ Ἡρακλῆς ἐςράτευσε, καὶ οἱ Φοίνικες ὕςερον, οἵπερ καὶ κατέσχον τὴν πλείςην ἀρχήν· [f] μετὰ ταῦτα δὲ Ῥωμαῖοι. Ἐνταῦθα γὰρ αἱ τῦ Ζεφύρυ πνοαί. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸ Ἠλύσιον ποιεῖ πεδίον ὁ ποιητὴς, εἰς ὃ πεμφθήσεσθαι [g] τὸν Μενέλαόν φησιν ὑπὸ τῶν θεῶν· pag. 3.

 Ἀλλὰ

d) Ἐνθένδε] ἐντεῦθεν Bemb. Stroz. A. Vat. A. Venet. A. e) Ἰβηρικὸν πλῦτον] Reg. Venet. rel. cum impreſſis Ἰβ. πλῦν. f) μετὰ ταῦτα] μετὰ δὲ ταῦτα Bemb. Caſ. Stroz. A. Venet. g) τὸν Μενέλαόν φησιν] φησι τὸν Μ. Bemb. Stroz. A. Reg. Vat. uterque Venet.

cat, innuens ſcilicet eos oceano allui. Nam ſolem ex oceano oriri, et in eundem occidere ait, itemque ſtellas:

Iamque recens terras tangebat lumine Titan
Oceani liquidis placide ſubvectus ab undis.

Et

Fulgida Latoidae ſimul incidit oceano lux
Attraxitque nigram noctem. —

Aſtra quoque dicit lavari oceano.

Caeterum eorum, qui Occidentem incolunt, felicitatem etiam, bonamque aëris temperiem demonſtravit, quia procul dubio audiverat de Ibericis divitiis, quarum cauſſa Hercules expeditionem fecit, et poſtea temporis Phoenices, qui et ampliſſimo ſunt potiti imperio, ac tandem Romani. Ibi enim ſpirat Favonius, atque eo poëta collocat Elyſium campum, in quem a diis miſſum iri Menelaum fingit:

Sed

'Αλλά σ' ἐς 'Ηλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
'Αθάνατοι πέμψουσιν, ὅτι ξανθὸς 'Ραδάμανθος,
Τῇ περ ῥηΐςη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν·
Οὐ νιφετὸς, ὅτ' ἂρ χειμὼν πολὺς, ὅτέ ποτ' ὄμβρος.
'Αλλ' αἰεὶ ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας
'Ωκεανὸς ἀνίησι.

Καὶ αἱ τῶν μακάρων δὲ νῆσοι πρὸ τῆς Μαυρουσίας εἰσὶ τῆς ἐσχάτης πρὸς δύσιν, καθ' ὃ μέρος συντρέχει καὶ τὸ τῆς 'Ιβηρίας [h] τὸ ταύτῃ πέρας. 'Εκ δὲ τοῦ ὀνόματος δῆλον, ὅτι καὶ ταύτας ἐνόμιζον εὐδαίμονας, διὰ τὸ πλησιάζειν τοιούτοις χωρίοις.

'Αλλὰ μὴν ὅτιγε καὶ Αἰθίοπες ἔσχατοι ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, δηλοῖ· ὅτι μὲν ἔσχατοι,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Οὐ δὲ τοῦ, διχθὰ δεδαίαται, φαύλως λεγομένου, ὡς δειχθήσεται ὕςερον· ὅτι δ' ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ·

Ζεὺς

h) τὸ ταύτῃ] τὸ ταύτης Reg. Stroz. uterque, Vat. 2. B. Venet.

Sed te, qua terrae postremus
terminus extat,
Elysium ad campum coelestia
numina mittent,
Quem Radamanthus habet,
qua vita facillima longe
Ducitur. Haud campos Iupi-
ter nive conspuit illos,
Miscetur gelidis neque tem-
pestatibus aër,
Nulli imbres: tantum spirat
lenis aura Favonii
Missaque ab oceano nimios
demitigat aestus.

Fortunatorum insulae etiam ante Maurusiae fines occiduos sitae sunt, quam ad partem et Iberiae extrema occidua concurrunt. Ex nomine autem earum clarum est, eas quoque fortunatas ideo creditas fuisse, quod istis essent locis vicinae.

Porro Aethiopes ultimos ad oceanum esse docet: ultimos, hoc carmine:

Extremos hominum Aethio-
pes, geminisque diremtos
Partibus.

(Neque vanum est, quod dicit *geminis diremtos partibus*, ut infra demonstrabitur). Ad oceanum autem eos habitare his innuit versibus:

Nam.

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα.

Ὅτι δὲ καὶ [i] ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις ἐσχατιὰ παρωκεανῖτις ἐστὶν, οὕτως ἠνίξατο εἰπὼν περὶ τῆς ἄρκτου·

Οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν ὠκεανοῖο.

Διὰ μὲν γὰρ τῆς ἄρκτου, καὶ τῆς ἁμάξης, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· οὐ γὰρ ἂν τοσούτων ἀστέρων ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ περιφερομένων τῷ ἀεὶ φανερῷ, οἴην ἄμμορον εἶπε λοετρῶν ὠκεανοῖο. ὥς τ' οὐκέτ' ἀπειρίαν αὐτοῦ καταγινώσκουσιν, ὡς μίαν ἄρκτον ἀντὶ δυοῖν εἰδότος· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν πω, [k] τὴν ἑτέραν ἠστροθετῆσθαι· ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Φοίνικες ἐσημειώσαντο, καὶ ἐχρῶντο [l] πρὸς τὸν πλοῦν, παρελθεῖν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν διάταξιν ταύτην· ὥσπερ καὶ τὸν Βερενίκης πλόκαμον, καὶ τὸν Κάνωβον, ἐχθὲς καὶ πρώην κατωνομασμέ-

i) ἡ πρὸς ταῖς ἄρκτοις] ἡ πρὸς ἄρκτον Bemb. ἡ πρὸς ἄρκτον ταῖς ἄρκτοις Vat. B. k) ἠστροθετῆσθαι] μὴ ἠστροτετῆσθαι. Reg. ap. Montefalc. Venet. l) πρὸς τὸν πλοῦν] ἐπὶ τ. πλ. Caſ. Venet. Stroz. A.

Namque heſternus ad oceanum
eſt iuſtosque profectus
Iupiter Aethiopas, quorum
convivia viſit.

Extremam quoque terrae verſus Septentriones oram oceano adiacere, verborum ambage ſignificavit, de urſa ſcribens:

Excluſa oceani prorſum eſt
ſola iſta lavacris.

Nomine enim urſae et plauſtri, arcticum, hoc eſt Septentrionalem circulum notat. Neque enim cum tot ſidera eodem in loco ſemper conſpicuo revolvantur, iſtam ſolam nunquam oceano lavari dixiſſet. Quapropter non iam imperitiae culpari debet, ut qui loco duarum urſarum unicam habuerit cognitam: cum probabile non ſit alterius quoque ſidus iam tum fuiſſe: ſed appareat ab eo tempore, quo id a Phoenicibus obſervatum et ad dirigendas navigationes uſurpatum fuit, eius ſideris inſtitutum etiam ad Graecos fuiſſe propagatum: quo modo etiam crinis Berenices, et Canopus ab his recepta ſunt, quibus nuper admodum ſunt facta

μασμένον· πολλὰς δ' ἔτι νῦν ἀνωνύμους ὄντας, καθάπερ καὶ Ἄρατός φησιν. Οὐδὲ Κράτης οὖν ὀρθῶς γράφει·

Οἶος δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν,

φεύγων τὰ μὴ φευκτά. Βελτίων δ' Ἡράκλειτος καὶ Ὁμηρικώτερος, ὁμοίως ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ, τὴν ἄρκτον ὀνομάζων. „[m] Ἠοῦς γὰρ καὶ ἑσπέρας τέρματα „ἡ ἄρκτος, καὶ ἀντίον τῆς ἄρκτου οὖρος αἰθρίου διός·“ ὁ γὰρ ἀρκτικός ἐστι δύσεως καὶ ἀνατολῆς ὅρος, οὐχ ἡ
pag. 4. ἄρκτος. Διὰ μὲν δὴ τῆς ἄρκτου, ἣν καὶ ἅμαξαν καλεῖ, καὶ τὸν Ὠρίωνα δοκεύειν φησὶ, τὸν ἀρκτικὸν δηλοῖ· διὰ δὲ τοῦ ὠκεανοῦ τὸν ὁρίζοντα, εἰς ὃν, καὶ ἐξ οὗ, τὰς δύσεις, καὶ τὰς ἀνατολὰς ποιεῖται. Εἰπὼν δὲ αὐτοῦ στρέφεσθαι, καὶ ἀμοιρεῖν τοῦ ὠκεανοῦ, οἶδεν, ὅτι κατὰ σημεῖον τὸ ἀρκτικώτατον τοῦ ὁρίζοντος γίνεται ὁ ἀρκτικός. Ἀκολούθως δὴ τούτῳ τὸ ποιητικὸν [n] ἁρμόσαντες, τὸν μὲν ὁρίζοντα ὀφείλομεν δέχεσθαι, τὸ

m) Ἠοῦς γὰρ] γὰρ deest in Codd. Reg. et Venet. n) ἁρμόσαντες] προσαρμόσαντες Venet.

facta nomina, nec non aliae multae stellae, quae adhuc carent nominibus, quod et Aratus fatetur. Ergo ne Crates quidem recte scripsit:

Oceani prorsum solus caret iste lavacris:

fugiens id, quod fugiendum non erat. Melior Heraclitus ac Homero convenientior, qui itidem per ursam arcticum circulum intelligit. *Terminus enim* (inquit) *aurorae et vesperae est ursa: et e regione ursae aura est sereni Iovis;* nimirum vero non ursa, sed arcticus circulus, limes est ortus atque occasus. Ergo ursae nomine, quam et plaustrum vocat, et ab ea observari Orionem dicit, arcticum intelligit circulum: oceani autem, horizontem, in quem occasus et e quo ortus fiant. Quod autem eodem in loco circumverti ursam et in oceano non mergi ait, eo indicat, se novisse, arcticum circulum ad id horizontis punctum describi, quod ad septemtrionem omnium magis accedit. His iam poëtae verba convenienter accommodantes, horizontis loco debemus sumere id, quod in terra oceano

o τὸ ἐπὶ τῆς γῆς οἰκείως τῷ ὠκεανῷ· τὸν δ' ἀρκτικὸν, τῆς γῆς ἁπτόμενον, ὡς ἂν πρὸς αἴσθησιν κατὰ τὸ ἀρκτικώτατον τῆς οἰκήσεως σημεῖον· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆς, κλύζοιτ' ἂν τῷ ὠκεανῷ κατ' αὐτόν. p Καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ οἶδε τοὺς προσβορέους μάλιστα, οὓς ὀνομαστὶ μὲν οὐ δηλοῖ· (οὐδὲ γὰρ νῦν που κοινὸν αὐτοῖς ὄνομα κεῖται πᾶσι) τῇ διαίτῃ δὲ φράζει, Νομάδας αὐτοὺς ὑπογράφων καὶ ἀγαυοὺς ἱππημολγοὺς, γαλακτοφάγους ἀβίους τε.

Καὶ ἄλλως δ' ἐμφαίνει τὸ κύκλῳ περικεῖσθαι τῇ γῇ τὸν ὠκεανὸν, ὅταν οὕτω φησὶν ἡ Ἥρα·

Εἶμι γὰρ ὀψομένη πολυφόρβου πείρατα γαίης,
Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν·

τοῖς γὰρ πέρασι πᾶσι συνήθη λέγει τὸν ὠκεανόν· q τὰ δὲ πέρατα κύκλῳ περίκειται· ἔν τε τῇ ὁπλοποιΐᾳ

o) τὸ ἐπὶ] τὸν ἐπὶ Casaub. Cod. et Venet. p) Καὶ — μάλιστα] Sic omnes quos evolvi Codd. Perperam in editis: κατ' αὐτὸν δὲ, τοὺς ἀνθρώπους, οἶδε κ. τ. λ. q) τὰ δὲ πέρατα.] Sic omnes Codd. et Interpr. prior. Editi τὰ δὲ πέρατα ἔσχατα, quae vox margini Cod. Vat. B. recentiori manu adscripta est.

no respondet, et sub arctico circulo eam terrae partem intelligere debemus, quae sensus iudicio maxime ad septemtrionem accedit; itaque ea pars terrae, si Homerico more loquaris, oceano alluetur. Praeterea maxime agnovit homines septemtrionales, quos nominatim quidem non appellat, (cum ne hodie quidem commune iis universis nomen sit impositum) sed vitae degendae ratione eos describit, Nomadas ipsos designans, quos et splendidos equarum mulctores, lacte vescentes, et incultos vocat.

Alias quoque oceano terram in orbem ambiri innuit, ita fante Iunone:

Namque abeo fines terrae inspectura feracis,
Oceanumque Deum primordia —

omnibus finibus eius oceanum esse adiunctum dicens: fines autem circulo eam ambiunt. Et in armorum fabricatio-

ποιῶα τῆς Ἀχιλλέως ἀσπίδος κύκλῳ περιτίθησι τὸν ὠκεανὸν ἐπὶ τῆς ἴτυος. Ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς Φιλοπραγμοσύνης καὶ τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὰς [r] πλημμυρίδας τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τὰς ἀμπώτεις, ἀψοῤῥόου ὠκεανοῖο [s] λέγοντα· καί,

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ.

καὶ γὰρ εἰ μὴ τρὶς, ἀλλὰ δὶς, τάχα τῆς ἱστορίας [t] παραπεσούσης, ἢ τῆς γραφῆς διημαρτημένης· ἀλλ' ἥγε προαίρεσις τοιαύτη. καὶ τὸ ἐξ ἀκαλαῤῥείταο δὲ, ἔχει τινὰ ἔμφασιν τῆς πλημμυρίδος ἐχούσης τὴν ἐπίβασιν πραεῖαν, καὶ οὐ τελέως ῥοώδη. Ποσειδώνιος δὲ καὶ ἐκ τοῦ σκοπέλους λέγειν τοτὲ μὲν καλυπτομένους, τοτὲ δὲ γυμνουμένους, καὶ ἐκ τοῦ, ποταμὸν φάναι τὸν ὠκεανὸν, εἰκάζει τὸ ῥοῶδες αὐτοῦ τὸ [v] ἐπὶ τὰς πλημμυρίδας ἐμφανίζεσθαι· τὸ μὲν οὖν πρῶ-

r) πλημμυρίδας] Sic msſti libri; πλημμυρίας impreſſi. s) λέγοντα] λέγοντι Codd. omnes. t) παραπεσούσης] παραπεσόντος, Caſ. Bemb. Stroz. Reg. v) ἐπὶ τὰς πλ.] περὶ τὰς πλ. Venet.

bricatione, in ora clypei Achillis rotundi oceanus circumponitur. Ad eandem ſolertiam pertinent, quod affluxus et refluxus oceani non ignoravit, oceano refluentis appellationem tribuens, et ibi,

Terque die allidit fluctus, totiesque reſorbet.

Quod enim non ter, ſed bis aeſtus maris quotidie accidit, in eo aut aberravit a vero narratio, aut in ſcriptura mendum eſt: certe aeſtum maris voluit ſignificare poëta. Quin et id, quod oceanum leviter fluentem appellat, affluxum aeſtus marini exprimit, leniter accedentem, et non omnino impetuoſum. Poſidonius vehementiorem affluxum augeſcentis maris eo etiam innuiſſe Homerum putat, quod ſcopulos memoravit modo occultatos, modo detectos, et quod fluvii nomine oceanum affecit; quorum prius rectum

πρῶτον εὖ· τὸ δὲ δεύτερον ὐκ ἔχει λόγον. ὔτε γὰρ ποταμίῳ ῥεύματι [x] ἔοικεν ἡ τῆς πλημμυρίδος ἐπίβασις· πολὺ δὲ μᾶλλον ἡ ἀναχώρησις ὐ τοιαύτη. Ὅ, τε τῦ Κράτητος λόγος διδάσκει τὶ πιθανώτερον. βαθύῤῥυν μὲν γὰρ καὶ ἀψόῤῥοον λέγει, [ὁμοίως δὲ καὶ ποταμὸν] τὸν ὅλον ὠκεανὸν, λέγει δὲ καὶ μέρος τῦ ὠκεανῦ τὶ ποταμὸν, καὶ ποταμοῖο ῥόον, ὐ τῦ ὅλυ, ἀλλὰ τῦ μέρυς, ὅταν ὕτω [y] φησίν·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς, ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης εὐρυπόροιο·

ὐ γὰρ τὸν ὅλον, ἀλλὰ τὸν ἐν τῷ ὠκεανῷ τῦ ποταμῦ ῥόον μέρος ὄντα τῦ ὠκεανῦ (ὅν φησιν ὁ Κράτης ἀνάχυσίν τινα καὶ κόλπον ἐπὶ τὸν νότιον πόλον ἀπὸ τῦ χειμερινῦ τροπικῦ διήκοντα· τῦτον γὰρ δύναιτ' ἄν τις ἐκλιπὼν, ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὠκεανῷ)· τὸν δὲ ὅλον ἐκλιπόντα

x) ἔοικεν — ἐπίβασις] Sic libri mſcti. vulgo ἔοικεν ἐπίβασις τῆς πλημμυρίδος. y) φησιν] φῦ Vat. A. B. Stroz. A.

rectum eſt, poſterius nihil habet rationis. Nam neque incremento maris aqua ita accedit, ut curſui fluminis ea acceſſio ſit ſimilis: et receſſio adhuc etiam magis ei diſſimilis eſt. Cratetis expoſitio quippiam habet probabilius. Ait enim iſte, Homerum quidem totum oceanum profunde et retro fluentem nominare; fluvii autem et fluminis fluxus denominatione non totum oceanum, ſed partem eius inſignire. Igitur poëta verbis:

Navis ut oceano primum eſt egreſſa fluenta,
Atque maris vaſti tumidas devenit in undas,

non de toto oceano, ſed de fluminis in oceano decurſu, quod pars eſt oceani, loqui. Hoc Crates aeſtuarium et ſinum quendam eſſe putat, qui ab hyberno tropico usque ad polum pertineat: quem ſane egreſſus aliquis, adhuc poſſit eſſe in oceano; nullo autem modo fieri poteſt, ut e toto oceano egreſſus adhuc

πόντα ἔτι εἶναι ἐν τῷ ὅλῳ, οὐχ οἷόν τε. Ὅμηρος δὲ γε ὕτω φησὶ,

.... ποταμοῖο λίπεν ῥόον . . . .
. . . ἀπὸ δ' ἵκετο κῦμα θαλάσσης·

ἥτις ὐκ ἄλλη τίς ἐςιν, ἀλλὰ ὠκεανός. γίνεται ὖν, ἐὰν ἄλλως δέχῃ, ἐκβὰς ἐκ τῦ ὠκεανοῦ, ἦλθεν εἰς τὸν ὠκεανόν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν μακροτέρας ἐςὶ διαίτης.

Ὅτι δὲ ἡ οἰκυμένη νῆσός ἐςι, πρῶτον μὲν ἐκ τῆς αἰσθήσεως, καὶ τῆς πείρας ληπτέον. [z] πανταχῇ γὰρ ὅπῃ ποτ' οὖν ἐφικτὸν γέγονεν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς γῆς [a] προελθεῖν, εὑρίσκεται θάλαττα, ἣν δὴ καλοῦμεν ὠκεανόν. καὶ ὅπυ [b] δὴ αἰσθήσει λαβεῖν οὐχ ὑπῆρξεν, ὁ λόγος δείκνυσι. Τὸ μὲν γὰρ ἑωθινὸν πλευρὸν τὸ κατὰ τοὺς Ἰνδὺς, καὶ τὸ ἑσπέριον, τὸ κατὰ τοὺς Ἴβηρας, καὶ τὺς Μαυρυσίυς, περιπλεῖται πᾶν, καὶ ἐπὶ πολὺ τῦτε Νοτίυ μέρυς, καὶ τῦ Βορείυ·

z) πανταχῇ γὰρ ὅπῃ] πανταχῦ γὰρ ὅπῦ Reg. Venet.
a) προελθεῖν] παρελθεῖν. Bemb. b) δὴ αἰσθήσει] δὲ τῇ αἰσθήσει Reg.

huc fit in toto. Homerus autem ita ait:

.... *fluvii est egressa fluentum* ...
...... *maris devenit in undas* .....

quod mare non est nisi oceanus. Si itaque hunc locum aliter interpreteris, conficietur, ut oceano egressus oceanum dicatur intrasse. Sed haec prolixioris sunt disputationis.

Caeterum terram, quae habitatur, esse insulam, primo omnium sensu et experientia docemur. Ubicunque enim unquam concessum fuit hominibus ad fines usque terrae progredi, mare invenitur, quod oceanum nominamus; et ubi sensu hoc deprehendere non licuit, ratio idem demonstrat. Latus enim orientale, quod est apud Indos, et occiduum, quod est iuxta Hispanos et Maurusios, undiquaque circumnavigatur, et magna pars cum meridionalis, tum septentrionalis

Βορείου· τὸ δὲ λειπόμενον, ἄπλουν ἡμῖν μέχρι νῦν, τῷ μὴ συμμίξαι μηδένας ἀλλήλοις τῶν ἀντιπεριπλεόντων, οὐ πολὺ, εἴτις συντίθησιν, ἐκ τῶν παραλλήλων διαστημάτων, τῶν ἐφικτῶν ἡμῖν. Οὐκ εἰκὸς δὲ, διθάλαττον εἶναι τὸ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικὸν, ἰσθμοῖς διειργόμενον οὕτω στενοῖς, τοῖς κωλύουσι τὸν περίπλουν· ἀλλὰ μᾶλλον σύῤῥουν, καὶ συνεχές. Οἵτε γὰρ περιπλεῖν [c] ἐπιχειρήσαντες, εἶτα ἀναστρέψαντες, οὐχ ὑπὸ ἠπείρου τινὸς [d] ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης, τὸν ἐπέκεινα πλοῦν ἀνακρουσθῆναι φασὶν, ἀλλὰ ὑπὸ ἀπορίας, καὶ ἐρημίας, οὐδὲν ἧττον τῆς θαλάττης ἐχούσης τὸν πόρον. Τοῖς τε πάθεσι τοῦ ὠκεανοῦ τοῖς περὶ τὰς ἀμπώτεις, καὶ τὰς πλημμυρίδας ὁμολογεῖ τοῦτο μᾶλλον· πάντη γοῦν ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν τε μεταβολῶν ὑπάρχει, καὶ τῶν αὐξήσεων, καὶ μειώσεων,

c) ἐπιχειρήσαντες] ἐγχειρήσαντες. Vat. uterque. Venet. Stroz. A. d) ἀντιπιπτούσης καὶ κωλυούσης] Ita omnes quos vidi Codd. acc. Caſ. Reg. et Medic. ap. Gronov. In editis deſunt καὶ κωλυούσης.

trionalis lateris. Reliquum, quod huc usque nobis navigatum non eſt, quia nullum commercium inter nos et eos eſt, qui partes contrarias circumnavigarunt, non eſt multum; quod intelligitur, ſi quis utrinque inter ſe conferat intervalla eorum locorum, ad quae nobis pervenire licet. Veriſimile etiam non videtur, Atlanticum pelagum eſſe bimare, et anguſtis dirimi iſthmis, qui obſtent, ne navibus circumiri poſſit; multo contra eſt probabilius eum confluere in ſeſe, et eſſe continuum. Nam qui terram circumnavigare adgreſſi, ac deinde retrorſum converſi ſunt, ii haud obiectu terrae cuiusdam, quae navigationem impediret ulteriorem, ſed mari haud ſecius navigabili, ob penuriam rerum et ſolitudinem ſe retroactos aiunt. Haec noſtra ſententia melius congruit iis, quae oceano accidunt, fluxui nempe atque refluxui; ubique enim modus mutationum, incrementi, decrementi

σεων, ἢ οὐ πολὺ παραλλάττων· ὡς ἂν ὑφ' ἑνὸς πελάγους τῆς κινήσεως ἀποδιδομένης, καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας.
pag. 6. Ἵππαρχος δ' οὐ πιθανός ἐστιν, ἀντιλέγων τῇ δόξῃ ταύτῃ, ὡς οὔθ' ὁμοιοπαθοῦντος τοῦ ὠκεανοῦ [e] πανταχοῦ, οὔτ' εἰ δοθείη τοῦτο ἀκολουθοῦντος αὐτῷ τοῦ σύῤῥουν εἶναι πᾶν τὸ κύκλῳ πέλαγος τὸ Ἀτλαντικόν· πρὸς τὸ μὴ ὁμοιοπαθεῖν μάρτυρι χρώμενος Σελεύκῳ τῷ Βαβυλωνίῳ. Ἡμεῖς δὲ τὸν μὲν πλείω λόγον περὶ τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τῶν πλημμυρίδων εἰς Ποσειδώνιον ἀναβαλλόμεθα καὶ Ἀθηνόδωρον, ἱκανῶς διακρατήσαντας τὸν [f] περὶ τούτων λόγον· πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπὶ τοσοῦτον λέγομεν, [g] ὅτι πρός τε τὴν ὁμοιοπάθειαν οὕτω βέλτιον [h] νομίσαι. τά τε οὐράνια συνέχοιτ' ἂν κρεῖττον ταῖς ἐντεῦθεν ἀναθυμιάσεσιν, εἰ πλεῖον εἴη τὸ ὑγρὸν περικεχυμένον.

[i] Ὥσπερ δὲ τὰ ἔσχατα καὶ τὰ κύκλῳ τῆς οἰκουμένης οἶδε, καὶ φράζει σαφῶς ὁ ποιητής, οὕτω καὶ τὰ

e) πανταχοῦ] παντελῶς Stroz. B. f) περὶ τούτων] περὶ τούτου Venet. g) ὅτι πρὸς] ὡς πρὸς omnes Codd. h) νομίσαι]. νοήσαι Vat. B. Stroz. A. B. i) Ὥσπερ δὲ] Sic uterque Vat. et Casaub. libri.

mentique idem est, aut non multum varians; quasi motu isto ab uno mari, unaque caussa profecto. Neque fidem meretur Hipparchus, qui eo hanc sententiam impugnat, quod neque ubique eadem oceano accidant, neque si hoc detur, inde efficiatur Atlanticum mare in se refluere atque in orbem redire, et qui Seleuci Babylonii testimonio probare studet, eadem oceano ubique non accidere. Nos vero maiorem quaestionis partem de oceano et aestu ad Posidonium atque Athenodorum reiicimus, qui de his copiose disputaverunt. In praesentia id modo dicimus: sententia nostra accidentium similitudinem melius explicari. Coelestia quoque melius ali videntur, si humor copiosior circumfundatur.

Enimvero sicut extrema et in orbem terrae circumdata novit Homerus atque perspicue indicat, ita mare quoque

τὰ τῆς θαλάττης τῆς ἐντός. Περιέχει γὰρ ταύτην, ἀπὸ ϛηλῶν [k] ἀρξαμένῳ, Λιβύη τὲ, καὶ Αἴγυπτος, καὶ Φοινίκη· ἑξῆς δὲ ἡ πέριξ τῆς Κύπρȣ· εἶτα Σόλυμοι, καὶ Λύκιοι, καὶ Κᾶρες· μετὰ δὲ τȣ́τȣς ἡ μεταξὺ Μυκάλης, καὶ τῆς Τρωάδος ἠϊὼν, καὶ αἱ προκείμεναι νῆσοι, ὧν ἁπασῶν μέμνηται· καὶ ἐφεξῆς τῶν περὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τȣ͂ Εὐξείνȣ τὰ μέχρι Κολχίδος, καὶ τῆς Ἰάσονος ϛρατείας. Καὶ μὴν καὶ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον οἶδε, τȣ̀ς Κιμμερίȣς εἰδὼς, (ȣ̓δήπȣ τὸ μὲν ὄνομα τῶν Κιμμερίων εἰδὼς, αὐτȣ̀ς δὲ ἀγνοῶν) οἳ κατ' αὐτὸν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτȣ͂, μέχρις Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γὴν τὴν ἐκβοσπόρȣ πᾶσαν. Αἴνιττεται γȣ͂ν καὶ τὸ κλίμα τῆς χώρας αὐτῶν, ζοφῶδες ὂν, καὶ ὥς φησίν·

Ἠέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· ȣ̓δέ ποτ' αὐτȣ̀ς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν, ...
Ἀλλ' [l] ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέταται.

Γνω-

k) ἀρξαμένῳ] ἀρξαμένη Casaub. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. A. l) ἐπὶ νὺξ] ἐπινὺξ libri Casauboni.

que internum. Id, si a columnis sumas initium, continent Africa, Aegyptus, et Phoenice: deinde terra quae Cyprum circumdat, tum Solymi, Lycii, Cares: postea litus quod est inter Mycalen et Troadem, insulaeque ante id sitae, quarum omnium mentionem facit: sicut et eorum quae sunt circa Propontidem et Euxinum usque ad Colchidem, et qua Iason expeditionem fecit. Cimmericum etiam Bosporum novit, ac Cimmerios ipsos, non nomen modo eorum, qui ipsius aetate aut paulo ante a Bosporo incursiones in omnes ad Ioniam usque regiones fecerunt. Constitutionem quoque regionis, quam incolebant Cimmerii, per ambages significat, caliginosam scilicet: cum ita scribit:

Hos aër nebulaeque tegunt: neque splendidus unquam
Illustrat radiis illos et lumine Titan,
Sed tristes noctis sese extendere tenebrae
Desuper.

Istrum

Γνωρίζει δὲ καὶ τὸν Ἴστρον, μεμνημένος γε τῶ Μυσῶν ἔθνες Θρακίε παροικῶντος τὸν Ἴστρον. Καὶ μὴν καὶ τὴν ἑξῆς [m] παραλίαν πᾶσαν οἶδε, Θρακίαν ἕσαν, μέχρι Πηνειῶ· Παίονάς τε ὀνομάζων, καὶ Ἄθω, καὶ Ἀξιὸν, καὶ τὰς προκειμένας τέτων νήσες. Ἑξῆς δέ ἐστιν ἡ τῶν Ἑλλήνων παραλία, μέχρι Θεσπρωτῶν, ἧς ἁπάσης μέμνηται. Καὶ μὴν καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας ἄκρα οἶδε, Τεμέσην καλῶν, καὶ Σικελὸς· καὶ τὰ τῆς Ἰβηρίας ἄκρα, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν, ἣν ἀρτίως ἔφαμεν. Εἰ δέ τινα ἐν τοῖς μεταξὺ διαλείμματα φαίνεται, συγγνοίη τὶς ἄν· καὶ γὰρ καὶ ὁ γεωγραφῶν ὄντως πολλὰ παρίησι τῶν ἐν μέρει. Συγγνοίη δ' ἂν, καὶ εἰ μυθώδη τινὰ [n] προσπέπλεκται τοῖς λεγομένοις ἱστορικῶς, καὶ διδασκαλικῶς· καὶ ἐ δεῖ μέμφεσθαι. ἐδὲ γὰρ ἀληθές ἐστιν, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης, ὅτι ποιητὴς πᾶς στοχάζεται ψυχαγωγίας,

m) παραλίαν — ἕσαν] παραλίαν πᾶσαν Θρακίαν ἕσαν. Vat. A. Stroz. A. in reliquis πᾶσαν deeſt. n) προσπέπλεκται] περιπλέκεται Mss. Caſaub. Venet. Interpr. prior. προσπέπλασται Vat. B. Bemb.

Iſtrum quoque notat, mentionem faciens Myſorum, quae eſt gens Thracia Iſtrum accolens. Oram quoque maritimam, quae ſubſequitur, Thraciam nimirum ad Peneum usque memorat, Paeonas nominans, et Athon, et Axium, et ante haec ſitas inſulas. Sequitur ora Graeciae maritima usque ad Theſprotos, quam univerſam commemorat. Extrema etiam Italiae cognita habet, Temeſam nominans et Siculos; itemque Hiſpaniae fines, et eorum felicitatem, ut recens docuimus. Quod autem quaedam intervalla apparent in medio, id venia dignum eſt: cum is etiam, qui deſcribendam ſibi terram ex profeſſo ſumit, multa minuta praetermittat. Ignoſcendum quoque, neque culpandum eſt, quod iis, quae hiſtorice et ad docendum accommodate narrat, fabuloſa quaedam attexit. Non enim verum eſt, quod Eratoſthenes dicit, poëtam quem-

γίας, οὐ διδασκαλίας. τ' ἀναντία γὰρ οἱ φρονιμώτατοι τῶν περὶ ποιητικῆς τι φθεγξαμένων, πρώτην τινὰ λέγουσι φιλοσοφίαν τὴν ποιητικήν. Ἀλλὰ πρὸς Ἐρατοσθένη μὲν αὖθις ἐροῦμεν διὰ πλειόνων· ἐν οἷς καὶ περὶ τοῦ ποιητοῦ πάλιν ἔσται λόγος. pag. 7.

Νυνὶ δὲ ὅτι μὲν Ὅμηρος τῆς o) γεωγραφίας ἦρξεν, ἀρκείτω τὰ λεχθέντα. Φανεροὶ δὲ καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες αὐτῷ ἄνδρες ἀξιόλογοι, καὶ οἰκεῖοι φιλοσοφίας· ὧν τοὺς πρώτους μεθ' Ὅμηρον, δύο φησὶν Ἐρατοσθένης· Ἀναξίμανδρόν τε, Θαλοῦ γεγονότα γνώριμον καὶ πολίτην, καὶ Ἑκαταῖον τὸν Μιλήσιον· τὸν μὲν οὖν, ἐκδοῦναι πρῶτον γεωγραφικὸν πίνακα· τὸν δὲ Ἑκαταῖον καταλιπεῖν γράμμα, πιστούμενον ἐκείνου εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ πρὸς ταῦτα p) πολυμαθείας, εἰρήκασι συχνοί. Εὖ δὲ καὶ Ἵππαρχος ἐν τοῖς πρὸς Ἐρατοσθένη διδάσκει, ὅτι παντὶ καὶ ἰδιώτῃ,

o) τῆς γεωγραφίας] Sic omnes Codd. vulgo τῆς γεωγραφικῆς. p) πολυμαθείας] φιλομαθίας Bemb.

quemque posthabita ratione docendi, oblectationem venari. Contrarium enim prudentissimi eorum, qui de poëtica aliquid locuti sunt, pronunciaverunt, quippe eam esse primam quandam philosophiam. Sed alio loco plura contra Eratosthenem disseremus, ubi et rursus de poëta nobis sermo erit.

Nunc haec dixisse sufficiat, ut doceremus Homerum Geographiae esse principem. Illustres sunt etiam, qui eum secuti sunt, viri magni nominis et philosophiae familiares. Quorum duos post Homerum primos Eratosthenes ait fuisse, Anaximandrum Thaletis discipulum atque civem, et Hecataeum Milesium: quorum ille primus Geographicam ediderit tabulam, hic scriptum reliquerit, cuius ipsum esse autorem ex caeteris eius scriptis probetur.

Iam id multi dixerunt, ad has res multiplici opus esse rerum cognitione. Praeclare etiam Hipparchus in iis, quae adversus Eratosthenem scripsit,

τῃ, καὶ τῷ Φιλομαθοῦντι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας προσηκούσης, ἀδύνατον λαβεῖν, ἄνευ τῆς τῶν οὐρανίων, καὶ τῆς τῶν ἐκλειπτικῶν τηρήσεων ἐπικρίσεως· οἷον Ἀλεξάνδρειαν τὴν [q] πρὸς Αἰγύπτῳ, πότερον ἀρκτικωτέρα Βαβυλῶνος ἢ νοτιωτέρα, λαβεῖν [r] οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἐφ' ὁπόσον διάστημα, χωρὶς τῆς διὰ τῶν κλιμάτων ἐπισκέψεως. Ὁμοίως τὰς πρὸς ἕω [s] παρακεχωρηκυίας, ἢ πρὸς δύσιν μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐκ ἂν γνοίη τὶς ἀκριβῶς, πλὴν ἢ διὰ τῶν ἐκλειπτικῶν ἡλίου καὶ σελήνης συγκρίσεων· οὗτος [t] δὲ δὴ τοιαῦτα Φησίν.

Ἅπαντες ὅσοι τόπων ἰδιότητας λέγειν ἐπιχειροῦσιν, οἰκείως προσάπτονται, καὶ τῶν οὐρανίων, καὶ γεωμετρίας, σχήματα, [u] καὶ μεγέθη, καὶ ἀποστήματα, καὶ κλίματα δηλοῦντες, καὶ θάλπη, καὶ ψύχη, καὶ ἁπλῶς τὴν τοῦ περιέχοντος Φύσιν. Ἐπεὶ καὶ οἶκον

q) πρὸς Αἰγύπτῳ] ita omnes Codd. Editi ἐν Αἰγύπτῳ.
r) οὐχ' οἷον τε] οὐχ οἷος τε. Mss. Casaub. Bemb. Reg. Stroz. Venet.
s) παρακεχωρηκυίας] προπαρακεχωρηκύας Reg. t) δὲ δὴ ταιαῦτα] οὕτως δὲ δὴ ταῦτα. Venet. οὐ δὲ δὴ Casaub. Bemb. γὲ δὴ τ. Casauboni coni. u) καὶ μεγέθη καὶ ἀποστήματα] Desunt in Venet. A.

ſcripſit, docet, neminem, cum illiteratum tum diſciplinis deditum, absque cognitione rerum coeleſtium et defectuum ſolis ac lunae, ullo recto modo geographiae ſtudium tractare poſſe. Verbi gratia, Alexandria, quae in Aegypto eſt, ad ſeptemtrionesne an ad auſtrum magis Babylone inclinet, et ad quantum ſpatium, deprehendi non poteſt ſine conſideratione rationis climatum. Similiter quae verſus orientem aut occidentem magis minusve ſint ſita, exacte ſciri ſine comparationibus Solis et Lunae eclipticis nequit.

Haec quidem ait Hipparchus. Quicunque locorum proprietates aggrediuntur explicare, praecipue utuntur rerum coeleſtium et geometriae cognitione, dum figuras, magnitudines, intervalla, et conſtitutionem locorum declarant, et frigus et aeſtum, et aëris temperiem. Si autem domum aedificaturus

οἶκον κατασκευάζων οἰκοδόμος ταῦτα ἂν προορῷτο, καὶ πόλιν κτίζων ἀρχιτέκτων· μή τι γε ὅλην ἐπισκοπῶν τὴν οἰκȣμένην ἀνήρ· πολὺ γὰρ τȣ́τῳ προσῆκε μᾶλλον. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς μικροῖς χωρίοις, τὸ πρὸς ἄρκτȣς τὶ ἢ πρὸς νότον κεκλίσθαι, παραλλαγὴν ȣ̓ πολλὴν ἔχει. ἐν δὲ τῷ παντὶ κύκλῳ τῆς οἰκȣμένης, πρὸς ἄρκτον μὲν τὸ μέχρι τῶν ὑϛάτων ἐϛὶ τῆς Σκυθίας, ἢ τῆς Κελτικῆς· μέχρι δὲ τῶν ὑϛάτων Αἰθιόπων, τὰ πρὸς νότον· τȣ̃το δὲ παμπολλὴν ἔχει διαφοράν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς οἰκεῖν, x ἢ παρ' Ἴβηρσιν· ὧν τȣ̀ς μὲν ἑώȣς μάλιϛα, τȣ̀ς δὲ ἑσπερίȣς, τρόπον δέ τινα καὶ ἀντίποδας ἀλλήλοις ἴσμεν.

Πᾶν δὲ τὸ τοιȣ̃τον ἐκ τῆς τȣ̃ ἡλίȣ καὶ τῶν ἄλλων pag. 8. ἀϛέρων κινήσεως τὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ ἔτι τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, ἀναβλέπειν ἀναγκάζει πρὸς τὸν ȣ̓ρανὸν, καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα παρ' ἑκάϛοις ἡμῶν, τῶν ȣ̓ρανίων·

B 2

x) ἢ παρ' Ἴβηρσιν] Sic omnes libri ſcripti; editi habent ἢ Ἴβηρσιν.

rus faber et urbem condens architectus haec omnia proſpiciat: nonne et totum orbem animo concipiens vir, cui multo magis ea conveniunt? Nam in exiguis ſpatiis non magnam diverſitatem parit verſus ſeptemtrionem aut meridiem inclinatio. In univerſo autem terrae habitabilis circulo, in quo verſus ſeptemtrionem regiones dicuntur, quae usque ad extrema Scythiae vel Celticae, et verſus meridiem, quae usque ad ultimos Aethiopas ſunt; in eo permultum eſt diſcriminis. Itemque plurimum intereſt, apud Indosne habitetur, an apud Hiſpanos: quorum alteros maxime orientales, maxime occidentales alteros, ac quodammodo hos illorum antipodas eſſe ſcimus.

Quae huius ſunt generis omnia, cum ſolis aſtrorumque reliquorum converſionem, nec non motum verſus centrum principii loco habeant, ſuſpicere nos ad coelum iubent, et ad ea quae in coelo unicuique noſtrum apparent: in quibus ſane magna

ὐρανίων· ἐν δὲ τύτοις ἐξαλλάξεις ὁρῶνται παμμεγέθεις τῶν οἰκήσεων. Τίς ἂν οὖν διαφορὰς τόπων ἐκτιθέμενος, καλῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκοι, μὴ φροντίσας τύτων μηδενὸς μηδ' ἐπὶ μικρόν; Καὶ γὰρ εἰ μὴ δυνατὸν, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην ἅπαντα ἀκριβῦν, διὰ τὸ εἶναι πολιτικωτέραν, τόγε ἐπὶ τοσῦτον ἐφ' ὅσον καὶ τῷ πολιτικῷ παρακολυθεῖν δυνατὸν, προσήκοι ἂν εἰκότως.

Ὁ δ' ὕτω μετεωρίσας ἤδη τὴν διάνοιαν, ὐδὲ τῆς ὅλης ἀπέχεται γῆς. Φαίνεται γὰρ γελοῖον, εἰ τὴν οἰκυμένην γλιχόμενος σαφῶς ἐξειπεῖν, τῶν μὲν ὐρανίων ἐτόλμησεν ἅψασθαι, καὶ χρήσασθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν, τὴν δ' ὅλην γῆν, ἧς μέρος ἡ οἰκυμένη, μήθ' ὁπόση, μήθ' ὁποία τις, μήθ' ὅπυ κειμένη τῦ σύμπαντος κόσμυ, μηθὲν ἐφρόντισε· μηδ', εἰ καθ' ἓν μέρος οἰκεῖται μόνον τὸ καθ' ἡμᾶς, ἢ κατὰ πλείω, ἢ καὶ πόσα· ὡς δ' αὔτως, καὶ τὸ ἀοίκητον αὐτῆς ποιόν τι, καὶ πόσον, καὶ διὰ τί. Ἔοικεν ὖν μετεωρολογικῇ

magna admodum pro diversitate habitationum conspiciuntur discrimina. Quis ergo differentias locorum recte et sufficienter docere atque explicare possit, horum omnium ne parumper quidem habita ratione? Etenim si institutum hoc, utpote civilius, non fert horum omnium exactam indagationem, certe tantam convenit adhibere, quantam civilis homo potest consequi.

Porro qui animum suum iam eo usque extulit, is nequaquam ab universae terrae descriptione se abstinebit. Rediculum enim videtur, qui terram habitabilem accurate describere cupiens, ausus sit coelestia attingere iisque in docendo uti, eum nihil curare tota terra, cuius pars ea est, quam homines incolunt, quanta qualisve sit, quove loco universi sita: itemque unica tantum sui parte, quae nobis obtigit, an pluribus locis ea inhabitetur, et quot ea sint: rursumque, id quod homines non incolunt, quale ac quantum sit, et quamobrem desertum. Proinde appa-

γικῇ τινι πραγματείᾳ καὶ γεωμετρικῇ συνῆφθαι τὸ τῆς γεωγραφίας εἶδος, τὰ ἐπίγεια τοῖς ȣρανίοις συνάπτον εἰς ἓν, ὡς ἐγγυτάτω ὄντα, ἀλλὰ μὴ διεςῶτα τοσȣ̃τον,

Ὅσον ȣρανὸς ἐς' ἀπὸ γαίης.

Φέρε δὴ y τῇ τοσαύτῃ πολυμαθείᾳ προσθῶμεν τὴν ἐπίγειον ἱςορίαν, οἷον ζώων, καὶ φυτῶν, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα χρήσιμα, ἢ δύσχρηςα φέρει γῆ τε καὶ θάλασσα. Οἶμαι γὰρ ἐναργὲς ἂν γενέσθαι μᾶλλον ὃ λέγω. Ὅτι δὲ, καὶ τὸ ὄφελος μέγα παντὶ τῷ παραλαβόντι τὴν τοιαύτην ἱςορίαν, ἔκ τε τῆς παλαιᾶς μνήμης δῆλον, καὶ ἐκ τȣ̃ λόγȣ. Οἱ γȣ̃ν ποιηταὶ φρονιμωτάτȣς τῶν ἡρώων ἀποφαίνȣσι, τȣ̀ς ἀποδημήσαντας πολλαχȣ̃, καὶ πλανηθέντας· ἐν μεγάλῳ γὰρ τίθενται τὸ, πολλῶν ἀνθρώπων ἰδεῖν ἄςεα, καὶ νόον γνῶναι. καὶ ὁ Νέςωρ σεμνύνεται, διότι τοῖς Λαπίθαις ὡμίλησεν, ἐλθὼν μετάπεμπτος·

Τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί.

B 3 Καὶ

y) τῇ τοσαύτῃ] τῇ τοιαύτῃ Venet.

apparet, geographicum hoc genus cum ſublimium rerum tractatione et Geometrica exercitatione coniunctum eſſe, terreſtria coeleſtibus ita adiungens, ac ſi viciniſſima inter ſe eſſent, neque tanto diſtarent intervallo,

A terra quantum ſublimis diſtat olympus.

Agedum huic tot rerum cognitioni hiſtoriam terreſtrem adiiciamus, animalium nempe, plantarum, et aliorum, quae terra marive ſive utilia ſive inutilia naſcuntur: ita enim evidentius fore puto, quod dixi. Magno autem uſui fore hanc hiſtoriam, quicunque eam ſibi paraverit, id cum ex antiquitatis memoria liquet, tum ratione conſtat. Etenim poëtae prudentiſſimos heroum pronunciant eos, qui multis peregrinationibus uſi ſunt, et varia loca pervagati: pro magno quippe ducunt,

Multorum vidiſſe hominum cum moribus urbes.

Et Neſtor gloriatur de eo, quod cum Lapithis conſueverit, veneritque ad eos accitus:

Longinqua e tellure procul, poſcentibus ipſis.

Item-

Καὶ ὁ Μενέλεως ὡσαύτως·

Κύπρον, Φοινίκην τε καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς,
Καὶ Λιβύην, ἵνα τ' ἄρνες ἄφαρ κεραοὶ τελέθουσι.

προσθεὶς καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς χώρας·

Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Θηβῶν·

Τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

Καὶ

Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, διηκόσιοι [z] δ' ἀν' ἑκάστην
Ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν.

pag. 9. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παρασκευαί τινες εἰς φρόνησιν μεγάλαι, τῷ μαθεῖν τῆς χώρας τὴν φύσιν, καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἰδέας· προσθεῖναι δὲ καὶ τὰ τῆς θαλάττης. Ἀμφίβιοι γάρ τρόπον τινὰ ἐσμὲν, καὶ οὐ μᾶλλον χερσαῖοι, ἢ θαλάττιοι. Καὶ τὸν Ἡρακλέα

z) δ' ἀν' ἑκάστην] Haec eſt omnium Codd. lectio. In editis δ' ἐν ἑκάστῃ.

Itemque Menelaus:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos
Et Libyen, ubi cornutos conſpeximus agnos.

Et addit naturam regionis:

Hic ter oves unum foetu ſolvuntur in annum.

Item de Thebis Aegypti:

Illic terra ſuos fundit largiſſima fructus.

Et

Centum urbem claudunt portae: per quamque ducenti
Arma viri currusque agitant. —

Haec omnia animum ad conſequendum prudentiam magnopere praeparant, dum is natura locorum, animalium ac plantarum cognoſcenda formatur: quibus addenda ſunt quoque marina. Vivimus enim fere duobus in elementis, neque terreſtres magis ſumus quam marini. Ac

κλέα εἰκὸς ἀπὸ τῆς πολλῆς ἐμπειρίας τὲ καὶ ἱστορίας λεχθῆναι·

Μεγάλων ἐπιΐστορα ἔργων.

Ἐκ δὲ δὴ τῆς παλαιᾶς μνήμης καὶ ἐκ τοῦ λόγου μαρτυρεῖται τὰ λεχθέντα ἐν ἀρχαῖς ὑφ' ἡμῶν. Διαφερόντως δ' ἐπάγεσθαι δοκεῖ μοὶ πρὸς τὰ νῦν ὁ λόγος ἐκεῖνος, διότι τῆς γεωγραφίας τὸ πλέον ἐστὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικάς. Χώρα γὰρ τῶν πράξεων ἐστὶ γῆ καὶ ἡ θάλαττα, ἣν οἰκοῦμεν· τῶν μὲν μικρῶν, μικρά· τῶν δὲ μεγάλων, μεγάλη· [a] μεγίστη δ' ἡ σύμπασα, ἥνπερ ἰδίως καλοῦμεν οἰκουμένην. ὥστε τῶν μεγιστῶν πράξεων αὕτη ἂν εἴη χώρα. Μέγιστοι δὲ τῶν στρατηλατῶν, ὅσοι δύνανται γῆς καὶ θαλάττης ἄρχειν, ἔθνη καὶ πόλεις [b] συνάγοντες εἰς μίαν ἐξουσίαν, καὶ διοίκησιν πολιτικήν. Δῆλον οὖν, ὅτι [c] ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα ἐπὶ τὰς πράξεις ἀνάγεται τὰς ἡγεμονικὰς, διατιθεῖσα ἠπείρους, καὶ πελάγη, τὰ

a) μεγίστη] μεγιστῶν libri Casaub. et Reg. Interpr. b) συνάγοντες] συναγαγόντες Casaub. e Codd. c) ἡ γεωγραφικὴ πᾶσα] Sic Venet. Reg. Ald. πᾶσιν Vat. A. B. Stroz. Editi πάσας.

Ac probabile est, Herculem ob multiplicem experientiam atque locorum lustrationem appellatum esse:

Magnorum peritum operum. —

Quae initio diximus, iis et memoria vetustatis, et ratio fert testimonium. Magnum autem prae reliquis momentum adferre ad ea, quae nunc disputamus, videtur ea ratio, quod Geographiae maxima pars ad civiles pertinet usus. Quippe locus actionum est terra ac mare, quae incolimus, parvarum parvus, magnarum magnus, maximus autem universus habitatae terrae ambitus, ac proinde locus maximarum actionum. Imperatorum porro maximi sunt, qui possunt terra marique imperare, gentibus ac urbibus unam sub potestatem administrationemque civilem redactis. Unde liquet, Geographiae studio imperatores vacare debere, cum ea describat continentes ac maria, sive mediter-

μὲν ἐντὸς, τὰ δὲ ἐκτὸς συμπάσης τῆς οἰκουμένης. πρὸς [d] τούτους δὲ ἡ διάθεσις, οἷς διαφέρει ταῦτα ἔχειν οὕτως, ἢ ἑτέρως, καὶ γνώριμα εἶναι, ἢ μὴ γνώριμα. Βέλτιον γὰρ ἂν διαχειρίζοιεν ἕκαστα, εἰδότες τὴν χώραν ὁπόση τὶς, καὶ πῶς κειμένη τυγχάνει, καὶ τινὰς διαφορὰς [e] ἔχουσα, τάς τ' ἐν τῷ περιέχοντι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ. Ἄλλων δὲ κατ' ἄλλα μέρη δυναστευόντων, καὶ ἀπ' ἄλλης [f] ἑστίας καὶ ἀρχῆς τὰς πράξεις προχειριζομένων, καὶ ἐπεκτεινόντων τὸ τῆς ἡγεμονίας μέγεθος, οὐκ ἐπίσης δυνατὸν οὔτ' ἐκείνοις ἅπαντα γνωρίζειν, οὔτε τοῖς γεωγραφοῦσιν· ἀλλὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, πολὺ ἐν ἀμφοτέροις καθορᾶται τούτοις. Μόλις γὰρ τὸ ἐπίσης πάντ' εἶναι φανερὰ συμβαίη [g] τῆς συμπάσης οἰκουμένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ πολιτείαν ὑπηγμένης· ἀλλ' οὐδ' οὕτως· ἀλλὰ τὰ ἐγγυτέρω μᾶλλον ἂν γνωρίζοιτο· καὶ προσήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' εἴη γνώριμα· ταῦτα γὰρ καὶ

τῆς

d) πρὸς τούτους] coni. Caſaub. quam recepi pro πρὸς τούτοις.
e) ἔχουσα] ἴσχουσα ita omnes Codd.
f) ἑστίας] Sane elegans lectio ed. Ald. et Baſil. In Codd. et Interpr. pr. αἰτίας.
g) τῆς συμπάσης] τῆς πάσης Venet.

ranea, ſive orbem terrarum foris ambientia. Ad eos enim pertinet haec deſcriptio, quorum intereſt, haec eſſe illo vel alio modo, eſſe nota aut ignota. Singula enim rectius adminiſtraverint, qui loci quantitatem et ſitum bene teneant, et conſtitutionem aeris et ſoli bene ſciant. Iam cum alii alibi obtineant dominationem, diverſisque e patriis atque imperiis res gerere aggreſſi, fines ſuae ditionis proferant, fieri non poteſt, ut omnes vel ipſis vel geographis pari modo notae ſint; verum apud utrosque crebro alia aliis magis minusve viſuntur perſpecta. Vix enim, ac ne vix quidem omnia aequaliter nota eſſe poſſunt, etiamſi terrarum orbis unius ſub imperium redactus eſſet; ſed propinquiora ſemper fine notiora neceſſe eſt. Et maximum ſtudium adhibendum eſt, ut haec innoteſcant: ſunt enim uſui noſtro propiora. Quare

της χρείας ἐγγυτέρω ἐστίν. Ὥς τ᾽ οὐκ ἂν εἴη θαυμαστόν, οὐδ᾽ εἰ ἄλλος μὲν Ἰνδοῖς προσήκοι χωρογράφος, ἄλλος δὲ Αἰθίοψιν, ἄλλος δὲ Ἕλλησι, καὶ Ῥωμαίοις. τί γὰρ ἂν προσήκοι τῷ παρ᾽ Ἰνδοῖς γεωγράφῳ, καὶ pag. 10. τὰ κατὰ Βοιωτοὺς οὕτω φράζειν, ὡς Ὅμηρος·

Οἵθ᾽ Ὑρίην ἐνέμοντο, καὶ Αὐλίδα πετρήεσσαν,
Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε —

ἡμῖν δὲ προσήκει· τὰ δὲ [h] παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω, καὶ τὰ καθ᾽ ἕκαστα οὐκέτι· οὐδὲ γὰρ ἡ χρεία ἐπάγεται· μέτρον δὲ αὐτὴ μάλιστα τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας.

Καὶ τοῦτο καὶ ἐν μικροῖς μὲν δῆλόν ἐστιν, οἷον ἐν τοῖς κυνηγεσίοις. ἄμεινον γὰρ ἂν [i] θηρεύσειέ τις εἰδὼς τὴν ὕλην, ὁποία τίς, καὶ πόση· καὶ στρατοπεδεῦσαι δὲ καλῶς ἐν χωρίῳ, τοῦ εἰδότος ἐστὶ, καὶ ἐνεδρεῦσαι καὶ ὁδεῦσαι. Ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐστὶ τηλαυγέστερον, ὅσῳ περ καὶ τὰ ἆθλα μείζω τὰ τῆς ἐμπει-

h) παρὰ Ἰνδοῖς οὕτω] Lectio codd. Vat. A. B. Venet. Interpr. Caſ. vulgo π. Ἰ. οὕπω. i) θηρεύσειε] θηρεύσοι Vat. A. θηρεύσῃ Stroz. A. B. Vat. B. Venet.

Quare mirum non eſt, ſi alius certae regionis deſcriptor Indis conveniat, alius Aethiopibus, alius Graecis aut Romanis. Quid enim attineat Geographum, apud Indos qui ſit, etiam Boeotiam ita deſcribere, ut fecit Homerus:

Quique colunt Hyriam, ſaxoſumque Aulidis agrum,
Schoenumque, et Scolum. —

nobis vero convenit hoc: quae vero apud Indos ſunt, et apud ſingulos populos, hoc modo deſcribere nobis non conveniret: neque enim eo nos deducit ratio utilitatis, quae maxime huic ſolertiae modum praeſcribit.

Atque hoc etiam in exiguis rebus manifeſtum eſt, ut in venationibus. Nam commodius venabitur is, cui ſylvae qualitas ac quantitas fuerit nota: et ad caſtrorum inſidiarumve locationem, aut ad iter faciendum, loci peritia requiritur. Sed in maioribus hoc tanto eſt evidentius, quanto et maiora peritiae

ἐμπειρίας, καὶ τὰ σφάλματα ἐκ τῆς ἀπειρίας. Ὁ μέντοι [k] Ἀγαμέμνονος στόλος τὴν Μυσίαν, ὡς τὴν Τρωάδα πορθῶν, ἐπαλινδρόμησεν αἰσχρῶς. Πέρσαι δὲ, καὶ Λίβυες, τοὺς πορθμοὺς ὑπονοήσαντες εἶναι [l] τυφλοὺς στενωποὺς, ἐγγὺς μὲν ἦλθον κινδύνων μεγάλων. Τρόπαια δὲ τῆς [m] ἀνοίας κατέλιπον· οἱ μὲν τὸν τοῦ Σαλγανέως τάφον πρὸς τῷ Εὐρίπῳ τῷ Χαλκιδικῷ, τοῦ σφαγέντος ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς καθοδηγήσαντος φαύλως ἀπὸ Μαλεῶν ἐπὶ τὸν Εὔριπον [n] τὸν στόλον· οἱ δὲ τὸ τοῦ Πελώρου μνῆμα, καὶ τούτου διαφθαρέντος κατὰ τὴν ὁμοίαν αἰτίαν. πλήρης τε ναυαγίων ἡ Ἑλλὰς ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ξέρξου στρατείαν. Καὶ ἡ τῶν Αἰολέων δὲ, καὶ ἡ τῶν Ἰώνων ἀποικία, πολλὰ τοιαῦτα πταίσματα παραδέδωκεν. Ὁμοίως δὲ, καὶ κατορθώματα ὅπου τὶ κατορθωθῆναι συνέβη παρὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν τόπων. καθάπερ ἐν τοῖς περὶ Θερμοπύλας στενοῖς ὁ Ἐφιάλτης λέγεται δείξας τὴν

k) Ἀγαμέμνονος] Sic in omnibus Codd. vulgo Ἀγαμεμνόνειος. l) τυφλοὺς στενωποὺς] optimam coniecturam Casaub. in textum recepi. Scripti et editi τοῦ πλοῦ στενωπούς. m) ἀνοίας] Interpr. prior legisse videtur ἀγνοίας; optime ut mihi videtur. n) τὸν στόλον] Sic quinque Casaub. Codd. et omnes quos evolvi, in editis τοῦ στόλου est.

tiae praemia, et graviora imperitiae damna sunt proposita. Nam Agamemnonis quidem classis Mysiam veluti Troadem populans, turpiter retro cursum avertit: et Persae atque Afri traiectus freti putantes esse caeca vada, tantum non in magna pericula devenere. Suae quidem stultitiae monumenta reliquerunt. Persae, sepulchrum Salganei apud Euripum Chalcidicum ab ipsis occisi, quod male eos a Malea ad Euripum duxisset: nec non Afri tumulum Pelori, eandem ob causam interfecti. Et Bello Xerxico plena naufragiorum tabulis fuit Graecia. Aeolum quoque et Ionum colonia huiusmodi clades multas tulit. Contra res aliquoties praeclare sunt gestae peritia locorum: quemadmodum Ephialtes fertur in angustiis, quae

τὴν διὰ τῶν ὀρῶν ἀτραπὸν τοῖς Πέρσαις, ὑποχειρίους αὐτοῖς ποιῆσαι τοὺς περὶ Λεωνίδαν, καὶ δέξασθαι τοὺς βαρβάρους εἴσω Πυλῶν. Ἐάσας δὲ τὰ παλαιὰ, τὴν νῦν Ῥωμαίων στρατείαν ἐπὶ Παρθυαίους ἱκανὸν ἡγοῦμαι [o] τούτου τεκμήριον· ὡς δ' αὔτως τὴν ἐπὶ Γερμανοὺς, καὶ Κελτοὺς, ἐν ἕλεσι καὶ δρυμοῖς ἀβάτοις ἐρημίαις τε τοπομαχούντων τῶν βαρβάρων, καὶ τὰ ἐγγὺς πόῤῥω ποιούντων τοῖς ἀγνοοῦσι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπικρυπτομένων, καὶ τὰς εὐπορίας τροφῆς τε, καὶ τῶν ἄλλων.

Τὸ μὲν δὴ πλέον, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους καὶ τὰς χρείας. [p] Ἔστι δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας καὶ πολιτικῆς τὸ πλέον [q] περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. σημεῖον δὲ, τὰς γὰρ τῶν πολιτειῶν διαφορὰς, ἀπὸ τῶν ἡγεμονικῶν διακρίνομεν· ἄλλην μὲν

o) τούτου] τούτων Vat. A. B. Venet. Reg. Caf. p) Ἔστι δὲ καὶ] Bemb. Stroz. uterque Vat. B. vulgo ἔτι δ. κ. q) περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους] Sic Venet. et ex eo Interpr. prior. Vat. A. B. Bemb. Stroz.: τὸ πλέον ὥσπερ εἴρηται περὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς βίους. Addunt impreſſi καὶ τὰς χρείας nullo aſſentiente Codice.

quae ſunt apud Thermopylas, Perſis demonſtrando per montes calle, Leonidam cum ſociis in manus tradidiſſe, barbarosque intra Pylas adduxiſſe. Et omiſſis antiquis, exiſtimo proximam Romanorum in Parthos expeditionem huic propoſito demonſtrando ſufficere: tum in Germanos et Celtas, cum barbari in paludibus et nemoribus inviis ac ſolitudinibus degentes, locorum natura ſe tuerentur, efficerentque, ut locorum ignaris procul remota viderentur, quae erant propinqua, itineraque occultarent, et alimentorum ac rerum aliarum copiam praeciderent.

Ergo, ut docuimus, Geographiae maior pars ad vitam et uſum Imperatorum refertur. Porro autem circa haec eadem magna philoſophiae moralis vel politicae pars verſatur. Hoc exinde probo, quod varias rerum publicarum formas a vario eas regendi modo appellamus; alium

pag. 11. μὲν ἡγεμονίαν τιθέντες τὴν μοναρχίαν, ἣν καὶ βασιλείαν καλȣ̃μεν· ἄλλην δὲ, τὴν ἀριςοκρατείαν· τρίτην δὲ, τὴν δημοκρατίαν. τοσαύτας δὲ καὶ τὰς πολιτείας νομίζομεν, ὁμωνύμως καλȣ̃ντες ὡς ἂν ἀπ' ἐκείνων τὴν ἀρχὴν ἐχȣ́σας τῆς εἰδοποιΐας. Ἄλλος γὰρ νόμος τὸ τȣ̃ βασιλέως πρόςαγμα, ἄλλος δὲ τὸ τῶν ἀρίςων, [r] καὶ τὸ τȣ̃ δήμȣ. Τύπος δὲ, καὶ σχῆμα πολιτείας ὁ νόμος. διὰ τȣ̃το δὲ, καὶ τὸ δίκαιον εἶπόν τινες τὸ τȣ̃ κρείττονος συμφέρον. Εἴπερ ȣ̃ν ἡ πολιτικὴ φιλοσοφία περὶ τȣ̀ς ἡγεμόνας τὸ πλέον ἐςὶν, ἔςι δὲ καὶ ἡ γεωγραφία περὶ τὰς ἡγεμονικὰς χρείας, ἔχοι ἄν τι πλεονέκτημα [s] καὶ αὐτὴ παρὰ τȣ̃το. Ἀλλὰ τȣ̃το μὲν τὸ πλεονέκτημα, πρὸς τὰς πράξεις.

Ἔχει δέ τινα καὶ θεωρίαν ȣ̓ φαύλην ἡ πραγματεία, τὴν μὲν τεχνικήν τε καὶ μαθηματικὴν, καὶ φυσικήν· τὴν δὲ ἐν ἱςορίᾳ καὶ μύθοις κειμένην, ȣ̓δὲν [t] ȣ̓̃σι πρὸς τὰς πράξεις. οἷον εἴ τις λέγει τὰ περὶ τὴν Ὀδυσ-

r) καὶ τὸ τȣ̃ δήμȣ] καὶ ἄλλος τὸ τ. δ. coni. Casaub. s) καὶ αὐτὴ] Sic omnes Codd. vulgo καὶ αὐτό. t) ȣ̓̃σι] ita praeter Bemb. omnes Codd. editi ȣ̓̃σαν.

alium principatum statuentes monarchiam, quae et regnum dicitur, aliam optimorum, aliam populi potestatem: totidemque reipublicae genera iudicamus, iisdemque ea nominibus afficimus, quod ab iis originem formae suae ducunt. Alia enim lex est mandatum regis, alia optimatum rogatio, alia plebis scitum: reipublicae itaque forma et figura lex est; ideoque ius quidam definierunt potentioris esse commodum. Si ergo philosophia politica plerumque circa principes versatur, geographia autem etiam conducit ad eorum utilitatem: hoc ipso haec aliquam obtinet praestantiam prae illa, quae autem ad vitam pertinet activam.

Speculativam quoque doctrinam habet geographica tractatio minime contemnendam, partim artificiosam, et mathematicam et physicam, partim in historia et fabulis sitam, quae ad agendum nihil

Ὀδυσσέως πλάνην καὶ Μενελάου, καὶ Ἰάσονος, εἰς φρόνησιν μὲν οὐδὲν ἂν συλλαμβάνειν δόξειεν, ἣν ὁ πράττων ζητεῖ, πλὴν εἰ καταμίσγοι καὶ τῶν γενομένων ἀναγκαίων τὰ παραδείγματα χρήσιμα· διαγωγὴν δ' ὅμως [u]πορίζοι ἂν οὐκ ἀνελεύθερον τῷ ἐπιβάλλοντι ἐπὶ τοὺς τόπους τοὺς παρασχόντας τὴν μυθοποιΐαν. [x]καὶ γὰρ τοῦτο ζητοῦσιν οἱ πράττοντες, διὰ τὸ ἔνδοξον, [y]καὶ τὸ ἡδὺ, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· μᾶλλον γὰρ σπουδάζουσιν, ὡς εἰκὸς, περὶ τὰ χρήσιμα. διόπερ καὶ τῷ γεωγράφῳ τούτων μᾶλλον, [z]ἢ ἐκείνων, ἐπιμελητέον. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ περὶ τῶν μαθημάτων· καὶ γὰρ τούτων τὸ χρήσιμον ἀεὶ μᾶλλον ληπτέον, καὶ τὸ πιστότερον.

Μάλιστα δὲ δοκεῖ, καθάπερ εἴρηται, γεωμετρίας τε καὶ ἀστρονομίας δεῖν, τῇ τοιαύτῃ ὑποθέσει. Καὶ

u) πορίζοι] Casaub. Vat. A. B. Venet. Stroz. χωρίζοι. x) καὶ γὰρ τοῦτο] καὶ γὰρ καὶ τοῦτο coni. Casaub. y) καὶ τὸ ἡδὺ] ἢ τὸ ἡδὺ Reg. apud Montefalc. in bibl. bibliothecarum. z) ἢ ἐκείνων] Secutus sum lect. Reg. Stroz. Venet. vulgo ἢ ἐκείνου.

hil conferunt: ut si quis Ulysſis, Menelai, aut Iaſonis errores recenseat, nihil is videbitur ad prudentiam parandam adferre adiumenti, quam in actione verſans requirit, niſi ſicubi eorum, quae ii perferre coacti ſunt, utilia exempla admiſceat; non illiberalem tamen delectationem praebet ei, qui ad ea venit loca, quae fabulis occaſionem dederunt. Atque qui vitam agendo agunt, eas etiam cognoſcere ſtudent, propter earum famam et iucunditatem; non autem multum temporis iis impendunt, ſed, ut par eſt, utilia magis ſectantur; ſic quoque Geographus etiam utilia iucundis praeferre debet. Idem quoque de hiſtoria et mathematica cognitione iudicandum eſt, in quibus etiam, quod utilius et fide dignius eſt, praecipue captari debet.

Maxime autem videtur, id quod ante etiam monuimus, Geometria atque Aſtronomia indigere hoc inſtitutum. Ac

[a] Καὶ δεῖ μὲν ὡς ἀληθῶς· σχήματα γὰρ, καὶ κλίματα, καὶ μεγέθη καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτοις οἰκεῖα, οὐχ οἷόν τε λαβεῖν καλῶς, ἄνευ τῆς τοιαύτης μεθόδου. Ἀλλ', ὥσπερ τὰ περὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς ὅλης γῆς, ἐν ἄλλοις δεικνύουσιν, ἐνταῦθα δὲ ὑποθέσθαι δεῖ, καὶ πιστεῦσαι τοῖς ἐκεῖ δειχθεῖσιν. Ὑποθέσθαι δὲ καὶ σφαιροειδῆ μὲν τὸν κόσμον, σφαιροειδῆ δὲ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς· ἔτι δὲ τούτων πρότερον, τὴν ἐπὶ τὸ μέσον τῶν σωμάτων φοράν. [b] αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστιν. εἰ ἄρα ἐπισημηνάμενοι ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόῤῥωθεν [c] ὑπόμνησις· καὶ τὸ, ἕκαστον σῶμα ἐπὶ τὸ

αὐτοῦ

a) Καὶ δεῖ μὲν] In cod. Venet. μὲν deeſt. b) αὐτὸ μόνον — ἐγγύθεν] Hic locus corruptus ex codicibus ſanari non poteſt, iisdem vitiis, quibus impreſſa laborant exempla, correptis. Pro αὐτὸ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τ. κ. malim legere αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἢ τῶν κ. deinde verbis, καὶ τὸ ἕκαστον — νεύειν, quae ex margine textui inculcata videntur, ſemotis locum totum ita conſtituerim: αὐτὸ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἐγγύς ἐστι. εἰ ἄρα, ἐπισημηναμένῳ (ſic cum Vat. ſcribo) ἐν κεφαλαίῳ μικρὰ, οἷον ὅτι ἡ γῆ σφαιροειδὴς, ἐκ μὲν τῆς ἐπὶ τὸ μέσον φορᾶς, πόῤῥωθεν ὑπόμνησις· ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη, καὶ τὸν οὐρανὸν φαινομένων, ἐγγύθεν. c) ὑπόμνησις] ἡ ὑπόμνησις Venet. A.

Ac plane ita res habet: figurae quippe, inclinationes, ac magnitudines aliaque his affinia ſine iſta methodo haberi nullo modo poſſunt. Sed velut totius terrae dimenſio alibi demonſtratur, ita hic pro certis ponuntur atque habentur, quae alibi ſunt demonſtrata. Sumitur hoc quoque, mundum eſſe globum, itemque globoſam terrae ſuperficiem: itemque ante haec, ferri corpora ad medium, quod unum ſenſu cognoſcitur, aut e communibus animi notionibus in promtu eſt. Ut paucis rem abſolvamus, exempli loco ſit globoſa terrae forma, quae ex latione corporum ad centrum e longinquo probatur; item, quod quodvis corpus ad centrum inclinat, quod e propinquo

αὐτȣ̃ ἄρτημα νεύειν, ἐκ δὲ τῶν κατὰ πελάγη καὶ pag. 12.
τὸν ȣ̓ρανὸν Φαινομένων, ἐγγύθεν· καὶ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐπιμαρτυρεῖν δύναται, καὶ ἡ κοινὴ ἔννοια. Φανερῶς γὰρ ἐπιπροσθεῖ τοῖς πλέȣσιν ἡ κυρτότης τῆς θαλάττης, ὥς τε μὴ προσβάλλειν τοῖς πόῤῥωθεν [d] φέγγεσι, τοῖς ἐπ' ἴσον ἐξηρμένοις τῇ ὄψει· ἐξαρθέντα γȣ̃ν πλέον τῆς ὄψεως ἐφάνη, καίτοι πλέον ἀποσχόντα αὐτῆς· ὁμοίως δὲ καὶ αὐτὴ μετεωρισθεῖσα εἶδε τὰ κεκρυμμένα πρότερον. Ὅπερ δηλοῖ καὶ ὁ ποιητής· τοιȣ̃τον γάρ ἐςι καὶ τό·

Ὀξὺ μάλα προϊδὼν, μεγάλȣ ὑπὸ κύματος ἀρθείς.

Καὶ τοῖς προσπλέȣσι δὲ αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἀπογυμνȣ̃ται τὰ πρόσγαια μέρη, καὶ τὰ φανέντα ἐν ἀρχαῖς ταπεινὰ ἐξαίρεται μᾶλλον. Τῶν τε ȣ̓ρανίων ἡ περιφορὰ ἐναργής ἐςι καὶ ἄλλως, καὶ ἐκ τῶν γνωμονικῶν. ἐκ δὲ τȣ́των εὐθὺς ὑποτείνει καὶ ἡ ἔννοια, ὅτι ἐῤῥιζωμένης ἐπ' ἄπειρον τῆς γῆς, ȣ̓κ ἂν ἡ τοιαύτη περιφορὰ συνέβαινε.

d) φέγγεσι] φέγγȣσι Mss. Casaub. Bemb. Stroz. A. Vat. A.

pinquo ex iis, quae in coelo aut mari obſervantur, demonſtrari poteſt, cum et ſenſus teſtimonium ferre queat, et notitia communis. Etenim navigantibus curvitas maris perſpicue occurrit, ita ut viſu non attingant lumina ab ipſis longius remota, quae eadem cum oculis ipſorum altitudine emineant, altius autem viſu elata, conſpici poſſunt, etiam cum longius ab oculis removeantur. Quo pacto etiam oculi in altum ſublati ea cernunt, quae prius latebant. Quod etiam Poëta declaravit. Huc enim pertinet illud:

Elatus fluctu a magno proſpexit acute.

Humiliora etiam navi ad litus accedentibus magis ſubinde magisque deteguntur, et quae initio depreſſa videbantur, magis iam paulatim attolluntur. Iam coeleſtium motus cum alias, tum ex umbrae rationibus eſt evidens. Atque ex his ſtatim intellectus hoc deprehendit, converſionem coeli fieri non poſſe, ſi terra radices ſuas in infinitum

συνέβαινε. Καὶ τὰ περὶ τῶν κλιμάτων δὲ, ἐν τοῖς περὶ τῶν οἰκήσεων δείκνυται.

Νυνὶ δὲ ἐξ ἑτοίμȣ δεῖ λαβεῖν ἔνια, καὶ ταῦθ' ὅσα τῷ πολιτικῷ καὶ τῷ ςρατηλάτῃ χρήσιμα. Οὔτε γὰρ ȣ̃τω δεῖ ἀγνοεῖν τὰ περὶ τὸν ȣ̓ρανὸν, καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς, ὥς τ' ἐπειδὰν γένηται κατὰ τόπȣς, καθ' ȣ̃ς ἐξήλλακταί τινα τῶν φαινομένων τοῖς πολλοῖς ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ, ταράσσεσθαι καὶ τοιαῦτα λέγειν·

Ὦ φίλοι, ȣ̓ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφος, ȣ̓δ' ὅπῃ ἠὼς,
Οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται. —

ȣ̓θ' ȣ̃τως ἀκριβȣ̃ν ὥς τε τὰς πανταχȣ̃ συνανατολάς τε καὶ συγκαταδύσεις, καὶ συμμεσȣρανήσεις, καὶ ἐξάρματα πόλων, καὶ τὰ κατὰ κορυφὴν σημεῖα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τὰς μεταπτώσεις τῶν ὁριζόντων

tum extenderet. De climatibus ſermo erit in ſectione de habitationibus.

Nunc autem ex iis, quae in promptu habentur, accipienda quaedam ſunt, ea ſcilicet, quae civili ac exercitus ductori proſunt. Neque enim usque adeo ignarum eſſe decet rerum coeleſtium et ſitus terrae, ut, cum in loca pervenerit, in quibus aliquid eorum, quae in coelo apparere ſolent, ab uſitato modo diſcrepet, tum animo perturbetur et in hanc ſententiam loquatur:

O ſocii, neque enim noctis
quo cardine ſurgat
Caligo, vel qua roſeis aurora
quadrigis
Vecta diem referat, praeceps
ubi lampada condat
Titan, qua curru terram
ſuperetve ſupino,
Novimus. —

Neque rurſus ita accurate omnia ſcrutari, ut quae ubicunque locorum ſimul exoriuntur, ſimul occidunt, ſimul ad medium coeli appellunt, quae polorum exaltationes, quae ſupra verticem ferantur *puncta*, et quae alia id

ζόντων ἅμα, καὶ τῶν ἀρκτικῶν διαφέροντα [e] ἁπαντᾷ, τὰ μὲν πρὸς τὴν ὄψιν, τὰ δὲ καὶ τῇ φύσει, γνωρίζειν ἅπαντα. Ἀλλὰ τὰ μὲν μηδ' ὅλως φροντίζειν, πλὴν εἰ θέας φιλοσόφου χάριν· τοῖς δὲ πιστεύειν κἂν μὴ βλέπῃ, τὸ διατί· καὶ γὰρ τοῦτο τοῦ φιλοσοφοῦντος μόνου· τῷ δὲ πολιτικῷ σχολῆς οὐ τοσαύτης μέτεστιν, ἢ οὐκ ἀεί. Οὐ μὴν οὐδ' οὕτως ὑπάρχειν ἁπλοῦν δεῖ τὸν ἐντυγχάνοντα τῇ γραφῇ ταύτῃ, καὶ ἀργὸν, ὥς τε μηδὲ σφαῖραν ἰδεῖν, μηδὲ κύκλους ἐν αὐτῇ, τοὺς μὲν παραλλήλους, τοὺς δ' ὀρθίους πρὸς τούτους, τοὺς δὲ pag. 13. λοξούς· μηδὲ τροπικῶν τε, καὶ ἰσημερινῶν, καὶ ζωδιακοῦ θέσιν, δι' οὗ φερόμενος ὁ ἥλιος τρέπεται, καὶ διαφορὰς διδάσκει κλιμάτων τε καὶ ἀνέμων. Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ περὶ τοὺς ὁρίζοντας, καὶ τοὺς ἀρκτικοὺς, καὶ ὅσα ἄλλα κατὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν τὴν εἰς τὰ μαθήματα παραδίδοται, κατανοήσας τις ἄλλως, πῶς

e) ἁπαντᾷ] coni. Casaub. quam Venet. Cod. confirmat. Reliqui ἅπαντα. inepte.

id genus mutatione horizontum iuxta atque arcticorum circulorum diversa eveniunt, visu alia percepta, alia per ipsius rei naturam cognita habeat. Sed haec partim prorsus ei sunt omittenda, nisi philosophiae contemplationis causa attingat: partim credenda philosophis, etiam si causam ipse non perspiciat. Nam causas scire philosophi solius est: civili homini tantum non est otii, aut certe non semper. Interim qui hoc opus leget, eum non eo usque rudem aut inertem esse oportet, ut neque sphaeram inspiciat nusquam, neque circulos in ea descriptos, quorum alii se aequis inter se perpetuo intervallis ambiunt, alii in hos ad angulos rectos incidunt, alii per obliquum ducuntur: neque norit eorum situm, quibus statio et in alteram mundi partem aversio Solis definitur, aut dies nocti aequatur, neque signiferum, per quem Sol decurrit, suisque conversionibus discrimina climatum et ventorum efficit. Qui enim haec, et quae de horizontibus, arcticis, aliisque rebus in prima mathematum institutione

πῶς δύναται παρακολȣθεῖν τοῖς λεγομένοις ἐνταῦθα; [f] ὅ, τε μήδ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ περιφερῆ, μὴ δὲ κύκλον εἰδὼς, μηδὲ σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἐπίπεδον, μηδ' ἐν τῷ ȣ̓ρανῷ, μηδὲ τȣ̀ς ἑπ]ὰ τῆς μεγάλης ἄρκτȣ ἀσέρας καταμαθὼν, μηδ' ἄλλο τὶ τῶν τοιȣ́των μηδὲν, ἢ ȣ̓κ ἂν δέοιτο τῆς πραγματείας ταύτης, ἢ ȣ̓χὶ νῦν, ἀλλ' ἐκείνοις ἐντυχὼν πρότερον, ὧν χωρὶς ȣ̓κ ἂν εἴη γεωγραφίας οἰκεῖος.

Ἁπλῶς δὲ, κοινὸν εἶναι τὸ σύγγραμμα τȣ̃το δεῖ, καὶ πολιτικὸν, καὶ δημωφελὲς ὁμοίως, ὥσπερ καὶ τὴν τῆς ἱςορίας γραφήν. Κἀκεῖ δὲ πολιτικὸν λέγομεν [g] ȣ̓χὶ τὸν παντάπασιν ἀπαίδευτον, ἀλλὰ τὸν μετασχόντα τῆς τε ἐγκυκλίȣ, καὶ συνήθȣς ἀγωγῆς τοῖς ἐλευθέροις, καὶ τοῖς φιλοσοφȣ̃σιν· ȣ̓δὲ γὰρ ἂν ȣ̓́τε ψέγειν δύναιτο καλῶς, ȣ̓́τ' ἐπαινεῖν, ȣ̓δὲ κρίνειν ὅσα μνήμης ἄξια τῶν γεγονότων, ὅτῳ μηδὲν ἐμέλησεν ἀρετῆς, καὶ φρονήσεως, καὶ τῶν εἰς ταῦτα λόγων.

f) ὅ, τε μήδ'] ὁ δὲ μηδ' Venet., quod mihi non displicet. Reg. ὅ μήδ'. g) ȣ̓χὶ τὸν] ȣ̓χὶ δὲ τὸν Reg.

tutione traduntur, non recte intelligit, quomodo is assequatur ea, quae hic disputantur? et qui rectam, circumductamve lineam, qui circulum ignorat, et globosam superficiem, aut planiciem, et qui in ipso coelo neque septem stellas ursae maioris cognitas habet, neque harum rerum quicquam, is aut prorsus est ab hac tractatione alienus, aut in praesentia saltem: priusque ea discere debet, sine quibus ad geographiam non est aptus.

Omnino autem hunc commentarium communem oportet esse, et civilibus hominibus commodum, et in publicum utilem, quemadmodum et scriptionem historiae. Nam et hic civilem vocamus, non qui prorsum sit ineruditus, sed qui disciplina circulari et liberalibus ac philosophantibus usitata, sit institutus. Nam qui nullum virtuti ac prudentiae, ac iis quibus ista comparantur doctrinis studium impendit, is neque vituperare quicquam recte, neque laudare, neque iudicare potest, quaenam facta sint digna memo-

λόγων. Οὕτως δὲ καὶ οἱ τοὺς λιμένας καὶ τοὺς περίπλους καλουμένους πραγματευθέντες, ἀτελῆ τὴν ἐπίσκεψιν ποιοῦνται, μὴ προστιθέντες ὅσα ἐκ τῶν μαθημάτων, καὶ ἐκ τῶν οὐρανίων, [h] συνάπτειν προσῆκε. Διόπερ ἡμεῖς πεποιηκότες ὑπομνήματα ἱστορικὰ χρήσιμα, ὡς ὑπολαμβάνομεν, εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, ἔγνωμεν προσθεῖναι καὶ τήνδε τὴν [i] σύνταξιν· ὁμοειδὴς γὰρ καὶ αὐτὴ, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, καὶ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ὑπεροχαῖς. Ἔτι δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐκεῖ [k] τὰ περὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας καὶ βίους τυγχάνει μνήμης, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἄδοξα παραλείπεται, [l] κἀνταῦθα δεῖ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ παραπέμπειν, ἐν δὲ τοῖς ἐνδόξοις, καὶ μεγάλοις, καὶ ἐν οἷς τὸ πραγματικὸν, καὶ [m] μνημόνευτον, καὶ ἡδὺ, διατρίβειν. Καθάπερ

C 2 γε

h) συνάπτειν] Sic Henr. Scrimgerus in quodam codice se invenisse observat. optima lectio. vulgo ἃ συνάπτειν minus commode, quod Breguignius tamen defendit. i) σύνταξιν] τάξιν Vat. B. Bemb. k) τὰ περὶ] τὰ μὲν περὶ Stroz. l) κἀνταῦθα δεῖ] Med. Cod. ap. Gronov. Reg. Vat. B. rel. ἐνταῦθα δὴ, praeter Stroz. A. qui κἀνταῦθα καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀφανῆ καὶ ἄδοξα habet. m) μνημόνευτον] εὐμνημόνευτον, Vat. uterque Venet. Stroz. Casaub.

memoria. Sic ii, qui portus et circumnavigationes quas vocant descripsere, imperfectam tractationem reliquerunt, non adiunctis quae e mathematis ac coelestium orbium doctrina erant annectenda. Quamobrem nos, postquam historicos composuimus commentarios, utiles, ut quidem arbitramur, ad moralem ac civilem philosophiam, hoc quoque opus addere statuimus: est enim eiusdem formae, et ad eosdem pertinet viros, maxime qui in aliquo sunt fastigio collocati. Tum quo modo ibi ea sola commemorantur, quae sunt illustrium virorum ac vitarum, exiguis ac ingloriis omissis: eodem hic parva et obscura praeterire intendimus; in claris autem et magnis, et in quibus ad actiones faciens aliquid memorabile, aut oblectationi aptum inest, immorari. Ac quemad-

γȣ καὶ ἐν τοῖς κολοσσικοῖς ἔργοις, ȣ̓ τὸ καθ' ἕκαϛον ἀκριβὲς ζητȣ̃μεν, ἀλλὰ τοῖς καθόλȣ προσέχομεν μᾶλλον, [n] ἢ εἴη καλῶς τὸ ὅλον· ȣ̓́τως κἂν τȣ́τοις
pag. 14. ποιεῖσθαι δεῖ τὴν κρίσιν. κολοσσȣργία γάρ τις καὶ αὕτη, τὰ μεγάλα φράζȣσα πῶς ἔχει, [o] καὶ τὰ ὅλα· πλὴν εἴτι κινεῖν δύναται, [p] ὅ, τι καὶ τῶν μικρῶν, τὸν φιλειδήμονα καὶ τὸν πραγματικόν. Ὅτι μὲν ȣ̓̃ν σπȣδαῖον τὸ προκείμενον ἔργον, καὶ φιλοσόφῳ [q] προσῆκον, ταῦτα εἰρήσθω.

ΚΕΦ. Β.

Εἰ δὲ πολλῶν προειπόντων ἐπιχειρȣ̃μεν καὶ αὐτοὶ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, ȣ̓́πω [a] μεμπτέοι, ἂν μὴ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον [b] διελεγχθῶμεν ἐκείνοις ἅπαντα λέ-

n) ἢ εἴη καλῶς] ἢ εἰ καλῶς Reg. εἰ καλῶς Vat. B. ἢ καλῶς Vat. A. Venet. Bemb. o). καὶ τὰ ὅλα] In editis καὶ τὰ ἄλλα. Meliorem lectionem praebent omnes Codd. Msti. Pro τὰ μεγάλα φράζȣσα p. f. in Reg. Cod. ap. Montefalc. est φροντίζȣσα. p) ὅτι καὶ τ. μ.] ὅτι deest in Reg. q) προσῆκον] πρέπον Codd. Casaub. Stroz. Vat. A. B. Venet. A. B. Reg.

a) μεμπτέοι] μεμπτέον Stroz. Venet. A. b) διελεγχθῶμεν] Sic Reg. Vat. A. B. vulgo διαλεχθῶμεν.

admodum in statuarum ingentium operibus, non in singulis particulis exacta quaeritur subtilitas, sed id magis perpendimus, totumne opus recte sit confectum: ita hic quoque iudicium est faciendum. Est enim hoc quoque opus veluti colossi cuiusdam structura, in quo magna describuntur, et universa; nisi exile quippiam occurrat, quod ipsum afficere scientiae cupidum rebusque agendis deditum possit. Atque haec quidem disputata sint a nobis, ut constet institutum a nobis opus praeclarum esse et philosopho conveniens.

CAP. II.

Quod autem post multos, qui de his rebus ante nos dixerunt, eas aggredimur enarrare, ob id reprehendendi non sumus, nisi convicti, nos omnia eodem modo

λέγοντες. Ὑπολαμβάνομεν δ' ἄλλων ἄλλο τὶ κατορθωσάντων, [c] πολὺ μέρος ἔτι τῦ ἔργυ λείπεσθαι· πρὸς ὃς ἂν καὶ μικρὸν προσλαβεῖν δυνηθῶμεν, ἱκανὴν δεῖ τίθεσθαι πρόφασιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ γὰρ δὴ πολύ τι τοῖς νῦν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπικράτεια, καὶ τῶν Παρθυαίων, τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας προσδέδωκε· καθάπερ τοῖς μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρυ στρατείαν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης. ὁ μὲν γὰρ [d] τῆς Ἀσίας πολλὴν ἀνεκάλυψεν ἡμῖν, καὶ τῶν βορείων τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρι τῦ Ἴστρυ· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰ ἑσπέρια τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέχρις Ἄλβιος ποταμῦ, τῦ τὴν Γερμανίαν δίχα διαιρῦντος, τά τε πέραν τῦ Ἴστρυ, τὰ μέχρι Τύρα ποταμῦ· τὰ δὲ ἐπέκεινα μέχρι Μαιωτῶν, καὶ τῆς εἰς Κόλχυς τελευτώσης παραλίας, Μιθριδάτης ὁ [e] ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ ἐποίησε γνώριμα, καὶ οἱ ἐκείνυ στρατηγοί· οἱ δὲ Παρθυαῖοι, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν, καὶ τὴν Βακτριανὴν, καὶ τὺς ὑπὲρ τούτων

c) πολὺ μέρος] Stroz. Vat. A. B. Venet. ἄλλο πολὺ μ.
d) τῆς Ἀσίας πολλὴν] πολὺ τῆς Ἀσ. Casaub. Stroz. Vat. A.
e) ἐπικληθεὶς] κληθεὶς. Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet.

modo dixiſſe, ut alii. Caeterum cum alii alias partes bene tractaverint, censemus magnam tamen adhuc operis partem reſtare: ut ſatis iuſta conatus noſtri videatur fuiſſe occaſio, ſi prioribus vel exiguum aliquid adiiciamus. Etenim iis, qui hodie vivunt, multum notitiae attulit Romanorum et Parthorum imperium: ſicut et Alexandri expeditione multa innotuerunt, ut ait Eratoſthenes. Is enim magnam Aſiae partem nobis aperuit, et Europae regiones ſeptemtrionales ad Iſtrum usque omnes. Romani autem occidua Europae omnia usque ad Albim fluvium, qui Germaniam in duas partes dividit, et quae trans Iſtrum ſunt usque ad Tyram fluvium. Ulteriora autem usque ad Maeotidem lacum et oram maritimam, quae ad Colchos finitur, Mithridates cognomento Eupator nota reddidit, et duces eius. Parthi Hyrcaniam, Bactrianam et

τούτων δὲ Σκύθας, γνωριμωτέρους ἡμῖν ἐποίησαν, ἧττον γνωριζομένους ὑπὸ τῶν πρότερον· ὥς τε ἔχοιμεν ἄν τι λέγειν πλέον τῶν πρὸ ἡμῶν. Ὁρᾷν δὲ ἔστι τοῦτο μάλιστα ἐν τοῖς λόγοις τοῖς πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν· ἧττον μὲν [f] ἐκ τῶν πάλαι, μᾶλλον δὲ τοὺς μετ' Ἐρατοσθένη, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον· οὓς εἰκὸς ὅσῳ περ πολυμαθέστεροι τῶν πολλῶν γεγόνασι, τοσούτῳ δυσελεγκτοτέρους εἶναι τοῖς ὕστερον, ἄν τι πλημμελῶς λέγωσιν. Εἴ δ' ἀναγκασθησόμεθά που τοῖς αὐτοῖς ἀντιλέγειν, οἷς μάλιστα ἐπακολουθοῦμεν κατ' ἄλλα, δεῖ συγγνώμην ἔχειν. οὐ γὰρ πρόκειται πρὸς ἅπαντας ἀντιλέγειν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πολλοὺς ἐᾷν, οἷς μηδὲ ἀκολουθεῖν ἄξιον· [g] ἐκείνους δὲ διαιτᾷν, οὓς ἐν τοῖς πλείστοις κατορθωκότας ἴσμεν. ἐπεὶ οὐδὲ πρὸς ἅπαντας φιλοσοφεῖν ἄξιον· πρὸς Ἐρατοσθένη δὲ καὶ Ποσειδώνιον, καὶ Ἵππαρχον, καὶ Πολύβιον, καὶ ἄλλους τοιούτους καλόν.

Πρό-

f) ἐκ τῶν πάλαι] τοὺς πάλαι Casaub. Vat. uterque Bemb. ἐκ τοῦ πάλαι Stroz. Venet. g) ἐκείνους] ἐκείνοις Bemb. Stroz.

et Scythas ultra eam habitantes notiores nobis redegerunt, cum prioribus nobis minus essent noti. Habemus ergo, quod scribamus praeter ea, quae nobis aetate priores litteris mandaverunt. Idque praesertim conspicuum est in iis, quae contra illos disputamus, minus quidem saepe contra antiquos, praecipue autem contra Eratosthenem et eos, qui post hunc scripserunt: quos par est tanto severius redargui a posterioribus posse, sicubi peccaverunt, quanto maiore quam vulgus hominum doctrina fuerunt ac cognitione rerum praediti. Quod si aliquando cogemur iis ipsis contradicere, quos maxime alioqui sequimur, ignoscendum erit nobis. Neque enim statuimus contra omnes dicere, sed plerosque missos facere, ut qui digni non sint, quos sequare: de iis autem solis iudicium facere, quos pleraque novimus recte scripsisse. Nam ne philosophari quidem adversus omnes convenit: contra Eratosthenem autem, Posidonium, Hipparchum, et Polybium aliosque horum similes decet.

Primo

Πρότερον δ᾽ ἐπισκεπτέον Ἐρατοσθένη, παρατιθέντας ἅμα καὶ τὴν Ἱππάρχου πρὸς αὐτὸν ἀντιλογίαν. Ἔστι δ᾽ ὁ Ἐρατοσθένης οὐχ οὕτως εὐκαταφρόνητος, ὥστε μηδ᾽ Ἀθήνας αὐτὸν ἰδεῖν φάσκειν, ὅπερ Πολέμων ἐπιχειρεῖ δεικνύναι· οὔτ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον πιστὸς, ἐφ᾽ ὅσον παρεδέξαντό τινες, καί περ πλείστοις ἐντυχὼν, ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, ἀγαθοῖς ἀνδράσιν. Ἐγένοντο γὰρ, φησὶν ὁ Ἐρατοσθένης, ὡς οὐδέ ποτε κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὑφ᾽ ἕνα περίβολον καὶ μίαν πόλιν, οἱ κατ᾽ Ἀρίστωνα καὶ Ἀρκεσίλαον ἀνθήσαντες φιλόσοφοι. Οὐχ ἱκανὸν δ᾽ οἶμαι τοῦτο, ἀλλὰ τὸ κρίνειν καλῶς, οἷς μᾶλλον [h] προσιτέον. ὁ δὲ, Ἀρκεσίλαον καὶ Ἀρίστωνα τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀνθησάντων κορυφαίους τίθησιν· Ἀπελλῆς τε αὐτῷ πολύς ἐστι καὶ Βίων, ὅν φησι [i] πρῶτον ἀνθινὰ περιβαλεῖν φιλοσοφίαν. ἀλλ᾽ ὅμως πολλάκις [k] εἰπεῖν ἂν ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο,

h) προσιτέον] πιστέον αὐτῶν Bemb. Stroz. i) πρῶτον — φιλοσοφίαν] Sic Bembi liber. πρ. ἄν τινα πρ. φιλοσοφίαν Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo inepte πρ. θείαν τινὰ π. σοφίαν. k) εἰπεῖν ἂν ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο] ε. ἄν τινα ε. α. τ. Vat. A. B. Stroz. Venet. Casaub. Reg. ap. Montef.

Primo omnium excutiemus Eratosthenem, simul ea proponentes, quae ab Hipparcho contra ipsum dicuntur. Non est autem Eratosthenes adeo contemptu facilis, ut dicere liceat eum ne Athenas quidem vidisse, quod Polemo conatur ostendere: neque rursus tantum fidei meretur, quantum ei nonnulli deferunt, quanquam, ut ipse ait, plurimos bonos viros audiverit. Fuerunt enim, inquit Erathosthenes, eo tempore, ut nunquam alias, una in urbe intraque eadem moenia Aristo, Arcesilaus, et qui cum his alii floruere philosophi. Atqui hoc, ut arbitror, non satis est: sed recte iudicandum est, cuinam sit assentiendum. Is vero Aristonem et Arcesilaum principes eorum, qui ipsius floruerint aetate, facit; multusque est in Apelle praedicando et Bione, quem dicit primum vario orationis flore vestivisse philosophiam. Attamen saepe subit mihi de eo dicere:

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ Βίων;

Ἐν αὐταῖς γὰρ ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις, ἱκανὴν ἀσθένειαν ἐμφαίνει τῆς ἑαυτοῦ γνώμης· ὃς τοῦ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως γνώριμος γενόμενος Ἀθήνησι, τῶν μὲν ἐκείνου διαδεξαμένων οὐδενὸς μέμνηται· τοὺς δ' ἐκείνῳ διενεχθέντας, καὶ ὧν διαδοχὴ οὐδεμία σώζεται, τούτους ἀνθῆσαι φησὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκδοθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ πραγματεία, καὶ μελέται, καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτο, τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· διότι μέσος ἦν τοῦ τε βουλομένου φιλοσοφεῖν, καὶ τοῦ μὴ θαῤῥοῦντος ἐγχειρίζειν ἑαυτὸν εἰς τὴν [l] ὑπόθεσιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον μέχρι τοῦ δοκεῖν προϊόντος· ἢ καὶ παράβασίν τινα ταύτην ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων πεποριςμένου, πρὸς διαγωγὴν, ἢ καὶ παιδείαν. τρόπον δέ τινα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐςὶ τοιοῦτος. ἀλλὰ ἐκεῖνα ἐάσθω. Πρὸς δὲ τὰ νῦν ἐπιχειρητέον, ὅσα [m] δύναιτ' ἂν ἐπανορθοῦν τὴν γεω-

l) ὑπόθεσιν] Sic lego cum Caſ. vulgo ὑπόσχεσιν. m) δύναιτ' ἂν] Caſaub. coni. δυναίμεθ' ἂν vel δύναιτ' ἄν τις.

Quid tandem Bio de pannoſo promet amictu?

Nam his ipſis in enunciatis ſatis magnam mentis imbecillitatem prodit, qui, cum Athenis Citienſem Zenonem noviſſet, nullam tamen eorum facit mentionem, qui illi ſucceſſerunt: adverſarios autem illius, et quorum ſucceſſio nulla ſupereſt, eos iſto floruiſſe ait tempore. Quae autem fuerint ſtudia Eratoſthenis, tractatio de bonis ab ipſo edita, et declamationes, aliaque ſimilia oſtendunt; medium ſcilicet eum tenuiſſe inter eum, qui philoſophari vellet, et eum, qui non auderet ſe ei dare inſtituto: ſed eo duntaxat progrederetur, ut philoſophari putaretur, aut hanc quandam digreſſionem a circularibus reliquis diſciplinis ſibi vel animi vel eruditionis alicuius gratia pararet. In reliquis etiam quodammodo talis eſt. Verum iſta quidem omittantur. In praeſentia ea in manus ſumamus, quae ad emendandam geographiam faciunt:

γεωγραφίαν· καὶ πρῶτον ὅπερ ἀρτίως ὑπερεθέμεθα.

Ποιητὴν γὰρ ἔφη πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, ἐ διδασκαλίας· τἐναντίον δ' οἱ παλαιοὶ, φιλοσοφίαν τινὰ λέγεσι πρώτην τὴν ποιητικὴν, εἰσάγεσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκεσαν ἤθη, καὶ πάθη καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς. Οἱ δ' ἡμέτεροι, καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι τὸν σοφόν· διὰ τἔτο καὶ τὲς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύεσιν, ἐ ψυχαγωγίας χάριν δήπεθεν ψιλῆς, ἀλλὰ σωφρονισμἔ· ὅπε γε καὶ οἱ μεσικοὶ [n] ψάλλειν, καὶ αὐλίζειν, καὶ λυρίζειν διδάσκοντες, [o] μεταποιἔνται τῆς ἀρετῆς ταύτης· παιδευτικοὶ pag. 16. γὰρ εἶναι φασὶ, καὶ ἐπανορθωτικοὶ τῶν ἠθῶν. Ταῦτα δ' ἐ μόνον παρὰ τῶν Πυθαγορείων ἀκέειν ἐστὶ λεγόντων, ἀλλὰ καὶ Ἀριστόξενος οὕτως ἀποφαίνεται. καὶ Ὅμηρος δὲ τὲς ἀοιδὲς σωφρονιστὰς

 εἴρηκε·

n) ψάλλειν — λυρίζειν] ψάλλειν καὶ λυρίζειν καὶ αὐλεῖν. Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet. o) μεταποιἔνται] ἀντιποιἔνται Casaub. Vat. A. Stroz.

unt: idque primo repetamus, quod paullo ante huc reiecimus.

Ait ergo Eratosthenes, poëtam omnia ad delectandum dirigere, nihil ad docendum. Contra antiqui poëticam dixerunt primam quandam esse philosophiam, vitae a prima aetate formatricem, quae morum, affectuum, actionumque rationes nos voluptate comitante doceat. Quin etiam nostri solum sapientem esse poëtam affirmarunt. Atque ea de causa in Graecis urbibus pueri primo omnium poësi instituuntur: non sane nudae oblectationis causa, sed ut virtutem discant: quando musici etiam, qui psallere, tibia canere vel lyra docent, hoc ipsum praestare profitentur, morum se magistros ac formatores et correctores esse affirmantes. Neque hoc soli Pythagorei, sed et Aristoxenus idem enunciat. Homerus quoque cantoribus vitae ad

εἴρηκε· καθάπερ τὸν τῆς Κλυταιμνήςρας φύλακα,

— ᾧ πόλλ' ἐπέτελλεν

Ἀτρείδης Τροίηνδε κιὼν εἴρυσθαι ἄκοιτιν.

Τόν τε Αἴγισθον ἐ πρότερον αὐτῆς περιγενέσθαι, πρὶν ἢ

Τὸν μὲν ἀοιδὸν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμην

Κάλλιπε . . . .

Τὴν δ' ἐθέλων ἐθέλεσαν ἀνήγαγεν ὅνδε δόμονδε.

Χωρὶς δὲ τέτων ὁ Ἐρατοσθένης ἑαυτῷ μάχεται. Μικρὸν γὰρ πρὸ τῆς λεχθείσης ἀποφάσεως, p) ἀρχόμενος τε περὶ τῆς γεωγραφίας λόγε, φησὶν ἅπαντας καταρχὰς φιλοτίμως ἔχειν, εἰς τὸ μέσον φέρειν τὴν ὑπὲρ τῶν τοιέτων ἱςορίαν. Ὅμηρον γῦν ὑπέρ τε τῶν Αἰθιόπων ὅσα ἐπύθετο q) καταχωρίσαι εἰς τὴν ποίησιν, καὶ περὶ τῶν κατ' Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην· τὰ δὲ δὴ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὲς σύνεγγυς τόπες, καὶ λίαν περιέργως ἐξενηνοχέναι, πολυτρήρωνα μὲν τὴν Θίσβην

p) ἀρχόμενος] ἐναρχόμενος Codd. omnes. q) καταχωρίσαι] Sic Vat. B. vulg. καταχωρῆσαι.

ad modeſtiam formandae munus tribuit: ut cum de cuſtode Clytaemneſtrae ſcribit:

— *multis tutelam coniugis illi,*
Cum Troiam peteret, verbis mandarat Atrides.

neque ea Aegiſthum ante potitum,

Cantorem in vacuam quam deportavit adulter
Inſulam: ita aſſenſam proprias perduxit in aedes.

Praeter haec ipſe ſecum Eratoſthenes pugnat. Nam paulum ante dictam hanc ſententiam, exordiens orationem de geographia, iam inde ab initio omnes ait magno ſtudio hoc agere, ut hiſtoriam de ſitu terrae in medium proponant. Itaque Homerum et quae de Aethiopibus, Aegypto atque Africa auditu percepiſſet, ſuo poëmati inſeruiſſe: et Graeciam ac vicina loca nimis carioſe commemoraſſe, cuius generis ſint:

— *abundantemque columbis*
Thisben

Θίσβην λέγοντα, Ἁλίαρτον δὲ ποιήεντα, ἐσχατόωσαν δὲ Ἀνθηδόνα, Λίλαιαν δὲ πηγῆς ἐπὶ Κηφισσοῖο· καὶ οὐδεμίαν προσθήκην κενῶς ἀποῤῥίπτειν. Πότερον οὖν ὁ ποιῶν ταῦτα ψυχαγωγοῦντι ἔοικεν ἢ διδάσκοντι; διδάσκοντι, νὴ Δία. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως εἴρηκε. Τὰ δ' ἔξω τῆς αἰσθήσεως, καὶ οὗτος, καὶ οἱ ἄλλοι τερατολογίας μυθικῆς πεπληρώκασιν. Οὐκοῦν ἐχρῆν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ποιητὴς [r] πᾶς τὰ μὲν ψυχαγωγίας χάριν μόνον ἐκφέρει, τὰ δὲ διδασκαλίας; ὁ δ' ἐπήνεγκεν ὅτι ψυχαγωγίας μόνον, διδασκαλίας δ' οὔ. Καὶ [s] προσεξεργάζεταί γε, πυνθανόμενος τί συμβάλλεται πρὸς ἀρετὴν ποιητοῦ, πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς; ἢ οἷα δὴ περιποιεῖν αὐτῷ τινὲς ἐβουλήθησαν; Τὸ μὲν οὖν ἅπαντα ζητεῖν περιποιεῖν αὐτῷ, [t] πρὸς ἐκπίπτοντος ἂν

r) πᾶς τὰ μὲν] in editis est πᾶς πάντα τὰ μὲν. Secutus sum Venet. et Vat. libros. s) προσεξεργάζεται] Reg. Venct. Ald. Casaub. libri προσεπεργάζεται. Casaub. coni. προσεπεξεργάζεται. προσπεριεργάζεται coni. Toup. ad Longin. p. 282. t) πρὸς ἐκπίπτοντος] Sic Vat. A. B. Venet. vulg. προσεκπίπτοντος.

Thisben —
— herbosamque Haliartum,
— extremum tangentem Anthedona litus.
— Cephissi positam ad fontesque Lilaeam.

neque omnino ullam frustra locis eum adiicere epitheton. Haec ergo qui facit, an delectare videtur, an vero docere? profecto docere hoc est. Verum de his ille ita scripsit. Quae vero extra nostrum sensum sita sunt, cum ipse tum alii portentis fabularum impleverunt. Igitur hoc erat dicendum potius, poëtam sua vel ad solam oblectationem, vel ad docendum accommodare: is vero intulit, solam voluptatem ab eo quaeri, nullam haberi docendi rationem. Atque id ut confirmaret, quaerit, quid ad virtutem poëticae faciat peritum esse multorum locorum, artis militaris, agriculturae, oratoriae, aliarumve rerum, quas nonnulli poëtae adscribere voluerunt. Sane qui conari velit omnia poëtae arrogare, eum non

ἄν τις θείη τῇ φιλοτιμίᾳ· ὡς ἂν εἴ τις, φησὶν ὁ Ἵππαρχος, Ἀττικῆς Εἰρεσιώνης κατηγοροίη, καὶ ἃ μὴ δύναται φέρειν μῆλα καὶ ὄχνας, ἔτως ἐκείνε πᾶν μάθημα, καὶ πᾶσαν τέχνην. τῦτο μὲν δὴ ὀρθῶς [u] ἂν λέγοις, ὦ Ἐρατόσθενες· ἐκεῖνα δ᾽ ἐκ ὀρθῶς· ἀφαιρέμενος αὐτὸν τὴν τοσαύτην πολυμάθειαν, καὶ τὴν ποιητικὴν, γραώδη μυθολογίαν ἀποφαίνων, ᾗ δέδοται πλάττειν, φησὶν, ὃ ἂν αὐτῇ φαίνηται ψυχαpag. 17. γωγίας οἰκεῖον. Ἆρα γὰρ ἐδὲ τοῖς ἀκροωμένοις τῶν ποιητῶν ἐδὲν συμβάλλεται πρὸς ἀρετήν; λέγω δὲ τὸ πολλῶν ὑπάρξαι τόπων ἔμπειρον, ἢ στρατηγίας, ἢ γεωργίας, ἢ ῥητορικῆς, ἅπερ ἡ ἀκρόασις, ὡς εἰκὸς, περιποιεῖ.

Ἀλλαμὴν ταῦτά γε πάντα ὁ ποιητὴς Ὀδυσσεῖ προσῆψεν, ὃν τῶν πάντων μάλιστα ἀρετῇ πάσῃ κοσμεῖ· ἕτος γὰρ αὐτῷ

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

οὗτος

u) ἂν λέγοις] ἂν λέγεις Casaub. Var. B. Venet.

non iniuria nimio erga illum studio a vero aberrare iudicaris. Est enim, ut Hipparchus ait, perinde ac si, qui Eiresionae Atticae mala etiam ac pira, et alia quae ferre nequit, adesse dicat, si quis in poëta omnes disciplinas atque artes requirat: itaque hactenus recte loqueris Eratosthenes. Haec autem perperam, quod tantam multarum rerum cognitionem poëtae detrahis, et poëticam, fabulandi anilem quandam facultatem esse pronuncias, cui (uti tu loqueris) liceat delectandi causa fingere quae velit. An enim-ne auditoribus quidem poëtarum quicquam ad virtutem conferet adiumenti, esse multorum locorum, rei militaris, agriculturae, oratoriae peritum, quae ista auditione consequuntur?

Atqui Homerus haec omnia Ulyssi, quem prae caeteris aliis omni virtute exornat, attribuit. Hic enim ipso referente

Multorum mores hominum cognovit et urbes.

is

ἔτος τε, ὁ

Εἰδὼς παντοίȣς τε δόλȣς, καὶ μήδεα πυκνά.

ἔτος δ' ὁ πτολίπορθος ἀεὶ λεγόμενος, καὶ τὸ Ἴλιον ἑλὼν

ˣ Βȣλῇ καὶ μύθοισι, καὶ ἠπεροπηΐδι τέχνῃ.
Τȣ́τȣ γ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἄμφω νοςήσαιμεν —

φησὶν ὁ Διομήδης. Καὶ μὴν ἐπίγε τῇ γεωργίᾳ σεμνύνεται· καὶ γὰρ ἐν ἀμητῷ,

Ἐν ποίῃ δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
Καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις. —

καὶ ἐν ἀρότῳ,

Τῷ κέ μ' ἴδοις εἰ ὦλκα διηνεκέα προταμοίμην.

Καὶ ȣ̓χ Ὅμηρος μὲν ȣ̔́τω φρονεῖ περὶ τȣ́των; ȣ̓χὶ δὲ πάντες οἱ πεπαιδευμένοι μάρτυρι χρῶνται τῷ ποιητῇ, ὡς ὀρθῶς λέγοντι, περὶ τȣ̃ τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν εἰς φρόνησιν συντείνειν μάλιςα;

Ἡ

x) Βȣλῇ — τέχνῃ] βȣλῇ καὶ τέχνῃ ἠπεροπηΐδι καὶ μύθοις. Casaub.

is est
Consilioque, dolis variisque instructus abunde.
is est, quem subinde *urbis everforem* vocat, et qui Ilium cepit
Consilio, verbisque, et vafrae fraudibus artis.
et
Hoc comite ex igni sospes flagrante revertar,
inquit Diomedes. Idem Ulysses et de agricultura gloriatur: in messe quidem inquit:
Curva mihi viridi falx si tribuatur in herba,
Atque tibi similis. —
et in aratione,
Tunc me continuum videas proscindere sulcum.
Nonne vero haec ita sensit Homerus? nonne eruditi omnes testimonio ipsius, tanquam recte disserentis, confirmant huiusmodi peritiam ad prudentiam plurimum conducere?

Iam

Ἡ δὲ ῥητορικὴ φρόνησίς ἐστι δήπου περὶ λόγους· ἣν ἐπιδείκνυται παρ᾽ ὅλην τὴν ποίησιν Ὀδυσσεὺς, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, ἐν ᾗ φησίν·

Ἀλλ᾽ ὅτε δὴ ῥ᾽ ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆΐ γ᾽ ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Τίς ἂν οὖν ὑπολάβοι τὸν δυνάμενον ποιητὴν εἰσάγειν ῥητορεύοντας [y] ἄλλους, καὶ στρατηγοῦντας, καὶ τ᾽ ἄλλα ἐπιδεικνυμένους τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα, αὐτὸν εἶναι τῶν φλυάρων ἕνα, καὶ τῶν θαυματοποιῶν, γοητεύειν μόνον καὶ κολακεύειν τὸν ἀκροατὴν δυνάμενον, ὠφελεῖν δὲ μηδέν; [z] Πότερον δ᾽ οὐδ᾽ ἀρετὴν ποιητοῦ λέγοιμεν ἂν ἥντινοῦν ἄλλην, ἢ τὴν μιμητικὴν τοῦ βίου διὰ λόγων; πῶς ἂν οὖν μιμοῖτο ἄπειρος ὢν τοῦ βίου, καὶ ἄφρων; Οὐ γὰρ οὕτω φαμὲν τὴν τῶν ποιητῶν ἀρετὴν ὡς ἢ τεκτόνων, ἢ χαλκέων· ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν οὐδενὸς ἔχεται καλοῦ

y) ἄλλους] Libri Casaub. Stroz. uterque Venet. habent ἑτέρους. z) πότερον] πρότερον Bemb. Reg. Stroz.

Iam cum oratoria prudentia in oratione versetur, eam Ulysses per totam poësin exserit, ἐν τῇ διαπείρᾳ, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν τῇ πρεσβείᾳ, in qua de eo scribitur:

At simul emisit magnam de pectore vocem,
Hybernis fudit nivibusque simillima verba,
Eloquio iam nemo hominum certarit Ulyssi.

Quis vero unquam opinetur, poëtam, qui introducere possit homines artificiose disserentes, et exercitus prudenter ductantes, aliaque virtutis officia obeuntes, ipsum de nugatoribus ac praestigiatoribus aliquem esse, qui tantum decipere praestigiis, et adulando mulcere auditorem, nihil autem ei utilitatis adferre possit? Nonne autem alia poëtae virtus nulla est, quam ut oratione vitam humanam imitatam exprimat? Qui autem id praestet, vitae ipse imperitus atque imprudens? Non enim eodem modo poëtae, quo fabrorum aut aerariorum praestantiam censemus: cum haec nihil hone-

καλοῦ, καὶ σεμνοῦ· [a] ἡ δὲ ποιητοῦ συνέζευκται τῇ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητήν, μὴ πρότερον γενηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν.

Τὸ δὲ δὴ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ποιητήν, τελέως ἀφειδοῦντος ἡμῶν ἐστι. τί γὰρ οὕτω pag. 18. ῥητορικόν, ὡς φράσις; τί δ' οὕτω ποιητικόν; τίς δ' ἀμείνων Ὁμήρου φράσαι νὴ Δία; Ἀλλ' ἑτέρα φράσις ἡ ποιητική, [b] τῷ γε ἰδίῳ· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ποιητικῇ, ἡ τραγική, καὶ ἡ κωμική. καὶ ἐν τῇ πεζῇ, ἡ ἱστορική, καὶ ἡ δικανική. Ἆρα γὰρ οὐδ' ὁ λόγος ἐστὶ γενικός, οὗ εἴδη ὁ ἔμμετρος καὶ ὁ πεζός; ἢ λόγος μέν, ῥητορικὸς δὲ λόγος, οὐκ ἔστι γενικός, καὶ φράσις καὶ ἀρετὴ λόγου; Ὡς δ' εἰπεῖν, ὁ πεζὸς λόγος ὅγε κατεσκευασμένος, μίμημα τοῦ ποιητικοῦ ἐστι. πρώτιστα γὰρ ἡ ποιητικὴ κατασκευὴ παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐδοκίμησεν· εἶτα ἐκείνην μιμούμενοι, λύσαντες τὸ μέτρον,

a) ἡ δὲ ποιητοῦ] ἡ δὲ ποιητικὴ Bemb. b) τῷ γε ἰδίῳ] Sic Casaub. Codd. et Bemb. vulg. τῷ γε ἰδίως.

honestum aut venerabile consectetur, poëtae autem virtus hominis cum virtute sit coniuncta, neque bonus fieri possit poëta, qui non prius vir bonus extiterit.

Is autem, qui rhetoricam poëtis adimit, plane nos deridet. Quid enim elocutione oratori, quid poëtae magis convenit? et quis Homero in eloquendo praeferendus? Sed, per Iovem, alia est dictio poëtica? Sed ut species solummodo diversa; et in ipsa poëtica alia est dictio tragica, alia comica, ut in soluta aliam historicam, aliam forensem statuimus. Nonne autem oratio genus est, cuius species sunt metrica et soluta oratio? Omnino oratio est genus, non autem rhetorica oratio, elocutio, virtus orationis. Imo, ut dicam quod res est, pedestris oratio, quae quidem sit arte parata, poëseos est imitatio. Primo enim omnium poëticus apparatus in medium prodiit, approbationemque meruit: post eum imitantes, men-

τερον, [c] τ' ἄλλα δὲ φυλάξαντες τὰ ποιητικὰ, συνέγραψαν οἱ περὶ Κάδμον, καὶ Φερεκύδην, καὶ Ἑκαταῖον· εἶτα οἱ ὕστερον, ἀφαιροῦντες ἀεί τι τῶν τοιούτων, εἰς τὸ νῦν εἶδος κατήγαγον, ὡς ἂν ἀπὸ ὕψους τινός· καθάπερ ἄν τις καὶ τὴν κωμῳδίαν φαίη λαβεῖν τὴν σύστασιν ἀπὸ τῆς τραγῳδίας, καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὕψους καταβιβασθεῖσαν εἰς τὸ λογοειδὲς νυνὶ καλούμενον. Καὶ τὸ [d] ἀείδειν δὲ ἀντὶ τοῦ φράζειν τιθέμενον [e] πρὸς τοῖς πάλαι, ταυτὸ τοῦτο ἐκμαρτυρεῖ, διότι πηγὴ καὶ ἀρχὴ φράσεως κατεσκευασμένης καὶ ῥητορικῆς ὑπῆρξεν ἡ ποιητική. Αὕτη γὰρ προσεχρήσατο τῷ μέλει κατὰ τὰς ἐπιδείξεις· τοῦτο δ' ἦν ἡ ᾠδὴ λόγος μεμελισμένος· ἀφ' οὗ δὴ ῥαψῳδίαν τ' ἔλεγον, καὶ τραγῳδίαν, καὶ κωμῳδίαν. Ὥστ' ἐπειδὴ τὸ φράζειν πρώτιστα ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐλέγετο φράσεως, αὕτη δὲ μετ' ᾠδῆς, τὸ ἀείδειν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ τῷ φράζειν

c) τ' ἄλλα δὲ] ἄλλα δὲ Venet. A. d) ἀείδειν] Sic omnes msti libri. in edit. ᾄδειν. e) παρὰ] Sic Casaub. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo minus recte περὶ.

mensura dissoluta; reliquis poëticis conservatis, sua conscripserunt Cadmus, Pherecydes, atque Hecataeus: deinde posteriores subinde aliquid tale subtrahentes, orationem ad hanc, qua nunc usurpatur, formam deduxerunt, veluti de sublimi quodam statu; perinde ac si quis diceret, Comoediam esse a tragoedia procreatam, huius sublimitate depressa usque ad eam formam, quae nunc prosae vocatur orationi similis. Iam quod veteres vocabulo canendi pro voce dicendi usi sunt, hoc ipsum testatum facit, fontem et principium orationis artificiosae atque rhetoricae fuisse poëticam. Haec enim cum in publicum prodiret, cantum adhibuit; fuitque oda seu carmen non nisi oratio cantilenae accommodata, unde rhapsodiae, tragoediae, ac comoediae nomina sunt facta. Itaque cum vocaculum *dicere* primo omnium de poëtica esset usurpatum dictione, atque ipsa cum cantu esset coniuncta, canere

φράζειν ὑπῆρξε παρ' ἐκείνοις. [f] καταχρησαμένων δ' αὐτῶν θατέρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ πεζοῦ λόγου, καὶ ἐπὶ θάτερον ἡ κατάχρησις διέβη. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πεζὸν λεχθῆναι τὸν ἄνευ τοῦ μέτρου λόγον, ἐμφαίνει τὸν ἀπὸ ὕψους τινὸς καταβάντα καὶ ὀχήματος εἰς τοὔδαφος.

Ἀλλ' οὐδὲ τὰ συνέγγυς μόνον, ὥσπερ Ἐρατοσθένης εἴρηκε, καὶ τὰ ἐν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ τῶν πόῤῥω πολλὰ λέγει καὶ δι' ἀκριβείας Ὅμηρος, καὶ μᾶλλόν γε τῶν ὕστερον μυθολογούντων· οὐ πάντα τερατευόμενος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐπιστήμην ἀλληγορῶν, ἢ διασκευάζων, ἢ δημαγωγῶν, ἄλλα τε καὶ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· περὶ ἧς πολλὰ διαμαρτάνει, τούς τ' ἐξηγητὰς φλυάρους ἀποφαίνων, καὶ αὐτὸν τὸν ποιητήν· περὶ ὧν ἄξιον εἰπεῖν διὰ πλειόνων.

Καὶ πρῶτον, ὅτι τοὺς μύθους [g] ἀνελέξαντο οὐχ οἱ ποιηταὶ

f) καταχρησαμένων — θατέρῳ] καταχρησαμένου — θατέρου. Bemb. Reg. g) ἀνελέξαντο] ἀνεδέξαντο coni. Casaub.

canere poëtis idem fuit ac *dicere* oratoribus; quorum cum alterum pedestri orationi accommodarent, alteri quoque suam significationem propriam destinarunt. Quin et hoc ipsum, quod oratio versu carens pedestris vocatur, ostendit orationem a fastigio quodam et vehiculo ad humum esse deductam.

Neque vero propinqua tantum et quae apud Graecos sunt, sicuti Eratosthenes dixit, verum et longinqua etiam idque accurate Homerus, et accuratius quam qui post eum fabulas tractaverunt, descripsit: non monstrose omnia fingens, sed scienter interdum alium sensum verbis occultans, aut exornans carmen, animosve hominum oblectando ducens, cum aliis in narrationibus, tum de Ulyssis maxime erroribus: de qua re cum admodum erret Eratosthenes, et interpretes nugatores appellans et ipsum poëtam, operae pretium est copiosius disserere.

Primo omnium, non poëtae modo fabulas sibi delege-

runt

pag. 19. ποιηταὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις πολὺ πρότερον, καὶ οἱ νομοθέται τοῦ χρησίμου χάριν, βλέψαντες εἰς τὸ φυσικὸν πάθος τοῦ λογικοῦ ζώου· φιλειδήμων γὰρ ὁ ἄνθρωπος· προοίμιον δὲ τούτου τὸ φιλόμυθον· ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τὰ παιδία ἀκροᾶσθαι καὶ κοινωνεῖν λόγων ἐπιπλεῖον. Αἴτιον δ' ὅτι καινολογία τίς ἐστιν ὁ μῦθος, οὐ τὰ καθεστηκότα φράζων, ἀλλ' ἕτερα παρὰ ταῦτα· ἡδὺ δὲ τὸ καινὸν, καὶ ὃ μὴ πρότερον ἔγνω τὶς· τοῦτο δ' αὐτό ἐστι καὶ τὸ ποιοῦν φιλειδήμονα. Ὅταν δὲ προσῇ καὶ τὸ θαυμαστὸν, καὶ τὸ τερατῶδες, ἐπιτείνει τὴν ἡδονὴν, ἥπερ ἐστὶ τοῦ μανθάνειν φίλτρον. Καταρχὰς μὲν οὖν ἀνάγκη τοιούτοις δελέασι χρῆσθαι· προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἐπὶ τὴν τῶν ὄντων μάθησιν ἄγειν, ἤδη τῆς διανοίας ἐῤῥωμένης, καὶ μηκέτι δεομένης κολάκων. Καὶ ἰδιώτης δὲ πᾶς καὶ ἀπαίδευτος τρόπον τινὰ παῖς ἐστι, h) φιλομυθεῖ τε

h) φιλομυθεῖ] φιλομαθεῖ Vat. B. μυθολογεῖται Casaub.

runt, sed multo ante civitates ac legumlatores id fecere, utilitatis causa nimirum, et ad naturalem respicientes animalis ratione praediti affectionem. Cupidus enim cognitionis est homo: ad quam rem fabularum studium aditum ei parat: hinc namque incipiunt pueri audire, et magis magisque sermonibus auscultandis vacare. Causa est, quod fabula novarum quaedam rerum narratio est, non ea quae sunt, sed alia quaedam ab his diversa recensens: iucundum autem est, quod novum et adhuc ignotum narratur, atque hoc ipsum est, quod cognitionis studiosos efficit. Quod si admirabilia et portentosa fabulis admisceantur, augetur voluptas, quae quidem medicamenti instar discendi amorem ingenerat. Ab initio itaque necesse est hoc modo pueros inescari: progressu aetatis ad ipsarum rerum cognitionem sunt adducendi, confirmata iam intelligentia, neque opus habente oblectamentis. Quin etiam quicunque litterarum sunt et disciplinae rudes, pueri sunt quodammodo, itidemque fabulas amant:

τε ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ πεπαιδευμένος μετρίως· οὐδὲ γὰρ [i] οὗτος ἰσχύει τῷ λογισμῷ· πρόσεστι [k] δὲ καὶ τὸ ἐκ παιδὸς ἔθος. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡδὺ, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν, τὸ τερατῶδες, ἀμφοτέρων ἐστὶ χρεία τῶν εἰδῶν, πρός τε τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. Τοῖς τε γὰρ παισὶ προσφέρομεν τοὺς ἡδεῖς μύθους εἰς προτροπήν· εἰς ἀποτροπὴν δὲ τοὺς φοβερούς. ἥτε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι, καὶ ἡ Γοργὼ, καὶ ὁ Ἐφιάλτης, καὶ ἡ Μορμολύκη. Οἵ τε πολλοὶ τῶν τὰς πόλεις οἰκούντων εἰς μὲν προτροπὴν ἄγονται τοῖς ἡδέσι τῶν μύθων, ὅταν ἀκούωσι τῶν ποιητῶν ἀνδραγαθήματα μυθώδη διηγουμένων· οἷον Ἡρακλέους ἄθλους, ἢ Θησέως, ἢ τιμὰς [l] παρὰ τῶν θεῶν νεμομένας, ἢ νὴ Δία ὁρῶσι γραφὰς, ἢ ξόανα, ἢ πλάσματα, τοιαύτην τινὰ περιπέτειαν ὑποσημαίνοντα μυθώδη· εἰς ἀποτροπὴν δὲ, ὅταν κολάσεις παρὰ θεῶν, καὶ φόβους,

καὶ

i) οὗτος ἰσχύει] Sic Vat. A. B. Reg. Venet. οὕτως ἰσχ. Mediceus ap. Gronov. Editi οὔτ' ἰσχ. perperam. k) πρόσεστι δὲ] Codd. omnes, ed. πρόσ. γάρ. l) παρὰ τῶν θεῶν] lectio omnium Mss. editi libri male περὶ τ. θ. habent.

amant: quod ipsum mediocriter eruditi etiam faciunt, nam neque ratio eorum firma est, atque consuetudo a primis annis parta allicit. Porro cum fabularum monstra non tantum delectandi, sed et terrendi facultatem habeant, utrique generi usus est et apud pueros et apud adultos. Nam pueris iucundas quidem proponimus fabulas, exhortandi gratia, terribiles autem ad deterrendum. Est enim eius generis Lamia, Gorgo, Incubus, Larva. Et in urbibus habitantes plerique iucundis fabulis ad honestatem excitantur, cum audiunt a poëtis fabulose res praeclare gestas referri, Herculis puta aut Thesei labores, aut a Deis tributos honores: aut profecto cum huiusmodi fictitios eventus picturis, statuis, fictilibusve operibus expressos vident. Iidem avertuntur a vitiis, cum supplicia, terrores, minasve divinitus missas aut

ser-

καὶ ἀπειλὰς ἢ διὰ λόγων, ἢ διὰ τύπων [m] ἀώρων τινῶν προσδέχωνται, ἢ καὶ πιςεύωσι περιπεσεῖν τινάς. Οὐ γὰρ ὄχλον τε γυναικῶν, καὶ παντὸς χυδαίου πλήθους ἐπαγαγεῖν λόγῳ δυνατὸν φιλοσόφῳ, καὶ [n] προσκαλέσασθαι πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ὁσιότητα καὶ πίςιν, ἀλλὰ δεῖ καὶ διὰ δεισιδαιμονίας· τοῦτο δ' οὐκ ἄνευ μυθοποιΐας, καὶ τερατείας. Κεραυνὸς γὰρ, καὶ αἰγὶς, καὶ τρίαινα, καὶ λαμπάδες, καὶ δράκοντες, καὶ θυρσόλογχα τῶν θεῶν ὅπλα μῦθοι, καὶ πᾶσα θεολογία ἀρχαϊκή. ταῦτα δ' ἀπεδέξαντο οἱ τὰς πολιτείας καταςησάμενοι μορμολύκας τινὰς πρὸς τοὺς
pag. 20. νηπιόφρονας. Τοιαύτης δὲ τῆς μυθοποιΐας οὔσης, καὶ καταςρεφούσης εἰς τὸ κοινωνικὸν, καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦ βίου σχῆμα, καὶ τὴν τῶν ὄντων ἱςορίαν, οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὴν παιδικὴν ἀγωγὴν ἐφύλαξαν μέχρι τῶν τελείων ἡλικιῶν, καὶ διὰ ποιητικῆς ἱκανῶς [o] σωφρονίζεσθαι

m) ἀώρων] Mss. Casaub. Bemb. Venet. ἀόρων; exinde Casaub. legend. ἀώρων censet. Rel. cum editis ἀοράτων. n) προσκαλέσασθαι] Sic legend. Casaub. optime coniecit pro vulg. προκαλέσασθαι, adstipulantibus ei Vat. B. et Planud. in excerpt. o) σωφρονίζεσθαι] σοφίζεσθαι Bemb.

sermone, aut aliqua adspectu horribili figura exponi audiunt., aut etiam credunt talia aliquibus evenisse. Fieri enim non potest, ut mulierum ac promiscuae turbae multitudo Philosophica oratione excitetur ducaturque ad religionem, pietatem, ac fidem: sed superstitione praeterea ad hoc opus est, quae incuti sine fabularum portentis nequit. Etenim fulmen, aegis, tridens, faces, angues, thyrsique deorum, atque universa prisca theologia, fabulae sunt, receptae a civitatum autoribus, quibus veluti larvis insipientum animos terrerent. Proinde fabularum fictio cum talis res sit, ac in societatem, vitaeque formam civilem, et verarum cognitionem rerum desinat: veteres institutionem puerilem usque ad perfectam aetatem produxerunt, poëticam formandis ad virtutem omnis aetatis

νίζεσθαι πᾶσαν ἡλικίαν ὑπέλαβον. Χρόνοις δ' ὕστερον ἡ τῆς ἱστορίας γραφὴ, καὶ ἡ νῦν φιλοσοφία παρελήλυθεν εἰς μέσον. Αὕτη μὲν ὖν πρὸς ὀλίγυς, ἡ δὲ ποιητικὴ δημωφελεστέρα, καὶ θέατρα πληρῦν δυναμένη· ἡ δὲ δὴ τῦ Ὁμήρυ ὑπερβαλλόντως. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἱστορικοὶ, καὶ φυσικοὶ, μυθογράφοι.

Ἅτε δὴ πρὸς τὸ παιδευτικὸν εἶδος ἀναφέρων τὺς μύθυς ὁ ποιητὴς, ἐφρόντισε πολὺ μέρος τἀληθῦς· ἐν δ' ἐτίθει καὶ ψεῦδος· τὸ μὲν ἀποδεχόμενος, τῷ δὲ δημαγωγῶν, καὶ στρατηγῶν τὰ πλήθη.

Ὡς δ' ὅτε τὶς χρυσὸν περιχεύεται ἀργύρῳ ἀνὴρ·

ὗτως ἐκεῖνος ταῖς ἀληθέσι περιπετείαις προσεπετίθει μῦθον, ἡδύνων καὶ κοσμῶν τὴν φράσιν· πρὸς δὲ τὸ αὐτὸ τὸ τέλος τῦ ἱστορικῦ, καὶ τῦ τὰ ὄντα λέγοντος, βλέπων. Οὕτω δὴ τόν τε Ἰλιακὸν πόλεμον γεγονότα παραλαβὼν, ἐκόσμησε ταῖς μυθοποιΐαις, καὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην ὡσαύτως. Ἐκ μηδενὸς δὲ ἀλη-

tis moribus sufficere existimantes. Posterioribus demum temporibus historiae scriptio, et qua hodie utimur philosophia in medium prodierunt. Verum haec ipsa ad paucos pertinet: poëtica in publicum utilior est, quae etiam theatra implere valet: et maxime omnium Homerica poësis. Et quidem primi etiam historici ac naturae rerum descriptores fabulas scripserunt.

Enimvero poëta fabulas ad morum formationem referens, veritatis magna ex parte rationem habuit, interdum tamen etiam mendacio adhibito: veritatem quidem amplectens, mendacio autem demulcens ac gubernans ducis instar multitudinem. Et,

Vt faber argento cum circumfunderet aurum:

sic ille veris eventis fabulas adiecit, dictionem ita condiens ac ornans, interim, qui vera narranti est propositus, eum ipse quoque ad finem respiciens. Hoc modo Iliacum ille bellum, rem nimirum gestam, sumsit, ac fabularum commentis exornavit, itemque Ulyssis errores. Non enim

θοὺς ἀνάπτειν καινὴν τερατολογίαν, οὐχ Ὁμηρικόν. p προσπίπτει γάρ, ὡς εἰκός, ὡς πιθανώτερον, ἂν οὕτω τὶς ψεύδοιτο, εἰ καταμίσγοι τὶ καὶ αὐτῶν τῶν ἀληθινῶν· ὅπερ καὶ Πολύβιός φησι περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης ἐπιχειρῶν· τοιοῦτο δ' ἐστὶ καὶ τό,

Ἴσκε ψεύδεα πολλὰ λέγων ἐτύμοισιν ὁμοῖα.

Οὔτε γὰρ πάντα, ἀλλὰ πολλὰ εἶπε, οὐδ' ἂν ἦν ἐτύμοισιν ὁμοῖα. q Ἔλαβεν οὖν παρὰ τῆς ἱστορίας τὰς ἀρχάς. Καὶ γὰρ τὸν Αἴολον r δυναστεῦσαί φησι τῶν περὶ τὴν Λιπάραν νήσων, καὶ τῶν περὶ τὴν Αἴτνην, καὶ Λεοντίνην Κύκλωπας, καὶ Λαιστρυγόνας ἀξένους τινάς· διὸ καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν ἀπροσπέλαστα εἶναι τοῖς τότε· καὶ τὴν Χάρυβδιν, καὶ τὸ Σκύλλαιον ὑπὸ λῃστῶν κατέχεσθαι· οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ὑπὸ Ὁμήρου λεγομένων ἐν ἄλλοις τόποις ἱστοροῦμεν· οὕτω δὲ καὶ τοὺς Κιμμερίους εἰδὼς οἰκοῦντας τὸν Κιμμερικὸν

p) προσπίπτει] προπίπτει Mss. Caſaub. Bemb. Venet. q) Ἔλαβεν οὖν] ἔλαβον οὖν Vat. A. B. Venet. r) δυναστεῦσαί φησι] Caſaub. coni. δ, φασι, quod non probo.

enim Homericum eſt nova fabularum portenta proferre, quae a nullo vero dependeant. Veriſimilius nimirum ſonat, ſi quis ita mentitur, ut vera falſis admiſceat: id quod de Ulyſſis erroribus diſſerens etiam Polybius affirmat. Tale eſt etiam hoc,

Sic falſa eſt veris affinia multa locutus.

Non enim omnia falſa dixit, ſed multa modo dixit: alioqui ea veris ſimilia non fuiſſent. Accepit ergo principia ſuae poëſeos ex hiſtoria, quae tradit: Aeolum inſulis Liparae adiacentibus imperaſſe: ac circa Aetnam et Leontinorum regionem Cyclopes incoluiſſe, et Laeſtrygonas quosdam inhoſpitales, ita loca freto vicina tum temporis inacceſſa fuiſſe: Charybdin quoque et Scyllaeum a latronibus fuiſſe inſeſſa, eodemque modo alibi alios habitaſſe, quorum Homerus meminit. Atque ita cum noſſet Cimmerios verſus ſeptentrionem habitare ad Boſporum Cimmerium, loco caliginoſo,

κὸν βόσπορον πρὸς Βοῤῥᾶν, καὶ ζοφώδη, [s] μετήγαγεν οἰκείως εἰς σκοτεινόν τινα τόπον τὸν καθ᾽ ᾅδην, χρήσιμον ὄντα πρὸς τὴν μυθοποιΐαν τὴν ἐν τῇ πλάνῃ. Ὅτι δ᾽ οἶδεν αὐτοὺς, οἱ χρονογράφοι δηλοῦσιν, ἢ μικρὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον, ἢ κατ᾽ αὐτὸν ἀναγράφοντες.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς Κόλχους εἰδὼς, καὶ τὸν Ἰάσονος πλοῦν τὸν εἰς Αἶαν, καὶ τὰ περὶ Κίρκης καὶ Μηδείας μυθευόμενα, καὶ ἱστορούμενα περὶ τῆς φαρμακείας, καὶ τῆς ἄλλης ὁμοιοτροπίας, συγγενείας τε ἔπλασε [t] τῶν οὕτω διωκισμένων, τῆς μὲν ἐν τῷ μυχῷ pag. 21. τοῦ Πόντου, τῆς δ᾽ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, καὶ ἐξωκεανισμὸν ἀμφοῖν. [u] τάχα καὶ τοῦ Ἰάσονος μέχρι τῆς Ἰταλίας πλανηθέντος· δείκνυται γάρ τινα σημεῖα, καὶ περὶ τὰ Κεραύνια ὄρη, καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ ἐν τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ, καὶ ταῖς πρὸ τῆς Τυῤῥηνίας νήσοις, τῆς τῶν Ἀργοναυτῶν πλάνης σημεῖα. Προσέδοσαν δέ

s) μετήγαγεν οἰκείως] Ita libri Mss. omnes. vulg. μετηγ. εἰς σκοτ. τ. τόπον, οἰκείως τὸν καθ᾽ ᾅδην perperam. t) τῶν οὕτω διωκισμ.] τῶν ὄντως διωκισμ. Venet. u) τάχα καὶ] τάχα δὲ καὶ Reg.

ginoso, transtulit eos opportune in tenebricosum locum, inferis finitimum, et fabulis de Ulyssis peregrinatione aptum. Quod autem eos noverit, ex eo liquet, quia vel eius aetate, vel paulo ante ipsum natum, Cimmeriorum excursionem annalium scriptores referunt.

Sic cum Colchos nosset, et Iasonis ad Aeam navigationem, et quae de Circe ac Medea feruntur fabulae, et historiae de earum veneficiis ac reliqua morum similitudine, cognatas eas inter se finxit (cum quidem longissime essent dissitae, alteraque earum in recessu ponti, altera in Italia habitaret) et utramque in oceano exteriore collocavit. Fortasse autem ipse Iason ad Italiam usque evagatus est; quaedam enim apud Ceraunios montes, circum Adriam, in Poseidoniata sinu, et insulis, quae Tyrrheniae sunt oppositae, monstrantur indicia peregrinationis Argonauticae.

δέ τι, καὶ αἱ Κυάνεαι, ἅςπερ Συμπληγάδας καλῦσι πέτρας τινὲς, τραχὺν ποιῦσαι τὸν διέκπλυν, τὸν διὰ τῦ [x] Βυζαντικῦ ςόματος· ὥς τε παρὰ μὲν τὴν Αἶαν [y] ἡ Αἰαίη, παρὰ δὲ τὰς Συμπληγάδας αἱ Πλαγκταὶ· καὶ ὁ δι' αὐτῶν πλῦς τῦ Ἰάσονος πιθανὸς ἐφάνη· παρὰ δὲ τὴν Σκύλλαν, καὶ τὴν Χάρυβδιν, ὁ διὰ τῶν σκοπέλων πλῦς. Ἁπλῶς δ' οἱ τότε τὸ πέλαγος τὸ ποντικὸν ὥςπερ ἄλλον τινὰ ὠκεανὸν ὑπελάμβανον, καὶ τὺς πλέοντας ἐκεῖσε ὁμοίως ἐκτοπίζειν ἐδόκυν, ὥςπερ τὺς ἔξω ςηλῶν ἐπιπολὺ προϊόντας· καὶ γὰρ μέγιςον τῶν καθ' ἡμᾶς ἐνομίζετο, καὶ διὰ τῦτο κατ' ἐξοχὴν ἰδίως πόντον προσηγόρευον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὅμηρον. Ἴσως ὖν καὶ διὰ τῦτο μετήνεγκε τὰ ἐκ τῦ Πόντυ πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὡς εὐπαραδέκτα, διὰ τὴν κατέχυσαν δόξαν. Οἶμαι δὲ καὶ τῶν Σολύμων τὰ ἄκρα τῦ Ταύρυ τὰ περὶ τὴν Λυκίαν ἕως Πισιδίας κατασχόν-

x) Βυζαντικῦ] Reg. Βυζαντιακῦ. y) ἡ Αἰαίη] Vat. B. Venet. rel. Αἴη.

nauticae. Contulerunt huc aliquid etiam Cyaneae, quae saxa quidam Symplegadas appellant, et quae asperam exhibent navigantibus per fauces Byzantias navigationem. Ut enim ex Aea Aeaea, ita ex Symplegadibus, per quas Iasonis iter verisimile habitum est, Planctae originem ceperunt; et ex iis, quae de Scylla et Charybdi cognita erant, finxit poëta navigationem per istos scopulos. Omnino autem ista aetate mare Ponticum pro oceano quodam secundo habebatur, et qui eo navigassent, non minus procul ab hominibus dicessisse putabantur, quam qui procul extra columnas Herculis essent profecti; maximum enim marium nostrorum putabatur, ideoque ob excellentiam ponti nomen ei est impositum, sicut ob praestantiam poëtae appellatione Homerus intelligitur. Itaque fortassis Pontica ad oceanum transtulit, ut qui ea ob receptam opinionem facile approbatum iri existimaret. Item cum Solymi altissima Tauri iuga a Lycia ad Pisidiam usque tenerent, et cacumina versus meri-

ταςχόντων τὰ ὑψηλότατα, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὑπερβολὰς ἐπιφανεςάτας παρεχόντων τοῖς ἐντὸς τῦ Ταύρυ, καὶ μάλιςα τοῖς περὶ τὸν πόντον, καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τύτυς ἐξωκεανισθῆναι· Φησὶ γὰρ ἐπὶ τῦ πλέοντος ἐν τῇ σχεδίᾳ·

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν κρείων Ἐνοσίχθων
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδε. —

Τάχα δὲ καὶ τὺς μονομμάτυς Κύκλωπας ἐκ τῆς Σκυθικῆς ἱςορίας μετενήνοχε· τοιύτυς γάρ τινας τὺς Ἀριμασπὺς φασιν, ὺς ἐν τοῖς Ἀριμασπείοις ἔπεσιν ἐκδέδωκεν Ἀριςέας ὁ [z] Προκοννήσιος.

Δεῖ δὲ ταῦτα πρϋποθέμενον σκοπεῖν, τί λέγυσιν οἱ φήσαντες περὶ Σικελίαν ἢ Ἰταλίαν γενέσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ τὴν πλάνην καθ' Ὅμηρον, ἢ μὴ γενέσθαι· ἔςι γὰρ ἀμφοτέρως τῦτο δέξασθαι, καὶ [a] βέλτιον, καὶ χεῖρον. Βέλτιον μὲν ὺν ἂν ὕτω δέχηται, ὅτι πεισθεὶς ἐκεῖ τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ γενέσθαι,

z) Προκοννήσιος] Προικοννήσιος. Mss. Caf. Vat. B. Venet.
a) βέλτιον] κρεῖττον Bemb. Stroz. Vat. A. B. Venet.

meridiem sita admodum conspicua essent iis, qui intra Taurum habitant, maxime circa pontum: similitudine quadam eos quoque ultra oceanum posuit. Sic enim loquitur de Ulysse rate vehente:

Ast illum Aethiopum rediens Neptunus ab oris
E Solymis longe conspexit montibus. —

Fortassis etiam unoculos istos Cyclopes e Scythica transtulit historia: tales enim ferunt esse Arimaspos quosdam, quos in Arimaspeis carminibus edidit Aristeas Proconnesius.

His ita positis, considerandum est, quid dicant, qui Ulyssem, ita ut Homerus scripsit, ad Siciliam atque Italiam evagatum fuisse asserunt, quique negant: in utramque enim partem recte ac secus sentire licet. Recte, si quis ita Homero assentiatur, ut qui pro certo habens eo pervenisse Ulyssem, hoc verum argumen-

νέσθαι, λαβὼν ἀληθῆ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ποιητικῶς διεσκεύασε· τοῦτο γὰρ οἰκείως ἂν λέγοιτο περὶ
pag. 22. αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον γε περὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς Ἰβηρίας ἔστιν εὑρεῖν ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων πλειόνων. Χεῖρον δὲ, ἐάν τις καὶ τὴν διασκευὴν ὡς ἱστορίαν δέχηται, ἐκείνου ὠκεανὸν, καὶ ᾅδην, καὶ ἡλίου βόας, καὶ [b] παρὰ θεαῖς ξενίας, καὶ μεταμορφώσεις, καὶ μεγέθη Κυκλώπων, καὶ Λαιστρυγόνων, καὶ μορφὴν Σκύλλης, καὶ διαστήματα πλοῦ, καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα τερατογραφοῦντος φανερῶς. Οὔτε δὲ πρὸς τοῦτον ἄξιον ἀντιλέγειν, οὕτω φανερῶς καταψευδόμενον τοῦ ποιητοῦ, καθάπερ οὐδ', εἰ φαίη, τοῦτον τὸν τρόπον γενέσθαι τὸν εἰς Ἰθάκην κατάπλουν τοῦ Ὀδυσσέως, καὶ τὴν μνηστηροφονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ συστᾶσαν μάχην τοῖς Ἰθακησίοις πρὸς αὐτόν· οὔτε πρὸς τὸν δεξάμενον οἰκείως προσπλέκεσθαι δίκαιον.

Ὁ Ἐρατοσθένης δὲ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις

b) παρὰ θεαῖς] Vat. A. B. Reg. Med. rel. et ed. ἐπὶ τ. θ.

gumentum sumtum poëtice tractaverit: id enim de eo proprie dici potest: neque circa Italiam modo, sed et usque ad Hispaniae extrema invenire licet vestigia ipsius errorum, aliorumque plurium. Perperam, si quis commenta etiam eius pro historia putet, oceanum scilicet, inferos, solis boves, hospitia a deabus praebita, formarum permutationes, vasta Cyclopum et Laestrygonum corpora, formam Scyllae, spatia navigationis, aliaque id genus multa, quae Homerus perspicue finxit, portentosa. Qui haec poëtae affingit, non magis dignus est contra quem disputes, quam si quis affeveraret Ulyssem ita Ithacam revectum esse, procos occidisse, pugnam cum Ithacensibus in agro conseruisse, uti ea Homerus descripsit: neque vero cum eo litigandum est, qui convenienter poëtae dicta accipit.

Eratosthenes autem utrique

φάσεις ἀπήντηκεν ὀκ εὖ. πρὸς μὲν τὴν δευτέραν, ὅτι πειρᾶται διαβάλλειν τὰ φανερῶς ψευδῆ, καὶ ὀκ ἄξια λόγȣ, διὰ μακρῶν· πρὸς δὲ τὴν προτέραν, ποιητήν τε ἅπαντα ἀποφήνας φλύαρον, καὶ μήτε τόπων ἐμπειρίαν, μήτε τεχνῶν [c] πρὸς ἀρετὴν συντείνειν νομίσας· τῶν τε μύθων, τῶν μὲν ἐν τόποις ȣ πεπλασμένοις πεφημισμένων, οἷον ἐν Ἰλίῳ, καὶ Πηλίῳ καὶ Ἴδῃ· τῶν δὲ ἐν πεπλασμένοις, καθάπερ ἐν οἷς αἱ Γοργόνες, ἢ ὁ Γηρυόνης. ταύτης φησὶ τῆς ἰδέας εἶναι καὶ τȣ̀ς κατὰ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην λεγομένȣς· τȣ̀ς δὲ μὴ πεπλάσθαι λέγοντας, ἀλλ' ὑποκεῖσθαι, ἐξ αὐτȣ̃ τȣ̃ μὴ συμφωνεῖν ἐλέγχεσθαι ψευδομένȣς· τὰς γὰρ Σειρῆνας, τȣ̀ς μὲν ἐπὶ τῆς Πελωριάδος καθιδρύειν, τȣ̀ς δὲ ἐπὶ τῶν Σειρηνȣσσῶν, πλείȣς ἢ δισχιλίȣς διεχȣσῶν σαδίȣς· εἶναι δ' αὐτὰς σκόπελον τρικόρυφον, διείργοντα τὴν Κύμαιον καὶ Ποσειδωνιάτην κόλπον. Ἀλλ' ȣ̓δὲ ὁ σκόπελος ȣ̃τος ἐςὶ τρικόρυφος, ȣ̓θ' ὅλως κορυφȣ̃ται πρὸς ὕψος· ἀλλὰ [d] ἀγκών τις ἐγκει-

c) πρὸς ἀρετὴν] πρὸς ἀρετὴν ποιητȣ̃. Casaub. coni. d) ἀγκὼν] κόλπος Venet.

que effato non recte occurrit. Posteriori, quod ea, quae perspicue sunt falsa neque verbis digna, conatur multis refellere: priori, dum omnem poëtam nugatorem esse, et neque locorum neque artium peritiam ad virtutem conducere pronunciat, cumque fabulae aliae locis non fictis adscribantur, ut Ilio, Pelio, Idae: aliae fictis, ut Gorgones, Geryones. Huius ille generis ait esse eas etiam, quae de Ulyssis erroribus narrantur: et qui non ficta ista, sed ut verum assumtum argumentum dicunt, eorum mendacium ipsa ipsorum dissensione detegi: nam Sirenes ab aliis ad Peloriadem collocari, ab aliis apud Sirenusas, duobus amplius stadiorum millibus dissitas; esse autem eas scopulum tricipitem, qui Cumanum sinum a Posidoniate distinguat. Ast neque scopulus iste trivertex est, neque omnino in altum

[e] ἔγκειται μακρὸς, καὶ στενὸς ἀπὸ τῶν κατὰ Σύῤῥεντον χωρίων ἐπὶ τὸν κατὰ Καπρέας πορθμὸν· ἐπὶ θάτερα μὲν τῆς ὀρεινῆς, τὸ τῶν Σειρήνων ἱερὸν ἔχων, ἐπὶ θάτερα δὲ, πρὸς τῷ Ποσειδωνιάτῃ κόλπῳ νησίδια τρία προκείμενα, ἔρημα, πετρώδη, ἃ καλοῦσι [f] Σειρῆνας· ἐπ' αὐτῷ δὲ τῷ πορθμῷ τὸ Ἀθήναιον, ᾧπερ ὁμωνυμεῖ καὶ ὁ ἀγκὼν αὐτός.

Ἀλλ' οὐτ', εἰ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τὴν ἱστορίαν τῶν τόπων παραδιδόντες, εὐθὺς ἐκβάλλειν δεῖ τὴν σύμπασαν ἱστορίαν· ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ [g] πιστοῦσθαι τὸ καθόλου μᾶλλόν ἐστιν. Οἷον τὶ λέγω, ζητουμένου, εἰ κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἡ πλάνη γέγονε· καὶ εἰ αἱ Σειρῆνες ἐνταῦθά που λέγονται. ὁ μὲν δὴ φήσας ἐν τῇ Πελωριάδι, πρὸς τὸν ἐν ταῖς Σειρήναις διαφωνεῖ·
pag. 23. ἀμφότεροι δὲ πρὸς τὸν περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν λέγοντα οὐ διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μείζω πίστιν παρέχουσιν

e) ἔγκειται] πρόκειται Mss. Casaub. f) Σειρῆνας] omnes Codd. vulgo Σειρηνούσας. g) πιστοῦσθαι] πεπιστοῦσθαι Mss. Cas. Venet.

altum extollitur cacumen, sed a Surrento vicinis locis usque ad fretum, quod est iuxta Capreas, cubito similis quidam terrae flexus interiacet; ab altera montani lateris parte Sirenum fanum habens, ab altera ad Posidoniatem sinum, tres exiguas insulas desertas ac saxosas, quae vocantur Sirenae, et ad fretum ipsum Minervae templum, a quo nomen habet etiam ille cubitus.

Enimvero non, si, qui historiam locorum tradidere, non consentiunt, ideo tota illico abiicienda est historia: quinimo nonnunquam universae historiae fidem conciliare ista ex dissensione licet. Verbi gratia, si quaeratur, an vagando ad Italiam et Siciliam pervenerit Ulysses, et utrum circum ea loca Sirenes ponantur: is, qui eas in Peloriade ponit, ab eo discrepat, qui eas in Sirenis collocat, uterque autem ab hoc non dissentit, qui circa Italiam et Siciliam eas habitasse dicit, sed eius dictum eo probabilius ambo

χϐσιν, ὅτι καί πες μὴ τὸ αὐτὸ χωρίον [h] φράζοντες, ὅμως ϐκ ἐκβεβήκεσάν γε τϐ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Σικελίαν. Ἐὰν δὲ προσθῇ τις, ὅτι ἐν Νεαπόλει Παρθενόπης δείκνυται μνῆμα μιᾶς τῶν Σειρήνων, ἔτι πλείων προσεγένετο πίςις, καίτοι τρίτϐ τινὸς λεχθέντος τϐ τόπϐ τϐτϐ. ἀλλ' ὅτι ἐν τϐτῳ τῷ κόλπῳ τῷ ὑπὸ Ἐρατοσθένϐς λεχθέντι Κυμαίῳ, ὃν ποιϐσιν αἱ Σειρηνϐσαι, καὶ ἡ Νεάπολις ἵδρυται, βεβαιοτέρως πιςεύομεν τὸ περὶ τϐτϐς τϐς τόπϐς γεγονέναι τὰς Σειρῆνας· ϐτε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀκριβῶς ἕκαςα πυθέσθαι, ϐθ' ἡμεῖς παρ' ἐκείνϐ ζητϐμεν τὸ ἀκριβές. ϐ μὴν ϐδ' ϐτως ἔχομεν ὡς ὑπολαμβάνειν, καὶ μηδὲν πεπυσμένον [i] περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, μήθ' ὅπϐ μηθ' ὅπως [k] γένοιτο, ῥαψῳδεῖν.

Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ

h) φράζοντες] λέγοντες Mss. Caf. Stroz. Vat. A. i) περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης] Ὀδυσσέως deest in Reg. Venet. k) γένοιτο] γένηται Reg. e prima manu, Stroz. γεγένηται Reg. a recent. manu.

ambo faciunt, quod, quamvis de loco non consentiant, tamen ab Italia aut Sicilia non dicesserunt. Quod si quis addat, Neapoli monumentum monstrari Parthenopes, quae una Sirenum fuit, is adhuc amplius fidei conciliaverit, quamquam tertium hunc locum memoret: sed quod eo in sinu, quem Eratosthenes Cumanum nominat, quem Sirenusae faciunt, etiam sita est Neapolis, ideo firmius credimus circum ea loca Sirenas fuisse. Nam neque poëtam omnia accuratissime explorasse puto, neque nos ab eo exactam diligentiam hoc loco requirimus: non tamen ita sumus affecti, ut suspicemur ista eum composuisse nihil compertum de Ulyssis peregrinatione, ubi locorum, et quomodo eam obiverit.

Porro Eratosthenes Hesiodum coniicit, cum is inaudivisset de Ulyssis ad Italiam ac Siciliam adventu, fidemque opinio-

καὶ Ἰταλίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ [l] δόξῃ, μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης, καὶ Ὀρτυγίας τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυῤῥηνῶν· Ὅμηρον δὲ μή τε εἰδέναι ταῦτα, μή τε βούλεσθαι ἐν γνωρίμοις τόποις ποιεῖν τὴν πλάνην. Πότερον οὖν Αἴτνη μὲν, καὶ Τυῤῥηνία γνώριμα, Σκύλλαιον δὲ, καὶ Χάρυβδις, καὶ Κίρκαιον, καὶ Σειρηνοῦσαι, οὐ πάνυ; ἢ καὶ Ἡσιόδῳ μὲν [m] ἔπρεπε μὴ φλυαρεῖν, ἀλλὰ ταῖς κατεχούσαις δόξαις ἀκολουθεῖν, Ὁμήρῳ δὲ [n] πᾶν ὅ τι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ, κελαδεῖν; Χωρὶς γὰρ τῶν λεχθέντων [o] περὶ τῆς πρεπούσης Ὁμήρῳ μυθοποιΐας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων τῶν ταῦτα θρυλλούντων, καὶ τὸ τῆς κατὰ τοὺς τόπους ἐπιχωριαζούσης φήμης διδάσκειν δύναται, διότι

l) τῇ δόξῃ] τῇ δόξῃ ταύτῃ Reg. Vat. A. B. Venet. Ald. Baſ. m) ἔπρεπε] ἐπέτρεπε Mss. Caſ. Venet. n) πᾶν ὅτι ἂν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἴῃ] Sic Caſ. h. l. reſtituit. πᾶν ὅτι ἂν ἐπισυμβαίνῃ, κε ῥῆμα γλῶτταν ἴῃ. Edit. πᾶν ὅτι ἂν ἐπὶ κ' ἐρήμην γλ. εἴη Vat. A. Stroz. Reg. ἐπὶ ἐρήμαν γλ. Bemb. ὅτι ἂν κερήμαν γλ. Venet. o) περὶ τῆς πρεπούσης] In Mss. Caſaub. Vat. A. B., Venet. Reg. Interpr. περὶ τοῦ τόπου τῆς πρ. forte in antiquioribus exempl. extabat περὶ τοῦ τύπου, ut Breguignius ad h. l. obſervat.

opinioni ei adhiberet, non eorum modo feciſſe mentionem, quae ab Homero referuntur, ſed et Aetnae, Ortygiae, quae exigua iacet ante Syracuſas inſula, et Tyrrhenorum: Homerum autem neque cognita iſta habuiſſe, neque errores Ulyſſis voluiſſe locis illuſtribus adſcribere. Quid ergo? Aetna et Tyrrhenia nobilia ſunt, Scyllaeum, Charybdis, Circaeum, Sirenuſae obſcura? et Heſiodum decuit non nugari, ſed receptas ſequi opiniones, Homerum quicquid in buccam veniret effutire? Atqui praeter ea, quae de dignis Homero fabularum commentis diximus, cum ſcriptorum multitudo eadem perhibentium, tum fama, quae iis in locis obtinuit, docere poteſt, haec non

p) διότι ταῦτα ȣ̓ ποιητῶν πλάσματά ἐςιν, ȣ̓δὲ συγγραφέων, ἀλλὰ γεγενημένων ἴχνη, καὶ προσώπων, καὶ πράξεων.

Καὶ Πολύβιος δ' ὀρθῶς ὑπονοεῖ τὰ περὶ τῆς πλάνης. τὸν γὰρ Αἴολον, τὸν προσημαίνοντα τȣ̀ς ἔκπλȣς ἐν τοῖς κατὰ τὸν πορθμὸν τόποις ἀμφιδρόμοις ȣ̓͂σι καὶ δυσέκπλοις διὰ τὰς παλιῤῥοίας, ταμίαν τε εἰρῆσθαι τῶν ἀνέμων, καὶ βασιλέα νενομίσθαι φησί· καθάπερ Δαναὸν μὲν, τὰ ὑδρεῖα τὰ ἐν Ἄργει παραδείξαντα, Ἀτρέα δὲ, τȣ͂ ἡλίȣ τὸν ὑπεναντίον τῷ ȣ̓ρανῷ δρόμον, μάντεις τὲ, καὶ ἱεροσκοπȣμένȣς ἀποδείκνυσθαι βασιλέας· τούς θ' ἱερέας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Χαλδαίȣς, καὶ μάγȣς, σοφίᾳ τινὶ διαφέροντας pag. 24. τῶν ἄλλων, ἡγεμονίας καὶ τιμῆς τυγχάνειν παρὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν· ȣ̔́τω δὲ καὶ τῶν θεῶν ἕνα ἕκαςον τῶν χρησίμων τινὸς εὑρετὴν γενόμενον, τιμᾶσθαι. Ταῦτα δὲ προοικονομησάμενος, ȣ̓κ ἐᾷ τὸν Αἴολον ἐν μύθȣ σχή-

p) διότι] Sic Vat. A. B. Bemb. ὅτι Stroz. Venet. ed. διό.

non esse poëtarum aut scriptorum figmenta, sed vestigia vita functorum hominum ac rerum gestarum.

Et Polybius quoque recte interpretatur ea, quae de erroribus Ulyssis Homerus habet. Aeolum nempe, qui praediceret, quomodo per fretum navigari posset, cum iis locis ob affluxum ac refluxum maris cursus difficulter teneri, fretumque superari queat, ventorum promum dictum fuisse ac regem: quemadmodum Danaus, quod Argis puteorum fossionem docuisset, et Atreus, quod solis cursum coeli conversioni renitentis docuisset, vatesque et sacrorum inspectores reges sunt creati. Et apud maiores nostros sacerdotibus Aegyptiorum, Chaldaeis, Magisque sapientia alios superantibus honores et imperia sunt delata; atque ita etiam unusquisque deorum honores reperit eo, quod aliquid utile excogitasset. His Polybius principio disputationis constitutis, non patitur Aeolum pro fabula omni-

σχήματι ἀκέεσθαι, ἐδ' ὅλην τὴν Ὀδυσσέως πλάνην· ἀλλὰ μικρὰ μὲν προσμεμυθεῦσθαι, καθάπερ καὶ τῷ Ἰλιακῷ πολέμῳ· τὸ δ' ὅλον περὶ Σικελίαν καὶ τῷ ποιητῇ πεποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφεῦσιν, ὅσοι τὰ περιχώρια λέγουσι τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Οὐκ ἐπαινεῖ δὲ ἐδὲ τὴν τοιαύτην τῦ Ἐρατοσθένους ἀπόφασιν, διότι φησὶ τότ' ἂν εὑρεῖν τινα, πῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εὕρῃ τὸν σκυτέα τὸν συῤῥάψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἀσκόν. Καὶ τῦτο δ' οἰκείως εἰρῆσθαι τοῖς συμβαίνουσι περὶ τὸ Σκύλλαιον, καὶ τὴν θήραν τῶν γαλεωτῶν τὸ ἐπὶ τῆς Σκύλλης.

Αὐτοῦ δ' ἰχθυάα σκόπελον περιμαιμώωσα,
Δελφῖνάς τε, κύνας τε, καὶ εἴποθι μεῖζον ἕλῃσι
Κῆτος. —

Τὰς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν [q] ἐμπέσωσι καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν ζώων, οἷον δελ-

q) ἐμπέσωσι] ἐκπέσωσι Bemb.

omnino accipi, aut universam Ulyssis peregrinationem: sed pauca quaedam figmenta eis, ut et bello Iliaco, esse annexa ait; reliqua omnia de Sicilia et poëtam vere scripsisse et historicos, qui Italiae ac Siciliae vicina loca descripserunt. Neque vero Eratosthenis probat sententiam, qui tum demque pronunciat inventurum aliquem, ad quae loca vagando delatus fuerit Ulysses, cum invenerit sutorem, qui utrem ventorum consuit. Porro quae de Scylla dixerit Homerus, docet convenire venationi galeotarum, quae exercetur apud Scyllaeum.

Hic circum rupem crebro
ruit impete Scylla,
Delphinos, captansque canes, et sicubi maior
Bellua sese offert. —

Etenim thynnos, cum gregatim praeter Italiam feruntur, postquam in fretum inciderunt et Siciliam attingere prohibentur, incidere in maiores belluas, ut delphinos, canes,

δελφίνων, καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, ὃς καὶ ξιφίας λέγεσθαι καὶ κύνας φασί. [r] Συμβαίνειν γὰρ ταυτὸ ἐνθάδε, καὶ κατὰ τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων, ὅπερ ἐπὶ πυρὸς, καὶ ὕλης ἐμπιπραμένης· ἀθροιζόμενα γὰρ τὰ θηρία φεύγειν τὸ πῦρ, ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ βορὰν γίνεσθαι τοῖς κρείττοσι.

Ταῦτα δ' εἰπὼν διηγεῖται τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν, ἣ συνίσταται περὶ τὸ Σκύλλαιον· σκοπὸς γὰρ ἐφέστηκε κοινὸς τοῖς ὑφορμοῦσιν ἐν δικώποις σκαφιδίοις πολλοῖς, δύο καθ' ἕκαστον σκαφίδιον· καὶ ὁ μὲν ἐλαύνει, ὁ δ' ἐπὶ τῆς πρώρας ἕστηκε δόρυ ἔχων, σημήναντος τοῦ σκοποῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ γαλεώτου· φέρεται δὲ τὸ τρίτον μέρος ἔξαλον τὸ ζῶον· συνάψαντος δὲ τοῦ σκάφους, ὁ μὲν ἔπληξεν ἐκ χειρός· εἶτ' ἐξέσπασεν ἐκ τοῦ σώματος τὸ δόρυ χωρὶς τῆς ἐπιδορατίδος. ἀγκιστρώδης τε γάρ ἐστι, καὶ χαλαρῶς ἐνήρμο-

r) Συμβαίνειν] Sic Mss. Casaub. Vat. A. B. Stroz. Reg. rel. cum ed. συμβαίνει.

canes, et alia cetis similia. Ex horum venatione pingues reddi galeotas, quos etiam Xiphias et canes dici aiunt. Id enim ibi usu venire et ad Nili aliarumque aquarum adscensus, quod fit sylva incensa: nam animalia dum ignem aquamve agmine facto fugiunt, praeda fiunt robustioribus.

His dictis narrat Galeotarum venationem, quae apud Scyllaeum habetur. In lembis, qui duobus remis agitantur, complures bini feruntur propter navium stationem: alter eorum lembum agit, alter hasta armatus in prora stat. Iis omnibus communis in specula est explorator, qui adventum galeotae indicet: tertia sui parte galeota supra mare solet eminere: quem cum lembus attigit, comminus ille hastam eius corpori impingit, evellitque relicta in corpore eius cuspide, quae hamata est, et dedita opera leviter

[s] ἐνήρμοσαι τῷ δόρατι ἐπίτηδες· καλώδιον δ' ἔχει μακρὸν ἐξημμένον· τοῦτ' ἐπιχαλῶσι τῷ τρωθέντι, ἕως ἂν [t] κάμῃ σφαδάζον, καὶ ὑποφεῦγον· τότε δ' ἕλκουσιν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ εἰς τὸ σκάφος ἀναλαμβάνουσιν, ἐὰν μὴ μέγα εἴη τελέως τὸ σῶμα. κἂν ἐκπέσῃ δὲ εἰς τὴν θάλατταν τὸ δόρυ, οὐκ ἀπόλωλεν· ἔστι γὰρ πηκτὸν ἔκ τε δρυὸς, καὶ ἐλάτης· ὥστε βαπτιζομένου τοῦ δρυΐνου βάρει, μετέωρον εἶναι τὸ λοιπὸν, καὶ εὐανάληπτον. [u] συμβαίνειν δέ ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκα-
pag. 25. φιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν τοῦ ζώου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν. Ἔκ τε δὴ τῶν τοιούτων εἰκάζοι τις ἂν, φησὶ, περὶ Σικελίαν γενέσθαι τὴν πλάνην κατὰ τὸν Ὅμηρον, ὅτι τῇ Σκύλλῃ προσῆψε τὴν τοιαύτην θήραν, ἣ μάλιστ' ἐπιχώριός ἐστι τῷ Σκυλλαίῳ· καὶ ἐκ τῶν περὶ τῆς Χαρύβδεως λεγομένων ὁμοίων τοῖς τοῦ πορθμοῦ πάθεσι. τὸ δὲ

Τρὶς

s) ἐνήρμοσαι] ἐνηρμόσθη Casaub. Vat. A B. ἐνήρμοσθαι Venet. Stroz. t) κάμῃ] κάμνῃ Vat. A. B. Stroz. Venet. u) συμβαίνειν] Sic omnes libri Mss. ed. συμβαίνει.

leviter hastili praefigitur. Ab ea dependet longus funiculus, quem laxant bellua vulnerata, donec palpitando ac subterfugiendo defatigetur: tum ad terram educunt, aut in lembum imponunt, nisi omnino vasto sit corpore. Hastile etiamsi in mare excidat, non perit: est enim compactum ex quercu et abiete, ut, cum pondere pars querna mergitur, reliquum in sublimi extet ac recipi facile possit. Nonnunquam etiam remex per ipsum lembum vulnerari ob magnitudinem gladii galeotae, et vim belluae; cuius et impetus et venatio aprorum similis est. Ex his, inquit, coniicere aliquis possit, de Homeri sententia Ulyssem ad Siciliam evagatum fuisse, cum is Scyllae hanc venationem adscribat, quae maxime familiaris est apud Scyllaeum: nec non ex iis, quae Charybdi eveniunt, similia eorum, quae freto accidunt. Illud autem

Ter-

Τρὶς. μὲν γάρ τ' ἀνίησιν,

ἀντὶ τοῦ δὶς, γραφικὸν εἶναι ἁμάρτημα, ἢ ἱστορικόν.

Καὶ τὰ ἐν τῇ Μήνιγγι δὲ, τοῖς περὶ τῶν Λωτοφάγων εἰρημένοις ˣ συμφωνεῖν. Εἰ δέ τινα μὴ συμφωνεῖ, μεταβολὰς αἰτιᾶσθαι δεῖ, ἢ ἄγνοιαν, ἢ καὶ ποιητικὴν ἐξουσίαν, ἣ συνέστηκεν ἐξ ἱστορίας, καὶ διαθέσεως, καὶ μύθου. Τῆς μὲν οὖν ἱστορίας ἀλήθειαν εἶναι τέλος, ὡς ἐν νεῶν καταλόγῳ τὰ ἑκάστοις τόποις συμβεβηκότα λέγοντος τοῦ ποιητοῦ· τὴν μὲν πετρήεσσαν, τὴν δὲ ἐσχατόωσαν πόλιν, ἄλλην δὲ πολυτρήρωνα, τὴν δ' ἀγχίαλον· τῆς δὲ διαθέσεως, ʸ ἐνέργειαν εἶναι τὸ τέλος· ὡς ὅταν μαχομένους εἰσάγῃ· μύθου δὲ, ἡδονὴν, καὶ ἔκπληξιν. Τὸ δὲ πάντα πλάττειν, οὐ πιθανὸν, οὐδ' Ὁμηρικόν. τὴν γὰρ ἐκείνου ποίησιν φιλοσόφημα πάντας νομίζειν, οὐχ ὡς Ἐρατοσθένης φησὶ, κελεύων μὴ κρίνειν πρὸς τὴν διάνοιαν τὰ ποιήματα,

E 2

x) συμφωνεῖν] Mss. Casaub. Vat. A. B. Venet. rel. et ed. συμφωνεῖ. y) ἐνέργειαν] ἐνάργειαν coni. Xylandri, cui suffragatur Casaub.

Terque die allidit fluctus — pro bis positum, errore vel scribae vel historiae ait factum.

Iam quae Meningis sunt, ea cum narratione de Lotophagis consentire. Quod si quae non congruunt, causam mutationis existimandam esse aut ignorationem, aut licentiam poëticam, quae constat ex historia, dispositione, et fabula. Historiae proinde finem esse veritatem: ideo poëtam in recensione navium singulis sua propria locis attribuisse, dum aliam urbem saxosam, aliam in extremo sitam, aliam columbis abundantem, aliam mari vicinam appellat. Finem dispositionis esse efficaciam, ut cum pugnantes introducit. Fabulae, voluptatem et terrorem. Omnia autem confingere neque consentaneum, neque Homericum esse: nam Homeri poëma omnes scriptum esse philosophicum censent: secus quam Eratostheni visum, qui negat poëmata ad rationis principia iudicari debere,

ματα, μήδ' ἱςορίαν ἀπ' αὐτῶν ζητεῖν. Πιθανώτερόν τε τὸ,

"Ενθεν δ' ἐννῆμαρ Φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἐν βραχεῖ διαςήματι δέχεσθαι, (οἱ γὰρ ὀλοοὶ ἐκ εὐθύδρομοι) ἢ ἐξωκεανίζειν, ὡς ἂν ἐρίων πνεόντων συνεχῶς. Συνθεὶς δὲ τὸ διάςημα τὸ ἐκ Μαλεῶν ἐπὶ ςήλας, ςαδίων δισμυρίων, καὶ δισχιλίων πεντακοσίων, εἰ (Φησὶ) τῦτο θείημεν ἐν ταῖς ἐννέα ἡμέραις διηνύσθαι ἰσοταχῶς, ἑκάςης ἂν ἡμέρας ὁ πλῦς συμβαίνοι ςαδίων δισχιλίων πεντακοσίων. Τίς ἂν ἱςόρηκεν ἐκ Λυκίας ἢ Ῥόδυ δευτεραῖόν τινα ἀΦιγμένον εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὄντος τῦ διαςήματος ςαδίων τετρακισχιλίων; Πρὸς δὲ τὺς ἐπιζητῦντας, πῶς τρὶς εἰς Σικελίαν ἐλθὼν, ὐδ' ἅπαξ διὰ τῦ πορθμῦ πέπλευκεν Ὀδυσσεὺς, ἀπολογεῖται· διότι καὶ οἱ ὕςερον ἔΦευγον ἅπαντες τὸν πλῦν τῦτον.

Τοιαῦτα

bere, neque in poëmatibus quaeri historiam ullam. Sane probabilius est hunc locum:

Inde novem totis iactabat multa diebus
Venti vi dira non vnius —

de non longo itinere exponi, (venti enim diri seu perniciosi non faciunt ad cursum rectum tenendum,) quam extra Oceanum hoc temporis spatio navigatum fuisse comminisci, perinde ac si secundis usus ille esset ventis. At Polybius, supputato quod est a Maleis ad Herculis columnas spatio XXII millium ac IↃ stadiorum, si (inquit) hoc eum novem his diebus aequali in singulos portione ponamus confecisse, quotidie eum navigasse bis mille ac quingenta stadia consequetur. Atqui, inquit, quis unquam perhibuit, e Lycia aut Rhodo aliquem biduo Alexandriam navigio esse pervectum, quod non ultra quatuor mil. stad. est intervallum? Iis etiam, qui quaerunt, cur Ulysses, cum ter in Siciliam advenerit, ne semel quidem tamen dicatur per fretum navigasse, respondet, posteriores quoque ab hac navigatione omnes sibi cavisse.

Haec

Τοιαῦτα μὲν εἴρηκεν. Ἔστι δὲ τ' ἄλλα μὲν εὖ λεγόμενα· ὅταν δ' [z] ἀνασκευάζῃ τὸν ἐξωκεανισμὸν, καὶ πρὸς ἀκριβῆ μέτρα τὸν τῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀνάγῃ καὶ διαστήματα, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς [a] ἀνωμαλίας. Ἅμα μὲν γὰρ παρατίθησι τὰ τοῦ ποιητοῦ ἔπη·

Ἔνθεν δ' ἐννῆμαρ φερόμην ὀλοοῖς ἀνέμοισιν,

ἅμα δ' ἐπικρύπτεται· καὶ γὰρ ταῦτα τοῦ ποιητοῦ·

Αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεν ῥόον ὠκεανοῖο
Νηῦς. —

καὶ τό·

Νήσῳ ἐν Ὠγυγίῃ, ὅθι τ' ὀμφαλός ἐστι θαλάσσης.

Καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἰκεῖ Ἄτλαντος θυγάτηρ. καὶ τὸ περὶ τῶν Φαιάκων·

Οἰκέομεν δ' ἀπάνευθε πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Ἔσχατοι· οὐ δέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλος.

Ταῦτα γὰρ πάντα φανερῶς ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελά-

z) ἀνασκευάζῃ] Sic Casaub. Mss. Reg. Stroz. Venet. ὅτ' ἂν ἀνασκευάζῃ Vat. A. B. ed. ἀναγκάζῃ. a) ἀνωμαλίας] Casaub. Vat. A. B. Venet. ἀνομολογίας.

Haec ille, et alia quoque recte. Cum autem refutare conatur Oceani ingressum, eumque ad accuratam dierum intervallorumque rationem revocat, omnino inique agit. Simul enim et citat poëtae versus:

Inde novem totis iactabar multa diebus
Venti vi dira non unius —

ac simul alia supprimit. Sunt enim et haec poëtae:

Navis ut Oceani primum est egressa fluenta,

et

Insula in Ogygia, maris hic medioximus umbo est,

ubi et filiam Atlantis ait habitare. Item de Phaeacibus:

Extremique hominum maris ad vada salsa seorsim
Degimus, ac nobiscum nemo negotia miscet.

Haec enim manifesto in Atlantico ficta mari monstrantur:

γει πλαττόμενα δηλῦται. ὁ δὲ ταῦτ' ἐπικρυπτόμενος, τὰ φανερῶς λεγόμενα ἀναιρεῖ. τῦτο μὲν οὖν οὐκ εὖ. Τὸ δὲ περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν γεγονέναι τὴν πλάνην, ὀρθῶς, καὶ ὑπὸ τῦ ποιητῦ βεβαιῦται. Ἐπεὶ τίς ἔπεισε ποιητὴς, ἢ συγγραφεὺς, Νεαπολίτας μὲν λέγειν μνῆμα Παρθενόπης τῆς Σειρῆνος; τὺς δὲ ἐν Κύμῃ, καὶ Δικαιαρχίᾳ καὶ Βεσυβίῳ, ΠυριΦλεγέθοντα, καὶ Ἀχερυσίαν λίμνην, καὶ νεκυομαντεῖον τὸ ἐν τῷ Ἀόρνῳ, καὶ Βαΐον, καὶ Μισηνὸν τῶν Ὀδυσσέως ἑταίρων τινάς; ὕτω δὲ καὶ τὰ περὶ Σειρηνύσας, καὶ τὰ περὶ τὸν πορθμὸν, καὶ Σκύλλαν, καὶ Χάρυβδιν, καὶ Αἴολον· ἅπερ ὔτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν δεῖ, ὔτ' ἄῤῥιζα καὶ ἀνέστια ἐᾶν, ἀληθείας μηδὲν προσαπτόμενα, μήδ' ὠφελείας ἱστορικῆς.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὑπονοήσας τῦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ὑπολάβοι τὶς ἂν (φησὶ) τὸν ποιητὴν βύλεσθαι μὲν ἐν τοῖς προσεσπερίοις τόποις τὴν πλάνην τῷ Ὀδυσσεῖ ποιεῖν· ἀποστῆναι δ' ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων, τὰ μὲν ὐκ ἀκρι-

tur: quibus ille dissimulatis ea, quae perspicue dicta sunt, refellit, male id quidem. Recte autem hoc, circa Siciliam et Italiam vagatum esse Ulyssem, et ab ipso hoc confirmatur poëta. Quis autem poëta aut scriptor persuasisset Neapolitanis, ut monimentum Parthenopae Sirenis iactarent: Cumanis, Dicaearchae et ad Vesuvium degentibus, ut Pyriphlegethontem, lacum Acheruntum, et oraculum defunctorum in Aorno, tum Baium ac Misenum quosdam de Ulyssis comitibus memorarent? Eodemque modo res habet de Sirenusis, iis quae circa fretum sunt, de Scylla, Charybdi, et Aeolo: quae neque ad vivum resecanda sunt, neque ita relinquenda, ut radicis ac fundamenti expertia, quae neque cum veritate quicquam neque cum utilitate historica habeant commune.

Quod ipsum ipse subodoratus Eratosthenes, suspicari, inquit, aliquis possit poëtam voluisse errores Ulyssis occidentalibus regionibus adscribere, sed desciviße ab iis, quae erant pro veris ponenda,

ἀκριβῶς πεπυσμένον, τὰ δὲ οὐδὲ προελόμενον οὕτως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ δεινότερον καὶ τὸ τερατωδέστερον ἕκαστα ἐξάγειν. Τοῦτο μὲν αὐτὸ εὖ· τὸ δ', οὗ χάριν τοῦτ' b ἐποίησε, κακῶς δεξάμενος· οὐ γὰρ φλυαρίας, ἀλλ' ὠφελείας χάριν. Ὥς τε δίκαιόν ἐστιν ὑπέχειν λόγον καὶ περὶ τούτου, καὶ διότι φησὶ τὰ πόῤῥω τερατολογεῖσθαι μᾶλλον διὰ τὸ εὐκατάψευστον. πολλοστὸν γὰρ μέρος ἐστὶ τὰ πόῤῥω τερατολογούμενα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγγὺς τῆς Ἑλλάδος· οἷα δὴ τὰ κατὰ τοὺς Ἡρακλέους ἄθλους, καὶ Θησέως, καὶ τὰ ἐν Κρήτῃ καὶ Σικελίᾳ c μυθολογούμενα, καὶ ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ τὰ περὶ τὸν Κιθαιρῶνα καὶ Ἑλικῶνα καὶ Παρνασσὸν καὶ Πήλιον, καὶ τὴν Ἀττικὴν ὅλην, καὶ Πελοπόννησον· οὐδείς τε ἐκ τῶν μύθων ἄγνοιαν αἰτιᾶται τῶν μυθοποιῶν. Ἔτι δὲ, ἐπεὶ οὐ πάντα μυθεύουσιν, ἀλλὰ πλείω προσμυθεύουσι, καὶ μάλιστα Ὅμηρος, ζητῶν τί οἱ παλαιοὶ προσμυθεύουσιν, οὐ ζητεῖ, pag. 27.

E 4 εἰ

b) ἐποίησε] libri fere omnes Mss. ἐποίει. c) μυθολογούμενα] Mss. Medic. et Venet. μυθευόμενα.

da, partim quod ea non accurate cognovisset, partim quod non, uti erant, sed portentosius et terribilius quaeque efferre instituisset. Recte quidem pronunciavit, quid ille, sed cur fecerit, male interpretatus est: non enim nugari Homerus, sed prodesse voluit. Itaque et hoc nomine merito culpandus Eratosthenes, et quod eum de remotis potissimum ait fabulas finxisse monstrosas, quod de iis mentiri esset expeditius. Etenim quae de longinquis sunt apud poëtam fabulae, perexigua sunt eorum pars, quae de ipsa Graecia et vicinis Graeciae locis fabulae habent, ut de Herculis et Thesei laboribus, de actis in Creta, Sicilia, aliisque insulis, de Cithaerone, Helicone, Parnasso, Pelio, totaque Attica et Peloponneso. Neque quisquam ob fabulas scriptores earum ignorationis accusat. Praeterea cum non omnia fingant poëtae, sed multa fabulosa veris adfingant, Homerus inprimis: Eratosthenes, dum quaerit, quasnam antiqui fabulas addide-

εἰ τὰ [d] προσμυθευόμενα ὑπῆρξεν, ἢ ἐστίν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, οἷς προσμυθεύεται τόποις ἢ προσώποις, περὶ ἐκείνων ζητεῖ τἀληθές. οἷον τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, εἰ γέγονε, καὶ πῦ.

Τὸ δ' ὅλον ὐκ εὖ, τὸ τὴν Ὁμήρυ ποίησιν εἰς ἓν συνάγειν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, εἴς τε τ' ἄλλα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νῦν προκείμενα, τὰ τῆς γεωγραφίας, καὶ μηδὲν αὐτῷ πρεσβεῖον ἀπονέμειν. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, τόν γε Τριπτόλεμον [e] τῦ Σοφοκλέυς, ἢ τὸν ἐν ταῖς Βάκχαις ταῖς Εὐριπίδυ πρόλογον ἐπελθόντα, καὶ παραβαλόντα τὴν Ὁμήρυ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμέλειαν, ῥᾴδιον εἶναι θέσθαι τὴν ἐπιβολὴν, ἢ τὴν διαφοράν. Ὅπυ γὰρ χρεία τάξεως ὧν μέμνηται τόπων, φυλάττει τὴν τάξιν, ὁμοίως μὲν τῶν Ἑλληνικῶν, ὁμοίως δὲ τῶν ἄπωθεν.

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν, αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον. — Καὶ

d) προσμυθευόμενα] Sic omnes libri Mss. male ed. προμυθευόμενα. e) τῦ Σοφοκλ.] τὸ Σοφ. Reg.

diderint, non disquirit, an quae affiсta sunt extiterint nec ne: sed in iis magis exquirit veritatem, quae ille locis personisve affingit: ut utrum Ulysses vagatus sit, et ubinam locorum.

Illud vero totum est vitiosum, quod Homeri reliquorumque poëtarum scripta eodem omnia habet in numero, et cum in aliis, tum in his etiam, quae nunc tractamus, Geographicis nihil praestantiae adscribit Homero. Nam, absque caetera essent, saltem qui Sophoclis Triptolemum, aut prologum Baccharum Euripidis legeret, cumque iis Homeri industriam in terrarum situ describendo compararet, facile, quantum alter alteri praestaret, poterat cognoscere. Ubi enim ordo requiritur locorum, quae commemorantur, ordinem Homerus servavit, non minus in remotorum, quam in Graecanicorum mentione.

Conati magno sunt Ossam imponere Olympo
Frondosum celsaeque imponere Pelion Ossae.

et

Καὶ τὸ,

Ἥρη δ' ἀΐξασα λίπεν ῥίον Οὐλύμποιο,
Πιερίην δ' ἐπιβᾶσα καὶ Ἠμαθίην ἐρατεινὴν,
Σεύατ' ἐφ' ἱπποπόλων Θρηκῶν ὄρεα νιφόεντα.
Ἐξ Ἀθόω δ' ἐπὶ Πόντον. —

Καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ, τὰς μὲν πόλεις ἐκ ἐφεξῆς λέγει· ἐ γὰρ ἀναγκαῖον· τὰ δὲ ἔθνη ἐφεξῆς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄπωθεν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίες ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίες, καὶ Ἐρεμβὲς,
Καὶ Λιβύην. —

Ὅπερ καὶ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται. Οἱ δ', ἐφ' ὧν τάξεως χρεία, ὁ μὲν τὸν Διόνυσον ἐπιόντα τὰ ἔθνη φράζων, ὁ δὲ τὸν Τριπτόλεμον τὴν κατασπειρομένην γῆν, τὰ μὲν πολὺ διεςῶτα συνάπτεσιν ἐγγὺς, τὰ δὲ συνεχῆ διασπῶσι·

Λιπὼν δὲ Λυδῶν τὰς πολυχρύσες γύας,
Φρυγῶν τε, Περσῶν θ' ἡλιοβλήτες πλάκας,

E 5 Βάκτριά

et

Proruit excelsi Iuno de vertice Olympi,
Atque a Pieria Emathiae per rura profecta
Threiciae montes accessit diva nivosos:
Hinc ab Atho pontum petiit. —

Et in navium enumeratione, urbes quidem ordine non refert: neque enim erat necesse: nationes autem serie memorat recta. Itemque de longinquis:

Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios, et Erembos,
Et Libyam. —

quod et Hipparchus annotavit. Illi vero, ubi ordo requirebatur, Euripides Bacchum, ut obierit varias gentes, narrantem introducens, Sophocles Triptolemum terras a se consitas, longe divulsa coniungunt, et cohaerentia divellunt.

Lydorum abundans auro peragravi solum,
Phrygiamque, et sole calentia plana Persidis,

Et

Βάκτριά τε τείχη, τήν τε δύσχειμον χθόνα
Μήδων ἐπελθὼν, Ἀραβίαν τ' εὐδαίμονα.

Τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Τριπτόλεμος ποιεῖ. Κἂν τοῖς κλίμασι δὲ κἂν τοῖς ἀνέμοις διαφαίνει τὸ πολυμαθὲς τὸ περὶ τὴν γεωγραφίαν Ὅμηρος, ἐν ταῖς τοποθεσίαις pag. 28. λέγων ἅμα καὶ ταῦτα πολλαχοῦ·

Αὐτὴ δὲ χθαμαλὴ πανυπερτάτη εἰν ἁλὶ κεῖται
Πρὸς ζόφον· αἱ δέ τ' ἄνευθε πρὸς ἠῶ τ' ἠέλιόν τε.

Καὶ

. . . . . . Δύω δὲ τε οἱ θύραι εἰσίν·
Αἱ μὲν πρὸς Βορέαν . . . . .
Αἱ δ' αὖ πρὸς Νότον.

Καὶ

Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶτ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριστερὰ τοί γε ποτὶ ζόφον.

Καὶ μὴν τὴν ἄγνοιάν γε τῶν τοιούτων, τελείαν ἡγεῖται σύγχυσιν τῶν ἁπάντων.

Ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' [f] ἴδμεν, ὅπη ζόφος, οὐδ' ὅπη ἠώς,
Οὐ

f) ἴδμεν] ἴσμεν Cas. Stroz. Vat. B. Venet.

Et Bactra, Medorumque frigidam plagam,
Et Arabiam felicem. —

Eodemque modo Triptolemus. Sed et commemorandis locorum naturis ac ventis, Homerus magnam Geographiae demonstrat peritiam, in descriptione locorum ea simul indicans.

Illa humilis, sed in extremo iacet insula ponto
Obscuris obversa plagis: nam solis ad ortum
Auroramque aliae spectant. —

et

. . . . *Portae geminae, Boream aspicit illa,*
Illa Notum . . . . .

et

Sive illae dextra volitant Titanis ad ortum
Auroramque, petunt laeva seu parte tenebras.

Et quidem horum ignorationem, supremam omnium confusionem iudicat.

O socii, neque enim noctis quo cardine surgat
Cali-

Οὐ δ' ὅπη ἠέλιος. —

Κἀνταῦθα δ' εἰπόντος εὖ τῦ ποιητῦ,

Βορέης καὶ Ζέφυρος τώτε Θρήκηθεν ἄητον·

ὐκ εὖ δεξάμενος ὁ αὐτὸς συκοφαντεῖ, ὡς καθόλυ λέγοντος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Θράκης πνεῖ, ἐκείνυ λέγοντος ὐ καθόλυ, ἀλλ' ὅταν κατὰ τὴν Θρακίαν θάλασσαν συμπέσωσι περὶ τὸν Μέλανα κόλπον αὐτῦ τῦ Αἰγαίυ μέρος ὖσαν. ἐπιστροφὴν γὰρ λαμβάνει πρὸς νότον ἀκρωτηριάζυσα ἡ Θράκη, καθ' ἃ συνάπτει τῇ Μακεδονίᾳ, καὶ προσπίπτυσα εἰς τὸ πέλαγος, τὺς Ζεφύρυς ἐντεῦθεν πνέοντας ἀποφαίνει τοῖς ἐν Θάσῳ, καὶ Λήμνῳ, καὶ Ἴμβρῳ, καὶ Σαμοθρᾴκῃ, καὶ τῇ περὶ αὐτὰς θαλάττῃ, καθάπερ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἀπὸ τῶν Σκειρωνίδων πετρῶν· ἀφ' ὧν καὶ Σκείρωνες καλῦνται οἱ Ζέφυροι, καὶ μάλιστα οἱ ἀργέσται. Οὐκ ἐνόησε δὲ τῦτο Ἐρατοσθένης, ὑπενόησε δ' ὅμως. αὐτὸς γῦν ἐξηγεῖται τὴν ἐπιστροφὴν, ἣν λέγω, τῆς χώρας· ὡς καθό-

Caligo, vel qua roseis aurora quadrigis etc.

Praeterea cum id quoque recte sit a poëta dictum:

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes —

non recte id accipiens Eratosthenes calumniatur, quasi Homerus in universum pronunciarit Favonium e Thracia spirare: quod ille non dicit, sed tum demum, cum venti hi concurrunt ad Melanem seu nigrum sinum Thracii maris, quod Aegaei pars est. Nam Thracia, qua Macedoniae committitur, in mare procurrens versus Austrum flectitur; eoque fit, ut Zephyri inde videantur spirare Thaso, Lemno, ac Imbro, et Samothracae, ac mari quo alluuntur: sicut et Atticae spirare videntur a Scironiis saxis, unde etiam Zephyri Scirones vocantur, maxime Cauri. Id non sensit Eratosthenes, est tamen suspicatus. Ipse enim eam, quam dixi, Thraciae, inclinationem refert: cum-

καθόλȣ ȣ̓̃ν δέχεται, εἶτ' ἀπειρίαν αἰτιᾶται τȣ̃ ποιητȣ̃, ὡς τȣ̃ Ζεφύρȣ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πνέοντος, καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς δὲ Θράκης ἐκεῖσε μὴ διατεινȣ́σης. Πότερον ȣ̓̃ν τὸν Ζέφυρον ἀγνοεῖ ἀπὸ ἑσπέρας πνέοντα; ἀλλ' ὅταν ȣ̔́τω φῇ, φυλάττει τὴν οἰκείαν αὐτȣ̃ τάξιν·

> Σὺν δ' Εὖρος τε Νότος τε πέσον Ζέφυρός τε δυσαής,
> Καὶ Βορέης. —

Ἢ τὴν Θράκην ȣ̓κ οἶδε μὴ προσπίπτȣσαν πέραν τῶν Παιονικῶν, καὶ Θετταλικῶν ὀρῶν; Ἀλλὰ καὶ ταύτης τὴν ἐφεξῆς κατὰ τȣ̀ς Θρᾶκας εἰδὼς, καὶ κατονομάζων τήν τε παραλίαν καὶ τὴν μεσόγαιαν, Μάγνητας μέν τινας, καὶ Μαλιεῖς, καὶ τȣ̀ς ἐφεξῆς Ἕλληνας καταλέγει μέχρι Θεσπρωτῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς Παίοσι τȣ̀ς ὁμόρȣς Δόλοπας, καὶ Σελλȣ̀ς περὶ Δωδώνην μέχρις Ἀχελώȣ· Θρακῶν δ' οὐ μέμνηται περαιτέρω. Εὐεπιφόρως δὲ ἔχει πρὸς τὴν g ἐγγυτάτω καὶ

g) ἐγγυτάτω] ἐγγυτάτην Caſ. Reg. Venet.

cumque verba poëtae abſolute de Zephyro ab occaſu ſpirante acciperet, imperitiae eum arguit, eo quod ab occaſu et Iberia ſpiret is ventus, quo Thracia non pertinet. Quaſi vero neſciverit ab occaſu flare Favonium Homerus, qui ſuum ei proprium locum in his verſibus adſcripſit:

> *Una Eurusque, Notusque ruunt, Zephyrusque maligno*
> *Flamine, cum Boreas.* —

Aut quaſi neſciverit Thraciam non protendi ultra Paeonicos et Theſſalicos montes. At vero ille quae poſt Thraces ordine ſequuntur gentes et maritimas et mediterraneas novit, ac nominatim expreſſit: Magnetum quosdam, Malienſes aliosque deinceps Graecos usque ad Theſprotos: item finitimos Paeonibus Dolopes, et Sellos circa Dodonam usque ad Achelouum: Thraces autem ultra non commemoravit. Proximum quoque et notiſſimum ſibi mare

καὶ γνωριμωτάτην ἑαυτῷ θάλατταν, ὡς καὶ ὅταν [h] Φησί·

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης
Πόντε Ἰκαρίοιο . . . .

pag. 29.

Εἰσὶ δέ τινες, οἵ Φασι δύο τὲς κυριωτάτες εἶναι ἀνέμες, Βορέαν καὶ Νότον· τὲς δὲ ἄλλες, κατὰ μικρὰν ἔγκλισιν διαΦέρειν· τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν Εὖρον, χειμερινῶν δὲ Ἀπηλιώτην· δύσεων δὲ θερινῶν μὲν, ΖέΦυρον, χειμερινῶν δὲ, Ἀργέστην. Τὲ δὲ δύο εἶναι τὲς ἀνέμες ποιεῦνται μάρτυρας, Θρασυάλκην τὲ, καὶ τὸν ποιητὴν αὐτὸν, [i] τῷ τὸν μὲν Ἀργέστην τῷ νότῳ προσνέμειν·

Ἀργέσταο Νότοιο. —

Τὸν δὲ ΖέΦυρον τῷ Βορέᾳ·

Βορέης καὶ ΖέΦυρος τώ τε Θρήκηθεν ἄητον.

Φησὶ δὲ Ποσειδώνιος, μηδένα ἕτως παραδεδωκέναι τὲς ἀνέμες τῶν γνωρίμων περὶ ταῦτα, οἷον Ἀριστοτέλη,

h) Φησί] Φῇ sic omnes Codd. Mss. Casaub. a reliquis τῷ abest.

i) τῷ τὸν] Sic lego cum

mare libenter nominat, ut in his:

Concio tunc undae velut exagitata marinae est
Icarii pelagi. —

Sunt etiam, qui duos praecipuos ventos faciunt Boream ac Austrum, a quibus reliqui parva differant inclinatione, Eurus ab aestivo ortu, Subsolanus ab hyberno, Favonius ab occasu aestivo, ab hyberno Caurus. Atque duos esse ventos confirmant cum Thrasyalcis testimonio, tum ipsius poëtae, qui Caurum Austro adscribit:

Argestae Austri —

et Favonium Boreae,

Cum Zephyro Boreas Thracum de finibus acer
Spirantes. —

Caeterum Posidonius ait neminem de ventis hoc modo differuisse eorum, qui his rebus claruerunt, Aristoteles nimi-

λη, Τιμοσθένη, Βίωνα τὸν ἀςρολόγον· ἀλλὰ τὸν μὲν ἀπὸ θερινῶν ἀνατολῶν, Καικίαν, τὸν δὲ τȣ́τῳ κατὰ διάμετρον ἐναντίον Λίβα, ἀπὸ δύσεως ὄντα χειμερινῆς· πάλιν δὲ τὸν μὲν ἀπὸ χειμερινῆς ἀνατολῆς, Εὖρον· τὸν δ' ἐναντίον, Ἀργέςην. τȣ̀ς δὲ μέσȣς, Ἀπηλιώτην, καὶ Ζέφυρον. Τὸν δὲ ποιητὴν δυσαῆ μὲν Ζέφυρον λέγειν, τὸν ὑφ' ἡμῶν καλȣ́μενον Ἀργέςην· k λίγα δὲ πνέοντα Ζέφυρον, τὸν ὑφ' ἡμῶν Ζέφυρον· Ἀργέςην δὲ Νότον, τὸν Λευκόνοτον· ȣ̃τος γὰρ ὀλίγα τὰ νέφη ποιεῖ, τȣ̃ λοιπȣ̃ νότȣ ὅλȣ Εὔρȣ πως ὄντως·

Ὡς δ' ὁπότε Ζέφυρος νέφεα ςυφελίξῃ
Ἀργέςαο νότοιο βαθείῃ λαίλαπι τύπτων.

Τὸν γὰρ δυσαῆ Ζέφυρον νῦν λέγει, ὃς εἴωθε διασκιδνάναι τὰ ὑπὸ τȣ̃ Λευκονότȣ συναγόμενα ἀσθενῆ ὄντα, ἐπιθέτως τȣ̃ νότȣ νῦν Ἀργέςȣ λεγομένȣ. Ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἀρχῇ τȣ̃ πρώτȣ τῶν γεωγραφικῶν εἰρημένα, τοιαύτην τινὰ τὴν ἐπανόρθωσιν ἔχει.

Ἐπι-

k) *λίγα δὲ πνέοντα*] Sic Bemb. Vat. B. rel. et ed. *λίβα*, male.

nimirum, Timosthenes, Bio astrologus: sed eos ventum, qui ab ortu flat aestivo, Caeciam perhibere, qui ei e regione est oppositus, et ab occasu flat hyberno, Africum: qui ab ortu hyberno, Eurum, et ei oppositum Caurum: medios Subsolanum et Favonium. A poëta autem Favonium violenter spirantem vocari eum, qui nobis est Caurus: graviter spirantem Favonium, eum qui nobis est Favonius: Austrum Caurum, Leuconotum, sive album Austrum, qui paucas facit nubes, cum reliquus Auster totus fere sit Eurus.

Ac veluti nubes Zephyrus cum dissipat acer,
Argestae pulsans violentis flatibus Austri.

Nam Zephyrum violenter spirantem hic dicit, qui solet dissipare imbecilles nubes a Leuconoto coactas, atque hic epitheto Austri appellatur Argestes. Haec sane initio primi Geographicorum libri dicta, huiusmodi emendationem sunt consecuta.

Porro

Ἐπιμένων δὲ τοῖς περὶ Ὁμήρου ψευδῶς ὑποληφθεῖσι καὶ ταῦτα φησὶν, ὅτι οὐδὲ τὰ τοῦ Νείλου στόματα οἶδε πλείω ὄντα, οὐδ' αὐτὸ τοὔνομα· Ἡσίοδος δὲ οἶδε, μέμνηται γάρ. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα εἰκὸς μή πω λέγεσθαι κατ' αὐτόν· τὰ δὲ στόματα εἰ μὲν ἦν ἀφανῆ, καὶ ὀλίγοις γνώριμα, ὅτι πλείω καὶ οὐχ ἕν, δοίη τις ἂν οὐ πεπύσθαι αὐτόν. εἰ δὲ τῶν κατ' Αἴγυπτον τὸ γνωριμώτατον, καὶ παραδοξότατον, καὶ μάλιστα πάντων μνήμης ἄξιον καὶ ἱστορίας ὁ ποταμὸς καὶ ἦν, καὶ ἐστὶν, ὡς δ' αὔτως αἱ ἀναβάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ στόματα, τίς ἂν ἢ τοὺς ἀγγέλλοντας αὐτῷ ποταμὸν Αἰγύπτιον, καὶ χώραν, καὶ Θήβας Αἰγυπτίας, pag. 30. καὶ Φάρον, ὑπολάβοι μὴ γνωρίζειν ταῦτα, ἢ [1] γνωρίζοντας μὴ λέγειν, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ γνώριμον; Ἔτι δ' ἀπιθανώτερον, εἰ τὴν μὲν Αἰθιοπίαν ἔλεγε, καὶ Σιδονίους καὶ Ἐρεμβοὺς, καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, καὶ τὸ διχθὰ δεδάσθαι τοὺς Αἰθίοπας, τὰ δ' ἐγγὺς

1) γνωρίζοντας] γνωρίζοντα. Cas. Mss. Vat. A. B.

Porro autem perseverans in semel concepta de Homero falsa opinione, id quoque dicit, ignorasse eum, plurane essent Nili ostia, adeoque ipsum Nili nomen: Hesiodum vero nosse, qui et mentionem eius fecerit. Ac nomen quidem aetate Homeri nondum fuisse, probabile est. Ostia autem si obscura fuerunt, paucisque notum, an plura uno essent, concedi potest nihil de iis Homerum inaudivisse. Si vero omnium, quae in Aegypto sunt rerum nobilissima, maximeque et admiratione et memoratu digna et cognitione, et olim fuit, et nunc est fluvius ille, eiusque exundatio et ostia: quisnam suspicetur eos, qui Homero de flumine Aegyptio, regione ea, Thebis Aegyptiis, et Pharo retulerunt, ista aut ignorasse, aut cum cognita haberent, nihil de iis indicasse? nisi si ut rem notam ea praeterierunt. Id vero minus adhuc verisimile est, viciniora et nota ignorasse Homerum, qui de Aethiopia, Sidoniis, Erembis, oceano, et bipartitis Aethiopibus

γὺς καὶ γνώριμα μή. Εἰ δὲ μὴ ἐμνήσθη τούτων, οὐ τοῦτο σημεῖον τοῦ ἀγνοεῖν· οὐ δὲ γὰρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐμνήσθη, οὐδὲ πολλῶν ἄλλων· ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ λίαν γνώριμα ὄντα φαίη τὶς [m] δόξειν οὐκ ἄξια μνήμης εἶναι πρὸς τοὺς εἰδότας.

Οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ τοῦτο προφέρουσιν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς νήσου τῆς Φαρίας, ὅτι φησὶ πελαγίαν, ὡς κατ' ἄγνοιαν λέγοντι. τοὐναντίον γὰρ, κἂν μαρτυρίῳ χρήσαιτό τις τούτῳ πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖσθαι μηδὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ περὶ τῶν εἰρημένων ἀρτίως περὶ τὴν Αἴγυπτον· [n] γνοίης δ' ἂν οὕτως. Ἀλαζὼν γὰρ δὴ πᾶς ὁ πλάνην αὐτοῦ διηγούμενος. τούτων δ' ἦν καὶ ὁ Μενέλαος, ὃς ἀναβεβηκὼς μέχρις Αἰθιόπων, ἐπέπυστο τὰς ἀναβάσεις τοῦ Νείλου, καὶ τὴν χοῦν ὅσην ἐπιφέρει τῇ χώρᾳ, καὶ τὸν πρὸ τῶν στομάτων πόρον, ὅσον ἤδη προσχώσας τῇ ἠπείρῳ προσέθηκεν, ὥς τε εἰκότως ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τὴν ὅλην Αἴγυπτον τοῦ ποταμοῦ δῶρον λέγε-

m) δόξειν οὐκ ἄξ.] μὴ δόξειν ἄξ. omnes Mss. δόξαι coni. Casaub. n) γνοίης] Reg. γνοίη.

pibus mentionem fecerit. Quod autem ostiorum Nili non meminit, id non certum est argumentum, quod ea ignoraverit; nam et patriam suam, et multa alia reticuit: sed ideo potius iudicasse ea memoratu indigna videri potest, quod nimis essent nota.

Non recte etiam ignorationem ei obiiciunt, quod insulam Phariam mari cingi dixit. Etenim contra id testimonii loco esse potest, nihil eum istorum, quae de Aegypto nuper dixi, ignorasse, quod hinc patet. Quicunque suas peregrinationes narrant, inflate illi solent omnia iactare: qualis etiam Menelaus, qui, cum usque ad Aethiopas adscendisset, inaudiverat de Nili exundatione, et quantum is terrae regioni illi apponeret, et quod traiectum, qui est ante fauces, iam aggere aggesto fere cum continente coniunxisset: ut non iniuria Herodotus totam Aegyptum fluvii donum dixerit,

λέγεσθαι· κἂν εἰ μή τε τὴν ὅλην, τήν γε ὑπὸ τῷ Δέλτα, τὴν κάτω χώραν προσαγορευομένην. Ἱστόρησε δὲ καὶ τὴν Φάρον πελαγίαν οὖσαν τὸ παλαιόν· προσεψεύσατο δὴ καὶ τὸ πελαγίαν εἶναι, καίπερ μηκέτι πελαγίαν οὖσαν. ὁ δὲ ταῦτα διασκευάζων, ὁ ποιητής ἦν· ὥστ' ἐκ τούτων εἰκάζειν, ὅτι καὶ τὰς ἀναβάσεις ᾔδει, καὶ τὰ στόματα τοῦ Νείλου.

Ἡ δ' αὐτὴ ἁμαρτία καὶ περὶ τοῦ ἀγνοεῖν τὸν ἰσθμὸν τὸν μεταξὺ τοῦ Αἰγυπτίου πελάγους καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου, καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς λέγεσθαι·

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Καὶ γὰρ τοῦτο ἐκείνου λέγοντος καλῶς, ἐπιτιμῶσιν [o] οἱ ὕστερον οὐκ εὖ. [p] Τοσοῦτον γὰρ δεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι τὸ ἀγνοεῖν Ὅμηρον τὸν ἰσθμὸν τοῦτον, ὥστε ἐκεῖνον μὲν φημὶ μὴ εἰδέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποφαίνεσθαι ἄντικρυς· τοὺς δὲ γραμματικοὺς μηδὲ λέγον-

o) οἱ ὕστερον] Sic Mss. Bemb. Medic. Vat. A. B. rel. et ed. οἱ ὕστεροι. p) Τοσοῦτον] τοσούτου Mss. Caſ. Reg. Venet.

xerit, et ſi non totam, eam ſaltem, quae infra Delta ſita, inferior Aegyptus nominatur. Cognovit etiam Pharum priſcis temporibus in alto ſitam fuiſſe: itaque eam adhuc in alto poſitam eſſe mentitus eſt, quanquam ſuo tempore minime remota a litore eſſet. Poëta autem is eſt, qui Menelaum ita loquentem inducit: itaque hinc coniici poteſt, adſcenſiones quoque ei et oſtia Nili nota fuiſſe.

Idem error eſt, quod ignotum fuiſſe Homero aiunt iſthmum, qui inter mare Aegyptium eſt et ſinum Arabicum, ac falſum eſſe illud:

Extremos hominum Aethiopas, geminisque diremtos Partibus. —

Nam cum recte hoc Homerus dixerit, poſteri iniuria reprehendunt. Tantum enim abeſt, ut vere dicatur ignotum Homero fuiſſe iſthmum illum: ut affirmem non notum modo ei fuiſſe illum, ſed et diſerte commemoratum; grammaticos autem

λέγοντος ἐκείνȣ αἰσθάνεσθαι, ἀπὸ Ἀριςάρχȣ καὶ Κράτητος [q] ἀρξαμένȣς τῶν κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιςήμῃ ταύτῃ. Εἰπόντος γὰρ τοῦ ποιητοῦ,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται [r] ἔσχατοι ἀνδρῶν,

περὶ ἐπιφερομένȣ ἔπȣς διαφέρονται. ὁ μὲν Ἀρίςαρχος γράφων·

Οἱ μὲν δυσομένȣ Ὑπερίονος, οἵ δ' ἀνιόντος.

Ὁ δὲ Κράτης,

Ἠ μὲν δυσομένȣ Ὑπερίονος, ἠ δ' ἀνιόντος.

pag. 31. οὐδὲν διαφέρον πρὸς τὴν ἑκατέρȣ ὑπόθεσιν, οὕτως ἢ ἐκείνως γράφειν. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολȣθῶν τοῖς μαθηματικῶς λέγεσθαι δοκοῦσι, τὴν διακεκαυμένην ζώνην κατέχεσθαι φησὶν ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ· παρ' ἑκάτερον δὲ ταύτης εἶναι τὴν εὔκρατον, τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἐπὶ θάτερον μέρος. Ὥςπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν Αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ' ὅλην τὴν οἰκȣμένην ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες

q) ἀρξαμένȣς] deest in Cas. Reg. Venet. ἀρξαμένοις coni. Casaub. r) ἔσχατοι ἀνδρῶν] ἐσχ. ἄλλων Venet.

tem verba ipsius non intellexisse, ab Aristarcho et Cratete, ut praestantissimis hac scientia, sumto initio. Nam de eo, qui sequitur, poëtae versu dissentiunt ipsi. Aristarchus enim scribit:

Partibus: hi qua sol cadit,
et qua tollitur illi.

At Crates,

Partibus, et qua sol cadit, et
qua tollitur ortus.

eum quidem ad institutum utriusque nihil interfit, utro modo legatur. Hic enim ea sequens, quae mathematice videntur dici, torridam zonam ab oceano contineri, ab utroque autem huius zonae latere esse temperatam, cum nostram, tum quae in altera mundi est parte. Sicut ergo a nobis ii dicuntur Aethiopes, qui versus meridiem siti totius habitatae terrae in extremo ad oceanum accolunt: im

κοῦντες τὸν ὠκεανόν· οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς Αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ, παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι, καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. [s] Προσκεῖσθαι δὲ τὸ,

[t] Ἡ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, ἡ δ᾽ ἀνιόντος,

ὅτι τοῦ Ζωδιακοῦ κατὰ κορυφὴν ὄντος ἀεὶ τῷ ἐν τῇ γῇ Ζωδιακῷ, τούτου δ᾽ οὐκ ἐκβαίνοντος ἔξω ταῖν Αἰθιοπίαιν ἀμφοῖν τῇ λοξώσει, ἀνάγκη καὶ τὴν πάροδον τοῦ ἡλίου πᾶσαν ἐν τῷ πλάτει τούτῳ νοεῖσθαι, καὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ τὰς δύσεις συμβαίνειν ἐνταῦθα ἄλλοις ἄλλας, καὶ κατ᾽ ἄλλα, ἢ ἄλλα σημεῖα. Εἴρηκε μὲν οὕτως, ἀστρονομικώτερον νομίσας. ἦν δὲ καὶ ἁπλούστερον εἰπεῖν αὐτὸ σώζοντα τὸ οὕτω διῃρῆσθαι δίχα τοὺς Αἰθίοπας, ὡς εἴρηται· ὅτι ἀφ᾽ ἡλίου ἀνιόντος μέχρι δύσεως, ἐφ᾽ ἑκάτερα παροικοῦσι τῷ ὠκεανῷ Αἰθίο-

s) Προσκεῖσθαι] ita Mss. Caſ. Bemb. vulgo προκεῖσθαι.
t) ἡ μὲν δ. — ἡ δ᾽ ἀνιόντος] Sic recte Vat. A. Reg. Venet. rel. et edit. οἱ μὲν — οἱ δὲ.

ita putat etiam trans oceanum alios cogitandos eſſe quosdam Aethiopas, oceanum accolentes, et extremos eorum, qui in altera zona temperata habitent: eos ergo geminos eſſe, et bifariam diviſos. Illud autem

Partibus et qua Sol cadit, et qua tollitur ortus,

adiectum eſſe, quod, cum Zodiacus coeleſtis ſemper directe immineat terreſtri, neque is ſua obliquatione utramque excedat Aethiopiam, neceſſe eſt totam ſolis converſionem intra illud ſpatium intelligi, ſolemque ibi aliis aliter, et diverſis punctis ſurgere atque cadere. Hic ergo ita diſſerit, ratus Aſtronomiae eſſe hoc magis conſentaneum: poterat autem etiam ſimplicius dici, ita ut nihilominus hoc teneretur, ita bifariam diviſos eſſe Aethiopes, ut ab ortu ſolis usque ad occaſum utrinque ad oceanum

Αἰθίοπες. Τί οὖν διαφέρει πρὸς τὸν νοῦν, τοῦτο ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὥσπερ αὐτὸς γράφει, ἢ ὡς Ἀρίσταρχος;

Οἱ μὲν δυσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Καὶ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ καὶ πρὸς δύσιν καὶ πρὸς ἀνατολὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ὠκεανοῦ οἰκεῖν. Ὁ δ' Ἀρίσταρχος ταύτην μὲν ἐκβάλλει τὴν ὑπόθεσιν· διχθὰ δὲ μεμερισμένους οἴεται λέγεσθαι τοὺς καθ' ἡμᾶς Αἰθίοπας, τοὺς τοῖς Ἕλλησι πρὸς μεσημβρίαν ἐσχάτους. τούτους δὲ μὴ μεμερίσθαι δίχα, ὥστε εἶναι δύο Αἰθιοπίας, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὴν, τὴν δὲ πρὸς δύσιν· ἀλλὰ μίαν μόνην, τὴν πρὸς μεσημβρίαν κειμένην τοῖς Ἕλλησιν, ἱδρυμένην δὲ κατ' Αἴγυπτον. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντα τὸν ποιητὴν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ νεῶν [u] καταλόγου δευτέρῳ, καταψεύσασθαι τῶν τόπων τὰ μὴ ὄντα.

Πρὸς μὲν οὖν Κράτητα μακροῦ λόγου δεῖ, καὶ ἴσως οὐδὲν ὄντος πρὸς τὰ νῦν. Ἀριστάρχου δὲ τοῦτο μὲν ἐπαι-

u) καταλόγου] recepi emend. Cl. Heynii ad Apollod. p. 1101. pro vulg. καταλόγῳ.

num habitent. Quid ergo ad sententiam refert vel ita scribere, ut ipse, vel ut Aristarchus:

Partibus: hi qua Sol cadit,
et qua tollitur illi.

Hoc enim est eos utrinque ad oceanum versus et orientem et occidentem habitare. At Aristarchus, reiecto eo, quod Crates ponit, nostros Aethiopes, qui respectu Graeciae versus meridiem habitant ultimi, bifariam divisos accipit; non ita tamen dirimi existimat, ut duae sint Aethiopiae, una versus orientem, altera versus occidentem sita, sed unam tantum esse vult, quae Graecis est versus meridiem et Aegypto adiacens: et poëtam, cum id ignoraret, sicut et alia, quae Apollodorus libro de recensione navium secundo refert, finxisse de locis falsa.

Enimvero contra Cratetem longa opus est disputatione, et ad institutum fortassis nihil faciente. In Aristarcho autem

ἐπαινῶμεν, διότι τὴν Κρατήτειον ἀφεὶς ὑπόθεσιν, δεχομένην πολλὰς ἐνστάσεις, περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Αἰθιοπίας ὑπονοεῖ γεγονέναι τὸν λόγον· τὰ δ' ἄλλα ἐπισκοπῶμεν. Καὶ πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς μικρολογεῖται μάτην περὶ τῆς γραφῆς. καὶ γὰρ ἂν ὡς pag. 32. ἑτέρως γράφηται, δύναται ἐφαρμόττειν τοῖς νοήμασιν αὐτῦ. τί γὰρ διαφέρει λέγειν, ἢ ὅτως, δύο καθ' ἡμᾶς εἰσὶν Αἰθίοπες, οἱ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, οἱ δὲ πρὸς δύσεις· ἢ οὕτως, καὶ γὰρ πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πρὸς δύσεις; Ἔπειθ' ὅτι ψευδῦς προΐσαται δόγματος. Φέρε γὰρ τὸν ποιητὴν ἀγνοεῖν μὲν τὸν ἰσθμὸν, τῆς δὲ κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας μεμνῆσθαι, ὅταν φῇ

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται.

Πῶς ὖν, ὐ διχθὰ δεδαίαται ὕτω, ἀλλ' ἀγνοῶν ὕτως εἴρηκεν ὁ ποιητής; πότερ' ὐδ' ἡ Αἴγυπτος, ὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῦ Δέλτα ἀρξάμενοι μέχρι πρὸς Συήνην, ὑπὸ τῦ Νείλυ δίχα διῄρηνται,

Οἱ μὲν δυσομένυ Ὑπερίονος, οἵ δ' ἀνιόντος.

 Τί

tem id quidem laudemus, quod Cratetis proposito repudiato, quod multis modis refelli potest, de nostra Aethiopia suspicatur locutum esse poëtam: caetera vero consideremus. Primo omnium ipse quoque frustra de scriptura scrupulose differit: nam etiam si altera relinquatur, congruere ea sententiae ipsius potest. Quid enim interest, sive dicas, gemini sunt secundum nos Aethiopes, alii versus occasum, alii versus ortum; aut sic, Nam et versus ortum, et versus occasum? Deinde falsae autor sit opinionis. Fingamus enim poëtam ignorasse isthmum, et fecisse Aethiopiae mentionem eius, quae est post Aegyptum, istis verbis,

Aethiopas geminis divisos partibus. —

Quid ergo? nonne et sic bifariam divisi sunt? an poëta id ignorans hoc dixit? nonne Aegyptus et Aegyptii, initio a Delta sumto, ad Syenem usque in duas partes dividuntur,

Quarum haec surgentem spectet solem, illa cadentem?

Quid

Τί δ' ἄλλο [x] ἡ Αἴγυπτός ἐστι πλὴν ποταμία νῆσος, ἣν ἐπικλύζει τὸ ὕδωρ; αὕτη δ' ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ποταμοῦ κεῖται, πρὸς ἀνατολὴν, καὶ δύσιν. Ἀλλὰ μὴν ἡ Αἰθιοπία ἐπ' εὐθείας ἐστὶ τῇ Αἰγύπτῳ, καὶ παραπλησίως ἔχει πρός τε τὸν Νεῖλον, καὶ τὴν [y] ἄλλην φύσιν τῶν τόπων. καὶ γὰρ καὶ αὕτη [z] στενή τέ ἐστι, καὶ μακρὰ, καὶ ἐπίκλυστος. τὰ δ' ἔξω τῆς ἐπικλύστου ἔρημά τε, καὶ ἄνυδρα, καὶ σπανίως οἰκεῖσθαι δυνάμενα, τὰ μὲν πρὸς ἕω, τὰ δὲ πρὸς δύσιν κεκλιμένα. Πῶς οὖν οὐχὶ καὶ δίχα διήρηται; ἢ τοῖς μὲν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ Λιβύης διαιροῦσιν, ἀξιόλογον τοῦθ' ὅριον ἐφάνη ὁ Νεῖλος, μῆκος μὲν ἀνατείνων ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν πλειόνων, ἢ μυρίων σταδίων, πλάτος δὲ, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνειν μυριάνδρους (ὧν μεγίστη [a] ἐστὶν ἡ Μερόη, τὸ βασίλειον καὶ ἡ μητρόπολις τῶν Αἰθιόπων.) αὐτὴν δὲ τὴν Αἰθιοπίαν οὐχ ἱκανὸς ἦν διαιρεῖν

x) ἡ Αἴγυπτος] ἡ κάτω Αἴγ. coni. Casaub. y) ἄλλην] ὅλην Bemb. Vat. A. B. z) στενή τέ ἐστι καὶ μ.] Sic rescripsi ex Cas. Stroz. Venet. pro vulg. στενὴ καὶ μ. a) ἐστὶν] deest in Vat. utroque et Venet.

Quid autem aliud est Aegyptus, quam fluvialis insula, quam aqua inundat? atque ipsa sita est ab utraque fluvii parte versus ortum et occasum. At vero Aethiopia directe post Aegyptum iacet, eodemque prorsus modo secatur a Nilo, et natura locorum cum Aegypto prorsus congruit: nam et ipsa itidem arcta est, in longum porrecta, et aquis irrigua: ac quae extra irriguam sunt, deserta sunt, aquae expertia, rarisque locis habitationi commoda; partim versus ortum, alia versus occasum. Quomodo ergo non erit Aethiopia bifariam divisa? Quid? Nilus idoneus terminus iis videri potuit, qui Asiam ab Africa dipescunt, quippe qui versus meridiem ad stadia amplius CCIↃↃ se porrigat, ea autem sit latitudine, ut amplissimas quoque et multis hominum millibus habitatas insulas includat: quarum maxima est Meroë, regia et praecipua Aethiopum urbs? atque idem fluvius non sufficiet ad dividendam

ρεῖν δίχα; Καὶ μὴν οἵ γε ἐπιτιμῶντες τοῖς τὰς ἠπείρους τῷ ποταμῷ διαιροῦσι, τῶν ἐγκλημάτων τοῦτο μέγιστον [b] προφέρουσιν αὐτοῖς, ὅτι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν διασπῶσι· καὶ ποιοῦσι τὸ μέν τι μέρος ἑκατέρας αὐτῶν Λιβυκὸν, τὸ δ' Ἀσιατικόν· ἢ εἰ μὴ βούλονται τοῦτο, ἢ οὐ διαιροῦσι τὰς ἠπείρους, ἢ οὐ τῷ ποταμῷ.

Χωρὶς δὲ τούτων ἔστι καὶ ἄλλως διαιρεῖν τὴν Αἰθιοπίαν. Πάντες γὰρ οἱ παραπλεύσαντες τῷ ὠκεανῷ τὴν Λιβύην, οἵτε ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι ποσοῦ προελθόντες, εἶτα ἀνέστρεψαν, ὑπὸ πολλῶν ἀτοπιῶν κωλυόμενοι· ὥστε καὶ πίστιν κατέλιπον τοῖς πολλοῖς, ὡς τὸ μεταξὺ διείργοιτο ἰσθμῷ. Καὶ μὴν σύρρους ἡ πᾶσα Ἀτλαντικὴ θάλασσα, καὶ μάλιστα ἡ κατὰ μεσημβρίαν· ἅπαντες δὲ οὗτοι τὰ τελευταῖα χωρία, ἐφ' ἃ πλέοντες ἦλθον, Αἰθιοπικὰ προσηγόρευσαν, καὶ ἀπήγγειλαν οὕτως.

b) προφέρουσιν] προσφέρουσιν Stroz.

dendam in duas portiones Aethiopiam? Imo qui reprehendunt hos, qui continentes amne dividunt, id maximum iis erratum obiiciunt, quod divellant Aegyptum et Aethiopiam, et utriusque aliam in Africa, aliam in Asia partem ponant; aut si hoc nolunt, vel non dividunt continentes, vel non fluvio dividunt.

Praeter haec alio etiam modo Aethiopiam distinguere licet. Quicunque enim in oceano Africae oram praetervecti sunt, sive a rubro mari, sive a columnis Herculis inita navigatione aliquousque progressi, deinde retro abierunt, multis prodire vetiti incommoditatibus, apud multosque eam opinionem confirmarunt, medium isthmo aliquo dividi. Atqui totum Atlanticum mare in se coit, maxime, quod est versus meridiem. Quotquot autem navigarunt, finem suae navigationis loca Aethiopica nominaverunt itaque renunciaverunt.

pag. 33. Τί ἂν ἄλογον, εἰ καὶ Ὅμηρος ὑπὸ τοιαύτης ἀκοῆς ἀχθεὶς δίχα διῄρει, τοὺς μὲν πρὸς ἀνατολὴν λέγων, τοὺς δὲ πρὸς δύσιν; τῶν μεταξὺ οὐ γινωσκομένων, εἴτε εἰσὶν, εἴτε μὴ εἰσίν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλην τινὰ ἱστορίαν παλαιὰν εἴρηκεν Ἔφορος, ᾗ οὐκ ἄλογον ἐντυχεῖν καὶ Ὅμηρον. λέγεσθαι γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Ταρτησσίων Αἰθίοπας τὴν Λιβύην ἐπελθόντας μέχρι δύσεως, τοὺς μὲν αὐτοῦ μεῖναι, τοὺς δὲ καὶ τῆς παραλίας κατασχεῖν πολλήν· τεκμαίρεται δὲ ἐκ τοῦ καὶ Ὅμηρον εἰπεῖν οὕτως,

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ταῦτα δὲ δὴ πρὸς τὸν Ἀρίσταρχον λέγοι ἄν τις, καὶ πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, καὶ ἄλλα τούτων ἐπιεικέστερα, ἀφ' ὧν τὴν πολλὴν ἄγνοιαν ἀφαιρήσεται τοῦ ποιητοῦ. Φημὶ γὰρ κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δόξαν, ὥσπερ τὰ πρὸς Βοῤῥᾶν μέρη τὰ γνώριμα ἑνὶ ὀνόματι Σκύθας ἐκάλουν, ἢ Νομάδας, ὡς Ὅμηρος, ὕστερον

verunt. Quid ergo est absurdi, si Homerus quoque hac fama ductus Aethiopes bifariam divisit, orientales alios, alios occiduos faciens: cum de iis, quae in medio sunt, non constet, habitenturne an secus? Caeterum Ephorus aliam quoque historiam refert veterem, de qua inaudivisse Homerum non est rationi adversum. Narrari ait a Gaditanis, Aethiopes, cum Libyam usque ad occasum peragrassent, ibi mansisse eorum quosdam, quosdam etiam maritimae orae bonam occupasse partem: atque inde colligit Homerum etiam dixisse:

Extremos hominum Aethiopes geminisque diremtos Partibus. —

Proinde et haec contra Aristarchum eiusque secutos opinionem dicere licet, et alia his adhuc magis probabilia, itaque tantam ignorationem a poëta amoliri. Nam de priscorum Graecorum sententia hoc dico, quod, sicut notae versus septentrionem gentes uno prius nomine omnes vel Scythae vel Nomades (ut ab Home-

ὕϛερον δὲ καὶ τῶν πρὸς ἑσπέραν γνωσθέντων, Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες, ἢ συμμίκτως Κελτίβηρες, καὶ Κελτοσκύθαι προσηγορεύοντο, ὑφ᾽ ἓν ὄνομα τῶν καθέκαϛα ἐθνῶν ταττομένων διὰ τὴν ἄγνοιαν· ὅτω τὰ μεσημβρινὰ πάντα, Αἰθιοπίαν καλεῖσθαι, τὰ πρὸς ὠκεανῷ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα. Ὅ, τε γὰρ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ τῷ λυομένῳ φησὶν ὅτω·

Φοινικόπεδόν τ᾽ ἐρυθρᾶς ἱερὸν
Χεῦμα θαλάσσης,
Χαλκοκέραυνόν τε παρ᾽ ὠκεανῷ
Λίμναν [c] παντοτρόφων Αἰθιόπων,
Ἵν᾽ ὁ παντεπόπτας ἥλιος
Αἰεὶ χρῶτ᾽ ἀθάνατον,
Κάματόν θ᾽ ἵππων θερμαῖς
Ὕδατος μαλακοῦ [d] προχοαῖς ἀναπαύει.

Παρ᾽ ὅλον γὰρ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα, τῦ Ὠκεανὸῦ ταύτην

c) παντοτρόφων] παντοτροφῶν Mss. Caſ. Venet. d) προχοαῖς ἀναπαύει] προχοαῖς τ᾽ ἀναπ. Reg. ap. Montef. Vat. uterque. Venet.

Homero) appellabantur, ac poſtea temporis cognitis regionibus occiduis Celtae, Iberi aut mixto nomine Celtiberi ac Celtoſcythae dici coeperunt, cum prius ob ignorationem ſingulae gentes uno omnes nomine afficerentur: ita, quae ad oceanum verſus meridiem ſita ſunt, omnia Aethiopiae appellatione fuiſſe notata. Haec teſtimoniis comprobari poſſunt. Sic enim loquitur Aeſchylus Prometheo ſoluto:

Marisque fluctus cernes puniceos rubri
Sacrum fluentum, et aereo quae fulmine
Palus ad oceanum percellitur ſita
Omnigenûm Aethiopum, qua Sol cuncta qui videt.
Identidem immortale corpus abluit,
Reficitque mollibus undis ſudantes equos.

Oceanus enim, cum per totum meridionalem tractum eun-

ταύτην πρὸς τὸν ἥλιον ἴσχοντος τὴν χρείαν, καὶ τὴν σχέσιν, παρ' ὅλην καὶ τοὺς Αἰθίοπας [e] αὐτῷ φαίνεται. Ὅ, τ' Εὐριπίδης ἐπὶ τῷ Φαέθοντι τὴν Κλυμένην φησὶ

— δοθῆναι Μέροπι τῆς δ' ἄνακτι γῆς·
Ἣν ἐκ τεθρίππων ἁρμάτων πρώτην χθόνα
Ἥλιος ἀνίσχων χρυσέᾳ βάλλει φλογί.
Καλοῦσι δ' αὐτὴν γείτονες μελάμβροτοι,
Ἕω φαεννὰν ἡλίου θ' ἱπποστάσεις.

Νῦν μὲν δὴ κοινὰς ποιεῖται τὰς ἱπποστάσεις τῇ τε ἠοῖ, καὶ τῷ ἡλίῳ· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς πλησίον αὐτάς φησι εἶναι τῇ οἰκήσει τοῦ Μέροπος. καὶ ὅλῃ γε τῇ δραματουργίᾳ τοῦτο παραπέπλεκται· οὐδή που τῆς κατ' Αἴγυπτον Αἰθιοπίας ἴδιον ὄν, μᾶλλον δὲ τῆς παρ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα διηκούσης παραλίας. pag. 34.

Μηνύει δὲ καὶ Ἔφορος τὴν παλαιὰν περὶ τῆς Αἰθιοπίας δόξαν, ὅς φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Εὐρώπης λόγῳ

e) αὐτῷ] Secutus sum emendationem Caſ. edit. Xyl. αὐτόν. Mss. et Ald. Baſil. αὐτῶν.

eundem ſitum ad ſolem habeat, illique eundem uſum praebeat, Aethiopes quoque per totum illum tractum ſe porrigere poëta crediditſſe videtur. Et Euripides in Phaëthonte Clymenen ait

Meropi datam regi terrae illius,
Quam, cum quadrigis tellurem ſuperat ſuis
Primum aurea flamma Sol almus percutit.
Et eam nigra vicina gens cute praedita
Aurorae vocat ac ſolis ſtabulum lucidi.

Quo quidem loco ſtabulum equis aurorae et ſolis idem aſcribit; in ſequentibus autem vicinum id facit aedibus Meropis: atque in tota illa fabula id eſt attextum, non ſane ad Aethiopiam eam, quae eſt poſt Aegyptum, pertinens peculiariter, ſed ad eam oram maritimam, quae per totum meridianum tractum porrigitur.

Ephorus quoque antiquam de Aethiopia opinionem refert, cum in libro de Europa indicat, caeli ac terrae locis

λόγῳ, τῶν περὶ τὸν ἐρανὸν καὶ τὴν γῆν τόπων, εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, τὸ πρὸς τὸν Ἀπηλιώτην, Ἰνδὲς ἔχειν· πρὸς Νότον δὲ Αἰθίοπας· πρὸς Δύσιν δὲ Κελτὲς· [f] πρὸς δὲ Βοῤῥᾶν ἄνεμον Σκύθας· προστίθησι δ', ὅτι μείζων ἡ Αἰθιοπία ἢ ἡ Σκυθία. Δοκεῖ γάρ, φησι, τὸ τῶν Αἰθιόπων ἔθνος παρατείνειν ἀπ' ἀνατολῶν χειμερινῶν μέχρι δυσμῶν· ἡ Σκυθία δ' ἀντίκειται τέτω. Ὅτι δ' ὁ ποιητὴς ὁμόλογος τέτοις, καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον, ὅτι ἡ μὲν Ἰθάκη κεῖται

Πρὸς ζόφον (ὅπερ ἐςὶ πρὸς ἄρκτον) αἱ δέ τ' ἄνευθε
πρὸς ἠῶ τ', ἠέλιόν τε·

Ὅλον τὸ νότιον πλευρὸν ἔτω λέγων· καὶ ἔτι, ὅταν φῆ·

Εἴτ' ἐπὶ δέξι' ἴωσι πρὸς ἠῶτ' ἠέλιόν τε,
Εἴτ' ἐπ' ἀριςερὰ, τοί γε ποτὶ ζόφον ἠερόεντα.

Καὶ πάλιν·

Ὦ φίλοι, ἐ γάρ τ' ἴδμεν, ὅπη ζόφος, ἐδ' ὅπη ἠώς,
Οὐδ'

f) πρὸς δὲ Βοῤῥᾶν] Sic lego cum Medic. Stroz. Venet. in rel. scriptis et edit. particula δὲ deest.

cis in quatuor diductis partes, eam, quae est versus Subsolanum, habitari ab Indis: quae versus Austrum, ab Aethiopibus: quae versus occasum, a Celtis: Aquiloni obiectam a Scythis: additque Aethiopiam Scythia esse maiorem. Videtur enim, inquit, gens Aethiopum protendi ab ortu hyberno usque ad occasum: eique opposita est Scythia. His consentire poëtam, vel inde liquet, quod Ithaca ipso autore spectat

Obscuris obversa plagis, nam
solis ad ortum
Auroramque aliae spectant.—

Tenebras autem septentrionem intelligit: solem ac auroram dicens, totum meridionale dicit latus. Rursum:

Sive illae dextra volitant
Titanis ad ortum,
Auroramque, petunt laeva
seu parte tenebras.

Et alibi:

O socii, neque enim, noctis
quo cardine surgat
Caligo

Οὐδ' ὅπῃ ἠέλιος Φαεσίμβροτος εἶσ' ὑπὸ γαῖαν,
Οὐδ' ὅπῃ ἀννεῖται. —

περὶ ὧν λέγεται καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἰθάκης λόγοις σαφέστερον. Ὅταν οὖν φῇ·

Ζεὺς γὰρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
Χθιζὸς ἔβη, —

κοινότερον [g] λεκτέον, καὶ τὸν ὠκεανὸν τὸν καθ' ὅλον τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τεταγμένον, καὶ τοὺς Αἰθίοπας· ᾧ γὰρ ἂν τόπῳ τοῦδε τοῦ κλίματος [h] προσβάλλοις τὴν διάνοιαν, καὶ ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ ἔσῃ, καὶ ἐπὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ. οὕτω δὲ λέγει καὶ τὸ,

Τὸν δ' ἐξ Αἰθιόπων ἀνιὼν,
Τηλόθεν ἐκ Σολύμων ὀρέων ἴδεν. —

ἴσον τῷ, ἀπὸ μεσημβρινῶν τόπων· Σολύμους λέγων οὐ τοὺς ἐν τῇ Πισιδίᾳ, ἀλλ', ὡς ἔφην πρότερον, πλάσας τινὰς ὁμωνύμους τοὺς ἀναλόγως ἔχοντας πρός τε τὸν

g) λεκτέον] Caſ. coni. δεκτέον. h) προσβάλλοις] προσβάλῃς Venet. Reg.

Caligo, vel qua roſeis auriga quadrigis
Vecta diem referat, praeceps ubi lampada condat
Titan, qua curru terram ſuperetve ſupino,
Novimus. —

De quibus apertius dicitur, ubi de Ithaca ſermo inſtituitur. Quando itaque dicit:

Namque heſternus ad oceanum eſt iuſtosque profectus
Iuppiter Aethiopas, quorum convivia viſit:

communius hoc eſt accipiendum, de oceano videlicet totum meridionalem alluente tractum, et Aethiopas: ad quemque enim iſtius tractus locum adverteris cogitationem, ad oceanum eris et in Aethiopia. In hunc ſenſum id quoque dicit:

Aſt hunc Aethiopum rediens Neptunus ab oris
Eminus e Solymis conſpexit montibus. —

quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet, a meridionalibus locis. Non enim loquitur de Solymis, qui ſunt in Piſidia: ſed (ſicut ſupra dixi) fingit iis quosdam cognomines, qui eundem habeant reſpectum ad

τὸν πλέοντα ἐν τῇ σχεδίᾳ, καὶ τὺς ἐκεῖ μεσημβρινὺς, ὡς ἂν Αἰθίοπας, ὡς οἱ Πισιδικοὶ πρός τε τὸν Πόντον καὶ τὺς ὑπὲρ τῆς Αἰγύπτυ Αἰθίοπας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν περὶ τῶν γεράνων λόγον κοινὸν ποιύμενος φησίν·

Αἵ τ' ἐπεὶ ὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀθέσφατον ὄμβρον,
Κλαγγῇ ταί γε [i] πέτονται ἐπ' ὠκεανοῖο ῥοάων, pag. 35.
Ἀνδράσι Πυγμαίοισι φόνον καὶ κῆρα φέρυσαι.

Οὐ γὰρ ἐν μὲν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὁρᾶται φερομένη ἡ γέρανος ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἢ Ἰβηρίαν ὐδαμῶς, ἢ τοῖς κατὰ τὴν Κασπίαν καὶ Βακτριανήν· κατὰ πᾶσαν ὖν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῦ ὠκεανῦ παρατείνοντος, ἐφ' ἅπασαν δὲ καὶ χειμοφυγύντων, δέχεσθαι δεῖ καὶ τὺς Πυγμαίυς μεμυθευμένυς κατὰ πᾶσαν. Εἰ δ' οἱ ὕςερον τὺς Αἰθίοπας ἐπὶ τὺς κατ' Αἴγυπτον μόνυς μετήγαγον, καὶ τὸν περὶ τῶν Πυγμαίων λόγον, ὐδὲν ἂν

i) πέτονται] πετῶνται Lib. Caf. Vat. A. B. Stroz. πέτωνται Venet.

ad rate vectum Ulyffem, et eos qui iftis in locis verfus meridiem habitant, ac funt Aethiopum inftar, qui eft Pifidicorum ad Pontum et Aethiopas ultra Aegyptum incolentes. Hoc modo etiam de gruibus amplificavit orationem:

Quae fimul ac fugere imbres hyemenque nivalem,
Cum magno oceani clangore feruntur ad undas,
Pygmaeis pugnamque viris caedesque ferentes.

Neque enim a Graecia tantum verfus meridiem volant grues, fed etiam ex Italia, Hispania, Cafpia aut Bactriana. Cum itaque oceanus totam meridionalem alluat oram, et eam undiquaque grues hyemis evitandae caufa petant, intelligendum eft fingi ab Homero hoc, Pygmaeos ad totam illam oram habitare. Quod autem pofteri Aethiopas eos folos vocarunt, qui fupra Aegyptum degunt, itemque narrationem de Pygmaeis ad eos aftringunt, id ad antiqua nihil attinet.

ἂν εἴη πρὸς τὰ πάλαι. Καὶ γὰρ Ἀχαιοὺς καὶ Ἀργείους οὐ πάντας μὲν νῦν φαμὲν τοὺς στρατεύσαντας ἐπὶ Ἴλιον· Ὅμηρος δὲ καλεῖ πάντας. Παραπλήσιον δέ ἐστιν, ὃ λέγω καὶ περὶ τῶν δίχα διῃρημένων Αἰθιόπων, ὅτι δεῖ δέχεσθαι τοὺς παρ' ὅλην τὴν ὠκεανῖτιν διατείνοντας ἀφ' ἡλίου ἀνιόντος, μέχρι ἡλίου δυομένου. Οἱ γὰρ οὕτω λεγόμενοι Αἰθίοπες δίχα διῄρηνται φυσικῶς τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, ὡς ἂν μεσημβρινοῦ κύκλου τμήματι ἀξιολόγῳ, ποταμοῦ δίκην ἐν μήκει σχεδόν τι καὶ πεντακισχιλίων σταδίων ἐπὶ τοῖς μυρίοις· πλάτει δ' οὐ πολὺ τῶν χιλίων μείζονι, τῷ μεγίστῳ· πρόσεστι δὲ τῷ μήκει, καὶ τὸ τὸν μυχὸν τοῦδε τοῦ κόλπου διέχειν τῆς κατὰ Πηλούσιον θαλάσσης, τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, ἣν ἐπέχει ὁ ἰσθμός. Καθάπερ οὖν οἱ χαριέστεροι τῶν διαιρούντων τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης, ὅρον εὐφυέστερον ἡγοῦνται τοῦτον τῶν ἠπείρων ἀμφοῖν τὸν κόλπον, ἢ τὸν Νεῖλον· τὸν μὲν γὰρ διήκειν παρ' ὀλίγον παντελῶς ἀπὸ θαλάττης ἐπὶ θάλατταν· τὸν δὲ Νεῖλον πολλαπλάσιον ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διέχειν, ὥστε μὴ

tinet. Nam hodie non omnes populi, qui in expeditione ad Ilium fuere, Achaeorum aut Argivorum nomine intelliguntur, quod tamen omnibus iis tribuit Homerus. Simile eſt, quod de Aethiopibus bifariam diviſis dixi, eſſe intelligendos ſcilicet eos, qui accolunt per totam oram oceani a ſolis ortu usque ad eius occaſum. Nam ſic dicti Aethiopes natura ſunt a ſe invicem divulſi ſinu Arabico, qui, quaſi non parva circuli meridiani pars, in morem fluminis ad ſtadia fere quindecim millia porrigit, latitudine maxima ſtadia ꟾↃ non excedente. Longitudini id quoque accedit, quod intimus eius ſinus receſſus a mari Peluſiaco itinere tridui aut quatridui abeſt, iſthmo interiecto. Quemadmodum igitur elegantiores eorum, qui Aſiam ab Africa dividunt, pro confinio commodiore utriusque continentis habent ſinum, quam Nilum, quippe quod ille propemodum ab uno mari ad alterum omnino penetrat, cum Nilus ab oceano multis partibus longius abſit, ideoque

μὴ διαιρεῖν πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Λιβύης· τοῦτον ὑπολαμβάνω τὸν τρόπον κἀγὼ τὰ μεσημβρινὰ μέρη πάντα καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, δίχα διῃρῆσθαι νομίσαι τὸν ποιητὴν τῷ κόλπῳ τούτῳ. Πῶς οὖν ἠγνόει τὸν ἰσθμὸν, ὃν οὗτος ποιεῖ πρὸς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος;

Καὶ γὰρ δὴ καὶ τελέως ἄλογον, εἰ τὰς μὲν Αἰγυπτίους Θήβας ᾔδει σαφῶς, αἳ διέχουσι τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σταδίους μικρὸν ἀπολείποντας τῶν πεντακισχιλίων· τὸν δὲ μυχὸν τοῦ Ἀραβίου κόλπου μὴ ᾔδει, μηδὲ τὸν ἰσθμὸν τὸν κατ' αὐτὸν, πλάτος ἔχοντα οὐ πλειόνων ἢ χιλίων σταδίων. Πολὺ δ' ἂν ἀλογώτερον δόξειεν, εἰ τὸν μὲν Νεῖλον ᾔδει ὁμωνύμως τῇ τοσαύτῃ χώρᾳ λεγόμενον, τὴν δ' αἰτίαν μὴ ἑώρα τούτου· μάλιστα γὰρ ἂν προσπίπτοι τὸ ῥηθὲν ὑφ' Ἡροδότου, διότι δῶρον ἦν ἡ χώρα τοῦ ποταμοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιοῦτο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλως τε τῶν παρ' ἑκάστοις ἰδίων ταῦτ' ἐστὶ γνωριμώτατα, ἃ καὶ παραδοξίαν ἔχει τινὰ, καὶ ἐν τῷ φανερῷ πᾶσιν ἐστί· τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ pag. 36.

que Asiam universam ab Africa non dirimat: ita ego existimo poëtam censuisse eodem modo meridionalem totum tractum universi terrae habitatae orbis in duas esse ab hoc sinu divisum partes. Qui ergo ignoraverit isthmum, quem is sinus cum Aegyptio mari constituit? Etenim plane absurdum est credere, perspicue ei fuisse notas Thebas Aegyptias, a nostro mari stadiis paulo paucioribus IↃↃ dissitas: ignotum aut intimum recessum Arabii sinus et isthmum apud eum, cuius latitudo non est maior CIↃ stadiis.

Multo etiam absurdius id videri possit, novisse Homerum Nilum Aegypto cognominem tantae regioni, caussam autem huius rei ignorasse. Maxime autem occurreret Herodoti dictum, donum esse fluvii Aegyptum ideoque hoc eum nomine dignatum fuisse. Alioquin etiam eorum, quae singulis sunt locis peculiaria, haec omnium sunt notissima, quae et rari aliquid habent, et omnibus sunt conspicua: qualis

τοῦ Νείλȣ ἀνάβασις, καὶ ἡ πρόσχωσις τȣ͂ πελάγȣς. Καὶ καθάπερ οἱ προσαχθέντες πρὸς τὴν Αἴγυπτον ȣ̓δὲν πρότερον ἱςορȣ͂σι περὶ τῆς χώρας, ἢ τὴν τȣ͂ Νείλȣ φύσιν, διὰ τὸ τȣ̀ς ἐπιχωρίȣς μήτε καινότερα τούτων λέγειν ἔχειν πρὸς ἄνδρας ξένȣς, μήτ᾽ ἐπιφανέςερα περὶ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς· (τῷ γὰρ ἱςορήσαντι περὶ τȣ͂ ποταμȣ͂, κατάδηλος καὶ ἡ χώρα πᾶσα γίνεται, ὁποία τίς ἐςιν) οὕτω καὶ οἱ πόρρωθεν ἀκȣ́οντες ȣ̓δὲν πρότερον ἱςοροῦσι τȣ́τȣ. [k] Προςίθητι ȣ̓̃ν τȣ́τῳ, καὶ τὸ Φιλείδημον, καὶ τὸ Φιλέκδημον τȣ͂ ποιητȣ͂, ὅπερ αὐτῷ μαρτυροῦσιν, ὅσοι τὸν βίον ἀναγράφȣσι· καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ λαμβάνεται τῶν ποιημάτων πολλὰ παραδείγματα τȣ͂ τοιȣ́τȣ. Οὗτος μὲν οὖν ἐκ πλειόνων ἐλέγχεται, καὶ εἰδὼς, καὶ λέγων ῥητῶς τὰ ῥητὰ, [l] καὶ σιγῶν τὰ λίαν ἐκφανῆ, ἢ ἐπιθέτως λέγων.

Θαυμάζειν δὲ δεῖ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σύρων, πρὸς οὓς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, εἰ μηδ᾽ ἐκείνȣ λέγοντος τὰ

k) Προςίθητι] Sic ſcribo cum Caſaub. vulgo προστίθησιν.
l) καὶ σιγῶν — λέγων] Ita Stroz. Vat. A. B. Venet., optime. rel. Mss. et ed. καὶ σιγῶν· τὰ δὲ λίαν ἐκφανῆ ἐπιθέτως λέγων.

lis eſt etiam Nili adſcenſio, ac maris ingeſto terrae aggere complanatio. Et quemadmodum, qui ad Aegyptum appellunt, de nihilo prius in regione ea docentur, quam de Nili natura, quod Aegyptii neque quicquam magis inauditum peregrinis, neque illuſtrius ſuarum aliquid rerum habent: (nam qui de Nili natura edoctus eſt, ei totius regionis qualitas fit manifeſta) ita et qui procul inde remoti audiunt de Aegypto, primo omnium de Nilo inaudiunt. Huc accedit etiam diſcendi ac peregrinandi ſtudium Homeri, quod vitae ipſius ſcriptores faciunt teſtatum, et ex ipſis poëmatibus multa eius ſumi poſſunt documenta. Ita multis argumentis convincitur, Homero nota et ab eo commemorata fuiſſe diſerte, quae effanda eſſent, alia eum tacuiſſe nimis manifeſta, aut impoſitis aliis appellationibus extuliſſe.

Mirari autem oportet Aegyptios ac Syros, contra quos iam nunc dicimus, quod non in-

τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπιχώρια [m] συνιῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἄγνοιαν αἰτιῶνται, ἧ αὐτοὺς ἐνόχους δείκνυσιν ὁ λόγος. Ἁπλῶς δὲ τὸ μὴ λέγειν, οὐ τοῦ μὴ εἰδέναι σημεῖον ἐστιν· οὐδὲ γὰρ τὰς τροπὰς τοῦ Εὐρίπου λέγει, οὐδὲ τὰς Θερμοπύλας, οὐδ' ἄλλα πλείω τῶν γνωρίμων παρὰ τοῖς Ἕλλησιν· οὐ μὴν ἠγνόησεν, ἀλλὰ καὶ λέγει· οὐ δοκεῖ δὲ τοῖς ἐθελοκωφοῦσιν, ὥστε ἐκείνους αἰτιατέον. Ὁ ποιητὴς τοίνυν διϊπετέας καλεῖ τοὺς ποταμοὺς, οὐ τοὺς [n] χειμάῤῥους μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντας ἁπλῶς, ὅτι πληροῦνται πάντες ἀπὸ τῶν ὀμβρίμων ὑδάτων. Ἀλλὰ τὸ κοινὸν, ἐπὶ τῶν κατ' ἐξοχὴν ἴδιον γίνεται. Ἄλλως γὰρ ἂν τὸν χειμάῤῥουν ἀκούοι τις διϊπετῆ, καὶ ἄλλως τὸν ἀένναον· ἐνταῦθα δὲ διπλασιάζει πως ἡ ἐξοχή. καὶ καθάπερ εἰσί τινες ὑπερβολαὶ ἐπὶ ὑπερβολαῖς, ὡς τὸ, κουφότερον εἶναι φελλοῦ σκιᾶς, δειλότερον δὲ λαγῶ Φρυγὸς, ἐλάττω δ' ἔχειν γῆν τὸν ἀγρὸν

m) συνιῶσιν] συνιᾶσιν Reg. Vat. A. B. Ald. Baſ. n) χειμάῤῥους μόνον] χειμ. μόνους Stroz. et paullo inf. pro ἁπλῶς legitur κοινῶς in omnibus Msstis praeter Bemb.

intelligunt Homerum ea dicentem, quae in ipſorum ſunt patria, et ignorantiam ei obiiciunt, cuius ipſos culpam ſuſtinere oſtendemus. Omnino autem praeterire aliquid, non eſt certum ignorantiae indicium: nam neque Euripi converſiones Homerus, neque Thermopylas neque alia multa apud Graecos nota commemoravit, quae tamen non ignoraret; imo etiam commemorat, ſed non apparet hoc iis, qui ultro ſurdi eſſe volunt, ideoque ipſi ſunt culpandi. Sane poëta fluvios appellat ab Iove delapſos non torrentes modo, ſed omnes in univerſum, quod omnes imbribus implentur. Sed quod omnibus commune eſt, id alicui ob praeſtantiam proprie attribuitur. Nam alio modo quis intelligeret torrentem ab Iove delapſum, aliter perennem fluvium; hic vero exceſſus quodammodo duplicatur. Et ſicuti quaedam ſunt hyperbolarum hyperbolae, ut cum dicimus aliquid ſuberis umbra eſſe levius, aut Phrygio aliquem lepore timidiorem, aut poſſidere fundum

ἀγρὸν ἐπιστολῆς Λακωνικῆς· οὕτως ἐξοχὴ [o] ἐπὶ ἐξοχῆς συντρέχει ἐπὶ τοῦ διϊπετῆ τὸν Νεῖλον λέγεσθαι. Ὁ μὲν γὰρ χειμάῤῥους ὑπερβέβληται τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, τῷ διϊπετὴς εἶναι· ὁ δὲ Νεῖλος καὶ τοὺς χειμάῤῥους, ἐπὶ τοσοῦτον πληρούμενος καὶ πλήθους καὶ χρόνου. Ὥστ' ἐπεὶ καὶ γνώριμον ἦν τὸ πάθος τοῦ ποταμοῦ τῷ pag. 37. ποιητῇ, [p] ὡς παραμεμυθεύμεθα, καὶ κέχρηται τῷ ἐπιθέτῳ τούτῳ κατ' αὐτοῦ, οὐκ ἄλλως δεκτέον ἢ ὡς εἰρήκαμεν. Τὸ δὲ πλείοσι στόμασιν ἐκδιδόναι, κοινὸν καὶ πλειόνων· ὥστε οὐκ ἄξιον μνήμης ὑπέλαβε, καὶ ταῦτα πρὸς εἰδότας· καθάπερ οὐδ' Ἀλκαῖος, καίτοι φήσας ἀφῖχθαι καὶ αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον. Αἱ δὲ προσχώσεις καὶ ἐκ τῶν ἀναβάσεων μὲν δύνανται ὑπονοεῖσθαι, καὶ ἐξ ὧν δὲ εἶπε περὶ τῆς Φάρου. Ὁ γὰρ ἱστορῶν οὕτω περὶ τῆς Φάρου, [q] μᾶλλον δὲ ἡ κοινὴ φήμη,

o) ἐπὶ ἐξοχῆς] ἐπ' ἐξοχῇ Stroz. p) ὡς — τῷ ἐπιθέτῳ] In edit. extat: ὡς πεπαραμυθήμεθα καὶ κέχρηται ἐπὶ τῷ διϊπετὴς τῷ ἐπιθέτῳ. Secutus sum Mss. Caſ. Reg. Venet. A. B. Stroz. q) μᾶλλον — φήμη] Vulgarem lect. tuentur omnes Codd. Caſaubono locus depravatus viſus eſt, qui nihil tamen e ſuo promit, quo ſanetur: id quod Breguignius poſſe fieri putavit leviſſima mutatione artic. ἡ in partic. ἤ. Absque Codd. ope aliquid in hoc l. mutare mihi religio eſto.

epiſtola Laconica minorem: ita quod Nilus iſta appellatione afficitur, in eo excellentiae exceſſus concurrit. Nam torrens amplius quam reliqua flumina augetur, et labitur pluviis aquis: Nilus ipſos torrentes eo ipſo ſuperat, tanta copia aquae tam longo turgens tempore. Itaque cum hoc fluvii accidens poëtae notum fuerit, ſicut contra aliorum opinionem docuimus, et ei attribuit hoc epitheton; aliter id quam expoſuimus accipiendum non eſt. Quod autem Nilus pluribus oſtiis in mare effluit, id ei cum aliis pluribus eſt commune fluminibus: ideoque id mentione dignum, praeſertim apud ſcientes, Homerus non putavit: ſicut ne Alcaeus quidem, tametſi is in Aegyptum ſe veniſſe dicat. Aggeſtiones autem et ex adſcenſionibus intelligi poſſunt, et ex iis quae de Pharo narrat. Quae enim ipſe, aut potius communis fama de Pharo, enarrat,

Φήμη, διότι μὲν τότε τοσοῦτον ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἠπείρε, ὅσον Φησὶ δρόμον νεὼς ἡμερήσιον, ἐκ ἂν εἴη διατεθρυλλημένη ἐπὶ τοσῦτον ἐψευσμένως· ὅτι δ' ἡ ἀνάβασις, καὶ αἱ προσχώσεις τοιαῦταί τινες, κοινότερον πεπύσθαι εἰκὸς ἦν· ἐξ ὧν συνθεὶς ὁ ποιητὴς, ὅτι πλέον ἢ τότε ἀφειςήκει τῆς γῆς ἡ νῆσος, κατὰ τὴν Μενελάε παρεσίαν, προσέθηκε παρ' ἑαυτῦ πολλαπλάσιον διάςημα τῦ μυθώδες χάριν. Αἱ δὲ μυθοποιΐαι ἐκ ἀγνοίας χάριν· σημεῖα γὰρ δή πε. ἐδὲ γὰρ τὰ περὶ τῦ Πρωτέως, καὶ τῶν Πυγμαίων, ἐδ' αἱ τῶν Φαρμάκων δυνάμεις, ἐδ' εἴτι ἄλλο τοιῦτον οἱ ποιηταὶ πλάττεσι· ἐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῶν τοπικῶν λέγεται, ἀλλ' ἡδονῆς καὶ τέρψεως χάριν. Πῶς ἐν καὶ ἄνυδρον ἔσαν ὕδωρ Φησὶν ἔχειν;

Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ὅθεν τ' ἐπὶ νῆας ἐΐσας
Ἐς πόντον βάλλεσιν ἀφυσσάμενοι μέλαν ὕδωρ.

Ἀλλ' ἔτε τὸ ὑδρεῖον ἐκλείπειν ἀδύνατον, ἔτε τὴν ὑδρεῖαν ἐκ τῆς νήσε γενέσθαι Φησὶν, ἀλλὰ τὴν ἀναγωγὴν

enarrat, hanc nempe insulam tunc temporis diurnae navigationis spatio a continente fuisse dissitam, ea tantam mendacii suspicionem movere non debuissent; cum probabile videtur, eum quae vulgo de ascensionibus et aggestionibus Nili credebantur inaudivisse; unde ratiocinatus insulam sub Menelai adventum longius quam suo tempore a continente abfuisse, de suo multis partibus veritatem excedens intervallum addidit, ut fabulose rem narraret. At fabulae non ignorationis causa finguntur; quod vel ex eo deprehendere possis, quod quae de Proteo, de Pygmaeis, de efficacitate venenorum et alia id genus poëtae fingunt, non ob ignorationem locorum ea comminiscuntur, sed delectandi causa. Quomodo ergo Pharum aquae expertem, aqua praeditam dicit?

Commodus est in ea portus, unde in mare naves
Propellunt celeres lymphis nigricantibus haustis.

Nimirum neque hoc fieri nequit, ut puteum aqua deficiat, neque ex ipsa insula aquam peti affirmat, sed imponi

γωγὴν μόνην, διὰ τὴν τȣ̃ λιμένος ἀρετὴν, τὸ δ' ὕδωρ ἐκ τῆς περαίας ἀρύσασθαι παρῆν· ἐξομολογȣμένȣ πως τȣ̃ ποιητȣ̃ δι' ἐμφάσεως, ὅτι πελαγίαν εἶπεν ȣ̓ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν καὶ μυθοποιΐαν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ [r] περὶ τῆς πλάνης τȣ̃ Μενελάȣ λεχθέντα συνηγορεῖν δοκεῖ τῇ ἀγνοίᾳ τῇ περὶ τȣ̀ς τόπȣς ἐκείνȣς, βέλτιον ἴσως ἐςὶ, τὰ ἐν τοῖς ἔπεσι τούτοις ζητούμενα προεκθεμένȣς, ἅμα ταῦτά τε [s] διαςεῖλαι, καὶ περὶ τȣ̃ ποιητȣ̃ ἀπολογήσασθαι καθαρώτερον. Φησὶ δὲ πρὸς Τηλέμαχον ὁ Μενέλαος θαυμάσαντα τὸν τῶν βασιλείων κόσμον·

Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πόλλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίȣς, ἐπαληθεὶς,
Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίȣς, καὶ Ἐρεμβȣ̀ς,
Καὶ Λιβύην. —

Ζητȣ̃σι

r) περὶ τῆς πλάνης τȣ̃ Μεν.] π. τ. πλ. τῆς Μ. Venet. recte.
s) διαςεῖλαι] διαςῆσαι Caſ. Reg. Venet.

poni tantum in naves ob portus commoditatem, et licebat ex oppoſita continente aquam haurire; quod quodammodo videtur ſaſſus eſſe poëta, his innuens verbis, quod inſulam mari cinctam dicit non vere, ſed exceſſus et fabulandi cauſa.

Quoniam autem ea, quae de Menelai peregrinatione diſſeruit, videntur confirmare locorum iſtorum ignorationem, fortaſſis praeſtiterit, nos, quae in verſibus iſtis quaeruntur, prius exponere, itàque ſimul et diſtinctius illa explicarè, et poëtam clarius defendere. Menelaus ergo Telemachum regiae ornatum admirantem ſic alloquitur:

Multa etenim paſſus, et per loca multa vagatus
Has ego opes octavo adduxi navibus anno:
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii, tum Sidonios et Erembos,
Et Lybiam. —

Quae-

Ζητοῦσι δὲ, πρὸς τίνας ἦλθεν Αἰθίοπας, πλέων ἐξ Αἰγύπτου· (οὔτε γὰρ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ οἰκοῦσι τινὲς Αἰθίοπες, οὔτε [t] τοῦ Νείλου τοὺς καταῤῥάκτας ἦν διελθεῖν ναυσί·) τίνες τε οἱ Σιδόνιοι· οὐ γὰρ οἵ γε ἐν Φοινίκῃ· οὐ γὰρ ἂν τὸ γένος [u] προθεὶς, τὸ εἶδος [x] ἐπήνεγκε· τίνες τε οἱ Ἐρεμβοί· καινὸν γὰρ τὸ ὄνομα. Ἀριστόνικος μὲν οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς γραμματικὸς ἐν τοῖς περὶ τῆς Μενελάου πλάνης, πολλῶν ἀναγέγραφεν ἀνδρῶν ἀποφάσεις περὶ ἑκάστου τῶν ἐκκειμένων κεφαλαίων· ἡμῖν δ' ἀρκέσει κἂν ἐπιτέμνοντες λέγωμεν. Οἱ μὲν δὴ πλεῦσαι φήσαντες εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, οἱ μὲν περίπλουν τὸν διὰ Γαδείρων μέχρι τῆς Ἰνδικῆς εἰσάγουσιν· ἅμα καὶ τὸν χρόνον τῇ πλάνῃ συνοικειοῦντες, ὅν φησιν, ὅτι ὀγδοάτῳ ἔτει ἦλθον· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ κατὰ τὸν Ἀράβιον κόλπον· οἱ δὲ διὰ τῶν διωρύγων τινός. pag. 38.

t) τοῦ Νείλου] Ita ex Caſ. Bemb. Vat. A. B. reſcripſi pro τῷ Νείλῳ. u) προθεὶς] Sic Caſ. Reg. Stroz. Venet. rel. et ed. προσθεὶς. x) ἐπήνεγκε] ἐπήγαγε, Caſ. Stroz.

Quaerunt autem, ad quos Aethiopas venerit, cum ex Aegypto navigaret: (neque enim in noſtro mari habitant aliqui Aethiopes, neque navibus per catarractas Nili potuit vehi) tum qui Sidonii: non enim intelligi poteſt de iis, qui ſunt in Phoenicia: neque enim genere poſito, ſpeciem intuliſſet. Item qui fuerint Erembi: nam hoc nomen eſt novum. Proinde Ariſtonicus, noſtrae aetatis Grammaticus, in iis quae de erroribus Menelai commentatus eſt, multorum de ſingulis propoſitis quaeſtionibus ſententias expoſuit. Nobis ſatis erit compendio referre. Itaque eorum, qui navigaſſe Menelaum in Aethiopiam confirmant, alii circumnavigaſſe eum per Gades usque ad Indiam dicunt, tempus etiam peregrinationi accommodantes, quod octavo anno ſe rediiſſe dicit: alii per iſthmum, qui eſt ad Arabicum ſinum: alii per aliquam foſſarum.

Οὔτε δ' ὁ περίπλους ἀναγκαῖος, ὃν Κράτης εἰσάγει· οὐχ ὡς ἀδύνατος εἶναι, (καὶ γὰρ οὐδ' ἡ Ὀδυσσέως πλάνη ἀδύνατος) ἀλλ' ὅτι οὔτε πρὸς τὰς ὑποθέσεις τὰς μαθηματικὰς χρήσιμος, οὔτε πρὸς τὸν χρόνον τῆς πλάνης. καὶ γὰρ ἀκούσιοι διατριβαὶ κατέσχον αὐτὸν ὑπὸ δυσπλοίας, φήσαντα, ὅτι ἀπὸ ἑξήκοντα νεῶν πέντε ἐλείφθησαν αὐτῷ, καὶ ἑκούσιοι χρηματισμοῦ χάριν· φησὶ γὰρ ὁ Νέστωρ·

Ὡς ὁ μὲν, ἔνθα πολὺν βίοτον καὶ χρυσὸν ἀγείρων
Ἠλᾶτο ξὺν νηυσί, —
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθείς.

Ὅ τε διὰ τοῦ ἰσθμοῦ πλοῦς ἢ τῶν διωρύγων, λεγόμενος μὲν ἠκούετο ἂν ἐν μύθου σχήματι· μὴ λεγόμενος δὲ, περιττῶς καὶ ἀπιθάνως εἰσάγοιτο ἄν. Ἀπιθάνως δὲ λέγω, ὅτι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὐδεμία ἦν διῶρυξ· τὸν δὲ ἐπιχειρήσαντα ποιῆσαι Σέσωστριν, ἀποστῆναί φασι μετεωροτέραν ὑπολαβόντα τὴν τῆς θαλάττης ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὁ ἰσθμὸς ἦν πλώϊμος. ἀλλ' εἰκάζει

sarum. Sed neque circumnavigatio, quam Crates introducit, necessaria est: non quod impossibilis sit, (nam ne Ulyssis quidem errores impossibiles sunt) sed quia neque ad mathematicorum positiones congruit, neque ad tempus errorum. Nam et invito morae sunt iniectae, estque difficultate navigandi detentus: sicut ipse dicit, de LX navibus quinque tantum Menelao fuisse relictas: et sponte etiam moras traxit pecuniae colligendae causa. Sic enim Nestor:

Sic tunc multa suis cum navibus ille vagatus
Ingentes cumulavit opes, aurumque coegit, nimirum
Cyprum, Phoenicenque, per Aegyptumque vagatus.

Et navigatio per isthmum seu fossam si ab ipso poëta fuisset commemorata, acciperetur ut fabula: cum autem a poëta non dicatur, otiose et contra fidem veri introducitur. Contra fidem dico, quod ante bellum Troianum nulla fuit fossa: et Sesostrim, qui conatus fuit isthmum perfodere, destitisse ab incepto ferunt, cum maris superficiem esse sublimiorem suspicaretur. Atqui ne isthmus quidem navigabilis fuit: et Erato-

εἰκάζει ὁ Ἐρατοσθένης οὐκ εὖ· μὴ γάρ πω τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς ςήλας γεγονέναι νομίζει· ὥςτε ἐνταῦθα συνάπτειν τὴν ἔξω θάλατταν τῇ ἐντὸς, καὶ καλύπτειν τὸν ἰσθμὸν μετεωροτέραν οὖσαν. τȣ̃ δ' ἐκρήγματος γενομένȣ ταπεινωθῆναι, καὶ ἀνακαλύψαι τὴν γῆν, τὴν κατὰ τὸ Κάσιον, καὶ τὸ Πηλούσιον, μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς. Τίνα οὖν ἔχομεν ἱςορίαν περὶ τȣ̃ ἐκρήγματος τȣ́τȣ, διότι πρὸ τῶν Τρωϊκῶν οὔπω ὑπῆρχεν; Ἴσως δ' ὁ ποιητὴς ἅμα μὲν τὸν Ὀδυσσέα ταύτῃ διεκπλέοντα εἰς τὸν ὠκεανὸν [y] πεποίηκεν, ὡς ἤδη ἐκρήγματος γεγονότος, ἅμα δὲ εἰς τὴν ἐρυθρὰν τὸν Μενέλαον, ἐκ τῆς Αἰγύπτȣ ναυςολεῖ, ὡς ȣ̓́πω γεγονότος. ἀλλὰ καὶ τὸν Πρωτέα εἰσάγει λέγοντα αὐτῷ· pag. 39.

Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψȣσι. —

Ποῖα ȣ̃ν; καὶ ὅτι ἑσπέριόν τινα λέγει τόπον τȣ̃τον ἔσχατον, ὁ Ζέφυρος [z] παρατεθεὶς δηλοῖ·

y) πεποίηκεν et p. p. ναυςολεῖ] Hac omnium Mss. lectione sanum reddidi locum. Editi πεποιηκῶς et ναυςολῶν, male, iudice quoque Casaub. z) παρατεθεὶς] Reg. Stroz. παρατιθεὶς.

Eratosthenes id non recte coniectura colligit. Censet enim nondum fuisse terram apud Herculis columnas perruptam, itaque apud isthmum hunc mare externum cum mediterraneo coivisse, cumque altius isthmo esset, eum intexisse: postmodo cum apud Gades mare internum erupisset, subsedisse id, ac terram iuxta Casium, Pelusium, usque ad Rubrum mare detexisse. At qua historia confirmabitur, rupturam illam Troiano esse bello posteriorem? An Homerus Ulyssem ea in oceanum evectum scribit, ut ruptura ista iam tum facta, et ex Aegypto naves Menelai in Rubrum mare deportat, ut ruptura ista nondum existente? Quin et Proteum inducit poëta, sic Menelao dicentem:

Sed te, qua terrae postremus terminus extat,
Elysium ad campum coelestia numina mittent.

Et qualis sit locus, nempe ultimus versus occidentem, Zephyri adiecta mentio declarat:

— *sem-*

'Αλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
'Ωκεανὸς ἀνίησι. —

Ταῦτα γὰρ αἰνίγματος πλήρη. —

Εἰ δ' οὖν καὶ σύῤῥουν ποτὲ ὑπάρξαντα τὸν ἰσθμὸν τοῦτον ὁ ποιητὴς ἱστορήκει, πόσῳ μείζονα ἂν ἔχοιμεν πίστιν τοῦ, τοὺς Αἰθίοπας διχθὰ διῃρῆσθαι, πορθμῷ τηλικούτῳ διειργομένους; Τίς δὲ καὶ χρηματισμὸς παρὰ τῶν ἔξω, καὶ κατὰ τὸν ὠκεανὸν Αἰθιόπων; [a] Καίτοι γὰρ θαυμάζουσι τοῦ κόσμου τῶν βασιλείων οἱ περὶ Τηλέμαχον τὸ πλῆθος, ὅ ἐστι

Χρυσοῦ τ' ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ' ἐλέφαντος.

τούτων δ' οὐδενὸς πλὴν ἐλέφαντος εὐπορία παρ' ἐκείνοις ἐστὶν, ἀπορωτάτοις τῶν ἁπάντων οὖσι τοῖς πλείστοις, καὶ νομάσι. Νὴ Δία, ἀλλ'. ἡ 'Αραβία προσῆν, καὶ [b] τὰ μέρη τῆς 'Ινδικῆς· τούτων δ' ἡ μὲν εὐδαίμων κέκληται μόνη τῶν ἁπασῶν· τὴν δὲ, εἰ καὶ μὴ ὀνομαστὶ καλοῦσιν, οὕτως ὑπολαμβάνουσί γε, καὶ ἱστοροῦσιν, ὡς

a) Καίτοι γὰρ] 'Αλλὰ μὲν γὰρ Venet. Reg. b) τὰ μέρη τῆς 'Ινδικῆς] optima lectio cod. Reg. quam Breguign. quoque recepit. Vulgo τὰ μέχρι τ. 'Ι.

— ſemper lenis aura Favoni
Spirat ab oceano. —

Haec enim ſunt plena obſcurarum quaeſtionum. —

Quod ſi aliquando mari tectum iſthmum illum noverat Homerus, quanto facilius credemus Aethiopes bifariam diviſos fuiſſe, tanto freto disiunctos? At quid opum potuerit ab exterioribus, et ad oceanum habitantibus Aethiopibus conſequi Menelaus? Miratur enim Telemachus multitudinem ornamentorum regiae, quae erant

Ex ebore, electroque, auro, argentoque parata.

Atqui horum nullius, praeter ebur, copia eſt apud Aethiopes, pleroſque pauperrimos, et incertis vagantes ſedibus. Verum hoc eſt mehercule. Sed proxima erat Arabia, et regiones quaedam Indiae: de his ſola omnium Arabia vocatur felix: India quanquam hoc nomine non afficitur, tamen creditur et perhibe-

ὡς εὐδαιμονεστάτην. Τὴν μὲν οὖν Ἰνδικὴν οὐκ οἶδεν Ὅμηρος, εἰδὼς δὲ ἐμέμνητο ἄν· τὴν δ᾽ Ἀραβίαν, ἣν εὐδαίμονα προσαγορεύουσιν οἱ νῦν, τότε δ᾽ οὐκ ἦν πλουσία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἄπορος, καὶ ἡ πόλις αὐτῆς, σκηνιτῶν ἀνδρῶν. ὀλίγη δ᾽ ἡ ἀρωματοφόρος, δι᾽ ἣν καὶ τοῦτο τοὔνομα [c] εὕρετο ἡ χώρα, διὰ τὸ καὶ τὸν φόρτον εἶναι τὸν τοιοῦτον ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν σπάνιον καὶ τίμιον. Νυνὶ μὲν οὖν εὐποροῦσι καὶ πλουτοῦσι διὰ τὸ καὶ τὴν ἐμπορίαν εἶναι πυκνὴν καὶ δαψιλῆ· τότε δ᾽ οὐκ εἰκός. Αὐτῶν δὲ χάριν τῶν ἀρωμάτων ἐμπόρῳ μὲν καὶ καμηλίτῃ γένοιτ᾽ ἄν τις ἐκ τῶν τοιούτων φορτίων εὐπορία. Μενελάῳ δὲ λαφύρων, ἢ δωρεῶν ἔδει παρὰ βασιλέων καὶ δυναστῶν, ἐχόντων τε ἃ δώσουσι, καὶ βουλομένων διὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ εὔκλειαν. Οἱ μὲν οὖν Αἰγύπτιοι, καὶ οἱ πλησίον Αἰθίοπες, καὶ Ἄραβες, οὔθ᾽ οὕτω τελέως ἄβιοι, οὔτ᾽ ἀνήκοοι τῆς τῶν Ἀτρειδῶν δόξης, καὶ μάλιστα διὰ τὴν κατόρθωσιν τοῦ

c) εὕρετο] εὕρατο Mss. Caſ. Bemb.

hibetur eſſe feliciſſima. Indiam quidem non norat Homerus: erat enim facturus alioqui mentionem. Arabia, quam nunc vocant felicem, illis temporibus dives non erat, ſed inops, et ab habitantibus in tabernaculis colebatur hominibus. Quae aromata fert, unde nomen regioni, quod aromatum merces in noſtris regionibus rara eſt et in pretio, exigua eſt regio. Ac noſtra quidem aetate Arabes copia rerum et divitiis abundant, quia aſſidua eſt et copioſa negotiatio: tunc autem ita eos habuiſſe, probabile non eſt. Iam quod ad ipſa attinet aromata, mercator ſane et camelum agens, copiam aliquam poterat huiusmodi mercium comportare; Menelao autem opus erat ſpoliis, aut donis regum ac principum, qui et haberent, quod largirentur, et darent ob ſplendorem ac gloriam eius. Enimvero Aegyptii, iisque propinqui Aethiopes et Arabes, neque omnino ab omni cultu alieni erant, neque nulla ad eos de Atridis fama pervenerat, maxime bello

pag. 40. τῦ Ἰλιακῦ πολέμυ, ὥστ' ἐλπὶς ἦν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας· καθάπερ ἐπὶ τῦ θώρακος τῦ Ἀγαμέμνονος λέγεται·

Τόν ποτε οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι·
Πεύθετο γὰρ Κύπρονδε μέγα κλέος. —

Καὶ δὴ καὶ τὸν πλείω χρόνον τῆς πλάνης, λεκτέον μὲν ἐν τοῖς κατὰ Φοινίκην, καὶ Συρίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ Λιβύην γενέσθαι, καὶ τὰ περὶ Κύπρον χωρία, καὶ ὅλως τὴν καθ' ἡμᾶς παραλίαν, καὶ τὰς νήσυς. καὶ γὰρ ξένια παρὰ τύτοις, καὶ τὸ βίᾳ, καὶ τὸ ἐκ λεηλασίας [d] πορίζεσθαι, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν συμμαχησάντων τοῖς Τρωσὶν, ἐντεῦθεν ἦν. Οἱ δ' ἐκτὸς καὶ πόῤῥω βάρβαροι ὐδεμίαν τοιαύτην ὑπηγόρευον ἐλπίδα. Εἰς ὖν τὴν Αἰθιοπίαν ἀφῖχθαι λέγεται ὁ Μενέλαος, [e] ὐχ ὅτι μέχρι τῶν ὅρων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ· τάχα μὲν γὰρ καὶ πλησιαίτεροι ἦσαν ταῖς Θήβαις

d) πορίζεσθαι] πορίσασθαι Reg. e) ὐχ ὅτι] Hanc pravissimam lectionem profitentur omnes Mss. Casaub. eam ita emendare voluit: ὐχ ὅτι τῷ ὄντι εἰς τὴν Αἰθιοπίαν ἧκεν, ἀλλ' ὅτι κ. τ. λ. Minori apparatu forte pro ὐχ ὅτι scribi posset τῦτ' ἐστι, quod in versione expressi.

bello ab iis Troiano confecto: itaque sperare Menelaus ab iis munera poterat. Sic etiam de thorace Agamemnonis scribitur:

QuemCinyra hospitii pignus donaverat olim
In Cypro magni de fama factus Atridae
Certior. —

Proinde maius peregrinationis tempus consumsisse Menelaum dicemus in Phoenicia, Syria, Aegypto, Africa, et locis Cypro vicinis, omninoque apud oram nostram maritimam insulasque. Nam inde et hospitalia munera, et praeda ac vi extorta dona maxime ab iis, qui opem Troianis tulerant, consequi poterat. Ad oceanum autem habitantes longeque dissiti barbari talem spem ei nullam ostendebant. In Aethiopiam ergo venisse dicitur Menelaus, id est usque ad terminos eius, qui attingunt Aegyptum. Fortassis enim ea tempestate fines

Θήβαις οἱ τότε ὅροι. ἀλλὰ καὶ οἱ νῦν πλησίον εἰσὶν, οἱ κατα Συήνην καὶ τὰς Φίλας· ὧν ἡ μὲν τῆς Αἰγύπτε ἐςὶν, αἱ δὲ Φίλαι κοινὴ κατοικία τῶν Αἰθιόπων καὶ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ ἒν εἰς Θήβας ἀφιγμένος, εἰ καὶ μέχρι τῶν ὅρων ἀφῖκτο, ἢ καὶ περαιτέρω τῶν Αἰθιόπων, καὶ ταῦτα τῇ βασιλικῇ ξενίᾳ χρώμενος, ἐδὲν ἄλογον. Οὕτω δὲ καὶ Κυκλώπων εἰς γαῖαν ἀφῖχθαί φησιν ὁ Ὀδυσσεὺς, μέχρι τε σπηλαίε προεληλυθὼς ἀπὸ θαλάττης· ἐπ' ἐσχατιᾶς γὰρ ἱδρύσθαί πε λέγει. Καὶ εἰς Αἰολίαν δὲ, καὶ Λαιςρυγόνας, καὶ τὲς ἄλλες [f] τόπες, ὅπε ποτὲ καθωρμίσατο, ἐκεῖσε φησὶν ἀφῖχθαι. Καὶ ὁ Μενέλαος ἒν ἕτως εἰς Αἰθιοπίαν ἧκεν, ἕτω δὲ καὶ εἰς Λιβύην, ὅτι προσέσχε τόποις τισίν· ἀφ' ἕ καὶ ὁ κατὰ τὴν Ἀρδανίαν λιμὴν, τὴν ὑπὲρ Παραιτονίε, Μενέλαος καλεῖται.

Εἰ δὲ Φοίνικας εἰπὼν, ὀνομάζει καὶ Σιδονίες, τὴν μητρόπολιν αὐτῶν, σχήματι συνήθει χρῆται, ὡς,

. . . Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα νηυσὶ πέλασσε.

Καὶ

f) τόπες] abeſt e Stroz. Vat. A. B. Venet.

fines propius Thebas erant, ſed et hodie propinqui ſunt ad Syenem et Philas: quarum illa Aegypti eſt, hae communis Aethiopum Aegyptiorumque habitatio. Cum ergo Menelaus Thebas pervenerit, non abſurdum eſt dicere, ipſum favore regis vel in Aethiopiam ipſam vel ad eius ſolummodo fines perveniſſe. Sic etiam in terram Cyclopum ſe dicit veniſſe Ulyſſes, a mari usque ad ſpeluncam progreſſus, quam in extremo ſitam fuiſſe ait. In Aeoliam quoque, et ad Laeſtrygones, et alia in loca, ad quae aliquando appulit, ſe veniſſe perhibet. Hoc igitur modo etiam Menelaus in Aethiopiam venit, et in Africam quoque, ubi quibusdam locis naves applicuit; unde etiam portus, qui ad Ardaniam eſt ſupra Paraetonium, Menelaus nominatur.

Quod autem Phoenicia appellata Sidonios nominat, principem ſcilicet Phoeniciae urbem, figura utitur ſibi familiari, ut

Ad claſſem Teucros adduxit
et Hectora ſaevum.

Et,

Καὶ

Οὐ γὰρ ἔτ' Οἰνῆος μεγαλήτορος υἱέες ἦσαν.
Οὐδ' ἄρ' ἔτ' αὐτὸς ἔην, θάνε δὲ ξανθὸς Μελέαγρος.

Καὶ

Ἴδην δ' ἵκανεν . . . . καὶ Γάργαρον.

Καὶ

Οἵ δ' Εὔβοιαν ἔχον . . . .
Χαλκίδα τ' Εἰρέτριάν τε.

Καὶ Σαπφώ·

Ἤ σε Κύπρος, ἢ Πάφος ἢ Πάνορμος.

Καίτοι καὶ ἄλλό τι ἦν τὸ ποιῆσαν, καίπερ ἤδη μνησθέντα τῆς Φοινίκης, ἰδίως πάλιν καὶ τὴν Σιδόνα [g] συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ τὰ ἑφεξῆς ἔθνη καταλέξαι, ἱκανῶς εἶχεν οὕτως εἰπεῖν·

Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην. —

Ἵνα

g) συγκαταλέξαι. Πρὸς μὲν] In omnibus Mss. ut in editis legitur συγκαταλέξαι, φησὶν ὅπερ ζητοῦσιν ἔνιοι. Πρὸς μὲν. Reieci φησὶν — ἔνιοι, quae nullum idoneum ſenſum praebent, et e margine in textum migrata ſunt.

Et,

Iam tum magnanimus cum natis clauſerat Oeneus
Extremam vitae lucem et flavo Meleagro.

Rurſum

Idam pervenere et Gargaron. —

Et

Nec non Euboeae cultores —
Cives Chalcidis, Eretriaeque —

Sic etiam Sappho:

Seu te Cyprus habet, ſeu Paphus, aut Panormus.

quanquam alia ratione inductus videtur Homerus, qui, Phoenice iam commemorata, tamen ſeorſim Sidoniam nominaret. Nam ad gentes ordine recenſendas, ſatis erat dixiſſe:

Cyprum, Phoeniceuque, per Aegyptumque vagatus
Aethiopes adii. —

Sed

h "Ινα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας· καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίαν, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προεξενῶσθαι τοῖς ἀνθρώποις μετὰ Ἀλεξάνδρου· διόπερ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκείμενα λέγει· pag. 41.

Ἔνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
Σιδονίων, ἃς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς
Ἤγαγε Σιδονίηθεν ἐπιπλὼς εὐρέα πόντον·
Τὴν ὁδὸν ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγε —

Καὶ

h) "Ινα δ' ἐμφήνῃ — Ἀλεξάνδρου] Editi hoc modo h. l. exhibent: ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτυχίας, καὶ ἧς καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν, εἴτε καὶ παραλαβεῖν εὐτεχνίας, καὶ τὸ τὴν Ἑλένην προεξενῶσθαι κ. τ. λ. nec melius Codices, qui tamen voc. καὶ ἧς non agnoſcunt. Caſaub. magno impendio locum depravatum ita ſanum reddere tentat: ἵνα δ' ἐμφήνῃ καὶ τὴν παρὰ τοῖς Σιδονίοις ἀποδημίαν τὴν ἐπὶ πλέον γενομένην, καλῶς εἶχεν εἴτ' ἀναλαβεῖν καὶ παραλαβεῖν εὐτυχίας, καὶ ἐμφαίνει διὰ τῶν ἐπαίνων τῆς παρ' αὐτοῖς εὐτεχνίας. Ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ τὴν Ἑλένην κ. τ. λ. Faciliori modo rem abſolviſſe mihi videtur Gronov. in animadv. ad Strab. p. 156. cuius emendationem, praeeunte Breguignio in textum aſſumere haud dubitavi.

Sed ut oſtenderet, ſe etiam aliquamdiu apud Sidonios fuiſſe peregrinatum, propter rerum ſecundarum quibus utebantur famam: commodum ei fuit tum id in memoriam revocare, tum praeſtantiam ipſorum in artibus commemorare, et quod Helena cum Alexandro iam ante eorum uſa erat hominum hoſpitio. Itaque et apud Alexandrum multa eorum opera recondita dicuntur:

Hic inerant varii pepli, muliebria texta:
Sidonias namque ipſe Paris per caerula ſecum
Duxerat Iliacam famoſa Sidone ad urbem,
Tyndarida adducens Helenam. —

et

Καὶ παρὰ τῷ Μενελάῳ· λέγει γὰρ πρὸς Τηλέμαχον·

Δώσω τοὶ κρητῆρα τετυγμένον· ἀργύρεος δὲ
Ἔςιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
Ἔργον δ' Ἡφαίςοιο· πόρεν δὲ ἑ Φαίδιμος ἥρως
Σιδονίων βασιλεὺς, ὅθ' ἑὸς δόμος ἀμφεκάλυψε
Κεῖσέ με νοςήσαντα. —

Δεῖ δὲ δέξασθαι πρὸς ὑπερβολὴν εἰρημένον τὸ Ἡφαίςȣ ἔργον, ὡς λέγεται Ἀθηνᾶς ἔργα τὰ καλὰ, καὶ Χαρίτων, καὶ Μȣσῶν. ἐπεὶ ὅτι γε [i] οἱ Σιδόνιοι ἦσαν καλλίτεχνοι, δηλοῖ τὸν [k] κρατῆρα ἐπαινῶν, ὃν ὁ Εὔνεως ἔδωκεν ἀντὶ Λυκάονος· φησὶ γάρ·

— κάλλει ἐνίκα πᾶσαν ἐπ' αἶαν
Πολλὸν, ἐπεὶ Σιδόνες πολυδαίδαλοι εὖ ἤσκησαν,
Φοίνικες δ' ἄγον ἄνδρες. —

Περὶ δὲ τῶν Ἐρεμβῶν πολλὰ μὲν εἴρηται· πιθανώτατοι δ' εἰσὶν οἱ νομίζοντες τȣ̀ς Ἄραβας λέ-

i) *οἱ Σιδόνιοι*] ita Vat. A. B. vulgo *οἱ ἄνδρες.* k) *τὸν κρατῆρα — αἶαν*] Vat. B. et Bemb. *τὸν κρατῆρα τȣ̃ Εὔνεω ἐπαινῶν, ὃν καὶ φησὶν ὑπὸ Σιδονίων ἀσκηθέντα νικᾷν τῷ κάλλει πᾶσαν ἐπ' αἶαν.*

et apud Menelaum, qui ita Telemachum alloquitur:

Crateram tibi donabo, mira arte paratam
Argento ex solido, labia undique circuit aurum.
Mulciber hanc fecit: dono mihi splendidus heros
Olim rex Sidonum, redeuntem tempore quo me
Hospitio excepit, dederat. —

Intelligendum est autem hyperbolice vocari opus Vulcani, sicut praestantia opera Minervae, Gratiis, et Musis adscribuntur. Nam egregios artifices fuisse Sidonios, ostendit craterem laudans, quem pro redimendo Lycaone dederat Euneus:

— *aliis longe praestantior ille*
Omnibus, hunc etenim subtilis laudibus artis
Illustres Sidones docto fecere labore,
Navibus advexere suis Poeni. —

Iam de Erembis multa sunt dicta. Omnium autem hi vero simillima, qui Arabes signi-

λέγεσθαι. Ζήνων δ' ὁ ἡμέτερος καὶ γράφει οὕτως·

Αἰθίοπας θ' ἱκόμην, καὶ Σιδονίους Ἄραβάς τε.

Τὴν μὲν οὖν γραφὴν οὐκ ἀνάγκη κινεῖν παλαιὰν οὖσαν· αἰτιᾶσθαι δὲ βέλτιον τὴν τοῦ ὀνόματος μετάπτωσιν, πολλὴν καὶ ἐπιπολαίαν οὖσαν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ἀμέλει δὲ καὶ ποιοῦσί τινες παραγραμματίζοντες. Ἄριστα δ' ἂν δόξειεν εἰπεῖν ὁ Ποσειδώνιος, κἀνταῦθα ἀπὸ τῆς τῶν ἐθνῶν συγγενείας καὶ κοινότητος ἐτυμολογῶν. Τὸ γὰρ τῶν Ἀρμενίων ἔθνος, καὶ τὸ τῶν Σύρων, καὶ τῶν Ἀράβων, πολλὴν ὁμοφυλίαν ἐμφαίνει κατά τε τὴν διάλεκτον, καὶ τοὺς βίους, καὶ τοὺς τῶν σωμάτων χαρακτῆρας, καὶ μάλιστα καθὸ πλησιόχωροί εἰσι. Δηλοῖ δ' ἡ Μεσοποταμία ἐκ τῶν τριῶν συνεστῶσα τούτων ἐθνῶν· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἡ ὁμοιότης διαφαίνεται. Εἰ δέ τις παρὰ τὰ κλίματα γίνεται διαφορὰ τοῖς [1] προσβορέοις ἐπιπλέον, πρὸς τοὺς μεσημβρινοὺς, καὶ τούτοις πρὸς μέσους τοὺς ὄρους, ἀλλ' ἐπικρα-

1) προσβορέοις] προσβοῤῥοις Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet.

ſignificari putant. Et Zeno quidem noſter ita ſcribit Homericum verſum:

Aethiopes adii, tum Sidonios, Arabeſque.

Sed ſcripturam mutare, cum ſit vetuſta, non eſt neceſſe. Culpanda eſt potius nominis mutatio, quae frequens eſt et uſitata omnibus gentibus: quod et quidam faciunt, qui circa etymologiam verſantur. Optime omnium exiſtimo Poſidonium hic quoque a gentium cognatione et communitate interpretationem vocum ducere. Nam Armeniorum, Syrorum, et Arabum multum cognationis prae ſe ferunt nationes, ſermone, vita, corporum forma, maxime ubi degunt in vicinia. Idque oſtendit Meſopotamia ex tribus his conflata populis: maxime enim in his ſimilitudo eſt illuſtris. Quod ſi qua eſt varietas pro eo atque aliae partes aliis magis ad ſeptentrionem aut meridiem vergunt, aut in medio ſunt ſitae: nihilominus tamen communis affe-

ἐπικρατεῖ γε τὸ κοινόν. [m] Καὶ οἱ Ἀσσύριοι δὲ, καὶ οἱ Ἀριανοὶ, καὶ οἱ Ἀρμένιοι παραπλησίως πως ἔχουσι, καὶ πρὸς τούτους, καὶ πρὸς ἀλλήλους. [n] Εἰκάζει γε δὴ καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν τούτων κατονομασίας ἐμφερεῖς ἀλλήλαις εἶναι. τοὺς γὰρ ὑφ' ἡμῶν Σύρους καλουμένους ὑπ' αὐτῶν τῶν Σύρων [o] Ἀρμενίους, καὶ Ἀραμμαίους καλεῖσθαι· τούτῳ δ' ἐοικέναι τοὺς Ἀρμενίους, καὶ τοὺς Ἄραβας, καὶ Ἐρεμβοὺς, τάχα τῶν πάλαι Ἑλλήνων οὕτω καλούντων τοὺς Ἄραβας· ἅμα καὶ τοῦ ἐτύμου συνεργοῦντος πρὸς τοῦτο. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰς τὴν ἔραν ἐμβαίνειν [p] τοὺς Ἐρέμβους ἐτυμολογοῦσιν οὕτως οἱ πολλοὶ, οὓς [q] μεταλαβόντες οἱ ὕστερον, ἐπὶ τὸ σαφέστερον, Τρωγλοδύτας ἐκάλεσαν· οὗτοι δέ εἰσιν Ἀράβων [r] οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος τοῦ Ἀραβίου κόλπου κεκλιμένοι, τὸ πρὸς Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ. Τούτων δ' εἰκὸς μεμνῆσθαι τὸν ποιητὴν, καὶ πρὸς

pag. 42.

m) Καὶ οἱ Ἀσσύριοι] Venet. Mss. pro Ἀσσύριοι habet Σύριοι, et Ἀριμάνιοι pro Ἀρμένιοι; καὶ οἱ Ἀριανοὶ autem non agnoscit. In Cas. et Stroz. Mss. Ἀραμμαῖοι loco Ἀρμένιοι, rel. ut in ed. n) Εἰκάζει γε δὴ] Hanc omnium Mss. lectionem assumsi in textum pro εἰκάζειν δὲ δεῖ edit. o) Ἀρμενίους] Non sincera mihi videtur haec lectio. p) τοὺς Ἐρέμβους] Sic legendum esse iam monuit Casaub. vulg. τοὺς Τρωγλοδύτας. q) μεταλαβόντες] coni. Casaub. μεταβαλόντες, quod non probo. r) οἱ ἐπὶ θάτερον μέρος] οἱ ἐπὶ θατέρῳ μέρει. Bemb. Stroz. Vat. A. B.

affectio obtinet. Assyrii quoque, Ariani, et Armenii inter se atque istorum sunt assimiles. Coniicit exinde Posidonius, harum gentium nomina esse affinia: qui enim a nobis Syri dicuntur, ab ipsis Syris Aramaeos vocari; idque Armeniis, Arabibus, et Erembis convenire, quo forte nomine veteres Graeci Arabes vocasse videntur, ipsa nominis explicatione iuvante. Nam Eremborum nomen multi a ἔραν ἐμβαίνειν deducunt, quos posteriores apertiore vocabulo Troglodytas appellaverunt. Sunt autem ii Arabes, qui ad alterum latus sinus Arabici vergunt, quod est ad Aegyptum et Aethiopiam. Horum meminisse poëtam proba-

[s] πρὸς τέτες ἀφῖχθαι λέγειν τὸν Μενέλαον, καθ' ὃν τρόπον εἴρηται καὶ πρὸς [t] τὲς Αἰθίοπας· τῇ γὰρ Θηβαΐδι καὶ ἔτοι πλησιάζεσιν· ὁμοίως ἐκ ἐργασίας οὐδὲ χρηματισμε̃ χάριν τούτων ὀνομαζομένων, (ἐ πολὺ γὰρ ἦν τοῦτο) ἀλλὰ τε̃ [u] μήκες τῆς ἀποδημίας καὶ τε̃ ἐνδόξε. ἔνδοξον γὰρ [x] τοσοῦτον ἐκτοπίσαι. Τοιε̃τον δὲ καὶ τὸ,

Πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

Καὶ τὸ,

— Ἦ γὰρ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλ' ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην. —

Ἡσίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησί·

Καὶ κέρην [y] Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμάων ἀκάκητα
Γείνατο καὶ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἄνακτος.

Οὕτω

s) πρὸς τέτες ἀφῖχθαι] Secutus ſum lectionem omnium Cod. vulg. πρὸς τέτες εἰκὸς ἀφ. t) πρὸς τὲς Αἰθίοπας] Ita legendum eſſe pro vulg. πρὸς τέτες εἰκὸς Αἰθ. iam Caſ. vidit, cuius coni. omnibus Msstis confirmatur. u) τε̃ μήκες τῆς ἀποδ.] Sic omnes Codd. vulgo τε̃ μ. καὶ τ. ἀπ. x) τοσε̃τον] τὸ τοσε̃τον Stroz. y) Ἀράβοιο] Ita Mss. vulg. Ἀράβχιω.

probabile eſt, et dixiſſe, ad eos Menelaum perveniſſe, quomodo etiam ad Aethiopes: (nam hi quoque Thebaidi ſunt vicini) non negociationis aut quaeſtus cauſa nominatos, qui multus eſſe non potuit, ſed ob longitudinem peregrinationis et gloriationem. Eſt enim glorioſum tam procul a patria receſſiſſe. Atque eiusmodi ſunt et haec:

Multorum ille hominum mentes cognovit et urbes.

Et

Multa etenim perpeſſus ego haec, multumque vagatus
Adduxi. —

Porro Heſiodus in catalogo ſic ſcribit:

Et filiam Arabi, quam Mercurius pacificus
Genuit et Thronia filia Beli regis.

Itaque

Οὕτω δὲ καὶ Στησίχορος λέγει. Εἰκάζειν δ' ἐστὶν, ὅτι ἀπὸ τούτου καὶ ἡ χώρα Ἀραβία ἤδη τότε ὠνομάζετο· κατὰ δὲ τοὺς ἥρωας τυχὸν ἴσως οὔπω.

Οἱ δὲ πλάττοντες Ἐρεμβοὺς ἴδιόν τι ἔθνος Αἰθιοπικὸν, καὶ ἄλλο Κηφήνων, καὶ τρίτον Πυγμαίων, καὶ ἄλλα μυρία, ἧττον ἂν πιστεύοιντο· πρὸς τῷ μὴ ἀξιοπίστῳ, καὶ σύγχυσίν τινα ἐμφαίνοντες τοῦ μυθικοῦ καὶ ἱστορικοῦ σχήματος. Ὅμοιοι δ' εἰσὶ τούτοις καὶ οἱ Σιδονίους ἐν τῇ κατὰ Πέρσας θαλάττῃ διηγούμενοι, ἢ ἄλλοθί που τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ τὴν τοῦ Μενελάου πλάνην ἐξωκεανίζοντες, καὶ τοὺς Φοίνικας δὲ ὁμοίως. Τῆς δ' ἀπιστίας αἴτιον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, τὸ ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλοις τοὺς λέγοντας. Οἱ μὲν γὰρ καὶ τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Σιδονίους τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀποίκους εἶναι τῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ φασι, προστιθέντες καὶ διὰ τί Φοίνικες ἐκαλοῦντο, ὅτι καὶ ἡ θάλαττα ἐρυθρά· οἱ δ' ἐκείνους τούτων. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὴν Αἰθιοπίαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Φοινίκην μετάγουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀνδρο-

Itaque etiam Stesichorus loquitur. Unde coniecturam facere licet, ab Arabo tunc Arabiae nomen inditum fuisse, quod Heroum aetate nondum extiterit.

Qui autem fingunt Erembos esse Aethiopicam quandam gentem peculiarem, aliamque Cephaenum, et tertiam Pygmeorum, aliaque innumera, ii eo minus fidei merentur, quod praeterquam, quod incredibilia proferunt, etiam historiae formam cum fabulae confundunt specie. Similes eorum sunt, qui Sidonios in Persico mari ponunt, aut alicubi in oceano, itemque Phoenices, ac qui Menelaum in oceanum evectum fingunt. Causa, cur iis non credi debeat, non levissima est, quod invicem contraria dicunt. Alii enim Sidonios et Phoenices nostros, colonos eorum referunt, qui in oceano habitant, addentes eos Phoenices a puniceo colore vocari, quod mare sit rubrum: alii illos nostrorum colonos esse volunt. Neque desunt, qui Aethiopiam in nostram Phoenicen transferunt, et quae de Andromeda narrantur

δρομέδαν ἐν Ἰόππῃ συμβῆναί φασιν· ἐ δήπε κατ' Pag. 43.
ἄγνοιαν τοπικὴν καὶ τούτων λεγομένων, ἀλλ' ἐν μύθε μᾶλλον σχήματι· καθάπερ καὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ προφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος, οὐθ' ὃν τρόπον παρατίθησι τοῖς Ὁμήρε ταῦτα, εἰδώς. Τὰ μὲν γὰρ Ὁμήρε, τὰ περὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Αἴγυπτον παρατίθησιν, ἄγνοιαν αἰτιώμενος, ὡς λέγειν μὲν τὰ ὄντα βελομένε, μὴ λέγοντος δὲ τὰ ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα κατ' ἄγνοιαν. Ἡσιόδε δ' ἐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν, ἡμίκυνας λέγοντος, καὶ μακροκεφάλες, καὶ Πυγμαίες· ἐδὲ γὰρ αὐτε Ὁμήρε ταῦτα μυθεύοντος, ὧν εἰσὶ καὶ ἔτοι οἱ Πυγμαῖοι· ἐδ' Ἀλκμᾶνος στεγανόποδας ἱστοροῦντος, ἐδ' Αἰσχύλε κυνοκεφάλες, καὶ στερνοφθάλμες, καὶ μονομμάτες. Ὅπε γε ἐδὲ τοῖς πεζῇ συγγράφεσιν ἐν ἱστορίας σχήματι, προσέχομεν περὶ πολλῶν, [z] κἂν μὴ ἐξομολογῶνται τὴν μυθογραφίαν· φαίνεται γὰρ εὐθὺς, ὅτι μύθες

z) κἂν μὴ ἐξομολογῶνται] Ita legit Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1101. pro vulg. ἐὰν μὴ ἐξ. Casaub. legendum existimat ἐξομόσωνται, quod non probo.

tur, apud Ioppen evenisse tradunt: quae sane non ob ignorationem locorum dicuntur, sed fabulae potius praetextu. Sicut et apud Hesiodum sunt et alios talia, quae Apollodorus proferens nescit, quomodo ea cum Homericis componat. Nam de Ponto et Aegypto ab Homero scripta proferens, inscitiae eum culpat, qui voluerit quidem vera dicere, sed ignoratione lapsus falsa pro veris dixerit. At enim Hesiodo nemo ignorationem obiecerit, semicanes nominanti, et Longicipites, et Pygmaeos: (nam hae fabulae, ut est Pygmaeorum, Homero quoque vitio non dantur): neque Alcmani latipedes, neque Aeschylo canicipiets et pectoroculatos, et unoculos; quid? quod ne prosa quidem oratione scribentibus animum advertimus multa narrantibus sub historiae specie, etiamsi non fateantur se fabulas scribere. Statim enim apparet eos fabulas

θυς παραπλέκυσιν ἑκόντες, ἐκ ἀγνοίᾳ τῶν ὄντων, ἀλλὰ πλάσει τῶν ἀδυνάτων, τερατείας καὶ τέρψεως χάριν. [a δοκοῦσι δὲ κατ' ἄγνοιαν, ὅτι μάλιστα καὶ πιθανῶς τὰ τοιαῦτα μυθεύυσι περὶ τῶν ἀδήλων καὶ τῶν ἀγνουμένων.] Θεόπομπος δὲ ἐξομολογεῖται φήσας, ὅτι καὶ μύθυς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐρεῖ κρεῖττον, ἢ ὡς Ἡρόδοτος, καὶ Κτησίας, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ οἱ τὰ Ἰνδικὰ συγγράψαντες.

Περὶ δὲ τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ παθῶν εἴρηται μὲν ἐν μύθυ σχήματι· καὶ γὰρ τούτυ στοχάζεσθαι δεῖ τὸν ποιητήν. Ἀπὸ γὰρ τῶν ἀμπωτέων καὶ τῶν πλημμυρίδων ἡ Χάρυβδις αὐτῷ μεμύθευται, ὐδ' αὐτὴ παντάπασιν Ὁμήρυ πλάσμα ὖσα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἱστορυμένων περὶ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν διεσκευασμένη. Εἰ δὲ δὶς τῆς παλιῤῥοίας γινομένης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐκεῖνος τρὶς εἴρηκε·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ,

λέγοιτ'

a) Verba uncis inclusa pro Scholio e margine in textum translato habeo.

bulas admiscere non ob veterum ignorationem, sed delectationis causa monstra et alia, quae esse non possunt, fingentes. [Videntur autem vel maxime ignoratione ducti de obscuris et ignotis tam probabiliter fabulari.] Theopompus quidem diserte profitetur se in historia fabulas narraturum rectius quam fecerint Herodotus, Ctesias, Hellanicus, et Indicarum rerum scriptores.

Caeterum de oceani accidentibus dictum est sane sub fabulae habitu: id enim sectari poëtam decuit. Nam ab affluxu et refluxu figmentum Charybdis repetiit, quae ne ipsa quidem omnino est Homeri commentum, sed ex iis adornata, quae de freto Siculo narrantur. Cum autem bis singulis diebus naturalibus ista eveniant, Homerus ter fieri dixit:

Terque die allidit fluctus,
totiesque resorbet;

id

λέγοιτ' ἂν καὶ ὕτως. Οὐ γὰρ κατ' ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας ὑποληπτέον γενέσθαι τῦτο, ἀλλὰ τραγῳδίας χάριν καὶ φόβυ, ὃν ἡ Κίρκη πολὺν τοῖς λόγοις προστίθησιν, ἀποτροπῆς χάριν, ὥστε καὶ τὸ ψεῦδος παραμίγνυσθαι. Ἐν αὐτοῖς γοῦν τοῖς ἔπεσι τύτοις b εἴρηκεν ἡ Κίρκη·

Τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, τρὶς δ' ἀναροιβδεῖ·
Δεινὸν, μὴ σύ γε κεῖθι τύχοις ὅτε ῥοιβδήσειε·
Οὐ γάρ κεν ῥύσαιτό σ' ὑπ' ἐκ κακῦ ὐδ' Ἐνοσίχθων.

Καὶ μὴν παρέτυχέ τε τῇ ἀναροιβδήσει ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ὐκ ἀπώλετο, ὥς φησιν αὐτός·

Ἡ μὲν ἀνεῤῥοίβδησε θαλάσσης ἁλμυρὸν ὕδωρ· pag. 44.
Αὐτὰρ ἐγὼ ποτὶ μακρὸν ἐρινεὸν ὑψόσ' ἀερθεὶς
Τῷ προσφὺς ἐχόμην ὡς νυκτερίς. —

Εἶτα περιμείνας τὰ ναυάγια, καὶ λαβόμενος πάλιν αὐτῶν σώζεται. ὥστ' ἐψεύσατο ἡ Κίρκη· ὡς οὖν τῦτο, κἀκεῖνο τὸ, τρὶς μὲν γάρ τ' ἀνίησιν ἐπ' ἤματι, ἀντὶ τῦ

b) εἴρηκεν ἡ Κίρκη·] εἴρ. μὲν ὕτως ἡ Κ. Reg. Stroz.

id quoque poteſt excuſari. Non enim ignoratione hiſtoriae dictum ſuſpicari debes, ſed tragicae amplificationis cauſa et metus incutiendi. Nam Circe in ſua oratione multum terroris addit avertendi cauſa, et mendacium etiam admiſcet. Sic enim iisdem in verſibus Circe:

Terque die allidit fluctus, totiesque reſorbet
Horrendum: cave ſis ibi tu ſorbente Charybdi;
Nam neque Neptunus poſſet tibi ferre ſalutem.

Atqui et interfuit Ulyſſes iſti reſorptioni, et evaſit, ut ipſe ait:

Illa quidem canas rurſum ſorpſit maris undas.
Aſt ego procerae ſumma amplexus caprifici
Sublimis, ramo ceu noctua, prorſus adhaeſi.

Deinde praeſtolatus tabulas naufragii, easque rurſus arripiens, evaſit. Mentita eſt ergo Circe, ut hic, ita in eo etiam, quod ter dixit fieri id, quod bis tantum fiebat: praeſertim

τȣ̃ δὶς· ἅμα καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῆς τοιαύτης συνή-θȣς πᾶσιν ȣ̓́σης, τρισμακαρίȣς, καὶ τρισαθλίȣς λε-γόντων. Καὶ ὁ ποιητής·

Τρισμάκαρες Δαναοί, —

καὶ

Ἀσπασίη τρίλλιςος. —

καὶ

Τριχθά τε καὶ τετραχθά.

Ἴσως δ' ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς [c] ὥρας τεκμήραιτο, ὅτι ὑπαινίττεταί πως τὸ ἀληθές· μᾶλλον γὰρ ἐφαρμόττοι [d] τῷ δὶς γενέσθαι τὴν παλίρροιαν, κατὰ τὸν συνάμφω χρόνον, τὸν ἐξ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἢ τῷ τρὶς, τοσȣ̃τον χρόνον μεῖναι τὰ ναυάγια ὑποβρύχια, ὀψὲ δὲ [e] ἀναβληθῆναι ποθοῦντι, καὶ συνεχῶς προϊσχομένῳ τοῖς κλάδοις·

Νωλεμέως δ' ἐχόμην, ὄφρ' ἐξεμέσειεν ὀπίσω
Ἱςὸν καὶ τρόπιν αὖθις, ἐελδομένῳ δέ μοι ἦλθεν
Ὄψ'

c) ὥρας] Sic Bemb. rel. cum edit. χώρας. d) τῷ δὶς γενέσθαι] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo τὸ δὶς γ. Casaub. conj. πρὸς τὸ δὶς γ. e) ἀναβληθῆναι] ἀνακληθῆναι Reg. minus recte.

ſertim cum etiam uſitata ſit admodum haec hyperbola, cum ter beatos, ter miſeros dicant: et Homerus ipſe:

— Argivi terque quaterque beati.

et

Grata, ter exoptata —

et

Terque quaterque —

Ex ipſo ſane tempore collegerit aliquis Homerum veritatem ſub involucro ſignificaſſe. Nam reciprocationem fluctuum bis tantum in diem accidiſſe magis quadrat ad id, quod tanto tempore ſub aquis morata ſunt naufragii fruſta et ſero eiecta Ulyſſe ea deſiderante, et continenter ramis adhaerente:

Vi tenui ſumma, dum malus, dumque carina
Inſano pelagi rurſum evomerentur ab aeſtu,
Quae

Ὄψ᾽, ἦμος τ᾽ ἐπὶ δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν ἀνέστη,
Κρίνων νείκεα πολλὰ δικαζομένων αἰζηῶν.
Καὶ τότε δή μοι [f] δοῦρα Χαρύβδιος ἐξεφαάνθη.

Πάντα γὰρ ταῦτα χρόνου τινὸς ἔμφασιν ἀξιολόγου δίδωσι, καὶ μάλιστα τὸ τὴν ἑσπέραν ἐπιτεῖναι, καὶ μὴ κοινῶς εἰπόντα, ἥνικα ὁ δικαστὴς ἀνίσταται, ἀλλ᾽ ἥνικα κρίνων νείκεα πολλά, ὥστε βραδύναι πλέον τι. Καὶ ἄλλως δὲ οὐ πιθανὴν ἂν ὑπέτεινε τῷ ναυαγίῳ τὴν ὑπαλλαγήν, εἰ πρὶν ἀποσπασθῆναι πολύ, καὶ αὐτίκα εἰς τοὐπίσω παλίρρους μετέπιπτεν.

Ἀπολλόδωρος δὲ ἐπιτιμᾷ Καλλιμάχῳ, συνηγορῶν τοῖς περὶ Ἐρατοσθένη, διότι, καίπερ γραμματικὸς ὤν, παρὰ τὴν Ὁμηρικὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸν ἐξωκεανισμὸν τῶν τόπων, [g] περὶ οὓς τὴν πλάνην φράζει, [h] Γαῦδον καὶ Κόρκυραν ὀνομάζει. Ἀλλ᾽ εἰ μὲν μηδα-

f) δοῦρα] δῶρα Bemb. g) περὶ οὓς] Vestigia huius lectionis, quam suadet Ill. Heyne ad Apollodor. p. 1104. inveniuntur in Reg. et Venet. Mss. qui περὶ οὗ habent. Breguignius legit περὶ ὧν. h) Γαῦδον] In libris Msstis et ed. ante Casaub. Καῦκον est.

Quae mihi sera tamen votis persaepe petita
Tempore sunt oblata illo, quo sole cadente
Tam disceptatis multorum litibus aedes
Ad proprias coenamque foro solet ire relicto
Iudex: tum mihi ligna gravi emersere Charybdi.

Haec omnia ostendunt non exiguum tempus significari: maxime quod vesperam intendi iam coepisse ait; neque simpliciter dicit: quando iudex surgit; sed addit: disceptatis litibus multis; ut moratum aliquantum intelligas. Alioquin etiam probabilis parum futura erat narratio de evitato naufragio, si, ante quam longe natasset, rursus refluxu undarum esset retro avulsus.

Caeterum Apollodorus, Eratosthenem defendens, Callimachum reprehendit, quod, tametsi grammaticus esset, tamen et contra Homeri institutum, et locorum in oceano ab hoc expositorum, ad quae Ulysses pervenerit, Caudum ac Corcyram nominaverit. Quod si Ulysses omni-

μὴ γέγονεν ἡ πλάνη, ἀλλ' ὅλον πλάσμα ἐςὶν Ὁμήρε τῦτο, ὀρθὴ ἡ ἐπιτίμησις· ἤ, εἰ γέγονε μὲν, περὶ ἄλλες δὲ τόπες, δεῖ λεγειν εὐθὺς, καὶ περὶ τίνας, ἐπανορθούμενον ἅμα τὴν ἄγνοιαν. μή τε δὲ ὅλε πλάσματος εἶναι πιθανῶς λεγομένε, [i] καθάπερ ἐπιδείκνυμεν, μήτ' ἄλλων τόπων κατὰ πίςιν μείζω δεικνυμένων, ἀπολύοιτ' ἂν τῆς αἰτίας ὁ Καλλίμαχος.

pag. 45. Οὐδ' ὁ Σκήψιος δὲ Δημήτριος εὖ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀπολλοδώρῳ τῶν ἁμαρτιῶν ἐνίων αἴτιος ἐκεῖνος κατέςη. Πρὸς γὰρ Νεάνθη τὸν Κυζικηνὸν φιλοτιμοτέρως ἀντιλέγων, εἰπόντα, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πλέοντες εἰς Φᾶσιν τὸν ὑφ' Ὁμήρε καὶ τῶν ἄλλων ὁμολογέμενον πλῦν, ἱδρύσαντο τὰ τῆς Ἰδαίας μητρὸς ἱερὰ [k] ἐπὶ Κύζικον, ἀρχήν φησι μὴδ' εἰδέναι τὴν εἰς Φᾶσιν ἀποδημίαν τῦ Ἰάσονος Ὅμηρον. Τῦτο δ' ὐ μόνον τοῖς ὑφ' Ὁμήρε λεγομένοις μάχεται, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ' αὐτῦ. Φησὶ γὰρ τὸν Ἀχιλλέα Λέσβον μὲν πορθῆσαι καὶ

i) καθάπερ] καθὼς Caf. Venet. k) ἐπὶ Κύζικον] περὶ K. Reg.

omnino vagatus non eſt, ſed tota res ab Homero confiċta, merito reprehendit hominem: aut ſi ille vagatus eſt, ſed ad alia loca delatus, ea loca ſtatim commemoranda erant, errorque corrigendus. Nunc neque probabiliter dici poſſit rem totam eſſe commentitiam, quemadmodum oſtendimus, neque maiori fide alia loca commemorentur, liberandus ſane hoc crimine eſt Callimachus.

Non recte etiam Demetrius Scepſius, ſed et errorum quorundam cauſam Apollodoro is praebuit. Nam contra Neanthem Cyzicenum maiore contentione diſputans, qui dixerat Argonautas, cum navigarent ad Phaſin, (quae ſit ab Homero et aliis teſtibus confirmata navigatio) Idaeae matris templa, quae ſunt circa Cyzicum, fundaviſſe: omnino de Iaſonis peregrinatione ad Phaſin Homero nihil quicquam fuiſſe cognitum ait. Id vero non Homeri modo, ſed ipſius quoque Demetrii dictis repugnat. Ait enim Achillem Lesbum et alia loca populatum, a Lemno et

καὶ ἄλλα χωρία, Λήμνȣ δ' ἀποσχέσθαι καὶ τῶν πλησίον νήσων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσονα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὐνήων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα. Πῶς ȣ̈ν ὁ ποιητὴς τȣ̃το μὲν ᾔδει, διότι συγγενεῖς ἢ ὁμοεθνεῖς, ἢ γείτονες, ἢ ἄλλως ὁπωσȣ̃ν οἰκεῖοι ὑπῆρχον, ὅ, τε Ἀχιλλεὺς, καὶ ὁ Ἰάσων, (ὅπερ ȣ̓δαμόθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τȣ̃ Θετταλȣ̃ς ἀμφοτέρȣς εἶναι συνέβαινε, καὶ τὸν μὲν Ἰώλκιον, τὸν δ' ἐκ τῆς Φθιώτιδος Ἀχαΐδος ὑπάρχειν) τȣ̃το δ' ἠγνόει, πόθεν ἦλθε τῷ Ἰάσονι Θετταλῷ, καὶ Ἰωλκίῳ ὑπάρχοντι, ἐν μὲν τῇ πατρίδι μηδεμίαν καταλιπεῖν διαδοχήν· Λήμνȣ δὲ καταστῆσαι κύριον τὸν υἱόν; καὶ Πελίαν μὲν ᾔδει καὶ τὰς Πελιάδας, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῶν Ἄλκηστιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς

Εὔμηλον τὸν ὑπ' Ἀδμήτῳ τέκε δῖα γυναικῶν
Ἄλκηστις Πελίαο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστη.

Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἰάσονα συμβάντων καὶ τὴν Ἀργὼ καὶ τȣ̀ς Ἀργοναύτας, τῶν μὲν ὁμολογȣμένων παρὰ πᾶσιν, ἀνήκοος ἦν; ἐν δὲ τῷ ὠκεανῷ τὸν παρ'

H 5 Αἰήτȣ

et vicinis insulis abstinuisse ob cognationem cum Iasone et Euneo eius filio, qui tunc Lemnum tenebat. Quomodo ergo poëta sciebat Achillem et Iasonem sive cognatos sive gentiles sive vicinos sive quocunque tandem modo familiares fuisse? (quod aliunde fieri non potuit, nisi quod uterque Thessalus fuit, alter Iolcius, alter ex Achaia Phthiotide) illud vero ignorabat, unde Iasoni contigisset Iolcio, ut, cum domi nullam reliquisset posteritatem, filius eius Lemnum obtineret? Scilicet Peliam Homerus norat et eius filias, earumque praestantissimam

Alcestidem, et filium eius Eumelum,
Natarum Peliae quem praestantissima forma
Alcestis tulit Admeto praeclara marito.

Quae autem Iasoni evenissent et Argo navi ac Argonautis, et ab omnibus pro confessis habentur, de iis nihil acceperat? sed navigationem ab

Aeeta

Αἰήτου πλοῦν ἔπλαττεν, ἀρχὴν μηδεμίαν ἐξ ἱστορίας λαβών;

Ὡς μὲν γὰρ ἅπαντες λέγουσιν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ὁ πλοῦς ἐπὶ Φᾶσιν ἔχει πιθανόν τι, τοῦ Πελίου στείλαντος, καὶ ἡ ἐπάνοδος, καὶ ἡ ἐν τῷ παράπλῳ νήσων ὅση ἐπικράτεια. Καὶ νὴ Δία ἡ ἐπιπλέον γενηθεῖσα πλάνη, καθάπερ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ καὶ τῷ Μενελάῳ, ἐκ τῶν ἔτι νῦν δεικνυμένων [l] καὶ πεπιστευμένων ἐστὶν, ἐκ τῆς Ὁμήρου φωνῆς. [m] Ἥτε γὰρ Αἶα δείκνυται περὶ Φᾶσιν πόλις· καὶ ὁ Αἰήτης πεπίστευται βασιλεῦσαι τῆς Κολχίδος, καὶ ἔστι τοῖς ἐκεῖ τοῦτ' ἐπιχώριον τοὔνομα. ἥτε Μήδεια φαρμακὶς ἱστορεῖται, καὶ ὁ πλοῦτος τῆς ἐκεῖ χώρας, ἐκ τῶν χρυσείων καὶ ἀργυρείων καὶ σιδηρείων, καὶ δικαίαν τινὰ ὑπαγορεύει πρόφασιν τῆς στρατείας, καθ' ἣν καὶ Φρίξος πρότερον ἔστειλε τὸν πλοῦν τοῦτον· καὶ ἔστιν ὑπομνήματα τῆς ἀμφοῖν στρατείας, τό, τε Φρίξιον, τὸ ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς τε Κολχίδος καὶ τῆς Ἰβηρίας· καὶ τὰ Ἰασόνεια

l) καὶ πεπιστευμένων] Sic omnes Codd. Mss. in ed. καὶ deest. Forte Strabo scripsit πεπιστευμένη ἐστιν καὶ ἐκ τῆς κ. τ. λ. m) Ἥτε γὰρ] Sic Venet. in rel. γὰρ deest.

Aeeta in oceano confinxerat, nullo ex historia petito principio?

Omnium quidem consensu illa expeditio in Phasin iussu Pelei instituta, reditus, et occupatio quarundam insularum inter navigandum, verisimilis est; et Iasonis errores, eo, quo modo Ulyssis et Menelai itinera, nostro etiam tempore probantur, monumentis fide dignis et Homeri carminibus. Nam et Aea urbs ad Phasin ostenditur, et Aeetam Colchidis regem fuisse pro certo habetur, idque nomen ea in regione usitate geritur; et Medeae veneficae historia extat, et divitiae istarum regionum ex auri, argenti, ferrique metallis iustam eius expeditionis causam ostendunt, quae etiam Phrixum antea ad eandem impulerat navigationem. Extantque utriusque navigationis monumenta, Phrixium in confinio Colchidis et Iberiae, et Iasonia passim

σύνεια πολλαχῦ καὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Μηδείας, καὶ τῶν πλησιοχώρων αὐταῖς τόπων δείκνυται. Καὶ μὴν καὶ περὶ Σινώπην καὶ τὴν ταύτης παραλίαν, καὶ τὴν Προποντίδα, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον μέχρι τῶν κατὰ τὴν Λῆμνον τόπων λέγεται πολλὰ τεκμήρια τῆς τε Ἰάσονος στρατείας καὶ τῆς Φρίξυ· τῆς δ' Ἰάσονος, καὶ τῶν ἐπιδιωξάντων Κόλχων, μέχρι τῆς Κρήτης, καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ τῦ Ἀδρίυ· ὧν ἔνια καὶ ὁ Καλλίμαχος ἐπισημαίνεται, τό, τε μὲν, pag. 46.

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρῃ

λέγων. ἀρχόμενος

— Ὡς ἥρωες ἀπ' Αἰήταο Κυταίυ,
Αὖθις ἐς ἀρχαίαν ἔπλεον [n] Αἱμονίην.

[o] τό, τε δὲ περὶ τῶν Κόλχων·

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρυ σχάσαντες ἐρετμὰ,
Λᾶα παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος

Ἄστυρον

n) Αἱμονίην] Sic Reg. rel. Ἀρμονίην male. o) τό, τε δὲ] ita Vat. A. Stroz.

sim in Armenia, Media et finitimis locis. Quin et circa Sinopen eiusque oram maritimam, Propontidem, Hellespontum usque ad Lemnum, multa perhibentur Iasonis et Phrixi expeditionum indicia: tum Iasonis et insequentium eum Colchorum, usque ad Cretam, et Italiam atque Adriam, quorum nonnulla Callimachus notavit, ut:

Aegleten Anaphen Spartanae proxima Therae:

initio narrans:

Aetam ut linquens heroum turba Cytaeum
Rursus ad antiquam naviget Aemoniam.

et de Colchis:

Secessum maris Illyrici simul ac tetigerunt,
Finem remigio mox statuere suo.
Harmonie dirumque ubi serpentem induit olim,
Ad laevam sedes, constituere sibi:
Atque urbem fecere, suo quae nomine fertur

Astyron

Ἄστυρον ἐκτίσσαντο, τὸ μὲν Φυγάδων τις ἐνίσποι
Γραικὸς, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Τινὲς δὲ καὶ τὸν Ἴστρον ἀναπλεῦσαι φασὶ μέχρι πολλοῦ τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα, οἱ δὲ καὶ μέχρι τοῦ Ἀδρίου. οἱ μὲν κατὰ ἄγνοιαν τῶν τόπων, οἱ δὲ καὶ ποταμὸν Ἴστρον ἐκ τοῦ μεγάλου Ἴστρου τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ἐκβάλλειν εἰς τὸν Ἀδρίαν φασί· τὰ δὲ οὐκ ἀπιθάνως οὐδ' ἀπίστως λέγοντες.

Τοιαύταις δή τισιν ἀφορμαῖς ὁ ποιητὴς χρησάμενος, τὰ μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἱστορουμένοις· προσμυθεύει δὲ τούτοις, ἔθος τι φυλάττων καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον. Ὁμολογεῖ μὲν, ὅταν Αἰήτην ὀνομάζῃ, καὶ τὸν Ἰάσονα, καὶ τὴν Ἀργὼ λέγῃ, καὶ [p] παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ, καὶ τὸν Εὐνήων ἐν Λήμνῳ καθιδρύῃ· καὶ ποιεῖ τῷ Ἀχιλλεῖ φίλην τὴν νῆσον, καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν, τὴν Κίρκην φαρμακίδα ποιεῖ,

Αὐτο-

p) παρὰ τὸν Αἰήτην πλάττῃ] Stroz. A. B. παρὰ τὴν Αἶαν. Caſ. coni. παρὰ τοῦ Αἰήτου πλεύσαν πλάττῃ. Forte καὶ τὸν παρὰ τὴν Αἶαν πλοῦν.

Aſtyron, ac proprias compoſuere domos.
Nomen ab exulibus Graeco ſermone notatur,
Aſt illam dicit Colchica lingua Polas.

Quidam etiam bonam Iſtri partem adverſo flumine ſubvectos Iaſonem cum ſuis autumant, nonnulli usque ad Adriam: alii ignoratione locorum decepti, alii Iſtrum quendam fluvium e magno illo ortum Iſtro in mare Adriaticum exire aiunt, alia non abſurda aut a fide veri aliena dicentes.

Huiusmodi ergo occaſionibus uſus poëta in quibusdam cum hiſtoria conſentit, quaedam etiam affingit, morem ſervans et communem et ſuum. Cum hiſtoria conſentit, quando Aeetam nominat, et Iaſonem, et Argo, et occaſione Aeae fingit et in Lemno Euneum collocat, eamque inſulam Achilli amicam facit, et imitatione Medeae, Circen veneficam facit:

Aeetae

Αὐτοκασιγνήτην ὀλοόφρονος Αἰήταο.

Προσμυθοποιεῖ δὲ τὸν ἐξωκεανισμὸν τὸν κατὰ τὴν πλάνην συμβάντα, τὴν ἀπ' ἐκείνου τοῦ πλοῦ. ἐπεὶ κἀκεῖνο, ὑποκειμένων μὲν τούτων, εὖ λέγεται,

Ἀργὼ πασιμέλουσα,

ὡς ἐν γνωρίμοις τόποις καὶ εὐανδροῦσι τῆς ναυστολίας γενομένης. Εἰ δ', ὥσπερ ὁ Σκήψιός φησι παραλαβὼν μάρτυρα Μίμνερμον, ὃς ἐν τῷ ὠκεανῷ ποιήσας τὴν οἴκησιν τοῦ Αἰήτου, πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ἐκτὸς πεμφθῆναί φησιν ὑπὸ τοῦ Πελίου τὸν Ἰάσονα, καὶ κομίσαι τὸ δέρας, οὔτ' ἂν ἐπὶ τὸ δέρας ἐκεῖσε πομπὴ πιθανῶς λέγοιτο εἰς ἀγνῶτας καὶ ἀφανεῖς τόπους· οὔθ' ὁ δι' ἐρήμων καὶ ἀοίκων, [q] καὶ καθ' ἡμᾶς τοσοῦτον ἐκτετοπισμένων πλοῦς, οὔτ' ἔνδοξος, οὔτε πασιμέλων·

Οὐδ' ὁπόταν μετὰ κῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς Ἰήσων pag. 47.
Ἐξ Αἴης, τελέσας ἀλγινόεσσαν ὁδὸν,
Ὑβριστῇ

q) καὶ καθ' ἡμᾶς] Sequor Stroz. Venet. rel. καὶ τῶν καθ' ἡμ.

Aeetae immani praestantis mente sororem.

Affingit autem egressum in Oceanum, qui evenerit in illa peregrinatione. Sed et hoc istis positis bene dicitur:

Quae magni cunctis facta est mortalibus Argo.

quod nimirum navigatio illa fuit in locis nobilibus, et ubi praestantes incolerent. Si vero, quod Scepsius vult teste Mimnermo usus, in oceano habitavit Aeetas exteriore versus orientem, eoque missus est a Pelia Iason ad vellus adferendum: profecto neque verisimilis est illa velleris causa missio ad ignota et obscura loca, neque navigatio per deserta et inculta tamque a nobis procul remota vel gloriosa potuit esse, vel cuius omnes haberent homines rationem.

Nec rutilum ex Aea portans satus Aesone vellus,
Difficile undosum per mare mersus iter,
In-

Ὕβριςῆ Πελίῃ τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον,
[r] Οὐδ' ἂν ἐπ' ὠκεανῦ καλὸν ἵκοντο ῥόον.

Καὶ ὑποβὰς,

Αἰήταο πόλιν, τόθι τ' ὠκέος ἠελίοιο
Ἀκτῖνες χρυσέῳ κείαται ἐν θαλάμῳ,
Ὠκεανῦ παρὰ χεῖλεσ', ἵν' ᾤχετο θεῖος Ἰήσων.

ΚΕΦ. Γ.

Οὐδὲ τῦτ' εὖ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἀνδρῶν ὑκ ἀξίων μνήμης ἐπιπλέον μέμνηται, τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δὲ πιςεύων, καὶ μάρτυσι χρώμενος αὐτοῖς, οἷον Δαμάςῃ καὶ τοιύτοις ἄλλοις. Καὶ γὰρ εἴ τι λέγυσιν ἀληθὲς, οὐ μάρτυσί γε ἐκείνοις χρηςέον περὶ αὐτῦ, οὐδὲ πιςευτέον διὰ τῦτο· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀξιολόγων ἀνδρῶν μόνον τῷ τοιούτῳ τρόπῳ χρηςέον, οἳ πολλὰ μὲν εἰρήκασιν εὖ, πολλὰ δὲ καὶ [s] παραλελοίπασιν, ἢ οὐχ

r) Οὐδ' ἂν] Casaub. coni. εὖτ' ἄν. s) παραλελοίπασιν] περιλελοίπασιν Cas. Vat. B. Venet.

Iniusti iussu Peliae certamen obivit,
Praemiaque aerumnis parta tulit gravibus,
Fortis ad oceani pervenit pulcra fluenta.

ac deinde:

Aeetae muros: celeres Hyperionis illic
Auratis recubant in thalamis radii
Litus ad oceani, qua divus vectus Iason.

CAP. III.

Id quoque non recte Eratosthenes, quod crebram facit hominum memoria indignorum mentionem, modo reprehendens, modo eorum utens testimoniis, ut Damastae et aliis similibus. Nam etsi aliquid ii veri dicunt, tamen iis id testibus comprobandum, aut propter ipsos credendum non est: hoc modo tantum autoritate praeditis viris utendum, qui multa recte tradiderunt, multa etiam omiserunt, aut non satis explicarunt, neque mendaciis

οὐχ ἱκανῶς ἐξεῖπον, οὐδὲ διεψευσμένως. Ὁ δὲ Δαμάστῃ χρώμενος μάρτυρι, ὐδὲν διαφέρει τῦ καλῦντος μάρτυρα τὸν Βεργαῖον, ἢ τὸν Μεσσήνιον Εὐήμερον, καὶ τοὺς ἄλλυς, οὓς αὐτὸς εἴρηκε διαβάλλων τὴν φλυαρίαν. [t] Καὶ τύτυ δ᾽ ἕνα τῶν λήρων αὐτὸς λέγει, τὸν μὲν Ἀράβιον κόλπον λίμνην [u] ὑπολαμβάνοντος εἶναι. Διότιμον δὲ τὸν Στρομβίχυ, πρεσβείας Ἀθηναίων ἀφηγύμενον, διὰ τῦ Κύδνυ ἀναπλεῦσαι ἐκ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὸν Χοάσπιν ποταμὸν, ὃς παρὰ τὰ Σῦσα ῥεῖ, καὶ ἀφικέσθαι τεσσαρακοϛαῖον εἰς Σῦσα· ταῦτα δ᾽ αὐτῷ διηγήσασθαι αὐτὸν τὸν Διότιμον. εἶτα [x] θαυμάζειν, εἰ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγριν ἦν δυνατὸν [y] διακόψαντα τὸν Κύδνον εἰς τὸν Χόασπιν ἐκβαλεῖν.

Οὐ μόνον δὲ ταῦτ᾽ ἄν τις ἐπισημήναιτο, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ περὶ τῶν τόπων οὐδὲ καθ᾽ ἑαυτόν πω γνώριμα εἶναί φησι τὰ καθ᾽ ἕκαϛα ἀκριβολογούμενα, καὶ κελεύσας ἡμῖν μὴ ῥαδίως τοῖς τυχοῦσι πιϛεύειν, καὶ τὰς αἰτίας διὰ

t) καὶ τύτυ] Sic legendum puto cum Medic. et Reg. et edit. Breguignii. καὶ τυτων Vat. B. Editi καὶ τῦτον. u) ὑπολαμβάνοντος] ita omnes Codd. edit. ὑπολαμβάνειν. x) θαυμάζειν] θαυμάζει Stroz. Vat. A. B. Venet. y) διακόψαντα] Sic lego cum Caſ. Vat. A. B. Venet. vulgo διακύψαντα.

ciis depravarunt. Is autem Damaſten producens teſtem, nihil ab eo differt, qui teſtem citat Bergaeum aut Meſſenium Evemerum aliosve, quos ipſe nominat, eorum traducens futilitatem. Atque de eius nugis unum ipſe exemplum refert, quod ſinum Arabicum exiſtimaverit eſſe paludem. Item, Diotimum Strombichi filium, ducem legationis Athenienſium, e Cilicia adverſo fluvio Cydno in Choaſpin fluvium navigaſſe, qui Suſa alluit, ac XL dierum ſpatio Suſa perveniſſe: idque ipſum ſibi narraſſe Diotimum. Deinde mirari ſe ait, ſi Cydnus Euphratem ac Tigrin potuit ſecare, et in Choaſpin exire.

Non haec tantum notari poſſunt, ſed id quoque, quod ne ſua quidem aetate ſatis conſtare ait notitiam eorum locorum, de quibus ſingulis accurate eſt traditum: iubensque non facile quibusvis credere

διὰ μακρῶν ἀποδοὺς, δι' ἃς οὐδὲ πιςευτέον, [z] οἷον περὶ τῶν κατὰ τὸν Πόντον καὶ τὸν Ἀδρίαν αὐτὸς ἐπίςευσε τοῖς τυχοῦσι. Τοιγάρτοι τὸν μὲν Ἰσσικὸν κόλπον ἐπίςευσεν ἑωθινώτατον τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης σημεῖον, τοῦ κατὰ Διοσκουριάδα τὴν ἐν τῷ τοῦ Πόντου μυχῷ σχεδόν τι καὶ τρισχιλίοις ςαδίοις ἑωθινωτέρου ὄντος, καὶ κατ' αὐτὸν, ἐκ τοῦ ςαδιασμοῦ οὗ φησί· τοῦ τε Ἀδρίου καὶ τὰ ἀρκτικὰ καὶ τὰ ἔσχατα διεξιὼν, οὐδενὸς ἀπέχεται μυθώδους. Πεπίςευκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἔξω ςηλῶν Ἡρακλείων πολλοῖς μυθώδεσι, Κέρνην τε νῆσον καὶ ἄλλους τόπους ὀνομάζων, τοὺς μηδαμοῦ νυνὶ δεικνυμένους, περὶ ὧν μνησθησόμεθα καὶ ὕςερον.

pag. 48. Εἰπών τε τοὺς ἀρχαιοτάτους πλεῖν καὶ κατὰ λῃςείαν ἢ ἐμπορίαν, μὴ πελαγίζειν δὲ, ἀλλὰ παρὰ γῆν, καθάπερ τὸν Ἰάσονα, ὅνπερ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας καὶ Μηδίας ἐκ τῶν Κόλχων ςρατεῦσαι, ἀφέντα τὰς ναῦς, ὕςερόν φησι τὸ παλαιὸν οὔτε τὸν Εὔξεινον θαρ-

ρεῖν

z) οἷον περὶ] ita omnes Codd. in editis, μεθ' ὃ λέγει περὶ κ. τ. λ.

dere, eiusque sententiae prolixe rationes reddens, post ipse de Ponto et Adria proxime cuique credidit. Itaque ergo Issicum sinum nostrorum marium omnium maxime versus orientem situm credidit: cum, quod est ad Dioscuriadem in imo Ponti recessu situm mare, fere tribus stadiorum millibus sit orienti vicinius, vel ex ipso tradita stadiorum dimensione Adriaeque partes septentrionales et extremas enarrans, nihil fabularum praetermittat. Multis quoque fabulosis de iis, quae sint extra columnas Herculis, fidem adhibuit, Cernam insulam nominans aliaque loca, quae hodie nullibi extant, quae et postea commemorabimus. Cumque dixisset priscos navigasse et praedatum et mercatum, non ut in altum eveherentur, sed tantum litus legerent, ut et Iaso, qui relictis navibus terra expeditionem e Colchis in Armeniam et Mediam usque fecerit: postea inquit, antiquitus neque Euxinum mare, neque iuxta Africam, aut Syriam

ῥεῖν τινὰ πλεῖν· ὅτε παρὰ Λιβύην, καὶ Συρίαν, καὶ Κιλικίαν. Εἰ μὲν οὖν τοὺς πάλαι, τοὺς πρὸ τῆς ἡμετέρας λέγει μνήμης, οὐδὲν ἐμοὶ μέλει λέγειν περὶ ἐκείνων, οὔτ' εἰ ἔπλεον, οὔτ' εἰ μή. Εἰ δὲ περὶ τῶν μνημονευομένων, οὐκ ἂν ὀκνήσαι τις εἰπεῖν, ὡς οἱ παλαιοὶ μακροτέρας ὁδοὺς φανοῦνται καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τελέσαντες τῶν ὕστερον, εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λεγομένοις· οἷον Διόνυσος, καὶ Ἡρακλῆς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάσων· ἔτι δ' οἱ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγόμενοι, Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος. Καὶ Θησέα δὲ καὶ Πειρίθουν μακρὰς εἰκός ἐστι στρατείας ὑπομείναντας, καταλιπεῖν δόξαν περὶ ἑαυτῶν, ὡς εἰς ᾅδου καταβάντας· τοὺς δὲ Διοσκούρους ἐπιμελητὰς τῆς θαλάσσης λεχθῆναι, καὶ σωτῆρας τῶν πλεόντων. Ἥ τε Μίνω θαλαττοκρατία θρυλλεῖται, καὶ ἡ Φοινίκων ναυτιλία· οἳ καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἐπῆλθον, καὶ πόλεις ἔκτισαν κἀκεῖ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Λιβύης παραλίας μικρὸν τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον. Αἰνείαν δὲ, καὶ Ἀντή-

riam, aut Ciliciam quenquam navigare ausum. Qui si per priscos intelligit eos, qui ante nostram fuerunt memoriam, nihil me attinet de iis dicere, navigarintne an non navigarint. Sin de iis loquitur, quorum ad nos perlata est memoria, equidem nihil verear dicere antiquos longiora terra marique confecisse itinera quam posteros, siquidem historiis fides adhibenda est. Perhibentur enim Bacchus, Hercules, et ipse Iason: tum ab Homero commemorati Ulysses et Menelaus. Theseum quoque et Pirithoum probabile est propterea, quod longinquas fecerint expeditiones, hanc de se opinionem in animis hominum reliquisse, quod ad inferos descenderint: eademque de causa Castores maris esse procuratores dictos, ac navigantium servatores. Vulgatum est etiam sermonibus Minois in mare imperium, et Phoenicum navigatio, qui etiam extra columnas Herculis progressi sunt, ibique et in media Africae ora maritima urbes condiderunt paulo post Troiani belli

Ἀντήνορα καὶ Ἑνετὲς, καὶ ἁπλῶς τὲς ἐκ τῦ Τρωϊκῦ πολέμυ πλανηθέντας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκυμένην, ἄξιον μὴ τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων νομίσαι; Συνέβη γὰρ δὴ [a] τοῖς τότε Ἕλλησιν, ὁμοίως καὶ τοῖς βαρβάροις διὰ τὸν τῆς στρατείας χρόνον, ἀποβαλεῖν τά τε ἐν οἴκῳ, καὶ τῇ στρατείᾳ πορισθέντα· ὥστε μετὰ τὴν τῦ Ἰλίυ καταστροφὴν τύς τε νικήσαντας ἐπὶ λῃστείαν τραπέσθαι διὰ τὰς ἀπορίας, καὶ [b] πολλῷ μᾶλλον τὺς ἡττηθέντας, καὶ περιγενομένυς ἐκ τῦ πολέμυ. καὶ δὴ καὶ πόλεις ὑπὸ τύτων πλεῖσται κτισθῆναι λέγονται κατὰ πᾶσαν τὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος παραλίαν· ἔστι δ᾽ ὅπυ καὶ τὴν μεσόγαιαν.

Εἰπὼν δὲ καὶ αὐτὸς ὁπόσον πρoὔβη τὰ τῆς οἰκυμένης εἰς γνῶσιν τοῖς μετ᾽ Ἀλέξανδρον, καὶ κατ᾽ αὐτὸν ἤδη, [c] μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸν περὶ [d] τῦ σχήματος ἤδη λόγον, ὐχὶ περὶ τῦ τῆς οἰκυμένης, ὅπερ ἦν οἰκειότερον

a) τοῖς τότε Ἕλλησιν] τοῖς τε Ἑλλ. Caſ. Vat. A. B. Venet. b) πολλῷ μᾶλλον] πολὺ μ. Caſ. Stroz. Vat. A. B. Venet. c) μεταβέβηκεν] καὶ μεταβέβ. Stroz. d) τῦ σχήματος ἤδη λόγον] ἤδη abeſt e Med. Reg.

belli tempora. Aeneam quoque, Antenorem, et Henetos, atque in univerſum eos, qui a bello Troiano per totum orbem terrarum diſperſi vagatique ſunt, nonne aequum eſt inter priſcos recenſeri? Uſu venit enim iſtius belli tempore cum Graecis tum barbaris, ut et quae domi poſſidebant, amitterent, et quae bello adepti eſſent: itaque everſo Ilio et victores ob inopiam praedationibus ſeſe dederunt, et multo magis victi, qui illi bello fuiſſent ſuperſtites. Atque adeo urbes ab his plurimae feruntur conditae per omnem, quae extra Graeciam eſt, oram maritimam, et aliquae etiam mediterraneae.

Deinde Eratoſthenes, poſtquam diſſeruit quantum ſit profectum in terrae habitatae cognitione eorum aetate, qui poſt Alexandrum fuerunt, ſuorumque adeo aequalium, tranſit ad diſputationem de figura terrae, in qua, non de habitata, quod magis ad hanc tracta-

τερον τῷ περὶ αὐτῆς λόγῳ, ἀλλὰ τῆ τῆς συμπάσης γῆς. Δεῖ μὲν γὰρ καὶ τέτε μνησθῆναι, μὴ ἀτάκτως δέ. Εἰπὼν οὖν, ὅτι σφαιροειδὴς ἡ σύμπασα, ὀχ ὡς ἐκ τόρνε δὲ, ἀλλ' ἔχει τινὰς ἀνωμαλίας, ἐπιφέρει τὸ pag. 49.
πλῆθος τῶν ἐν μέρει μετασχηματισμῶν αὐτῆς, οἱ συμβαίνεσιν ἔκ τε ὕδατος, καὶ πυρὸς, καὶ σεισμῶν, καὶ ἀναφυσημάτων, καὶ ἄλλων τοιέτων· ἐδ' ἐνταῦθα τὴν τάξιν φυλάττων. Τὸ μὲν γὰρ σφαιροειδὲς περὶ ὅλην τὴν γῆν ἀπὸ τῆς τῆ ὅλε τάξεως συμβαίνει· οἱ δὲ τοιῦτοι μετασχηματισμοὶ τὴν μὲν ὅλην γῆν ἐδὲν ἐξαλλάττεσιν· ἐν γὰρ τοῖς μεγάλοις ἐναφανίζεται τὰ ἔτω μικρά· τῆς δὲ οἰκεμένης διαθέσεις ἑτέρας καὶ ἑτέρας τινὰς ἀπεργάζονται, καὶ τὰς προσεχεῖς αἰτίας ἄλλας καὶ ἄλλας ἔχεσι.

Μάλιστα δὲ φησὶ τὴν ζήτησιν παρασχεῖν, πῶς ἐν δισχιλίοις καὶ τρισχιλίοις ἀπὸ θαλάττης σταδίοις κατὰ τὴν μεσόγαιαν ὁρᾶται πολλαχῆ [e] κόχλων καὶ ὀστρέων,

e) κόχλων] κόγχων Reg. idem p. p. χηραμύδων pro χηραμίδων.

tractationem pertinebat, sed de universae terrae figura agit. Oportebat quidem huius quoque mentionem facere, sed non confuse. Postquam ergo dixit totam terram esse globi forma, non ut torno facti, sed qui habeat quasdam inaequalitates: infert multitudinem singularum mutationum, quae formae eius accidunt, ab aqua, igne, concussionibus, exhalationibus, aliisque similibus, ne hic quidem observato ordine. Universi quippe dispositio efficit, ut terra tota globi sit forma; huiusmodi autem mutationes, figurae totius terrae qualitatem non mutant, cum in magnis tam exigua ad nihilum redigantur; in habitata tamen terra istae mutationes aliquam efficiunt varietatem, habentque alias atque alias proximas causas.

Id autem ait maxime quaestionem movere, quomodo in mediterraneis a mari ad duo vel tria stadiorum millia dissitis inveniatur multis locis concharum ostreorumque et che-

ὀστρέων, καὶ χηραμίδων πλῆθος, καὶ λιμνοθάλατταν· καθάπερ φησὶ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄμμωνος, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ ὁδὸν τρισχιλίων σταδίων οὖσαν· πολλὴν γὰρ εἶναι χύσιν ὀστρέων, ἅλας τε καὶ νῦν ἔτι εὑρίσκεσθαι πολλοὺς, ἀναφυσήματά τε θαλάττης εἰς ὕψος ἀναβάλλειν· πρὸς ᾧ καὶ ναυάγια θαλαττίων πλοίων δείκνυσθαι, ἃ ἔφασαν διὰ τοῦ χάσματος ἐκβεβρᾶσθαι· καὶ ἐπὶ [f] στηλιδίων ἀνακεῖσθαι δελφῖνας, ἐπιγραφὴν ἔχοντας Κυρηναίων θεωρῶν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὴν Στράτωνος ἐπαινεῖ δόξαν τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἔτι Ξάνθου τοῦ Λυδοῦ. Τοῦ μὲν Ξάνθου λέγοντος, ἐπὶ Ἀρταξέρξου γενέσθαι μέγαν αὐχμὸν, ὥστ' ἐκλιπεῖν ποταμοὺς, καὶ λίμνας καὶ φρέατα· αὐτὸν δὲ εἰδέναι πολλαχῇ πρόσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης [g] λίθους τε κογχυλιώδεις, καὶ τὰ κτενώδεα, καὶ χηραμίδων τυπώματα, καὶ λιμνοθάλασσαν ἐν Ἀρμενίοις, [h] καὶ ἐν Ματτιηνοῖς, καὶ ἐν Φρυγίᾳ τῇ κάτω· ὧν ἕνεκα πείθεσθαι

f) στηλιδίων] στυλιδίων Caſ. Reg. Vat. A. B. g) λίθους τε κογχυλιώδεις] λίθους τε καὶ κογχ. Vat. A. B. λίθον τε κογχυλιώδη Bemb. Vat. A. Reg. Venet. h) καὶ ἐν Ματτιηνοῖς] abeſt e Venet.

cheramidum multitudo, tum lacus aqua ſalſa ſtagnantes: ſicuti, ait, circa Ammonis templum, et iter quod ad illud ducit, longum tria ſtadiorum millia, multum eſſe oſtreorum diffuſum, ſalisque etiamnum inveniri multum, et maris in altum reiici exſufflationes, ibidemque in mari fractarum navium oſtendi fruſta, quae maris motu ferantur, eſſe eiecta, et in columnulis eſſe poſitos delphinas cum hac inſcriptione, Cyrenaeorum ad ſolenne ſpectaculum miſſorum. His dictis, Stratonis phyſici laudat ſententiam, et Xanthi Lydi. Xanthus dixerat, Artaxerxis aetate ingentem fuiſſe ſiccitatem, adeo ut defecerint paludes, flumina, et putei; vidiſſe autem ſe paſſim procul a mari lapides conchylii formam referentes, aut pectinum, aut cheramidum effigies; tum marinum lacum in Armenia et Mattienis, inque Phrygia inferiori; quas ob cau-

θεσθαι τὰ πεδία ποτὲ θάλατταν γενέσθαι. Τοῦ δὲ Στράτωνος ἔτι μᾶλλον ἀπτομένου τῆς αἰτιολογίας, ὅτι φησὶν οἴεσθαι τὸν Εὔξεινον μὴ ἔχειν πρότερον τὸ κατὰ Βυζάντιον στόμα, τοὺς δὲ ποταμοὺς βιάσασθαι καὶ ἀνοῖξαι, τοὺς εἰς αὐτὸν ἐμβάλλοντας· εἶτ᾽ ἐκπεσεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Τὸ δ᾽ αὐτὸ συμβῆναι καὶ περὶ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς θάλατταν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τὸν κατὰ στήλας ἐκραγῆναι πόρον, πληρωθείσης ὑπὸ τῶν ποταμῶν τῆς θαλάττης· κατὰ δὲ τὴν ἔκρυσιν ἀνακαλυφθῆναι τὰ τεναγώδη πρότερον. Φέρει δ᾽ αἰτίαν, πρῶτον μὲν, ὅτι τῆς ἔξω θαλάττης καὶ τῆς ἐντὸς τοὔδαφος ἕτερόν ἐστιν· ἔπειθ᾽ ὅτι καὶ νῦν ἔτι ταινία τις ὕφαλος διατέτακεν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην· [i] ὡς ἂν μὴ pag. 50. μιᾶς οὔσης πρότερον, τῆς τε ἐντὸς, καὶ τῆς ἐκτός. Καὶ βραχύτατα μὲν εἶναι τὰ περὶ τὸν Πόντον· τὸ δὲ

i) ὡς ἂν μὴ μιᾶς οὔσης] Sic cum Casaub. et Seidelio ad Eratosth. Fragm. p. 41. correxi h. l. in scriptis et ed. part. neg. μὴ deest. Quidam vir doctus in Allgem. deutschen Bibl. vol. IIIC. p. 527. scribi mavult: ὡς ἂν μιᾶς οὔσης πρότερον γῆς· τὸ ἐντὸς, quod non probo.

causas sibi persuasum esse campos istos aliquando fuisse mare. Strato autem ad causae explicationem magis accedens, existimare se ait Euxinum mare caruisse aliquando exitu, qui est ad Byzantium; sed flumina, quae in id effunduntur, vi eum aperuisse, itaque aquam in Propontidem et Hellespontum erupisse. Idem nostro quoque mari accidisse; nam in eo quoque apud columnas fretum perrupisse, mari a fluminibus repleto, eaque effusione aquae detecta esse loca prius palustria. Causam autem affert, primum quod externi maris aliud est solum quam interni; deinde quod etiamnum terra quaedam fasciae instar in longum porrecta sub mari ab Europa in Africam protenditur, quia nimirum prius mare externum atque internum non fuerint unum. Pontum porro esse omnium minime altum,

Κρητικὸν, καὶ Σικελικὸν, καὶ Σαρδῶον πέλαγος, σφόδρα βαθέα· τῶν γὰρ ποταμῶν πλείστων, καὶ μεγίστων, ῥεόντων ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἐκεῖνο μὲν ἰλύος πληροῦσθαι, τὰ ἄλλα δὲ μένειν βαθέα. διὸ καὶ γλυκυτάτην εἶναι τὴν Ποντικὴν θάλατταν, τάς τ' ἐκρύσεις γίνεσθαι εἰς οὓς τόπους ἐγκέκλιται τὰ ἐδάφη. [k] Δοκεῖν δὲ κἂν χωσθῆναι τὸν Πόντον ὅλον εἰς ὕστερον, ἂν μένωσιν αἱ ἐπιῤῥύσεις τοιαῦται. καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Πόντου, τό τε Σαλμυδησσὸν, καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν τὰ περὶ τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν. Τάχα δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὸν πρότερον ἐπὶ τῆς θαλάττης ὂν, ἐκρύσεως γενομένης νῦν ἐν τῇ μεσογαίᾳ κεῖσθαι. [l] Εἰκάζειν τὲ, καὶ τὸ μαντεῖον εὐλόγως ἐπιτοσοῦτον γενέσθαι ἐπιφανές τε καὶ γνώριμον [m] ἐπὶ θαλάττῃ ὄν· τόν τε ἐπιπολὺ οὕτως ἐκτοπισμὸν ἀπὸ τῆς θαλάττης,

k) Δοκεῖν] Sic postulante contextu scripsi, conf. Codd. praeter Reg. omnibus, pro δοκεῖ edit. l) Εἰκάζειν] ita omnes libri Mss. quos vidi. Reg. cum ed. εἰκάζει. m) ἐπὶ θαλάττῃ]: ἐπὶ θαλάττης Cas. Stroz. Vat. A. B. Venet.

altum, profundissima Creticum, Siculum, Sardoumque maria. Cum enim maximi ac plurimi fluvii a septentrione et ortu fluant, Pontum coeno impleri, caetera autem maria manere profunda, ideoque dulcissimam esse Ponti aquam, fierique effluxus iis locis, ubi inclinatur fundus. Putat quoque fore, ut, si huiusmodi affluxus fluviorum perduret, aliquando totus Pontus aggere oppleatur terrae: nam iam nunc in paludem conversam esse sinistram Ponti partem, ubi est Salmydessus, et quae Stethe, id est pectora, a nautis vocantur circa Istrum, et Scytharum desertum. Fortassis etiam Ammonis templum aliquando in mari iacuisse, quod nunc maris effluxu facto sit in media terra: ac coniicere se, oraculum illud optima ratione tam illustre ac celebre factum esse, quod in mari esset situm, neque eius gloriam probabile esse tantam potuisse existe-

λάττης, οὐκ εὔλογον [n] ποιεῖν τὴν νῦν οὖσαν ἐπιφάνειαν καὶ δόξαν. Τήν τε Αἴγυπτον τὸ παλαιὸν θαλάττῃ κλύζεσθαι, μέχρι τῶν ἑλῶν τῶν περὶ τὸ Πηλούσιον, καὶ τὸ Κάσιον ὄρος, καὶ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· ἔτι γοῦν καὶ νῦν κατὰ τὴν Αἴγυπτον τῆς ἁλμυρίδος ὀρυττομένης, ὑφάμμους, καὶ [o] κογχυλιώδεις εὑρίσκεσθαι τοὺς βόθρους, ὡς ἂν τεθαλαττωμένης τῆς χώρας, καὶ τοῦ τόπου παντὸς τοῦ περὶ τὸ Κάσιον, καὶ τὰ Γέῤῥα καλούμενα, τεναγίζοντος, ὥστε συνάπτειν τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ· ἐνδούσης δὲ τῆς θαλάττης ἀνακαλυφθῆναι, μεῖναι δὲ τὴν Σερβωνίδα λίμνην· εἶτ' ἐκραγῆναι καὶ ταύτην, ὥστε ἑλώδη γενέσθαι. Ὡς δ' αὔτως καὶ τῆς [p] Ἁλμυρίδος λίμνης τοὺς αἰγιαλοὺς, θαλάττης μᾶλλον ἢ ποταμοῦ προσεοικέναι. Τὸ μὲν οὖν ἐπικλύζεσθαί ποτε πολὺ μέρος τῶν ἠπείρων ἐπὶ καιρούς τινας καὶ πάλιν ἀνακαλύπτεσθαι, δοίη τις ἄν· ὡς δ' αὔτως

n) ποιεῖν] ποιεῖ Bemb. Reg. Stroz. Venet. male. o) κογχυλιώδεις] κοχλιώδεις Caſ. Vat. A. p) Ἁλμυρίδος] Caſaub. coni. τῆς Μύριδος, adprob. Seidel. lib. cit. p. 43. Praefero ſententiam Breguignii, iuxta cuius mentem verſ. emendavi.

exiſtere, quanta nunc eſt, ſi tam longe fuiſſet a mari diſſitum. Sed et Aegyptum priſcis temporibus mari fuiſſe inundatam usque ad paludes quae ſunt apud Peluſium, et ad Caſium montem, ac Serbonidem lacum. Nam etiamnum, quando ſalſugo in Aegypto effoditur, foſſas arenoſas et conchyliis refertas inveniri, nimirum regione mari olim tecta, et locis, quae circa Caſium ſunt, et Gerra, palude oppletis, ac ea cum rubro mari connexis: poſt, mari recedente, ea fuiſſe detecta loca, et manſiſſe lacum Serbonidem, qui ipſe poſtea ita eruperit, ut paludis naturam induerit. Similiter etiam ripas lacus Halmyris littori maris quam fluvii eſſe ſimiliores. Enimvero multas continentis terrae partes aliquamdiu aquis tectas, rurſumque inde retectas fuiſſe, concedat aliquis; itemque terram fun-

καὶ τὸ τοῖς ἐδάφεσιν ἀνώμαλον εἶναι τὴν γῆν ἅπασαν, τὴν νῦν ὕφαλον· καθάπερ γε νὴ Δία καὶ τὴν ἔξαλον, ἐν ᾗ οἰκοῦμεν, τοσαύτας δεχομένην, ὅσας αὐτὸς Ἐρατοσθένης εἴρηκε μεταβολάς. Ὥς τε πρός γε τὸν Ξάνθου λόγον οὐδὲν ἂν ἔχοι τις προσφέρειν ἄτοπον.

Πρὸς δὲ τὸν Στράτωνα λέγοιτ' ἄν, ὅτι πολλῶν αἰτίων ὄντων, ἀφεὶς ταῦτα, τὰ μὴ ὄντα αἰτιᾶται. Πρώτην γὰρ αἰτίαν φησὶν, ὅτι τῆς ἐντὸς θαλάττης καὶ τῆς ἐκτὸς οὐ ταυτὸν τὸ ἔδαφος καὶ ὁ βυθός.
pag. 51. *Πρὸς γὰρ τὸ μετεωρίζεσθαι ταύτην καὶ ταπεινοῦσθαι, καὶ ἐπικλύζειν τόπους τινάς, καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῶν, οὐ τοῦτό ἐστιν αἴτιον, ἄλλα καὶ ἄλλα ἐδάφη, τὰ μὲν ταπεινότερα εἶναι, τὰ δὲ ὑψηλότερα. ἀλλὰ τὸ, τὰ αὐτὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν μετεωρίζεσθαι, ποτὲ δ' αὖ ταπεινοῦσθαι, καὶ συνεξαίρειν, ἢ συνενδιδόναι τὸ πέλαγος· ἐξαρθὲν μὲν γὰρ ἐπικλύσαι ἄν, ταπεινωθὲν δὲ ἀναδράμοι ἂν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. Εἰ γὰρ οὕτω, q δεήσει πλεονασμῷ τῆς θαλάττης αἰφνιδίῳ*

q) *δεήσει πλεονασμῷ*] Sic omnes Codd. praeter Reg. vulgo *δεήσει καὶ πλ.*

dis suis inaequalem esse, quae nunc aqua integitur; atque adeo eam etiam, quae supra mare extat et a nobis habitatur, tot obnoxiam quot Eratosthenes dixit mutationibus. Itaque Xanthi ratio non potest ullo labefactari absurdo.

Adversus Stratonem autem dici potest, quod, cum multae sint verae caussae, iis omissis falsam ipse proposuerit. Principem enim caussam esse ait, quod maris interni, h. e. Ponti, atque externi, h. e. Propontidos, non idem est solum eademque profunditas. Quod enim hoc attollitur aut subsidit, et vel inundat quaedam loca, vel ab iis recedit, eius rei caussa non est quod alia aliis sola humiliora sunt aut altiora; sed quod idem solum modo attollitur, modo deprimitur, simulque etiam vel attollitur vel subsidit mare: itaque vel exundat, vel in suum redit locum. His enim positis necesse erit ut subito maris

δίῳ γενομένῳ τὴν ἐπίκλυσιν συμβαίνειν, καθάπερ ἐν ταῖς πλημμυρίσιν ἢ ταῖς ἀναβάσεσι τῶν ποταμῶν, τοτὲ μὲν ἐπενεχθέντος ἑτέρωθεν, τοτὲ δ' αὐξηθέντος τῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὔθ' αἱ αὐξήσεις ἀθρόαι καὶ αἰφνίδιοι [r] γίνονται, οὔθ' αἱ πλημμυρίδες τοσοῦτον ἐπιμένυσι χρόνον, οὐδ' ἄτακτοί εἰσιν, οὔτε κατὰ τὴν [s] ἡμετέραν ἐπικλύζυσι θάλατταν, οὐδ' ὅπυ ἔτυχε. Λοιπὸν οὖν αἰτιᾶσθαι τὸ ἔδαφος, ἢ τὸ τῇ θαλάττῃ ὑποκείμενον, ἢ τὸ ἐπικλυζόμενον· μᾶλλον δὲ τὸ ὕφαλον. πολὺ γὰρ εὐκινητότερον, καὶ [t] μεταβολὰς θᾶττυς δέξασθαι δυνάμενον τὸ ἔνυγρον· καὶ γὰρ τὸ πνευματικὸν τὸ πάντων αἴτιον τῶν τοιύτων πλέον ἐνταῦθα. Ἀλλ' ὡς ἔφην τῶν τοιύτων ἀπεργαστικόν ἐστι παθῶν, τὸ αὐτὰ τὰ ἐδάφη ποτὲ μὲν ἐξαίρεσθαι, ποτὲ δὲ ὑφίζησιν λαμβάνειν· ὐ τὸ, [u] τὰ μὲν εἶναι ὑψηλὰ, τὰ δὲ ἧττον. Ὁ δὲ τῦτο λαμβάνει, νομίζων ὅπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν συμβαίνει, τῦτο καὶ ἐπὶ τῆς θα-

I 5

r) γίνονται] δύνανται Bemb. Reg. Venet. s) ἡμετέραν ἐπικλ.] Sequor emend. Casaub. vulgo ἑτέραν ἐπ. t) μεταβολὰς θᾶττυς] μεταβ. θαλάσσης Bemb. Vat. B. u) τὰ μὲν εἶναι ὑψ.] ita omnes Codd. vulgo τὰ μὲν μᾶλλον εἶναι ὑψ.

maris incremento eluvies fieret, ut in aestus exundatione fit, et adscensione fluminum, ab altera ibi parte aquis translatis, hic auctis. Atqui neque incrementa confertim et subito accidunt, neque aestu maris eruptiones tantum durant temporis, neque nullo fiunt ordine, neque secundum nostrum mare fiunt, neque quibusvis in locis. Restat, ut caussam adscribamus solo, sive quod mari subest, sive quod inundatur; potius tamen ei, quod mari subest. Hoc enim multo est mobilius, et quod ob humiditatem celerius mutari possit. Ventis enim, huiusmodi omnium rerum caussae, ibi est maior vis. Sed, sicuti dixi, caussa horum efficiens accidentium est, quod eadem sola alias attolluntur, alias subsidunt, non quod alia aliis sunt altiora, quod Strato sumsit, putans rem ut in fluminibus, ita etiam in mari habere,

θαλάττης ἀπαντᾶν· τὸ, ἀπὸ τῶν μετεώρων τόπων εἶναι τὴν ῥύσιν. Οὐδὲ γὰρ ἂν τȣ̃ κατὰ Βυζάντιον ῥȣ̃ τὸ ἔδαφος ᾐτιᾶτο, λέγων ὑψηλότερον τὸ τȣ̃ Εὐξείνȣ, ἢ τὸ τῆς Προποντίδος, καὶ τȣ̃ ἑξῆς πελάγȣς, ἅμα καὶ αἰτίαν προστιθείς· ἀπὸ γὰρ τῆς ἰλύος τῆς ἀπὸ τῶν ποταμῶν καταφερομένης πληρȣ̃σθαι τὸν βυθὸν, καὶ βραχὺν γίνεσθαι· διὰ τȣ̃το δὲ ῥεῖν καὶ εἰς τὰ ἐκτός. τὸν δ' αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν ἡμετέραν θάλασσαν συμπᾶσαν [x] μεταφέρει πρὸς τὴν ἐκτὸς, ὡς καὶ ταύτης μετεωρότερον τȣ̃δαφος ποιȣ́σης [y] τȣ̃ ὑποκειμένȣ τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει· καὶ γὰρ αὕτη ἐκ πολλῶν ποταμῶν πληρȣ̃ται, καὶ τὴν ὑποστάθμην τῆς ἰλύος δέχεται τὴν ἀνάλογον. Ἐχρῆν ȣ̃ν καὶ τὸν εἴσρȣν ὅμοιον γίνεσθαι τῷ κατὰ Βυζάντιον τὸν κατὰ στήλας καὶ τὴν Κάλπην. Ἀλλὰ τȣ̃το μὲν [z] ἐῶμεν· ἐρȣ̃σι γὰρ κἀκεῖ τȣ̃το συμβαίνειν, περισπᾶσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ἀμπώτεων, καὶ τῶν πλημμυρίδων, καὶ ἐπικρύπτεσθαι.

Ἐκεῖνο

x) μεταφέρει] μεταφέρειν Caſ. Reg. Venet. y) τȣ̃ ὑποκειμένȣ] Sic optime emendavit Breguignius h. l. vulgo τὸ ὑποκείμενον. z) ἐῶμεν] ἐῶ. Stroz. Vat. A.

re, nimirum fluxum fieri a ſublimioribus partibus. Alias maris fluxum, qui apud Byzantium ſit, non imputaſſet ſolo, ſublimius eſſe dicens Euxini ſolum, quam Propontidis, aut quod proxime ſequitur maris, ſimul etiam cauſam addens: nempe fundum impleri a limo quem illabentia ingerunt flumina, fierique brevem, ideoque aquam extra profluere; atque hanc cauſam ad univerſum noſtrum mare externi reſpectu transfert, quod nimirum hoc quoque ſublimius effecerit ſolum id quod Atlantico mari ſubiacet: quippe multis impleri fluminibus, ac certa proportione reſpondentem conſequitur limi ſubſidentiam. Atqui oportebat hoc pacto influxum maris, qui apud columnas Herculis et Calpen fit, ſimilem eſſe ei, qui eſt apud Byzantium. Verum hoc miſſum facio; dicent enim ibi quoque idem evenire, ſed avelli reciprocatione maris atque occultari.

Hoc

Ἐκεῖνο δὲ πυνθάνομαι, τί ἐκώλυε, πρὶν ἀνεῳγέναι τὸ στόμα τὸ κατὰ Βυζάντιον, ταπεινότερον ὂν τὸ τοῦ Εὐξείνου ἔδαφος τοῦ τῆς Προποντίδος καὶ τῆς ἑξῆς θαλάττης, πληρωθῆναι ὑπὸ τῶν ποταμῶν, εἴτε θάλατταν οὖσαν καὶ πρότερον, εἴτε λίμνην, [a] καὶ μείζω τῆς Μαιώτιδος; Εἰ γὰρ τοῦτο συγχωροῖτο, προσερήσομαι καὶ τοῦτο· ἆρά γε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκείνου καὶ τοῦ τῆς Προποντίδος οὐχ οὕτως εἶχεν, ὥς τε μέχρι μὲν ἡ αὐτὴ ἦν μὴ βιάζεσθαι πρὸς τὴν ἔκρυσιν διὰ τὴν ἐξίσης ἀντέρεισιν καὶ θλίψιν· ἐπειδὴ δὲ ὑπερεπόλασεν ἡ ἐντὸς, βιάσασθαι καὶ ἀπεράσαι τὸ πλεονάζον· ἐκ δὲ τούτου γίνεσθαι σύρρουν τὸ ἔξω πέλαγος τῷ ἐντὸς, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνῳ λαβεῖν, εἴτε θαλαττίῳ εἴτε λιμναίῳ μὲν πρότερον ὄντι, θαλαττίῳ δὲ ὕστερον, διὰ τὴν μίξιν καὶ τὴν ἐπικράτειαν. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο δώσουσιν, ἡ μὲν ἔκρυσις οὐκ ἂν κωλύοιτο, [b] ἡ νῦν pag. 52.

a) καὶ μείζω] καὶ abest e Mss. Vat. A. B. Venet. b) ἡ νῦν] Sic Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. prior. vulgo male ἢ νῦν.

Hoc autem quaero: Quid impediebat, antequam apertae sunt apud Byzantium maris fauces, quin fundus Euxini, cum esset humilior fundo Propontidis et maris quod deinceps est, impleretur affluxu fluminum, sive mare id est, sive lacus Maeotide maior? Si enim hoc concedatur, id porro quaeram, an non istius aquae, et aquae Propontidis superficies ita erant affectae, ut, quamdiu eaedem manebant, non cogeretur aqua ad effluxum, cum ex aequo se invicem sustinerent ac premerent superficies? Postquam autem interior est facta elatior, ibi demum vi erupit, atque quod abundabat evomuit: quo factum est, ut exterius cum interno conflueret mare, eandemque cum eo superficiem nancisceretur, sive marina fuit eius aqua, sive lacustris prius, deinde ob mixturam et maris vim superiorem marina. Nam si id quoque dabunt, hodie quoque effluxus nunquam prohibebitur, neque a superiore solo,

ῥῦν· οὐκ ἀπὸ ὑπερτέρου δὲ ἐδάφους, οὐδὲ ἐπικλινοῦς, ὅπερ ἠξίου Στράτων.

Ταυτὰ δὲ μεταφέρειν καὶ ἐπὶ τὴν ὅλην τὴν καθ᾽ ἡμᾶς θάλατταν, καὶ τὴν ἐκτὸς, μὴ ἐν τοῖς ἐδάφεσι, καὶ ταῖς [c] ἐπικλίσεσιν αὐτῶν τὴν αἰτίαν τοῦ ἔκρου τιθεμένους, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ποταμοῖς· ἐπεὶ οὐκ ἀπίθανον, κατ᾽ αὐτοὺς, οὐδ᾽ εἰ τὴν ὅλην θάλατταν τὴν ἡμετέραν, λίμνην πρότερον εἶναι συνέβαινε, πληρουμένην ὑπὸ τῶν ποταμῶν, ἐπιπολάσασαν ἐκπεσεῖν ἔξω διὰ τῶν κατὰ τὰς στήλας στενῶν, ὡς [d] ἐκ καταῤῥακτῶν, [e] ἐπαυξομένην ἀεὶ, καὶ μᾶλλον τὴν θάλατταν σύῤῥουν γενέσθαι ὑπ᾽ αὐτῆς τῷ χρόνῳ, καὶ συνδραμεῖν εἰς μίαν ἐπιφάνειαν, ἐκθαλαττωθῆναι δὲ διὰ τὴν ἐπικράτειαν. Οὐ φυσικόν δ᾽ ὅλως, οὔτε τοῖς ποταμοῖς εἰκάζειν τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ φέρονται κατὰ ἐπικλινὲς ῥεῖθρον, ἡ δὲ ἀκλινὴς ἕστηκεν. Οἱ δὲ πορθμοὶ ῥευματίζονται κατ᾽ ἄλλον τρόπον· οὐ διὰ τὸ τὴν ἰλὺν τὴν ἐκ τῶν

c) ἐπικλίσεσιν] ita Vat. B. Venet. vulgo ἐπικλύσεσιν. d) ἐκ καταῤῥακτῶν] ἐκ καταῤῥάκτου omnes libri scripti. e) ἐπαυξομένην ἀεὶ] ἐπ. δὲ ἀεὶ καὶ μᾶλλον. coni. Casaub.

solo, neque ab inclinato, quod voluit Strato.

Haec transferri possunt et ad totum nostrum mare, et ad externum, ita ut non in fundis et inclinationibus eorum causam effluxus quaeramus, sed in fluminibus. Nam ipsorum quoque sententia id absurdum non est, ne si totum quidem mare nostrum olim lacus fuit, qui a fluminibus impletus, turgente superficie per angustias apud Calpen eruperit veluti per catarractas, ac magis magisque auctus cum mari, successu temporis magis subinde confluxerit, et in unam concurrerit superficiem, ac qualitate maris praevalente ipse quoque maris naturam induerit. Omnino autem philosophiae naturali consentaneum non est, mare fluviis conferre, cum hi fluxu ferantur declivi, maris contra nulla sit declivitas. Et fretorum inundatio ab alia causa dependet, non ab eo, quod in-

τῶν ποταμῶν προσχῦν τὸν τῦ πελάγυς βυθόν. Ἡ γὰρ πρόσχωσις περὶ αὐτὰ συνίςαται τὰ ςόματα τῶν ποταμῶν· οἷον περὶ μὲν τὰ τῦ Ἴςρυ, τὰ λεγόμενα Στήθη· καὶ ἡ Σκυθῶν ἐρημία, καὶ ὁ Σαλμυδησσὸς, καὶ ἄλλων χειμάρρων συνεργύντων πρὸς τῦτο. περὶ δὲ τὰ τῦ Φάσιδος ἡ Κολχικὴ παραλία, δίαμμος, καὶ ταπεινὴ, καὶ μαλακὴ ὖσα. περὶ δὲ τὸν Θερμώδοντα, καὶ τὸν Ἶριν ὅλη Θεμίσκυρα, τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον, καὶ τῆς Σιδηνῆς τὸ πλέον· ὖτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἅπαντες γὰρ μιμῦνται τὸν Νεῖλον, ἐξηπειρῦντες τὸν πρὸ αὐτῶν f) πόρον· οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον. ἧττον μὲν, οἱ μὴ πολλὴν καταφέροντες τὴν ἰλύν· μᾶλλον δὲ, οἱ πολλήν τε, καὶ μαλακόγειον χώραν ἐπιόντες, καὶ χειμάρρυς δεχόμενοι πολλύς· ὧν ἐςὶ καὶ ὁ Πύραμος, ὁ τῇ Κιλικίᾳ πολὺ μέρος προσθείς· ἐφ' ὖ καὶ λόγιον ἐκπέπτωκέ τι τοιῦτον·

Ἔσσεται ἐσσομένοις, ὅτε Πύραμος εὐρυοδίνης pag. 53.
Ἠϊόνα προχέων ἱερὴν ἐς Κύπρον ἵκηται.

Ἐκ

f) πόρον] πόντον Bemb. Vat. B.

ingesto a fluviis coeno fundum pelagi exaggeret. Istae nempe terrae aggestiones ad ipsa fiunt fluviorum ostia: sicut Stethe quae ad Istri ostia dicuntur, et Scytharum desertum, et Salmydessus: alii quoque torrentes ad id operam suam conferunt: ad Phasidis exitum maritima Phasidis ora, arenosa humilis ac mollis: ad Thermodontem et Irin tota Themiscyra, campus Amazonum, et maior pars Sidenes: itaque etiam alii fluvii. Omnes enim Nilum imitantur, continenti adiungendo obiectum ostiis suis fretum, alii magis, alii minus: minus, qui non multum coeni deferunt; magis qui multum, et qui per molles transeunt agros, ac multos excipiunt torrentes. Qualis est etiam Pyramus, qui Ciliciae magnam adiecit partem: de quo etiam tale editum est oraculum:

Isthaec evenient, vastis quo Pyramus undis
Tempore, profuso continget litore Cyprum.

Na-

Ἐκ μέσων γὰρ τῶν τῆς Καταονίας πεδίων ἐνεχθεὶς πλωτὸς, καὶ [g] διεκπεσὼν διὰ τῶν τοῦ Ταύρου στενῶν εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν πρὸ ταύτης τε καὶ τῆς Κύπρου πόρον.

Αἴτιον δὲ τοῦ μὴ [h] φθάνειν τὴν χοῦν εἰς τὸ πέλαγος προϊοῦσαν τὴν ὑπὸ τῶν ποταμῶν κάτω φερομένην, τὸ τὴν θάλατταν ἀνακόπτειν αὐτὴν εἰς τοὐπίσω, παλίρροουσαν φύσει. Ἔοικε γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ καθάπερ ἐκεῖνα συνεχῶς ἀναπνεῖ τε καὶ ἐκπνεῖ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αὐτὴ, ἐξ αὐτῆς τε καὶ εἰς ἑαυτὴν συνεχῶς παλινδρομικήν τινα κινουμένη κίνησιν. [i] Δῆλον δὲ τῷ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἑστῶτι κατὰ τὴν κυμάτωσιν· ἅμα γὰρ κλύζονται οἱ πόδες καὶ γυμνοῦνται, καὶ πάλιν κλύζονται, καὶ τοῦτο συνεχῶς. τῷ δὲ κλύδωνι καὶ κῦμα ἐπιτρέχει, [k] κἂν γαληνότατον ᾖ ἐπιφερόμενον ἔχει τινὰ βίαν πλείω, καὶ ἀποῤῥίπτει πᾶν τὸ ἀλλότριον εἰς τὴν γῆν,

— Πολ-

g) διεκπεσὼν] διεκπεσάμενος Bemb. Reg. Stroz. A. B. Venet. Vat. B. h) φθάνειν] Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo φάνειν male. i) Δῆλον δὲ] Sic lego cum Casaub. vulgo δηλοῖ δέ. k) κ' ἂν γαληνοτ.] ὃ κἂν γαλ. coni. Casaub.

Navigabilis enim ille ex mediis Cataoniae campis effunditur, ac delatus per Tauri angustias in Ciliciam, in fretum, quod inter hanc et Cyprum est, exit.

Quod autem terra, quae a fluminibus defertur, non ulterius in mare progreditur, in causa est, quod mare suapte natura refluens eam retro relidit. Sicut enim animalia continenter spirant atque expirant, ita et mare, eodem modo in seipsum atque e seipso reciprocum quendam absque intermissione patitur motum. Itaque in litore stans aliquis ad alluvionem maris, sentire eum potest; simul enim et aqua teguntur pedes, et nudantur, et rursum teguntur, idque continenter. Cum fluctuatione quoque unda fertur, quae etsi placidissima sit, vim tamen habet quandam maiorem, et omnia aliena in terram reiicit:

—mul-

— Πολλὸν δὲ παρὲξ ἅλα φῦκος ἔχευε.

Μᾶλλον μὲν ἒν ἐν ἀνέμῳ συμβαίνει τἒτο· ἀλλὰ καὶ ἐν νηνεμίᾳ, καὶ ἐν ἀπογαίοις πνεύμασιν. ἒδὲ γὰρ ἧττον ἐπὶ γῆν φέρεται τὸ κῦμα ὑπεναντίως τῷ ἀνέμῳ, ὡς ἂν ἰδίαν τινὰ τῆς θαλάττης κίνησιν συγκινἒμενον [l] αὐτῷ. τοῦτο δὲ καὶ τὸ,

— Ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας
Κυρτὸν ἐὸν κορυφἒται, ἀποπτύει δ' ἁλὸς ἄχνην.

Καὶ τὸ,

Ἠϊόνες βοόωσιν ἐρευγομένης ἁλὸς ἔξω.

Ἡ μὲν ἒν ἔφοδος τἒ κύματος ἔχει τινὰ βίαν, ὥς τ' ἀπωθεῖσθαι τὸ ἀλλότριον. Καὶ δὴ καὶ κάθαρσίν τινα τῆς θαλάττης ταύτην φασὶ, καθ' ἣν καὶ τὰ νεκρὰ σώματα καὶ τὰ ναυάγια εἰς γῆν ἐκκυμαίνεται. Ἡ τ' ἀναχώρησις ἒκ ἔχει τοσαύτην βίαν, ὥστε νεκρὸν, ἢ ξύλον ἢ τὸ κἒφότατον φελλὸν ὑπὸ τἒ κύματος εἰς γῆν ἀναβληθῆναι· [m] ἒτε δ' ἐκ τῶν πλησίων

l) αὐτῷ] Sic lego cum Casaub. vulgo vitiose αὐτῇ.
m) ἒτε δ' ἐκ τῶν] Optimam emendationem Breguignii recepi. vulgo ἒτω δὲ καὶ τῶν.

— *multamque extra mare*
propulit algam.

Magis quidem hoc fit, flante vento, sed tamen etiam in malacia, et spirantibus a terra ventis; nihilominus enim tum fluctus quasi adversans vento ad terram fertur, utpote qui proprium maris motum comitetur. Huc pertinet illud quoque:

— *extremaque litora circum*
Tollitur incurvus, rorem maris et spuit altri.

Item:

Eructante salo raucam dant
litora vocem.

Undae igitur accessio vim habet quandam, ita ut aliena repellat. Atque hanc quidem maris quandam appellant purgationem, qua et cadavera et naufragiorum fragmina ad terram egeruntur. Recessio autem non habet tantum virium, ut cadaver, lignum aut levissimum suber, quod fluctus in terram eiecit, e vicinis locis

σίον αὐτῇ τόπων εἰς τὸ πέλαγος προσπεσεῖν ὑπολειφθέντων ὑπὸ τοῦ κύματος. Οὕτω δὴ καὶ τὴν χοῦν, καὶ τὸ σὺν αὐτῇ τεθολωμένον ὕδωρ ἐκκυμαίνεσθαι συμβαίνει, καὶ τοῦ βάρους ἅμα συνεργοῦντος, ὥς τε θᾶττον κατενεχθῆναι πρὸς τὴν γῆν κάτω, πρὶν εἰς τὸ πρόσω πελαγίσαι. Καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποταμοῦ βία παύεται, μικρὸν προελθοῦσα τοῦ στόματος. Οὕτω μὲν οὖν ἐνδέχεται προσχωσθῆναι τὸ πέλαγος πᾶν, ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν ἀρξάμενον, ἂν συνεχεῖς ἔχῃ τὰς ἐκ τῶν ποταμῶν ἐπιῤῥύσεις. Τοῦτο δ' ἂν συμβαίη, κἂν τοῦ [n] Σαρδονίου πελάγους ὑποθώμεθα βαθύτερον τὸν Πόντον, ὅπερ λέγεται τῶν ἀναμετρηθέντων βαθύτατον περὶ pag. 54. χιλίων ὀργυιῶν, ὡς Ποσειδώνιός φησι.

Τὴν μὲν οὖν τοιαύτην αἰτιολογίαν ἧττον ἄν τις ἀποδέξαιτο· μᾶλλον δ' ἀπὸ τῶν φανερωτέρων, καὶ τῶν καθ' ἡμέραν τρόπον τινὰ ὁρωμένων, ἀναπτέον τὸν λόγον. Καὶ γὰρ κατακλυσμοὶ, καὶ σεισμοὶ, καὶ ἀναφυσήματα, καὶ ἀποιδήσεις τῆς ὑφάλου γῆς, μετεωρί-

n) Σαρδονίου] Σαρδωνίου Reg.

cis relictis ab unda, in mare revehatur. Sic itaque pulverem quoque, et aquam cum eo turbatam fluctibus ad terram contingit eiici, adiuvante etiam gravitate, ut celerius deorsum ad terram subsidant, quam in altum propelli ut possint; vis enim fluvii vel modice ultra ostia progressa desinit. Hac ergo ratione totum mare ingesto limo tegi poterit, facto a litoribus initio, si continentes habeat amnium affluxus; poteritque id evenire, si Pontum Sardoo mari profundiorem ponamus, quod ubi profundissimum est CIↃ ulnarum altitudine praeditum inventum esse mensura, Posidonius perhibet.

Talem ergo caussarum explicationem fortassis minus aliquis probet. Praestet itaque rationem petere ex iis quae manifestiora sunt, et quotidie quodammodo cernuntur. Nam diluvia, terrae motus, eruptiones flatuum, et tumores subiti terrae in mari latentis, mare quoque extol-

εωρίζεσι καὶ τὴν θάλατταν· αἱ δὲ συνιζήσεις ταπεινεσιν αὐτήν. Οὐ γὰρ μύδροι μὲν ἀνενεχθῆναι δύνανται, καὶ μικραὶ νῆσοι, μεγάλαι δ' ἔ· ἐδὲ νῆσοι μὲν, ἤπειροι δ' ἔ. ὁμοίως δὲ καὶ συνιζήσεις, καὶ μικραὶ, καὶ μεγάλαι γένοιντ' ἂν, εἴπερ καὶ τὰ χάσματα, καὶ καταπόσεις χωρίων, καὶ κατοικιῶν, ὡς ἐπὶ Βέρας τε, καὶ Βιζώνης καὶ ἄλλων πλειόνων [o] ὑπὸ σεισμῶν γενέσθαι φασί· καὶ τὴν Σικελίαν ἐδέν τι μᾶλλον ἀπορρῶγα τῆς Ἰταλίας εἰκάζοι τὶς ἂν, ἢ ἀναβληθεῖσαν ὑπὸ τε Αἰτναίε πυρὸς ἐκ βυθοῦ, συμμεῖναι· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς Λιπαραίων νήσες καὶ Πιθηκέσας.

Ὁδ' ἔτως ἡδύς ἐστιν, [p] καίπερ μαθηματικὸς ὢν, ἐδὲ τὴν Ἀρχιμήδες βεβαιοῖ δόξαν· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν ὀχεμένων, παντὸς ὑγρε καθεστηκότος καὶ μένοντος τὴν ἐπιφάνειαν σφαιρικὴν εἶναι, σφαίρας ταὐτὸ κέντρον ἐχέσης τῇ γῇ. Ταύτην γὰρ τὴν δόξαν ἀπο-

o) ὑπὸ σεισμῶν] ὑπὸ σεισμε Caſ. Vat. B. Venet. p) καίπερ μαθηματικὸς] vulgo καὶ. Mss. Caſ. Reg. καὶ μή.

extollunt: ſubſidentesque in ſe eaedem terrae faciunt ut mare demittatur. Non enim maſſae quidem, et exiguae inſulae efferri e mari poſſunt, magnae non poſſunt, aut inſulae poſſunt, continentes non poſſunt: et ſubſidere etiam tam magna, quam parva poſſunt: quando hiatus etiam, abſorptaeque habitationes et urbes, ut Bura, Bizona, aliaeque plures terrae motibus abſorbtae feruntur, et Siciliam nihilo magis fruſtum ab Italia abruptum iudicari poteſt, quam vi Aetnei ignis rurſum e profundo proiectam ita cohaeſiſſe: itemque inſulas Liparaeorum et Pithecuſas.

Eratoſthenes autem adeo venuſtus eſt, ut tametſi mathematicum ſe profiteatur, tamen Archimedis repudiet ſententiam, qui in libro de iis quae vehuntur pronunciat, omnis humidi quod conſiſtat ac permaneat ſuperficiem eſſe ſphaericam, eiusque ſphaerae idem eſſe quod terrae centrum: quam ſententiam ap-

ἀποδέχονται πάντες οἱ μαθημάτων πως ἁψάμενοι. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐντὸς θάλατταν, καίπερ μίαν οὖσαν, ὥς φησιν, οὐ νομίζει ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν τετάχθαι, ἀλλ' [q] οὐδὲ τοῖς σύνεγγυς τόποις. Καὶ μάρτυράς γε τῆς τοιαύτης ἀμαθίας ἀρχιτέκτονας ἄνδρας ποιεῖται· καίτοι τῶν μαθηματικῶν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μέρος τῆς μαθηματικῆς ἀποφηναμένων. Φησὶ γὰρ καὶ Δημήτριον διακόπτειν ἐπιχειρῆσαι τὸν τῶν Πελοποννησίων ἰσθμὸν, πρὸς τὸ παρασχεῖν διάπλουν τοῖς στόλοις· κωλυθῆναι δ' ὑπὸ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναμετρησάντων καὶ ἀπαγγειλάντων μετεωροτέραν τὴν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ θάλατταν τῆς κατὰ Κεγχρέας εἶναι. ὥστε εἰ διακόψει τὸ μεταξὺ χωρίον, ἐπικλυσθῆναι ἂν ἅπαντα τὸν περὶ Αἴγιναν πόρον, καὶ [r] τὴν Αἴγιναν, καὶ αὐτὰς τὰς πλησίον νήσους, καὶ μηδὲ τὸν διάπλουν ἂν γενέσθαι χρήσιμον. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς εὐρίπους ῥοώδεις εἶναι, μάλιστα δὲ τὸν κατὰ Σικελίαν

q) οὐδὲ τοῖς] οὐδ' ἐν τοῖς Bemb. quod mihi non displicet.
r) τὴν Αἴγιναν] τὴν αὐτὴν Αἴγ. Venet.

probant omnes, qui mathematica attigerunt. At noster mare internum, quamquam sit unicum ipso etiam teste, sub una superficie constitutum esse negat, etiam in propinquis locis, et huius suae inscitiae testes laudat architectos, cum tamen architecturam quoque partem mathematum esse mathematici dicant. Dicit enim et Demetrium conantem isthmum Peloponnesiacum discindere, ut transitum classibus aperiret, prohibitum fuisse ab architectis, dimensis, et renunciantibus, mare quod est in sinu Corinthiaco celsius eo esse, quod ad Cenchreas: itaque si intercapedinem horum divideret, fore ut quidquid est ad Aeginae traiectum situm, et ipsa adeo Aegina vicinaeque insulae aquis obruerentur, illaque per isthmum navigatio esset futura inutilis. Hanc eandem ob causam Euripos quoque esse fluctuosos: maxime Siculum fretum, quod

λίαν πορθμὸν, ὃν φησιν ὁμοιοπαθεῖν ταῖς κατὰ τὸν ὠκεανὸν πλημμυρίσι τε καὶ ἀμπώτεσι· δίς τε γὰρ μεταβάλλειν τὸν ῥοῦν ἑκάστης ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καθάπερ τὸν ὠκεανὸν, δὶς μὲν πλημμυρεῖν, δὶς δὲ ἀναχωρεῖν. Τὴν μὲν οὖν πλημμυρίδα δεῖ ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τοῦ Τυῤῥηνικοῦ πελάγους εἰς τὸ Σικελικὸν κατα- pag. 55. φερομένην, ὡς ἂν ἐκ μετεωροτέρας ἐπιφανείας, [s] ὃν δὴ καὶ κατιόντα ὀνομάζεσθαι, ὁμολογεῖν δ' ὅτι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρχεταί τε καὶ παύεται καθ' ὃν αἱ πλημμυρίδες. ἄρχεται μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης καὶ τὴν δύσιν· λήγει δ' ὅταν συνάπτῃ τῇ μεσουρανήσει ἑκατέρᾳ, τῇ τε ὑπὲρ γῆς καὶ τῇ ὑπὸ γῆς· τῇ τε ἀμπώτει τὸν ἐναντίον ἐξιόντα καλεῖσθαι, ταῖς μεσουρανήσεσι τῆς σελήνης ἀμφοτέραις ἐναρχόμενον, καθάπερ αἱ ἀμπώτεις, ταῖς δὲ συνάψεσι ταῖς πρὸς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις παυόμενον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων εἰρήκασιν ἱκανῶς Ποσειδώνιός τε καὶ Ἀθηνόδωρος.

s) ὃν δὴ] ὃν δεῖ Venet.

quod eodem quo oceanum modo aeſtibus agitari dicit; bis enim quotidie mutare fluctum, ſicut et oceanus quavis die ac nocte bis exundat atque in ſe refluit. Exundationem quidem fatendum eſt, aquis a Tyrrheno mari ad Siculum tanquam a ſublimiore ſuperficie delatis fieri: atque hic aeſtus deſcendens nominatur; fatendum etiam, eodem eum tempore incipere atque deſinere, quo maris affluxus; incipit enim oriente atque occidente Luna, deſinit, cum ea ad medium coeli ſive ſupra ſive infra terram applicat: itemque refluxus eius freti eſt, quem contra abeuntem vocant, qui utroque Lunae ad medium coeli appulſu init ſicut mare reſorbitio, et ceſſat Luna oriente vel occidente.

Caeterum de maris hac aeſtuatione ſufficiunt, quae a Poſidonio ſunt et Athenodoro dicta,

δωρος. Περὶ δὲ τῆς τῶν πορθμῶν παλιῤῥοίας, ἐχόντων καὶ αὐτῶν φυσικώτερον λόγον, [t] κατὰ τὴν νῦν ὑπόθεσιν τοσοῦτον εἰπεῖν ἀπόχρη, ὅτι οὐδὲ εἷς τρόπος τοῦ ῥοώδεις εἶναι τοὺς πορθμοὺς, ὅγε κατ' εἶδος· οὐ γὰρ ἂν ὁ μὲν Σικελικὸς δὶς ἑκάστης ἡμέρας μετέβαλλεν, ὡς οὗτός φησιν, ὁ δὲ Χαλκιδικὸς ἑπτάκις, ὁ δὲ κατὰ Βυζάντιον οὐδὲ μετέβαλλεν, [u] ἀλλὰ διετέλει τὸν ἔκρουν ἔχων μόνον, τὸν ἐκ τοῦ Ποντικοῦ πελάγους εἰς τὴν Προποντίδα· ὡς δὲ Ἵππαρχος ἱστορεῖ καὶ μονάς ποτε ἐποιεῖτο. Οὔτ' εἰ τρόπος εἷς εἴη, ταύτην ἂν ἔχοι τὴν αἰτίαν ἥν φησιν ὁ Ἐρατοσθένης, ὅτι ἡ ἐφ' ἑκάτερα θάλαττα ἄλλην καὶ ἄλλην ἐπιφάνειαν ἔχει· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ποταμῶν τοῦτο γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ καταῤῥάκτας ἔχοιεν· ἔχοντες δὲ οὐ παλιῤῥοοῦσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ταπεινότερον ἀεὶ φέρονται. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ κεκλιμένον εἶναι τὸ ῥεῦμα καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Πελά-

t) κατὰ τὴν νῦν ὑποθ.] Sic Reg. Stroz. Venet. Interpr. in rel. Mss. et ed. τὸ νῦν deest. u) ἀλλὰ διετέλει] vulg. ἀλλ' ἢ διετ. Casaub. abiicit vocem ἀλλὰ; praetuli emend. Breguignii.

dicta. De fretorum autem fluxu ac refluxu, cum ipsi quoque magis physicam caussam habeant, hoc pro instituto nostro dixisse sufficiet, non unum esse in universum modum aestus fretis omnibus: alioqui non Siculum bis quotidie mutaretur, sicut ipse fieri fatetur, Chalcidicum septies, Byzantinum nunquam; id enim solum semper e Pontico mari in Propontidem effluxum habet: et Hipparcho si credimus, aliquando etiam substitit. Neque vero, si omnium esset fretorum eadem ratio, ab hac caussa id penderet quam Eratosthenes ponit, nempe quod alia atque alia esset marium quae utrinque sunt superficies. Nam ne fluminibus quidem hoc accideret, nisi ea haberent catarractas: quae autem hoc habent, non vicissim refluunt, sed ad humiliora identidem loca deferuntur: idque evenit, quia fluxus eorum inclinatus est, et inclinata superficies.

Πελάγȣς δὲ τίς ἂν φαίη κεκλιμένην ἐπιφάνειαν; καὶ μάλιϛα κατὰ τὰς σφαιροποιȣ́σας ὑποθέσεις τὰ τέσσαρα σώματα, ἃ δὴ καὶ ϛοιχεῖα φαμὲν· [x] ὥϛτ' οὐχ ὅτι παλιῤῥοȣ̃ντας, ἀλλ' οὐδὲ καθεϛῶτας, καὶ μένοντας, συῤῥοίας μὲν ἐν αὐτοῖς ȣ̓́σης, μὴ μιᾶς δὲ ἐπιφανείας, ἀλλὰ τῆς μὲν ὑψηλοτέρας, τῆς δὲ ταπεινοτέρας. Οὐ γὰρ ὥςπερ ἡ γῆ κατὰ ἕξιν ἐσχημάτιϛαι ϛερεὰ οὖσα, ὥςτε καὶ κοιλάδας [y] ἔχειν συμμενȣ́σας, καὶ ἀναϛήματα, οὕτω καὶ τὸ ὕδωρ· ἀλλ' αὐτῇ τῇ κατὰ τὸ βάρος ῥοπῇ τὴν ὄχησιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιεῖται, καὶ τοιαύτην λαμβάνει τὴν ἐπιφάνειαν οἵαν ὁ Ἀρχιμήδης φησίν.

Ἐπιφέρει δὲ τοῖς περὶ τȣ̃ Ἄμμωνος καὶ τῆς Αἰγύπτȣ ῥηθεῖσιν, ὅτι δοκοίη καὶ τὸ Κάσιον ὄρος περικλύζεσθαι θαλάττῃ, καὶ πάντα τόπον, ὅπȣ νῦν τὰ καλȣ́μενα Γέῤῥα, καθ' ἕκαϛά τε τεναγίζειν συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, συνελθȣ́σης δὲ τῆς θαλάσσης pag. 56.

x) Ὥϛ' ȣ̓χ ὅτι παλιῤῥοȣ̃ντας] Casaub. legendum censet ὡς' ȣ̓χ ὅτι παλιῤῥοȣ̃ντας οἷόν τε εἶναι. y) ἔχειν] ἔχει Venet.

ficies. Quis autem dixerit pelagi declivem esse superficiem? maxime qui ea supposita sequatur, quibus quatuor elementa sphaerica esse traduntur. Cum itaque non refluant fluvii, immo ne quidem consistant et maneant, propter fluendi vim quae illis inest, non unam habeant superficiem, sed altiorem et depressiorem necesse est. Non enim sicut terra habitu suo formae est solidae, ita ut cavernas etiam habeat permanentes, itemque eminentes quasdam partes: ita etiam aqua. Sed ipso suae gravitatis momento per terram fertur, eamque superficiem nanciscitur, quam ei Archimedes adscribit.

Porro iis, quae de Ammone et Aegypto dicta sunt, addit credere se Casium quoque montem mari fuisse tectum, et omnia ea loca ubi nunc sunt Gerra, in paludibus fuisse contiguis mari rubro, mari autem coeunte esse detecta.

Am-

λάσσης ἀποκαλυφθῆναι. Τὸ δὴ τεναγίζειν τὸν λεχθέντα τόπον συνάπτοντα τῷ τῆς ἐρυθρᾶς κόλπῳ, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἐπειδὴ τὸ συνάπτειν, σημαίνει καὶ τὸ σύνεγγυς, καὶ τὸ ψαύειν, ὥστε, εἰ ὕδατα εἴη, σύῤῥουν εἶναι θάτερον θατέρῳ. Ἐγὼ μὲν οὖν δέχομαι, καὶ τὸ συνεγγίζειν τὰ τενάγη τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ, ἕως ἀκμὴν ἐκέκλειστο τὰ κατὰ τὰς στήλας στενά· ἐκραγέντων δὲ, τὴν ἀναχώρησιν γενέσθαι, ταπεινωθείσης τῆς ἡμετέρας θαλάττης διὰ τὴν κατὰ τὰς στήλας ἔκρυσιν. Ἵππαρχος δὲ ἐκδεξάμενος τὸ συνάπτειν ταὐτὸν τῷ σύῤῥουν γενέσθαι τὴν ἡμετέραν θάλατταν τῇ ἐρυθρᾷ διὰ τὴν πλήρωσιν, αἰτιᾶται τί δή ποτε οὐχὶ τῇ κατὰ τὰς στήλας ἐκρύσει, μεθισταμένη ἐκεῖσε ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα, [z] συμμεθιστᾶ καὶ τὴν σύῤῥουν αὐτῇ γενομένην τὴν ἐρυθρὰν, [a] ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διέμεινεν ἐπιφανείᾳ, μὴ ταπεινουμένη· καὶ γὰρ κατ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη τὴν ἐκτὸς θάλατταν ἅπασαν σύῤ-ῥουν

z) συμμεθιστᾷ] συμμεθιστᾶναι. Reg. Venet. a) ἀλλ' ἐν τῇ] καὶ ἐν τῇ Reg. Venet.

Ambiguum vero est, quod dicitur ista loca paludibus tecta cum rubro mari fuisse contigua; nam contiguum et propinquum significat, et contingere: ut, siquidem aquae fuerunt, intelligantur confluxisse invicem. Atque ego quidem ita accipio, paludes istas dicere eum, prope ad mare rubrum accessisse, dum adhuc occlusae fuerunt apud columnas angustiae: quibus perruptis, effluxu per eas mare nostrum subsedisse, et siccatas esse paludes. At Hipparchus contiguum esse ita intelligit, quasi ob repletionem mare nostrum cum rubro confluxisset: reprehendensque Eratosthenem, quaerit aperto per columnas freto si nostrum mare effluxerit, cur non simul etiam rubrum mare, quod cum nostro fuerit continuum, effluxerit, sed eandem retinuerit superficiem, neque subsederit: cum ipsius quoque Eratosthenis de sententia externum mare totum

ῥεῦν εἶναι, ὥς τε καὶ τὴν ἑσπέριον καὶ τὴν ἐρυθρὰν μίαν θάλατταν εἶναι. Τοῦτο δ' εἰπὼν, ἐπιφέρει τὸ ἀκόλουθον τὸ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν, τήν τε ἔξω στηλῶν θάλατταν, καὶ τὴν ἐρυθρὰν, καὶ ἔτι [b] τὴν ταύτῃ γεγονυῖαν σύῤῥουν.

Ἀλλ' οὔτ' εἰρηκέναι τοῦτο [c] φησὶν Ἐρατοσθένης, τὸ, σύῤῥουν γεγονέναι κατὰ τὴν πλήρωσιν τῇ ἐρυθρᾷ· ἀλλὰ συνεγγίσαι μόνον· οὔτ' ἀκολουθεῖν τῇ μιᾷ καὶ συνεχεῖ θαλάττῃ, τὸ αὐτὸ ὕψος ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν· ὥσπερ οὐδὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ νὴ Δία τὴν κατὰ τὸ Λέχαιον, καὶ τὴν περὶ Κεγχρεάς. Ὅπερ καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐπισημαίνεται ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν λόγῳ· εἰδὼς οὖν τὴν δόξαν αὐτοῦ τοιαύτην, ἰδίᾳ τι πρὸς αὐτὸν λεγέτω, καὶ μὴ ἐξ ἑτοίμου λαμβανέτω, ὡς ἄρα ὁ φήσας μίαν εἶναι τὴν ἔξω θάλατταν, σύμφησι καὶ ὅτι μία ἐστὶν αὐτῆς ἡ ἐπιφάνεια.

b) τὴν ταύτῃ] τὴν ταύτην. Reg. c) φησὶν] φήσειεν coni. Casaub.

tum confluat, itaque et occiduum et rubrum mare unum sint. His dictis hoc concludit, eandem esse altitudinem maris, quod est extra columnas rubri, unumque cum altero confluxisse.

Atqui Eratosthenes negabit se hoc dixisse, mare nostrum cum rubro ob repletionem confluxisse, sed tantum prope ad id accessisse: negabit sequi unum et continuum mare eandem habere altitudinem atque superficiem, sicut ne nostrum quidem, atque adeo id quod est apud Lechaeum et Cenchreas, unica vult contineri superficie. Quod cum ipse annotaverit Hipparchus in disputatione sua contra illum, opinionemque illius habeat cognitam, de suo aliquid opponat potius, non hoc arripiat tanquam in promptu situm, eum qui ait externum mare esse continuum dare etiam hoc unicam esse eius superficiem.

Prae-

Ψευδῆ δ' εἶναι φήσας τὴν ἐπὶ τοῖς δελφῖσιν ἐπιγραφὴν Κυρηναίων θεωρῶν, αἰτίαν ἀποδίδωσιν οὐ πιθανήν· ὅτι ἡ μὲν τῆς Κυρήνης κτίσις ἐν χρόνοις φέρεται μνημονευομένοις, τὸ δὲ μαντεῖον οὐδεὶς μέμνηται ἐπὶ θαλάττῃ ποτὲ ὑπάρξαν. Τί γὰρ εἰ μηδεὶς μὲν ἱστορεῖ, ἐκ δὲ τῶν τεκμηρίων ἐξ ὧν εἰκάζομεν παράλιόν ποτε τὸν τόπον γενέσθαι, οἵ τε δελφῖνες ἀνετέθησαν, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἐγένετο ἐπὶ Κυρηναίων θεωρῶν; Συγχωρήσας δὲ τῷ μετεωρισμῷ τοῦ ἐδάφους συμμετεωρισθεῖσαν καὶ τὴν θάλασσαν ἐπικλύσαι
pag. 57. τοὺς μέχρι τοῦ μαντείου τόπους, πλέον τῶν τρισχιλίων σταδίων ἀπὸ θαλάττης διέχοντας, οὐ συγχωρεῖ τὸν μέχρι τοσούτου μετεωρισμὸν, ὥστε καὶ τὴν Φάρον ὅλην καλυφθῆναι, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Αἰγύπτου· ὥσπερ οὐχ ἱκανοῦ ὄντος τοῦ τοσούτου ὕψους καὶ ταῦτα ἐπικλύσαι. Φήσας δὲ, εἴπερ ἐπεπλήρωτο ἐπὶ τοσοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς θάλαττα πρὶν τὸ ἔκρηγμα τὸ κατὰ τὰς στήλας γενέσθαι, ἐφ' ὅσον εἴρηκεν ὁ Ἐρατοσθένης, χρῆναι καὶ τὴν Λιβύην πᾶσαν, καὶ τὰ πολλὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς

Praeterea falſi arguens inſcriptionem delphinorum de theoris Cyrenaeis, cauſam haud probabilem affert: ſcilicet quo tempore Cyrene ſit condita, memoriae eſſe proditum, oraculum autem illud maritimum aliquando fuiſſe, a nemine commemorari. Quid enim, ſi nemo id narrat, ſed tamen inter indicia ex quibus locum eum fuiſſe aliquando maritimum, delphinorum iſta dedicatio habetur et de Cyrenaeis inſcriptio? Concedens porro ſurſum elato fundo, ſurſum attolli quoque potuiſſe mare et aquis obruere locum usque ad oraculum, qui ultra tria ſtadiorum millia occupat: tamen tantam elevationem non admittit, quae Pharum totam et multa Aegypti loca poſſit obtegere: quaſi vero tanta altitudo non ſufficiat his quoque obruendis. Dicit deinde, ſi mare antequam fretum ad columnas perrumperet intumuit in tantum, quantum Eratoſthenes ait, neceſſario et totam Africam et multas Euro-

τῆς Ἀσίας κεκαλύφθαι πρότερον, τούτοις ἐπιφέρει, διότι καὶ ὁ Πόντος τῷ Ἀδρίᾳ σύῤῥους ἂν ὑπῆρξε κατά τινας τόπους· ἅτε δὴ τοῦ Ἴστρου ἀπὸ τῶν [d] κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου, καὶ ῥέοντος εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν, διὰ τὴν θέσιν τῆς χώρας. Ἀλλ' οὔτ' ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Πόντον μερῶν ὁ Ἴστρος τὰς ἀρχὰς ἔχει, ἀλλὰ τ' ἀναντία ἀπὸ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀδρίου ὀρῶν· οὔτ' εἰς ἑκατέραν τὴν θάλατταν ῥεῖ, ἀλλ' εἰς τὸν Πόντον μόνον· σχίζεταί τε πρὸς αὐτοῖς μόνον τοῖς στόμασι. Κοινὴν δέ τινα τῶν πρὸ αὐτοῦ τισὶν ἄγνοιαν ταύτην ἠγνόηκεν, ὑπολαβοῦσιν εἶναί τινα ὁμώνυμον τῷ Ἴστρῳ ποταμὸν, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν Ἀδρίαν ἀπεσχισμένον αὐτοῦ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ γένος Ἴστρων, δι' οὗ φέρεται, λαβεῖν τὴν προσηγορίαν· καὶ τὸν Ἰάσονα ταύτῃ ποιήσασθαι τὸν ἐκ τῶν Κόλχων ἀνάπλουν.

Πρὸς δὲ τὴν ἀθαυμαστίαν τῶν τοιούτων μεταβολῶν, οἵας ἔφαμεν αἰτίας εἶναι τῶν ἐπικλύσεων, καὶ τῶν τοιούτων παθῶν οἷα εἴρηται, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν,

K 5 καὶ

d) κατὰ τὸν Πόντον σχιζομένου] κ. τ. Π. τόπων σχιζ. Stroz. Vat. A. B. Venet.

Europae Asiaeque partes fuisse prius inundatas: hisque addit, Pontum quoque cum Adria debuisse quibusdam locis confluere, eo quod Ister a Ponticis partibus divisus, in utrumque dictorum marium effluat, ob positum locorum. Atqui neque Ponticis e partibus Ister oritur, sed contra a montibus ultra Adriam sitis: neque in utrumque exit mare, sed in solum Pontum, et finditur ad ostia demum sua. Communis autem hic ei cum aetate prioribus nonnullis est error, qui putaverunt esse quendam fluvium Istro cognominem, qui in Adriam exeat ab illo divulsus, ab eoque denominari gentem Istros per quos defluit, eoque Iasonem e Colchis navigasse.

Quo minus autem admiratio istarum mutationum, quas diximus esse diluviorum causas, dubium reddat, et eorum quae accidisse diximus Siciliae,

καὶ τὰς Αἰόλȣ νήσȣς, [e] καὶ ἐπὶ Πιθηκȣ́σας, ἄξιον παραθεῖναι καὶ ἄλλα πλείω τῶν ἐν ἑτέροις τόποις ὄντων, ἢ γενομένων ὁμοίων τȣ́τοις. ἀθρόα γὰρ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα πρὸ ὀφθαλμῶν τεθέντα, παύσει τὴν ἔκπληξιν. ([f] Εἰ δὲ τὸ ἀληθὲς ταράττει τὴν αἴσθησιν, καὶ δείκνυσι ἀπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων, καὶ τȣ̃ βίȣ παντός) οἷον εἴ τις [g] λέγει τὰς περὶ Θήραν καὶ Θηρασίαν νήσȣς ἱδρυμένας ἐν τῷ μεταξὺ πόρῳ Κρήτης καὶ Κυρηναίας, (ὧν ἡ Θήρα μητρόπολίς ἐστι τῆς Κυρήνης) καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα. Ἀνὰ μέσον γὰρ Θήρας καὶ Θηρασίας ἐκπεσȣ̃σαι φλόγες ἐκ τȣ̃ πελάγȣς ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας, ὥστε πᾶσαν ζεῖν καὶ φλέγεσθαι τὴν θάλασσαν, ἀνεφύσησαν κατ' ὀλίγον ἐξαιρομένην ὡς ἂν ὀργανικῶς, καὶ συντεθειμένην ἐκ μύδρων

e) καὶ ἐπὶ Πιθηκȣ́σας] καὶ Πιθ. omiſſo ἐπὶ. Reg. Vat. A. B. f) Εἰ δὲ] Sic lego pro vulg. Νυνὶ δέ. In Mss. ita haec verba leguntur: παύσει τὴν ἔκπληξιν νῦν· εἰ δε. Andreas Schott in obſ. Human. l. III. c. 35. pro ἀληθὲς ſuadet ἀηθὲς legi. F. totus locus uncis incluſus nil eſt niſi gloſſema, e margine in textum incuria librariorum migratum. g) λέγει τὰς] Sic Reg. Vat. A. B. Edit. vet. vulgo τὰς deeſt.

liae, Aeoli inſulis, et Pithecuſis: alia quoque conferenda his ſunt, quae aliis in locis ſunt aut fuerunt horum ſimilia. Haec enim exempla confertim ante oculos poſita, tollent haeſitationem. (Si autem ipſa veritas ſtuporem incutit, eo oſtenditur quam ſimus naturalium effectorum totiusque vitae imperiti). Verbi gratia, ſi quis memoret inſulas circa Theram et Theraſiam ſitas, in freto quod eſt inter Cretam et Cyrenem (quarum Thera eſt mater Cyrenes coloniae ex ea deductae) et Aegyptum et multas Graeciae partes. Nam medio inter Theram et Theraſiam loco e mari flammae emicuerunt per dies quatuor, adeo ut totum ferveret atque arderet mare: eaeque paulatim elatam veluti inſtrumentis quibusdam atque e maſſis

μύδρων νῆσον, ἐπέχυσαν δώδεκα σαδίων τὴν περί-
μετρον. μετὰ δὲ τὴν παύλαν τῦ πάθυς, ἐθάρρη-
σαν πρῶτοι Ῥόδιοι θαλαττοκρατῦντες ἐπιπροσπλεῦ-
σαι τῷ τόπῳ, καὶ Ποσειδῶνος Ἀσφαλίυ ἱερὸν ἱδρύ-
σασθαι κατὰ τὴν νῆσον. Ἐν δὲ τῇ Φοινίκῃ φησὶ pag. 58.
Ποσειδώνιος, γενομένυ σεισμῦ καταποθῆναι πόλιν
ἱδρυμένην ὑπὲρ Σιδόνος, καὶ αὐτῆς δὲ Σιδόνος σχεδόν
τι τὰ δύο μέρη πεσεῖν, ἀλλ' ὐκ ἀθρόως, ὥστε μὴ
πολὺν φθόρον ἀνθρώπων γενέσθαι. Τὸ δ' αὐτὸ πά-
θος καὶ ἐπὶ τὴν Συρίαν ὅλην διέτεινε, μετρίως δέ πως.
διέβη δὲ καὶ ἐπί τινας νήσυς τάς τε Κυκλάδας καὶ
τὴν Εὔβοιαν· ὥστε τῆς Ἀρεθύσης (ἔστι δ' ἐν Χαλκίδι
κρήνη) τὰς πηγὰς ἀποτυφλωθῆναι· συχναῖς δ' ἡμέ-
ραις ὕστερον ἀναβλύσαι κατ' ἄλλο στόμιον· μὴ παύ-
εσθαι δὲ σειομένην τὴν νῆσον κατὰ τὰ μέρη, πρὶν ἢ
χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ [h] Ληλάντῳ πεδίῳ, πηλῦ
διαπύρυ ποταμὸν ἐξήμεσε.

Πολλῶν

h) Ληλάντῳ] Λιλάντῳ Vat. A. B. Gemist. Pleth.

massis compositam insulam ediderunt, ambitu XII stadiorum. Postquam illud incendium cessavit, primi omnium Rhodii tunc maris imperium tenentes ausi sunt ad locum istum navibus accedere, et fanum Neptuno Asphalio in ista insula ponere. In Phoenicia scribit Posidonius terrae motu facto urbem absorptam fuisse supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis corruisse fere bessem, non confertim tamen, eoque non magnam hominum cladem accidisse. Id autem mali totam Syriam, mediocriter tamen, pervasit, et attigit insulas quasdam de Cycladibus: et in Euboea ita se exeruit, ut fontes Arethusae, quae in Chalcide est, obturati fuerint, qui fons multis post diebus alia erupit scaturigine: neque ante desiit insula per partes concuti, quam hiatus terrae in Lelanto campo apertus fluvium luti igniti evomuit.

Cum

Πολλῶν δὲ συναγωγὰς ποιησαμένων τοιαύτας, ἀρκέσει τὰ ὑπὸ τȣ̃ Σκηψίȣ Δημητρίȣ συνηγμένα, οἰκείως παρατεθέντα. Μνησθεὶς γὰρ τῶν ἐπῶν τούτων·

Κρȣνὼ δ' ἵκανον καλλιῤῥόω· ἐνθάδε πηγαὶ
Δοιαὶ ἀναΐσσȣσι Σκαμάνδρȣ δινήεντος.
Ἡ μὲν γὰρ θ' ὕδατι λιαρῷ, —
Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ,

ȣ̓κ ἐᾷ θαυμάζειν, εἰ νῦν ἡ μὲν τȣ̃ ψυχρȣ̃ ὕδατος μένει πηγὴ, ἡ δὲ τȣ̃ θερμȣ̃ ȣ̓χ ὁρᾶται. δεῖν γάρ φησιν αἰτιᾶσθαι τὴν [i] ἔκθλιψιν τȣ̃ θερμȣ̃ ὕδατος. Μιμνήσκεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν ὑπὸ Δημοκλέȣς λεγομένων, σεισμȣ̀ς τινας μεγάλȣς, τȣ̀ς μὲν πάλαι περὶ Λυδίαν γενομένȣς καὶ Ἰωνίαν, μέχρι τῆς Τρωάδος ἱςορȣ̃ντος, ὑφ' ὧν καὶ κῶμαι κατεπόθησαν, καὶ Σίπυλος κατεςράφη, κατὰ τὴν Ταντάλȣ βασιλείαν, καὶ ἐξ ἑλῶν λίμναι ἐγένοντο, τὴν δὲ Τροίαν ἐπέκλυσε κῦμα. Ἡ δὲ Φάρος

i) ἔκθλιψιν] ἔκλειψιν Gemist. Pleth.

Cum autem multi huiusmodi collegerint exempla, nobis sufficient convenienter apposita ea, quae collegit Demetrius Scepsius. Mentionem enim cum fecisset horum versuum:

Ad fontes geminos tumidi venere Scamandri:
Quorum alter calidam fundit lympham —
Alterius glaciem calidis aqua solibus aequat
Frigore. —

admirari nos vetat, quod nunc frigidae fons manet, calidae autem periit: pro causa enim accipiendam ait calidae aquae elisionem. Praeterea commemorat ea quae a Democle narrantur, terrae nimirum quosdam ingentes motus, qui olim in Lydia fuerunt et Ioniam usque ad Troadem, quibus et pagi sunt absorpti, et Sipylus eversa regnante Tantalo, et ex paludibus lacus magni facti, Troiamque fluctus inunda-

Φάρος ἡ κατ' Αἴγυπτον ἦν ποτε πελαγία· νῦν δὲ τρόπον τινὰ χερρόνησος γέγονεν· ὡς δ' αὔτως καὶ Τύρος καὶ Κλαζομεναί. Ἡμῶν δ' ἐπιδημούντων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ πρὸς Αἰγύπτῳ, περὶ Πηλούσιον καὶ τὸ Κάσιον ὄρος μετεωρισθὲν τὸ πέλαγος, ἐπέκλυσε τὴν γῆν καὶ νῆσον ἐποίησε τὸ ὄρος· ὥστε πλωτὴν γενέσθαι τὴν παρὰ τὸ Κάσιον ὁδὸν, τὴν ἐς Φοινίκην. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, οὐδ' εἴ ποτε διαστὰς ὁ ἰσθμὸς ἢ ἵζημα λαβὼν ὁ διείργων τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἀποφανεῖ πορθμὸν, καὶ σύῤῥουν ποιήσει τὴν ἐκτὸς θάλατταν τῆς ἐντὸς, καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας πορθμοῦ συνέβη. Εἴρηται δὲ περὶ τῶν τοιούτων τινὰ καὶ ἐν ἀρχαῖς τῆς πραγματείας, ἃ δεῖ συμφέρειν εἰς ἓν, καὶ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν κατασκευάζειν, τῶν τε τῆς φύσεως ἔργων, καὶ τῶν ἄλλων γινομένων μεταβολῶν.

Τόν τε Πειραιᾶ νησιάζοντα πρότερον, καὶ πέραν pag. 59. τῆς ἀκτῆς κείμενον, οὕτως φασὶν ὀνομασθῆναι· ὑπεναντίως δ' [k] ὁ Λευκὰς Κορινθίων τὸν ἰσθμὸν διακοψάν-

k) ὁ Λευκὰς] ἡ Λευκὰς Med. Vat. B.

undavit. Pharus quoque Aegyptia olim procul a littore sita fuit, quae nunc est quodam modo facta peninsula: sic et Tyrus et Clazomenae. Nobis autem Alexandriae, quae ad Aegyptum est, peregrinantibus, mare circa Pelusium et Casium montem elatum terram inundavit, et montem insulae in morem ambivit, ita ut via a Casio monte in Phoeniciam fuerit navigabilis. Nihil igitur mirabile, si aliquando isthmus, qui mare Aegyptium a rubro distinguit, ruptus aut subsidens fretum efficiet, facietque, ut externum mare cum interno confluat, sicut ad fretum apud Herculis columnas evenit. De his dicta sunt etiam nonnulla operis initio, quae sunt in unum conferenda, fidesque operum naturae et aliarum mutationum iis corroboranda.

Piraeeum quoque olim insulam fuisse, et ultra litus situm, inde nomen habere aiunt. Contra, Leucas insula facta est Corinthiis isthmum ex-

κοψάντων, νῆσος γέγονεν, ἀκτὴ πρότερον οὖσα· περὶ ταύτης γάρ φησι λέγειν τὸν Λαέρτην·

Οἷος Νήρικον εἷλον ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
Ἀκτὴν Ἠπείροιο· —

Ἐνταῦθα μὲν δὴ διακοπαὶ χειρότμητοι γεγόνασιν· ἀλλαχόθι δὲ προσχώσεις, ἢ γεφυρώσεις, καθάπερ ἐπὶ τῆς πρὸς Συρακούσαις νήσου, νῦν μὲν γέφυρά ἐστιν ἡ συνάπτουσα αὐτὴν πρὸς τὴν ἤπειρον· πρότερον δὲ χῶμα, ὥς φησιν Ἴβυκος, λογαίου λίθου, ὃν καλεῖ ἐκλεκτόν. Βοῦρα δὲ, καὶ Ἑλίκη, ἡ μὲν ὑπὸ χάσματος, ἡδ' ὑπὸ κύματος ἠφανίσθη. Περὶ Μεθώνην δὲ τὴν ἐν τῷ Ἑρμιονικῷ κόλπῳ, ἑπτὰ σταδίων τὸ ὕψος ἀνεβλήθη γενηθέντος ἀναφυσήματος φλογώδους, μεθ' ἡμέραν μὲν ἀπρόσιτον ὑπὸ τοῦ θερμοῦ καὶ τῆς θειώδους ὀδμῆς, νύκτωρ δ' εὐῶδες, ἐκλάμπον πόῤῥω, καὶ θερμαῖνον, ὥστε ζεῖν τὴν θάλατταν ἐπὶ σταδίους πέντε, θολερὰν δ' εἶναι καὶ ἐπὶ εἴκοσι σταδίους, προσχωσθῆναι δὲ πέτραις ἀποῤῥῶξι, πύργων οὐκ ἐλάττοσιν. ὑπὸ δὲ τῆς

exſcindentibus; de hac enim ait Laërtam loqui:

Qualis eram, quando munitam Nericon urbem
Litore in Epiri cepi. —

In his manu hominum diviſiones factae ſunt. Alibi autem aggerationes, aut pontium ſtructurae: ſicut hodie pons eſt, inſulam quae ante Syracuſas iacet cum continente coniungens: prius autem agger lecti (ut ait Ibycus) lapidis, quem vocat electum. Bura autem et Helice, altera hiatu, altera fluctibus eſt deleta. Circa Methonam porro in ſinu Hermionico terra altitudine ſeptem ſtadiorum egeſta eſt a flammoſa quadam efflatione: locusque is interdiu inacceſſus eſt ob calorem et ſulfureum odorem; noctu autem bene fragrat, proculque effulget et calefacit, adeo, ut mare ferveat per ſtadia quinque, et turbidum ſit usque ad xx, aggerque ſaxorum praeruptorum in eo exiſtat turrium magnitudini non ceden-

τῆς Κωπαΐδος λίμνης ἥ τε Ἄρνη κατεπόθη, καὶ Μίδεια, ἃς ὠνόμακεν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ καταλόγῳ·

Οἵ τε πολυςάφυλον Ἄρνην ἔχον, οἵ τε Μίδειαν.

Καὶ ὑπὸ τῆς Βιςωνίδος δὲ καὶ τῆς νῦν Ἀφνίτιδος λίμνης ἐοίκασι [l] κατακεκλύσθαι πόλεις τινὲς Θρακῶν· (οἱ δὲ, καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θραξὶν ὄντων.) καὶ ἡ πρότερον δὲ [m] Ἀρτεμίτα λεγομένη μία τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἤπειρος γέγονε. Καὶ ἄλλας δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀχελῷον νησίδων τὸ αὐτὸ πάθος [n] φησὶ παθεῖν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ προσχώσεως τοῦ πελάγους. συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ, ὡς Ἡσίοδος φησί. Καὶ Αἰτωλικαὶ δὲ ἄκραι τινές εἰσι νησίζουσαι πρότερον· καὶ ἡ Ἀςερία ἤλλακται, ἣν Ἀςερίδα φησὶν ὁ ποιητής·

Ἔςι δέ τις νῆσος μέσσῃ ἁλὶ πετρήεσσα.
Ἀςερὶς οὐ μεγάλη, λιμένες δ' ἐνὶ ναύλοχοι αὐτῇ
Ἀμφίδυμοι. —

νυνὶ

l) κατακεκλύσθαι] Vat. B. Bemb. κατακεκαλύφθαι. m) Ἀρτεμίτα] Sic Stroz. Ἀρτεμητα Reg. Venet. vulg. Ἀρτεμίx. n) φησὶ] f. φασὶ cum vet. Interpr.

cedentium. A Copaide etiam lacu Arne abſorpta eſt et Midea, quas in recenſione navium nominavit poëta:

Et qui vitiferam colit Arnen, quique Mideam.

Et a Biſtonide lacu, et ab eo, qui nunc Aphnetis dicitur, videntur quaedam urbes Thracum diluvio extinctae: alii Trerum urbes dicunt, ut qui inter Thraces habitarint. Artemita quoque una Echinadum inſularum quondam, continens facta eſt: idemque ait accidiſſe aliis quibusdam circa Acheloum inſulis, mari aggeſtu fluminis complanato; reliquas etiam aggere aggeſto continenti adiungi Heſiodus ait. Sunt et Aetolica quaedam promontoria, quae inſulae fuerunt olim. Mutata eſt etiam Aſteria, quam Aſteridem vocat Homerus:

At ſaxoſa iacet medio quaedam inſula ponto
Aſteris, et duplices habet haud ingens ea portus.

nunc

νυνὶ δ' ἐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυὲς ἔχει. Ἐν τε τῇ Ἰθάκῃ οὐδέν ἐςιν ἄντρον τοιἔτον, οὐδὲ Νυμφαῖον, οἷόν φησιν Ὅμηρος. Βέλτιον δὲ αἰτιᾶσθαι μεταβολὴν ἢ ἄγνοιαν, ἢ κατάψευσιν τῶν τόπων κατὰ τὸ μυθῶδες. τἔτο μὲν δὴ ἀσαφὲς ὂν, ἐῶ ἐν κοινῷ σκοπεῖν.

pag. 60. Ἡ δὲ Ἄντισσα νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μύρσιλός φησι· [o] τῆς Λέσβε καλεμένης πρότερον Ἴσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖσθαι συνέβη· νῦν δὲ τῆς Λέσβε πόλις ἐςίν. Οἱ δὲ καὶ τὴν Λέσβον τῆς Ἴδης ἀπερρωγέναι πεπιςεύκασι· καθάπερ τὴν Προχύτην καὶ τὴν Πιθηκἔσσαν τἔ Μισηνἔ, τὰς δὲ Καπρέας τἔ Ἀθηναίε, τὴν Σικελίαν δὲ τῆς Ῥηγίνης, τὴν Ὄσσαν δὲ τἔ Ὀλύμπε. Γεγόνασι δὲ καὶ περὶ ταῦτα τοιαῦται μεταβολαί. Καὶ ὁ Λάδων δὲ ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐπέσχέ ποτε τὸ ῥεῦμα. Δἔρις δὲ τὰς Ῥαγάδας, τὰς κατὰ Μηδίαν, ὀνομᾶσθαί φησιν ὑπὸ σεισμῶν ῥαγείσης τῆς περὶ τὰς Κασπίας πύλας γῆς, ὥς τε ἀνατραπῆναι πόλεις συχνὰς, καὶ κώμας, καὶ ποταμὲς ποικίλας μετα-

o) τῆς Λέσβε] Casaub. coni. τῆς γὰρ Λέσβε.

nunc ne anchora quidem in ea commode poteſt iaci. Nullum quoque in Ithaca hodie antrum aut nympharum domicilium eſt quale, Homerus deſcripſit. Praeſtat autem in his mutationem pro cauſa accipi, quam ignorationem aut fabuloſa de locis mendacia poëtae adſcribere: verum hoc, ut incertum, in medio relinquo.

Antiſſa inſula pridem fuit, ut Myrſilus ait, quod tum Lesbi nomen Iſſa eſſet, ita appellata: nunc eadem urbs eſt Lesbi. Sunt qui Lesbum ab Ida abruptam credunt, ut Prochytam et Pithecuſam a Miſeno, Capreas ab Athenaeo, a Rhegio Siciliam, Oſſam ab Olympo. Ladon quoque Arcadiae fluvius fluxum aliquando ſuum inhibuit. Et Duris Rhagades, quae in Media ſunt, nomen inde habere ait, quod terrae motibus rupta fuerit terra apud Caspias portas, compluresque everſae urbes et pagi, ac fluviorum variae inciderint

μεταβολὰς δέξασθαι. Ἴων δὲ περὶ τῆς Εὐβοίας φησὶν ἐν Ὀμφάλῃ [p] Σατυροῖς·

Εὐβοΐδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων
Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, [q] ἐκτεμὼν
Προβλῆτα πορθμόν. —

Δημήτριος δ' ὁ Καλατιανὸς τοὺς [r] καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμοὺς διηγούμενος, τῶν τε Λιχάδων νήσων καὶ τοῦ Κηναίου τὰ πολλὰ καταδῦναι φησί, τά τε θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπισχεθέντα πάλιν ῥυῆναι· τὰ δ' ἐν Αἰδηψῷ καὶ καθ' ἑτέρας ἀναῤῥαγῆναι πηγάς. Ὠρεοῦ δὲ τὸ πρὸς θαλάττῃ τεῖχος, καὶ τῶν οἰκιῶν περὶ ἑπτακοσίας συμπεσεῖν. Ἐχίνου τε καὶ [s] Φαλάρων καὶ Ἡρακλείας τῆς Τραχῖνος, τῶν μὲν πολὺ μέρος πεσεῖν·. Φαλάρων δὲ καὶ ἐξ ἐδάφους [t] ἀνατραπῆναι τὸ

p) Σατυροῖς] Sic Medic. Casaub. coni. Σατυρικῇ. vulgo inepte Σατυρεῖς. q) ἐκτεμὼν Προύβλῆτα πορθμόν.] In omnibus Codd. et Ed. haec verba ita leguntur: ἐκτέμνων Πρὸς Κρῆτα πορθμόν. quae optime emendavit Rich. Bentlei in Epist. ad Millium p. 57. r) καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα] Venet. καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. s) Φαλάρων] Sic Casaub. Reg. Venet. vulgo Φαλάρνα. t) ἀνατραπῆναι] ἀνατραφῆναι Venet.

rint mutationes. De Euboea quoque Ion sic in fabula satyrica Omphale:

Euboea rura fluctus Euripi levis
Boeotum ademit litori, excindens fretum
Proiectum. —

Demetrius porro Calatianus terrae motus, qui ab antiquis temporibus per Graeciam totam acciderunt, enumerans, Lichadum insularum et Cenaei multas partes demersas narrat, et thermas, quae sunt Aedepsi atque in Thermopylis, per triduum retentas, rursum fluxisse, ita quidem, ut Aedepsanae aliis eruperint fontibus. Orei murum maritimum et domos ad 10CC corruisse, Echini, Phalari et Heracleae Trachiniae magnam concidisse partem, Phalarum funditus eversam. Si-

τὸ κτίσμα. παραπλήσια δὲ συμβῆναι καὶ Λαρισεῦσι καὶ Λαρισσαίοις· καὶ Σκαρφείαν ἐκ θεμελίων ἀναῤῥιφῆναι, καὶ καταδῦναι σώματα χιλίων καὶ ἑπτακοσίων οὐκ ἐλάττω, Θρονίους δ' ὑπὲρ ἥμισυ τούτων. κῦμά τε ἐξαρθὲν τριχῇ, τὸ μὲν πρὸς Σκάρφην ἐνεχθῆναι καὶ Θρόνιον, τὸ δὲ πρὸς Θερμοπύλας, ἄλλο δὲ εἰς τὸ πεδίον, ἕως τοῦ Φωκικοῦ Δαφνοῦντος. πηγάς τε ποταμῶν ξηρανθῆναι πρὸς ἡμέρας τινάς· τὸν δὲ Σπερχειὸν ἀλλάξαι τὸ ῥεῖθρον, καὶ ποιῆσαι τὰς ὁδοὺς πλωτάς· τὸν δὲ Βοάγριον κατ' ἄλλης ἐνεχθῆναι φάραγγος· καὶ Ἀλόπης δὲ καὶ Κύνου καὶ Ὀποῦντος πολλὰ καταβλαβῆναι μέρη. Οἷον δὲ τὸ ὑπερκείμενον Φρούριον πᾶν ἀνατραπῆναι. Ἐλατείας δὲ τοῦ τείχους καταῤῥαγῆναι μέρος. περὶ δὲ Ἄλγωνον θεσμοφορίων ὄντων, πέντε καὶ εἴκοσι παρθένους ἀναδραμούσας εἰς πύργον τῶν ἐλλιμενίων κατὰ θέαν, πεσόντος τοῦ πύργου, πεσεῖν καὶ αὐτὰς εἰς τὴν θάλασσαν. Λέγουσι δὲ καὶ
pag. 61. τῆς Ἀταλάντης τῆς πρὸς Εὐβοίᾳ, τὰ μέσα, ῥήγματος γενομένου, διάπλουν δέξασθαι, μεταξὺ καὶ τῶν πεδίων

Similia evenisse Lariensibus et Larissaeis, Scarphiam e fundamentis subrutam, et demersos homines CIↃIↃCC non pauciores, Throniorum dimidiam partem horum, et amplius. Fluctum excitatum trifariam, cuius una pars ad Scarphen et Thronium delata, altera ad Thermopylas, tertia in campum usque ad Daphnuntem Phocidis: fontes fluminum per aliquot dies fuisse siccatos: Sperchium alveo mutato vias reddidisse navigabiles: Boagrium per aliam decurrisse convallem: Alopes, Cyni et Opuntis multas partes laesas. Oeum autem castellum, quod supra urbem situm fuit, totum eversum, partem muri Elateae concidisse: et apud Algonum cum Thesmophoria agerentur, xxv. virgines in turrim in portu sitam spectandi caussa accurrisse, ac ruina turris in mare decidisse. Ferunt et Atalantam, quae est iuxta Euboeam, ruptura accidente mediam navibus perviam redactam, campos quosdam ad

πεδίων ἔνια καὶ [u] μέχρι εἴκοσι σταδίων ἐπικλυσθῆναι, καὶ τριήρη τινὰ ἐκ τῶν νεωρίων ἐξαιρεθεῖσαν ὑπερπεσεῖν τοῦ τείχους.

Προστιθέασι δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν μεταστάσεων μεταβολὰς ἐπιπλέον τὴν ἀθαυμαστίαν ἡμῖν κατασκευάζειν ἐθέλοντες, ἣν ὑμνεῖ Δημόκριτος, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι πάντες· παράκειται γὰρ τῷ ἀθαμβεῖ, καὶ ἀταράχῳ, καὶ ἀνεκπλήκτῳ. Οἷον Ἰβήρων μὲν τῶν ἑσπερίων εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πόντου, καὶ τῆς Κολχίδος τόπους μετῳκισμένων, [u] οὓς καὶ ὁ Ἀράξης, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ὁρίζει· Κῦρος δὲ μᾶλλον, καὶ τὰ ὄρη τὰ Μοσχικά· Αἰγυπτίων δ' εἴς τε Αἰθίοπας καὶ Κόλχους· Ἐνετῶν δ' ἐκ Παφλαγονίας ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν. ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐθνῶν συνέβη, Ἰώνων τε, καὶ Δωριέων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ Αἰολέων. καὶ Αἰνιᾶνες οἱ νῦν Αἰτωλοῖς ὅμοροι, περὶ τὸ [x] Δώτιον ᾤκουν, καὶ τὴν Ὄσσαν μετὰ [y] Περαιβῶν·

u) οὓς καὶ ὁ Ἀράξης] Sic Casaub. legit. Medic. et Gemist. Pleth. ὣς κ' ὁ Ἀράξης. rel. et Ed. perperam Χοαράξης. x) Δώτιον] Sic Breguignius et Thyrwhitt in Coniectur. in Strab. p. 3. legunt pro vulg. Δάτιον, quod omnes Codd. tuentur. y) Περαιβῶν] Stroz. Περ[illegible]αιβῶν.

ad xx etiam stadia usque inundatos, et triremem quandam e navali ablatam supra muros decidisse.

His mutationes addantur peregrinatione gentium consecutae, ad maiorem admirationis vacuitatem parandam: quam, quia stupore ac perturbationibus liberat, valde praedicavit Democritus, aliique Philosophi. Ut quod Iberi occidentales in loca ultra Pontum et Colchidem commigrarunt, quos etiam Araxes, ut ait Apollodorus, ab Armenia separat: verius autem Cyrus et Moschici montes: Aegyptii in Aethiopiam et ad Colchos: Heneti e Paphlagonia ad Adriam. Quae eadem Graecis quoque evenerunt gentibus, Ionibus, Doribus, Achaeis, Aeolibus: et Aenianes Aetolis nunc finitimi, ad Dotium habitaverunt et Ossam inter Perrhaebos:

βῶν· καὶ αὐτοὶ δὲ Περραιβοὶ μετανάσται τινές. Πλήρης δέ ἐστι τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἡ νῦν ἐνεστῶσα πραγματεία· τινὰ μὲν οὖν καὶ πρόχειρα τοῖς πολλοῖς εἰσίν. αἱ δὲ τῶν Καρῶν, καὶ Τρήρων, καὶ Τεύκρων μεταναστάσεις, καὶ Γαλατῶν, ὁμοῦ δὲ καὶ τῶν ἡγεμόνων οἱ ἐπιπολὺ ἐκτοπισμοὶ, Μάδυός τε τοῦ Σκυθικοῦ, καὶ Τεαρκῶ τοῦ Αἰθίοπος, καὶ Κώβου τοῦ [z] Τρῆρος, καὶ Σεσώστριος, καὶ Ψαμμιτίχου τῶν Αἰγυπτίων, καὶ Περσῶν τῶν ἀπὸ Κύρου μέχρι Ξέρξου, οὐχ ὁμοίως ἐν ἑτοίμῳ πᾶσιν εἰσίν. Οἵ τε Κιμμέριοι, οὓς καὶ [a] Τρήρωνας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τι ἔθνος, πολλάκις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ Πόντου, καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παφλαγόνας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες· ἡνίκα Μίδαν αἷμά τι ταύρου πιόντα φασὶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεών. Λύγδαμις δὲ [b] τοὺς αὐτοῦ ἄγων, μέχι Λυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἷλεν· ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη. Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρῆρες

z) Τρῆρος] Sic Venet.; Reg. Τρωρός. vulgo Τρέως. a) Τρήρωνας] Τρῆρας Stroz. Vat. A. B. Venet. b) τοὺς αὐτοῦ] τοὺς αὐτοὺς Casaub. coni.

bos: sed et ipsi Perrhaebi peregrini sunt. Atque nostrum institutum refertum est huiusmodi exemplis. Quaedam horum in promptu sunt omnibus. Migrationes autem Carum, Trerum, Teucrorum, Galatarum, ducumque longinquae peregrinationes, Madyis Scythae, Tearco Aethiopis, Cobi e Trerum gente, Sesostris ac Psammitichi Aegyptiorum, Persarum a Cyro usque ad Xerxem, non itidem omnibus notae sunt. Ac Cimmerii quos et Trerones appellant, aut quaedam eorum natio, saepe incursiones fecerunt in dextram Ponti partem et iis contigua, modo in Paphlagoniam, alias in Phrygiam irrumpentes: quando etiam Midas tauri poto sanguine obiit. Lygdamis vero suos ducens usque ad Lydiam et Ioniam est progressus, ac Sardes cepit, periit in Cilicia. Saepe autem Cim-

Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους· τοὺς δὲ Τρῆρας καὶ Κῶβον ὑπὸ Μάδυος τὸ τελευταῖον ἐξελαθῆναί φασι τοῦ τῶν Κιμμερίων βασιλέως. Ταῦτα μὲν εἰρήσθω πρὸς ἅπασαν κοινῇ τὴν περίοδον τῆς γῆς ἔχοντα οἰκεῖαν ἱστορίαν.

Ἐπάνιμεν δ' ἐπὶ τὰ ἑξῆς ἀφ' ὧν παρέβημεν. Τοῦ γὰρ Ἡροδότου μηδένας Ὑπερβορέους εἶναι φήσαντος, μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίους λέγοι ἂν, φησὶν εἶναι [c] τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν ὁ Ἐρατοσθένης τῷ σοφίσματι τούτῳ, εἴ τις λέγοι μηδένας εἶναι ἐπιχαιρεκάκους, μηδὲ γὰρ ἐπιχαιραγάθους· κατὰ τύχην τε εἶναι καὶ Ὑπερνοτίους· pag. 62. κατὰ γοῦν τὴν Αἰθιοπίαν μὴ [d] ἐπιπνεῖν νότον, ἀλλὰ καὶ κατωτέρω. Θαυμαστὸν δ' εἰ καθ' ἕκαστον κλίμα πνέοντος ἀνέμου, καὶ πανταχοῦ τοῦ ἀπὸ μεσημβρίας νότου προσαγορευμένου, ἔστι τὶς οἴκησις ἐν ᾗ τοῦτο μὴ συμβαίνει. Τοὐναντίον γὰρ οὐ μόνον Αἰθιοπία ἔχοι ἂν τὸν

c) τὴν ἀπόδειξιν ὁμοίαν] In Mss. et ed. τὴν ἀπόδειξιν, καὶ ὁμοίαν. Delevi coni. copul. καὶ, autore Casaub. Eleganter Tyrwhitt. l. c. p. 4. totum locum ita refinxit: μηδὲ γὰρ Ὑπερνοτίους· γελοίαν φησὶν εἶναι κ. τ. λ. d) ἐπιπνεῖν] πνεῖν Reg. Vat. A. B. Venet.

Cimmerii et Treres huiusmodi fecerunt incursiones: ac Treras et Cobum tandem a Madye Cimmeriorum rege expulsos aiunt. Atque haec dicta sunt hoc loco, quorum historiae proprie ad totius terrae ambitum in universum pertinent.

Referat nunc se eo nostra unde egressa est oratio, et persequamur sequentia. Dixerat Herodotus nullos esse Hyperboreos, nam ne Hypernotios quidem esse. Id argumentum Eratosthenes simile ait esse cavillo isti, quo negantur esse qui malis alienis gaudeant, quia non sint qui bonis alienis gaudeant: fortassis etiam esse Hypernotios; nam in Aethiopia et locis adhuc inferioribus non spirare Austrum. Atqui mirum est, cum in quovis climate ventus spiret, et ubique is qui flat a meridie Auster vocetur, esse aliquam habitationem huius expertem. Contra enim non modo Aethiopia

τὸν καθ' ἡμᾶς νότον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωτέρω πᾶσα μέχρι τῦ ἰσημερινῦ. Εἰδ' ἄρα τὶ τῦ Ἡροδότυ, τῦτ' ἐχρῆν ἀντιᾶσθαι, ὅτι τὺς Ὑπερβορέυς τύτυς ὑπέλαβε [e] λέγεσθαι, παρ' οἷς ὁ Βορέας ὐ πνεῖ. καὶ γὰρ εἰ οἱ ποιηταὶ μυθικώτερον ὕτω φασὶν, [f] οἱ γ' ἐξηγύμενοι, τὸ ὑγιὲς ἂν ἀκύσαιεν, Ὑπερβορέυς τὺς βορειοτάτυς φασὶ λέγεσθαι· ὅρος δὲ τῶν μὲν βορείων ὁ πόλος, τῶν δὲ νοτίων ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τῶν ἀνέμων δ' ὁ αὐτὸς ὅρος. Ἑξῆς δὲ λέγει πρὸς τὺς φανερῶς πεπλασμένα καὶ ἀδύνατα λέγοντας· τὰ μὲν γὰρ ἐν μύθυ σχήματι, τὰ δ' ἱστορίας· περὶ ὧν ὐκ ἄξιον μεμνῆσθαι, ὐδ' ἐκεῖνον ἐχρῆν ἐν ὑποθέσει τοιαύτῃ φλυάρυς σκοπεῖν. Ἡ μὲν ὖν πρώτη διέξοδος αὐτῷ τῶν ὑπομνημάτων τοιαύτη.

ΚΕΦ.

e) λέγεσθαι] γενέσθαι Bemb. Stroz. Vat. B. f) οἱ γ' ἐξηγύμενοι] ita Bemb. Stroz. Vat. A. B. vulgo οἱ τ' ἐξηγ.

pia nostrum sentit Austrum, sed et superiores omnes usque ad aequinoctialem regiones. Quod cum ita sit, id in Herodoto erat reprehendendum, quod eos existimavit vocari Hyperboreos, apud quos non spiret Boreas. Nam tametsi fabulosius poëtae ista dicunt, atque eorum interpretes, id tamen audiendum erat, quod est rectius: scilicet Hyperborei, ut aiunt, ii dicuntur, qui maxime sunt omnium septentrionales: porro septentrionalium terminus est polus, meridionalium aequinoctialis, idemque est ventorum terminus. Secundum haec Eratosthenes disputat contra eos, qui perspicue falsa et impossibilia dixerunt, sive fabulae, sive historiae forma: quae quidem indigna sunt mentione, neque ipsum in tractatione talis materiae decebat nugas referre. Haec ergo est primi eius commentariorum explicatio.

CAP.

ΚΕΦ. Δ.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ πειρᾶται διόρθωσίν τινα ποιεῖσθαι τῆς γεωγραφίας, καὶ τὰς ἑαυτῦ [g] λέγει ὑπολήψεις· πρὸς ἃς πάλιν εἰ ἔςι τις ἐπανόρθωσις, πειρατέον προσφέρειν. Τὸ μὲν ὖν τὰς μαθηματικὰς ὑποθέσεις ἄγειν καὶ φυσικὰς, εὖ λέγεται· καὶ ὅτι εἰ σφαιροειδὴς ἡ γῆ καθάπερ καὶ ὁ κόσμος περιοικεῖται, καὶ τ' ἄλλα τὰ τοιαῦτα. Εἰ δὲ τηλικαύτη, ἡλίκην αὐτὸς εἴρηκεν, [h] οὐχ ὁμολογῦσιν. Οἱ ὕςερον δ' ἐπαινῦσι τὴν ἀναμέτρησιν· ὅμως δὲ πρὸς τὴν σημείωσιν τῶν κατὰ τὰς οἰκήσεις ἑκάςας φαινομένων προσχρῆται τοῖς διαςήμασιν ἐκείνοις Ἵππαρχος, ἐπὶ τῦ διὰ Μερόης καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Βορυσθένυς μεσημβρινῦ μικρὸν παραλλάττειν φήσας παρὰ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ περὶ τῦ σχήματος δ' ἐν τοῖς ἑξῆς

g) λέγει] Sic praeter Reg. omnes Codd. et Interpr. prior. vulgo λέγειν. h) ὐχ ὁμολογῦσιν — ἐπαινῦσι] Casaub ita legendum suadet: ὐχ ὁμολογῦσιν οἱ ὕςερον ὐδ' ἐπαινῦσι κ. τ. λ. forte legi posset: οὐχ ὁμολ. οἱ ὕςερον· ἐπαινῦσι δὲ —

CAP. IV.

Secundo libro quandam molitur Geographiae correctionem, et suas proponit sententias: quibus ipsis an aliqua possit adhiberi emendatio, tentandum est. Id quidem recte dicitur, quod mathematica et physica postulata sint usurpanda: et quod terra per orbem inhabitetur, siquidem sicut totum universum, ipsa quoque globi habeat figuram; aliaque id genus. Utrum vero ea sit, quam ipse ponit, quantitas, non convenit inter scriptores. Posteriores quidem dimensionem eius laudant: tamen Hipparchus ad annotanda, quae secundum habitationes diversa in rebus coelestibus observantur, adhibens ab eo tradita intervalla, in Meroës, Alexandrae et Borysthenis meridiano eum non nihil ait a vero deviasse. Deinceps de figura pluribus disserit, ac demonstrans terram

διὰ πλειόνων· καὶ δεικνὺς, ὅτι σφαιροειδὴς καὶ ἡ γῆ σὺν τῇ ὑγρᾷ φύσει, καὶ ὁ ὀυρανὸς, ἀλλοτριολογεῖν ἂν δόξειεν· ἀρκεῖ γὰρ τὸ ἐπὶ μικρόν.

Ἑξῆς δὲ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζων φησὶν, ἀπὸ μὲν Μερόης [i] ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ
pag. 63. μέχρι Ἀλεξανδρείας εἶναι μυρίους· ἔνθεν δὲ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον περὶ ὀκτακισχιλίους ἑκατὸν σταδίους· εἶτ' εἰς Βορυσθένη πεντακισχιλίους· εἶτ' ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν διὰ Θούλης (ἥν φησι Πυθέας ἀπὸ μὲν τῆς Βρεττανικῆς ἓξ ἡμερῶν πλοῦν ἀπέχειν πρὸς ἄρκτον, ἐγγὺς δ' εἶναι τῆς πεπηγυίας θαλάττης) ἄλλους ὡς μυρίους χιλίους πεντακοσίους. Ἐὰν οὖν ἔτι προσθῶμεν ὑπὲρ τὴν Μερόην ἄλλους τρισχιλίους τετρακοσίους, ἵνα καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων νῆσον ἔχωμεν, καὶ τὴν κινναμωμοφόρον, καὶ τὴν Ταπροβάνην, ἔσεσθαι σταδίους τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα διαστήματα δεδόσθω αὐτῷ· ὡμολόγηται γὰρ ἱκανῶς, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους ἐπὶ

i) ἐπὶ τοῦ] Sic optime Cod. Med. vulgo ἀπὸ τοῦ.

ram una cum aquae elemento globum constituere, sicut coelum, extra propositum vagari videtur. Haec enim paucis expedire oportuit.

Porro latitudinem terrae definiens iuxta meridiani circulum qui Meroën transit, a Meroë pronuntiat usque ad Alexandrinum esse CCIƆƆ stadia: inde ad Hellespontium ad VIII CIƆ atque C stadia: hinc ad Borysthenem IƆƆ, deinde ad circulum qui per Thulen transit (quam Pytheas a Britannia insula ait sex dierum navigationem abesse versus septentrionem, vicinam congelato mari) alia CCIƆƆ CIƆ IƆ stadia. Quod si adhuc addamus ultra Meroën alia III CIƆ CCCC stadia, ut etiam Aegyptiam insulam, Cinnamomiferam regionem, ac Taprobanam complectamur, fore in universum stadia XXXVIII*ies* millia.

Ac reliqua sane intervalla, quia satis de iis convenit, concedamus ita habere. Quis autem mentis compos intervallum, quod a Borysthene ad

ἐπὶ τὸν διὰ Θέλης κύκλον, τίς ἂν δοίη νῦν ἔχων; ὅ τε γὰρ ἱστορῶν τὴν Θέλην Πυθέας ἀνὴρ ψευδέστατος ἐξήτασται· καὶ οἱ τὴν Βρετανικὴν καὶ Ἱέρνην ἰδόντες, ἐδὲν περὶ τῆς Θέλης λέγεσιν, ἄλλας νήσες λέγοντες μικρὰς περὶ τὴν Βρετανικήν. [k] Αὕτη δὲ ἡ Βρετανικὴ τὸ μῆκος [l] ἴση πώς ἐστι τῇ Κελτικῇ παρεκτεταμένη, τῶν πεντακισχιλίων ἐ μείζων σταδίων, καὶ τοῖς ἄκροις τοῖς ἀντικειμένοις ἀφοριζομένη. Ἀντίκειται γὰρ ἀλλήλοις τά τε ἑῶα ἄκρα τοῖς ἑώοις, καὶ τὰ ἑσπέρια τοῖς ἑσπερίοις· καὶ τά γε ἑῶα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστὶ μέχρις ἐπόψεως, τό τε Κάντιον, καὶ αἱ τῦ Ῥήνε ἐκβολαί. Ὁ δὲ πλειόνων ἢ δισμυρίων ἀποφαίνει τὸ μῆκος τῆς νήσε, καὶ τὸ Κάντιον ἡμερῶν τινων πλῦν ἀπέχειν τῆς Κελτικῆς φησι. Καὶ τὰ περὶ τὲς Ὠστιαίες δὲ, καὶ τὰ πέραν τῦ Ῥήνε τὰ μέχρι Σκυθῶν, πάντα κατέψευσται τῶν τόπων. Ὅστις ἐν περὶ τῶν γνωριζομένων τόπων τοσαῦτα ἔψευσται, σχολῇ γ' ἂν

L 5

k) Αὕτη δὲ ἡ Βρ.] Sic lego cum Casaub. Mss. αὕτη τε ἡ Βρ. vulgo αὕτη τε καὶ ἡ Βρ. l) ἴση πώς] ἴσως πώς Reg.

ad Thulen ponit, pro vero iudicabit? cum et Pytheas, qui Thules historiam retulit, homo mendacissimus sit inventus, et qui Iberniam et Britanniam viderunt, nihil de Thule dicant, sed alias quasdam parvas circa Britanniam insulas commemorent. Et ipsa Britannia longitudine fere aequalis est Celticae iuxta porrectae, non amplius 5000 stadiorum, atque extremitatibus oppositae regionis definitur. Opponuntur enim invicem orientales orientalibus, atque occiduae occidentalibus: adeoque orientales propinquae invicem sunt, ita, ut altera ab altera conspici possit, Cantium inquam et Rheni ostia. At ille insulam xx stadiorum millibus longiorem facit, aitque Cantium aliquot dierum navigatione abesse a Celtica. De Ostiaeis etiam, et quae trans Rhenum sunt ad Scythiam usque locis, omnia falsa perhibuit; ut qui tam multa de iis mentitus sit quae nota sunt omnibus, non facile videatur de iis

ἂν περὶ τῶν ἀγνοȣμένων παρὰ πᾶσιν ἀληθεύειν δύναιτο.

Τὸν δὲ διὰ τȣ̃ Βορυσθένȣς παράλληλον, τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ διὰ τῆς Βρεττανικῆς εἰκάζȣσιν Ἵππαρχός τε καὶ ἄλλοι, ἐκ τȣ̃ τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ τὸν διὰ Βυζαντίȣ, τῷ διὰ Μασσαλίας· ὃν γὰρ λόγον εἴρηκε τȣ̃ ἐν Μασσαλίᾳ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, τὸν αὐτὸν καὶ Ἵππαρχος κατὰ τὸν ὡμώνυμον καιρὸν εὑρεῖν ἐν τῷ Βυζαντίῳ φησίν. ἐκ Μασσαλίας δὲ εἰς μέσην τὴν Βρεττανικὴν ȣ̓ πλέον ἐςὶ τῶν πεντακισχιλίων ςαδίων. ἀλλὰ μὴν ἐκ μέσης τῆς Βρεττανικῆς ȣ̓ πλέον τῶν τετρακισχιλίων προελθὼν, εὕροι ἂν οἰκήσιμον ἄλλως πως (τȣ̃το δ᾽ ἂν εἴη τὸ περὶ τὴν Ἰέρνην·) ὥς τε τὰ ἐπέκεινα εἰς ἃ ἐκτοπίζει τὴν Θȣ́λην, ȣ̓κέτ᾽ οἰκήσιμα. Τίνι δ᾽ ἂν καὶ ςοχαςμῷ λέγοι τὸ ἀπὸ τȣ̃ διὰ Θȣ́λης ἕως τȣ̃ διὰ Βορυσθένȣς μυρίων καὶ χιλίων πεντακοσίων, ȣ̓χ ὁρῶ.

Διαμαρτὼν δὲ τȣ̃ πλάτȣς, ἠνάγκαςαι καὶ τȣ̃ μήκȣς ἀςοχεῖν. Ὅτι μὲν γὰρ πλέον ἢ διπλάσιον τὸ γνώ-

iis vera traditurus, quae ab omnibus ignorantur.

Iam parallelum qui per Borysthenem transit, eundem esse cum Britannico Hipparchus aliique inde coniiciunt, quod idem parallelus est Byzantii ac Massiliae: nam quam Eratosthenes umbrae ad gnomonem rationem Massiliae adscripsit, eandem se sub eiusdem nominis tempus Byzantii observasse Hipparchus scribit. Iam a Massilia in mediam Britanniam non amplius est ıɔɔ stadiis. Atqui e Britannia media non amplius IV stadiorum progressus millia, terram inveniet, quae vix habitari possit (et haec erit circa Hiberniam,) ut ulteriora ista, in quae ille Thulen reiicit, non iam habitari possint. Qua etiam ductus coniectura dixerit inter Thules et Borysthenis circulum ccıɔɔ ac cıɔıɔ stadia interesse, non video.

Caeterum a latitudine aberrans, necessario etiam in longitudine designanda est allucinatus. Nam cognitam longitudinem cognita latitudine

γνώριμον μῆκος ἐστὶ τοῦ γνωρίμου πλάτους, ὁμολογοῦσι καὶ pag. 64. οἱ ὕστερον καὶ τῶν ἄλλων οἱ χαριέστατοι· λέγω δὲ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπὶ τὰ ἄκρα [m] τῆς Ἰβηρίας, καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰθιόπων ἕως τοῦ κατὰ Ἰέρνην κύκλου. Ὁρίσας δὲ τὸ λεχθὲν πλάτος, τὸ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων Αἰθιόπων μέχρι τοῦ διὰ Θούλης, ἐκτείνει πλέον ἤδη τὸ μῆκος, ἵνα ποιήσῃ πλέον ἢ διπλάσιον τοῦ λεχθέντος πλάτους. Φησὶ δ' οὖν, τὸ μὲν τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ στενώτατον, σταδίων μυρίων ἑξακισχιλίων· τὸ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀκρωτήρια τεῖνον, τρισχιλίοις εἶναι μεῖζον· τὸ δὲ ἔνθεν ἐπὶ Κασπίους πύλας μυρίων τε καὶ τετρακισχιλίων· εἶτ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην μυρίων· ἐπὶ δὲ τὸν Νεῖλον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου πεντακισχιλίων· ἄλλους δὲ χιλίους καὶ [n] τριακοσίους μέχρι Κανωβικοῦ στόματος· εἶτα μέχρι τῆς Καρχηδόνος μυρίους τρισχιλίους πεντακοσίους· εἶτα μέχρι στηλῶν ὀκτακισχιλίους τοὐλάχιστον· ὑπεραί-

m) τῆς Ἰβηρίας καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰθ.] In Msstis et Ed. τῆς Ἰβ. τοῦ Αἰθ. Emendavi h. l. iuxta ſententiam Caſaub. n) τριακοσίους] Sic ex ipſo Strabone Lib. XVII. p. 1140. ed. Almelov. monente quoque Goſſellino in *Géographie des Grecs analyſée* p. 13. ſcripſi pro πεντακοσίους vulg.

dine duplo eſſe ampliorem, cum poſteriores, tum reliquorum etiam elegantiſſimus quisque confitetur: ab extremis Indiae usque ad ultimos Hispaniae fines longitudinem, ab extremis Aethiopibus usque ad Thulen latitudinem dico. Hanc ille poſtquam definiit, longitudinem porro extendit, ut amplius dupla eius ad latitudinem efficiat proportionem. Itaque inquit, Indiam usque ad Indum fluvium, ubi eſt arctiſſima, porrigi per XVI ſtadiorum millia: quae ad extremas pertinent partes, tribus ſtadiorum millibus amplius: inde ad Caſpias usque portas, XIV millia: hinc ad Euphratem CCIↃↃ: ab hoc ad Nilum IↃↃ: rurſum usque ad Canopicum oſtium CIↃ CCC; atque hinc Carthaginem usque XIII*es* millia: indeque ad columnas Herculis VIII minimum millia: ſummam ergo

ὑπεραίρειν δὲ τῶν ἑπτὰ μυριάδων [o] ὀκτακοσίοις. δεῖν δὲ ἔτι προσθεῖναι τὸ ἐκτὸς Ἡρακλείων στηλῶν κύρτωμα τῆς Εὐρώπης, ἀντικείμενον μὲν τοῖς Ἴβηρσι, προπεπτωκὸς δὲ πρὸς τὴν Ἑσπέραν, οὐκ ἔλαττον σταδίων τρισχιλίων· καὶ τὰ ἀκρωτήρια τά τε ἄλλα καὶ τὸ τῶν Ὠστιδαμνίων, ὃ καλεῖται [p] Κάλβιον, καὶ τὰς κατὰ τοῦτο νήσους, ὧν τὴν ἐσχάτην Οὐξισάμην φησὶ Πυθέας ἀπέχειν ἡμερῶν τριῶν πλοῦν. Ταῦτα δ' εἰπὼν, τὰ τελευταῖα οὐδὲν πρὸς τὸ μῆκος συντείνοντα προσέθηκε τὰ περὶ τῶν ἀκρωτηρίων, καὶ τῶν Ὠστιδαμνίων, καὶ τῆς Οὐξισάμης, καὶ ὧν φησὶ νήσων· ταῦτα γὰρ [q] πάντα προσάρκτιά ἐστι, καὶ Κελτικὰ, καὶ οὐκ Ἰβηρικὰ, μᾶλλον δὲ Πυθέου πλάσματα. Προστίθησι τοῖς εἰρημένοις τοῦ μήκους διαστήμασιν, ἄλλους σταδίους δισχιλίους μὲν πρὸς τῇ δύσει, δισχιλίους δὲ πρὸς τῇ ἀνατολῇ, ἵνα σώσῃ [r] τὸ πλέον ἢ ἥμισυ τοῦ μήκους τὸ πλάτος εἶναι.

Παρα-

o) ὀκτακοσίοις] ὀκτακοσίους Vat. A. B. p) Κάλβιον] Κάβλιον Reg. Stroz. Vat. A. B. q) πάντα — ἐστι] πάντα φησι προσάρκτια, Vat. A. B. Venet. r) τὸ πλέον ἢ ἥμισυ] ita Vat. A. B. vulg. τὸ πλέον ἥμισυ. Casaub. coni. οὐ πλέον ἢ ἥμισυ. Forte leg. τὸ πλ. ἢ ἥμ. τὸ μῆκος τοῦ πλάτους· ut existimat quoque Breguignius.

ergo fieri stadiorum LXXes millium: et octingentorum: addendam vero adhuc esse Europae curvitatem extra columnas, quae Hispanis opposita vergit ad occasum, non minor tribus stadiorum millibus, et extremitates cum alias, tum Ostidamniorum, quod appellatur Calbium, eique adiacentes insulas, quarum ultimam Uxisamam Pytheas ait abesse tridui navigatione. Haec ille differens, ultima ista nihil ad longitudinem pertinentia adiecit de promontoriis, et Ostidamniis et Uxisama, ac quas memorat insulis: atque ! haec versus septentrionem sita, et Celtica sunt, non Hispanica, imo Pytheae potius sunt figmenta. Deinde ad haec longitudinis spatia alia duo stadiorum millia occidenti, totidem orienti adiicit, ut latitudinem longitudinis non aequare semissem teneat.

Pluri-

Παραμυθούμενος δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι κατὰ φύσιν ἐςὶ τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν διάςημα μεῖζον λέγειν· [s] κατὰ φύσιν φησὶν εἶναι ἀπὸ τῆς ἕω πρὸς τὴν ἑσπέραν μακροτέραν εἶναι τὴν οἰκουμένην, [t] .... καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς οἱ μαθηματικοί [u] φασι, κύκλον συνάπτειν, συμβάλλουσαν ἑαυτὴν ἑαυτῇ· ὥςτ' εἰ μὴ τὸ μέγεθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους ἐκώλυε, κἂν πλεῖν ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἰβηρίας εἰς τὴν Ἰνδικὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, τὸ λοιπὸν μέρος παρὰ τὸ λεχθὲν διάςημα, ὑπὲρ τὸ τρίτον μέρος ὂν τοῦ ὅλου κύκλου· εἴπερ ὁ διὰ Θινῶν ἐλάττων ἐςὶν εἴκοσι μυριάδων· pag. 69 ὅπου πεποιήμεθα τὸν εἰρημένον ςαδιασμὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς εἰς τὴν Ἰβηρίαν .... Οὐδὲ ταῦτα οὖν εὖ λέγει· οὗτος γὰρ ὁ λόγος [x] τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ'

s) κατὰ φύσιν φησὶν] Sic omnes Codd. in edit. φησὶν deest. t) ....: καθάπερ εἰρήκαμεν] Casaub. supplendum censet τὴν γὰρ μεγάλην θαλάτταν, καθάπερ κ. τ. λ. Seidel. V. C. vero in Fragm. Eratosth. p. 75. τὴν γὰρ ἔξω θαλάτταν, καθάπερ — u) φασὶ] ita vet. Interpr. vulgo φησι. x) τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου] ita Stroz. Vat. A. B. Venet. vulg. τὰ τῆς μὲν περὶ τ. ε. Totum locum autem Seidel. l. c. p. 76. ita restituere tentat: οὗτος γὰρ ὁ λόγος, τὰ μὲν περὶ τῆς εὐκράτου, καὶ καθ' ἡμᾶς ζώνης, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐςὶ, γένοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικούς· περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης συμπαραδηλοῦν, ποῖόν τι καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς ἐςὶ, τοῦτο οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ.

Pluribus deinde verbis persuadere nititur natura ita esse comparatum, ut intervallum ab ortu ad occasum reliquo sit maius: id quoque addit, terrae habitatae eandem esse naturam, ut ab oriente in occidentem longius sit intervallum .... sicut et ante diximus circulum scribere, uti mathematici loqui solent, atque in se redire. Itaque, nisi Atlantici maris obstaret magnitudo, posse nos navigare per eundem parallelum ex Hispania in Indiam, id quod reliquum est ultra dictam distantiam, quod totius circuli trientem excedit: siquidem circulus per Thinas ductus minor est ducentis milliaribus, ubi nos stadia dimensi sumus ex India in Hispaniam. .... Neque haec recte dicit. Namque hoc argumentum de temperata, seu nostra

καθ' ἡμᾶς ζώνης λέγοιτ' ἂν κατὰ τοὺς μαθηματικοὺς, ἧς μέρος ἡ οἰκουμένη ἐστι. περὶ δὲ τῆς οἰκουμένης, ... καλοῦμεν γὰρ οἰκουμένην ἣν οἰκοῦμεν καὶ γνωρίζομεν· ἐνδέχεται δὲ ἐν τῇ αὐτῇ εὐκράτῳ ζώνῃ καὶ δύο οἰκουμένας εἶναι, [y] ἢ καὶ πλείους, εἰ καὶ μάλιστα ἐγγὺς τοῦ διὰ Θινῶν κύκλου τοῦ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους γραφομένου. Πάλιν δὲ ἐπιμένων τῇ περὶ τοῦ σφαιροειδῆ τὴν γῆν εἶναι ἀποδείξει τῆς αὐτῆς ἐπιτιμήσεως ἂν τυγχάνοι. Ὡς δ' αὔτως καὶ πρὸς τὸν Ὅμηρον οὐ παύεται περὶ τῶν αὐτῶν διαφερόμενος.

Ἑξῆς δὲ περὶ τῶν ἠπείρων εἰπὼν γεγονέναι πολὺν λόγον, καὶ τοὺς μὲν τοῖς ποταμοῖς διαιρεῖν αὐτὰς, τῷ τε Νείλῳ καὶ τῷ Ταναΐδι, νήσους ἀποφαίνοντας· τοὺς δὲ τοῖς ἰσθμοῖς, τῷ τε μεταξὺ τῆς Κασπίας καὶ τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, καὶ τῷ μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ τοῦ Ἐκρήγματος· τοὺς δὲ χερρονήσους αὐτὰς λέγειν· οὐχ ὁρᾶν φησι, πῶς ἂν εἰς πράγματα κατα-

y) ἢ καὶ πλείους] ita lego cum Reg. Venet. vulgo ἀεὶ καὶ πλ.

nostra zona, cuius pars terra habitata est, mathematicis relinquendum est. De terra habitata autem .... habitatam nempe appellamus eam terram, quam inhabitamus et notam habemus. Possunt autem in eadem temperata zona vel duae habitatae terrae esse, immo et plures, praesertim proxime ad circulum qui per Thinas et Atlanticum mare describitur. Rursum deinde insistens demonstrationi de terrae forma, quam globum referre ait, eandem meretur reprehensionem. Itemque, quod nullum finem facit Homerum iisdem de rebus impugnandi.

Deinde ostendit varias de continentium distinctione sententias fuisse, alios eas fluviis divisisse Nilo ac Tanai, itaque insulas effecisse: alios isthmis, qui sunt inter Caspium ac Ponticum mare, et inter rubrum mare ac Ecregma: alios eas pro peninsulis habere. Ad haec ille ait se non videre, quomodo ea quaestio ad

[z] κατασρέφοιτο ἡ ζήτησις αὕτη, ἀλλὰ μόνον ἐριν διαιτώντων μᾶλλον κατὰ Δημόκριτον εἶναι. μὴ ὄντων γὰρ ἀκριβῶν ὅρων καθάπερ Κολυττοῦ καὶ Μελίτης (οἷον σηλῶν ἢ περιβόλων,) τῦτο μὲν ἔχειν φάναι ἡμᾶς, ὅτι, τῦτο μέν ἐσι Κολυττὸς, τυτὶ δὲ Μελίτη, τοὺς ὅρυς δὲ μὴ ἔχειν εἰπεῖν. Διὸ καὶ [a] συμβαίνειν κρίσεις πολλάκις περὶ χωρίων τινῶν· καθάπερ Ἀργείοις μὲν καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ Θυρέας, Ἀθηναίοις δὲ καὶ Βοιωτοῖς περὶ Ὠρωπῦ. [b] Ἄλλως τε τοὺς Ἕλληνας τὰς τρεῖς ἠπείρυς ὀνομάσαι, οὐκ εἰς τὴν οἰκυμένην ἀποβλέψαντας, ἄλλ' εἴς τε τὴν σφετέραν, καὶ τὴν ἀπαντικρὺ τὴν Καρικὴν, ἐφ' ᾗ νῦν Ἴωνες καὶ οἱ ἑξῆς· χρόνῳ δὲ ἐπιπλέον προϊόντας ἀεὶ καὶ πλειόνων γνωριζομένων χωρῶν, εἰς τῦτο κατασρέψαι τὴν διαίρεσιν. Πότερον ὖν οἱ πρῶτοι διορίσαντες τὰς τρεῖς, ἵνα ἀπὸ τῶν

z) κατασρέφοιτο] Reg. Venet. Interpr. prior κατασρέφει. Ald. Basil. κατασρέφοιο. a) συμβαίνειν κρίσεις] Sic optime Bemb. Vat. A. B. vulgo συμβαίνει κρίσις. b) Ἄλλως τε] In Mss. Stroz. Vat. A. B. Venet. leguntur ante ista verba: καὶ τοιαῦτά τινα ἐπειπὼν ἀνατρέπει καὶ αὐτὰ ὡς ὐκ ὀρθῶς ῥηθέντα.

ad rem pertineat, fed eam tantum effe hominum altercantium litem, fecundum Democriti illud. Non poffe enim praecife eas diftingui, cum non poffint certi termini nominari, ut columnae verbi gratia aut moenia, quo modo inter Colyttum et Meliten diftinguimus, atque hoc effe Colyttum illud Melitam pronunciamus. Eandem caufam effe, quod faepe de quibusdam locis orta eft controverfia, ut Argivis ac Spartanis de Thyrea, Atheniensibus ac Boeotis de Oropo. Ipfos vero alioqui Graecos tres continentes ea occafione nominaffe, non refpectu terrae habitatae, fed fuae et eius, quae oppofita eft, Caricae nimirum, in qua nunc Iones ac caeterae gentes degunt: fucceffu deinde temporis paulatim eos ulterius progreffos, plures regiones cognoviffe, tandemque in ifta fubftitiffe divifione. Utrum ergo ii, qui principes trium continentium divifionem inftituerunt (ut a primis ordi-

τῶν ἐσχάτων ἄρξωμαι διαιτῶν τὴν ἔριν μὴ κατὰ Δημόκριτον, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν, οὗτοι ἦσαν οἱ πρῶτοι τὴν σφετέραν ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης τῆς τῶν Καρῶν διορίσαι ζητοῦντες; ἢ οὗτοι μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐπενόουν μόνην, καὶ τὴν Καρίαν, καὶ τὴν ὀλίγην τὴν συνεχῆ; οὔτε δ' pag. 66. Εὐρώπην, οὔτε Ἀσίαν, οὔτε Λιβύην ὡσαύτως; οἱ δὲ λοιποὶ ἐπιόντες ὅσην ἱκανοὶ ἐπιγράψαι τὴν τῆς οἰκουμένης ἐπίνοιαν, οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τρία [c] μέρη διαιροῦντες; πῶς οὖν οὐ τῆς οἰκουμένης ἐποιοῦντο διαίρεσιν; τίς δὲ τρία μέρη λέγων, καὶ καλῶν ἤπειρον ἕκαστον τῶν μερῶν, οὐ προσεπινοεῖ τὸ ὅλον οὗ τὸν μερισμὸν ποιεῖται; [d] εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκουμένην, μέρους δέ τινος τὸν μερισμὸν αὐτῆς ἐποιεῖτο, τίνος ἄν τις μέρους τῆς οἰκουμένης μέρος εἶπε τὴν Ἀσίαν, ἢ τὴν Εὐρώπην, ἢ ὅλως ἤπειρον; Ταῦτα γὰρ εἴρηται παχυμερῶς.

Ἔτι

c) μέρη] abest e Venet. d) εἰδ' ἐπινοεῖ μὲν μὴ τὴν οἰκ.] Secutus sum lect. Reg. Mss. in rel. τὸ μὴ deest.

ordiar, litemque non secundum Democritum, sed ipsum Eratosthenem disceptem) isti erant, qui primo suam terram ab opposita Carum terra distinguere voluere? an potius solam illi ad Graeciam et Cariam, paucaque ei contigua respexerunt, neutiquam vero ad Europam, Asiam et Africam? reliqui autem ad terram habitabilem respicientes quantam describere valuerunt, ii demum auctores sunt huius in tres partes divisionis? Iam quomodo non instituerunt ii terrae habitatae partitionem? Quis autem est qui tres statuat partes, et partium unamquamque continentis nomine appellet, qui non prius totum animo conceperit cuius partitionem aggreditur? Quod si autem non respexit ad totam habitabilem terram, sed tantummodo partem eius aliquam dividere instituit, scire velim, cuius partis terrae habitatae Asia, Europa, aut denique continens pars sit. Haec ergo pingui Minerva dixit.

Illud

Ἔτι δὲ παχυμερέστερον τὸν φήσαντα μὴ ὁρᾷν εἴς τι πραγματικὸν [e] καταστρέφοι τὸ τοὺς ὅρους ζητεῖν, παραθεῖναι τὸν Κολυττὸν καὶ τὴν Μελίτην, εἶτ' εἰς τ' ἀναντία περιτρέπεσθαι. Εἰ γὰρ οἱ περὶ Θυρέας καὶ Ὠρωποῦ πόλεμοι διὰ τὰς τῶν ὅρων ἀγνοίας ἀπέβησαν, εἰς πραγματικόν τι καταστρέφον, τὸ διαχωρίζειν τὰς χώρας· [f] ἢ τοῦτο λέγει, ὡς ἐπὶ μὲν τῶν χωρίων, καὶ νὴ Δία τῶν καθ' ἕκαστα ἐθνῶν πραγματικὸν, τὸ διορίζειν ἀκριβῶς, ἐπὶ δὲ τῶν ἠπείρων περιττόν. Καίτοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἧττον οὐδέν· γένοιτο γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων ἡγεμόσι μεγάλοις ἀμφισβήτησις· τῷ μὲν ἔχοντι τὴν Ἀσίαν, τῷ δὲ τὴν Λιβύην, ὁποτέρου δ' ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος, δηλονότι ἡ κάτω λεγομένη τῆς Αἰγύπτου χώρα. Κατάνας δέ τις τοῦτο διὰ τὸ σπάνιον, ἄλλως φατέον διαιρεῖσθαι τὰς ἠπείρους· κατὰ μέγαν διορισμὸν, καὶ πρὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἀναφερόμενον·

καθ'

e) καταστρέφοι] Sic Vat. A. Stroz. καταστρέφειν Reg. Vat. B. Venet. f) ἢ τοῦτο λέγει] Sic Vat. A. Venet. Interpr. prior. rel. λέγειν.

Illud adhuc rudius, quod is ipſe, qui ait ſe non videre quomodo ad ullam rem conducere poſſit terminorum indagatio, Colyttum producit et Melitam, ac deinde in contrarium avertitur. Si enim de Thyrea et Oropo bella ob finium ignorationem orta ſunt, nimirum diſtinctio locorum pertinebit ad res gerendas: niſi fortaſſis dicat, loca, atque adeo ſingulis hoc in gentibus, diſtinguere, id quidem ad negotia tractanda facere, totam autem habitatam terram in continentes dividere, hoc eſſe rem ſupervacaneam. Atqui nihil minus hic eſt: nam ſummis imperatoribus eam ob rem poſſit controverſia naſci, ut, ſi alter Aſiam poſſideat, Africam alter, ad utrum pertineat inferior, quae vocatur, Aegyptus. Caeterum hoc omiſſo, ut quod ſit rarum, dicendum eſt, aliâs diviſas eſſe continentes magnae diviſionis ratione, quae totam habitatam terram reſpiciat, propter quam ne id quidem cu-

καθ' ὃν ὐδὲ τύτυ φροντιςέον, εἰ οἱ τοῖς ποταμοῖς διορίσαντες ἀπολείπυσί τινα χωρία ἀδιόριςα, τῶν ποταμῶν μὴ μέχρι τῦ ὠκεανῦ διηκόντων· τὰς μὲν δὴ νήσυς ὡς ἀληθῶς ἀπολειπόντων τὰς ἠπείρυς.

g Ἐπὶ τέλει δὲ τῦ ὑπομνήματος ὐκ ἐπαινέσας τὺς δίχα διαιρῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρυς· καὶ τὺς Ἀλεξάνδρῳ παραινῦντας, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι, τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις· βέλτιον εἶναι φησὶν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα. πολλὺς γὰρ καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι κακὺς, καὶ τῶν βαρβάρων ἀςείυς, καθάπερ Ἰνδοὺς καὶ Ἀρειανὺς· ἔτι δὲ Ῥωμαίυς καὶ Καρχηδονίυς, οὕτω θαυμαςῶς πολιτευομένυς. διόπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἀμελήσαντα τῶν παραινύντων, ὅσυς οἷόν τ' ἦν ἀποδέχεσθαι τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν, καὶ εὐεργετεῖν. Ὥσπερ δι' ἄλλο τι τῶν ὕτω διελόντων τοὺς μὲν ἐν ψόγῳ, τοὺς δ' ἐν ἐπαίνῳ τιθεμένων, ἢ διότι

pag. 67.

g) Ἐπὶ τέλει δὲ] ita Caf. Venet. Vat. A. in edit. ἐπὶ τέλει δὲ φησι.

randum sit, quod qui fluviis ea in re utuntur, quaedam loca sua divisione non comprehendunt, quia fluvii non usque ad oceanum pertingant, et continentes, quasi veras insulas disterminent.

In fine commentarii autem improbans eorum sententiam, qui universum genus humanum in duas dividunt partes, videlicet in Graecos et barbaros, et qui Alexandro suaserunt, ut Graecos pro amicis, barbaros pro hostibus haberet, inquit rectius virtute et malitia eos dividi: nam et multos Graecorum esse malos, et de barbaris laude dignos, ut Indos, ut Arianos, itemque Romanos et Carthaginenses, quorum in magna sunt admiratione respublicae: itaque etiam Alexandrum istis admonitoribus valere iussis, quoscunque posset nancisci viros egregios, amplexum fuisse et beneficiis ornasse. Quasi vero qui ita homines distribuerunt, aliosque vituperio, alios laude dignos iudicaverunt, alio respexerint,

διότι τοῖς μὲν ἐπικρατεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ παιδείας καὶ λόγων οἰκεῖον, τοῖς δὲ τἀναντία. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινέντων, ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων.

rint, quam quod apud hos leges, civilitas, inſtitutio, et certa ratio agendi omnia, in uſu eſſent, apud illos negligerentur. Itaque etiam Alexander conſilium hoc nequaquam ſprevit, ſed probans hanc ſententiam, et ad conſilium eorum, qui ſic ſuaſerant, reſpiciens, non diverſum ab eo, ſed quae ei conſectaria erant, fecit.

ΤΩ͂Ν ΣΤΡΑ΄ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩ͂Ν ΤΟΥ͂ ΔΕΥΤΕ΄ΡΟΥ ΒΙΒΛΙ΄ΟΥ ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΑ.

Ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ λέξιν προβαλλόμενος τὰ Ἐρατοσθένους, διαιτᾷ καὶ διελέγχει, ὅσα μὴ ὀρθῶς εἴρηται καὶ διαγέγραπται· καὶ Ἱππάρχου δὲ τῶν πολλῶν μιμνήσκεται ἐπιλαμβανόμενος. Καὶ ἐπὶ τέλει ἔκθεσις σύντομος, καὶ τρόπον τινὰ σύνοψις τῆς ὅλης πραγματείας, τουτέστι τῆς γεωγραφικῆς ἱστορίας.

CAPITA LIBRI SECVNDI GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

In ſecundo libro, Eratoſthenis ſententiam ad verbum proponens, diiudicat et arguit, quaecunque non recte dicta et deſcripta ſunt: complura etiam Hipparchi commemorat ac reprehendit. Brevis demum expoſitio, et quodammodo ſynopſis totius operis, hoc eſt geographicae cognitionis.

ΣΤΡΑ΄-

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ

ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΔΕΥ'ΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφικῶν, καθιστάμενος τὸν τῆς οἰκουμένης πίνακα, γραμμῇ τινι διαιρεῖ δίχα, ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν παραλλήλῳ τῇ ἰσημερινῇ γραμμῇ. Πέρατα δ' αὐτῆς τίθησι, πρὸς δύσει μὲν τὰς Ἡρακλείους στήλας· ἐπ' ἀνατολῇ δὲ τὰ ἄκρα καὶ ἔσχατα ὄρη, τῶν ἀφοριζόντων ὀρῶν τὴν πρὸς ἄρκτον τῆς Ἰνδικῆς πλευράν. γράφει δὲ τὴν γραμμὴν ἀπὸ στηλῶν διά τε τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ, καὶ

M 3 τῶν

STRABONIS GEOGRAPHICARVM RERVM

LIBER SECVNDVS.

CAP. I.

Tertio commentario rerum geographicarum Eratosthenes tabula totius habitatae terrae constituta, linea quadam eam in duas dividit partes, quae aequaliter ubique ab aequatore dissita ad ortum ab occasu porrigitur. Fines eius lineae facit, ad occasum columnas Herculis, ad ortum extremas partes eorum montium, qui versus septentrionem latus Indiae definiunt; describit autem lineam illam a columnis per fretum Siculum;

et

τῶν μεσημβρινῶν ἄκρων τῆς τε Πελοποννήσȣ καὶ τῆς Ἀττικῆς, καὶ μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τȣ̃ Ἰσσικȣ̃ κόλπȣ. Μέχρι μὲν δὴ δεῦρο διὰ τῆς θαλάττης φησὶν εἶναι τὴν λεχθεῖσαν γραμμὴν καὶ τῶν παρακειμένων ἠπείρων. καὶ γὰρ αὐτὴν ὅλην τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν ὅτως
§. 68. ἐπὶ μῆκος τετᾶσθαι μέχρι τῆς Κιλικίας· εἶτα ἐπ' εὐθείας πως [a] ἐκβάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ὀρεινὴν τȣ̃ Ταύρȣ μέχρι τῆς Ἰνδικῆς. Τὸν γὰρ Ταῦρον [b] ἐπ' εὐθείας τῇ ἀπὸ στηλῶν θαλάττῃ τεταμένον, δίχα τὴν Ἀσίαν διαιρεῖν ὅλην ἐπὶ μῆκος· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος βόρειον ποιȣ̃ντα, τὸ δὲ νότιον· ὥσθ' ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐπὶ τȣ̃ διὰ Θινῶν ἱδρύσθαι παραλλήλȣ, καὶ τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι δεῦρο θάλατταν.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, οἴεται δεῖν διορθῶσαι τὸν ἀρχαῖον γεωγραφικὸν πίνακα. πολὺ γὰρ ἐπὶ τὰς ἄρκτȣς παραλλάττειν τὰ ἑωθινὰ μέρη τῶν [c] ὀρῶν κατ'

a) ἐκβάλλεσθαι] ἐμβάλλεσθαι Venet. b) ἐπ' εὐθείας] Sic lego cum Casaub. pro ἀπ' εὐθείας. c) τῶν ὀρῶν] Sic Vat. A. Venet. rel. et ed. ὅρων.

et extremitates meridiem spectantes Peloponnesi atque Atticae, usque ad Rhodum et sinum Issicum. Atque hactenus quidem dictam lineam ait per mare et oram continentis adiacentis duci: quippe totum nostrum mare sic in longitudinem extendi usque ad Ciliciam, deinde vero ad rectam pene lineam porrigi pone Tauri montana usque ad Indiam: etenim Taurum ad lineam e regione maris quod a columnis Herculis incipit positum, totam Asiam in duas partes secundum longitudinem dividere, ita ut una septentrioni, altera Austro obvertatur. Itaque similiter eum in parallelo per Thinas ducto situm esse, ac mare quod eo usque a columnis pertinet Herculeis.

His expositis, veterem geographicam tabulam corrigi debere pronunciat; nam montes orientales iuxta hanc tabulam nimium versus septentrio-

κατ' αὐτὸν, [d] συνεπισπᾶσθαι δὲ καὶ τὴν Ἰνδικὴν ἀρκτικωτέραν ἤδη γενομένην. Πίστιν δὲ τούτου φέρει μίαν μὲν τοιαύτην· ὅτι τὰ τῆς Ἰνδικῆς ἄκρα τὰ μεσημβρινώτατα ὁμολογοῦσι πολλοὶ τοῖς κατὰ Μερόην ἀνταίρειν τόποις, ἀπό τε τῶν ἀέρων καὶ τῶν οὐρανίων τεκμαιρόμενοι· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰ βορειότατα τῆς Ἰνδικῆς τὰ πρὸς τοῖς Καυκασίοις ὄρεσι, Πατροκλῆς ὁ μάλιστα πιστεύεσθαι δίκαιος, διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὸ μὴ ἰδιώτης εἶναι τῶν γεωγραφικῶν, φησὶ σταδίους μυρίους καὶ πεντακισχιλίους· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸν διὰ Θινῶν παράλληλον τοσοῦτόν πώς ἐστιν· ὥστε τῆς Ἰνδικῆς τὰ προσάρκτια μέρη συνάπτοντα τοῖς Καυκασίοις ὄρεσιν εἰς τοῦτον τελευτᾶν τὸν κύκλον.

Ἄλλην δὲ πίστιν φέρει τοιαύτην, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου διάστημα ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν Ποντικὴν τρισχιλίων πως ἐστὶ σταδίων πρὸς ἄρκτον ἰόντι καὶ τοὺς

M 4

d) συνεπισπᾶσθαι] συνεσπᾶσθαι sic praeter Reg. omnes Codd.

trionem declinasse, simulque ipsam etiam Indiam in eandem partem plus aequo esse avulsam. Fidem dictis hac ratione nititur facere, quod extremos Indiae versus meridiem terminos plerique fatentur Meroae oppositos, ab aëris et rerum coelestium observatione coniecturam ducentes: inde autem, usque ad septentrioni maxime propinquas partes Indiae, quae sunt ad Caucasios montes, Patroclem (cum ob autoritatem, tum quod rerum geographicarum nequaquam fuerit rudis, fide apprime dignum) stadia numerare CCIↃↃↃ IↃↃ. atqui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas transit, esse spatium idem: proinde in hunc desinere septentrionales Indiae fines, qui sunt ad Caucasios montes.

Alio quoque utitur argumento, intervallum ab Issico sinu ad mare Ponticum pergenti versus septentrionem et

τ8ς περὶ [e] Ἀμισὸν ἢ Σινώπην τόπ8ς· ὅσον καὶ τὸ πλάτος τῶν ὀρῶν λέγεται. ἐκ δὲ Ἀμισ8 πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν Φερομένῳ πρῶτον μὲν ἡ Κολχίς ἐςιν, ἔπειτα ἡ [f] ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν ὑπέρθεσις, καὶ ἡ ἐΦεξῆς ἡ ἐπὶ Βάκτρα καὶ τ8ς ἐπέκεινα Σκύθας ὁδὸς δεξιὰ ἔχοντι τὰ ὄρη· αὕτη δ' ἡ γραμμὴ διὰ Ἀμισ8 πρὸς δύσιν ἐκβαλλομένη διὰ τῆς Προποντίδος ἐςὶ καὶ τ8 Ἑλλησπόντ8. ἀπὸ δὲ Μερόης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐ πλεί8ς εἰσι τῶν μυρίων καὶ ὀκτακισχιλίων ςαδίων, ὅσοι καὶ ἀπὸ τ8 μεσημβρινȣ̃ πλευρ8 τῆς Ἰνδικῆς πρὸς τὰ περὶ τ8ς Βακτρί8ς μέρη, προςεθέντων τρισχιλίων τοῖς μυρίοις καὶ πεντακισχιλίοις, ὧν οἱ μὲν τ8 πλάτ8ς ἦσαν τῶν ὀρῶν, οἱ δὲ τῆς Ἰνδικῆς.

Πρὸς δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Ἵππαρχος ἀντιλέγει διαβάλλων τὰς πίςεις. οὔτε γὰρ Πατροκλέα πιςὸν εἶναι, δυοῖν ἀντιμαρτυρ8ντων αὐτῷ Δηϊμάχ8 τε καὶ

e) Ἀμισὸν] Ita Med. Reg. Vat. B. Venet. edit. antiqq. vulgo Ἀμινσόν. f) ἐπὶ τὴν Ὑρκ.] Mss. Med. Reg. Venet. edit. antiqq. ὑπό.

et quae circa Amisum sunt et Sinopen loca, stadiorum esse ter mille circiter, quanta etiam montium perhibeatur latitudo. Ab Amiso autem versus ortum aequinoctialem proficiscenti primum Colchidem adiri, deinde montana quae sunt usque ad mare Hyrcanum: ab his deinceps ad Bactra et ulteriores Scythas, montibus ad dextram sitis iter fieri: hanc esse lineam eandem cum ea quae ab Amiso versus occasum per Propontidem ducitur et Hellespontum: iam a Meroë ad Hellespontum non esse amplius XIIX stadiorum millibus, quot etiam sunt a meridionali Indiae latere usque ad Bactrianos, accedentibus tribus millibus ad XV ista millia, quorum haec erant latitudo montium, illa Indiae.

Hanc sententiam impugnans Hipparchus, argumenta haec culpat. Negat enim Patroclem fidem mereri, contra quem duo sint testimonium ferentes Deimachus et Me-

καὶ Μεγασθένους, οἱ καθ᾽ οὓς μὲν τόπους δισμυρίων pag. 69.
εἶναι σταδίων τὸ διάστημά φασι τὸ ἀπὸ τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάττης, καθ᾽ οὓς δὲ καὶ τρισμυρίων. g Τούτους γε δὴ τοιαῦτα λέγειν, καὶ τοὺς ἀρχαίους πίνακας τούτοις ὁμολογεῖν. Ἀπίθανον δήπου νομίζει τὸ μόνῳ δεῖν πιστεύειν Πατροκλεῖ, h παρέντας τοσοῦτον ἐπιμαρτυροῦντας αὐτῷ, καὶ διορθοῦσθαι παρ᾽ αὐτὸ τοῦτο τοὺς ἀρχαίους πίνακας· ἀλλὰ μὴ ἐᾶν οὕτως, ἕως ἄν τι πιστότερον περὶ αὐτῶν γνῶμεν.

Οἶμαι δὴ πολλὰς ἔχειν εὐθύνας τοῦτον τὸν λόγον. Πρῶτον μὲν ὅτι πολλαῖς μαρτυρίαις ἐκείνου χρησαμένου, μιᾷ φησὶ τῇ Πατροκλέους αὐτὸν χρῆσθαι. Τίνες οὖν ἦσαν οἱ φάσκοντες τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην; τίνες δ᾽ οἱ τὸ ἀπὸ Μερόης διάστημα μέχρι τοῦ διὰ Θινῶν παραλλήλου τοσοῦτον λέγοντες; τίνες δὲ πάλιν οἱ τὸ τῶν ὀρῶν πλάτος ἢ τὸ ἀπὸ τῆς Κιλικίας ἐπὶ τὴν Ἀμισὸν τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγοντες; τίνες δὲ οἱ ἀπὸ Ἀμισοῦ διὰ Κόλχων καὶ τῆς Ὑρκα-

g) Τούτους γε δὴ] Τούτους μὲν Vat. B. h) παρέντας τοσοῦτον] Casaub. coni. παρ. τοὺς τοσοῦτον.

Megasthenes, qui intervallum a mari meridionali quibusdam locis xxes, aliquibus etiam xxxes mille stadiorum affirment esse; cum his consentire veteres etiam tabulas: et videtur ei absurdum, velle soli Patrocli contra istos testes credere, et ex ipsius nutu veteres corrigere tabulas: neque id fieri patitur, nisi certius aliquid hac de re cognoverimus.

Quam ego eius orationem multas mereri reprehensiones existimo. Primum quod eum multis usum testimoniis, solius Patroclis usum testimonio ait. Qui ergo erant, qui extrema Indiae meridionalia Meroae opposita dixerunt? qui a Meroës parallelo usque ad eum, qui per Thinas ducitur, ea esse quantitate spatium affirmarunt? qui montium latitudinem sive a Cilicia ad Amisum iter tantum esse perhibuerunt? qui ab Amiso per Colchos et Hyrcaniam

Ὑρκανίας μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα εἰς τὴν ἑώαν θάλατταν καθηκόντων, ἐπ᾽ εὐθείας τε εἶναι λέγοντες, καὶ ἐπ᾽ ἰσημερινὰς ἀνατολὰς καὶ περὶ τὰ ὄρη ἐν δεξιᾷ ἐχόντων αὐτά; ἢ πάλιν τὸ ἐπὶ τὴν δύσιν ἐπ᾽ εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ, διότι ἐπὶ τὴν Προποντίδα ἐστὶ καὶ τὸν Ἑλλήσποντον; Ταῦτα γὰρ ὁ Ἐρατοσθένης λαμβάνει πάντα, ὡς καὶ ἐκμαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τόποις γενομένων, ἐντετυχηκὼς ὑπομνήμασι πολλοῖς, [i] ὧν ηὐπόρει, βιβλιοθήκην ἔχων τηλικαύτην, ἡλίκην αὐτὸς Ἵππαρχος φησί.

Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Πατροκλέους πίστις ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν σύγκειται, τῶν βασιλέων τῶν πεπιστευκότων αὐτῷ τηλικαύτην ἀρχὴν, τῶν ἐπακολουθησάντων αὐτῷ, τῶν ἀντιδοξούντων, ὡς αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος κατονομάζει· οἱ γὰρ κατ᾽ ἐκείνων ἔλεγχοι πίστεις [k] τῶν ὑπὸ τούτου λεγομένων εἰσίν. Οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀπίθανον τοῦ Πατροκλέους, ὅτι φησὶ τοὺς Ἀλεξάνδρῳ συστρατεύσαν-

i) ὧν εὐπορεῖ] Casaub. coni. ὧν ηὐπόρει. k) τῶν ὑπὸ τούτου] Sic lego praevio Casaub. in Mss. et ed. τῶν deest.

caniam ad Bactra et ulteriores regiones usque ad orientale mare tractum in eadem linea esse versus ortum aequinoctialem montibus ad dextram sitis cum eo quod per Propontidem et Hellespontum ducitur versus occasum? Nam haec omnia sumit Eratosthenes, ut testimonio eorum qui istis in locis fuerunt comprobata, cum multos ipse legerit commentarios, copia eorum instructus, ut qui tantam possideret bibliothecam, quantam ei fuisse ipse scribit Hipparchus.

Iam ipsius Patroclis fides multis nititur testimoniis: regum scilicet qui ei tantum commiserunt imperium, et eorum qui vel ipsius sententiam secuti sunt, vel contrarium senserunt, quos ipse nominat Hipparchus: quibus enim ii refelluntur, his fides Patrocli sententiae paratur. Id quoque alienum a vero videri non debet, quod Patrocles ait, eos qui Alexandro

τεύσαντας ἐπιδρομάδην ἱςορῆσαι ἕκαςα, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἀκριβῶσαι, ἀναγραψάντων τὴν ὅλην χώραν τῶν ἐμπειροτάτων αὐτῷ· τὴν δ' ἀναγραφὴν αὐτῷ δοθῆναί φησιν ὕςερον ὑπὸ Ξενοκλέȣς τȣ̃ γαζοφύλακος.

Ἔτι φησὶν ὁ Ἵππαρχος ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι αὐτὸν τὸν Ἐρατοσθένη διαβάλλειν τὴν τȣ̃ Πατροκλέȣς πίςιν, ἐκ τῆς πρὸς Μεγασθένη διαφωνίας περὶ τȣ̃ μήκȣς τῆς Ἰνδικῆς τȣ̃ κατὰ τὸ βόρειον πλευρόν. τȣ̃ μὲν Μεγασθένȣς λέγοντος ςαδίων μυρίων [1] ἑξακισχιλίων, τȣ̃δε Πατροκλέȣς χιλίοις λείπειν φαμένȣ· ἀπὸ γάρ τινος ἀναγραφῆς ςαθμῶν ὁρμηθέντα, τοῖς μὲν ἀπιςεῖν διὰ τὴν διαφωνίαν, ἐκείνῃ δὲ προσέχειν. Εἰ οὖν διὰ τὴν διαφωνίαν ἐνταῦθα ἄπιςος ὁ Πατροκλῆς, καί τοι παρὰ χιλίȣς ςαδίȣς τῆς διαφορᾶς ȣ̓́σης, πόσῳ χρὴ μᾶλλον ἀπιςεῖν ἐν οἷς παρὰ ὀκτακισχιλίȣς ἡ διαφορά ἐςι, πρὸς δύο καὶ ταῦτα ἄνδρας pag. 70.

1) ἑξακισχιλίων] Sic ex ipſo Strabone L. XV. cum Caſaub. lego pro πεντακισχιλίων vulg.

dro comites expeditionis fuerunt obiter tantum ſingula cognoviſſe: Alexandrum vero ipſum accurate omnia indagaſſe, cum ei regionum deſcriptiones a peritiſſimis traderentur: atque hanc deſcriptionem ſibi poſtea temporis exhibitam eſſe ait a Xenocle gazae praefecto.

Addit Hipparchus libro ſecundo, ipſum Eratoſthenem Patrocli fidem derogare, quod is a Megaſthene diſſenſerit in longitudine lateris Indiae ſeptentrionalis annotanda, quod, quam Megaſthenes XVI. millibus ſtadiorum definit, Patrocles mille ſtadia ſummae ei detrahit: ac Eratoſthenem dicere, ſe occaſione ductum cuiusdam diurnorum itinerum ac ſtadiorum annotationis, a qua Patrocles diſcrepet, Megaſtheni aſſentiri. Quod ſi hic fidem Patrocles non mereatur, quod CIↃ tantum ſtadiis ab altero diſſentit: quanto magis fidem ei denegandam, diſſentienti de octo ſtadiorum millibus a duo-

ἄνδρας συμφωνȣ̃ντας ἀλλήλοις; τῶν μὲν λεγόντων τὸ τῆς Ἰνδικῆς πλάτος ςαδίων δισμυρίων, τȣ̃ δὲ μυρίων καὶ δισχιλίων;

Ἐρȣ̃μεν δ' ὅτι ȣ̓ ψιλὴν τὴν διαφωνίαν ἠτιάσατο, ἀλλὰ συγκρίνων πρὸς τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν ἀξιοπιςίαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν ςαθμῶν. Οὐ θαυμαςὸν δὲ εἰ πιςȣ̃ γίνεταί τι πιςότερον, καὶ εἰ τῷ αὐτῷ ἐν ἑτέροις μὲν πιςεύομεν, ἐν ἑτέροις δ' ἀπιςȣ̃μεν, ὅταν παρά τινος τεθῇ τι βεβαιότερον. Γελοῖόν τε τὸ τὴν παρὰ πολὺ διαφωνίαν ἀπιςοτέρȣς ποιεῖν νομίσαι τȣ̀ς διαφωνȣ̃ντας· τοὐναντίον γὰρ ἐν τῷ παρὰ μικρὸν συμβαίνειν τȣ̃το μᾶλλον ἔοικε. παρὰ μικρὸν γὰρ ἡ πλάνη συμβαίνει μᾶλλον ȣ̓ τοῖς τυχȣ̃σι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πλέον τι τῶν ἑτέρων φρονȣ̃σιν· ἐν δὲ τοῖς παρὰ πολὺ, ὁ μὲν τυχὼν ἁμάρτοι ἂν, ὁ δ' ἐπιςημονικώτερος ἧττον ἂν τȣ̃το πάθοι· διὸ καὶ πιςεύεται θᾶττον.

Ἅπαντες μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς γράψαντες, ὡς [m] ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδολόγοι γεγόνασι, καθ' ὑπερ-

m) ἐπὶ τὸ πολὺ] ἐπὶ πολὺ Vat. A. B.

duobus iisque consentientibus, cum hi dicant Indiae latitudinem esse xx millia stadiorum, Patrocles xii?

Hic respondebimus, non ob solam dissensionem culpatum fuisse Patroclem, sed comparatam eius sententiam cum consensione et autoritate annotationis stadiorum. Neque vero mirum, esse aliquid credibile alio credibilius, aut eidem alia in re fidem adhiberi, in alia derogari, ubi ab alio firmius aliquid affertur. Ridiculum quoque est, quod dissentientes eo minus putat fidei mereri, quo magis discrepant: contra enim in parvis dissensionibus id potius usu venire videtur. In minutioribus enim errare contingit non vulgares modo, sed et eos qui plus caeteris sapiunt: in multum habentibus discriminis scientior non perinde facile aberraverit atque rudis, ideoque illi facilius creditur.

Sane quicunque de India scripserunt, pleraque mentiti sunt: prae reliquis Daimachus,

ὑπερβολὴν δὲ Δηΐμαχος· τὰ δὲ δεύτερα λέγει Μεγασθένης, Ὀνησίκριτός τε καὶ Νέαρχος, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι παραψελλίζοντες ἤδη· καὶ ἡμῖν δ' ὑπῆρξεν ἐπιπλέον κατιδεῖν ταῦτα, ὑπομνηματιζομένοις τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις. Διαφερόντως δ' ἀπιστεῖν ἄξιον Δηϊμάχῳ τε καὶ Μεγασθένει. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τοὺς ἐνωτοκοίτας καὶ τοὺς ἀστόμους καὶ ἄῤῥινας ἱστοροῦντες, μονοφθάλμους τε καὶ μακροσκελεῖς καὶ ὀπισθοδακτύλους· [n] ἀνεκαίνισαν δὲ καὶ τὴν Ὁμηρικὴν τῶν Πυγμαίων γερανομαχίαν, τρισπιθάμους εἰπόντες. οὗτοι δὲ καὶ τοὺς χρυσωρύχους μύρμηκας, καὶ Πάνας σφηνοκεφάλους, ὄφεις τε καὶ βοῦς καὶ ἐλάφους σὺν κέρασι καταπίνοντας· περὶ ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον ἐλέγχει, ὅπερ καὶ Ἐρατοσθένης φησίν. Ἐπέμφθησαν μὲν γὰρ εἰς τὰ Παλίμβοθρα, ὁ μὲν Μεγασθένης πρὸς Ἀνδρόκοττον, ὁ δὲ Δηΐμαχος πρὸς Ἀλλιτροχάδην τὸν ἐκείνου υἱὸν κατὰ πρεσβείαν· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀποδημίας κατέλιπον τοιαῦτα, ὑφ'

n) ἀνεκαίνισαν] Sic Vat. A. B. Reg. vulgo ἐνεκαίνισαν.

chus, proxime Megasthenes, Onesicritusque et Nearchus aliique tales, iam nonnihil etiam balbutientes, quod nobis plenius perspicere contigit, cum de rebus Alexandri faceremus commentarium. Praecipue autem fides Daimacho est et Megasthenei deroganda. Hi enim sunt qui in auribus cubantes, ore, naribus carentes, unoculos, longipedes, digitis retro aversis praeditos referunt: renovarunt etiam Homericam Pygmaeorum pugnam, trium spithamarum iis staturam adsignantes: iidem narrant formicas aurum effodere: esse quosdam Panas capita cunei forma habentes, serpentes etiam, qui boves et cervos cum cornibus deglutiant; atque de his alter alterum redarguit, ut ait Eratosthenes. Missi enim fuerunt legati Palimbothra, Megasthenes ad Androcotum, Daimachus ad filium eius Allitrochadem, talesque suarum peregrinationum commentarios nescio qua de causa reliquerunt.

ὑφ' ἧς δή ποτε αἰτίας προαχθέντες. Πατροκλῆς δὲ ἥκιστα τοιοῦτος· καὶ οἱ ἄλλοι δὲ μάρτυρες οὐκ ἀπίθανοι, οἷς κέχρηται ὁ Ἐρατοσθένης.

o ... Εἰ γὰρ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Βυζαντίου μεσημβρινὸς ὀρθῶς εἴληπται, καὶ ὁ διὰ τῆς Κιλικίας καὶ
pag. 71. Ἀμισοῦ ὀρθῶς ἂν εἴη εἰλημμένος· φαίνεται γὰρ τὸ παράλληλον ἐκ πολλῶν, ὅταν μηδετέρως ἡ σύμπτωσις ἀπελέγχηται.

... Ὅ, τε ἐξ Ἀμισοῦ πλοῦς ἐπὶ τὴν Κολχίδα, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐλέγχεται, καὶ ὥραις, καὶ καρποῖς, καὶ ταῖς ἀνατολαῖς αὐταῖς· ὡς δ' αὔτως καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Κασπίαν ὑπέρβασις, καὶ ἡ ἐφεξῆς ὁδὸς μέχρι Βάκτρων. Πολλαχοῦ γὰρ ἡ ἐνάργεια, καὶ τὸ ἐκ πάντων συμφωνούμενον, ὀργάνου πιστότερόν ἐστιν· ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτὸς Ἵππαρχος τὴν ἀπὸ στηλῶν μέχρι τῆς Κιλικίας γραμμὴν, ὅτι ἐστὶν ἐπ' εὐθείας, καὶ ὅτι ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀνατολὴν, οὐ πᾶσαν ὀργανικῶς καὶ γεωμετρικῶς ἔλαβεν· ἀλλ'

ὅλην

o) Hic non pauca deeſſe videntur.

querunt. Patrocles vero minime eorum ſimilis eſt, neque reliqui leves ſunt teſtes, quibus utitur Eratoſthenes.

.... Nam ſi meridianus, qui per Rhodum et Byzantium ducitur, recte eſt aſſumtus, recte etiam habebit is qui per Amiſum et Ciliciam transit: etenim eos eandem inter ſe usquequaque obtinere diſtantiam multis obſervationibus conſtat, cum neuter in alterum incidat.

.... Iam ab Amiſo in Colchos navigari verſus ortum aequinoctialem, et ventis deprehenditur, et anni temporibus, et fructibus, et ipſis Solis exortibus: itemque transitus ad Caſpium mare, et via deinceps ad Bactra usque idem indicat. Saepe enim evidentia, et omnium conſenſus plus fidei quam inſtrumentum meretur: quando ipſe etiam Hipparchus lineam, quae ab Herculis columnis ad Ciliciam pertinet, rectam eſſe et verſus ortum aequinoctialem docens, non totum id inſtrumentis et rationibus geometricis confecit, ſed de eo toto, quod eſt

a co-

ὅλην τὴν ἀπὸ ςηλῶν μέχρι πορθμȣ̃ τοῖς πλέȣσιν ἐπίςευσεν. Ὥςτ' ȣ̓δ' ἐκεῖνος p) εὖ λέγει τὸ, ἐπειδὴ ȣ̓κ ἔχομεν λέγειν οὔθ' ἡμέρας μεγίςης πρὸς τὴν βραχυτάτην λόγον, οὔτε γνώμονος πρὸς σκιὰν ἐπὶ τῇ παρωρείᾳ τῇ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰνδῶν· οὐδ' εἰ ἐπὶ παραλλήλȣ γραμμῆς ἔςιν ἡ λόξωσις, ἔχομεν εἰπεῖν· ἀλλ' ἐᾷν ἀδιόρθωτον, λοξὴν φυλάξαντες, ὡς οἱ ἀρχαῖοι πίνακες περιέχȣσι. Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι τὸ μὴ ἔχειν εἰπεῖν ταυτόν ἐςι τῷ ἐπέχειν· ὁ δ' ἐπέχων οὐδ' ἑτέρωσε ῥέπει· ἐᾷν δὲ κελεύων, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἐκεῖσε ῥέπει. Μᾶλλον δ' ἂν τἀκόλȣθον ἐφύλαττεν, εἰ συνεβȣ́λευε μηδὲ γεωγραφεῖν ὅλως· ȣ̓δὲ γὰρ τῶν ἄλλων ὀρῶν τὰς θέσεις, οἷον Ἄλπεων καὶ τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Θρακίων καὶ Ἰλλυρικῶν καὶ Γερμανικῶν ȣ̃τως ἔχομεν εἰπεῖν. Τίς δ' ἂν ἡγήσαιτο πιςοτέρȣς τῶν ὕςερον τȣ̀ς παλαιȣ̀ς τοσαῦτα πλημμελήσαντας περὶ

p) εὖ λέγει τὸ,] ita cum Casaub. lego. Mss. εὐλογεῖ, edit. εὐλογεῖτε.

a columnis usque ad fretum, navigantibus credidit. Itaque ne ille quidem recte pronunciat, quia diei longissimae ab brevissimam non possumus nominare proportionem, neque umbrae ad gnomonem in montanis a Cilicia usque in Indiam regionibus; ne hoc quidem nos asserere posse, quod obliquatio ea fiat in linea aequaliter undique dissita: sed debeamus eam absque ulla emendatione obliquam relinquere, sicut eam habent antiquae tabulae. Primo enim non habere quod dicas, idem est atque cohibere affirmationem; qui autem cohibet affirmationem, is in neutram partem inclinat: at qui iubet ita haec relinqui, ut habent antiqui, is quidem eo inclinat. Deinde id quod ex hoc consequebatur verius dixisset, si consuluisset, omnino superfedendum terrae descriptione; nam in definiendo situ quoque aliorum, ut Alpium, Pyrenaeorum, Thraciorum, Illyricorum et Germanicorum montium eodem modo laboratur. Quis autem credat recentioribus fide digniores esse antiquos, quorum

περὶ τὴν πινακογραφίαν, ὅσα ἐ διαβέβληκεν Ἐρατοσθένης, ὧν ἐδενὶ ἀντείρηκεν Ἵππαρχος;

Καὶ τὰ ἑξῆς δὲ πλήρη μεγάλων ἀποριῶν ἐςίν. Ὅρα γὰρ, εἰ τῦτο μὲν ἐ κινοίη τὶς τὸ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς τὰ μεσημβρινὰ ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, μηδὲ τὸ διάςημα τὸ ἀπὸ Μερόης ἐπὶ τὸ ςόμα τὸ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ὅτι ἔςι περὶ μυρίες ςαδίες καὶ ὀκτακισχιλίες· ποιοίη δὲ τρισμυρίων τὸ ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἰνδῶν μέχρι τῶν ὀρῶν, ὅσα ἂν συμβαίη ἄτοπα. Τὸ πρῶτον μὲν γὰρ εἴπερ ὁ αὐτός ἐςι παράλληλος ὁ διὰ Βυζαντίε τῷ διὰ Μασσαλίας (καθάπερ εἴρηκεν Ἵππαρχος πιςεύσας Πυθέᾳ) ὁ δ᾽ αὐτὸς καὶ μεσημβρινός ἐςιν, ὁ διὰ Βυζαντίε τῷ διὰ Βορυσθένες, ὅπερ καὶ αὐτὸς δοκιμάζει ὁ Ἵππαρχος· δοκιμάζει δὲ καὶ τὸ ἀπὸ Βυζαντίε διάςημα ἐπὶ τὸν Βορυσθένη ςαδίες εἶναι τρισχιλίες ἑπτακοσίες· τοσῦ-
72, τοι ἂν εἶεν καὶ οἱ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὸν διὰ Βορυσθένες παράλληλον, ὅς γε διὰ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτι-

rum tot extant in tabulae designatione errata, ab Eratosthene iure reprehensa, ab Hipparcho autem non refutata.

Sed et quae sequuntur, plena sunt magnarum perplexitatum. Adverte enim animum, si quis non convellat id quod dicitur, extremas Indiae versus meridiem partes oppositas esse Meroae, neque hoc, Meroën a faucibus Byzantiis XVIII millibus stadiorum distare: XXX stadiorum millia interesse a meridionalibus Indiae partibus montes si dicat, quam multa sequantur absurda. Primo enim, si idem parallelus est qui per Byzantium cum eo qui per Massiliam ducitur, quod Hipparchus Pytheam secutus tradidit: et idem meridianus per Byzantium et Borysthenem transit, ut idem Hipparchus sentit, qui et stadia numerat a Byzantio ad Borysthenem CIↃ CIↃ CIↃ IↃCC: totidem ergo erunt etiam a Massilia ad parallelum qui per Borysthenem transit, et qui per Celticae partes oceano

κεανίτιδος ἂν εἴη·] τοσούτους γάρ πως διελθόντες συνάπτουσι τῷ ὠκεανῷ.

Πάλιν δ' ἐπεὶ τὴν κιναμωμοφόρον, ἐσχάτην ἴσμεν οἰκουμένην πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καθ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὁ δι' αὐτῆς παράλληλος, ἀρχὴ τῆς εὐκράτου τῆς οἰκουμένης ἐστὶ, καὶ διέχει τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ ὀκτακισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους σταδίους. Ἐπεὶ οὖν φησὶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν διὰ Βορυσθένους διέχειν τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους σταδίους, εἶεν ἂν λοιποὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον εἰς τὸν διὰ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς παρωκεανίτιδος, στάδιοι δισμύριοι πεντακισχίλιοι διακόσιοι. Ὁ δέ γε ἀπὸ τῆς Κελτικῆς πρὸς ἄρκτον πλοῦς ἔσχατος λέγεται παρὰ τοῖς νῦν ὁ ἐπὶ τὴν Ἱέρνην, ἐπέκεινα μὲν οὖσαν τῆς Βρεττανικῆς, ἀθλίως δὲ διὰ ψύχος οἰκουμένην· ὥστε τὰ ἐπέκεινα νομίζειν ἀοίκητα. Οὐ πλέον δὲ τῆς Κελτικῆς τὴν Ἱέρνην διέχειν φασὶ τῶν πεντακισχιλίων· ὥστε περὶ τρισμυρίους εἶεν ἂν ἢ μικρῷ πλείους οἱ πάντες οἱ τὸ πλάτος τῆς οἰκουμένης ἀφορίζοντες.

Φέρε

no contiguas ducendus esset: tanto enim confecto spatio ad oceanum pervenitur.

Rursus quoniam Cinamomiferam regionem ultimam terrae habitabilis versus meridiem novimus, et secundum etiam Hipparchum parallelus per eam transiens initium est temperatae plagae, distans ab aequinoctiali ad VIII CIϽ IϽCCC stadia; cum ergo dicat ab aequinoctiali Borysthenicum abesse XXXIV CIϽ stadia: reliqua erunt ab eo circulo qui torridam zonam a temperata dirimit ad eum qui per Borysthenem et Celticam oceano confinem transit, stadia XXV CIϽ CC. Porro extrema navigatio a Celtica versus septentrionem nostra aetate dicitur esse in Hiberniam, quae ultra Britanniam sita, aegre ob frigus incolitur, ita ut quae ulterius sunt habitari non posse existimentur. At Hiberniam non amplius IϽϽ stadiis a Celtica abesse perhibent: ita tota terrae habitatae latitudo XXX stadiorum millibus, aut non multo ampliore stadiorum numero definietur.

Age-

Φέρε δὴ τὴν ἀνταίρȣσαν τῇ κιναμωμοφόρῳ καὶ ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ πρὸς ἕω κειμένην ὑποβῶμεν. αὕτη δέ ἐστιν ἡ περὶ τὴν Ταπροβάνην· ἡ δὲ Ταπροβάνη πεπίστευται σφόδρα ὅτι τῆς Ἰνδικῆς πρόκειται πελαγία, μεγάλη νῆσος πρὸς Νότον· μηκύνεται δὲ ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν πλέον ἢ πεντακισχιλίȣς σταδίȣς, ὥς φασιν, ἐξ ἧς καὶ ἐλέφαντα κομίζεσθαι πολὺν εἰς τὰ τῶν Ἰνδῶν ἐμπόρια, καὶ χελώνια, καὶ ἄλλον φόρτον. Ταύτῃ δὴ τῇ νήσῳ πλάτος προστεθὲν τὸ ἀνάλογον τῷ μήκει, καὶ δίαρμα τὸ ἐπ' αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῶν μὲν τρισχιλίων σταδίων ȣ̓κ ἂν ἔλαττον ποιήσειε διάστημα, ὅσον ἦν τὸ ἀπὸ τȣ̃ ὅρȣ τῆς οἰκȣμένης εἰς Μερόην, εἴπερ μέλλει τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τῇ Μερόῃ· πιθανώτερον δ' ἐστὶ καὶ πλείȣς τῶν τρισχιλίων τιθέναι. Εἰ δὴ τȣ̃το προσθείη τὶς τοῖς τρισμυρίοις, οἷς φησιν ὁ Δηΐμαχος μέχρι τῆς εἰς Βακτρίȣς καὶ Σογδιανȣ̀ς ὑπερθέσεως, ἐκπέσοι ἂν πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα τῆς οἰκȣμένης καὶ τῆς εὐκράτȣ. Τίς ἂν ȣ̓̃ν θαῤῥήσειε ταῦτα λέγειν, ἀκȣ́ων καὶ τῶν πάλαι

Agedum, ad oppositam Cinamomiferae et sub eodem parallelo versus orientem solem sitam regionem transeamus: ea autem est Taprobana. Pro certo creditum est hanc magnam insulam in alto versus meridiem ante Indiam iacere, porrigique versus Aethiopiam amplius 5000 stadiis, ex eaque in Indorum emporia importari multum eboris, testudinum, aliasque merces. Huic ergo insulae si latitudo addatur longitudini congruens, et traiectus in eam ex India, intervallum erit non minus stadiis ter mille, quantum a fine habitatae terrae ad Meroën: siquidem extremitates Indiae e regione Meroae sitae sint: probabilius autem est, tribus stadiorum millibus aliquid addere. Hoc si nunc addatur triginta iis stadiorum millibus, quae usque ad Bactrios et Sogdianos porrigi Daimachus ait: omnes iam istae gentes extra habitabilem ac temperatam terrae partem collocabuntur. Quis autem hoc dicere ausit, qui et veteres et recentes audiat prae-

πάλαι καὶ τῶν νῦν τὴν εὐκρασίαν καὶ τὴν εὐκαρπίαν λεγόντων; πρῶτον μὲν τὴν τῶν προσβόρων Ἰνδῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Ὑρκανίᾳ καὶ τῇ Ἀρίᾳ, καὶ ἐφεξῆς τῇ τε Μαργιανῇ καὶ τῇ Βακτριανῇ. Ἅπασαι γὰρ αὗται προσεχεῖς μέν εἰσι τῇ βορείῳ πλευρᾷ τοῦ Ταύρου, καὶ ἥγε Βακτριανὴ, καὶ πλησιάζει τῇ εἰς Ἰνδοὺς ὑπερθέσει· τοσαύτῃ δ' εὐδαιμονίᾳ κέχρηνται, ὥστε πάμπολύ τι ἀπέχειν τῆς ἀοικήτου. Ἐν μέν γε τῇ Ὑρκανίᾳ τὴν ἄμπελον μετρητὴν οἴνου φέρειν φασὶ· τὴν δὲ συκῆν μεδίμνους ἑξήκοντα· τὸν δὲ σῖτον ἐκ τοῦ [q] ἐκπεσόντος καρποῦ τῆς καλάμης πάλιν φύεσθαι· ἐν δὲ τοῖς δένδρεσι σμηνουργεῖσθαι, καὶ τῶν φύλλων ἀποῤῥεῖν μέλι· ὅπερ γίνεσθαι μὲν καὶ τῆς Μηδείας ἐν τῇ Ματτιανῇ, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐν τῇ [r] Σακασήνῃ καὶ τῇ Ἀραξήνῃ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐπίσης θαυμαστόν· εἴπερ εἰσὶ νοτιώτεραι τῆς Ὑρκανίας, καὶ εὐκρασίᾳ διαφέρουσαι τῆς ἄλλης χώρας· ἐκεῖ δὲ μᾶλλον. Ἐν δὲ τῇ Μαργιανῇ τὸν πυθμένα φασὶν εὑρίσκεσθαι τῆς

Pag. 73.

N 2

q) ἐκπεσόντος] πεσόντος Mss. Caſ. r) Σακασήνῃ — Ἀραξήνῃ] ita ſcripſi cum Caſaub. vulgo Σακασίνῃ — Ἀραξίνῃ.

praedicare temperiem et fertilitatem primum Indiae verſus ſeptentrionem ſitae, tum Hyrcaniae, Ariae, ac deinceps Margianae atque Bactrianae? Hae omnes regiones contiguae ſunt ſeptentrionali lateri Tauri, adeoque Bactriana montanis ad Indiam porrectis eſt propinqua: tanta autem earum eſt ubertas, ut plurimum abſint ab ſoli inhabitabilis natura. In Hyrcania ferunt vitem vini metretam, ficum medimnos LX. ferre: frumentum ex ſemine, quod ex ſpicis decidit, renaſci, alvearia in arboribus confici, et mel a foliis defluere: hoc ipſum et in Mediae fieri regione, quae dicitur Mattiana, et in Sacaſina atque Araxina Armeniae. Verum in his id non ita mirum eſt, cum propius ab auſtro abſint quam Hyrcania, et temperie reliquam praeſtent regionem: in illa magis eſt mirum iſta fieri. In Margiana imum vitis truncum

τῆς ἀμπέλȣ πολλάκις δυοῖν ἀνδρῶν ὀργυίαις περίληπτον· τὸν δὲ βότρυν δίπηχυν. Παραπλησίαν δὲ λέγȣσι καὶ [s] τὴν Ἀρίαν· εὐοιν:α δὲ καὶ ὑπερβάλλειν· ἐν ᾗ γε καὶ εἰς τριγένειαν παραμένειν ἐν ἀπιττώτοις ἄγγεσι τὸν οἶνον. πάμφορον δ' εἶναι καὶ τὴν Βακτριανὴν, πλὴν ἐλαίȣ, πλησίον τῇ Ἀρίᾳ παρακειμένην.

Εἰ δὲ καὶ ψυχρὰ μέρη τῶν τόπων τȣτων ἐςὶν, ὅσα ὑψηλὰ καὶ ὀρεινὰ, ȣδὲν δεῖ θαυμάζειν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασι τὰ ὄρη ψυχρά ἐςι, καὶ καθόλȣ τὰ μετέωρα ἐδάφη κἂν πεδία ᾖ. Τῆς γȣν Καππαδοκίας τὰ πρὸς τῷ Εὐξείνῳ πολὺ βορειότερά ἐςι τῶν πρὸς τῷ Ταύρῳ· ἀλλ' ἡ μὲν [t] Βαγαδανία, πεδίον ἐξαίσιον μεταξὺ πίπτον τȣ τε Ἀργαίȣ ὄρȣς καὶ τȣ Ταύρȣ, σπάνιον [u] εἴτι πȣ τῶν καρπίμων δένδρων φύει, καίπερ νοτιώτερον τῆς Ποντικῆς θαλάττης ςαδίοις τρισχιλίοις· τὰ δὲ τῆς Σινώπης προάςεια καὶ τῆς

s) τὴν Ἀρίαν] τὴν Ἀρίαν χώραν. Stroz. A. t) Βαγαδανία] Casaub. coni. Βαγαδαονία. u) εἴτι πȣ] εἰ πȣ τι Cas. Vat. A. B. Venet.

cum inveniri aiunt saepe, qui duabus viri ulnis contineatur: uvam bicubitalem. Ariam aiunt parem huic esse, vini autem proventu etiam superiorem: quippe vinum in vasis non picatis etiam per tres aetates durare. Bactrianam quoque Ariae proximam omnium rerum, demto oleo, feracem esse.

Neque mirum videri debet, si qua iis in regionibus loca sunt frigida, sublimia nimirum et montana: nam in meridionalibus quoque climatibus montes frigidi sunt, atque in universum sola editiora, quanquam plana sint. Etenim Cappadociae partes quae ad Euxinum pertingunt mare, multo magis versus septentriones inclinant quam quae sunt ad Taurum: Bagadania tamen quae est ingens planities inter Argaeum et Taurum montes sita, perraro ullam producit frugiferam arborem, quamvis tribus stadiorum millibus meridiei quam Euxinus pontus vicinior. At Sinopes suburbia et

τῆς Ἀμισȣ͂ καὶ τῆς x) Φαναροίας τὸ πλέον ἐλαιόφυτά ἐςι. Καὶ τὸν Ὦξον δὲ τὸν ὁρίζοντα τὴν Βακτριανὴν ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, ȣ̔́τω φασὶν εὔπλȣν εἶναι, ὥς τε τὸν Ἰνδικὸν φόρτον ὑπερκομισθέντα εἰς αὐτὸν, ῥᾳδίως εἰς τὴν Ὑρκανίαν κατάγεσθαι, καὶ τȣ̀ς ἐφεξῆς τόπȣς μέχρι τȣ͂ Πόντȣ διὰ τῶν ποταμῶν.

Τίν' ȣ̓͂ν τοιαύτην εὕροις εὐδαιμονίαν περὶ Βορυσθένη καὶ τὴν Κελτικὴν τὴν παρωκεανῖτιν; ὅπȣ μηδὲ φύεται ἄμπελος, ἢ μὴ τελεσφορεῖ· ἐν δὲ τοῖς νοτιωτέροις τȣ́των, καὶ ἐπιθαλαττίοις, καὶ τοῖς κατὰ Βόσπορον y) τελεσφορεῖ μὲν, ἐν μικροκαρπίᾳ δέ· καὶ τȣ͂ χειμῶνος κατορύττεται. Οἱ δὲ πάγοι παρ' αὐτοῖς τοιȣ͂τοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῷ ςόματι τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος, ὥςτ' ἐν χωρίῳ, ἐν ᾧ χειμῶνος ὁ τȣ͂ Μιθριδάτȣ ςρατηγὸς ἐνίκησε τȣ̀ς βαρβάρȣς ἱππομαχῶν ἐπὶ τῷ πάγῳ, τȣ̀ς αὐτȣ̀ς καταναυμαχῆσαι θέρȣς, λυθέντος τȣ͂ πάγȣ. Ὁ δ' Ἐρατοσθένης καὶ τȣτὶ τὸ γράμμα pag. 74. προ-

N 3

x) Φαναροίας] Φαναρείας Vat. B. y) τελεσφορεῖ μὲν] recepi τὸ μὲν auctorit. Casaub. quod in script. et edit. deest.

et Amisi, ac Phanaroeae maior pars oleas ferunt. Oxum quoque fluvium, qui Bactrianam a Sogdiana dividit, adeo commodum navigationi perhibent esse, ut in eum deportatae Indicae merces facile in Hyrcaniam, reliquasque deinceps ad Pontum sitas regiones per fluvios devehantur.

Quam huic similem felicitatem possis invenire ad Borysthenem aut Celticam oceano continguam; ubi aut nulla nascitur vitis, aut fructum non perfert? in iis autem partibus quae magis ad meridiem inclinant et ad mare, ac ad Bosporum, perferuntur quidem fructus, sed exigui, et hyeme defodiuntur. Iam in faucibus Maeotidis paludis huiusmodi cogitur glacies, ut quo loco Mithridatis legatus barbaros in glacie superavit equestri praelio, eodem deinde eos aestate soluta glacie devicerit navali pugna. Profert Eratosthenes etiam hanc inscriptionem aereae

προφέρεται τὸ ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ, τῶν Παντικαπαιέων ἐπὶ τῇ ῥαγείσῃ χαλκῇ ὑδρίᾳ διὰ τὸν πάγον·

Εἴ τις ἄρ' ἀνθρώπων μὴ πείθεται οἷα παρ' ἡμῖν
Γίνεται, εἰς τήνδε γνώτω ἰδὼν ὑδρίαν·
Ἣν οὐχ ὡς ἀνάθημα θεοῦ καλὸν, ἀλλ' ἐπίδειγμα
Χειμῶνος μεγάλου θῆχ' ἱερεὺς Στράτιος.

Ὅπου οὖν οὐδὲ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ συγκριτέον τὰ ἐν τοῖς διαριθμηθεῖσι τόποις, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν Ἀμισῷ καὶ Σινώπῃ (καὶ γὰρ ἐκείνων εὐκρατοτέρους ἂν εἴποι τὶς) σχολῇ γ' ἂν παραβάλλοιτο τοῖς κατὰ Βορυσθένη, καὶ τοῖς ἐσχάτοις Κελτοῖς. μόλις γὰρ ἂν ταυτοκλινεῖς [z] εἶεν τοῖς κατ' Ἀμισὸν, καὶ Σινώπην, καὶ Βυζάντιον, καὶ Μασσαλίαν, οἳ τοῦ Βορυσθένους καὶ τῶν Κελτῶν ὡμολόγηνται νοτιώτεροι σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ἑπτακοσίοις.

Οἱ δέ γε περὶ Δηίμαχον, τοῖς τρισμυρίοις ἐὰν προσλάβωσι τὸ ἐπὶ τὴν Ταπροβάνην καὶ τοὺς ὅρους τῆς δια-

z) ταυτοκλινεῖς εἶεν τοῖς] Sic Stroz. A. rel. et edit. τ. ἐν τοῖς.

aereae hydriae prae gelu ruptae, quae repofita fuit in Aefculapii fano apud Panticapaeum:

Si quis forte hominum non credit qualia apud nos
Fiant, hanc noscat confpiciens hydriam:
Antiftes pofuit Stratius, non muneris ergo,
Sed certum immenfi frigoris indicium.

Quando igitur ea quae in enumeratis fiunt locis neque cum incolis Bospori comparanda funt, neque Amifo et Sinopae, (horum enim regionem illis temperatiorem diceret aliquis) nullo utique modo comparari poffint cum iis qui ad Bosporum accolunt, et extremis Celtis. Vix enim ii, qui ftadiis III CIↃ IↃCC longius verfus meridiem fiti funt quam Boryfthenis accolae et Celtae, eundem fitum obtinere affirmantur cum Amifo, Sinopa, Byzantio, et Maffilia.

Porro Daimachus fi ad XXX ftadiorum millia addat intervallum quod eft usque ad Taprobanam et fines zonae torri-

διακεκαυμένης, ὃς οὐκ ἐλάττους τῶν τετρακισχιλίων θετέον, ἐκτοπιοῦσιν τά τε Βάκτρα καὶ τὴν Ἀρίαν εἰς τοὺς ἀπέχοντας τόπους τῆς διακεκαυμένης σταδίους τρισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὅσους ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ Βορυσθένη φησὶν εἶναι ὁ Ἵππαρχος. ἐκπεσοῦνται ἄρα εἰς τοὺς βορειοτέρους τοῦ Βορυσθένους καὶ τῆς Κελτικῆς, σταδίοις ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, ὅσοις νοτιώτερος ἐστὶν ὁ ἰσημερινὸς τοῦ ὁρίζοντος κύκλου τὴν διακεκαυμένην καὶ τὴν εὔκρατον· ὃν φαμὲν διὰ τῆς κινναμωμοφόρου Ἰνδικῆς μάλιστα γράφεσθαι. Ἡμεῖς δέ γε ἐπιδείκνυμεν μέχρι τῆς Ἰέρνης μόλις οἰκήσιμα ὄντα τὰ ὑπὲρ τὴν Κελτικὴν, ἅπερ οὐ πλείω τῶν πεντακισχιλίων ἐστίν. οὗτος δ' ἀποφαίνει ὁ λόγος τῆς Ἰέρνης ἔτι βορειότερον εἶναι τινὰ κύκλον οἰκήσιμον σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις. Ἔστι δὲ Βάκτρα καὶ [a] τὰ τοῦ στόματος τῆς Κασπίας θαλάσσης, [b] εἴ τε Ὑρκανίας πάμπολύ τι ἀρκτικώτερα· ὅπερ τοῦ μυχοῦ τῆς

a) καὶ τὰ τοῦ στόματος] ita lego cum Interpr. et Casaub. vulgo καὶ τοῦ στόμ. Bregulgnius legit καὶ τὸ στόμα. b) εἴ τε] Sic Reg. Vat. A. vulgo εἴς τε.

torridae, quod non minus IV CIϽ stadiorum ponendum est, Bactra et Ariam suis mota locis reiiciet in ea loca, quae absunt a zona torrida stadiis XXXIV CIϽ, quot stadiis distare Borysthenem ab aequinoctiali ait Hipparchus. Excident igitur in loca quae versus septentrionem et Borysthene et Celtica stadiis distant VIII CIϽ IϽCCC: quot stadiis aequinoctialis, versus meridiem, abest a circulo eo, qui torridam plagam a temperata dirimit, quem per cinnamomiferam potissimum describi Indiam dicimus. Nos autem ostendimus quae ultra Celticam sunt aegre usque ad Hiberniam habitari, non amplius IϽϽ stadiis. Haec autem computatio pronunciat esse adhuc alium circulum habitabilem, ab Hibernia versus septentrionem situm stadiis III CIϽ IϽCCC. Sunt autem Bactra et regiones ad ostium Caspii sive Hyrcani maris admodum septemtrionalie-

τῆς Κασπίας καὶ τῶν Ἀρμενιακῶν καὶ Μηδικῶν ὀρῶν διέχει περὶ ἑξακισχιλίους σταδίους, καὶ δοκεῖ τῆς αὐτῆς παραλίας μέχρι τῆς Ἰνδικῆς ἀρκτικώτερον εἶναι σημεῖον, καὶ περίπλουν ἔχειν [c] ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς δυνατὸν, ὥς φησιν ὁ τῶν τόπων ἡγησάμενος τούτων Πατροκλῆς. Ἔτι τοίνυν ἡ Βακτριανὴ χίλια στάδια ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐκτείνεται· τὰ δὲ τῶν Σκυθῶν πολὺ μείζω ταύτης ἐπέκεινα χώραν νέμεται, καὶ τελευτᾷ πρὸς τὴν βόρειον
pag. 75. θάλατταν, νομαδικῶς μὲν, ζῶντα δ' ὅμως. Πῶς οὖν εἴπερ καὶ αὐτὰ τὰ Βάκτρα [d] ἤδη τῆς οἰκουμένης ἐκπίπτει; εἴη ἂν τὸ διάστημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς βορείας θαλάττης τῇ διὰ Βάκτρων ὀλίγῳ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων. ταῦτα δὴ [e] προστεθέντα τῷ ἀπὸ τῆς Ἰέρνης ἐπὶ τὰ βόρεια σταδιασμῷ, ποιεῖ τὸ πᾶν διὰ τῆς ἀοικήτου διάστημα ἐπὶ τῶν διὰ τῆς Ἰέρνης σταδιασμοῦ, σταδίων ἑπτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων·

c) ἀπὸ τῆς Ἰνδ.] ita Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo διὰ τ. Ἰ. d) ἤδη τῆς οἰκουμ.] ita libri Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. in ed. ἤδη deeſt. e) προστιθέντα] προςταττέντα Venet.

maiores, quod oſtium ab intimo receſſu Caspii maris et Armeniacis ac Medicis montibus circiter VI CIↃ ſtadiis diſtat: videturque eius orae maritimae usque ad Indiam punctum eſſe ſeptentrionibus proximum: ac poſſe inde ad Indiam circumnavigari, ut aſſerit Patrocles, qui iſtis praefuit locis. Iam Bactriana ſtadiis CIↃ verſus ſeptentriones porrigitur: Scythae ultra longe ampliorem occupant regionem, quae mari ſeptentrionali terminatur, et vivunt ſane, quanquam incertis vagentur ſedibus. Qui ergo? cum ipſa etiam Bactra extra habitatam terram ſita ſint? erit enim intervallum a Caucaſo per Bactra usque ad mare ſeptentrionale ſtadiorum plus paulo IV CIↃ. Haec adiecta numero ſtadiorum ab Hibernia verſus aquilonem, totum per non habitabilem terram ſpatium cum ſtadiorum per Hiberniam numero, ſtadiorum VII CIↃ IↃCCC ſum-

κοσίων· εἰ δὲ ἐάσειέ τις τοὺς τετρακισχιλίους σταδίους, [f] αὐτά τε τὰ πρὸς τῷ Καυκάσῳ μέρη τῆς Βακτριανῆς, ἔσται βορειότερα τῆς Ἰέρνης σταδίοις τρισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις, τῆς δὲ Κελτικῆς καὶ τοῦ Βορυσθένους ὀκτακισχιλίοις καὶ ὀκτακοσίοις.

Φησὶ δέ γε ὁ Ἵππαρχος [g] κατὰ τὸν Βορυσθένην καὶ τὴν Κελτικήν, ἐν ὅλαις ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεσθαι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου περιϊστάμενον ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν· ταῖς δὲ χειμεριναῖς τροπαῖς πλεῖστον μετεωρίζεσθαι τὸν ἥλιον ἐπὶ πήχεις ἐννέα· ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τῆς Μασσαλίας ἑξακισχιλίοις καὶ τριακοσίοις (οὓς ἐκεῖνος μὲν ἔτι Κελτοὺς ὑπολαμβάνει, ἐγὼ δ' οἶμαι Βρεττανοὺς εἶναι βορειοτέρους τῆς Κελτικῆς, [h] σταδίοις δισχιλίοις πεντακοσίοις) πολὺ μᾶλλον τοῦτο συμβαίνειν· ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις ἕξ· τέτταρας δ' ἐν τοῖς ἀπέχουσι Μασσαλίας ἐννακισχιλίους σταδίους καὶ

f) αὐτά τε] αὐτά γε coni. Casaub. g) κατὰ τὸν Βορυσθένην] ὑπὲρ τὰς Βρεττανικὰς Planud. in excerpt. h) σταδίοις δισχιλίοις πεντακ.] ita Caſ. Reg. Vat. B. σταδίοις πεντακοσίοις πρὸς τοῖς δισχιλίοις Vat. A. σταδ. δὲ δισχιλ. Venct.

ſummam conficiet. Quod ſi quis IV CIƆ illa ſtadia omittat, ipſae partes Bactrianae ad Caucaſum ſitae ultra Hiberniam verſus ſeptentriones inclinabunt III CIƆ IƆCCC ſtadiis, ultra Celticam et Boryſthenem VIII CIƆ IƆCCC.

Praeterea Hipparchus tradit ad Boryſthenem, inque Celtica totis noctibus aeſtivis ſolem lucere, et ambire ab occaſu in ortum, ſub brumam autem ſolem non attolli ultra IX cubitos: idque multo magis evenire apud eos, qui a Maſſilia VI CIƆ CCC ſtadiis abſunt, (quos ille ipſos quoque Celtas eſſe putat, ego autem Britannos, verſus ſeptentrionem a Celtica ſtadiis II CIƆ IƆ remotos.) Ibi enim hibernis diebus ſolem ad cubitos ſex elevari: ad quatuor, apud eos qui a Maſſilia abſunt IX CIƆ C ſtadiis:

καὶ ἑκατόν· ἐλάττους δὲ τῶν τριῶν ἐν τοῖς ἐπέκεινα, οἳ καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον πολὺ ἂν εἶεν ἀρκτικώτεροι τῆς Ἰέρνης. Οὗτος δὲ Πυθέᾳ πιστεύων, κατὰ τὰ νοτιώτερα τῆς Βρεττανικῆς τὴν οἴκησιν ταύτην τίθησι, καί φησιν εἶναι τὴν μακροτάτην ἐνταῦθα ἡμέραν, ὡρῶν ἰσημερινῶν δέκα ἐννέα, ὀκτωκαίδεκα δὲ ὅπου τεττάρας ὁ ἥλιος μετεωρίζεται πήχεις· οὕς φησιν ἀπέχειν τῆς Μασσαλίας ἐνακισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους· ὥσθ' οἱ νοτιώτατοι τῶν Βρεττανῶν βορειότεροι τούτων εἰσίν. Ἤτοι οὖν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου εἰσὶ τοῖς πρὸς τῷ Καυκασίῳ [i] Βακτρίοις, ἢ ἐπί τινος πλησιάζοντος· εἴρηται γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς περὶ Δηίμαχον συμβήσεται βορειοτέρους εἶναι τῆς Ἰέρνης τοὺς πρὸς τῷ Καυκασίῳ Βακτρίους, σταδίοις τρισχιλίοις ὀκτακοσίοις· προστεθέντων δὲ τούτων τοῖς ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Ἰέρνην, γίνονται μύριοι δισχίλιοι πεντακόσιοι. Τίς οὖν ἱστόρηκεν ἐν τοῖς ἐκεῖ τόποις, λέγω δὲ τοῖς περὶ Βάκτρα, τοῦτο τὸ μῆκος τῶν μεγίστων ἡμερῶν, ἢ τὸ ἔξαρμα τοῦ ἡλίου

i) Βακτρίοις] Βάκτροις Cas. Vat. A. B. Venet.

diis: intra tres, apud ulterius dissitos, qui etiam secundum nostram computationem longe magis sunt septentrionales quam Hibernia. At iste Pytheae fidem adhibens, eum situm collocat in partibus Britanniae austro propinquioribus, aitque ibi longissimam diem horarum aequinoctialium XIX: XVIII autem ubi sol ad IV cubitos assurgit, quos a Massilia abesse dicit IX CIↃ C stadiis. Quo efficitur Britannos, qui omnium maxime ad meridiem accedunt, septentrioni esse quam isti sint viciniores. Ergo vel in eodem erunt parallelo cum Bactriis ad Caucasum sitis, vel in aliquo propinquo: docuimus enim quod iuxta Daimachum Bactrii isti stadiis III CIↃ IↃCCC propiores sunt septentrioni quam Hibernia: quibus si addantur quotquot sunt a Massilia in Hiberniam, conficientur CCIↃↃ CIↃ CIↃ IↃ. Quis ergo iis in locis (de Bactriis loquor), observavit istam maximarum dierum lon-

ἡλίου τὸ κατὰ τὰς μεσουρανήσεις ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς; ὀφθαλμοφανῆ γὰρ πάντα ταῦτα ἰδιώτῃ, καὶ οὐ δεόμενα μαθηματικῆς σημειώσεως· ὥστε συνέγραψαν πολλοὶ καὶ τῶν παλαιῶν τῶν τὰ Περσικὰ pag. 76. ἱστορούντων, καὶ τῶν ὕστερον μέχρι καὶ εἰς ἡμᾶς. Πῶς δ' ἂν ἡ λεχθεῖσα εὐδαιμονία τῶν τόπων, ὡμολόγητο τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ οὐρανῷ φαινομένοις; Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὡς καὶ [k] σοφῶς ἀντιλέγει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἰσοδυναμούντων τῶν ζητουμένων, λαμβάνοντος πρὸς τὸ ἀποδεῖξαι τὸ ζητούμενον.

Πάλιν δ' ἐκείνου τὸν Δηΐμαχον ἰδιώτην ἐνδείξασθαι βουλομένου καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων· οἴεσθαι γὰρ τὴν Ἰνδικὴν μεταξὺ κεῖσθαι τῆς τε φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, καὶ τῶν τροπῶν τῶν χειμερινῶν, Μεγασθένει τε [l] ἀντιλέγειν φήσαντι ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς Ἰνδικῆς τάς τε ἄρκτους ἀποκρύπτεσθαι καὶ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν·

k) σοφῶς] Sic Vat. A. B. Venet. Interpr. pr. vulgo σοφός.
l) ἀντιλέγειν] ita omnes Codd. vulgo ἀντιλέγει.

longitudinem, aut solis altitudinem in medio coeli brumae tempore versantis? haec enim oculis omnium etiam litteraturae omnis rudium exposita sunt, neque mathematica opus habent designatione: itaque multi utique ea conscripsissent, et veterum qui res Persicas tradiderunt, et usque ad nostram aetatem subsecutorum. Et quomodo ea regionum istarum, quam exposui, fertilitas cum iis conveniret quae in coelo fieri cernerentur? Ex iis itaque, quae disputata sunt, liquet, quam docte Hipparchus Eratosthenis sententiam refellat, argumentis aeque obscuris quam illud de quo quaestio est, cum ad demonstrationem id ipsum adhibeat quod quaeritur.

Rursum Eratosthenes Daimachum rudem et harum rerum imperitum conatur ostendere, ut qui putarit Indiam inter aequinoctium autumnale et brumam esse sitam, et Megasthenem reprehenderit, qui in austrinis Indiae partibus Ursas occidere, et umbras diversam in partem cadere dixisset: horum

πίπτειν· μηδέτερον γὰρ τούτων μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς συμβαίνειν. [m] Ταῦτα δὴ Φάσκοντος ἀμαθῶς λέγεσθαι. τό, τε γὰρ τὴν Φθινοπωρινὴν τῆς ἐαρινῆς διαφέρειν οἴεσθαι κατὰ τὴν διάστασιν τὴν πρὸς τὰς τροπὰς, ἀμαθὲς, τοῦ τε κύκλου τοῦ αὐτοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἀνατολῆς· τοῦ τε διαστήματος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τροπικοῦ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὧν μεταξὺ τίθησι τὴν Ἰνδικὴν ἐκεῖνος, δειχθέντος ἐν τῇ ἀναμετρήσει πολὺ ἐλάττονος τῶν δισμυρίων σταδίων, συμβῆναι ἂν καὶ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅπερ αὐτὸς νομίζει, οὐχ ὅπερ ἐκεῖνος· δυοῖν μὲν γὰρ ἢ καὶ τριῶν μυριάδων οὖσαν τὴν Ἰνδικὴν, οὐδὲ πεσεῖν μεταξὺ τοσούτου διαστήματος· ὅσον δ' αὐτὸς εἴρηκε, πεσεῖν ἄν. Τῆς δ' αὐτῆς ἀγνοίας εἶναι καὶ τὸ μηδαμοῦ τῆς Ἰνδικῆς ἀποκρύπτεσθαι Φάσκειν τὰς ἄρκτους, μηδὲ τὰς σκιὰς ἀντιπίπτειν· ὅτε γε καὶ πεντακισχιλίους προελθόντι ἀπ' Ἀλεξανδρείας, εὐθὺς συμβαίνειν ἄρχεται.

Ταῦτα

m) Ταῦτα δὴ] ita lego cum Casaub. vulgo ταῦτα δέ.

rum enim neutrum ullibi in India fieri, esseque haec indocte dicta: indocti enim esse dicere, autumnale aequinoctium alio modo distare a tropicis quam vernum, cum idem sit circulus et ortus: et cum intervallum terrestris tropici ab aequinoctiali (inter quos ille ponat Indiam) in dimensione compertum sit multo minus xx stadiorum millibus: ex sententia Daimachi non illius, sed suum propositum concludi: Indiam scilicet quae viginti aut etiam xxx millia stadiorum aequet, non posse isto intervallo comprehendi: comprehensum iri autem si ea quantitas Indiae assignetur, quam ipse tradat. Eiusdem quoque esse ignorationis, quod neget in ulla Indiae parte occidere Ursas, aut umbras in diversam cadere partem: cum ea statim ab Alexandria ad 1000 stadia progressis evenire incipiant.

Haec

Ταῦτα δὴ [n] εἰπόντος, εὐθύνει πάλιν ἐκ εὖ ὁ Ἵππαρχος, πρῶτον ἀπὸ τῦ χειμερινῦ τροπικῦ τὸν θερινὸν δεξάμενος· εἶτ' ἐκ οἰόμενος δεῖν μάρτυρι χρῆσθαι μαθηματικῶν ἀναστρολογήτῳ ἀνθρώπῳ· ὥσπερ τῦ Ἐρατοσθένυς προηγυμένως τὴν ἐκείνυ μαρτυρίαν ἐγκρίνοντος, ἀλλ' ἐ κοινῷ τινι ἔθει χρωμένυ πρὸς τὺς ματαιολογῦντας. Εἷς γάρ τις τῶν πρὸς τὺς ματαίως ἀντιλέγοντας ἐλέγχων ἐστὶν, ὅταν αὐτὴν τὴν ἐκείνων ἀπόφασιν ὁποία ποτε ἐστὶ, δείξωμεν ἡμῖν συνηγοροῦσαν.

Νυνὶ μὲν ἐν ὑποθέμενοι τὰ νοτιώτατα τῆς Ἰνδικῆς ἀνταίρειν τοῖς κατὰ Μερόην, ὅπερ εἰρήκασι πολλοὶ, καὶ πεπιστεύκασιν, ἐπεδείξαμεν τὰ συμβαίνοντα ἄτοπα. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἵππαρχος ἐδὲν ἀντειπὼν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ νυνὶ, μετὰ ταῦτα ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἐ συγχωρεῖ, σκεπτέον καὶ τῦτον τὸν λόγον. pag. 77. Φησὶ τοίνυν, [o] ἀνταιρόντων ἀλλήλοις ἐπὶ τῦ αὐτῦ παραλ-

n) εἰπόντος] ita Medic. Mss. vulgo εἰπόντας. o) ἀνταιρόντων ἀλλ. ἐπὶ] Caſ. coni. ἀντ. ἀλλ. τῶν ἐπὶ.

Haec dicentem rurſum non recte refellit Hipparchus, primum ab hyberno tropico aeſtivum accipiens: deinde abſurdum iudicans, quod de rebus mathematicis teſtimonium profertur hominis aſtrologiae rudis: quaſi vero Eratoſthenes in eo teſtimonio potiſſimam collocarit confirmationis vim, ac non potius communem vana dicentes refutandi morem tenuerit. Nam e rationibus futiliter contradicentes refellendi haec quoque una eſt, cum ipſorummet ſententiam, qualis qualis ea eſt, oſtendimus nobiſcum facere.

Hactenus ergo eo, quod multi tradidere ac credidere, tanquam vero poſito, nempe auſtro propinquiſſimas Indiae partes e regione Meroae ſitas eſſe, oſtendimus quae abſurda conſequantur. Quoniam autem Hipparchus, qui in praeſentia hanc propoſitionem non impugnat, in ſecundo commentario eam negat, conſideremus agedum etiam hoc argumentum. Ait ergo, quae in eodem ſita paral-

παραλλήλȣ κειμένων, ἐπειδὰν τὸ μεταξὺ ᾖ μέγα διάστημα, μὴ δύνασθαι γνωσθῆναι αὐτὸ τȣ̃το, ὅτι εἰσὶν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ οἱ τόποι, ἄνευ τῆς τῶν κλιμάτων συγκρίσεως τῆς κατὰ θάτερον τὸν τόπον. Τὸ μὲν ȣ̃ν κατὰ Μερόην κλίμα, Φίλωνά τε τὸν συγγράψαντα τὸν εἰς Αἰθιοπίαν πλȣ̃ν ἱστορεῖν, ὅτι πρὸ πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς θερινῆς τροπῆς κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἥλιος· λέγειν δὲ καὶ τȣ̀ς λόγȣς τȣ̃ γνώμονος πρός τε τὰς τροπικὰς σκιὰς καὶ τὰς ἰσημερινάς· αὐτόν τε Ἐρατοσθένη συμφωνεῖν ἔγγιστα τῷ Φίλωνι· τὸ δ' ἐν τῇ Ἰνδικῇ κλίμα μηδένα ἱστορεῖν, μηδ' αὐτὸν Ἐρατοσθένη. Εἰ δὲ δὴ καὶ αἱ ἄρκτοι ἐκεῖ ἀμφότεραι, ὡς οἴονται, ἀποκρύπτονται, πιστεύοντες τοῖς περὶ Νέαρχον, μὴ δυνατὸν εἶναι ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ κεῖσθαι τήν τε Μερόην, καὶ ταῦτα τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς. Εἰ μὲν τοίνυν περὶ τῶν ἄρκτων ἀμφοτέρων ὅτι ἀποκρύπτονται συναποφαίνεται τοῖς εἰποȣ̃σιν Ἐρατοσθένης, πῶς περὶ τȣ̃ ἐν τῇ Ἰνδικῇ

parallelo e regione invicem iacent, si magnum sit inter ea intervallum, hoc ipsum cognosci non posse, quod ea sint eodem in parallelo sita, nisi utriusque loci inclinationes inter sese comparentur. Ac Meroës quidem clima sive inclinationem a Philone, eo qui navigationem in Aethiopiam conscripsit, observatam fuisse eam, quod XLV diebus ante aestivum solstitium ei loco sol supra verticem immineat: ab eodem etiam rationes gnomonis ad umbras solstitiorum et aequinoctiorum traditas, et ipsum Eratosthenem proxime ad Philonis accedere sententiam. Indiae autem clima neque ab ullo alio, neque ab ipso Eratosthene exponi: quod si utraque Ursa ibi occidat, ut isti tradant Nearchum secuti, non posse in eodem parallelo iacere Meroën et istas Indiae extremitates. At vero si Eratosthenes suffragatur iis, qui utramque ursam occultari dixerunt, qui dici recte potest

Ἰνδικῇ κλίματος ὐδεὶς ἀποφαίνεται, ὐδ' αὐτὸς Ἐρατοσθένης; ὗτος γὰρ ὁ λόγος περὶ τῦ κλίματός ἐστιν. Εἰ δ' ὐ συναποφαίνεται, ἀπηλλάχθω τῆς αἰτίας. Οὐ συναποφαίνεται δέ γε, ἀλλὰ τῦ Δηϊμάχυ φήσαντος, μηδαμῦ τῆς Ἰνδικῆς μήτ' ἀποκρύπτεσθαι τὰς ἄρκτυς, μήτ' ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς, ἅπερ ὑπείληφεν ὁ Μεγασθένης, ἀπειρίαν αὐτῦ καταγινώσκει· τὸ συμπεπλεγμένον νομίζων ψεῦδος, ἐν ᾧ ὁμολογυμένως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον, τό γε μὴ ἀντιπίπτειν τὰς σκιὰς ψεῦδος ἐμπέπλεκται. Καὶ γὰρ εἰ μὴ τῇ Μερόῃ ἀνταίρει, τῆς γε Συήνης νοτιώτερα εἶναι τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς συγχωρῶν φαίνεται.

Καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρῶν, ἢ ταυτὰ λέγει τοῖς ἐξελεγχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν, ἢ λήμμασι προσχρῆται ψευδέσιν, ἢ ἐπιφέρει τὸ μὴ ἀκολυθῦν. Οὔτε γὰρ τῷ, ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Θάψακον εἶναι σαδίυς τετρακισχιλίυς ὀκτακοσίυς, ἐνθεῦτεν δὲ πρὸς

potest neminem, ac ne ipsum quidem Eratosthenem de Indiae situ quicquam pronunciasse? nam ista quidem de climate profecto est oratio. Quod si is non suffragatur, utique absolvendus est hoc crimine. Et quidem non suffragatur: sed cum Deimachus dixisset, nulla in parte Indiae vel occidere ursas, vel in alteram partem recidere umbras, quae fuerunt Megasthenis opiniones, imperitiae eum damnat, ac mendacium vero connexum illud iudicat, in quo, vel Hipparcho iudice, manifesto mendacium de non cadentibus in diversam partem umbris est implicatum: nam si extremae Indiae partes non opponuntur Meroae, tamen austro quam Syene viciniores esse illas videtur concedere.

Sed et deinceps iisdem de rebus disputans Hipparchus, aut eadem cum iis, quae iam refutavimus, dicit, aut falsa assumit, aut infert id quod non est consequens. Neque enim quod a Babylone ad Thapsacum stadia sunt IV CIↃ IↃCCC, indeque versus

πρὸς τὴν ἄρκτον ἐπὶ τὰ Ἀρμένια ὄρη [p] χιλίους ἑκατὸν, ἀκολουθεῖ τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τοῦ δι' αὐτῆς μεσημβρινοῦ ἐπὶ τὰ ἀρκτικὰ ὄρη πλείους εἶναι τῶν ἑξακισχιλίων· οὔτε τὸ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ τὰ ὄρη χιλίων
pag. 78. καὶ ἑκατόν φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλ' εἶναί τι λοιπὸν ἀκαταμέτρητον· ὥσθ' ἡ ἑξῆς ἔφοδος ἐκ μὴ διδομένου λήμματος οὐκ ἂν ἐπεραίνετο. Οὔτ' ἀπεφήνατο οὐδαμοῦ Ἐρατοσθένης τὴν Θάψακον τῆς Βαβυλῶνος πρὸς ἄρκτους κεῖσθαι πλείοσιν ἢ τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις σταδίοις.

Ἑξῆς δὲ συνηγορῶν ἔτι τοῖς ἀρχαίοις πίναξιν, οὐ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους προφέρεται περὶ τῆς τρίτης σφραγῖδος, ἀλλ' ἑαυτῷ κεχαρισμένως πλάττει τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἀνατροπὴν εὐφυῆ. Ὁ μὲν γὰρ ἀκολουθῶν τῇ θέσει τῇ προειρημένῃ τοῦ τε Ταύρου καὶ τῆς ἀπὸ στηλῶν θαλάττης, διελὼν τῇ γραμμῇ ταύτῃ τὴν οἰκουμένην δίχα, καὶ καλέσας τὸ μὲν

p) χιλίους] Caf. coni. δισχιλίους, ita quoque infra pro χιλίων leg. cenfet δισχιλίων, adprob. Breguignio.

fus feptentrionem ad Armenios usque montes ftadia CIↃCC, ex eo fequitur, a Babylone in meridiano per eam ducto ad montes feptentrionales ftadia effe IↃↃↃ CIↃ amplius: neque dicit Eratofthenes a Thapfaco ad montes effe CIↃCC ftadia, fed reftare aliquid adhuc non dimenfum. Itaque argumentum, quod fubiicitur, ab eo ductum quod datum aut conceffum minime fuit, nihil efficit: neque dixit usquam Eratofthenes, Thapfacum a Babylone verfus Aquilonem amplius IV CIↃ IↃ ftadiis abeffe.

Deinceps Hipparchus adhuc patrocinans antiquis tabulis non ea profert quae Eratofthenes dixit de tertio figillo, fed fibi ipfi ad gratiam confingit fententiam ad refellendum opportunam. Nam Eratofthenes ea fequens, quae eum pofuiffe docuimus de Tauro, et mari quod a columnis Herculis fluit, cum huius lineae ope terram habitatam in duas effet partitus portiones, quarum unam fep-

μὲν βόρειον μέρος, τὸ δὲ νότιον, πειρᾶται καὶ τούτων ἑκάτερον πάλιν τέμνειν εἰς τὰ δυνατὰ μέρη· καλεῖ δὲ ταῦτα σφραγῖδας· καὶ δὴ τοῦ νοτίου μέρους πρώτην εἰπὼν σφραγῖδα τὴν Ἰνδικήν, δευτέραν δὲ τὴν Ἀριανήν, ἐχούσας τι εὐπερίγραφον, ἴσχυσεν ἀμφοτέρων ἀποδοῦναι [q] καὶ μῆκος καὶ πλάτος· τρόπον δέ τινα καὶ σχῆμα ὡς ἂν γεωμετρικός. τὴν μὲν γὰρ Ἰνδικήν, ῥομβοειδῆ φησί, διὰ τὸ τῶν πλευρῶν τὰς μὲν θαλάττῃ κλύζεσθαι τῇ τε νοτίῳ καὶ τῇ ἑῴᾳ, μὴ πάνυ κολπώδεις ἠϊόνας ποιούσῃ· τὰς δὲ λοιπάς, τὴν μὲν τῷ ὄρει, τὴν δὲ τῷ ποταμῷ· κἀνταῦθα τοῦ εὐθυγράμμου σχήματος [r] ὑπό τι σωζομένου. τὴν δ' Ἀριανὴν ὁρῶν τάς γε τρεῖς πλευρὰς ἐχούσας εὐφυεῖς πρὸς τὸ ἀποτελέσαι παραλληλόγραμμον σχῆμα, τὴν δ' ἑσπέριον οὐκ ἔχων σημείοις ἀφορίσαι διὰ τὸ ἐπαλλάττειν ἀλλήλοις τὰ ἔθνη, γραμμῇ τινι ὅμως δηλοῖ τῇ ἀπὸ Κασ-

q) καὶ μῆκος] καὶ deest in Venet. r) ὑπό τι σωζομένου] ita leg. iudicat Cas. Mss. Reg. Vat. A. B. Venet. et edit. antiqq. ὑποτισωζομένου, Xylander ὑποσωζομένου.

septentrionalem vocat, alteram Meridionalem: conatur harum utramque denuo in partes, quas res ferret, diducere, quas ipse sigilla nominat. At cum austrinae partis primum sigillum constituisset Indiam, secundum Arianam, quae non incommode circumscribi possunt, utriusque et longitudinem valuit, et latitudinem perhibere, figuramque etiam quodammodo, ut geometriae gnarus. Indiam enim rhombi ait similem esse, quod laterum eius alia mari alluuntur austrino et orientali, cuius non admodum sinuosa sunt litora, reliqua, monte unum, alterum flumine clauduntur, atque ita rectilinea quodammodo constat figura. Arianam autem videns tria quidem latera ad constituendum parallelogrammum habere apta, occiduum autem latus punctis definiri non posse, quod gentes istae vicissim permixtae habitant: linea tamen illud indicat, quae a Cas-

Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Καρμανίας τελευτώσῃ, τὰ συνάπτοντα πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον· ἑσπέριον μὲν ἂν καλεῖ τοῦτο τὸ πλευρὸν, ἑῷον δὲ τὸ παρὰ τὸν Ἰνδόν· παράλληλα δ' οὐ λέγει. οὐδὲ τὰ λοιπὰ, τό, τε τῷ ὄρει γραφόμενον καὶ τὸ τῇ θαλάττῃ, ἀλλὰ μόνον, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον.

Οὕτω δ' ὁλοσχερεῖ τινι τύπῳ τὴν δευτέραν ἀποδιδοὺς σφραγῖδα, [s] πολὺ ταύτης ὁλοσχερέστερον ἀποδίδωσι τὴν τρίτην σφραγῖδα κατὰ πλείους αἰτίας. Πρώτην μὲν τὴν λεχθεῖσαν, ὅτι οὐκ εὐκρινῶς ἀφώρισαι ἡ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Καρμανίαν, ἥ τις κοινή ἐστι τῇ τρίτῃ, πρὸς τὴν ἐς δευτέραν σφραγῖδα πλευράν· ἔπειθ' ὅτι εἰς τὴν νότιον πλευρὰν ὁ Περσικὸς ἐμπίπτει κόλπος, ὅπερ καὶ αὐτός φησιν· ὥστ' ἠνάγκασαι τὴν ἐκ Βαβυλῶνος λαβεῖν γραμμὴν, ὡς
pag. 79. ἂν εὐθεῖάν τινα διὰ Σούσων καὶ Περσεπόλεως μέχρι τῶν ὅρων τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, ᾗ δυνατὸς ἦν

s) πολὺ ταύτης] h. v. desunt in omnibus Codd. Msstis quos vidi.

Caspiis portis ad extremitates Carmaniae pertinet Persicum attingentes sinum: hoc latus occiduum vocat, orientale id, quod est ad flumen Indum: aequaliter autem ea invicem undique distare non ait, ut neque reliqua duo montanum et maritimum, contentus alterum septentrionale, alterum meridionale appellasse.

Hoc pacto secundum sigillum non exactissima complexus forma, multo etiam rudius tertium sigillum describit, pluribus quidem de causis. Prima est, quam iam retulimus, quod non satis distincte linea definitur a Caspiis portis ad Carmaniam, quae tertio sigillo communis est cum latere ad secundum pertinente sigillum. Deinde quod in latus meridionale Persicus incidit sinus, quod ipse etiam dicit: itaque coactus fuit lineam e Babylone rectam educere tanquam per Susa et Persepolin usque ad fines Carmaniae et Persiae, qua pote-

ἢν εὑρεῖν μεμετρημένην ὁδὸν, σαδίων ὖσαν τὴν ὅλην μικρῷ πλειόνων ἢ ἐνναχισχιλίων· ἣν νότιον μὲν καλεῖ πλευρὰν, παράλληλον δ' ἐ λέγει τῇ βορείῳ. Δῆλον δ' ὅτι ἐδ' ὁ Εὐφράτης, ὦ τὸ ἑσπέριον ἀφορίζει πλευρὸν, σύνεγγύς ἐςιν εὐθεία γραμμῇ· ἀλλ' [t] ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ῥυεὶς, εἶτ' ἐπιςρέφει πρὸς ἕω, καὶ πάλιν πρὸς νότον μέχρι τῆς εἰς θάλατταν ἐκβολῆς. Δηλοῖ δὲ τὸ μὴ εὐθύπορον τῦ ποταμῦ, φράζων τὸ σχῆμα τῆς Μεσοποταμίας, ὃ ποιῦσι συμπίπτοντες εἰς ἓν, ὅ, τε Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον, ὥς φησι. Καὶ μὴν τὸ ἀπὸ Θαψάκυ μέχρι τῆς Ἀρμενίας, ἐδὲ πᾶν μεμετρημένον ἔχει τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τὸ ἀφοριζόμενον ὑπὸ τῦ Εὐφράτυ· ἀλλά φησι τὸ πρὸς τῇ Ἀρμενίᾳ μέρος καὶ τοῖς ἀρκτικοῖς ὄρεσι μὴ ἔχειν πόσον ἐςὶ, διὰ τὸ ἀμέτρητον εἶναι. Διὰ δὴ πάντα ταῦτα, τυπωδῶς φησὶν ἀποδιδόναι τὴν τρίτην μερίδα· καὶ γὰρ καὶ τὰ

O 2

t) ἀπὸ τῶν ὀρῶν] *f.* ἀπὸ τῶν ἄρκτων.

poterat iter dimensum invenire, stadiorumque linea fiebat paulo plus IX CIↃ quam et meridionale vocat latus, neque parallelum septentrionali lateri dicit. Manifestum porro est Euphratem etiam, quo occiduum describit latus, rectae lineae similem non esse: quippe is a montibus versus meridiem fluens, inde ad orientem flectitur, rursumque versus austrum fertur, usque dum in mare effluit: et obliquitatem fluvii ipse indicat, ubi figuram Mesopotamiae, quam constituunt in unum confluentes Tigris et Euphrates, adsimilem ait esse navigio, ut ipse loquitur. Iam spatium quod a Thapsaco usque ad Armeniam est, non totum habet dimensum latus occiduum, quod ab Euphrate definitur: ait enim se non habere quanta sit portio quae est ad Armeniam et montes septentrionales, quia eius mensura non extet. Ob haec ergo omnia, tertiam partem fatetur se rudi deformatione conceptam proponere: nam inter-

τὰ [u] διαστήματά φησιν ἐκ πολλῶν συνάγειν τῶν τοὺς σταθμοὺς πραγματευσαμένων· τινὰς καὶ ἀνεπιγράφους [x] καλεῖ. Ἀγνωμονεῖν δὴ δόξειεν ἂν ὁ Ἵππαρχος πρὸς τὴν τοιαύτην ὁλοσχέρειαν γεωμετρικῶς ἀντιλέγων, ἐν ᾗ χάριν [y] εἰδέναι δεῖ τοῖς καὶ ὁπωσοῦν ἀπαγγείλασιν ἡμῖν τὴν τῶν τόπων φύσιν.

Ὅταν δὲ δὴ, μηδ' ἐξ ὧν ἐκεῖνος λέγει, λαμβάνῃ τὰς γεωμετρικὰς ὑποθέσεις, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας, ἐκφανέστερον ἂν τὸ φιλότιμον καταμηνύοιτο. Ὁ μὲν δὴ οὕτως φησὶ τὴν τρίτην μερίδα τυπωδῶς ἀποδεδόσθαι, μυρίων σταδίων ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην· κατὰ μέρος δὲ διαιρῶν ὡς ἀναγεγραμμένην εὗρε τὴν μέτρησιν, οὕτω τίθησιν, ἔμπαλιν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποιησάμενος, καὶ τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως αὐτοῦ. Μέχρι μὲν δὴ τοῦ Τίγριδος, ὅπου Ἀλέξανδρος διέβη, σταδίους [z] δισχιλίους καὶ

u) διαστήματά φησιν] ita Venet. et Interpr. pr. vulgo διαστήματα ἅ φησιν. x) καλεῖ] Sic scribo cum Caſ. vulgo καλεῖν. y) εἰδέναι δεῖ] in quibusdam Mss. et ed. deest verb. δεῖ, quod recepi ex Reg. Vat. A. B. Venet. z) δισχιλίους] Sic recte Casaub. leg. censet. vulgo χιλίους.

tervalla quoque, se ait ex multorum scriptis annotasse, qui dimensiones literis mandarint, quorum quaedam incerti auctoris essent. Videtur itaque iniquus esse Hipparchus, qui contra hanc crassam et confusiorem descriptionem geometrice disputat, cum hac in re gratiae sint habendae iis, qui vel utcunque locorum nobis indicaverunt naturam.

Apertius etiam suum contendendi studium prodit, dum non ex dictis Eratosthenis sumit geometricas hypotheses, sed sibi ipsi eas confingit. Atque ille quidem hoc modo rudi figura tertiam partem esse delineatam ait, ccIↃↃ stadiis a portis Caspiis usque Euphraten. Per partes deinde dimensionem, uti descriptam reperit, referens, facto iterum ab Euphrate et eius apud Thapsacum traiectu initio, usque ad Tigrim, quo loco Alexander transiit, stadia scribit II CIↃ CCCC inde ad

καὶ τετρακοσίους γράφει· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους διὰ Γαυγαμήλων καὶ τοῦ Λύκου καὶ Ἀρβήλων καὶ Ἐκβατάνων, ᾗ Δαρεῖος ἐκ τῶν Γαυγαμήλων ἔφυγε μέχρι Κασπίων πυλῶν, τοὺς μυρίους ἐκπληροῖ, τριακοσίοις μόνον πλεονάσας. τὸ μὲν δὴ βόρειον πλευρὸν οὕτω καταμετρεῖ· οὐ παράλληλον τοῖς ὄρεσι θείς, οὐδὲ τῇ διὰ στηλῶν καὶ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου γραμμῇ· ἡ γὰρ Θάψακος πολὺ τῶν ὀρῶν ἀφέστηκε, συμπίπτει δὲ καὶ τὸ ὄρος καὶ ἡ ἀπὸ Θαψάκου ὁδὸς ἐπὶ τὰς Κασπίους πύλας· καὶ τάγε [a] προσάρκτια μέρη [b] τοῦ ὄρους, ταῦτ' ἐστίν.

Ἀποδοὺς δὲ τὸ βόρειον οὕτω πλευρόν, τὸ δὲ νότιον, pag. 80.
φησί, παρὰ μὲν τὴν θάλατταν οὐκ ἔστι λαβεῖν, διὰ τὸ τὸν Περσικὸν ἐμπίπτειν κόλπον· ἀπὸ Βαβυλῶνος δὲ διὰ Σούσων, καὶ Περσεπόλεως καὶ τῶν ὁρίων τῆς τε Περσίδος καὶ τῆς Καρμανίας, σταδίους εἶναι [c] ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους· νότιον μὲν λέγων, παράλ-

 ληλον

a) προσάρκτια] πρὸς ἄρκτους Caſ. Vat. A. B. b) τοῦ ὄρους] has voces tollendas cenſet Caſaub. c) ἐννακισχιλίους καὶ διακοσίους] ita omnes Codd. in edit. καὶ διακ. deſunt.

ad ſubſequentia loca per Gaugamela, Lycum, Arbela, et Ecbatana, quâ Darius a Gaugamelis fugit, usque ad Caspias portas, CCIↃↃ implet, ſuperadditis duntaxat CCC. Sic ergo dimetitur latus ſeptentrionale, non id aequaliter undique a montibus abeſſe ponens, neque a linea, quae a columnis per Athenas et Rhodum ducitur: nam Thapſacus longe abeſt a montibus: iterque a Thapſaco ad portas Caspias incidit in montes. Hae ergo ſunt partes montis verſus ſeptentrionem ſitae.

Expoſito ad hunc modum ſeptentrionali latere, auſtrinum ait iuxta mare non poſſe deſcribi, quia Perſicus incidit ſinus: a Babylone autem per Suſa et Perſepolin ac Perſidis et Carmaniae confinia, ſtadiorum eſſe IX millia et CC: idque latus vocat auſtrinum, non tamen aequali-

ληλον δ' ȣ λέγων τῷ βορείῳ τὸ νότιον. Τὴν δὲ διαφωνίαν τȣ͂ μήκȣς φησὶ συμβαίνειν, τȣ͂ τε βορείȣ τεθέντος πλευρȣ͂ καὶ τȣ͂ νοτίȣ, διὰ τὸ τὸν Εὐφράτην μέχρι τινὸς πρὸς μεσημβρίαν ῥυέντα πρὸς τὴν ἕω πολὺ ἐγκλίνειν.

Τῶν δὲ [d] πλαγίων πλευρῶν τὴν ἑσπερίαν λέγει πρῶτον· ἣν ὁποία τίς ἐστιν, εἴτε μία, εἴτε δύο, ἐν μέσῳ πάρεστι σκοπεῖν. Ἀπὸ γὰρ τῆς κατὰ Θάψακον, φησὶ, διαβάσεως παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἰς μὲν Βαβυλῶνα σαδίȣς εἶναι τετρακισχιλίȣς ὀκτακοσίȣς· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τȣ͂ Εὐφράτȣ καὶ πόλιν Τερηδόνα τρισχιλίȣς· τὰ δ' ἀπὸ Θαψάκȣ [e] πρὸς ἄρκτȣς, μέχρι μὲν τῶν Ἀρμενίων πυλῶν καταμεμετρῆσθαι, καὶ εἶναι ὡς χιλίȣς καὶ ἑκατόν· τȣ̀ς δὲ διὰ Γορτυναίων καὶ Ἀρμενίων μηκέτι· διὸ δὴ παραλείπειν αὐτȣ́ς. Τȣ͂ δὲ πρὸς ἕω πλευρȣ͂, τὸ μὲν διὰ τῆς Περσικῆς κατὰ μῆκος ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς ὡς ἐπὶ Μηδίαν καὶ τὰς ἄρκτȣς, ȣ̓κ ἔλαττον εἶναι δοκεῖ τῶν ὀκτακισχιλίων.

d) πλαγίων] Sic Casaub. legit vulgo perperam πελαγίων.
e) πρὸς ἄρκτȣς] πρὸς τὰς ἄρκτ. Stroz. Vat. A. B.

qualiter identidem a boreali distans. Discrepantiam vero longitudinis horum laterum inde nasci ait, quod Euphrates cum aliquandiu versus meridiem fluxit, valde postea versus ortum labitur.

De transversalibus lateribus occiduum priore loco exponit, quod quale, et unicum ne sit an duo, in medio ad considerandum est propositum. Nam a traiectu, qui est apud Thapsacum iuxta Euphratem usque ad Babylonem, stadia numerat IV CIↃ IↃCCC: hinc usque ad ostia Euphratis et urbem Teredonem III CIↃ: a Thapsaco versus septentrionem usque ad portas Armenias spatium dimensum ait esse, circiter CIↃ C: id vero quod per Gortynaeos et Armenios est, non item: ideoque id esse omissum. Orienti obversum latus, quod in longum per Persiam a Rubro mari versus Mediam et septentriones ducitur, videtur non brevius esse

κισχιλίων· ἀπὸ δέ τινων ἀκρωτηρίων, καὶ ὑπὲρ τὰς ἐννακισχιλίας· τὸ δὲ λοιπὸν διὰ τῆς Παραιτακηνῆς καὶ Μηδίας ἐπὶ Κασπίας πύλας ὡς τρισχιλίων· τὸν δὲ Τίγριν ποταμὸν καὶ τὸν Εὐφράτην, ῥέοντας ἐκ τῆς Ἀρμενίας πρὸς μεσημβρίαν, ἐπειδὰν παραμείψωνται τὰ τῶν Γορτυναίων ὄρη, κύκλον μέγαν περιβαλλομένους, καὶ ἐμπεριλαβόντας χώραν πολλὴν τὴν Μεσοποταμίαν, ἐπιστρέφειν πρὸς χειμερινὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν μεσημβρίαν, πλέον δὲ τὸν Εὐφράτην. γενόμενον δὲ τοῦτον ἔγγιον ἀεὶ τοῦ Τίγριδος, κατὰ τὸ Σεμιράμιδος διατείχισμα, καὶ κώμην καλουμένην Ὦπιν, διασχόντα ταύτης ὅσον διακοσίους σταδίους, καὶ ῥυέντα διὰ Βαβυλῶνος, ἐκπίπτειν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον· γίνεται δή, φησί, τὸ σχῆμα τῆς Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ὑπηρεσίῳ παραπλήσιον. Ὁ μὲν δὴ Ἐρατοσθένης τοιαῦτ' εἴρηκε.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης σφραγῖδος, καὶ ἄλλα μὲν τινὰ ἁμαρτήματα ποιεῖ, περὶ ὧν ἐπισκεψόμεθα· ἃ δὲ Ἵππαρχος προφέρει αὐτῷ, οὐ πάνυ· σκοπῶμεν δ'

esse stadiorum octo millibus, a quibusdam vero promontoriis etiam superare novem millia: reliquum per Paraetacenam et Mediam ad Caspias portas, ad III CIↃ. Porro Tigrin et Euphratem fluvios ex Armenia versus meridiem labentes, postquam Gortynaeorum praeteriuerunt montes, magnum circulum includere, amplamque in eo regionem Mesopotamiam comprehendere: inde hybernum ortum et meridiem versus eos ferri, Euphratenque magis altero: eum semper Tigridi vicinum iuxta murum Semiramidis et pagum Opim, intervallo stadiorum ab eo pago CC per Babylonem defluere, et in sinum exire Persicum: aitque figuram Babyloniae et Mesopotamiae fieri similem navigio. Haec Eratosthenes tradidit.

De tertio sane sigillo alia quaedam sunt eius errata, quae considerabimus. Quae vero ei obiicit Hipparchus, non admodum recte habent: sed

δ' ἃ λέγει. Βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα
pag. 81. φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προσφέρεται· Τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης· μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐννακισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομετρεῖσθαι μέχρι χιλίων ἑκατόν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. Ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτων παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων

sed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propositum illud, non esse (quod voluit Eratosthenes) Indiam in partes meridiei viciniores reponendam, id ait maxime ex his manifestum fore, quae ille ipse tradat. Tertiam enim partem cum dixisset quod ad latus septentrionale attinet definiri a linea, quae ducitur a Caspiis portis ad Euphraten, longitudine ccIↃↃ stadiorum: inferre eum deinde, austrinum latus a Babylone ad fines Carmaniae, paulo amplius IX stadiorum millibus continere: occiduum autem a Thapsaco secundum Euphraten ad Babylonem IV CIↃ IↃCCC stadia continere, atque hinc usque ad ostia esse III CIↃ stadia: quae versus septentrionem a Thapsaco sunt, usque ad CIↃ C stadia dimensa esse, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiae partis latus septentrionale stadiorum est circiter ccIↃↃ, et recta linea ab hac ubique aequaliter dissita, quae a Babylone ducitur usque ad orientale latus, paulo maior IX millibus stadiorum supputando inventa est: con-

λίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, ἐ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις ςαδίοις ἐςὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως.

Ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον, καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνέβαινεν ἂν τοῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥςτε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θάψα-

constat Babylonem CIↃ, non multo pluribus stadiis orienti esse propiorem quam est transitus apud Thapsacum.

Ad hoc dicemus, siquidem praecise in eadem linea recta meridiana sumerentur portae Caspiae, et fines Carmaniae ac Persiae, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineae ad Thapsacum et Babylonem, fore ut istud eveniret; nam linea quae educeretur iuxta lineam quae per Babylonem usque ad meridianam Thapsaci lineam protenditur, utique ad sensum aut aequalis, aut admodum aequali propinqua esset collata cum linea quae est a portis Caspiis ad Thapsacum: itaque tanto intervallo Babylon Thapsaco esset orientalior, quanto excedit linea a Caspiis portis ad Thapsacum lineam, a finibus Carmaniae ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quae definit occiduum latus Arianae in meridiano sitam dixit Eratosthenes, neque eam quae à Caspiis portis ad Thapsacum

δ' ἃ λέγει. Βουλόμενος γὰρ βεβαιοῦν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐ μεταθετέον τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ νοτιώτερα ὥσπερ Ἐρατοσθένης ἀξιοῖ, σαφὲς ἂν γενέσθαι τοῦτο μάλιστα
pag. 81. φησὶν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος προσφέρεται· Τὴν γὰρ τρίτην μερίδα κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εἰπόντα ἀφορίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην γραμμῆς σταδίων μυρίων οὔσης· μετὰ ταῦτα ἐπιφέρειν, ὅτι τὸ νότιον πλευρὸν τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, μικρῷ πλειόνων ἐστὶν ἢ ἐννακισχιλίων· τὸ δὲ πρὸς δύσει πλευρὸν ἀπὸ Θαψάκου παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐστὶν εἰς Βαβυλῶνα, τετρακισχίλιοι ὀκτακόσιοι στάδιοι, καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τρισχίλιοι· τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀπὸ Θαψάκου, τὸ μὲν ἀπομετρεῖσθαι μέχρι χιλίων ἑκατὸν, τὸ λοιπὸν δ' οὐκέτι. Ἐπεὶ τοίνυν φησὶ τὸ μὲν βόρειόν ἐστι πλευρὸν τῆς τρίτης μερίδος ὡς μυρίων· ἡ δὲ τούτων παράλληλος ἀπὸ Βαβυλῶνος εὐθεῖα, μέχρι ἀνατολικοῦ πλευροῦ, συνελογίσθη μικρῷ πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων

ſed perpendamus quid dicatur. Volens Hipparchus confirmare initio propoſitum illud, non eſſe (quod voluit Eratoſthenes) Indiam in partes meridiei viciniores reponendam, id ait maxime ex his manifeſtum fore, quae ille ipſe tradat. Tertiam enim partem cum dixiſſet quod ad latus ſeptentrionale attinet definiri a linea, quae ducitur a Caspiis portis ad Euphraten, longitudine CCIↃↃ ſtadiorum: inferre eum deinde, auſtrinum latus a Babylone ad fines Carmaniae, paulo amplius IX ſtadiorum millibus continere: occiduum autem a Thapſaco ſecundum Euphraten ad Babylonem IV CIↃ IↃCCC ſtadia continere, atque hinc usque ad oſtia eſſe III CIↃ ſtadia: quae verſus ſeptentrionem a Thapſaco ſunt, usque ad CIↃC ſtadia dimenſa eſſe, reliqua non item. Quoniam ergo, inquit, tertiae partis latus ſeptentrionale ſtadiorum eſt circiter CCIↃↃ, et recta linea ab hac ubique aequaliter diſſita, quae a Babylone ducitur usque ad orientale latus, paulo maior IX millibus ſtadiorum ſupputando inventa eſt: con-

λίων· δῆλον ὅτι ἡ Βαβυλὼν, ὀ πολλῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις ςαδίοις ἐςὶν ἀνατολικωτέρα τῆς κατὰ Θάψακον διαβάσεως.

Ἐροῦμεν δ' ὅτι, εἰ μὲν ἐπὶ τῆς αὐτῆς μεσημβρινῆς εὐθείας ἐπ' ἀκριβὲς ἐλαμβάνοντο αἵ τε Κάσπιοι πύλαι, καὶ οἱ ὅροι τῶν Καρμανίων καὶ Περσῶν, πρὸς ὀρθάς τε ἤγοντο ἀπὸ τῆς λεχθείσης μεσημβρινῆς εὐθείας, ἥ τε ἐπὶ Θάψακον, καὶ ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα, συνέβαινεν ἂν τοῦτο. ἡ γὰρ προσεκβαλλομένη τῇ διὰ Βαβυλῶνος μέχρι τῆς διὰ Θαψάκου εὐθείας μεσημβρινῆς, ἴση ἂν ἦν πρὸς αἴσθησιν, ἢ πάρισός γε τῇ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον· ὥςτε τῇ ὑπεροχῇ ἐγίνετ' ἂν ἀνατολικωτέρα ἡ Βαβυλὼν τῆς Θαψάκου, ᾗ ὑπερέχει ἡ ἐκ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον, τῆς ἐκ τῶν Καρμανίων ὅρων εἰς Βαβυλῶνα. Ἀλλ' οὔτε τὴν διορίζουσαν γραμμὴν τὸ ἑσπέριον πλευρὸν τῆς Ἀριανῆς ἐπὶ μεσημβρινοῦ κειμένην εἴρηκεν Ἐρατοσθένης, οὐδὲ τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ Θάψα-

constat Babylonem CIↃ, non multo pluribus stadiis orienti esse propiorem quam est transitus apud Thapsacum.

Ad hoc dicemus, siquidem praecise in eadem linea recta meridiana sumerentur portae Caspiae, et fines Carmaniae ac Persiae, atque ab ea linea meridiana ad perpendiculum educerentur lineae ad Thapsacum et Babylonem, fore ut istud eveniret; nam linea quae educeretur iuxta lineam quae per Babylonem usque ad meridianam Thapsaci lineam protenditur, utique ad sensum aut aequalis, aut admodum aequali propinqua esset collata cum linea quae est a portis Caspiis ad Thapsacum: itaque tanto intervallo Babylon Thapsaco esset orientalior, quanto excedit linea a Caspiis portis ad Thapsacum lineam, a finibus Carmaniae ad Babylonem extentam. Atqui neque lineam quae definit occiduum latus Arianae in meridiano sitam dixit Eratosthenes, neque eam quae a Caspiis portis ad Thapsacum

Θάψακον, πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῶν Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῷ ὄρει γραφομένην, πρὸς ἣν ἡ ἐπὶ Θάψακον γωνίαν ποιεῖ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατηγμένη, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τοῦ ὄρους γραμμή· οὐθ' ἡ ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ τῆς Καρμανίας ἠγμένη παράλληλος εἴρηται τῇ ἐπὶ Θάψακον ἠγμένῃ· οὐδ' εἰ παράλληλος ἦν, [f] μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινῇ, οὐδὲν ἂν ἐγίνετο πλέον πρὸς τὸν συλλογισμόν.

Ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν ἐξ ἑτοίμου, καὶ δείξας, ὡς οἴεται, διότι ἡ Βαβυλὼν κατὰ Ἐρατοσθένη Θαψάκου ἀνατολικωτέρα ἐστὶ, μικρῷ πλείοσιν ἢ χιλίοις σταδίοις, pag. 82. πάλιν ἄλλο πλάττει λῆμμα ἑαυτῷ πρὸς τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν, καὶ φησὶν, ἐὰν ἐννοηθῇ ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ μεσημβρίαν εὐθεῖα ἀγομένη, καὶ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ ταύτην κάθετος, τρίγωνον ὀρθογώνιον ἔσεσθαι, συνε-

f) μὴ πρὸς ὀρθὰς δὲ τῇ μεσημβρινῇ] ita Constant. Lascaris legit in suo Cod. Casaub. μὴ πρὸς ὀρθὴν δὲ τῇ. vulgo μὴ ὀρθὴν δὲ τὴν — μεσημβρινήν.

eum ad angulos rectos insistere meridiano Caspiarum portarum: sed magis eam quae monte describitur, ad quam linea ad Thapsacum pertinens angulum facit, ab eodem educta signo, a quo etiam montis linea. Neque lineam a Carmania ad Babylonem ductam lineae ad Thapsacum ductae aeque distantem esse dictum fuit: neque si fuisset, et non tamen Caspiarum portarum meridiano ad rectos angulos insisteret, id ad argumenti conclusionem erat facturum.

At Hipparchus ista quasi in promtu sita sumens, atque, ut putat, ostendens Babylonem de sententia Eratosthenis paulo pluribus CIↃ stadiis orienti quam Thapsacum esse propinquiorem, aliud rursum sibi fingit assumtum ad insequentem demonstrationem: aitque, si imaginatione concipiatur recta linea a Thapsaco versus meridiem ducta, perpendicularisque in eam a Babylone demissa, fore triangulum rectangulum, quod com-

συνεςηκὸς, ἔκ τε τῆς ἀπὸ Θαψάκυ ἐπὶ Βαβυλῶνα τεινύσης πλευρᾶς, καὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος καθέτυ ἐπὶ τὴν διὰ Θαψάκυ μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἠγμένης, καὶ αὐτῆς τῆς διὰ Θαψάκυ μεσημβρινῆς. Τύτυ δὲ τῦ τριγώνυ τὴν μὲν ὑποτείνυσαν τῇ ὀρθῇ, τὴν ἀπὸ Θαψάκυ εἰς Βαβυλῶνα τίθησιν, ἥν φησι τετρακισχιλίων ὀκτακοσίων εἶναι· τὴν δ' ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν διὰ Θαψάκυ μεσημβρινὴν γραμμὴν κάθετον, μικρῷ πλειόνων ἢ χιλίων, ὅσον ἦν ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἐπὶ Θάψακον πρὸς τὴν μέχρι Βαβυλῶνος. ἐκ δὲ τύτων καὶ τὴν λοιπὴν τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν συλλογίζεται, πολλαπλάσιον ὖσαν τῆς λεχθείσης καθέτυ. Προςτίθησι δὲ ταύτῃ τὴν ἀπὸ Θαψάκυ πρὸς ἄρκτον ἐκβαλλομένην μέχρι τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, ἧς τὸ μὲν ἔφη μεμετρῆσθαι Ἐρατοσθένης, καὶ εἶναι χιλίων ἑκατὸν, τὸ δ' ἀμέτρητον ἐᾶ. ὖτος δ' ἐπὶ τὐλάχιςον ὑποτίθεται χιλίων, ὥςτε τῦ συνάμφω δισχιλίων καὶ ἑκατὸν γίνεσθαι· ὃ προσθεὶς τῇ ἐπ' εὐθείας πλευρᾷ τῦ τριγώνυ

comprehendatur a linea a Thapſaco ad Babylonem tendente, et ea quae a Babylone ad perpendiculum in meridianam Thapſaci lineam agitur, ipſaque Thapſaci linea meridiana. Huius trianguli latus recto angulo oppoſitum facit lineam a Thapſaco ad Babylonem porrectam, cui longitudinem aſſignat ſtadiorum IV CIↃ IↃCCC: perpendiculari a Babylone in meridianam Thapſaci, paulo amplius CIↃ, quanto excedebat linea ad Thapſacum eam quae eſt usque ad Babylonem: atque ex his etiam reliquum latus quod angulum rectum conficit, ſupputat, cuius aliquota pars ſit iſta perpendicularis. Huic adiicit lineam a Thapſaco usque ad montes Armenios porrectam, cuius partem ait Eratoſthenes dimenſam eſſe ſtadiorum CIↃ C, omittitque id, cuius nondum eſt explorata menſura. Hipparchus ponit id eſſe ad minimum CIↃ ſtadiorum, ut ſimul ſint CIↃ CIↃ C ſtadia. Hoc ergo addens trianguli lateri quod ad lineam rectam ei adiungitur usque ad perpendicu-

τριγώνου μέχρι τῆς καθέτου [g] τῆς ἐκ Βαβυλῶνος πολλῶν χιλιάδων λογίζεται διάστημα τὸ ἀπὸ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν, καὶ τοῦ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλου μέχρι τῆς ἐκ Βαβυλῶνος καθέτου, ἥτις ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλου ἵδρυται· Τὸ δέ γε ἀπὸ τοῦ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλου ἐπὶ τὸν διὰ Βαβυλῶνος δείκνυσιν οὐ μεῖζον ὂν σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων· ὑποτεθέντος τοῦ μεσημβρινοῦ παντὸς τοσούτων σταδίων ὅσον Ἐρατοσθένης φησίν. Εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν ἦν τὰ ὄρη τὰ Ἀρμένια καὶ τὸ τοῦ Ταύρου ἐπὶ τοῦ δι᾽ Ἀθηνῶν παραλλήλου ὡς Ἐρατοσθένης ἀλλὰ πολλαῖς χιλιάσι σταδίων ἀρκτικώτερα κατ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον. Ἐνταῦθα δὴ πρὸς τὸ τοῖς ἀνεσκευασμένοις λήμμασι προχρῆσθαι, πρὸς τὴν τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου τάξιν, καὶ τοῦτο λαμβάνει πρὸς τὸ μὴ διδόμενον, τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῇ ὀρθῇ γωνίᾳ τὴν ἀπὸ Θαψάκου γραμμὴν εὐθεῖαν εἶναι μέχρι Βαβυλῶνος ἐν σταδίοις τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις.

Παρά

g) τῆς ἐκ Βαβυλ.] ita Vat. A. B. Reg. Caſ. Venet. vulgo τῆς Βαβυλ.

dicularem a Babylone demiſſam, multorum millium ſupputat intervallum ab Armeniis montibus et parallelo Athenarum usque ad cathetum e Babylone, quae in Babylonis parallelo inſiſtit. A parallelo autem qui per Athenas ducitur ad eum qui per Babylonem, oſtendit non amplius eſſe ſtadiis CIↃ CIↃ CCCC, poſito toto meridiano tot ſtadiorum, quot affirmat Eratoſthenes. Quod ſi ita eſt, Armenii montes et Taurus non erunt in parallelo Athenienſi, quod voluit Eratoſthenes, ſed multis ſtadiorum millibus verſus ſeptentriones vergent, ſecundum hunc ipſum. Hoc loco praeterquam quod ſumtionibus utitur refutatis ad trianguli rectanguli conſtitutionem, iſtud quoque ſumit ad id quod conceſſum non eſt, lineam quae recto angulo ſubtenditur rectam a Thapſaco ad Babylonem usque ſtadiis conſtare IV CIↃ IↃCCC: nam hanc viam Era-

Παρά τε γὰρ τὸν Εὐφράτην φησὶν εἶναι τὴν ὁδὸν ταύτην ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν σὺν τῇ Βαβυλωνίᾳ, μεγάλῳ κύκλῳ περιέχεσθαι λέγων ὑπό τε τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος· τὸ πλέον δὲ τῆς περιοχῆς ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου [h] συμβαίνειν φησίν· ὥστ' ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Βαβυλῶνα εὐθεῖα [i] οὔτ' ἂν παρὰ τὸν Εὐφράτην, εἴη, οὔτ' ἂν τοσούτων σταδίων, οὐδ' ἐγγύς. Ἀνατέτραπται οὖν ὁ συλλογισμός. Καὶ μὴν εἴρηταί γε ὅτι οὐχ οἷόν τε δυοῖν δεδομένων γραμμῶν ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν κατάγεσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ Θάψακον, τὴν δ' ἐπὶ τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη τὰ κατάλληλα τῇ Θαψάκῳ, ἀπέχοντα τῆς Θαψάκου τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον δισχιλίους καὶ ἑκατὸν σταδίους, ἀμφοτέρας παραλλήλους εἶναι καὶ ἀλλήλαις, καὶ τῇ διὰ Βαβυλῶνος, ἣν νότιον πλευρὰν Ἐρατοσθένης ἐκάλεσεν. Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐκ ἔχων καταμεμετρημένην εἰπεῖν τὴν παρὰ τὰ ὄρη ὁδὸν, τὴν δ' ἀπὸ Θαψάκου pag. 83. ἐπὶ

h) συμβαίνειν] Mss. Cas. Stroz. Vat. A. Venet. vulgo συμβαίνει. i) οὔτ' ἂν παρὰ] Sequor coni. Tyrwhit. p. 4. vulgo ὅταν, male.

Eratosthenes ait esse iuxta Euphratem, ac Mesopotamiam cum Babylonia contineri magno circulo ab Euphrate et Tigri: maiorem tamen partem ab Euphrate circuiri. Ergo recta linea a Thapsaco ad Babylonem neque iuxta Euphratem ducatur, summam hanc non modo non aequabit, sed et magno erit intervallo minor. Haec ergo Hipparchi ratiocinatio subversa est. Et quidem dictum est fieri non posse datis duabus lineis a Caspiis portis, quarum una ad Thapsacum, altera ad Armeniae montes e regione Thapsaci sitos, indeque minimum dissitos (ipso Hipparcho autore) stadiis bis mille ac centum, deducatur, eae ut inter se aequaliter undiquaque distent, item paralleli sint ad lineam quae est per Babylonem ducta, quam meridionale latus vocat Eratosthenes. Ille igitur cum iter montanum quantum esset exprimere non posset, lineae autem a Thapsaco ad Caspias portas men-

ἐπὶ Κασπίȣς πύλας, ταύτην εἶπε, καὶ προσέθηκε τὸ, ὡς τυπωδῶς εἰπεῖν· ἄλλως τε τῷ βȣλομένῳ τὸ μῆκος εἰπεῖν τῆς μετὰ τὴν Ἀριανὴν μέχρι Εὐφράτȣ χώρας, ȣ͂ πολὺ διέφερε ταύτην ἢ ἐκείνην καταμετρεῖν· Ὁ δ᾽ ὡς παραλλήλȣς ὑπακȣ́ων λέγεσθαι, τελέως ἂν δόξειε καταγινώσκειν παιδικὴν ἀμαθίαν τ᾽ ἀνθρώπȣ. Ταῦτα μὲν ȣ͂ν δεῖ ἐᾷν ὡς παιδικά.

Ἃ δ᾽ ἄν τις αἰτιάσαιτο τȣ͂ Ἐρατοσθένȣς τοιαῦτά ἐςι. Καθάπερ γὰρ ἡ κατὰ μέλος τομὴ, τῆς ἄλλως κατὰ μέρος διαφέρει, (διότι ἡ μὲν κατὰ μέλη λαμβάνει περιγραφὴν ἔχοντα φυσικὴν, ὀρθώσει τινὶ καὶ τύπῳ σημειώδει, καθ᾽ ὃ καὶ τȣ͂το εἴρηται,

Τὸν δὲ διαμμελεϊςὶ ταμών —

ἡ δ᾽ ȣ᾽δὲν ἔχει τοιȣ͂τον·) χρώμεθα δ᾽ οἰκείως ἑκατέρᾳ τὸν καιρὸν, καὶ τὴν χρείαν σκοπȣ͂ντες· ȣ῞τως ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν, δεῖ μὲν τομὰς ποιῆσαι τῶν μερῶν, τὰ καθ᾽ ἕκαςα ἐπιόντας· μιμεῖσθαι δὲ τὰς κατὰ μέλος τομὰς

mensuram cognitam haberet, hanc posuit, addiditque, ut crassa Minerva loquar; cum alias mensuram indicaturi spatii, quod est ab Ariana usque ad Euphratem non multum interesset utrius lineae dimensionem haberet. Qui autem eas lineas pro aequaliter distantibus ab eo positas accipit, is plane videtur hominem puerilis ignorantiae insimulare. Haec igitur utpote puerilia, missa faciamus.

Quae vero Eratostheni vitio dari possunt, talia sunt. Quemadmodum enim sectio in membra differt a tributione in partes: (quod illa nimirum circumscriptionem quandam habet naturalem, certaque forma et punctis suis definitam, unde et illud Poëtae est:

Illum scindendo verum in sua membra resolvens:

haec nihil tale habet) utimur autem utraque tempestive, ratione habita opportunitatis ac necessitatis: ita in rebus geographicis, sane in partes faciendae sunt divisiones, dum singula persequimur, magis tamen sectiones

τομὰς μᾶλλον, ἢ τὰς ὡς ἔτυχε. τὸ γὰρ σημειῶδες καὶ τὸ εὐπεριόριστον ἐκεῖθεν λαβεῖν ἐστι, ὃ χρείαν ἔχει ὁ γεωγράφος. Εὐπεριόριστον δὲ, ὅταν ἢ ποταμοῖς, ἢ ὄρεσιν, ἢ θαλάττῃ δυνατὸν ᾖ, καὶ ἔθνει δὲ, ἢ ἔθνεσι, καὶ μεγέθει ποσῷ, καὶ σχήματι, ὅπου τοῦτο δυνατόν. Πανταχοῦ δὲ, ἀντὶ τοῦ γεωμετρικῶς τὸ ἁπλῶς καὶ ὁλοσχερῶς ἱκανόν. Μέγεθος μὲν οὖν ἱκανόν ἐστιν, ἂν τὸ μέγιστον εἴπῃς μῆκος καὶ πλάτος· ὡς τῆς οἰκουμένης, ἑπτὰ μυριάδων εἰ τύχοι μῆκος, πλάτος δ' ἔλαττον ἢ ἥμισυ μικρῷ τοῦ μήκους. Σχῆμα δ', ἂν τι τῶν γεωμετρικῶν τινὶ σχημάτων εἰκάσῃς, ἴσως τὴν Σικελίαν τριγώνῳ· ἢ τῶν ἄλλων [k] γνωρίμων τινὶ σχημάτων, οἷον τὴν Ἰβηρίαν [l] βύρσῃ, τὴν Πελοπόννησον πλατάνου φύλλῳ· ὅσῳ δ' ἂν μεῖζον ᾖ τὸ τεμνόμενον, τοσῷδε καὶ ὁλοσχερεστέρας πρέποι ἂν ποιεῖσθαι τὰς τομάς. pag. 84.

Ἡ

k) γνωρίμων] γνωρίμῳ τινὶ Mss. Caſ. Venet. l) βύρσῃ] βύρσῃ βόος, τὴν δὲ Βρεττανικὴν τὴν μείζονα πώλῳ, τὴν δὲ Πελοπ. Planud.

nes in membra ſunt imitandae, quam quae in qualescunque partes fiunt: ex illis enim puncta ſeu termini poſſunt ſumi, quibus unumquodque commode circumſcribatur, quae res geographo eſt opus. Facile autem circumſcribitur quaedam regio, ſi definiri poſſit fluminibus, montibus, mari, gente, populis, magnitudine (ubi hoc licet) ac figura certa: ubique autem loco geometricae praeciſionis, ſimplicior atque rudior ratio ſufficiet. Nam magnitudo ſatis videbitur expreſſa, ſi maximam longitudinem ac latitudinem dixeris: ut terrae habitatae longitudinem (verbi gratia) LXX millia, latitudinem paulo ſemiſſe longitudinis minorem. Figura, ſi quid geometricae alicui compares figurae, ut (exempli gratia) Siciliam triangulo: aut formae alicuius rei notae, ut Hiſpaniam tergori, Peloponeſum folio platani. Caeterum quanto maius eſt id quod dividitur, tanto etiam grandiora fieri ſegmenta par eſt.

Porro

Ἡ μὲν οὖν οἰκουμένη [m] δίχα διήρηται, τῷ τε Ταύρῳ καὶ τῇ ἐπὶ στήλας θαλάττῃ· [n] καλῶς εἰς τὰ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου μέρους. Καὶ ἡ μὲν Ἰνδικὴ περιώρισται πολλοῖς· καὶ γὰρ ὄρει καὶ ποταμῷ καὶ θαλάττῃ, καὶ ἑνὶ ὀνόματι, ὡς ἔθνος ἑνὸς ἔθνους· ὥστε καὶ τετράπλευρος ὀρθῶς λέγεται, καὶ ῥομβοειδής. ἡ δ' Ἀριανὴ ἧττον μὲν τὸ εὐπερίγραφον ἔχει, διὰ τὸ τὴν ἑσπερίαν πλευρὰν συγκεχύσθαι· διώρισται δ' ὅμως ταῖς τε τρισὶ πλευραῖς ὡς ἂν εὐθείαις· καὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἂν ἑνὸς ἔθνους. Ἡ δὲ τρίτη σφραγὶς τελέως ἀπερίγραφός ἐστιν, οὔπω γε ἀφορισθεῖσα· ἥτε γὰρ κοινὴ πλευρὰ αὐτῇ τε καὶ τῇ Ἀριανῇ συγκέχυται ὡς προείρηται. καὶ ἡ νότιος πλευρὰ ἀργότατα εἴληπται· οὔτε περιγράφει τὴν σφραγῖδα, διὰ μέσης τε αὐτῆς βαδίζουσα, καὶ πολλὰ μέρη ἀπολείπουσα πρὸς νότον· [o] οὔτε μῆκος ὑπογράφει τὸ μέγιστον· τὸ γὰρ προσάρκτιον πλευρὸν

m) δίχα] abest e Venet. n) καλῶς εἰς τὰ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου] Ita Breguignius optime h. l. ope Med. Cod. restituit. in rel. Mss. et Ed. καλῶς καὶ τοῦ νοτίου. o) οὔτε μῆκος] ita Tyrwhit. l. c. p. 5. e coni. vulgo οὐ τό.

Porro terra habitabilis recte divisa est, Tauro monte, et mari ad columnas in duas partes, borealem et australem. Atque India quidem multis finibus circumscripta est, monte, fluvio, mari, uno nomine, ut gens unius gentis, quare quadrilatera, et rhombi similis recte dicitur. Ariana minus commode circumscribitur, eo quod latus occiduum cum aliis est confusum, definita tamen est tribus lateribus tanquam rectis, et nomine, ut unius gentis. Tertium autem sigillum plane circumscriptione caret. Nam et latus quod ei commune est cum Ariana, confusum est ut diximus: et meridionale latus negligentissime expressum est, quippe neque sigillum eo includitur, cum per id medium transeat, et quia multas versus meridiem partes relinquit: neque longitudinem maximam describit: nam septentrionale latus

maius

πλευρὸν μεῖζον· οὔθ' ὁ Εὐφράτης ἑσπέριόν ἐστι πλευρὸν, οὐδ' εἰ ἐπ' εὐθείας ῥέοι· τῶν ἄκρων αὐτοῦ μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κειμένων. τί γὰρ μᾶλλον ἑσπέριον, ἢ νότιον; Χωρὶς δὲ τούτων ὀλίγης οὔσης τῆς ἐπὶ θάλατταν λοιπῆς τὴν Κιλίκιον καὶ τὴν Συριακὴν, τὸ μὴ μέχρι δεῦρο [p] προάγειν δεῖν τὴν σφραγῖδα, οὐ πιθανὸν, τῆς τε Σεμιράμιδος καὶ τοῦ Νίνου Σύρων λεγομένων· ὧν τῆς μὲν ἡ Βαβυλὼν κτίσμα καὶ βασίλειον· τοῦ δὲ Νῖνος, ὡς ἂν μητρόπολις τῆς Συρίας· καὶ τῆς διαλέκτου δὲ μέχρι νῦν διαμενούσης τῆς αὐτῆς, τοῖς τε ἐκτὸς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῖς ἐντός. Τὰ ἐνταῦθα μέντοι τοιούτῳ διασπᾶν μερισμῷ ἔθνος γνωριμώτατον, καὶ τὰ μέρη συνάπτειν τοῖς ἀλλοεθνέσιν, ἥκιστα ἂν πρέποι. Οὐδὲ γὰρ ὑπὸ μεγέθους ἀπηναγκάσθαι λέγοι ἄν. καὶ γὰρ τὸ μέχρι θαλάττης, οὐ μήν πω ἂν ἐξισάζοιτο τῇ Ἰνδικῇ· ἀλλ' οὐδὲ τῇ Ἀριανῇ, προσλαβὸν καὶ τὸ [q] μέχρι τῶν ὅρων τῆς εὐδαίμονος Ἀρα-

p) προάγειν δεῖν] ita lego pro vulg. προάγειν δυοῖν. q) μεχρὶ τῶν ὅρων] ita lego cum Casaub. pro vulg. μ. τ. ὀρῶν.

maius est: neque Euphrates occiduum latus conficit, ne si rectam quidem flueret ad lineam: cum eius extrema non sint in eodem meridiano, qui ergo magis occiduum, quam austrinum faceret latus? Absque etiam his, cum paulum restet terrae vsque ad mare Cilicium et Syrium, quod sigillum non vsque ad ista producit, consentaneum non est: cum et Semiramis et Ninus Syri dicantur, quorum illa Babylonem condidit et regiam habuit, ille Ninum, quae primaria urbs (sic metropolin liceat exprimere) Syriae censetur: cumque eadem adhuc lingua utantur extra, intraque Euphratem. Proinde hic gentem nobilissimam tanta intercapedine divellere, partesque eius peregrinis adiungere nationibus, minime convenit. Neque enim dicere potest se magnitudine coactum esse: etsi enim usque ad mare producatur nunquam aequabit Indiam, ac ne Arianam quidem, adsumtis etiam quae supersunt vsque ad fines felicis Ara-

Ἀραβίας καὶ τῆς Αἰγύπτȣ. Ὥςτε πολὺ κρεῖττον ἦν μέχρι δεῦρο προελθεῖν, τῆς τρίτης [r] εἰπόντα σφραγῖδος, τοσαύτη προσθήκη τῇ μέχρι τῆς Συριακῆς θαλάττης, τὸ μὲν νότιον πλευρὸν [s] ȣ̓χ ὥσπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἔχον, ȣ̓δ' ἐπ' εὐθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Καρμανίας εὐθὺς τὴν δεξιὰν παραλίαν εἰσπλέοντι [t] παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τȣ͂ Εὐφράτȣ, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ὁρίοις τῆς Μεσήνης καὶ τῆς Βαβυλωνίας συνάπτον, ἥπερ ἐςὶν ἀρχὴ τȣ͂ ἰσθμȣ͂ τȣ͂ διορίζοντος τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρȣ, εἶτ' ἐφεξῆς αὐτὸν τȣ͂τον [u] διεξιὸν διήκοντα μέχρι τȣ͂ μυχȣ͂ τȣ͂ Ἀραβίȣ κόλπȣ καὶ Πηλȣσίȣ, καὶ pag. 85. ἔτι τȣ͂ Κανωβικȣ͂ ςόματος τȣ͂ Νείλȣ· τȣ͂το μὲν τὸ νότιον πλευρόν· τὸ δὲ λοιπὸν ἑσπέριον, τὴν ἀπὸ τȣ͂ Κανωβικȣ͂ ςόματος μέχρι τῆς Κιλικίας παραλίαν.

Τετάρτη δ' ἂν εἴη σφραγὶς ἡ συνεςῶσα ἔκ τε τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καὶ τȣ͂ Ἀραβίȣ κόλπȣ, καὶ τῆς Αἰγύ-

r) εἰπόντα] Sic Breguignius quem fequor. vulgo εἰπόντας. s) ȣ̓χ' ὥσπερ] Mss. Caſ. Venet. vulgo ȣ̓χ' ὅπερ. t) παρὰ τὸν Περσικὸν κ.] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo γὰρ τ. Π. κ. u) διεξιὸν] Mss. Bemb. Caſ. vulgo διξιόν.

Arabiae et Aegypti. Erat itaque multo melius eo vsque progredi, et facto hoc additamento usque ad Syriacum mare, tertii ſigilli auſtrale latus definire non ſecundum illius ſententiam, neque ad lineam rectam, ſed ſtatim a Carmania ora maritima, quae per Perſicum ſinum ad Euphratis oſtia naviganti ad dextram eſt, ac deinceps progredi ad contiguum finibus Meſtenes et Babyloniae, ubi iſthmus incipit, qui felicem Arabiam a reliqua continente dirimit, tum denique per hunc iſthmum producere, usque ad intimum Arabici ſinus, Peluſium et Canopicum Nili oſtium: hoc erit latus meridionale; reliquum occiduum a Canopico oſtio vsque ad Ciliciae oram.

Quartum ſigillum conſtabit Arabia felice, ſinu Arabico, tota

Αἰγύπτȣ πάσης, καὶ τῆς Αἰθιοπίας. ταύτης δὲ τῆς μερίδος, μῆκος μὲν ἔςαι τὸ ἀφοριζόμενον, ὑπὸ δυοῖν μεσημβρινῶν· ὁ μὲν γὰρ γράφεται διὰ τȣ̃ δυσμικωτάτȣ σημείȣ, τȣ̃ ἐπ' αὐτῆς, ὁ δὲ διὰ τȣ̃ ἑωθινωτάτȣ· πλάτος δὲ, τὸ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων· ὧν ὁ μὲν γράφεται διὰ τȣ̃ βορειοτάτȣ σημείȣ, ὁ δὲ διὰ τȣ̃ νοτιωτάτȣ· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀνωμάλων σχημάτων ἐφ' ὧν πλευραῖς ȣ̓ δυνατὸν ἀφορίσαι πλάτος καὶ μῆκος, ȣ̔́τω τὸ μέγεθος ἀφοριςέον. Καθόλȣ δὲ νοητέον, ὅτι ȣ̓χ ὡσαύτως λέγεται μῆκος καὶ πλάτος, ἐπὶ ὅλȣ καὶ μέρȣς· ἀλλ' ἐφ' ὅλȣ μὲν τὸ μεῖζον διάςημα καλεῖται μῆκος, τὸ δ' ἔλαττον, πλάτος· ἐπὶ μέρȣς δὲ μῆκος μὲν τὸ παράλληλον τῷ τȣ̃ ὅλȣ μήκει [x] τμῆμα ἐκείνȣ ὁπότερον ἂν ᾖ μεῖζον, κἂν τὸ ληφθὲν διάςημα ἐν τῷ πλάτει μεῖζον ᾖ τȣ̃ ληφθέντος ἐν τῷ μήκει διαςήματος. Διὸ καὶ τῆς οἰκȣμένης ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν μηκυνομένης, ἀπὸ δὲ ἄρκτων ἐπὶ νότον πλατυνομένης, καὶ

x) τμῆμα ἐκείνȣ] Tyrwhit. l. c. p. 5. corr. ἐκείνο. Forte leg. τὸ παράλληλον τῷ τȣ̃ ὅλȣ ἐκείνȣ μήκει τμῆμα.

tota Aegypto et Aethiopia. Huius partis longitudo continebitur duobus meridianis, quorum unus per occasui alter per ortui proximum eius punctum describetur: latitudo inter duas parallelos, quarum una per septentrioni, altera per meridiei viciniſſimum punctum ducatur. Nam in figuris quae inaequalibus inter se lineis includuntur, cum lateribus longitudo et latitudo accurate finiri non poſſunt, magnitudo hac ratione eſt definienda. In univerſum autem intelligendum eſt, non eodem modo longitudinem et latitudinem in toto atque in parte dici: nam longius ſpatium in toto appellatur longitudo, brevius latitudo: in parte autem longitudo eſt id latus, quod aequali intervallo iuxta totius longitudinem porrigitur lineam nulla habita ratione maioris ſpatii, etiamſi maior ſit latitudo. Ergo cum terrae orbis, quantum eius habitatur, ab ortu verſus occaſum in longum protendatur, a ſeptentrionibus autem verſus auſtrum dilatetur, longitudo-

καὶ τοῦ μὲν μήκους ἐπὶ παραλλήλου τινὸς τῷ ἰσημερινῷ γραφομένου, τοῦ δὲ πλάτους [y] ἐπὶ μεσημβρινοῦ, δεῖ καὶ τῶν μερῶν λαμβάνεσθαι, μήκη μὲν τὰ παράλληλα τῷ μήκει τμήματα [z] αὐτῆς, πλάτη δὲ τὰ τῷ πλάτει. οὕτω γὰρ ἂν ἄμεινον ὑπογράφοιτο, πρῶτον μὲν τὸ μέγεθος τῆς οἰκουμένης ὅλης· ἔπειτα δὲ καὶ ἡ διάθεσις καὶ τὸ σχῆμα τῶν μερῶν, καθ' ἃ μὲν ἀπολείπειν, καθ' ἃ δὲ πλεονάζειν φαινομένων τῇ τοιαύτῃ παραθέσει.

Ἐρατοσθένης δὲ τὸ μὲν τῆς οἰκουμένης λαμβάνει μῆκος ἐπὶ τῆς διὰ Στηλῶν καὶ Κασπίων πυλῶν, καὶ Καυκάσου γραμμῆς, ὡς ἂν εὐθείας· τὸ δὲ τῆς τρίτης μερίδος, ἐπὶ τῆς διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ Θαψάκου· τὸ δὲ τῆς τετάρτης, ἐπὶ τῆς διὰ Θαψάκου καὶ Ἡρώων πόλεως, [a] μέχρι τῆς παραλίας τῆς μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἀνάγκη καταστρέφειν εἰς τοὺς περὶ Κάνωβον καὶ Ἀλεξάνδρειαν τόπους· ἐνταῦθα γάρ ἐστὶ τὸ

y) ἐπὶ μεσημβρινοῦ] In Codd. ἐπὶ μεσημβρίαν οὐ, Xyl. sustulit partic. negantem; rectius Tyrwhittus l. c p. 6. ex lect. Msstorum ἐπὶ μεσημβρινοῦ restituit. z) αὐτῆς] Ita Tyrwhitt. l. c. vulgo αὐτοῦ. a) μέχρι — τῆς μεταξὺ] ita Mss. Cas. Venet. Vat. A. B. Stroz. vulgo μέχρι τῆς μεταξὺ.

gitudoque circulo qui sit aequinoctiali parallelus describatur, latitudo in ipso meridiano notetur: partium quoque longitudines sumi debent, portiones totius longitudini parallelae, et latitudines latitudini: sic enim rectius exprimi poterit cum totius habitatae terrae magnitudo, tum partium dispositio ac figura, quae hac comparatione instituta in quibusdam excedi, in quibusdam excedere videbuntur.

At Eratosthenes longitudinem terrae habitatae in linea, quam ipse rectam putat, sumit, quae per columnas, portas Caspias, et Caucasum ducatur: tertii autem sigilli, in ducta per Caspias portas et Thapsacum: quarti, in ducta per Thapsacum et Heroum urbem, quam porrectam usque ad ostia Nili necesse est finiri in locis Canopo et Alexandriae vicinis, ibi

τὸ ἔσχατον στόμα τὸ καλούμενον Κανωβικόν τε καὶ Ἡρακλεωτικόν. Εἴτ' οὖν ἐπ' εὐθείας ἀλλήλοις τὰ μήκη τίθησιν, εἴθ' ὡς ἂν γωνίαν ποιοῦντα κατὰ Θάψακον· ἀλλ' ὅτι γε οὐ παράλληλον οὐδέτερον τῷ τῆς οἰκουμένης μήκει, φανερόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκεν αὐτός. Τὸ μὲν γὰρ τῆς οἰκουμένης μῆκος διὰ τοῦ Ταύρου pag. 86. γράφει, καὶ τῆς ἐπ' εὐθείας μέχρι στηλῶν θαλάττης, κατὰ γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ Καυκάσου καὶ Ῥόδου καὶ Ἀθηνῶν· ἀπὸ δὲ Ῥόδου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δι' αὐτῶν μεσημβρινόν, b οὐ πολὺ ἐλάττους φησὶ τῶν τετρακισχιλίων εἶναι σταδίων· ὥστε τοσοῦτον καὶ οἱ παράλληλοι διέχοιεν ἂν ἀλλήλων, ὅ, τε διὰ Ῥόδου καὶ ὁ δι' Ἀλεξανδρείας. ὁ δ' αὐτὸς πῶς ἐστι τούτῳ, ὁ διὰ τῆς Ἡρώων πόλεως, ἢ νοτιώτερός γε τούτου· ὥς θ' ἡ συμπίπτουσα γραμμὴ τούτῳ γε τῷ παραλλήλῳ καὶ τῷ διὰ Ῥόδου καὶ Κασπίων πυλῶν, εἴτ' εὐθεῖα, εἴτε κεκλασμένη, οὐκ ἂν εἴη παράλληλος οὐδετέρα.

 Οὐκ

b) οὐ πολὺ ἐλάττους] in Mss. part. negans deest.

ibi enim ultimum est ostium, quod Canopicum et Heracleoticum dicitur. Proinde sive longitudines istas in eadem ponat recta linea, sive lineae hae apud Thapsacum faciant angulum: id quidem ex eius ipsius verbis liquet, neutram harum longitudinum aequaliter ab orbis habitati longitudine distare. Longitudinem enim hanc describit in recta linea, quae Taurum, mare ad columnas, Caucasum, Rhodum, et Athenas tangat. Iam a Rhodo Alexandriam usque, secundum ductum per haec loca meridianum, non multo minus quatuor stadiorum millibus esse ait: tantum ergo intervallum erit inter parallelos Rhodi et Alexandriae, cum hoc autem fere idem est is qui per Heroum urbem ducitur, aut meridiem versus magis vergit: quo efficitur, lineam quae incidit in hunc parallelum, et eum qui per Rhodum et Caspias portas agitur, sive recta est ea sive fracta, neutrius respectu parallelum

Οὐκ εὖ γοῦν λαμβάνεται τὰ μήκη· οὐκ εὖ δὲ οὐδὲ αἱ διαβόρειοι λαμβάνονται μερίδες.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον πρότερον ἐπανιόντες, τὰ ἑξῆς ἴδωμεν. Πάλιν γὰρ πλάσας ἑαυτῷ λήμματα, γεωμετρικῶς ἀνασκευάζει τὰ ὑπ' ἐκείνου τυπωδῶς λεγόμενα. Φησὶ γὰρ αὐτὸν λέγειν τὸ ἐκ Βαβυλῶνος εἰς μὲν Κασπίους πύλας διάστημα σταδίων ἑξακισχιλίων ἑπτακοσίων· εἰς δὲ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας καὶ Περσίδος πλειόνων ἢ ἐννακισχιλίων· ὅπερ ἐπὶ γραμμῆς κεῖται πρὸς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς εὐθείας ἀγομένης· γίνεσθαι δὲ ταύτην κάθετον ἐπὶ τὴν κοινὴν πλευρὰν τῆς τε δευτέρας καὶ τῆς τρίτης σφραγίδος· ὥστε κατ' αὐτὸν συνίστασθαι τρίγωνον ὀρθογώνιον, ὀρθὴν ἔχοντα τὴν πρὸς τοῖς ὅροις τῆς Καρμανίας, καὶ τὴν ὑποτείνουσαν εἶναι ἐλάττω μιᾶς τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν c ἐχουσῶν. δεῖν οὖν τὴν Περσίδα τῆς δευτέρας ποιεῖν σφραγίδος. Πρὸς ταῦτα δ' εἴρηται, ὅτι οὔθ' ἡ ἐκ Βαβυ-

c) ἐχουσῶν] vulgo ἔχουσαν. Mss. Caſ. περιεχουσῶν.

allelum eſſe. Non ergo longitudines recte accipiuntur, nihiloque rectius particulae latitudinum adverſus boream porrectae.

Sed nos prius ad Hipparchum reverſi, ea quae ſequuntur inſpiciamus. Rurſum enim argumenta ſibi ipſe fingens, ea quae Eratoſthenes craſſius dixerat, rationibus geometricis refellere conatur. Ait enim, Eratoſthenis ſententia, a Babylone ad portas Caſpias intervallum eſſe ſtadiorum IↃↃ CIↃ IↃ CC: ad fines Carmaniae et Perſi- dis amplius novem millibu quod ſitum ſit in recta line verſus ortum aequinoctiale ducta, quae ad angulos rect inſiſtat lineae ei quae co mune eſt latus ſecundi tertii ſigilli: itaque ex ei ſententia fieri triangulum r ctangulum, cuius rectus a gulus ad fines Carmani pertineat, et latus ei ſubte tum altero eorum quae eu includunt ſit minus: ergo Perſidem ſecundo ſigillo de bere adſcribi. Adverſus haec dictum eſt, neque lineam

quae

Βαβυλῶνος εἰς τὴν Καρμανίαν ἐπὶ παραλλήλου λαμβάνεται, οὐθ᾽ ἡ διορίζουσα εὐθεῖα τὰς σφραγῖδας μεσημβρινὴ εἴρηται· ὥστ᾽ οὐδὲν εἴρηται πρὸς αὐτόν· οὐδὲ τὸ ἐπιφερόμενον. Εἰρηκότος γὰρ ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς μὲν Βαβυλῶνα τοὺς λεχθέντας, εἰς Σοῦσα δὲ σταδίους εἶναι τετρακισχιλίους ἐννακοσίους, ἀπὸ δὲ Βαβυλῶνος τρισχιλίους τετρακοσίους· πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁρμηθεὶς ὑποθέσεων, ἀμβλυγώνιον τρίγωνον συνίστασθαί φησι πρός τε ταῖς Κασπίοις πύλαις καὶ Σούσοις καὶ Βαβυλῶνι, τὴν ἀμβλεῖαν ἔχον γωνίαν πρὸς Σούσοις, τὰ δὲ τῶν πλευρῶν μήκη τὰ ἐκκείμενα· εἶτ᾽ ἐπιλογίζεται, διότι συμβήσεται κατὰ τὰς ὑποθέσεις ταύτας, τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἐπὶ τοῦ διὰ Βαβυλῶνος καὶ Σούσων παραλλήλου δυσμικωτέραν ἔχειν τὴν κοινὴν τομὴν τῆς κοινῆς τομῆς τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου, καὶ τῆς ἀπὸ Κασπίων πυλῶν pag. 87. καθηκούσης εὐθείας ἐπὶ τοὺς ὅρους τοὺς τῆς Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος, πλείοσι τῶν τετρακισχιλίων καὶ τετρακοσίων· σχεδὸν δή τι πρὸς τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν

quae a Babylone in Carmaniam ducitur, paralleli loco sumi: neque meridianam appellatam esse eam lineam, quae sigilla distinguit: nihil ergo contra eum dictum est, ne id quidem quod infertur. Cum enim dixerit a Caspiis portis ad Babylonem tot esse quot docuimus stadia, ad Susa autem ıɔɔ, demtis c, et a Babylone III cıɔ cccc rursum ab iisdem profectus positionibus, triangulum ait obtusangulum constitui ad Caspias portas, Susa, et Babylonem, cuius recto maior angulus Susis insistat, laterum ea longitudine manente, quae exposita fuit. Inde ratiocinatur, his positis consequens fore, meridianam lineam, quae per Caspias portas agitur, in parallelo per Babylonem et Susa transeunte communem intersectionem magis versus occidentem sitam habituram ea intersectione eiusdem paralleli et rectae a Caspiis portis ad fines Carmaniae Persidisque deductae lineae, amplius quatuor millibus stadiorum et stadiis cccc, ac fere ad Caspiarum por-

πυλῶν μεσημβρινὴν γραμμὴν, ἡμίσειαν ὀρθῆς ποιεῖν γωνίαν τὴν διὰ Κασπίων πυλῶν καὶ τῶν ὅρων τῆς τε Καρμανίας καὶ τῆς Περσίδος· καὶ νεύειν αὐτὴν ἐπὶ τὰ μέσα τῆς τε μεσημβρίας καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς· ταύτη δ' εἶναι παράλληλον τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ὥστε καὶ τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀρῶν οὐκ ἐπὶ μεσημβρίαν ῥεῖν, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἀλλὰ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἰσημερινῆς ἀνατολῆς, καθάπερ ἐν τοῖς ἀρχαίοις πίναξι καταγέγραπται. Τίς οὖν συγχωρήσει τὸ νῦν συσταθὲν τρίγωνον ἀμβλυγώνιον εἶναι, μὴ συγχωρῶν ὀρθογώνιον εἶναι τὸ περιέχον αὐτό; τίς δ' ἐπὶ παραλλήλου κειμένην τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος εἰς Σοῦσα μίαν τῶν τὴν ἀμβλεῖαν περιεχουσῶν, τὴν ὅλην μὴ συγχωρῶν τὴν μέχρι Καρμανίας; τίς δὲ τῷ Ἰνδῷ παράλληλον τὴν ἀπὸ Κασπίων πυλῶν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας; ὧν χωρὶς κενὸς ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. Χωρὶς δὲ τούτων, κἀκεῖνος εἴρηκεν, ὅτι ῥομβοειδές ἐστι τὸ σχῆμα τῆς Ἰνδικῆς· καὶ καθάπερ ἡ ἑωθινὴ

portarum meridianam lineam dimidium recti anguli conficere eam quae per portas Caspias, ac fines Carmaniae et Persidis: eamque inclinare in medium inter meridiem et ortum aequinoctialem, ab eaque undiquaque aequaliter dissitum esse Indum fluvium; itaque et hunc non versus meridiem a montibus fluere, ut Eratosthenes dicit, sed inter meridiem atque ortum aequinoctialem, sicut in vetustis tabulis fuit descriptum. Quis autem concedet triangulum nunc constitutum, esse obtusangulum, non concedens id quod ipsum continet esse rectangulum? quis in parallelo sitam lineam a Babylone ad Susa ductam concedet unam esse earum quae obtusum angulum includunt, totam non concedens eam, quae est usque ad Carmaniam? quis Indo parallelum esse eam, quae a Caspiis portis ad fines Carmaniae ducitur? sine quibus vana est ratiocinatio. Praeter haec ille etiam dixit Indiae figuram esse rhombi similem: et sicut orientale latus valde est versus

ἑωθινὴ πλευρὰ περιέσπασται πολὺ πρὸς ἕω, καὶ μάλιστα τῷ ἐσχάτῳ ἀκρωτηρίῳ, ὃ καὶ πρὸς μεσημβρίαν προπίπτει πλέον παρὰ τὴν ἄλλην ἠιόνα, ὅτω καὶ ἡ παρὰ τὸν Ἰνδὸν πλευρά.

Πάντα δὲ ταῦτα λέγει [d] γεωμετρικῶς ἐλέγχων, ὀ πιθανῶς. Ταῦτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐπενέγκας ἑαυτῷ ἀπολύεται, φήσας, εἰ μὲν παρὰ μικρὰ διαστήματα ὑπῆρχεν ὁ ἔλεγχος, συγγνῶναι ἂν ἦν· ἐπειδὴ δὲ παρὰ χιλιάδας σαδίων φαίνεται διαπίπτων, ὀκ εἶναι συγγνωστά· καίτοι ἐκεῖνόν γε καὶ παρὰ τετρακοσίους σαδίους αἰσθητὰ ἀποφαίνεσθαι τὰ παραλλάγματα, ὡς ἐπὶ τοῦ δι' Ἀθηνῶν παραλλήλου καὶ τοῦ διὰ Ῥόδου. Ἔστι δὲ τὸ πρὸς αἴσθησιν ὀχ ἁπλοῦν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πλάτει μείζονι, τὸ δ' ἐλάττονι. [e] μείζονι μὲν εἰ αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστεύομεν ἢ καρποῖς ἢ κράσεσιν

ἀέρων

d) γεωμετρικῶς] Sustuli part. negantem ὀ, quae sensum turbavit licet contra Mss. ὡς γεωμ. Breg. e) μείζονι — κρίσιν] Restitui h. l. ad mentem Salmas. in Exerc. Plin.: ed. Traiect. p. 467., qui vulgo ita se habet: μείζονι μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ πιστευομένη καρποῖς ἢ κρ — τῶν κλιμάτων κρᾶσιν. — Cod. Reg. teste Breguignio pro πιστευομένη καρποῖς habet πιστεύομεν ἐν κ.

versus ortum circumductum, maxime ultimo promontorio quod et magis versus meridianum vergit quam reliquum litus: ita et latus iuxta Indum.

Haec omnia profert geometricis non verisimilibus argumentis utens. Atque haec inferens, ipse sua dissolvit ita loquens: si error in exiguis deprehenderetur, ignosci poterat: quia autem aliquot stadiorum millibus aberratur, venia dari non potest illi, qui diversitatem etiam ad cccc stadia sentiri posse pronunciat, ut in parallelo qui per Athenas et qui per Rhodum ducitur. Quae autem ad sensus attinent, non uno modo percipiuntur, sed alia ratione in maiori, alia in minori spatio. In maiori quidem, de climatum temperamento ipsi oculo iudice credimus, aut

ἀέρων πρὸς τὴν τῶν κλιμάτων κρίσιν· ἐλάττονι δ' ἂν, δι' ὀργάνων γνωμονικῶν, ἢ διοπτρικῶν. Ὁ μὲν οὖν δι' Ἀθηνῶν παράλληλος, γνωμονικῶς ληφθεὶς καὶ ὁ διὰ Ῥόδου καὶ Καρίας, εἰκότως ἐν σταδίοις τοσούτοις αἰσθητὴν ἐποίησε τὴν διαφοράν. Ὁ δ' ἐν πλάτει μὲν τρισχιλίων σταδίων μήκει δὲ καὶ τετρακισμυρίων [f] ὄρους, πελάγους δὲ τρισμυρίων λαμβάνων τὴν ἀπὸ δύσεως ἐπ' ἰσημερινὰς ἀνατολὴν γραμμὴν, καὶ τὰ
pag. 88 ἐφ' ἑκάτερα τὸ μέρος, τὰ μὲν νότια ὀνομάζων, τὰ δὲ βόρεια, καὶ ταῦτα πλινθία καλῶν καὶ σφραγῖδας· νοείσθω πῶς καὶ ταῦτα λέγει, καὶ πλευρὰ τὰ μὲν ἀρκτικὰ, τὰ δὲ νότια· καὶ πῶς τὰ μὲν ἑσπέρια, τὰ δὲ ἑωθινά· καὶ τὸ μὲν παραπολὺ διαμαρτανόμενον παρορῶν, ὑπεχέτω λόγον· δίκαιον γάρ· τὸ δὲ παρὰ μικρὸν οὐδὲ παριδὼν ἐλεγκτέος ἐστίν. Ἐνταῦθα δ' οὐδετέρως αὐτῷ προσάγεταί τις ἔλεγχος. οὔτε γὰρ τῶν ἐν τοσούτῳ πλάτει γεωμετρική τις [g] δύναιτ' ἂν εἶναι

f) ὄρους] vulgo ὄρευς. g) δύναιτ' ἂν εἶναι] ita lego cum Casaub. in script. et ed. εἶναι deest.

aut fructibus, aut temperamentis aëris, in minori autem gnomica adhibemus instrumenta, et dioptrica. Parallelus igitur ductus per Athenas gnomonice observatus, itemque qui per Rhodum et Cariam ducitur, probabiliter tot stadiorum intercapedinem sensui obiecissent. Qui autem in latitudine ter mille, et longitudine XL millium per montes, et XXX millium per mare ducit lineam ab occasu ad ortum aequinoctialem, et in utramque eius partem alia meridionalia, alia septentrionalia appellat, eaque iterum in laterculos et sigilla dividit; is videat, quomodo dicat et haec, et latera haec septentrionalia, illa austrina, et quomodo haec occidua, illa orientalia; idemque ea praetermittens in quibus magnum est erratum, rationem reddat, id enim par est: exigua autem etiam si eum fugerint, refutandus non est. Enimvero hic neutro modo is hominem redarguit: nam neque de tanta latitudine demonstratio potest geometrica dari: neque

εἶναι ἀπόδειξις· οὔτ' ἐν οἷς ἐπιχειρεῖ γεωμετρεῖν, ὁμολογουμένοις χρῆται λήμμασιν, ἀλλ' ἑαυτῷ πλάσας.

Βέλτιον δὲ περὶ τῆς τετάρτης [h] λέγειν μερίδος· προςτίθησι δὲ καὶ [i] τὸ τοῦ Φιλαιτίου καὶ τοῦ μένοντος ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὑποθέσεων ἢ τῶν παραπλησίων. Τοῦτο μὲν γὰρ ὀρθῶς ἐπιτιμᾷ, διότι μῆκος ὀνομάζει τῆς μερίδος ταύτης τὴν ἀπὸ Θαψάκου μέχρις Αἰγύπτου γραμμήν· ὥσπερ εἴ τις παραλληλογράμμου τὴν διάμετρον μῆκος αὐτοῦ φαίη. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλλήλου κεῖται ἥ τε Θάψακος, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου παραλία, ἀλλ' ἐπὶ διεςώτων πολὺ ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ διαγώνιός πως ἄγεται καὶ λοξὴ ἡ ἀπὸ Θαψάκου εἰς Αἴγυπτον. Τὸ δὲ θαυμάζειν πως ἐθάῤῥησεν εἰπεῖν ἑξακισχιλίων ςαδίων, τὸ ἀπὸ Πηλουσίου εἰς Θάψακον, πλειόνων ὄντων ἢ ἑπτακισχιλίων, οὐκ ὀρθῶς. Λαβὼν γὰρ δι' ἀποδείξεως μὲν, ὅτι ὁ διὰ Πηλουσίου παράλληλος τοῦ διὰ Βαβυ-

h) λέγειν] λέγει coni. Tyrwhitt. p. 6. l. c. i) τὸ τοῦ Φιλαιτίου] Ms. Reg. in rel. voc. τὸ deest.

neque ubi geometrice agere vult, sumtionibus utitur in confesso sitis, sed ipse sibi eas fingit.

Praestat autem de quarta dicere parte, ubi prioribus vitiis adiicit culpandi studium, inque eisdem aut similibus hypothesibus permansionem. Id quidem merito reprehendit, quod Eratosthenes longitudinem appellat huius partis lineam a Thapsaco ad Aegyptum pertinentem: quod perinde sit, ac si quis parallelogrammi diametrum, eius figurae longitudinem appellet. Non enim in eodem parallelo iacent Thapsacus et Aegypti ora maritima, sed in valde invicem distantibus: inque spatio inter hos interveniente quasi ad angulum et obliqua ducitur a Thapsaco ad Aegyptum linea. Id autem non recte, quod miratur qui ausus fuerit dicere Thapsacum Pelusio distare sex millibus stadiorum, cum distet amplius septem millibus. Demonstrans enim Pelusianum parallelum a Baby-

Βαβυλῶνος πλείοσιν ἢ δισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ςαδίοις νωτιώτερός ἐςι, κατ' Ἐρατοσθένη δὲ (ὡς οἴεται) διότι τῦ διὰ Βαβυλῶνος ὁ διὰ τῆς Θαψάκυ ἀρκτικώτερος τετρακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ςαδίοις, [k] συμπίπτειν φησὶ πλείυς τῶν ἑπτακισχιλίων. Πῶς ὖν κατ' Ἐρατοσθένη δείκνυται ἡ τοσαύτη ἀπόςασις τῦ διὰ Βαβυλῶνος παραλλήλυ ἀπὸ τῦ διὰ Θαψάκυ [l] ζητῶ· ὅτι μὲν γὰρ ἀπὸ Θαψάκυ ἐπὶ Βαβυλῶνα τοσῦτόν ἐςιν, εἴρηκεν ἐκεῖνος· ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ τῦ δι' ἑκατέρυ παραλλήλυ ἐπὶ τὸ διὰ θατέρυ, ὐκ εἴρηκεν. ὐδὲ γὰρ, ὅτι ἐπὶ τ' αὐτῦ μεσημβρινῦ ἐςιν ἡ Θάψακος καὶ ἡ Βαβυλών. Τἀναντία γὰρ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἔδειξε, κατ' Ἐρατοσθένη πλείοσιν ἢ δισχιλίοις ςαδίοις συμβαίνειν ἀνατολικωτέραν εἶναι τὴν Βαβυλῶνα τῆς Θαψάκυ. Ἡμεῖς τε παρατίθεμεν τὰς Ἐρατοσθένυς ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἐγκυκλῦσθαι τήν τε Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ τὸ πλέον γε τῆς ἐγκυκλώσεως τὸν Εὐφράτην

k) συμπίπτειν] ita Casaub. συμπίπτει vulgo. l) ζητῶ] ita lego cum Xylandro et Casaub. vulgo ζητῶν.

Babylonio verſus meridiem amplius CIↃ CIↃ IↃ ſtadiis vergere: ſecundum Eratoſthenem autem (vt opinatur) Babylonio Thapſacenum ſeptentrionaliorem eſſe quater mille et IↃ CCC ſtadiis: conficiuntur, inquit, ſtadia millibus ſeptem plura. Haec parallelorum diſtantia quomodo ex Eratoſthenis ſententia oſtendatur, quaero. Id quidem hic dixit, tantam eſſe Babylonis a Thapſaco diſtantiam; ſed parallelos horum locorum tantundem diſtare, et Thapſacum et Babylonem in eodem eſſe meridiano, non dixit. Contra enim ipſe Hipparchus demonſtravit, ſecundum Eratoſthenem eſſe Babylonem Thapſaco amplius CIↃ CIↃ ſtadiis orientaliorem. Et nos adducimus Eratoſthenis pronunciata, in quibus eſt, Tigri et Euphrate ambiri Meſopotamiam et Babyloniam, ita ut Euphrates maiorem circularis iſtius ambitionis partem conficiat. Eum

Φράτην ποιεῖν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν ῥοέντα, ἐπιστρέφειν πρὸς τὰς ἀνατολὰς, ἐκπίπτειν δὲ ἐπὶ μεσημβρίαν. Ἡ μὲν ἂν ἐπὶ μεσημβρίαν ἀπὸ pag. 89. τῶν ἄρκτων ὁδὸς, [m] ὡς μεσημβρινᾶ τινός ἐστιν· ἡ δ' ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς ἐπιστροφὴ, καὶ ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα, ἔκνευσίς τε ἐστὶν ἀπὸ τᾶ μεσημβρινᾶ, καὶ ἐκ ἐπ' εὐθείας, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἐγκύκλωσιν. Τὴν δέ γε ὁδὸν εἴρηκε τετρακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σταδίων τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα ἀπὸ Θαψάκε, παρὰ τὸν Εὐφράτην προσθεὶς, καθάπερ ἐπίτηδες, τᾶ μήτινα εὐθεῖαν αὐτὴν δέξασθαι καὶ μέτρον τᾶ μεταξὺ δυοῖν παραλλήλων διαστήματος. Μὴ διδομένε δὲ τέτε, κενόν ἐστι καὶ τὸ ἐφεξῆς δείκνυσθαι δοκᾶν, ὅτι συνισταμένε ὀρθογωνίε τριγώνε πρός τε Πηλεσίῳ καὶ Θαψάκῳ καὶ τῇ τομῇ τᾶ τε διὰ Θαψάκε παραλλήλε, καὶ τᾶ διὰ Πηλεσίε μεσημβρινᾶ, μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν ἡ ἐπὶ τᾶ μεσημβρινᾶ μείζων ἔσται τῆς ὑπὸ τὴν ὀρθὴν τᾶ ἀπὸ

m) ὡς μεσημβρινᾶ] ὡς ἂν μ. Vat. A. B. Ald.

Eum enim a septentrione profluentem versus orientem converti, et versus meridiem effluere. At quod a septentrione versus meridiem fluit, id quidem secundum meridianum aliquem fieri potest. Sed illa versus ortum aversio et versus Babylonem, declinatio iam est a meridiano, neque in recta linea permansio, propter modo dictum ambitum. Iter quoque a Thapsaco Babylonem ıv cıↄ et ıↄccc stadiorum esse dixit, data opera addens iuxta Euphratem, ne quis linea recta hoc iter confici posse credat, idque mensuram intervalli inter duos parallelos putet. Quo negato, vanum iam est deinceps demonstrare velle, constituto rectangulo triangulo ad Pelusium et Thapsacum et intersectionem Thapsaceni paralleli cum Pelusiaco meridiano, unum eorum quae rectum angulum faciunt laterum, nempe quod est in meridiano, longius esse eo quod recto subtenditur angulo, ductum a Tha-

ἀπὸ Θαψάκου εἰς Πηλούσιον. Κενὸν δὲ καὶ τὸ συνάπτον τούτῳ ἀπὸ μὴ συγχωρουμένου λήμματος κατασκευαζόμενον. Οὐ γὰρ δὴ δίδοται τὸ ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὸν διὰ Κασπίων πυλῶν μεσημβρινὸν εἶναι διάστημα τετρακισχιλίων σταδίων ὀκτακοσίων. ἐλήλεγκται γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐκ τῶν μὴ συγχωρουμένων ὑπ' Ἐρατοσθένους κατεσκευακότα τοῦτο τὸν Ἵππαρχον. ἵνα δ' ἀνίσχυρον ᾖ τὸ ὑπὸ ἐκείνου διδόμενον, λαβὼν τὸ εἶναι πλείους ἢ ἐνναχισχιλίους ἐκ Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἐκ Κασπίων πυλῶν οὕτως ἀγομένην γραμμὴν ὡς ἐκεῖνος εἴρηκεν ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς Καρμανίας, ἐδείκνυε τὸ αὐτό.

Οὐ τοῦτο οὖν λεκτέον πρὸς τὸν Ἐρατοσθένη, ἀλλ' ὅτι τῶν ἐν πλάτει λεγομένων καὶ μεγεθῶν καὶ σχημάτων, εἶναι τὶ δεῖ μέτρον· καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον, ὅπου δὲ ἔλαττον συγχωρητέον. Ληφθέντος γὰρ τοῦ τῶν ὀρῶν πλάτους τῶν ἐπὶ τὰς ἰσημερινὰς ἀνατολὰς ἐκτεινομένων τρισχιλίων σταδίων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ τῆς θαλάττης τῆς μέχρι στηλῶν, μᾶλλον ἄν τις συγχωρήσειεν

Thapsaco ad Pelusium. Vanum est et id argumentum quod huic annectitur, conclusum ex propositione non concessa. Nequaquam enim datum hoc est, a Babylone vsque ad Caspiarum portarum meridianum esse spatium stadiorum IV CIϽ IϽ CCC. Demonstravimus enim Hipparchum id confecisse ex iis, quae non concessit Eratosthenes. Ut autem invalidum sit quod ab eo datum est, sumens amplius novem stadiorum millibus a Babylone esse ad lineam quae sic ducitur a Caspiis portis ad fines Carmaniae, ut ille dixit, idem demonstravit.

At enim non hoc fuit obiiciendum Eratostheni: sed id, quod magnitudinum et figurarum etiam late sumtarum, oporteat esse aliquam mensuram, et alicubi magis, alicubi minus concedendum. Si enim sumatur latitudo montium qui ad ortum aequinoctialem porriguntur stadia ter mille, similiterque maris usque ad portas Herculis,

ρήσειεν ὡς ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς ἐξετάζεσθαι τὰς παραλλήλους [n] ἐκείνης ἐν τῷ αὐτῷ πλάτει ἀγομένας, ἢ τὰς συμπιπτούσας· καὶ τῶν συμπιπτουσῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ πλάτει τὴν σύμπτωσιν ἐχούσας, ἢ τὰς ἐκτός. ὡσαύτως καὶ διϊσταμένας μέχρι τοῦ μὴ ἐκβαίνειν τοῦ πλάτους ἢ τὰς ἐκβαινούσας· καὶ τὰς ἐν μείζονι μήκει μᾶλλον, ἢ τὰς ἐν ἐλάττονι. καὶ γὰρ ἡ ἀνισότης τῶν μηκῶν συγκρύπτοιτ' ἂν μᾶλλον, καὶ ἡ ἀνομοιότης τῶν σχημάτων· οἷον ἐν τῷ πλάτει τοῦ Ταύρου παντὸς καὶ τῆς μέχρι στηλῶν θαλάττης, ὑποκειμένων τρισχιλίων σταδίων, [o] νοεῖται ἔτι παραλληλόγραμμον χωρίον, τὸ περιγράφον τό, τε ὄρος ἅπαν καὶ τὴν λεχθεῖσαν θάλατταν. Ἐὰν οὖν διέλῃς εἰς πλείω παραλληλόγραμμα τὸ μῆκος, καὶ τὴν διάμετρον ὅλου τε τούτου λάβῃς καὶ τῶν μερῶν, ῥᾴδιον ἂν ἡ τοῦ ὅλου διάμετρος ἡ αὐτὴ λογισθείη παράλληλός τε καὶ ἴση τῇ κατὰ τὸ μῆκος πλευρᾷ, ἤπερ ἡ ἐν τοῖς μερέσι. pag. 96.

n) ἐκείνης ἐν τῷ] legendum putat Casaub. ἐκείνοις τὰς ἐν τῷ. o) νοεῖται ἔτι] νοεῖται ἔν τι Tyrwhitt. l. c.

culis, facilius concedat quispiam, eius parallelos in una latitudine ductas veluti una eademque linea examinari, quam eas qui invicem incidunt: interque ipsas incidentes eas quae in ea ipsa concurrunt latitudine, quam quae extra: itemque distantes eo usque, ut latitudinem non excedant, quam exeuntes: et quae in maiori longitudine potius, quam quae in minori. Etenim sic inaequalitas longitudinem atque figurarum facilius celari possit. Verbi gratia in latitudine Tauri totius et maris usque ad columnas Herculis, si ponantur tria stadiorum millia, intelligitur adhuc figura parallelis contenta lineis, quae circumscribat totum illum montem et dictum mare. Quod si ergo longitudinem in plura dividas parallelogrammа, diametrumque cum totius tum partium accipias: facilius sane totius diameter eadem reputabitur parallelus et aequalis lateri longitudinis, quam partium diame-

μερέσι· καὶ ὅσῳ γ' ἂν ἧττον ᾖ τὸ παραλληλόγραμμον τὸ ληφθὲν ἐν μέρει, τοσῷ δὲ μᾶλλον τῦτ' ἂν συμβαίνοι. ἥτε γὰρ λοξότης τῆς διαμέτρε ἧττον ἀπελέγχεται, καὶ ἡ ἀνισότης τῦ μήκυς ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥστ' ὐδ' ἂν ὀκνήσειας ἐπ' αὐτῶν τὴν διάμετρον εἰπεῖν μῆκος τῦ σχήματος. Ἐὰν ὖν τὴν διάμετρον λοξώσῃς μᾶλλον, ὥς τε ἐκπεσεῖν ἔξω τῶν πλευρῶν ἑκατέρας, p ἢ τῆς γε ἑτέρας, ὐκ ἂν ὁμοίως ἔτι ταῦτα συμβαίνοι· τοιῦτον δή τι λέγω τὸ μέτρον τῶν ἐν πλάτει λεγομένων. Ὁ δ', ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν, τὴν μὲν δι' αὐτῶν τῶν ὀρῶν λαμβάνων, ὡς ἂν ἐπὶ ταύτῦ παραλλήλυ μέχρι ςηλῶν ἀγομένην, τὴν δ' ἀπονεύυσαν εἰς Θάψακον εὐθὺς ἔξω πολὺ τῶν ὀρῶν· καὶ πάλιν ἐκ Θαψάκυ προσεκβάλλων ἄλλην μέχρις Αἰγύπτυ τοσῦτον ἐπιλαμβάνυσαν πλάτος, εἶτα τῷ μήκει τῷ ταύτης καταμετρῶν τὸ τῦ χωρίυ μῆκος, διάμετρον τετραγώνυ καταμετρεῖν δὴ δόξειε τὸ τῦ τετραγώνυ μῆκος. Ὅταν δὲ μὴ διάμετρος ᾖ, ἀλλὰ κεκλα-

p) ἢ τῆς γε ἑτέρας] desunt in Venet.

diameter; et quanto minus erit particulare parallelogrammum, tanto id magis eveniet: nam et obliquitas diametri, et inaequalitas longitudinis minus arguitur in magnis, ut in his non verearis diametrum figurae longitudinem appellare. Si ergo diametrum magis adhuc obliques, ut vel extra utrumque vel extra alterum omnino latus excidat, non iam eodem modo ista continget. Haec est mea sententia de mensura eorum quae late dicuntur. Cum vero Eratosthenes, qui lineam a Caspiis portis per montes ductam, in eodem parallelo usque ad columnas sumit, aliam a montibus statim ad Thapsacum excurrentem, et rursum aliam a Thapsaco ad Aegyptum protensam, quae tantam complectatur latitudinem, assumit, et deinde huius longitudine metitur figurae longitudinem; sane longitudinem quadrangularis diametri metiri videtur. Quando autem non fuerit diameter, sed fracta

ασμένη ἡ γραμμὴ, πολὺ μᾶλλον ἂν δόξεις
μελεῖν. κεκλασμένη γάρ ἐστιν ἡ ἀπὸ Κασπίων
ιν διὰ Θαψάκου πρὸς τὸν Νεῖλον ἀγομένη. Πρὸς
Ἐρατοσθένη ταῦτα.

Πρὸς δὲ τὸν Ἵππαρχον κἀκεῖνο, ὅτι ἐχρῆν ὡς
γορίαν πεποίηται τῶν ὑπ' ἐκείνου λεχθέντων, οὕτω
πανόρθωσίν τινα ποιήσασθαι τῶν ἡμαρτημένων·
ἡμεῖς ποιοῦμεν. ἐκεῖνος δὲ εἰ καί που τούτου
ρόντικε, κελεύει ἡμᾶς τοῖς ἀρχαίοις πίναξι
έχειν, δεομένοις παμπόλλῳ τινὶ μείζονος ἐπανορ-
ίως ἢ ὁ Ἐρατοσθένους πίναξ προσδεῖται. Καὶ
πιφερόμενον δ' ἐπιχείρημα τῆς αὐτῆς ἔχεται
ὴηρίας. Λαμβάνει γὰρ ἐν λήμματι τὸ ἐκ τῶν
ιδομένων κατασκευασθὲν, ὡς ἠλέγξαμεν ἡμεῖς,
Θαψάκου Βαβυλὼν ἀνατολικωτέρα ἐστὶν οὐ πλείοσιν
λίοις σταδίοις· ὥστ' εἰ καὶ πάνυ συνάγεται τὸ
οσιν ἢ δισχιλίοις καὶ τετρακοσίοις σταδίοις ἀνα-
ιωτέραν αὐτὴν εἶναι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ
τοσθένους, ὅτ' ἐπὶ τὴν τοῦ Τίγριδος διάβασιν, ἡ
Ἀλέξαν-

ι linea, multa magis vi-
ur peccare. Fracta enim
nea quae a Caspiis por-
r Thapsacum ad Nilum
ur. Atque haec contra
osthenem.
lversus Hipparchum au-
hoc etiam, quod opor-
eum, sicut ab illo dicta
hendit, ita et correctio-
aliquam erratorum ad-
, sicut nos fecimus. Hic
sicubi eius rei rationem
t, iubet nos veteribus
is intentos esse, quae
multo maiore quam Erato-
sthenis tabula correctione
opus habent. Tum argu-
mentatio, quam infert, eodem
laborat vitio. Sumit enim
pro fundamento id quod ex
non concessis concluserat, ut
iam arguimus, Thapsaco Ba-
bylonem orientaliorem esse
non amplius CIↃ stadiis. Nam,
ut maxime ex Eratosthenis
verbis concludi possit, orien-
taliorem esse amplius CIↃ CIↃ
CCCC stadiis, quando iter bre-
vissimum a Thapsaco ad Ty-
gris

pag. 91. Ἀλέξανδρος διέβη, ἀπὸ Θαψάκου ἐστὶ σύντομος σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων. ὁ δὲ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης ἐγκυκλωσάμενοι τὴν Μεσοποταμίαν, τέως μὲν ἐπ' ἀνατολὰς φέρονται, εἶτ' ἐπιστρέφουσι πρὸς νότον, καὶ πλησιάζουσι τότε ἀλλήλοις τε ἅμα, καὶ Βαβυλῶνι· οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει τῷ λόγῳ. Πλημμελεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ ἑξῆς ἐπιχειρήματι, ἐν ᾧ συνάγειν βούλεται, ὅτι τὴν ἀπὸ Θαψάκου ἐπὶ Κασπίους πύλας ὁδὸν, ἣν μυρίων σταδίων Ἐρατοσθένης εἴρηκεν, οὐκ ἐπ' εὐθείας ἀναμεμετρημένην ὡς ἐπ' εὐθείας παραδίδωσι, τῆς εὐθείας πολὺ ἐλάττονος οὔσης. Ἡ δ' ἔφοδός ἐστιν αὐτῷ τοιαύτη. Φησὶν εἶναι καὶ κατ' Ἐρατοσθένη τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν, τόν τε διὰ τοῦ Κανωβικοῦ στόματος, καὶ τὸν διὰ Κυανέων· διέχειν δὲ τοῦτον τοῦ διὰ Θαψάκου ἑξακισχιλίους τριακοσίους σταδίους· τὰς δὲ Κυανέας τοῦ Κασπίου ὄρους ἑξακισχιλίους ἑξακοσίους, ὃ κεῖται κατὰ τὴν ὑπέρθεσιν τὴν ἐπὶ τὸ Κάσπιον πέλαγος ἐκ Κολχίδος· ὥστε παρὰ τριακοσίους σταδίους, τὸ ἴσον εἶναι διάστημα ἀπὸ τοῦ διὰ Κυανέων μεσημβρινοῦ ἐπί τε Θάψα-

gris transitum, qua Alexander transiit, totidem sit stadiorum: ac Tigris et Euphrates clausa circulo Mesopotamia aliquandiu versus orientem lapsi, inde ad austrum conversi sibi invicem et Babyloni appropinquant: nihil absurdum consequitur. Delinquit etiam proxime insequenti ratiocinatione, qua conatur concludere, viam a Thapsaco ad Caspias portas, quam ccıↄↄ stadiorum Erarosthenes ait, ab eo tanquam rectam lineam perhiberi hac mensura, cum res secus habeat, rectaeque sit multo minor quantitas. Rem sic aggreditur. Ait de sententia Eratosthenis eundem meridianum per Canopicum ostium et Cyaneas transire, eumque a Thapsaceno distare ıↄↄ cıↄ ccc stadia: porro a Cyaneis ad Caspium montem, qui situs est qua ex Colchide ad mare Caspium transscenditur, stadia esse ıↄↄ cıↄ ıↄc. ergo demtis ccc stadiis eandem esse distantiam a Cyanearum meridiano ad Tha-

Θάψακον καὶ ἐπὶ τὸ Κάσπιον· τρόπον δέ τινα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι, τήν τε Θάψακον καὶ τὸ Κάσπιον· τούτῳ δ' ἀκολουθεῖν, τὸ ἀφιστάναι ἴσον τὰς Κασπίους πύλας, Θαψάκου δὲ καὶ τοῦ Κασπίου, πολὺ ἐλάττους ἀφεστάναι τῶν μυρίων, ὅσους φησὶν ἀφεστάναι Ἐρατοσθένης τῆς Θαψάκου· ἄρα πολὺ ἐλάττους ἢ μυρίους ἀφεστάναι τοὺς ἐπ' εὐθείας. κυκλοπορίαν ἄρα εἶναι τοὺς μυρίους, [q] οὓς λογίζεται ἐκεῖνος ἐπ' εὐθείας ἀπὸ Κασπίων πυλῶν εἰς Θάψακον. Ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅτι τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν πλάτει λαμβάνοντος εὐθείας, ὅπερ οἰκεῖόν ἐστι γεωγραφίας· ἐν πλάτει δὲ καὶ τὰς μεσημβρινὰς, καὶ τὰς [r] ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν, ἐκεῖνος γεωμετρικῶς αὐτὸν εὐθύνει, καὶ ὡς ἂν δι' ὀργάνων λάβοι τις τούτων ἕκαστον· οὐδὲ αὐτὸς δι' ὀργάνων, ἀλλὰ μᾶλλον στοχασμῷ λαμβάνων καὶ τὸ πρὸς ὀρθὰς καὶ τὸ παραλλή-

Q 2

q) οὓς λογίζεται] in omnibus Codd. et ed. τὸ οὓς deest, quod sensu postulante cum Tyrwhitt. supplevi. r) ἐπὶ μεσημβρινὴν ἀνατολὴν] Bemb. Venet. ἐπὶ ἰσημερινὴν ἀ.

Thapsacum et montem Caspium, quodammodo autem sub meridiano eodem iacere Thapsacum et Caspium: huius consequens esse, aequali intervallo abesse Caspias portas a Thapsaco et Caspio, sed multo minus ccIↃↃ stadiorum, quam distantiam a Thapsaco Eratosthenes tradiderit. Ergo rectae lineae a portis Caspiis ad Thapsacum multo esse breviorem quantitatem ccIↃↃ stadiis, atque ea ad ambitum quendam pertinere, quae ille de recto itinere intellexit. Cui nos respondemus, Eratosthenem, qui more geographico rectas lineas, meridianos, et lineas, quae ad ortum aequinoctialem ducuntur, rudi Minerva sumserit, ab ipso geometrica subtilitate examinari, ac veluti si mathematicis instrumentis eas lineas exploratas posuisset: cum quidem ipse etiam Hipparchus non instrumentis iis, sed coniectura in parallelis et rectos angulos conficientibus lineis ponendis usus sit. Atque

αλλήλȣς. ἓν μὲν δὴ τȣ̃το ἁμάρτημα. Ἕτερον δὲ τὸ, μηδὲ τὰ κείμενα παρ' ἐκείνῳ διαστήματα τίθεσθαι ὑπ' αὐτȣ̃, μηδὲ πρὸς ἐκεῖνα τὸν ἔλεγχον προσάγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτȣ̃ πλαττόμενα. Διόπερ πρῶτον μὲν ἐκείνȣ τὸ ἀπὸ τȣ̃ στόματος ἐπὶ Φάσιν εἰπόντος σταδίων ὀκτακισχιλίων, s) καὶ προσθέντος τȣ̀ς εἰς Διοσκȣριάδα, ἐντεῦθεν δ' ἑξακοσίȣς· τὴν δ' ἀπὸ Διοσκȣριάδος εἰς τὸ Κάσπιον ὑπέρθεσιν ἡμερῶν πέντε, εἴ τις κατ' αὐτὸν Ἵππαρχον εἰκάζεται λέγεσθαι pag. 92. ὅσον χιλίων σταδίων· ὥστε τὴν σύμπασαν κατ' Ἐρατοσθένη κεφαλαιȣ̃σθαι ἐννακισχιλίων ἑξακοσίων. Αὐτὸς ȣ̃ν τέτμηκε καὶ φησὶν· ἐκ μὲν Κυανέων εἰς Φάσιν πεντακισχιλίȣς ἑξακοσίȣς, εἰς δὲ Κάσπιον ἐνθένδε ἄλλȣς χιλίȣς· ὥστ' ȣ̓ κατ' Ἐρατοσθένη συμβαίνοι ἂν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ πως μεσημβρινȣ̃ τό, τε Κάσπιον εἶναι καὶ τὴν Θάψακον· ἀλλ' κατ' αὐτόν. Φέρε δ' ȣ̃ν κατ' Ἐρατοσθένη· Πῶς ȣ̃ν τȣ́τῳ ἕπεται τὸ

s) καὶ προσθέντος — ἑξακοσίȣς] Casaub. legit, καὶ πρ. τȣ̀ς εἰς Διοσκȣριάδα ἐντεῦθεν· εἶναι δὲ ἑξακοσίȣς.

Atque hoc unum est peccatum. Alterum, quod neque posita ab illo intervalla ponit, neque ad ea suas refutationes accommodat, sed ad sua ipsius figmenta. Ergo primum cum is ab ostio Ponti Euxini dicat ad Phasin esse octo millia stadiorum, addatque, nimirum usque ad Dioscuriadem, inde alia ıↄc stadia: transitum porro a Dioscuriade ad Caspium quinque dierum, si quis secundum ipsum Hipparchum coniiciat, dici circiter cıↄ stadiorum: tota summa secundum Eratosthenem erit stadiorum ıx cıↄ ıↄc. Hipparchus vero partitus rem: a Cyaneis (inquit) ad Phasin stadia sunt ıↄc ıↄc: inde alia cıↄ ad Caspium. Non ergo Eratosthenes, sed Hipparchus autor est Caspium et Thapsacum sub eodem fere esse meridiano. Sed esto hanc esse Eratosthenis sententiam. Quomodo ergo sequitur inde, lineam

τὸ, τὴν ἀπὸ τȣ̃ Κασπίȣ ἐπὶ Κασπίȣς πύλας ἴσην εἶναι τῇ ἀπὸ Θαψάκȣ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον;

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπομνήματι ἀναλαβὼν πάλιν τὴν αὐτὴν ζήτησιν τὴν περὶ τῶν ὀρῶν τῶν κατὰ τὸν Ταῦρον, περὶ ὧν ἱκανῶς εἰρήκαμεν, μεταβαίνει πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς οἰκȣμένης· εἶτ' ἐκτίθεται [t] τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τȣ̃ Ἐρατοσθένȣς περὶ τῶν μετὰ τὸν Πόντον τόπων· ὅτι φησὶ τρεῖς ἄκρας ἀπὸ τῶν ἄρκτων καθήκειν. μίαν μὲν, [u] ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος, δευτέραν δὲ τὴν Ἰταλικὴν, τρίτην δὲ τὴν Λιγυστικήν· ὑφ' ὧν κόλπȣς ἀπολαμβάνεσθαι τόν τε Ἀδριατικὸν καὶ τὸν Τυῤῥηνικόν. Ταῦτα δὲ ἐκθέμενος καθόλȣ, πειρᾶται τὰ καθέκαστα περὶ αὐτῶν λεγόμενα ἐλέγχειν γεωμετρικῶς μᾶλλον ἢ γεωγραφικῶς. Ἔστι δὲ τοσȣ̃το τῶν ἁμαρτανομένων ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τȣ̃ Ἐρατοσθένȣς τὸ πλῆθος, καὶ ἔτι Τιμοσθένȣς τȣ̃ τȣ̀ς λιμένας συγγράψαντος (ὃν ἐπαινεῖ μὲν ἐκεῖνος μάλιστα τῶν ἄλλων· διαφωνῶν δ' ἐλέγχεται πρὸς αὐτὸν πλεῖ-

t) τὰ ῥηθέντα] τὰ λεχθέντα. Stroz. Vat. A. B. u) ἐφ' ἧς] ἀφ' ἧς Stroz. Vat. A. B.

lineam a Caspio ad Caspias portas aequalem esse eius, quae ad idem punctum a Thapsaco ducitur?

In secundo autem commentario repetens eandem quaestionem de montibus ad Taurum, de quibus dictum est satis, transgreditur ad septentrionales mundi partes. Deinde exponit ea quae Eratosthenes dixit de locis post Pontum, nimirum quod is dicat a septentrione tria porrigi promontoria: unum in quo est Peloponnesus, alterum Italicum, tertium Ligusticum, quibus includantur sinus Adriaticus et Tyrrhenus. Haec in genere exposita, singulatim conatur refellere, geometrice magis quam geographice. Tanta est autem erratorum Eratosthenis iis in rebus multitudo, ac praeterea Timosthenis (eius qui portuum descriptionem edidit quem ille prae reliquis omnibus laudat, convincitur autem plurimum ab eo dissentire,

πλεῖστα) ὥστ' οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι διαιτᾶν, οὔτ' ἐκείνους ἐπὶ τοσοῦτον διαμαρτάνοντας τῶν ὄντων, οὔτε τὸν Ἵππαρχον. Καὶ γὰρ οὗτος τὰ μὲν παραλείπει τῶν ἡμαρτημένων, τὰ δ' οὐκ ἐπανορθοῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον ὅτι ψευδῶς ἢ μαχομένως εἴρηται. Αἰτιάσαιτο μὲν γὰρ ἂν ἴσως καὶ τοῦτο τὶς, ὅτι φησὶν ἄκρας τρεῖς τῆς Εὐρώπης· μίαν μὲν τιθεὶς, τὴν ἐφ' ἧς ἡ Πελοπόννησος· ἔχει γάρ τι πολυσχιδές. Καὶ γὰρ τὸ Σούνιον ἀκρωτηριάζει ὁμοίως τῇ Λακωνικῇ, οὐ πολὺ ἧττον μεσημβρινώτερον ὂν τῷ Μαλέᾳ, καὶ κόλπον ἀπολαμβάνον ἀξιόλογον· καὶ ἡ Θρακία Χεῤῥόνησος ἀπολαμβάνει πρὸς τὸ Σούνιον τόν τε Μέλανα κόλπον καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς Μακεδονικούς. Εἰ δ' οὖν παρίημι τοῦτο, καὶ τῶν διαστημάτων τὰ πλεῖστα φανερῶς ψευδογραφούμενα, ἐλέγχει τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ὑπερβάλλουσαν, καὶ οὐ δεομένην γεωμετρικῶν ἐλέγχων ἀλλὰ φανερῶν, καὶ αὐτόθεν ἐκμαρτυρεῖσθαι δυνα-
pag. 93. μένων· οἷον ὅτι ἐξ Ἐπιδάμνου πρὸς τὸν Θερμαῖον κόλπον

ſentire) ut neque horum disceptare cauſam putem eſſe operae pretium, tanto ſpatio a veritate aberrantium, neque de Hipparcho ſententiam ferre. Nam hic quoque partem errorum praeteriens, quaedam non corrigit, tantum arguit ut falſo aut repugnanter dicta. Etenim fortaſſis haud iniuria quispiam id quoque culpet, quod tria eſſe ait Europae promontoria, inter haec unum id ponens, in quo iacet Peloponneſus; hoc enim in multas finditur partes. Nam Sunium non minus in mare procurrit quam Laconica, et exiguo eſt quam Malea ſeptentrionalius, et ſinum faci[t] non contemnendum: [et] Thraciae Cherroneſus vers[us] Sunium conficit ſinum q[ui] Melas vocatur, et reliqu[os] deinceps Macedonios. V[e]rum his praeteritis, interv[al]lorum deſignationes pler[a]que palam falſae, argu[unt] incredibilem locorum i[mpe]rationem, nihil opus ha[ben]tem geometricis refutat[ioni]bus, ſed apertis, et rei [ipsius] teſtimonio confirmatis. [Ver]bi gratia: quod cum a[b Epi]damno ad Thermaic[um]

κόλπου ἡ ὑπέρβασίς ἐστι πλειόνων ἢ [x] δισχιλίων σταδίων· ὁ δ' ἐνναχοσίων φησίν· ἐκ δὲ Ἀλεξανδρείας εἰς Καρχηδόνα ὑπὲρ μυρίους καὶ τρισχιλίους, οὐ πλείους ὄντας τῶν ἐννακισχιλίων· εἴπερ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ μεσημβρινοῦ κατὰ τοῦτον, τῇ μὲν Ἀλεξανδρείᾳ Καρία καὶ Ῥόδος· τῇ δὲ Καρχηδόνι ὁ πορθμός. Πάντες γὰρ ὁμολογοῦσι [y] πλειόνων εἶναι τὸν ἐκ Καρίας ἐπὶ πορθμὸν πλοῦν σταδίων πεντακισχιλίων· ὅ, τε μεσημβρινὸς ἐν μεγάλῳ μέν τινι διαστήματι λαμβανόμενος δοθείη ἂν ὁ αὐτὸς εἶναι τῷ τοσοῦτον δυσμικωτέρῳ πρὸς τὸν ἑωθινώτερον ὅσον ἡ Καρχηδών ἐστι τοῦ πορθμοῦ πρὸς δύσει μᾶλλον· ἐν δὲ τρισχιλίοις σταδίοις ἔχει καταφανῆ τὸν ἔλεγχον. Ὁ δὲ καὶ τὴν Ῥώμην τιθεὶς ἐπὶ τ' αὐτοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν τοσοῦτον καὶ Καρχηδόνος δυσμικωτέραν, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείπει τῆς τῶν τόπων ἀπει-

x) δισχιλίων] τρισχιλίων Caſ. Venet. y) πλειόνων εἶναι — πεντακισχιλίων] Codd. Caſ. μὴ πλειόνων κ. τ. λ. Vat. B. Stroz. Venet. ἢ πλ. Caſaub. legit μὴ πλ. — ἐννακισχιλίων. adprob. Goſſellin. l. c. p. 63.

num terreſtris tranſitus ſit amplius bis mille ſtadiorum, ille nongentorum dixit, et ab Alexandria ad Carthaginem ſtadia numeravit plura tredecim millibus, cum non ſint ſuper novem millia: ſiquidem illo autore Caria et Rhodus ſub eodem quo Alexandria ſunt, rurſusque fretum Siculum et Carthago ſub eodem meridiano. In confeſſo enim eſt apud omnes, navigationem a Caria ad fretum excedere ſtadia IↃↃ: et meridianus, ſi de magno intervallo agitur, concedatur ſane idem eſſe cum occidentaliori reſpectu orientalioris, quanto Carthago eſt quam fretum occidentalior; in tribus autem millibus ſtadiis error manifeſtus ſit. Quod autem Romam quoque ſub eodem collocat meridiano, quae tanto ſpatio eſt Carthagine occidentalior, ſummam oſtendit eius locorum ignoratio-

ἀπειρίας, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐφεξῆς πρὸς δύσιν μέχρι στηλῶν.

Ἱππάρχῳ μὲν οὖν μὴ γεωγραφοῦντι, ἀλλ᾽ ἐξετάζοντι τὰ λεχθέντα ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τοῦ Ἐρατοσθένους, οἰκεῖον ἦν ἐπὶ πλέον τὰ καθ᾽ ἕκαστα εὐθύνειν. Ἡμεῖς δ᾽ ἐν οἷς μὲν κατορθοῖ, τὸ πλέον δ᾽ ἐστὶν ὅπου καὶ πλημμελεῖ, τὸν καθέκαστα οἰκεῖον λόγον ᾠήθημεν δεῖν προσάγειν, τὰ μὲν ἐπανορθοῦντες· ὑπὲρ ὧν δ᾽ ἀπολυόμενοι τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου, καὶ αὐτὸν τὸν Ἵππαρχον [z] συνεξετάζομεν ὅπου τὶ φιλαιτίως εἴρηκεν. Ἐν δὲ τούτοις ὁρῶντες ἤδη τὸν μὲν τελέως παραπαίοντα, τὸν δὲ δικαίως ἐπικαλοῦντα, ἀρκεῖν ὑπολαμβάνομεν ἂν ἐν αὐτῇ τῇ γεωγραφίᾳ τὰ ὄντα λέγοντες ἐπανορθῶμεν [a] αὐτόν. Ἐφ᾽ ὧν γὰρ συνεχῆ καὶ ἐπιπολάζοντά ἐστι τὰ ἁμαρτανόμενα, κρεῖττον μηδὲ μεμνῆσθαι· πλὴν εἰ σπάνιόν τι καὶ καθόλου. ὅπερ πειρασόμεθα ποιεῖν ἐν

z) συνεξετάζομεν] συνεξετάζοντες Caſ. coni. a) αὐτὸν] ita lego, ut referatur ad Eratoſthenem. vulgo αὐτήν.

rationem, tum horum, tum eorum quae ſunt verſus occaſum usque ad columnas.

Enimvero Hipparcho, ut qui non ſcriberet geographiam, ſed examinaret ea, quae Eratoſthenes in ſua geographia ſcripſiſſet, familiare fuit plerumque ſingula reprehendere. Nos autem exiſtimavimus, ubi is vera tradit, plerumque etiam ubi, quod crebrius ſolet, errat, ſingulatim ſuas eſſe adferendas rationes corrigendis aliis, aliis contra Hipparchi reprehenſionem defendendis: ipſo etiam iuxta Hipparcho excutiendo, ubi quid ſtudio culpandi dixit. In his autem videntes illum plane delirantem, hunc iuſte incuſantem, ſufficere rati ſumus, ſi in ipſa tractatione geographiae res uti ſe habent exponentes, eius ſententiam emendemus. Ubi enim crebro ſunt et in promtu ſita errata, expedit eorum nullam niſi raro et in univerſum fieri mentionem: quod in ſingulis facere conabimur.

ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα. Καὶ νῦν δ᾽ εἰρήσθω, ὅτι καὶ Τιμοσθένης καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ οἱ ἔτι τούτων πρότεροι τελέως ἠγνόουν τά τε Ἰβηρικὰ καὶ τὰ Κελτικά· μυρίῳ δὲ μᾶλλον τὰ Γερμανικὰ καὶ τὰ Βρεττανικά· ὡς δ᾽ αὔτως τὰ τῶν Γετῶν καὶ Βασταρνῶν. Ἐπιπολὺ δ᾽ ἀγνοίας ἐτύγχανον ἀφιγμένοι, καὶ τῶν κατ᾽ Ἰταλίαν, καὶ τὸν Ἀδρίαν, καὶ τὸν Πόντον, καὶ τῶν ἐφεξῆς μερῶν τῶν προσαρκτικῶν· εἰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἴσως φιλαίτια. Τοῦ γὰρ Ἐρατοσθένους ἐπὶ τῶν πόρρω διεστηκότων τὰ παραδεδομένα φάσκοντος ἐρεῖν διαστήματα, μὴ διϊσχυριζομένου δὲ, καὶ λέγοντος ὡς παρέλαβε, προστιθέντος δ᾽ ἔστιν ὅπου τὰ ἐπ᾽ εὐθείας μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐ δεῖ προσάγειν τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον τοῖς μὴ ὁμολογουμένοις πρὸς ἄλληλα διαστήμασιν· ὅπερ ποιεῖν πειρᾶται ὁ Ἵππαρχος, ἔν τε τοῖς πρότερον λεχθεῖσι, καὶ ἐν οἷς τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν μέχρι Βακτρίων καὶ τῶν ἐπέκεινα ἐθνῶν ἐκτίθεται διαστήματα· καὶ ἔτι τὰ ἀπὸ Κολχίδος ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν

pag. 94.

nabimur. Atque in praesentia id a nobis sit dictum, et Timosthenem, et Eratosthenem, et qui eos aetate antecesserunt, plane ignaros fuisse Hispanicarum, Gallicarumque rerum: ac multis modis magis Germanicarum, Britannicarum, Geticarum, Bastarnicarumque. Magna etiam ignoratione praediti fuerunt rerum Italicarum, Adriaticarum, Ponticarum, aliarumque deinceps septentrionalium. Tametsi hoc quidem videri potest reprehendendi studio dictum. Cum enim dicat Eratosthenes se eorum quae procul dissita sunt ab aliis tradita intervalla referre, neque affirmet quicquam, sed uti acceperat ea referat, addens aliquando ad rectam lineam ista magis minusve congruere, non sunt refellenda accuratius ea quae pro certis non ponuntur intervalla, quod facere tentavit Hipparchus, cum in his quae retulimus, tum ubi ille Hyrcaniae a Bactria et ulterioribus gentibus exponit distantiam, porroque a Colchide usque ad mare Caspium.

νίαν θάλατταν. Οὐ γὰρ ὁμοίως ἐπί τε τούτων ἐξεταστέον αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἠπειρῶτιν πάλιν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς οὕτω γνωρίμους τόπους· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων γεωμετρικῶς, ὅπερ ἔφην, ἀλλὰ γεωγραφικῶς μᾶλλον. Αἰτιασάμενος δ' οὖν τινὰ τῶν Αἰθιοπικῶν ἐπὶ τέλει τοῦ δευτέρου ὑπομνήματος τῶν πρὸς τὴν Ἐρατοσθένους γεωγραφίαν πεποιημένων· ἐν τῷ τρίτῳ φησὶ, τὴν μὲν πλείω θεωρίαν ἔσεσθαι μαθηματικὴν, ἐπὶ ποσὸν δὲ καὶ γεωγραφικήν· οὐδ' ἐπὶ ποσὸν μέντοι δοκεῖ μοι ποιήσασθαι γεωγραφικὴν, ἀλλὰ πᾶσαν μαθηματικὴν, διδόντος καὶ τοῦ Ἐρατοσθένους τὴν τοιαύτην πρόφασιν. Πολλαχοῦ γὰρ ἐκπίπτει πρὸς τὸ ἐπιστημονικώτερον τῆς προκειμένης ἱστορίας· ἐκπεσὼν δὲ, οὐκ ἀκριβεῖς, ἀλλ' ὁλοσχερεῖς ποιεῖται τὰς ἀποφάσεις· τρόπον τινὰ ἐν μὲν τοῖς γεωγραφικοῖς μαθηματικὸς, ἐν δὲ τοῖς μαθηματικοῖς γεωγραφικὸς ὤν· ὥστε πρὸς ἄμφω δίδωσιν ἀφορμὰς τοῖς ἀντιλέγουσιν. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ ὑπομνήματι καὶ δικαίας

pium. Non enim eodem modo fuit de his in eum inquirendum, atque de continente terra aliisque ita notis locis quae perhibuit; quanquam ne hic quidem geometrice examinandus fuit, sed (ut dixi) geographice potius. Porro Hipparchus cum Eratosthenem sub finem secundi eorum quos contra eius geographiam scripsit commentarii de quibusdam Aethiopicis reprehendisset, in tertio ait maiorem partem disputationis fore mathematicam, non nihil tamen etiam geographicam. Mihi autem, ne aliqua quidem ex parte videtur eam fecisse geographicam, sed totam mathematicam, praebente ei etiam ansam Eratosthene. Is enim saepe delabitur ad ea, quae scientiae magis sint propria, quam institutae geographicae tractationis: delapsusque eo non accuratas, sed rudes et crassas profert conclusiones, et, quodammodo in geographicis mathematice, in mathematicis geographice se gerens, utrobique occasionem reprehensoribus praebet. In hoc praecipue commentario cum ipse, tum

δικαίας καὶ ἔτος, καὶ ὁ Τιμοσθένης· ὥστ᾽ ἐδ᾽ ἡμῖν καταλείπεται συνεπισκοπεῖν, ἀλλ᾽ ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τῶ Ἱππάρχε λεχθεῖσιν.

ΚΕΦ. Β.

Ἴδωμεν δὲ καὶ Ποσειδώνιον, ἃ φησὶν ἐν τοῖς περὶ ὠκεανῶ· δοκεῖ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὰ πολλὰ γεωγραφεῖν, τὰ μὲν οἰκείως, τὰ δὲ μαθηματικώτερον. Οὐκ ἄτοπον ἔν ἔνια καὶ τῶν ὑπὸ τέτε λεγομένων διαιτῆσαι· τὰ μὲν νῦν, τὰ δ᾽ ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα, ὡς ἂν ὑποπίπτῃ μέτρε τινὸς ἐχομένε. Ἔστιν ἔν τι τῶν πρὸς γεωγραφίαν οἰκείων, τὸ τὴν γῆν ὅλην ὑποθέσθαι σφαιροειδῆ, καθάπερ καὶ τὸν κόσμον· καὶ τὰ ἄλλα παραδέξασθαι τὰ ἀκόλεθα τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· τέτων δ᾽ ἐστὶ καὶ τὸ πεντάζωνον αὐτὴν εἶναι.

Φησὶ δὴ ὁ Ποσειδώνιος τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως ἀρχηγὸν γενέσθαι Παρμενίδην· ἀλλ᾽ ἐκεῖνον μὲν

tum Timosthenes occasionem reprehendendi tam iustam dederunt, ut ab Hipparcho dictis contenti nobis necesse non sit, ea accuratius expendere.

CAP. II.

Videamus iam nunc quae Posidonius dicat in opere de oceano, in quo videtur multa geographica tradere, partim instituto proprie, partim magis mathematice. Haud abs re igitur fuerit etiam quaedam ab ipso dicta perpendere, partim nunc partim ut suis singula locis sese offerrent. Ex iis igitur quae ad Geographiam proprie pertinent hoc est, quod ponitur, totam terram aeque globi forma esse, ac mundum, et quod quae ad hanc consequuntur positionem admittuntur: inter quae et hoc est quinque zonis terram distingui.

Posidonius primum huius divisionis autorem Parmenidem fuisse ait; sed hunc adustam

μὲν σχεδόν τι διπλασίαν ἀποφαίνειν τὸ πλάτος τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ὑπερπιπτούσης ἑκατέρων τῶν τροπικῶν εἰς τὸ ἐκτὸς καὶ πρὸς ταῖς εὐκράτοις· [b] Ἀριστοτέλη δὲ αὐτὴν καλεῖν τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν [c] τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν εὐκράτους. Ἀμφοτέροις δ' ἐπιτιμᾷ δικαίως. διακεκαυμένην γὰρ λέγεσθαι τὸ ἀοίκητον διὰ καῦμα· τῆς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους, οἰκήσιμόν ἐστιν ἐκ
pag. 95. *τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου στοχαζομένοις Αἰθιόπων, εἴπερ τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ παντὸς πλάτους ἐστὶν, ὃ διαιρεῖ ἐφ' ἑκάτερα ὁ ἰσημερινός. Τούτου δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς Συήνης, ἥπερ ἐστὶν ὅριον τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ, εἰς Μερόην εἰσὶ [d] πεντακισχίλιοι· τὸ δ' ἐνθένδε ἕως τῆς κιναμωμοφόρου παραλλήλου, ὅσπερ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς διακεκαυμένης, τρισχιλίων. τοῦτο μὲν οὖν τὸ διάστημα πᾶν μετρη-*

b) *Ἀριστοτέλη — καλεῖν*] ita omnes Codd. vulgo *Ἀριστοτέλης — καλεῖ.* c) *τὰς δὲ μεταξὺ τῶν τροπικῶν*] Haec verba contextu id postulante supplevi iuxta Casaub. coniecturam. d) *πεντακισχίλιοι*] optime ita emendavit Breguignius pro vulg. *μύριοι.*

ustam zonam duplo latiorem ea statuere, quae inter tropicos continetur, cum eam extra tropicos producat utrinque usque ad temperatas zonas: Aristotelem autem vocare torridam eam, quae inter tropicos est, eas autem, quae inter tropicos et arcticos circulos intercipiuntur, temperatas. Horum utrumque merito reprehendit. Torrida nempe zona ea dicitur quae habitari ob aestum non potest: at amplius dimidio eius spatii quod tropicis includitur habitari, argumento sunt supra Aegyptum incolentes Aethiopes. Nimirum enim dimidium totius spatii est, quod utrinque ab aequatore ad tropicos pertinet. Atqui a Syena, qui limes aestivi tropici, ad Meroen stadia sunt ꝏ: atque inde ad Cinnamomiferae regionis parallelum, qui initium est zonae torridae, tria stadiorum millia: totiusque huius intervalli dimensio l[illegible] b[illegible]ri

μετρητόν ἐστι, πλεῖται τε γὰρ καὶ ὁδεύεται· τὸ δ' ἑξῆς, μέχρι τοῦ ἰσημερινοῦ λέγω, δείκνυται κατὰ τὴν ὑπ' Ἐρατοσθένους γενομένην ἀναμέτρησιν τῆς γῆς, ὅτι ἐστι σταδίων ὀκτακισχιλίων ὀκτακοσίων, ὃν δὴ λόγον ἔχει τὰ [e] ὀκτακισχίλια, πρὸς τὰ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια, τοῦτον ἂν ἔχοι τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν διάστημα πρὸς τὸ τῆς διακεκαυμένης πλάτος. Κἂν τῶν νεωτέρων δὲ ἀναμετρήσεων εἰσάγηται ἡ ἐλαχίστην ποιοῦσα τὴν γῆν, οἵαν ὁ Ποσειδώνιος ἐγκρίνει περὶ ὀκτωκαίδεκα μυριάδας οὖσαν, περὶ ἥμισύ που ἀποφαίνει τὴν διακεκαυμένην τῆς μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἢ μικρῷ τοῦ ἡμίσους μείζονα· ἴσην δὲ καὶ τὴν αὐτὴν οὐδαμῶς. Τοῖς δὲ ἀρκτικοῖς, οὔτε παρὰ πᾶσιν οὖσιν, οὔτε τοῖς αὐτοῖς πανταχοῦ, τίς ἂν διορίζοι, πῶς εὐκράτους αἵ περ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι; Τὸ μὲν οὖν μὴ παρὰ πᾶσιν εἶναι τοὺς ἀρκτικοὺς, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὸν ἔλεγχον· εἰ γὰρ παρὰ τοῖς τὴν εὔκρατον οἰκοῦσιν εἶναι

e) ὀκτακισχίλια] ita lego cum Breguignio pro μύρια τρισχίλια.

beri poteſt, cum et navigetur et peragretur. Quod autem reſtat, usque ad aequatorem inquam, id ex dimenſione terrae ab Eratoſthene tradita cognoscitur ſtadiorum eſſe IIX CIↃ IↃCCC. Quae igitur ratio eſt VIII millium ad VIII millia et IↃCCC, ea erit ſpatii inter tropicos intercepti ad latitudinem torridae zonae. Quod ſi recentiorum dimenſionum ea introducatur, quae minimam facit terram, qualem Poſidonius refert CXXC millium, ea torridam zonam ſpatii eius quod inter tropicos aut ſemiſſem circiter, aut ſemiſſe non multo maiorem oſtendet: aequalem, et eandem, nunquam. Iam cum arctici circuli neque ſint apud omnes, neque ubi ſunt, iidem omnibus ſint, quomodo iis poterunt zonae temperatae diſtingui, quae quidem ſunt immutabiles? Id quidem ad refellendum nihil facit, quod arctici non ſunt ubique: ſi enim apud eos exiſtant, qui temperatis zonis inhabitant, apud

ᶠ εἶναι παρὰ πᾶσι πρὸς οὓςπερ καὶ λέγεται μόνους εὔκρατος. Τὸ δὲ μὴ πανταχοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ μεταπίπτειν, καλῶς εἴληπται.

Αὐτὸς δὲ διαιρῶν εἰς τὰς ζώνας, πέντε μέν φησι εἶναι χρησίμους πρὸς τὰ οὐράνια. τούτων δὲ περισκίους δύο τὰς ὑπὸ τοῖς πόλοις μέχρι τῶν ἐχόντων τοὺς τροπικοὺς ἀρκτικούς· ἑτεροσκίους δὲ τὰς ἐφεξῆς ταύταις δύο, μέχρι τῶν ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς οἰκούντων· ἀμφίσκιον δὲ τὴν μεταξὺ τῶν τροπικῶν. Πρὸς δὲ τ' ἀνθρώπεια, ταύτας τὲ καὶ δύο ἄλλας στενὰς τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς, καθ' ἃς ἥμισύ πως μηνὸς κατὰ κορυφήν ἐστιν ὁ ἥλιος δίχα διαιρουμένας ὑπὸ τῶν τροπικῶν. ἔχειν γάρ τι ἴδιον τὰς ζώνας ταύτας, αὐχμηράς τε ἰδίως, καὶ ἀμμώδεις ὑπαρχούσας καὶ ἀφόρους, πλὴν σιλφίου, καὶ πυρωδῶν τινῶν καρπῶν συγκεκαυμένων· ὄρη γὰρ μὴ εἶναι πλησίον, ὥστε τὰ νέφη προσπίπτοντα
pag. 96. ὄμβρους ποιεῖν, μηδὲ δὴ ποταμοῖς διαρρεῖσθαι· διόπερ οὐλότρι-

f) εἶναι παρὰ πᾶσι] Sic cum Casaub. lego. vulgo εἶναι πᾶσι.

apud omnes esse dici possunt quorum ratione temperata zona dicitur. Id autem recte ad refellendum adhibetur, quod sunt ii apud hos non iidem, non unius modi sunt.

Ipse zonas dividens, quinque ait utiles esse ad res coelestes: ex his duas periscios, a polis usque ad eos quibus tropicus est pro arctico: inde duas heteroscios, quae ab his sunt usque ad habitantes sub ipsis tropicis: tum unam amphiscion, quae est spatium tropicis inclusum habitantium. Ad humanas autem res adhiberi vult cum has, tum alias duas arctas sub tropicis, et ab iis per medium divisas, secundum quas semissem mensis sol vertici incolarum imminet. Has enim zonas habere quippiam peculiare, quod et singulariter siccae, et arenosae sint, et nullius rei feraces praeterquam Silphii et frugum quarundam tritico similium, sed adustarum: nam neque montes esse in propinquo, ut nubium concursu imbres fieri possint, neque amnibus eas rigari. Itaque villo-

ὀλότριχας καὶ ὀλόκερως, καὶ προχείλους καὶ πλατύρινας γεννᾶσθαι· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν συστρέφεσθαι· καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους δὲ κατὰ ταύτας τὰς ζώνας οἰκεῖν. Ὅτι δὲ ταῦτ' ἴδια τῶν ζωνῶν τούτων δηλοῦν φησι τὸ τοὺς νοτιωτέρους αὐτῶν ἔχειν τὸ περιέχον εὐκρατώτερον, καὶ τὴν γῆν καρπιμωτέραν καὶ εὐυδροτέραν.

ΚΕΦ. Γ.

Πολύβιος δὲ ποιεῖ ζώνας ἕξ· δύο μὲν τὰς τοῖς ἀρκτικοῖς g) ὑποπιπτούσας, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τούτων τε καὶ τῶν τροπικῶν καὶ δύο τὰς μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Ἡ μὲν οὖν εἰς πέντε διαίρεσις δοκεῖ μοι καὶ φυσικῶς ἅμα καὶ γεωγραφικῶς εἰρῆσθαι. Φυσικῶς μὲν, ὅτι καὶ πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ πρὸς τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν. πρὸς μὲν τὰ οὐράνια, ὅτι τοὺς περισκίους καὶ τοὺς ἀμφισκίους οὕτως ἂν ἄριστα διοριζομένους συνδιορίζεται, καὶ τὰ περὶ τὴν θέαν

g) ὑποπιπτούσας] Mss. Caſ. Stroz. ὑποκειμένας.

villoſa ibi, admodum cornuta, labiis promiſſis, et latis naſis animalia naſci; extrema enim eorum contorqueri: et Ichtyophagos iis in zonis habitare. Atque haec propria eſſe iſtarum zonarum inde liquere, quod qui vicinius auſtro habitant, aërem habent melius temperatum, ſolumque fertilius et magis irriguum.

CAP. III.

Polybius porro zonas facit ſex, duas quae ad arcticos pertinent, duas quae inter has et tropicos et duas inter hos et aequinoctialem. Caeterum diviſio in quinque zonas mihi et naturae rerum et geographiae convenienter inſtituta videtur: naturae, quod et coeleſtibus rebus, et aëris temperamentis reſpondet: coeleſtibus rebus, quod cum ſic periſcii et amphiſcii optime diſtinguantur; ſimul et contemplatio aſtrorum magnis diverſitatibus diviſa diſtin-

θέαν τῶν ἄστρων ὁλοσχερεῖ τινι μερισμῷ λαμβάνοντα τὴν ἐξάλλαξιν· πρὸς δὲ τὴν τοῦ περιέχοντος κρᾶσιν, ὅτι τῆς τούτου κράσεως πρὸς τὸν ἥλιον κρινομένης, διαφοραὶ τρεῖς εἰσιν αἱ γενικώταται, καὶ συντείνουσαι πρός τε τὰς τῶν ζώων, καὶ φυτῶν [h] συστάσεις, καὶ τῶν ἄλλων [i] ἥμισυ σταλεῖς τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ· ὑπερβολὴ θάλπους καὶ ἔλλειψις καὶ μεσότης. Αὕτη δὲ τῷ εἰς τὰς ζώνας μερισμῷ λαμβάνει τὴν οἰκείαν διάκρισιν· αἵ τε γὰρ [k] κατεψυγμέναι δύο τὴν ἔλλειψιν τοῦ θάλπους ὑπαγορεύουσιν, εἰς μίαν τοῦ περιέχοντος φύσιν συναγόμεναι· αἵ τε εὔκρατοι παραπλησίως εἰς μίαν τὴν μεσότητα ἄγονται· εἰς δὲ τὴν λοιπὴν ἡ λοιπὴ μία καὶ διακεκαυμένη. Ὅτι δὲ καὶ γεωγραφικός ἐστιν ὁ μερισμὸς, δῆλον. Ζητεῖ γὰρ ἡ γεωγραφία τῆς ἑτέρας τῶν εὐκράτων ἀφορίσαι

τὰ

h) συστάσεις] deest in Ven. Bemb. i) ἥμισυ σταλεῖς τῶν] Mss. ἡμισυσταλεῖς τῶν. Vet. Interpr. legisse videtur συσταθέντων, vel ut putat Breguign. συσταλέντων. Casaub. ita emendare h. l. voluit: τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συστάσεις τῶν ὑπὸ τῷ ἀέρι. Breguign. coni. ἡμισυσταλέντων. Praefero lectionem vet. Int. Litterae ἡμι forte e nota in Mss. obvia Σημ. (i. e. Σημειωτέον) quae nostro Nb. respondet, ortae et e margine in textum venisse videntur. k) κατεψυγμέναι] ita lego cum omnibus Mss. vulgo ἐψυγμέναι.

distinguitur: aëris temperamento, quod cum id solis respectu aestimetur, tres eius sunt differentiae maxime generales, quae cum ad animalium, tum ad stirpium et reliquarum rerum, quae aëri subsunt, pertinent constitutionem: excessus nempe caloris, defectus et mediocritas eius: quae omnia in quinque zonarum distributione suum retinent discrimen. Quae enim frigidae, in unam aëris naturam conductae, in opiam caloris indicant: et temperatae itidem ad unam referuntur mediocritatem: adusta ad tertium caput, nempe excessum caloris. Geographiae autem consentaneam esse hanc divisionem liquet. Hoc enim agit geographia alterius temperatarum

rum

τὸ οἰκέμενον ὑφ' ἡμῶν τμῆμα· πρὸς δύσει μὲν ἔν καὶ ἀνατολῇ θάλαττά ἐςιν ἡ περατῦσα· πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ τὰ βόρεια ὁ ἀὴρ· ὁ μὲν μέσος ὁ εὔκρατος ὢν, καὶ φυτοῖς καὶ ζώοις· ὁ δὲ ἐφ' ἑκάτερα δύσκρατος, ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει τῦ θάλπυς. Εἰς δὲ τὰς τρεῖς διαφορὰς ταύτας ἐδέησε τῆς εἰς πέντε ζώνας διαιρέσεως. Τῷ γὰρ ἰσημερινῷ τμηθεῖσα ἡ σφαῖρα δίχα τῆς γῆς εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσμὲν καὶ τὸ νότιον, ὑπέγραψε τὰς τρεῖς διαφορὰς· τὰ μὲν γὰρ πρὸς τῷ ἰσημερινῷ καὶ τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ διὰ καῦμα ἀοίκητά ἐςι· τὰ δὲ πρὸς τῷ πόλῳ διὰ ψῦχος· τὰ δὲ μέσα τὰ εὔκρατα καὶ οἰκήσιμα. Ὁ δὲ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς προςιθεὶς, ὀκ ἀνάλογον ταῖς πέντε ταύταις προςίθησιν, ὀδ' ὁμοίᾳ [l] κεχρημένας διαφορᾷ, ἀλλ' ὡς ἂν εἰ καὶ ταῖς ἐθνικαῖς διαφοραῖς ἀπέφαινε ζώνας, [m] ἄλλην μὲν τὴν Αἰθιοπικὴν, pag. 97. ἄλλην

l) κεχρημένας] ita Medic. Mss. vulgo κεχρημέναις.
m) ἄλλην μὲν τὴν Αἰθ.] Sic Venet. Reg. vulgo ἄλλην περὶ τ. A. male.

num zonarum portionem a nobis habitatam definire: atqui eam ortum et occasum versus mare terminat, versus septentrionem et meridiem aër, qui in medio temperatus animalibus plantisque est, ab utraque autem parte intemperatus ob caloris penuriam et abundantiam. Ad has autem tres differentias opus fuit divisione in quinque zonas. Etenim globus terrae, aequatore in duas aequales scissus partes, in hemisphaerium boreale in quo nos sumus, et in austrinum, has tres docet differentias. Nam quae ad aequatorem sunt partes in zona torrida, propter aestum habitari non possunt, quae ad polos, ob frigus; in medio sunt temperatae et habitabiles. Qui vero eas adiicit quae sunt sub tropicis, iis non eadem cum quinque prioribus ratione eas addit, neque eodem discrimine dispares, sed quasi gentilibus differentiis utitur, ut si aliam zonam Aethiopicam diceret, aliam

ἄλλην δὲ τὴν Σκυθικὴν, καὶ Κελτικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀνὰ μέσον.

Ὁ δὲ Πολύβιος τῦτο μὲν ὀυκ εὖ, τὸ ποιεῖν τινας ζώνας τοῖς ἀρκτικοῖς διοριζομένας, δύο μὲν τὰς ὑποπιπτούσας αὐτοῖς, δύο δὲ τὰς μεταξὺ τύτων καὶ τῶν τροπικῶν· εἴρηται γὰρ, ὅτι τοῖς μεταπίπτυσι σημείοις οὐχ ὁριςέον τὰ ἀμετάπτωτα. οὐδὲ τοῖς τροπικοῖς δὲ τῆς διακεκαυμένης ὅροις χρηςέον· καὶ γὰρ καὶ τῦτ' εἴρηται. Τὴν διακεκαυμένην μέν τοι δίχα διαιρῶν, πρὸς ὀυ φαύλην ἐπίνοιαν φαίνεται κεκινημένος, πρὸς ἣν, καὶ ὅλην δίχα διαιρῦμεν εὐφυῶς τὴν γῆν, εἴς τε τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, καὶ τὸ νότιον τῷ ἰσημερινῷ (δῆλον γὰρ, ὅτι διαιρεῖται κατὰ ταύτην τὴν τομὴν,) καὶ ἡ διακεκαυμένη ποιεῖ τινὰ ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ τὸ ἡμισφαίριον ἑκάτερον ἐξ ὅλων συντετάχθαι τριῶν ζωνῶν ὁμοειδῶν τῶν ἐν θατέρῳ. Ἡ μὲν ὖν τοιαύτη τομὴ δέχεται τὴν εἰς ἓξ ζώνας διαίρεσιν· ἡ δὲ ἑτέρα ὀυ πάνυ. Εἰ ὖν τῷ διὰ τῶν πόλων δίχα τέμνῃς τὴν γῆν, ὀυκ ἂν εἰκότως ἑκάτερον τῶν ἡμισφαιρίων

Scythicam, aliam Celticam, et tertiam in medio.

Id autem Polybius non recte facit, quod zonas quasdam ſtatuit arcticis circulis definitas, duas quae cadant ſub eos, duas inter has ipſas et tropicos: docuimus enim mutabilibus punctis non eſſe definienda ea quae mutari nequeunt, et ne tropicis quidem definiendam eſſe zonam torridam oſtendimus. Quod autem zonam torridam in duas diviſit partes, videtur argumento nequaquam inepto ductus fuiſſe, quod nimirum aequinoctiali circulo totam terram commode in ſeptentrionale ac meridionale diducimus hemiſphaerium (liquet enim hac eadem ſectione ſecari:) plaga autem torrida ſic diviſa ad id conducit, ut utrumque hemiſphaerium conſtet ex tribus integris zonis, quae cum reliquis zonis eandem naturam obtinent. Huiusmodi ergo diviſio ſex zonas admittit, altera non item. Nam ſi circulo per polos ducto terram dividas, nulla probabili ratione utrumque hemiſphaeriorum tam

ρίων, τό, τε ἑσπέριον, καὶ τὸ ἀνατολικὸν, τέμνοις εἰς ζώνας ἓξ, ἀλλὰ ἡ εἰς πέντε ἀρκᾶσα ἂν εἴη· τὸ γὰρ ὁμοιοπαθὲς τῶν τμημάτων ἀμφοτέρων τῆς διακεκαυμένης, [n] ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς, καὶ τὸ συγκεῖσθαι, περιττὴν, καὶ περίεργον ἀποφαίνει τὴν τομήν· ὁμοειδῶν μὲν ὄσων καὶ τῶν εὐκράτων, καὶ τῶν κατεψυγμένων, ἀλλ' ὀ συγκειμένων· ὅτως ὂν καὶ τὴν ὅλην τὴν ἐκ τῶν τοιότων ἡμισφαιρίων ἐπινοομένην ἀρκόντως ἂν εἰς πέντε διαιροίης. Εἰδ' ὥσπερ Ἐρατοσθένης φησὶν, ὑποπίπτουσα τῷ ἰσημερινῷ ἔστιν εὔκρατος, καθάπερ καὶ ὁ Πολύβιος ὁμοδοξεῖ· προστίθησι δ' ὅτος, καὶ διότι ὑψηλοτάτη ἐστί· διόπερ καὶ κατομβρεῖται, τῶν βορείων νεφῶν κατὰ τὸς ἐτησίας ἐκεῖ τοῖς ἀναστήμασι προσπιπτόντων πλείστων, πολὺ κρεῖττον τρίτην τὴν εὔκρατον ταύτην ποιεῖν στενήν τινα, ἢ τὰς ὑπὸ τοῖς τροπικοῖς [o] συνάγειν. Συνηγορεῖ δὲ τότοις καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧν μέμνηται καὶ Ποσειδώνιος, τὸ καὶ τὰς μετα-

n) ἃ ποιεῖ] ita Mss. Reg. Vet. Interp. vulgo ὁ π. male.
o) συνάγειν] Mss. Caſ. Reg. Interpr. vet. εἰσάγειν.

tam ortivum quam occiduum in ſex diviſeris plagas, cum ſufficiant quinque: cum enim ambae ſectiones plagae torridae, quas dividit aequator, eiusdem naturae, et ambae contiguae ſint, ipſas dividere prorſus ſupervacaneum eſt: temperatae quidem et frigidae eiusdem ſunt naturae, ſed non contiguae: proinde totam quoque terram ex hemiſphaeriis huiusmodi compactam ſuffecerit in quinque plagas ſecuiſſe. Quodſi (ut ait Eratoſthenes) plaga quaedam temperata aequatori ſubiecta eſt (in quod etiam Polybius conſentit, et addit, quod cum ſit ſublimiſſima, imbribus rigatur, quando flantibus Eteſiis nubes a Borea plurimae eminentibus locis appelluntur) multo rectius eſſet tertiam hanc anguſtam zonam temperatam conſtituere, quam tropicis ſubiectas admittere. His adſtipulantur iſta quoque, etiam a Poſidonio commemorata,

μεταστάσεις ὀξυτέρας εἶναι τὰς εἰς τὰ πλάγια· ὡς δ' αὕτως, καὶ τὰς ἀπ' ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν τοῦ ἡλίου· ὀξύτεραι γὰρ αἱ κατὰ μεγίστου κύκλου τῶν ὁμοταχῶν κινήσεων.

Ἐνίσταται δ' ὁ Ποσειδώνιος τῷ Πολυβίῳ, διότι φησὶ τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ οἴκησιν ὑψηλοτάτην· οὐδὲ γὰρ εἶναι κατὰ τὴν σφαιρικὴν ἐπιφάνειαν ὕψος διὰ τὴν ὁμαλότητα, οὐδὲ δὴ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ pag. 98. ἰσημερινῷ, ἀλλὰ μᾶλλον πεδιάδα, ἰσόπεδόν πως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάττης· τοὺς δὲ πληροῦντας τὸν Νεῖλον ὄμβρους ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν συμβαίνειν. Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐνταῦθα, ἐν ἄλλοις συγχωρεῖ, φήσας ὑπονοεῖν ὄρη εἶναι τὰ ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, πρὸς ἃ ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν εὐκράτων ἀμφοῖν προσπίπτοντα τὰ νέφη, ποιεῖν τοὺς ὄμβρους. Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀνομολογία φανερά. Ἀλλὰ καὶ δοθέντος, τοῦ ὀρεινὴν εἶναι τὴν ὑπὸ τῷ ἰσημερινῷ, ἄλλη τις ἀνακύπτειν ἂν δόξειεν. οἱ γὰρ αὐτοὶ σύρρουν φασὶν εἶναι τὸν ὠκεανόν·

rata, quod et translationes in obliquum factae celeriores sunt, itemque ab ortu solis in occasum: nam motionum eiusdem ordinis celerrimae sunt quae fiunt in maximo circulo.

Reprehendit porro Posidonius Polybium, qui habitationem sub aequatore dixerit esse editissimam, cum neque in globosa superficie, utpote aequabili, altitudo locum habeat, neque montosa sit terra aequinoctiali subdita, sed campestris potius ac fere eadem cum maris planitie: nam quibus Nilus impletur imbribus, eos ex Aethiopicis decurrere montibus. Haec ille hoc fatus loco, alibi concedit, inquiens se arbitrari montes esse id quod sub aequatore iacet, ad quos utrinque a temperatis plagis concurrant nubes, et imbres generent. Atque haec quidem a seipso dissensio est evidens. Praeterea autem etiam hoc concesso, montosam esse regionem quae substrata est aequatori, alia videtur emergere. Iidem enim in sese confluere oceanum affirmant: quo-

νόν· πῶς ἂν ὄρη κατὰ μέσον ἱδρύουσιν αὐτόν; πλὴν ἢ νήσους τινὰς βούλονται λέγειν. Ὅπως δέ ποτε τοῦτ' ἔχει, τῆς γεωγραφικῆς μερίδος ἔξω πίπτει· δοτέον δ' ἴσως τῷ προθεμένῳ τὴν περὶ ὠκεανοῦ πραγματείαν ταῦτ' ἐξετάζειν.

Μνησθεὶς δὲ τῶν περιπλεῦσαι λεγομένων τὴν Λιβύην, Ἡρόδοτον μὲν οἴεσθαί φησιν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντας τινὰς τελέσαι τὸν περίπλουν. Ἡρακλείδην δὲ τὸν Ποντικὸν ἐν διαλόγῳ ποιεῖν ἀφιγμένον παρὰ Γέλωνι μάγον τινὰ περιπλεῦσαι φάσκοντα. Ἀμάρτυρα δὲ ταῦτ' εἶναι φήσας, καὶ Εὔδοξόν τινα Κυζικηνὸν θεωρὸν καὶ σπονδοφόρον τοῦ τῶν [p] Κορινθίων ἀγῶνος ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἱστορεῖ κατὰ τὸν δεύτερον Εὐεργέτην· συσταθῆναι δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς περὶ αὐτόν, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς ἀνάπλους τοῦ Νείλου, θαυμαστικὸν ὄντα τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων ἅμα

R 3

p) Κορινθίων] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. P. Caſ. Κορίων. Vet. Int. qui *in Proſerpinali certamine* vertit κορικῶν legiſſe videtur. Nil mutandum puto.

quomodo ergo in medio montes ponunt? niſi ſi inſulas aliquas intelligi volunt. Ut ut res ea habet, extra geographiae ea profeſſionem cadit, et ei qui de oceano tractationem inſtituerit videtur committenda.

Facta deinde mentione eorum qui navigando Libyam ambiverint, ſcribit Herodotum in ea fuiſſe opinione, quosdam a Dario miſſos ambitum iſtum confeciſſe: Heraclidem vero Ponticum in dialogo perhibere, magum quendam ad Gelonem veniſſe, qui ſe navigio circumiviſſe diceret: ſed rem teſtibus carere Praeterea narrat Eudoxum quendam Cyzicenum, qui Corinthiorum legatus ad ſacra ſolennia et libationis ferendae cauſa miſſus eſſet, in Aegyptum veniſſe, quo tempore Evergetes ſecundus regnum tenuit: eumque cum rege et eius familiaribus ſermones contuliſſe, maxime de ſurſum navigando Nilo, utpote hominem et admiratione eorum quae ſingulis locis propria ſunt

ἅμα, καὶ οὐκ ἀπαίδευτον. Τυχεῖν δή τινα Ἰνδὸν κομισθέντα ὡς τὸν βασιλέα ὑπὸ τῶν φυλάκων τοῦ Ἀραβίου μυχοῦ, λεγόντων εὑρεῖν αὐτὸν ἡμιθανῆ κατασχεθέντα μόνον ἐν νηΐ, τίς δ' εἴη καὶ πόθεν, ἀγνοεῖν, μὴ συνιέντας τὴν διάλεκτον· τὸν δὲ παραδοῦναι τοῖς διδάξουσιν ἑλληνίζειν. ἐκμαθόντα δὲ διηγήσασθαι, διότι ἐκ τῆς Ἰνδικῆς πλέων περιπέσοι πλάνῃ, καὶ σωθείη δεῦρο, τοὺς σύμπλους ἀποβαλὼν λιμῷ· ὑπολειφθέντα δὲ ὑποσχέσθαι τὸν εἰς Ἰνδοὺς πλοῦν ἡγήσασθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως προχειρισθεῖσι· τούτων δὲ γενέσθαι τὸν Εὔδοξον. Πλεύσαντα δὴ μετὰ δώρων, ἐπανελθεῖν ἀντιφορτισάμενον ἀρώματα καὶ λίθους πολυτελεῖς, ὧν τοὺς μὲν καταφέρουσι οἱ ποταμοὶ μετὰ τῶν ψήφων, τοὺς δ' ὀρυκτοὺς εὑρίσκουσιν, πεπηγότας ἐξ ὑγροῦ, καθάπερ τὰ κρυστάλλινα παρ' ἡμῖν.
pag. 99. διαψευσθῆναι δὲ τῶν ἐλπίδων. ἀφελέσθαι γὰρ αὐτὸν ἅπαντα τὸν φόρτον τὸν Εὐεργέτην· Τελευτήσαντος δ' ἐκείνου τὸν βίον, Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα δέξα-

ſunt praeditum, neque ineruditum. Forte tum a cuſtodibus Arabici ſinus Indum quendam ad regem fuiſſe allatum, dicentibus eum ſemimortuum ab ipſis inventum fuiſſe in navi ſolum deprehenſum, neque ſe ſcire quis aut cuias eſſet, quod ſermonem eius non intelligerent. Eum a rege mandatum iis, qui eum Graecam linguam docerent, qua percepta hominem narraſſe ex India ſe navigantem recto curſu excidiſſe, atque huc evaſiſſe, ſociis fame amiſſis: ſimulque pollicitum ſe navigationis ad Indos monſtratorem fore iis, quibus eam rem rex demandaret, quos inter et Eudoxus fuerit. Hunc ad Indos cum donis navigaſſe, et eorum loco reportaſſe aromata ac lapides pretioſos, quorum alios fluvii cum ſcrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos cryſtalli. Caeterum Eudoxum ſua fuiſſe ſpe falſum, Evergeta quidquid navi advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxorem eius Cleopatram regnum

[q] δέξασθαι τὴν ἀρχήν· πάλιν οὖν καὶ ὑπὸ ταύτης πεμφθῆναι τὸν Εὔδοξον μετὰ μείζονος παρασκευῆς. ἐπανιόντα δ' ἀνέμοις παρενεχθῆναι ὑπὲρ τὴν Αἰθιοπίαν. προσφερόμενον δέ τισι τόποις, ἐξοικειοῦσθαι τοὺς ἀνθρώπους μεταδόσει σιτίων τε καὶ οἴνου καὶ παλαθίδων, ὧν ἐκείνοις οὐ μετῆν· ἀντὶ δὲ τούτων [r] ὑδρείας τε τυγχάνειν καὶ καθοδηγίας, ἀπογράφεσθαί τε τῶν ῥημάτων ἔνια. Εὑρόντα δ' ἀκρόπρωρον ξύλινον ἐκ ναυαγίου ἵππον ἔχον ἐγγεγλυμμένον, πυθόμενον ὡς ἀπὸ τῆς ἑσπέρας πλεόντων τινῶν εἴη τὸ ναυάγιον τοῦτο, κομίζειν αὐτὸ ἀναστρέψαντα πρὸς τὸν οἰκεῖον πλοῦν. σωθέντα δ' εἰς Αἴγυπτον οὐκέτι τῆς Κλεοπάτρας ἡγουμένης, ἀλλὰ τοῦ παιδὸς, ἀφαιρεθῆναι πάλιν πάντα· φωραθῆναι γὰρ νενοσφισμένον πολλά. Τὸ δ' ἀκρόπρωρον [s] φέροντα ἐς τὸ ἐμπόριον, δεικνύναι τοῖς ναυκλήροις, γνῶναι δὲ Γαδειριτῶν ὄν· τούτων γὰρ τοὺς μὲν ἐμπόρους μεγάλα στέλλειν πλοῖα· τοὺς δὲ πένη-

q) δέξασθαι] Omnes libri mscripti διαδέξασθαι. r) ὑδρείας] ita Xylander, optime, vulgo ὑγείας. s) φέροντα] Vat. A. B. Stroz. Reg. Cas. προφέροντα.

gnum tenuisse, rursumque ab hac missum Eudoxum maiore cum apparatu, ventis supra Aethiopiam fuisse delatum: ubi cum ad quaedam loca appulisset, animos incolentium sibi conciliasse frumenti, vini, et caricarum largitione, quibus illi carebant, ab iisque contra aquam et navigationis duces accepisse, et vocabula quaedam descripsisse. Cumque invenisset summitatem prorae e naufragio superstitem, equo insculpto insignem, idque cuiusdam navi ab occasu advecti naufragium esse inaudivisset, secum in reditu detulisse, salvumque in Aegyptum rediisse filio iam Cleopatrae suffecto in regnum, denuo omnibus spoliatum fuisse, comperto multa ipsum intervertisse. Prorae autem summitatem ab ipso in emporium delatam, naucleris que exhibitam: fuisseque ab his edoctum, Gaditanae esse id navis: nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas

πένητας μικρὰ, ἃ καλεῖν ἵππους, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς πρώραις ἐπισήμων· [t] τούτοις δὲ πλεῖν μέχρι τοῦ Λίξου ποταμοῦ περὶ τὴν Μαυρουσίαν ἁλιευομένους· [u] ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκλήρων τινὰς γνωρίσαι τὸ ἀκρόπρωρον, ἑνὸς τῶν ἀπὸ τοῦ Λίξου ποταμοῦ πορρώτερον πλευσάντων, καὶ μὴ σωθέντων ὑπάρξαν. Ἐκ δὲ τούτου συμβαλόντα τὸν Εὔδοξον, ὡς δυνατὸς εἴη ὁ περίπλους ὁ Λιβυκὸς, πορευθέντα οἴκαδε, τὴν οὐσίαν [x] ἐνθέμενον πᾶσαν [y] ἐξορμῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δικαιαρχίαν, εἶτ' εἰς Μασσαλίαν ἐλθεῖν, καὶ τὴν ἑξῆς παραλίαν μέχρι Γαδείρων, πανταχοῦ δὲ διακωδωνίζοντα ταῦτα καὶ χρηματιζόμενον [z] κατασκευάσασθαι πλοῖον μέγα, καὶ ἐφόλκια δύο λέμβοις λῃστρικοῖς ὅμοια, ἐμβιβάσασθαί τε μουσικὰ παιδισκάρια καὶ ἰατροὺς καὶ ἄλλους τεχνίτας, ἔπειτα πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰνδικὴν μετέωρον ζεφύροις συνεχέσι. Καμνόντων δὲ τῷ πλῷ τῶν

t) τούτοις] ita lego cum prior. Int. et Casaub. vulgo τούτους. u) ἀλλὰ τῶν δὴ ναυκ.] ἀλλὰ τῶν ναυκ. Vat. A. ἀλλὰ οὐ δὴ καὶ ναυκ. Casaub. coni. x) ἐνθέμενον] ita Caf. Venet. Mss. vulgo ἐκθέμενον. Xyl. coni. εὐθέμενον. y) ἐξορμῆσαι] Reg. ἐξορμῆσαι. z) κατασκευάσασθαι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Venet.

quas equos appellent a prorae insignibus, iisque eos piscandi gratia usque ad Lixum amnem circa Maurusiam navigare: atque adeo quosdam nauclerorum agnovisse lignum illud unius eorum fuisse, qui ulterius a Lixo fluvio navigarant, neque reversi fuerant. Ex his Eudoxum collegisse, posse Libyam navigio circumiri: ita domum revertisse, omnibusque suis facultatibus imposi-tis navigationem instituisse, et primum Dicaearchiam, inde Massiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades pervenisse. Ubique autem divulgato instituto, rem fecisse, magnaque navi comparata, et duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, impositis pueris symphoniacis, medicis, aliisque artificibus, Indiam versus per altum navigasse, subvectum continentibus Favoniis. Iis autem

τῶν συνόντων, [a] ἄκοντα ἐπουρίσαι πρὸς γῆν, δεδοικότα τὰς πλημμυρίδας καὶ τὰς ἀμπώτεις καὶ δὴ καὶ pag. 100. συμβῆναι ὅπερ ἐδεδίει· καθίσαι γὰρ τὸ πλοῖον, ἡσυχῇ δὲ, ὥστε μηδ' ἀθροῦν διαλυθῆναι, ἀλλὰ [b] φθῆναι τὰ φορτία σωθέντα εἰς γῆν, καὶ τῶν ξύλων τὰ πλεῖστα· ἐξ ὧν τρίτον λέμβον συμπηξάμενον πεντηκοντόρῳ πάρισον πλεῖν, ἕως ἀνθρώποις συνέμιξε τὰ αὐτὰ ῥήματα φθεγγομένοις, ἅπερ πρότερον ἀπογέγραπται· ἅμα δὲ τοῦτό τε γνῶναι, ὅτι τε οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι ὁμοεθνεῖς εἶεν τοῖς Αἰθίοψιν ἐκείνοις, καὶ ὅτι [c] ὅμοιοι ἐν τῇ Βόγου βασιλεία. Ἀφέντα δὲ τὸν ἐπὶ Ἰνδοὺς πλοῦν ἀναστρέφειν· ἐν δὲ τῷ παράπλῳ νῆσον εὔυδρον καὶ εὔδενδρον ἐρήμην ἰδόντα σημειώσασθαι· σωθέντα δὲ εἰς τὴν Μαυρουσίαν, διαθέμενον τοὺς λέμβους, πεζῇ κομισθῆναι πρὸς τὸν Βόγον,

 καὶ

a) ἄκοντα ἐπουρίσαι] Bemb. Stroz. Venet. Caſ. ἐφορμίσαι. b) φθῆναι] ita omnes Codd. vulgo ἀφθῆναι male. c) ὅμοιοι ἐν τῇ] Tyrwhitt. l. c. p. 7. ὁμοροι εἶεν vel ὁμοροῖεν coni. F. ὅμοιοι τοῖς ἐν τῇ.

autem qui una vehebantur ex navigatione defeſſis, invitum ad terram ſecundo vento appuliſſe, metuentem ſibi a maris aeſtuum vicibus, et eveniſſe id quod metuerat: ſubſediſſe enim navim, ſenſim tamen, neque ſubito fuiſſe ſolutam, ſed et merces prius, et lignorum deinde maiorem partem in terram fuiſſe egeſtam. Quibus eum e lignis tertium confeciſſe lembum, adſimilem quinquaginta remorum navi, et navigaſſe usque ad eos homines, qui ſermone uterentur, qualem ante litteris ab eo fuiſſe conſignatum retulimus: quod ſimul ſenſerit, ſimul etiam certiorem ſe factum, hos eiusdem cum illis Aethiopibus gentis eſſe, et eſſe ſimiles in Bogi regno. Inde omiſſa ad Indos navigatione eum revertiſſe, interque navigandum annotaſſe inſulam, quam aqua et arboribus bene inſtructam vidiſſet. Cum in Mauruſiam incolumis perveniſſet, divenditis lembis, terreſtri itinere ad Bogum iviſſe, eique

καὶ συμβουλεύειν αὐτῷ τὴν ναυστολίαν ἐπανελέσθαι ταύτην· ἰσχύσαι δ' εἰς τἀναντία τοὺς φίλους ὑποτείνοντας φόβον, μὴ συμβῇ τὴν χώραν εὐεπιβούλευτον γενέσθαι, δειχθείσης παρόδου τοῖς ἔξωθεν ἐπιστρατεύειν ἐθέλουσιν· ὡς δ' ἐπύθετο λόγῳ μὲν πεμπόμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν [d] ἀναχθεῖσαν ναυστολίαν, ἔργῳ δ' ἐκτεθησόμενον εἰς ἐρήμην τινὰ νῆσον, ἐκφυγεῖν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰβηρίαν διᾶραι. Πάλιν δὲ κατασκευασάμενον στρογγύλον πλοῖον, καὶ μακρὸν πεντηκόντορον, ὥστε τῷ μὲν πελαγίζειν, τῷ δὲ πειρᾶσθαι τῆς γῆς, [e] ἐνθέμενον γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ σπέρματα καὶ οἰκοδόμους, ὁρμῆσαι πρὸς τὸν αὐτὸν περίπλουν· διανοούμενον εἰ βραδύνοιτο ὁ πλοῦς, ἐνδιαχειμάσαι τῇ προεσκεμμένῃ νήσῳ, καὶ σπείραντα καὶ ἀνελόμενον τοὺς καρποὺς, τελέσαι τὸν ἐγνωσμένον ἐξ ἀρχῆς πλοῦν.

Ἐγὼ

d) ἀναχθεῖσαν] Casaub. coni. ἀναδειχθεῖσαν. recte. e) ἐνθέμενον] ita omnes Codd. vulgo ἐκθέμενον.

eique suscipiendae huius navigationis autorem fuisse: vicisse tamen sententiam familiarium, qui monebant metuendum esse ne ditio haec ita insidiis aliorum opportuna redderetur, commonstrato aditu iis, qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque se, cum audiret verbis se ad eam destinari navigationem, futurum autem, ut in desertam aliquam exponeretur insulam, in Romanorum effugisse provinciam, indeque in Iberiam. Tum rursus constructa terete navi, et longa quinquaginta remorum alia, ut per altum veheretur illa, hac pone terram, impositis instrumentis rusticis, seminibus, et aedificandi peritis ad eandem circumnavigationem se contulisse, eo consilio, ut si tardius haec succederet, in antea observata insula hyemaret, consitisque agris et perceptis fructibus, initio propositam absolveret navigationem.

Hacte-

Ἐγὼ μὲν οὖν, φησὶ, [f] μέχρι τῆς περὶ τὸν Εὔδοξον ἱστορίας ἥκω· τί δ' ὕστερον συνέβη, τοὺς ἐκ Γαδείρων καὶ τῆς Ἰβηρίας εἰκὸς εἰδέναι. Ἐκ πάντων δὴ τούτων φησὶ δείκνυσθαι, διότι ἡ οἰκουμένη κύκλῳ περιῤῥεῖται τῷ ὠκεανῷ·

Οὐ γάρ μιν δεσμὸς περιβάλλεται ἠπείροιο,
Ἀλλ' ἐς ἀπειρεσίην κέχυται, τό μιν οὔτι μιαίνει.

Θαυμαστὸς δὴ κατὰ πάντα ἐστὶν [g] ὁ Ποσειδώνιος, τὸν μὲν τοῦ μάγου περίπλουν ὃν Ἡρακλείδης εἶπεν, ἀμάρτυρον νομίσας, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ Δαρείου πεμφθέντων ὧν Ἡρόδοτος ἱστορεῖ· τὸ δὲ Βεργαῖον [h] διήγημα τοῦτο ἐν πίστεως μέρει τιθεὶς, εἴθ' ὑπ' αὐτοῦ πεπλασμένον, εἴτ' ἄλλων πλασάντων [i] πιστευθέν. Τίς γὰρ ἡ πιθανότης πρῶτον μὲν τῆς κατὰ τὸν Ἰνδὸν περιπετείας; ὁ γὰρ Ἀράβιος κόλπος ποταμοῦ δίκην στενός ἐστι

f) μέχρι τῆς] Casaub. coni. μέχρι τῆσδε τῆς. g) ὁ Ποσειδώνιος] Ita legendum est cum Casaub. pro ὅπως vulg. h) διήγημα] Sic reposui cum Casaub. vulgo διάστημα male. i) πιστευθέν. Τίς γὰρ] ita lego cum Casaub. vulgo πιστευθέντι γάρ.

Hactenus mihi quidem (inquit) cognita est historia Eudoxi: quid vero postea illi acciderit, par est Gaditanos scire et Hispanos. Ex his ergo omnibus demonstrari ait, oceanum terrarum orbi circuli in morem esse circumfusum:

Non etenim terrae vinclo circumdatur ille:
Fusus in immensum at, ne quicquam polluat ipsum, est.

Enimvero mirum se in his omnibus praebet Posidonius, qui cum Magi circumnavigationem ab Heraclide expositam testimonio destitui censeat, itemque eorum qui a Dario missi fuerant ab Herodoto narratam, fidem adhibet huic Bergaeo commento, sive ipse confinxerit, sive ab alio confictum pro vero habuerit. Quid enim est quod sit probabile in illa narratione de Indo? Etenim Arabicus sinus fluvii instar angustus

ἐςὶ καὶ μακρὸς ἐπὶ μυρίους τοῦ σταδίους μέχρι τοῦ στόματος, καὶ τούτου στενοῦ παντάπασιν ὄντος· οὐκ εἰκὸς δ' οὔτ' ἔξω που τὸν πλοῦν ἔχοντας εἰς τὸν κόλπον παρωσθῆναι τοὺς Ἰνδοὺς κατὰ πλάνην· τὰ γὰρ στενὰ ἀπὸ τοῦ στόματος δηλώσειν ἔμελλε τὴν πλάνην· οὔτ' εἰς τὸν κόλπον ἐπίτηδες καταχθεῖσιν, ἔτι πλάνης ἦν πρό-
pag. 101. φασις καὶ ἀνέμων ἀστάτων. Λιμῷ τε πῶς περιεῖδον ἅπαντας ἀπολλυμένους σφᾶς πλὴν ἑνός; περιγενόμενός τε πῶς ἱκανὸς ἦν μόνος, κατευθύνειν τὸ πλοῖον οὐ μικρὸν ὄν, τά γε τηλικαῦτα πελάγη διαίρειν δυνάμενον; τίς δ' ἡ ὀξυμαθία τῆς διαλέκτου, ἀφ' ἧς ἱκανὸς ἦν πεῖσαι τὸν βασιλέα, ὡς δυνάμενος τοῦ πλοῦ καθηγήσασθαι; τίς δ' ἡ σπάνις τῷ Εὐεργέτῃ τῶν τοιούτων καθηγεμόνων, ἤδη γνωριζομένης ὑπὸ πολλῶν
k τῆς ταύτῃ θαλάττης; Ὁ δὲ δὴ σπονδοφόρος καὶ θεωρὸς τῶν Κυζικηνῶν πῶς ἀφεὶς τὴν πόλιν, εἰς Ἰνδοὺς ἔπλει; πῶς δὲ ἐπιστεύθη τηλικαύτην χρείαν; πῶς δ' ἐπανιὼν

k) τῆς ταύτῃ] ita eleganter Venet. et Casaub. vulgo ταύτης τῆς —

ſtus eſt et in longum porrectus ccIↄↄ circiter ſtadiorum usque ad fauces, ipſas quoque admodum arctas. Itaque cum probabile non eſt foris curſum tenentes Indos in ſinum per errorem fuiſſe intruſos, (quippe faucium anguſtiae eos erroris monuiſſent) tum dedita opera in ſinum advectis, erroris iam aut inſtabilium ventorum nulla reſtabat excuſatio. Ad haec, qui factum eſt, ut uno demto reliqui omnes fame perire ſe videntes negligerent? unusque ſuperſtes qui poterat ſolus navim dirigere, quam neceſſe eſt parvam non fuiſſe, tantis maribus traiiciendis aptam? quae fuit illa linguae diſcendae celeritas, ita ut idoneus fieret, qui regi perſuaderet ſe conſtituendum eſſe navigationis ducem? unde Evergetae iſta huiusmodi ductorum penuria, mari iſto multis iam noto? Iam ille cum ſacrificiis miſſus ad ſpectaculum a Cyzicenis, quomodo urbe relicta ad Indos navigabat? qua ratione tantum ei fuit creditum negotium? quomodo autem reverſo

ἐπανιὼν ἀφαιρεθεὶς πάντα παρὰ τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀτιμωθεὶς, ἔτι μείζονα ἐπιστεύθη παρασκευὴν δώρων; Ἐπανιὼν δὲ, καὶ παρενεχθεὶς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τίνος χάριν ἢ τὰς διαλέκτους ἀπεγράφετο, ἢ τὸ ἀκρόπρωρον ἐπυνθάνετο τῆς ἁλιάδος πόθεν ἐκπέσοι; τὸ γὰρ μαθεῖν ὅτι ἀπὸ δύσεως ἦν πλεόντων ναυάγιον, οὐδενὸς ἔμελλεν [1] ὑπάρξειν σημεῖον, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἔμελλεν ἀπὸ δύσεως πλεῖν κατὰ τὴν ἐπάνοδον. Ἐλθὼν οὖν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φωραθεὶς ὡς νενοσφισμένος πολλὰ, πῶς οὐκ ἐκολάσθη; ἀλλὰ καὶ περιῄει τοὺς ναυκλήρους διαπυνθανόμενος, δεικνὺς ἅμα τὸ ἀκρόπρωρον. Ὁ δὲ γνωρίσας, οὐχὶ θαυμαστός; ὁ δὲ πιστεύσας οὐχὶ θαυμασιώτερος; καὶ κατ' ἐλπίδα τοιαύτην ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ μετοικισμὸν ἐκεῖθεν ποιησάμενος εἰς τὰ ἔξω στηλῶν. Ἀλλ' οὐδ' ἐξὸν ἦν ἄνευ προστάγματος ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀνάγεσθαι· καὶ ταῦτα νενοσφισμένῳ βασιλικὰ χρήματα. οὐδέ γε λαθεῖν ἐκπλεύσαντα ἐνεδέχετο τοσαύτῃ φρουρᾷ κεκλεισμένου τοῦ

1) ὑπάρξειν] ὑπάρξαι Reg.

verso domum, et praeter spem omnibus spoliato, ignominiaque affecto, maior adhuc donorum apparatus fuit commissus? Tum reversus, et in Aethiopiam advectus, cuius rei causa vel sermonem in litteras retulit, vel percunctatus est unde summitas prorae allata esset? nulli enim rei indicio erat futurum, compertum habere navim fuisse ab occidente navigantium, quando ipse quoque in reditu erat ab occasu navigaturus. Porro Alexandriam cum venisset, et peculatum esse multa constaret, qui non dedit poenas? sed et obambulavit monstrato prorae summo naucleros interrogans? Quod qui agnovit, nonne mirabilis? nonne mirabilior qui credidit? Deinde hac spe domum reversus, migrationem instituit extra columnas Herculis? Atqui non licebat sine mandato Alexandria avehi, praesertim ei qui regis bona clepsisset; neque clam poterat avehi, portu et reliquis exitibus tanta obsessis

τῦ λιμένος, καὶ τῶν ἄλλων ἐξόδων, ὅσην καὶ νῦν ἔτι διαμένυσαν ἔγνωμεν ἡμεῖς ἐπιδημῦντες τῇ Ἀλεξανδρεία πολὺν χρόνον· καίτοι τὰ νῦν πολὺ ἀνεῖται Ῥωμαίων ἐχόντων· αἱ βασιλικαὶ δὲ φρυραὶ πολὺ ἦσαν πικρότεραι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἀπῆρεν εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ ναυπηγησάμενος ἔπλει βασιλικῶς, καὶ διαλυθέντος αὐτῷ τῦ πλοίυ, πῶς μὲν ἐναυπηγήσατο τρίτον λέμβον ἐν τῇ ἐρήμῳ; πῶς δὲ πλέων πάλιν, καὶ εὑρὼν τὺς ἑσπερινὺς Αἰθίοπας τοῖς ἑώοις ὁμογλώττυς, ὐκ ὠρέχθη διανύσαι τὸν ἑξῆς πλῦν, ὕτω χαῦνος ὢν πρὸς τὸ φιλέκδημον, μικρὸν ἔχειν ἐλπίσας λοιπὸν τὸ ἄγνωστον; ἀλλ' ἀφεὶς ταῦτα, τῆς διὰ Βόγυ [m] ναυτιλίας ἐπεθύμησε; πῶς δ' ἔγνω τὴν λάθρα κατ' αὐτῦ συνισταμένην ἐπιβυλήν; τί δὲ τῦτ' pag. 102. ἦν τῷ Βόγῳ πλεονέκτημα, ὁ τῦ ἀνθρώπυ ἀφανισμὸς, ἐξὸν ἄλλως ἀποπέμψασθαι; γνὺς δὲ τὴν ἐπιβυλὴν, πῶς ἔφθη φυγὼν εἰς ἀσφαλεῖς τόπυς; Ἕκαστον γὰρ τῶν τοιύτων ὐκ ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ χαλεπὸν καὶ

m) ναυτιλίας] Mss. Caf. Reg. Venet. ναυστολίας.

fis custodia, quantam adhuc adhiberi nos cognovimus multo tempore Alexandriae degentes, quanquam nunc Romanis urbem tenentibus multum est de regiorum praesidiorum severitate remissum. Caeterum postquam Gades pervenit, et navibus conditis regio more navigavit, navigio dissoluto quomodo in deserta terra tertium fabricatus est lembum? Quî factum est, ut instaurata navigatione cum invenisset occiduos Aethiopes orientalium lingua utentes, non cogitaret de reliqua navigatione absolvenda, homo tanta ad peregrinandum cupiditate praeditus, cum sperare posset, paulum adhuc incogniti restare? cur his omissis, ad navigationem Bogi ope faciendam animum adiecit? quomodo deprehendit occulto sibi insidias parari? quid amplius habiturus erat Bogius homine sublato, quem alia ratione ablegare licebat? cognitis autem insidiis, quomodo in tuta perfugit loca? Nam horum unumquodque non sane fieri omnino nequit, sed difficile est,

σπανίως γενόμενον μετὰ τύχης τινός· τῷ δ' ;εῖν ἀεὶ συνέβαινεν εἰς κινδύνȢς καθισαμένῳ ;εῖς. Πῶς δ' Ȣκ ἔδεισεν ἀποδρὰς τὸν Βόγον, πάλιν παρὰ τὴν Λιβύην σὺν παρασκευῇ δυνα- n συνοικῖσαι νῆσον; Οὐ πολὺ Ȣν ἀπολείπεται α τῶν ΠυθέȢ καὶ ΕὐημέρȢ καὶ ἈντιφάνȢς ματων. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη, τȢτ' αὐτὸ δεύȢσιν, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς· τῷ δ' εικτικῷ, καὶ Φιλοσόφῳ, σχεδὸν δέ τι καὶ περὶ είων ἀγωνιζομένῳ, τίς ἂν συγγνοίη; ταῦτα μὲν εὖ.

ὸ δὲ ἐξαίρεσθαι τὴν γῆν ποτὲ, καὶ ἰζήματα άνειν, καὶ μεταβολὰς τὰς ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ λλων o τῶν τοιȢτων, ὅσα διηριθμησάμεθα καὶ ὀρθῶς κεῖται παρ' αὐτῷ· πρὸς ὃ, καὶ τὸ τȢ ωνος εὖ παρατίθησιν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ μὴ μα εἶναι τὸ περὶ τῆς νήσȢ τῆς Ἀτλαντίδος· περὶ

) συνοικίσαι] ita omnes Codd. vulgo συνοικῆσαι. o) τῶν | τῶν παραπλησίων Caſ. Reg. Vat. B.

ιroque bona quadam ι contingit: ille autem ιtinentibus conſtitutus ιs, fauſtis ſemper eſt ccesſibus. Quomodo non veritus eſt Bogo rurſus Africam prae- i cum apparatu etiam ιlam incolendam ſuf- ? Haec igitur non ι abſunt a Pytheae, eri et Antiphanis men- Verum hi quidem ınt venia, quibus idem ιod praeſtigiatoribus propoſitum; demonſtratori autem, philoſopho, ac non nihil etiam de palma certanti quis ignoſcat? Haec itaque male.

Recte autem apud eum expoſita ſunt, terram aliquando attolli, aliquando ſubſidere, mutarique terraemotibus, et alia id genus etiam a nobis enumerata; quibus etiam Platonis ſententiam commode apponit, fieri nempe poſſe, ut non ſit figmentum id quod de Atlantide inſula fertur,

περὶ ἧς ἐκεῖνος ἱςορῆσαι Σόλωνα φησὶ πεπυσμένον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων· ὡς ὑπάρχεσα ποτὲ ἀφανισθείη, τὸ μέγεθος ἐκ ἐλάττων ἠπείρε· καὶ τῦτο βέλτιον [p] οἴεται λέγειν ἢ διότι ὁ πλάσας αὐτὴν ἠφάνισεν, ὡς ὁ ποιητὴς τὸ τῶν Ἀχαιῶν τεῖχος. Εἰκάζει δὲ καὶ τὴν τῶν Κίμβρων [q] καὶ τῶν συγγενῶν ἐξανάςασιν ἐκ τῆς οἰκείας γενέσθαι κατὰ θαλάττης ἔφοδον, ἐκ ἀθρόαν συμβᾶσαν. Ὑπονοεῖ δὲ τὸ τῆς οἰκεμένης μῆκος ἑπτά πε μυριάδων ςαδίων ὑπάρχον, ἥμισυ εἶναι τε ὅλε κύκλε καθ' ὃν εἴληπται· ὥςτε φησὶν ἀπὸ τῆς δύσεως Εὔρῳ πλέων ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἔλθοι ἂν εἰς Ἰνδές.

Ἐπιχειρήσας δὲ αἰτιᾶσθαι τὲς ἔτω τὰς ἠπείρες διορίσαντας, ἀλλὰ μὴ παραλλήλοις τισὶ τῷ ἰσημερινῷ, δι' ὧν ἔμελλον ἐξαλλάξεις δείκνυσθαι ζώων τε καὶ φυτῶν καὶ ἀέρων, τῶν μὲν τῇ κατεψυγμένῃ συνα-

p) οἴεται λέγειν] οἴεται εἶναι Stroz. Vat. A. B. Planud. in excerpt. q) καὶ τῶν συγγενῶν] ita Reg. Vat. A. B. vulgo καὶ τὴν τῶν σ. Casaub. coni. καὶ τὴν τῶν Τωΰγενῶν sine caussa.

tur, de qua is ait tradidisse Solonem, qui ita ab Aegyptiis didicisset sacerdotibus, deletam eam esse, cum fuerit aliquando continente tota non minor insula, existimatque hoc rectius dici, quam id, deletam fuisse ab eo ipso qui eam commentus fuerit; sicut apud Homerum accidit muro Achaeorum. Coniectura etiam colligit Cimbrorum illisque vicinorum populorum migrationem e patria factam esse ob varias maris incursiones. Suspicatur etiam habitatae terrae longitudinem LXX circiter millibus stadiorum constare, dimidiumque esse totius in quo sumitur circuli: itaque (inquit) ab occasu Euro spirante navigans tantum spatium, ad Indos perveniret.

Aggressus deinde eos reprehendere qui continentis partes hoc modo distinxerunt, non lineis quibusdam respectu aequatoris parallelis, quibus ductis diversitates animalium, plantarum, et aëris demonstrari potuissent, quatenus alia ad frigidam, alia

συναπτόντων, τῶν δὲ τῇ διακεκαυμένῃ· ὥςτε οἱονεὶ ζώνας εἶναι τὰς ἠπείρους· ἀνασκευάζει πάλιν, r) καὶ ἐν ἀλύσει δίκην γίνεται, ἐπαινῶν πάλιν τὴν οὖσαν διαίρεσιν, θετικὴν ποιούμενος τὴν ζήτησιν, πρὸς οὐδὲν s) χρησίμως. Αἱ γὰρ τοιαῦται διατάξεις οὐκ ἐκ προνοίας γίνονται, καθάπερ οὐδ' αἱ κατὰ τὰ ἔθνη διαφοραὶ, οὐδὲ διάλεκτοι, ἀλλὰ κατὰ ἐπίπτωσιν καὶ συντυχίαν· καὶ τέχναι τὲ καὶ δυνάμεις καὶ ἐπι- pag. 103. τηδεύσεις ἀρξάντων τινῶν κρατοῦσιν αἱ πλείους ἐν ὁποιῳοῦν κλίματι. Ἔςι δέ τι καὶ περὶ τὰ κλίματα· ὥςτε τὰ μὲν φύσει ἐςὶν ἐπιχώρια τισὶ, τὰ δὲ θέσει καὶ ἀσκήσει. Οὐ γὰρ φύσει Ἀθηναῖοι μὲν φιλολόγοι, Λακεδαιμόνιοι δ' οὔ· καὶ οἱ ἔτι ἐγγυτέρω, Θηβαῖοι· ἀλλὰ μᾶλλον ἔθει· οὕτως οὐδὲ Βαβυλώνιοι φύσει φιλόσοφοι καὶ Αἰγύπτιοι· t) ἀλλ' ἀσκήσει καὶ ἔθει. καὶ

r) καὶ ἐν ἀλύσει] Hanc lectionem invenit in Reg. Cod. Breguignius, quam cum eo in textum recipere haud dubitavi. In edit. ἐναλύσει, in Mss. Caf. Venet. Stroz. A. B. Vat. A. B. ἐν ἀναλύσει δ. Ita quoque Int. vet. legisse videtur, qui tamen vocem δίκην non expressit. Casaub. legi vult ἐν ἀναλύσει δίκης ξ forte ἐν ἀναδύσει δίκης γ. s) χρησίμως] Casaub. coni. χρήσιμον recte. t) ἀλλ' ἀσκήσει] ita omnes Codd. vulgo ἀλλὰ καὶ ἀσκ.

alia ad torridam pertinent plagam, partibus continentis zonarum instar descriptis: quaestionem iterum instaurat, laudans adhibitam divisionem, et disputationem in utramque partem instituens, nulla sane cum utilitate. Huiusmodi enim dispositiones non magis dedita opera institutae sunt, quam gentium et linguarum differentiae, sed casu quodam et fortuna; quin etiam artes, facultates, et studia, si ab uno fiat initium, invalescunt in quocunque terrae situ: quanquam et climati aliquid tribuendum est: itaque alia domestica fiunt natura, alia institutione et exercitio. Non enim natura fit, quod Athenienses studiosi sunt litterarum, Lacedaemonii non item, ac ne Thebani quidem illis viciniores, sed institutione potius. Ita neque Babylonios natura philosophos facit, aut Aegyptios, sed exercitatio et consuetudo. Quin et equo-

καὶ ἵππων δὲ καὶ βοῶν ἀρετὰς, καὶ ἄλλων ζώων, ὀ τόποι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσκήσεις ποιοῦσιν. Ὁ δὲ συγχεῖ ταῦτα. Ἐπαινῶν δὲ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν τῶν ἠπείρων, οἵα νῦν ἐστὶ, παραδείγματι χρῆται, τῷ τοὺς Ἰνδοὺς τῶν Αἰθιόπων διαφέρειν, ὄντων ἐν τῇ Λιβύῃ. ᵘ εὐεργεστέρους γὰρ εἶναι καὶ ἧττον ἕψεσθαι τῇ ξηρασίᾳ τοῦ περιέχοντος· διὸ καὶ Ὅμηρον πάντας λέγοντα Αἰθιόπας δίχα διελεῖν,

Οἱ μὲν δυσσομένου Ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος·

. . . . ˣ εἰσάγοντα τὴν ἑτέραν οἰκουμένην, ἣν οὐκ εἶδεν Ὅμηρος, δουλεύειν ὑποθέσει· καὶ ἔδει, φησὶ, μεταγράφειν οὕτως·

Οἱ μὲν ἀπερχομένου Ὑπερίονος,

οἷον ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ περικλίνοντος.

Πρῶτον μὲν οὖν οἱ πρὸς Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ δίχα διαιροῦνται· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ εἰσὶν, οἱ

u) εὐεργεστέρους — ἕψεσθαι] ita Stroz. Vat. A. B. ἐνεργεστέρους Med. quod praetulit Breguign. vulgo ἐρευνεστέρους et ἐψεύσθαι. x) Hic desunt quaedam, quae cum Casaub. ita supplere suadeo: Κράτητα δὲ τὸν εἰς.

equorum, boum, aliorumque animalium praestantia non locis tantum, sed et adsuefactioni debetur. Haec iste confundit. Porro laudans talem continentis regionum distinctionem, qualis nunc est, exemplo utitur, Indos Aethiopibus, qui sunt in Africa, praestare, quia robustiores sint, minusque aëris siccitate adusti: ideo Homerum, cum de universis locutus esset Aethiopibus, sic divisisse:

— hi qua Sol cadit, et qua nascitur illi:

. . . . qui alterius habitatae terrae, quam Homerus ignoravit, mentionem hoc in loco invenire voluit, opinionis suae tenacem esse, dum ait, ita potius scribendum esse:

aut qua Sol abit,

utpote declinante eo a meridiano.

Primum quidem Aethiopes Aegypto contermini, ipsi quoque bifariam dividuntur, cum in Asia partim eorum

οἱ δ' ἐν τῇ Λιβύῃ, ἐδὲν διαφέροντες ἀλλήλων. ἔπειθ' Ὅμηρος ἐ διὰ τῦτο διαιρεῖ τὰς Αἰθίοπας, ἢ ὅτι τὰς Ἰνδὰς ᾔδει τινὰς τοιέτες τοῖς σώμασιν· ἐ δὲ γὰρ ἀρχὴν εἰδέναι τὰς Ἰνδὰς εἰκὸς Ὅμηρον. ὅπε ἐδ' ὅ γε Εὐεργέτης κατὰ τὸν Εὐδόξειον μῦθον ᾔδει τὰ κατὰ τὴν Ἰνδικὴν, ἐδὲ τὸν πλῦν [y] τὸν ἐπ' αὐτῇ· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν λεχθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν πρότερον διαίρεσιν. Ἐκεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς γραφῆς τῆς Κρατητείε διῃτήσαμεν, ὅτι ἐδὲν διαφέρει, ἔτως ἢ ἐκείνως γράφειν, ὁ δὲ τῦτο μὲν διαφέρειν φησὶ· κρεῖττον δ' ἔτως εἶναι μεταθεῖναι, οἱ μὲν ἀπερχομένε. Τί ἂν διαφέρει τῦτο τῦ, οἱ μὲν δυσομένε; πᾶν γὰρ τὸ τμῆμα τὸ ἀπὸ τῦ μεσημβρινῦ ἐπὶ δύσιν, δύσις καλεῖται, καθάπερ καὶ τὸ τῦ ὁρίζοντος ἡμικύκλιον· ὅπερ καὶ Ἄρατος ἐπισημαίνεται,

—. ἧχίπερ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσιν.

S 2 Εἰ

y) τὸν ἐπ' αὐτῇ] τὸν ἐπ' αὐτὴν Stroz. Vat. A. B. Venet.

eorum sit, partim in Africa, nihilque a se invicem differant. Deinde Homerus non ideo dividit Aethiopas, aut quod tales corporibus Indos aliquos nosset, quos ei plane ignotos fuisse probabile est: cum secundum Eudoxeam fabulam ne Evergetes quidem Indiam navigationemque ad eam cognitam habuerit; sed respexit Homerus potius ad supra dictam a nobis divisionem. Atque ibi etiam de Cratetis lectione pronunciavimus, nihil ad rem interesse utro modo legatur. Posidonius interesse aliquid sentit: potius tamen sic corrigendum:

— hi qua Sol abit —

Quid autem interest inter occidere et abire; nam tota quidem portio quae a meridie versus occasum est, occasus dicitur, sicut et horizontis semicirculus: quod et Aratus indicat:

Qua pater Oceanus rutili reparator Eoi
Occasus ortusque solo moderante coercet,
Et gemina alternae miscet divortia metae.

Quod

Εἰ δ' ἐπὶ τῆς Κρατητείου γραφῆς βέλτιον οὕτω, φήσειε τὶς καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρισταρχείου δεῖν. Τοσαῦτα καὶ πρὸς Ποσειδώνιον. Πολλὰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τυγχάνει τῆς προσηκούσης διαίτης ὅσα γεωγραφικά· pag. 104. ὅσα δὲ φυσικώτερα, ἐπισκεπτέον ἐν ἄλλοις, ἢ οὐδὲ φροντιστέον· πολὺ γάρ ἐστι τὸ αἰτιολογικὸν παρὰ αὐτῷ, καὶ τὸ Ἀριστοτελίζον, ὅπερ ἐκκλίνουσιν οἱ ἡμέτεροι διὰ τὴν ἐπίκρυψιν τῶν αἰτιῶν.

ΚΕΦ. Δ.

Πολύβιος δὲ τὴν Εὐρώπην χωρογραφῶν, τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐᾶν φησὶ, τοὺς δ' ἐκείνους ἐλέγχοντας ἐξετάζειν Δικαίαρχόν τε καὶ Ἐρατοσθένη τὸν τελευταῖον πραγματευσάμενον περὶ τῆς γεωγραφίας, καὶ Πυθέαν, ὑφ' οὗ παρακρουσθῆναι πολλούς· ὅλην μέν τοι Βρεττανικὴν [z] ἐμβατὸν ἐπελθεῖν φάσκοντος, τὴν δὲ

z) ἐμβατὸν ἐπελθεῖν] ita scribo cum Reg. Vat. A. B. Venet. οὐκ ἐπελθεῖν Medic. vulgo ἐμβατὸν ἢ ἐπελθεῖν. Tyrwhitt. l. c. p. 7. coni. ὅσον ἐμβατὸν ᾖ.

Quod si quis rectius hoc habere in Cratetis scriptura dicat, etiam in Aristarchea eandem is dicet requiri mutationem. Atque haec adversus Posidonium. Multa enim quae ad Geographiam pertinent in ipsa tractatione singulatim sub censuram vocabimus; quae autem ad naturae contemplationem pertinent, ea alibi sunt excutienda, aut potius nihil curanda. Multas enim habet is de caussis disputationes, in multis Aristotelem imitatur, quae nostri declinant ob caussarum obscuritatem.

CAP. IV.

Iam Polybius Europae regiones describens, veteres se ait missos facere, in eos autem inquirere velle, a quibus illi sunt reprehensi, ut Dicaearchum et Eratosthenem, qui ultimus geographiam tractarit, et Pytheam qui multis imposuerit. Hunc enim perhibere, totam quidem Britanniam, qua permeare licet, se peragrasse, ambi-

δὲ περίμετρον [a] πλειόνων ἢ τετταρων μυριάδων ἀποδόντος τῆς νήσου. προσιστορήσαντος δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς Θούλης καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς οὔτε γῆ καθ' αὑτὸν ὑπῆρχεν ἔτι, οὔτε θάλαττα, οὔτ' ἀὴρ, ἀλλὰ σύγκριμά τι ἐκ τούτων πλεύμονι θαλαττίῳ ἐοικὸς, ἐν ᾧ φησὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν αἰωρῆσθαι, καὶ τὰ σύμπαντα, καὶ τοῦτον ὡς ἂν δεσμὸν εἶναι τῶν ὅλων, μήτε πορευτὸν, μήτε πλωτὸν ὑπάρχοντα. τὸ μὲν οὖν τῷ πλεύμονι ἐοικὸς αὐτὸς ἑωρακέναι, τ' ἄλλα δὲ λέγειν ἐξ ἀκοῆς. Ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Πυθέου καὶ διότι ἐπανελθὼν ἐνθένδε, πᾶσαν ἐπέλθοι τὴν παρωκεανῖτιν τῆς Εὐρώπης, ἀπὸ Γαδείρων ἕως Ταναΐδος.

Φησὶ δ' οὖν ὁ Πολύβιος ἄπιστον καὶ αὐτὸ τοῦτο, πῶς ἰδιώτῃ ἀνθρώπῳ καὶ πένητι τοσαῦτα διαστήματα πλωτὰ καὶ πορευτὰ γένοιτο; τὸν δ' Ἐρατοσθένη διαπορήσαντα εἰ χρὴ πιστεύειν τούτοις, ὅμως περί τε τῆς Βρεττανικῆς πεπιστευκέναι καὶ τῶν κατὰ Γάδειρα καὶ

a) πλειόνων ἢ τεττάρων] ita recte Mss. Reg. in rel. Mss. et ed. voc. ἢ deest.

ambitum autem insulae maiorem esse XL millibus: tum de Thule et istis locis ita narrare, neque terram ibi porro esse, neque mare, neque aërem, sed quippiam ex his concretum, pulmonis marini simile, in quo terra et mare atque universa sublimia pendeant, hocque esse quasi vinculum universi, neque pedibus accessum, neque navibus; ac formam pulmonis se ipsum vidisse, caetera auditu percepta referre. Haec Pytheam dicere, idque addere, inde reversum quidquid Europae regionum est ad oceanum peragrasse, a Gadibus ad Tanain usque.

Polybius autem id quoque incredibile ait esse, privatum hominem, eumque pauperem tantum spatii mari terraque obivisse. Eratosthenem autem dubitantem his ne esset fides adhibenda, tamen quae de Britannia, Gadibus et Hispania dicuntur credi-

καὶ τὴν Ἰβηρίαν· πολὺ δέ φησι βέλτιον τῷ Μεσσηνίῳ πιστεύειν ἢ τούτῳ. Ὁ μὲν τοί γε εἰς μίαν χώραν τὴν Παγχαίαν λέγει πλεῦσαι· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῶν τοῦ κόσμου περάτων κατωπτευκέναι [b] τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην πᾶσαν, ἣν [c] οὐδ' ἂν τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. Ἐρατοσθένη δὲ τὸν μὲν Εὐήμερον Βεργαῖον καλεῖν, Πυθέᾳ δὲ πιστεύειν· καὶ ταῦτα δὲ, μή τε Δικαιάρχου πιστεύσαντος. Τὸ μὲν οὖν μή τε Δικαιάρχου πιστεύσαντος, γελοῖον· ὥσπερ ἐκείνῳ χρήσασθαι κάνονι προσῆκον, καθ' οὗ τοσούτους ἐλέγχους αὐτὸς προφέρεται. Ἐρατοσθένους δὲ εἴρηται ἡ περὶ τὰ ἑσπέρια καὶ τὰ ἀρκτικὰ τῆς Εὐρώπης ἄγνοια. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ Δικαιάρχῳ συγγνώμη, τοῖς μὴ κατιδοῦσι τοὺς τόπους ἐκείνους. Πολυβίῳ δὲ καὶ Ποσειδωνίῳ τίς ἂν συγγνοίη; Ἀλλὰ μὴν Πολύβιός γε ἐστὶν [d] ὁ ὅλας δογματικὰς καλῶν ἀποφάσεις, ἃς ποιεῖται περὶ

b) τὴν προσάρκτιον Εὐρώπην] Stroz. Vat. A. B. τὸ προσάρκτιον τῆς Εὐρώπης. c) οὐδ' ἂν] Sic omnes Codd. quos evolvi, acc. Reg. vulgo οὐδέ. d) ὁ ὅλας δογματικὰς] Tyrwhitt. l. c. ὁ λαοδογματικὰς conj.

credidisse: multo autem (inquit Polybius) praestabat Messenio credere, quam Pytheae. Ille enim tantum unam in regionem Panchaeam se navigasse ait, hic septentrionalem Europam universam usque ad fines mundi perlustrasse dicit, quod ne Mercurio quidem dicenti crederes; interim Eratosthenem, qui Evhemerum Bergaeum appellet, Pytheae credere, atque hoc ne Dicaearcho quidem credente. Id quidem ridiculum est, quod Dicaearchum profert, quasi vero conveniat eum veluti normam sequi, quem ipse Polybius tot reprehensionibus incessit. Dictum est, quam fuerit Eratosthenes ignarus occiduarum et septentrionalium Europae partium. Verum huic quidem et Dicaearcho danda est venia, qui loca ista non inspexerunt. Polybio autem et Posidonio quis ignoscat? Atqui is est Polybius, qui quae de horum locorum distantiis et aliis multis profert, omnia certa esse,

περὶ τῶν ἐν τούτοις τοῖς τόποις διαστημάτων, καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν οἷς ἐκείνους ἐλέγχει καθαρεύων. Τοῦ γοῦν Δικαιάρχου μυρίους μὲν εἰπόντος τοὺς pag. 105 ἐπὶ στήλας ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου σταδίους, πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀδρίαν μέχρι τοῦ μυχοῦ· τοῦ δ' ἐπὶ στήλας τὸ μέχρι τοῦ πορθμοῦ, τρισχιλίους ἀποδόντος, ὡς γίνεσθαι τὸ λοιπὸν ἑπτακισχιλίους τὸ ἀπὸ πορθμοῦ μέχρι στηλῶν· τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐᾶν φησὶν, εἴτ' εὖ λαμβάνονται, εἴτε μή· τοὺς δ' ἑπτακισχιλίους οὐδετέρως, οὐδὲ τὴν παραλίαν ἐμμετροῦντι, οὔτε τὴν διὰ μέσου τοῦ πελάγους. Τὴν μὲν γὰρ παραλίαν ἐοικέναι μάλιστ' ἀμβλείᾳ γωνίᾳ βεβηκυίᾳ ἐπί τε τοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν στηλῶν, κορυφὴν δ' ἐχούσῃ Νάρβωνα· ὥστε συνίστασθαι τρίγωνον βάσιν ἔχον τὴν διὰ τοῦ πελάγους εὐθεῖαν, πλευρὰς δὲ τὰς τὴν γωνίαν ποιούσας τὴν λεχθεῖσαν· ὧν ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ μέχρι Νάρβωνος, μυρίων ἐστὶ καὶ πλειόνων ἢ διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις· ἡ δὲ λοιπὴ μικρῷ λοιπὸν ἐλαττόνων ἢ ὀκτακισχιλίων· καὶ τὸ πλεῖστον μὲν διάστημα

esse, ait: cum ne in his quidem, in quibus illos reprehendit, vitio careat. Cum enim Dicaearchus a Peloponneso ad columnas stadia numeret CCIↃↃ, his plura usque ad intimum Adriatici sinus recessum, et III CIↃ assignet intervallo quod porrigitur versus columnas usque ad fretum, ut fiant de caetero a freto usque ad columnas stadiorum septem millia: Polybius ait, de tribus millibus se non disputare, verene an falso ponantur, sed septem millia, neque maritimae orae mensurae, neque per medium pelagus ductae lineae respondere. Nam oram maritimam esse apprime similem angulo obtuso, freto et columnis insistenti, cuius vertex sit Narbo: ita ut constituatur triangulus, cuius basis sit recta linea per altum ducta mare, latera autem iis lineis efficiantur, quae dictum includunt angulum, quorum quod a freto est Narbonem usque, stadia habet CCIↃↃ CIↃCC, et amplius, alterum paulo minus est octo stadiorum millibus: ac longissimum quidem

ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην ὁμολογεῖσθαι κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν πέλαγος ςαδίων ὃ πλειόνων ἢ τρισχιλίων· κατὰ τὸ Σαρδώνιον δὲ λαμβάνειν συναγωγήν. Ἀλλ᾽ ἔςω φησὶ καὶ ἐκεῖνο τρισχιλίων· προσειλήφθω δ᾽ ἐπὶ τούτοις δισχιλίων ςαδίων, τὸ τοῦ κόλπου βάθος τὸ κατὰ Ναρβῶνα, ὡς ἂν κάθετος ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ ἀμβλυγωνίου· δῆλον οὖν φησὶν ἐκ τῆς παιδικῆς μετρήσεως, ὅτι ἡ σύμπασα παραλία ἡ ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ ἐπὶ ςήλας ἔγγιςα ὑπερέχει τῆς διὰ τοῦ πελάγους εὐθείας, πεντακοσίοις ςαδίοις. προστεθέντων δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τὸν πορθμὸν τρισχιλίων, οἱ σύμπαντες ἔσονται ςάδιοι, αὐτοὶ ἐπ᾽ εὐθείας, πλείους ἢ διπλάσιοι ὧν Δικαίαρχος εἶπε· πλείους δὲ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸν μυχὸν τὸν Ἀδριατικὸν δεήσει φησὶ τιθέναι κατ᾽ ἐκεῖνον.

Ἀλλ᾽ ὦ φίλε Πολύβιε, φαίη τις ἄν, ὥσπερ τούτου τοῦ ψεύσματος ἐναργῆ παρίςησι τὸν ἔλεγχον ἡ πεῖρα ἐξ αὐτῶν ὧν εἴρηκας αὐτός, εἰς μὲν Λευκάδα ἐκ Πελοπον-

quidem ab Europa ad Africam intervallum secundum mare Tyrrhenum in confesso haberi non amplius ter mille stadiis, minus fieri autem in Sardoo mari. Verum esto (inquit) etiam hoc tantumdem, et adiiciantur duo alia millia, profunditas nempe sinus apud Narbonem, tanquam perpendicularis a vertice ad basin obtusi anguli trianguli: constat ergo (inquit) ex dimensione, quam ipsi pueri sciunt, quod totam maritimam oram a freto usque ad columnas proxime excedit rectam per pelagus ductam, stadiis 10. quibus si addantur tria millia, quae sunt a Peloponneso ad fretum, erunt in universum stadia rectae unius plura quam duplum eorum quae Dicaearchus assignavit: et secundum eundem plura his oportebit ponere ea, quae sunt ad intimum sinus Adriatici.

Verum mi Polybi (dixerit aliquis) quemadmodum hoc mendacium evidenter refellit experientia, his ipsis quae tute tradidisti, a Peloponneso

λοποννήσου ἑπτακοσίους, ἐντεῦθεν δὲ τοὺς ἴσους εἰς Κέρκυραν, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν εἰς τὰ Κεραύνια τοὺς ἴσους, καὶ ἐν δεξιᾷ εἰς τὴν Ἰαπυγίαν, ἀπὸ δὲ τῶν Κεραυνίων τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν σταδίων ἑξακισχιλίων ἑκατὸν πεντήκοντα· οὕτως κἀκεῖνα ψεύσματά ἐστιν ἀμφότερα, καὶ ὃ Δικαίαρχος εἶπε, τὸ ἀπὸ πορθμοῦ ἐπὶ στήλας εἶναι σταδίων ἑπτακισχιλίων, καὶ ὃ σὺ δοκεῖς ἀποδεῖξαι. Ὁμολογοῦσι γὰρ οἱ πλεῖστοι λέγοντες τὸ διὰ πελάγους μυρίων εἶναι καὶ δισχιλίων· συμφωνεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῇ ἀποφάσει τῇ περὶ τοῦ μήκους τῆς οἰκουμένης. μάλιστα γὰρ εἶναι φασὶ μυριάδων ἑπτά· τούτου δὲ τὸ ἑσπέριον τμῆμα τὸ ἀπὸ τοῦ pag. 106.
Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας, ἅπερ δυσμικώτερά ἐστι, μικρὸν ᵉ ἀπολείπειν τῶν τρισμυρίων. συντιθέασι δ' οὕτως· ἀπὸ μὲν τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Ῥοδίας, πεντακισχιλίους· ἐνθένδ' ἐπὶ Σαλμώνιον τῆς Κρήτης, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑῷον ἄκρον, χιλίους· αὐτῆς δὲ τῆς Κρήτης μῆκος πλείους ἢ δισχιλίους ἐπὶ

S 5 Κριοῦ

e) ἀπολείπειν] ita Mss. Medic. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. vulgo ἀπολείπει.

so ad Leucadem esse stadia IↃCC, inde totidem ad Corcyram, totidemque rursus hinc ad montes Ceraunios, et in dextra ad Iapygiam, a Cerauniis autem oram Illyrici IↃↃ CIↃ CL: ita utrumque falsum est, et quod Dicaearchus a freto ad columnas ponit spatium VII CIↃ stadiorum, et quod tu videris tibi demonstrare. Plurimi enim in hoc consentiunt, per pelagus esse XII millium, atque hoc etiam cum eo concordat, quod de terrae habitatae longitudine pronunciatum est. Aiunt enim eam potissimum esse stadiorum IↃↃↃ CCIↃↃ CCIↃↃ: atque huius occidua portio quae est ab Issico sinu versus Hispaniae extrema maxime occidua, paulo minus est XXX millibus. Sic autem colligunt. A sinu Issico usque ad Rhodum IↃↃ, inde usque ad Salmonium Cretae orientale promontorium CIↃ, ipsius Cretae longitudo maior duobus millibus

Κριȣ̃ μέτωπον· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Πάχυνον τῆς Σικελίας τετρακισχιλίȣς καὶ πεντακοσίȣς, καὶ ἀπὸ Παχύνȣ ἐπὶ πορθμὸν πλείȣς ἢ χιλίȣς· εἶτα τὸ δίαρμα τὸ ἐπὶ ςήλας ἀπὸ πορθμȣ̃ μυρίȣς τρισχιλίȣς· ἀπὸ ςηλῶν δὲ ἐπὶ τὰ τελευταῖα τȣ̃ ἱερȣ̃ ἀκρωτηρίȣ τῆς Ἰβηρίας περὶ τρισχιλίȣς. Καὶ ἡ κάθετος δὲ [f] ȣ̓ καλῶς εἴληπται· εἴπερ ἡ μὲν Ναρβὼν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ παραλλήλȣ ἵδρυται σχεδόν τι τῷ διὰ Μασσαλίας, αὕτη δὲ τῷ διὰ Βυζαντίȣ, καθάπερ καὶ Ἵππαρχος πείθεται· ἡ δὲ διὰ τȣ̃ πελάγȣς ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ ἐςὶ τῷ διὰ πορθμȣ̃ καὶ τῆς Ῥοδίας· ἀπὸ δὲ τῆς Ῥοδίας εἰς Βυζάντιον ὡς ἂν ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ μεσημβρινȣ̃ κειμένων ἀμφοῖν, περὶ πεντακισχιλίȣς, ὡς εἰρήκασι, ςαδίȣς· τοσȣ̃τοι γὰρ ἂν εἶεν καὶ οἱ τῆς εἰρημένης καθέτȣ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ μέγιςον δίαρμα τȣ̃ πελάγȣς τȣ́τȣ τὸ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Λιβύην πεντακισχιλίων πȣ ςαδίων λέγȣσιν ἀπὸ τȣ̃ μυχȣ̃ [g] Γαλατικȣ̃ κόλπȣ, δοκεῖ μοι πεπλα-

f) ȣ̓ καλῶς] Sic Xylander recte emendavit ex Int. pr. vulgo ȣ̓κ ἄλλως. g) Γαλατικȣ̃] ita omnes Codd. et edd. Xylander Ἀδριατικȣ̃.

bus usque ad Criu metopon: inde ad Pachynum Siciliae IV CIↃIↃ, a Pachyno ad fretum CIↃ et amplius, a freto usque ad columnas intercapedinem CCIↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ, a columnis ad extrema Sacri promontorii Hispaniae ad tria millia. Sed et perpendicularis non recte sumta est, siquidem Narbo fere in eodem iacet parallelo in quo Massilia, atque haec in eodem cum Byzantio, ut etiam Hipparchus credidit: praeterea autem linea per pelagus in eodem est cum eo qui per fretum transit et Rhodum, et a Rhodo ad Byzantium, cum sub eodem meridiano collocantur, stadia sunt, ut tradiderunt, circiter IↃↃ; totidem etiam debent tribui perpendiculari dictae stadia. Quoniam autem etiam maximum traiectum huius pelagi ab Europa ad Africam IↃↃ circiter stadiorum dicunt ab intimo sinus Gallici recessu: videtur

πεπλανημένως λέγεσθαι τȣτο, ἢ πολὺ τὴν Λιβύην κατὰ τȣτο τὸ μέρος προσνεύειν ἐπὶ τὴν ἄρκτον, καὶ συνάπτειν τῷ διὰ τῶν ϛηλῶν παραλλήλῳ. Καὶ τȣτο ȣκ εὖ λέγεται, τὸ, πλησίον τῆς Σαρδῶνος τὴν λεχθεῖσαν κάθετον τελευτᾷν· ȣ γὰρ παραπλήσιον, ἀλλὰ πολὺ δυσμικώτερον εἶναι τὸ δίαρμα τȣτο τῆς Σαρδῶνος, ὅλον σχεδόν τι ἀπολαμβάνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τῷ Σαρδονίῳ τὸ Λιγυϛικὸν πέλαγος· καὶ τῆς παραλίας δὲ τὰ μήκη πεπλεόναϛαι, πλὴν ȣκ ἐπὶ τοσȣτόν γε.

Ἑξῆς δὲ τὰ τȣ̃ Ἐρατοσθένȣς ἐπανορθοῖ, τὰ μὲν εὖ, τὰ δὲ χεῖρον λέγων ἢ ἐκεῖνος. Ἐξ Ἰθάκης μὲν γὰρ εἰς Κέρκυραν τριακοσίȣς εἰπόντος, πλείȣς φησὶν εἶναι τῶν ἐνναχοσίων· ἐξ Ἐπιδάμνȣ δὲ εἰς Θεσσαλονίκειαν ἐνναχοσίȣς ἀποδόντος, πλείȣς τῶν δισχιλίων φησί· ταῦτα μὲν εὖ. Ἀπὸ δὲ Μασσαλίας ἐπὶ ϛήλας λέγοντος ἑπτακισχιλίȣς, ἀπὸ δὲ Πυρήνης ἑξακισχιλίȣς, αὐτὸς λέγει χεῖρον πλείȣς ἢ ἐννακισχιλίȣς τȣς ἀπὸ Μασσαλίας, ἀπὸ δὲ Πυρήνης μικρὸν ἐλάτ-

tur mihi hoc falſo dictum, aut Africam valde verſus ſeptentrionem inclinare ea parte, et ad parallelum columnarum ſe adiungere. Id quoque non bene dicitur, iſtam perpendicularem prope Sardiniam deſinere: non enim vicinior, ſed multo occidentalior eſt iſte traiectus quam ſit Sardinia, quippe qui praeter Sardoum toto Liguſtico mari ab ipſa diſtat. Longitudines etiam orae maritimae auctae ſunt, quamquam non adeo.

Secundum haec Polybius Eratoſthenis dicta corrigit, quaedam recte, quaedam illo deterius dicens. Cum enim is ab Ithaca Corcyram usque ccc ſtadia metiatur, amplius ıɔcccc iſte ponit: et cum ab Epidamno Theſſalonicam ſtadia numeret ıɔcccc, corrector plura duobus millibus perhibet. Recte haec. Sed cum idem a Maſſilia ad columnas ponat VII CIƆ, a Pyrene ıɔɔ CIƆ, Polybius falſius ait a Maſſilia amplius eſſe IX CIƆ, a Pyrene paulo

ἐλάττυς ἢ ὀκτακισχιλίυς· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ἀληθείας ἐκεῖνος εἴρηκεν. Οἱ γὰρ νῦν ὁμολογῦσιν, εἴ τις τὰς τῶν ὁδῶν ἀνωμαλίας ὑποτέμνοιτο, [h] μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων σαδίων εἶναι τὸ μῆκος τὴν σύμπασαν Ἰβηρίαν ἀπὸ Πυρήνης ἕως τῆς ἑσπερίυ πλευρᾶς. pag. 107. Ὁ δ' αὐτὸν τὸν Τάγον ποταμὸν, ὀκτακισχιλίων σαδίων τίθησι τὸ μῆκος ἀπὸ τῆς πηγῆς μέχρι τῶν ἐκβολῶν· ὐ δήπυ τὸ σὺν ταῖς σκολιώμασιν, (ὐ γὰρ γεωγραφικὸν τῦτο,) ἀλλ' ἐπ' εὐθείας λέγων· καί τοι γε ἀπὸ Πυρήνης αἱ τῦ Τάγυ πηγαὶ πλέον διέχυσιν ἢ χιλίυς σαδίυς. Πάλιν δὲ τῦτο μὲν ὀρθῶς ἀποφαίνεται, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ Ἰβηρικὰ ὁ Ἐρατοσθένης, καὶ διότι περὶ αὐτῆς ἔσθ' ὅπυ τὰ μαχόμενα ἀποφαίνεται· ὅς γε μέχρι Γαδείρων ὑπὸ Γαλατῶν περιοικεῖσθαι φήσας [i] τὰ ἔξωθεν αὐτῆς, εἴ γε τὰ πρὸς δύσιν τῆς Εὐρώπης μέχρι Γαδείρων ἔχυσιν ἐκεῖνοι· τύτων ὖν ἐκλαθόμενος κατὰ τὴν τῆς Ἰβηρίας περίοδον, τῶν Γαλατῶν ὐδαμῦ μέμνηται.

Τὸ

h) μὴ μείζω τῶν ἑξακισχιλίων] ita omnes Codd. vulgo ὀκτακισχιλίων. i) τὰ ἔξωθεν αὐτῆς] Sic optime Mss. Stroz. Venet. τὸ ἐξ Mss. Casaub.

lo pauciora octo millibus, nam propiora vero Eratosthenes tradit. Qui enim hodie ista tractant, inter eos convenit, si quis itinerum inaequalitates demat, totius Hispaniae longitudinem a Pyrene usque ad occiduum latus non excedere sex stadiorum millia. Ipse autem Tago fluvio a fontibus usque ad ostia octo stadiorum millia assignat: non scilicet obliquitatum habita ratione, quod geographicum non est, sed rectam lineam intelligens: atqui fontes Tagi a Pyrene amplius CIↃ stadiis absunt. Rursus hoc quoque vere pronunciat, Eratosthenem esse rerum Hispanicarum ignarum et interdum de his regionibus inter se repugnantia tradere, qui usque ad Gades in ora Hispaniam a Gallis incoli dicens (siquidem Galli occidua Europae usque ad Gades incolunt) horum oblitus, in Hispaniae describendo circuitu nullam facit Gallorum mentionem.

Idem

[k] Τὸ μῆκος τῆς Εὐρώπης ὅτι ἔλαττόν ἐστι τοῦ συνάμφω τῆς τε Λιβύης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκτιθεὶς, οὐκ ὀρθῶς τὴν σύγκρισιν ποιεῖται· τὸ μὲν γὰρ στόμα τὸ κατὰ στήλας φησὶν, ὅτι κατὰ τὴν ἰσημερινὴν δύσιν ἐστὶν, ὁ δὲ Τάναϊς ῥεῖ ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς· ἐλαττοῦται δὴ τῶν συνάμφω μήκους, τοῦ μεταξὺ τῆς θερινῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς· τοῦτο γὰρ ἡ Ἀσία προλαμβάνει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν ἀνατολὴν τοῦ πρὸς τὰς ἄρκτους ἡμικυκλίου. Χωρὶς γὰρ τοῦ περισκελοῦς ἐν πράγμασιν εὐαποδότοις, καὶ ψεῦδός ἐστι τὸ, ἀπὸ θερινῆς ἀνατολῆς τὸν Τάναϊν ῥεῖν· ἅπαντες γὰρ οἱ ἔμπειροι τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν ἄρκτων ῥεῖν φασὶν εἰς τὴν Μαιῶτιν, ὥστε τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὸ τῆς Μαιώτιδος, καὶ αὐτὸν τὸν ποταμὸν, ἐφ᾽ ὅσον γνώριμός ἐστιν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ κεῖσθαι.

[l] Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Ἴστρον τόπων αὐτὸν τὰς ἀρχὰς ἔχειν, καὶ ἀπὸ τῆς

k) Τὸ μῆκος] Caſ. coni. Καὶ τὸ μῆκος; ego quidem Τὸ δὲ μ. ſcripſerim. l) Οὐκ ἄξιοι δὲ λόγου οἵτινες εἶπον, ἀπὸ τῶν] ita Mss. Caſaub. Stroz. Venet. vulgo οὐκ ἄξιον δὲ λόγου τινὲς εἶπον, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν κ. τ. λ.

Idem longitudinem Europae minorem coniunctim et Africae et Aſiae longitudine exponens, comparationem non recte inſtituit. Nam fauces quae ad columnas ſunt, ait eſſe verſus occaſum aequinoctialem, Tanaim autem fluere ab aeſtivo ortu: utraque igitur coniuncta longitudine Europam minorem eſſe eo ſpatio, quod eſt inter aequinoctialem et aeſtivum ortum: id enim ſpatium ad aequinoctialem ortum aſſumere Aſiam ad ſeptentrionalem ſemicirculum. Etenim praeterquam quod in rebus quae explicatus habent faciles ſe moroſum praebet, falſum eſt Tanain ab ortu aeſtivo fluere. Quicunque enim locorum periti ſunt, eum a ſeptentrione aiunt defluere in Maeotidem, ita ut oſtia fluvii, et oſtium Maeotidis, ac ipſe, quantum eius notum eſt, fluvius in eodem ſint meridiano.

Minime porro audiendi ſunt qui putant, eum oriri a locis Iſtro vicinis et ab occaſu fluere, non animadverſo inter

τῆς ἑσπέρας· ὐκ ἐνθυμηθέντες, ὡς μεταξὺ ὁ Τύρας, καὶ Βορυσθένης καὶ Ὕπανις μεγάλοι ποταμοὶ ῥέουσιν εἰς τὸν Πόντον· ὁ μὲν τῷ Ἴστρῳ παράλληλος, [m] οἱ δὲ τῷ Ταναΐδι· οὔτε δὲ τοῦ Τύρα τῶν πηγῶν κατωπτευμένων, οὐδὲ τοῦ Βορυσθένους, οὐδὲ τοῦ Ὑπάνιος, πολὺ ἂν εἴη ἀγνωστότερα τὰ ἐκείνων ἀρκτικώτερα· ὥσθ' ὁ δι' ἐκείνων ἄγων ἐπὶ τὴν Μαιῶτιν τὸν Τάναϊν, εἶτ' ἐπιστρέφων ἐπ' αὐτὴν, (αἱ γὰρ ἐκβολαὶ φανερῶς ἐν τοῖς προσαρκτίοις μέρεσι τῆς λίμνης δείκνυνται, καὶ τούτοις ἑωθινωτάτοις) πλαστὸς ἂν τις εἴη καὶ ἀπέραντος λόγος. Ὡς δ' αὔτως ἀπέραντος καὶ ὁ διὰ τοῦ Καυκάσου πρὸς ἄρκτον φήσας ῥεῖν, εἶτ' ἐπιστρέφειν εἰς τὴν Μαιῶτιν· εἴρηται γὰρ καὶ τοῦτο. Ἀπὸ μέντοι τῆς ἀνατολῆς οὐδεὶς εἴρηκε τὴν ῥύσιν· καὶ γὰρ εἰ ἔρρει οὕτως, οὐκ ἂν ὑπεναντίως τῷ Νείλῳ, καὶ τρόπον τινὰ
pag. 108. κατὰ διάμετρον ῥεῖν αὐτὸν ἀπεφαίνοντο οἱ χαριέστεροι, ὡς ἂν ἐπὶ [n] ταὐτοῦ μεσημβρινοῦ παρακειμένου τινὸς τῆς ῥύσεως οὔσης ἑκατέρῳ ποταμῷ.

Ἤτε

m) οἱ δὲ] Sic optime Stroz. Venet. vulgo ὁ δὲ. n) ταὐτοῦ] Sic lego cum Casaub. Codd. et Tyrwhitt. p. 8.

inter ea loci Tyram, Borysthenem et Hypanim magna flumina in Pontum defluere, alter iuxta Istrum, altri iuxta Tanaim aequalibus spatiis meantes. Et cum neque Tyrae fontes visi sint, neque Borysthenis, neque Hypanis, multo magis ignota erunt quae sunt his septentrionaliora. Is itaque qui Tanaim per eos ad Maeotin perducit, ac deinde ad eam revertitur (nam ostia perspicue in septentrionalibus paludis partibus, iisque maxime orientalibus, monstrantur) falsam et infirmam profert sententiam. Non minus ineptum et hoc est quod et ipsum dicitur a nonnullis, Tanain per Caucasum labi versus septentrionem, inde ad Maeotidem reverti. Ab ortu quidem nemo eum fluere dixit, hac enim ratione non adversus Nilo iret et quodam modo e regione ad lineam, quod de eo meliores autores affirmant, ut quasi in eodem meridiano utriusque fluminis defluxus intelligeretur.

Prae-

ἰ τε τῦ μήκυς τῆς οἰκυμένης μέτρησις, κατὰ λλήλυ τῷ ἰσημερινῷ ἐστιν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἐπὶ ὕτως ἐκτέταται, ὥστε καὶ τῶν ἠπείρων ἑκάστης δεῖ λαμβάνειν τὸ μῆκος μεταξὺ μεσημβρινῶν κείμενον. Τά τε μέτρα τῶν μήκων σταδιασμοὶ οὓς θηρεύομεν, ἢ δι' αὐτῶν ἐκείνων ἰόντες, ἢ αραλλήλων ὁδῶν, ἢ πόρων. Ὁ δὲ τῦτον ἀφεὶς ρόπον καινὸν εἰσάγει p) τὸ μεταξὺ τῆς τε θερινῆς λῆς καὶ τῆς ἰσημερινῆς τμῆμα τι τῦ ἀρκτικῦ κλίυ. Πρὸς δὲ τὰ ἀμετάπτωτα ὐδεὶς κανόσι ιέτροις χρῆται τοῖς μεταπτώτοις ὐδὲ τοῖς κατ' ι καὶ ἄλλην σχέσιν λεγομένοις πρὸς τὰ καθ' καὶ διαφορὰν οὐκ ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν μῆκος ίπτωτον, καὶ καθ' αὐτὸ λέγεται· ἀνατολὴ δ' ρινὴ καὶ δύσις, ὡς δ' αὔτως χειμερινή τε καὶ ἰ, ὐ q) καθ' αὐτὴν, ἀλλὰ πρὸς ἡμᾶς· ἡμῶν δ' ἄλλοτ'

) δεῖ] Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo δή. p) τὸ — τι τῦ ἀρκτ.] ita cum Tyrwhitt. lego. vulgo τὸν — τμήματ. q) καθ' αὐτήν] Stroz. καθ' αὐτό.

eterea longitudinis ha- terrae menfura con- in linea quae aequa- arallela eft: quoniam ipfa terra in longum iodo porrecta eft, et- fingularum continentis m longitudo inter duos ianos fita fic eft fumen- t menfurae longitudi funt ftadiorum certi ri defcriptiones, quas ıur, vel ipfas longitu- peragrando, vel par- earum itinera atque tus. At ille hoc omiffo , novum introducit, inter ortum aeftivum et aequinoctialem, femicirculi feptentrionalis fegmentum. Atqui ad res immutabiles nemo normas et menfuras adhibuerit mutabiles, neque iis quae fubinde aliter aliterque habere poffunt, utatur in iis tractandis quae per fe funt, neque varietatem admittunt. Caeterum longitudo immutabilis eft, ac per fe intelligitur: contra aequinoctialis ortus et interitus, itemque hybernus et aeftivus, non per fe, fed noftri refpectu: et nobis hinc inde proficiscen-

ἄλλοτ' ἄλλῃ μεταχωρούντων, ἄλλοτ' ἄλλοι τόποι καὶ δύσεων εἰσὶ, καὶ ἀνατολῶν ἰσημερινῶν τε καὶ τροπικῶν· τὸ δὲ μῆκος μένει ταυτὸν τῆς ἠπείρȣ. Τάναϊν μὲν ȣ̓͂ν καὶ Νεῖλον ȣ̓κ ἄτοπον πέρας ποιεῖσθαι, θερινὴν δ' ἀνατολὴν ἢ ἰσημερινὴν καινόν.

Προπεπτωκυίας δὲ τῆς Εὐρώπης ἄκραις πλείοσι, βέλτιον μὲν ȣ̓͂τος εἴρηκεν Ἐρατοσθένȣς περὶ αὐτῶν, ȣ̓́πω δὲ ἱκανῶς. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ τρεῖς ἔφη, τὴν ἐπὶ τὰς ςήλας καθήκȣσαν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰβηρία καὶ τὴν ἐπὶ τὸν πορθμὸν, ἐφ' ἧς ἡ Ἰταλία, καὶ τρίτην τὴν κατὰ Μαλέας, ἐφ' ἧς τὰ μεταξὺ τȣ͂ Ἀδρίȣ, καὶ τȣ͂ Εὐξείνȣ πάντ' ἔθνη, καὶ τȣ͂ Τανάϊδος. Οὗτος δὲ τὰς μὲν δύο τὰς πρώτας ὁμοίως ἐκτίθεται· τρίτην δὲ τὴν κατὰ Μαλέαν καὶ Σούνιον, ἐφ' ἧς ἡ Ἑλλὰς πᾶσα καὶ ἡ Ἰλλυρὶς καὶ τῆς Θρᾴκης τινα, τετάρτην δὲ τὴν κατὰ τὴν Θρᾳκίαν χεῤῥόνησον, ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὸν Σηςὸν καὶ Ἄβυδον ςενὰ· ἔχȣσι δ' αὐτὴν Θρᾷκες· πέμπτην δὲ τὴν κατὰ τὸν Κιμμερικὸν βόσπορον καὶ τὸ

centibus, alias alio loco oribus occasibusque cum aequinoctialibus tum tropicis obtingunt, manente eadem semper terrae habitatae longitudine. Quare Tanain et Nilum pro terminis ponere absurdum non est, aestivum autem vel aequinoctialem ortum, insolens.

At enim cum Europa pluribus procurrat promontoriis, Polybius de his rectius quam Eratosthenes, non tamen quantum sufficeret dixit. Eratosthenes enim tria retulit, unum quod ad columnas pertinet, in quo sita est Hispania: secundum ad fretum, in quo Italia: tertium ad Maleam, in quo omnes gentes incolant quae sunt inter Adriam, Euxinum mare, et Tanain. Polybius autem duo quidem priora eodem modo refert: tertium autem inter Maleam et Sunium, in quo Graecia universa, Illyricum, et quaedam Thraciae partes: quartum peninsulam Thraciae contiguam, ad quam sunt fauces inter Sestum et Abydum, obtinetur autem a Thracibus: quintum ad Cimmerium bosporum et os Maeo-

τὸ ϛόμα τῆς Μαιώτιδος. Τὰς μὲν ἒν δύο τὰς πρώτας δοτέον. Ἁπλοῖς γάρ τισι περιλαμβάνονται κόλποις, ἡ μὲν τῷ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῦ ἱερῦ ἀκρωτηρίυ, ἐν ᾧ τὰ Γάδειρα, καὶ τῷ μεταξὺ ϛηλῶν καὶ τῆς Σικελίας πελάγει· ἡ δὲ τύτῳ τὲ καὶ τῷ Ἀδρίᾳ· καίτοι ἥγε τῶν Ἰαπύγων ἄκρα παρεμπίπτυσα, καὶ τὴν Ἰταλίαν δικόρυφον ποιῦσα ἔχει τινὰ pag. 109. ἀντέμφασιν· αἱ λοιπαὶ δ' ἔτι ἐναργέϛερον ποικίλαι καὶ πολυμερεῖς ὖσαι ζητῦσιν ἄλλην διαίρεσιν. Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ ἡ εἰς ἓξ διαίρεσις τὴν ὁμοίαν ἔνϛασιν ἀκολύθως ταῖς ἄκραις διειλημμένη. Ποιησόμεθα δ' ἡμεῖς ἐν τοῖς καθ' ἕκαϛα τὴν προσήκυσαν ἐπανόρθωσιν καὶ τύτων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔν τε τῇ Εὐρώπῃ διημάρτηται, καὶ ἐν τῇ τῆς Λιβύης περιοδίᾳ. Νῦν δ' ἀρκέσει ταῦτα λεχθέντα πρὸς τοὺς πρὸ ἡμῶν, ὅσυς ᾠήθημεν ἱκανὺς εἶναι παρατεθέντας ἐκμαρτυρεῖν ἡμῖν, ὅτι δικαίως προειλόμεθα καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ τῦτο ἔργον, τοσαύτης ἐπανορθώσεως καὶ προσθήκης δεόμενον.

ΚΕΦ.

Maeotidis. Horum duo quidem prima concedenda ſunt. Simplicibus enim quibusdam includuntur ſinubus, primum eo qui eſt inter Calpen et Sacrum promontorium, in quo ſinu Gades ſunt, tum pelago, quod eſt inter Columnas et Siciliam, ſecundum hoc ipſo, et Adria, quamvis Iapygium promontorium intercidens, et Italiae verticem in duos ſecans quaſi mucrones, nonnihil videtur refragari: reliqua autem cum manifeſto varia ſint, multisque partibus divulſa, aliam requirunt diſtinctionem. Eodem modo etiam diviſio ſecundum promontoria in ſex partes eidem reprehenſioni obnoxia eſt. Nos autem ſingula perſequentes, ſuis locis et haec corrigemus, et quae alia ab illo ſunt in Europae Africaeque deſcriptione errata. In praeſentia nobis ſufficiet haec dixiſſe adverſum eos qui ante nos fuerunt, quibus productis arbitrati ſumus contentos nos poſſe eſſe ad teſtificandum, recte nos quoque opus hoc ſuſcepiſſe, tanta correctione et additione indigens.

CAP.

ΚΕΦ. Ε.

Ἐπεὶ δὲ τοῖς πρὸς ἐκείνους λόγοις συνεχής ἐστιν ἡ ἐγχείρησις τῆς ἡμετέρας ὑποσχέσεως, λαβόντες ἀρχὴν ἑτέραν λέγωμεν, ὅτι δεῖ τὸν χωρογραφεῖν ἐπιχειροῦντα, πολλὰ τῶν φυσικῶς τε καὶ μαθηματικῶς λεγομένων ὑποθέσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ὑπόνοιάν τε καὶ πίστιν τὰ ἑξῆς πραγματεύεσθαι. Εἴρηται γὰρ, ὅτι οὐδ᾽ οἰκοδόμος, οὐδ᾽ ἀρχιτέκτων οἰκίαν ἢ πόλιν ἱδρύσαι καλῶς οἷός τε γένοιτ᾽ ἂν, ἀπρονοήτως ἔχων κλιμάτων τε τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν καὶ σχημάτων τε καὶ μεγεθῶν καὶ θάλπους καὶ ψύχους, καὶ ἄλλων τοιούτων· μή τι γε τὴν ὅλην οἰκουμένην τοποθετῶν. Αὐτὸ γὰρ τὸ εἰς ἐπίπεδον γράφειν ἐπιφάνειαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, τά τε Ἰβηρικὰ, καὶ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ τὰ μέσα τούτων, καὶ μηδὲν ἧττον δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἀφορίζειν, καὶ μεσουρανήσεις, ὡς ἂν κοινὰς πᾶσι· τῷ μὲν προεπινοήσαντι τὴν τοῦ οὐρανοῦ διάθεσίν τε καὶ κίνησιν, καὶ

CAP. V.

Quoniam vero iis quae contra illos disputavimus continuo apponenda est nostri promissi aggressio, alio sumto exordio dicimus, eum qui regiones describere animum induxerit, eorum quae physice et mathematice dicuntur multa pro veris sumere atque ponere debere, et ad eorum sententiam atque fidem reliqua tractando accommodare. Dictum est enim, neque aedificatorem neque architectum posse urbem domumve recte constituere, qui non prius de coelestibus inclinationibus, figuris, magnitudinibus, frigore, caloreque et aliis id genus rebus rationes subduxerit: nedum res absque horum praenotione successura sit ei, qui totius terrae habitatae locorum descriptionem instituit. Hoc ipsum enim in unam eandemque superficiem describere Hispaniam, Indiam, atque in medio horum quae iacent, nihiloque tamen minus definire ortus, occasus, et appulsus ad medium coelum, utpote omnibus communes: id quidem illi qui coeli constitutionem ac motum animo anticipavit, intelligit

καὶ λαβόντι ὅτι σφαιρικὴ μέν ἐστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν
τῆς γῆς ἐπιφάνεια, πλάττεται δὲ νῦν ἐπίπεδος πρὸς
τὴν ὄψιν, γεωγραφικὴν ἔχει τὴν παράδοσιν· τῷ δ'
ἄλλως, οὐ γεωγραφικήν. Οὐ γὰρ ὥσπερ διὰ πεδίων
ἰοῦσι μεγάλων, οἷον τῶν Βαβυλωνίων, ἢ διὰ πελάγους,
παρίσταται τὰ πρόσω πάντα, καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐκ
πλαγίων ἐπίπεδα, καὶ οὐδεμίαν ἀντέμφασιν παρέχει
πρὸς τὰ οὐράνια, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου κινήσεις καὶ σχέσεις
πρὸς ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων· οὕτω καὶ γεωγρα-
φοῦσιν ἀεὶ δεῖ παρίστασθαι τὰ ὅμοια. Ὁ μὲν γὰρ
πελαγίζων, καὶ ὁδεύων διὰ χώρας πεδιάδος, κοιναῖς
τισὶ φαντασίαις ἄγεται, καθ' ἃς καὶ ὁ ἀπαίδευτος
καὶ ὁ πολιτικὸς ἐνεργεῖ ταυτά, ἄπειρος ὢν τῶν οὐρα-
νίων, καὶ τὰς πρὸς ταύτας ἀντεμφάσεις ἀγνοῶν.
ἀνατέλλοντα μὲν γὰρ ὁρᾷ τὸν ἥλιον καὶ δύνοντα καὶ pag. 110.
μεσουρανοῦντα· τίνα δὲ τρόπον, οὐκ ἐπισκοπεῖ· οὐδὲ
γὰρ χρήσιμον αὐτῷ πρὸς τὸ προκείμενον, ὥσπερ οὐδὲ
τὸ

ligitque re ipſa ſuperficiem terrae eſſe globoſam, nunc autem viſus gratia planam fingi, ad doctrinam geographicam ſibi comparandam conducit, non autem illi, qui earum notionum expers eſt. Non enim quemadmodum per magnos ambulantibus campos, quales ſunt Babylonii, aut altum navigantibus, omnia quae ante ac poſt eos ſunt vel ex obliquo ſita, plana videntur, nullamque offerunt diverſitatem apparitionis rerum coeleſtium, motuumque ſolis et reliquorum ſiderum, eorumque reſpectuum ad nos: non, inquam, eodem modo ſemper geographis haec apparere debent. Qui enim per altum vehitur, aut per campeſtria iter facit, is communibus quibusdam utitur viſis, quae ſecuti et ineruditus et civilis homo eodem modo agunt, ignarus uterque rerum coeleſtium, et quae his viſis repugnant apparentiae inſcius. Cernit enim ſolem oriri, ad medium coeli evehi, et occidere: quo modo autem ea fiant, non conſiderat, cum id ei ad propoſitum nihil conducat ſuum, ſicut ne hoc quidem, utrum

τὸ παράλληλον ἑϛάναι τῷ παρεϛῶτι, ἢ μή· τάχα δ' ἐπισκοπεῖ μὲν ἄν τι, δόξει δ' ἐν τοῖς μαθηματικῶς λεγομένοις, καθάπερ οἱ ἐπιχώριοι· ἔχει γὰρ ὁ τόπος τοιαῦτα διαπτώματα. Ὁ δὲ γεωγραφικὸς οὐκ ἐπιχωρίῳ γεωγραφεῖ, οὐδὲ πολιτικῷ τοιούτῳ, ὅς τις μηδὲν ἐφρόντισε τῶν λεγομένων ἰδίως μαθημάτων· οὐδὲ γὰρ θεριϛῇ καὶ σκαπανεῖ, ἀλλὰ τῷ πεισθῆναι δυναμένῳ τὴν γῆν ἔχειν οὕτω τὴν ὅλην, ὡς οἱ μαθηματικοὶ φασὶ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τὴν τοιαύτην. κελεύει τε τοῖς προσιοῦσιν, ἐκεῖνα προενθυμηθεῖσι τὰ ἑξῆς ἐφορᾷν· ἐκείνοις γὰρ τὰ ἀκόλουθα [illegible]ῖν, ὥϛτε μᾶλλον ποιήσασθαι τῶν παραδιδομένων ἀσφαλῆ τὴν χρῆσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἂν ἀκούωσι μαθηματικῶς· τοῖς δ' ἄλλως ἔχουσιν, οὔ φησι γεωγραφεῖν.

[r] Τὸν δὲ μὴν γεωγραφοῦντα [s] πιϛεῦσαι δεῖ περὶ τῶν ἐχόντων αὐτῷ τάξιν ἀρχῆς, τοῖς ἀναμετρήσασι τὴν

r) Τὸν δὲ μὴν] τὸν μὲν δὴ Venet. s) πιϛεῦσαι δεῖ] π. δὴ Reg.

utrum cum adstante parallelus sit necne: atque ut fortassis aliquid consideret, tamen de rebus mathematicis eam sequetur sententiam, quae est eius loci incolarum; cuilibet enim loco propriae quaedam sunt opiniones. Geographus vero suas descriptiones non incolae loci accommodat, aut tali civili viro, qui nihil curet ea quae proprie dicuntur mathemata. Non enim fossori scribit, aut messori, sed ei cui possit persuaderi totius terrae eam esse, qualem tradunt mathematici, conditionem, et reliqua ad propositum hoc pertinentia, iubetque eos qui accedunt ad se, istis hypothesibus consideratis reliqua animadvertere, quae istis consequentia sit dicturus: ut auditores eo tutius iis quae traduntur uti possint, si mathematice audiant: aliter affectis se Geographiam tradere negat.

Enimvero terrae descriptionem moliens de iis, quae principii locum obtinent, geometris credat necesse est, totam

τὴν ὅλην γῆν γεωμέτραις, τέτες δὲ τοῖς ἀςρονομικοῖς, ἐκείνες δὲ τοῖς Φυσικοῖς. Ἡ δὲ Φυσικὴ ἀρετή τις· τὰς δ᾽ ἀρετὰς ἀνυποθέτες Φασὶν ἐξ αὐτῶν ἠρτημένας, καὶ ἐν αὐταῖς ἐχέσας τάς τε ἀρχὰς, καὶ τὰς [t] περὶ πάντων πίςεις. Τὰ μὲν ὖν παρὰ τῶν Φυσικῶν δεικνύμενα τοιαῦτα ἐςί· σΦαιροειδὴς μὲν ὁ κόσμος, καὶ ὁ ὐρανός· ἡ ῥοπὴ δ᾽ ἐπὶ τὸ μέσον τῶν βαρέων· περὶ τῦτο τὲ συνεςῶσα ἡ γῆ σΦαιροειδῶς, ὁμόκεντρος μὲν τῷ ὐρανῷ μένει καὶ αὕτη, καὶ ὁ δι' αὐτῆς ἄξων καὶ τῦ ὐρανῦ μέσυ τεταμένος. ὁ δ᾽ οὐρανὸς περιΦέρεται περί τε αὐτὴν, καὶ περὶ τὸν ἄξονα ἀπ᾽ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ ἀπλανεῖς ἀςέρες ὁμοταχεῖς [u] τῷ πόλῳ. οἱ μὲν ὖν ἀπλανεῖς ἀςέρες κατὰ παραλλήλων Φέρονται κύκλων· παράλληλοι δ᾽ εἰσὶ γνωριμώτατοι ὅ, τε ἰσημερινὸς καὶ οἱ τροπικοὶ δύο, καὶ οἱ ἀρκτικοί· οἱ δὲ πλάνητες ἀςέρες, καὶ ἥλιος, καὶ σελήνη, κατὰ λοξῶν τινῶν τῶν τεταμένων ἐν τῷ ζωδιακῷ.

t) περὶ πάντων] περὶ τέτων Vat. B. u) τῷ πόλῳ] Mss. Caf. τῷ ὅλῳ quod Breguign. vulgari praefert.

totam dimenſis terram: geometrae Aſtronomis fidem habeant oportet, hique phyſicis. Porro autem phyſica virtus quaedam eſt ſive profeſſio: quod genus cognitionis aiunt hypotheſibus aliunde pendentibus carere aptum ex ſe, et in ſeipſo habens principia, et ea quibus fidem ſuis propoſitis conciliet. At phyſico demonſtrata fere haec ſunt: mundum eſſe globi forma, itidemque coelum, gravia ad medium ferri, circa hoc terram conſtitutam eſſe globi in morem, idemque cum coelo habere centrum, ſicut et axem per ipſam mediam ac coelum medium productum: coelum circa terram et axem circumagi ab ortu ad occaſum, cumque eo etiam fixas ſtellas, iisdem ſemper a polo intervallis: atque has inerrantes ſtellas parallelos ſua converſione deſcribere circulos, quorum notiſſimi ſunt aequinoctialis, duo tropici, et arctici: errantes autem ſeu vagas ſtellas, ſolemque, et lunam obliquis ferri circuitibus, qui in Zodiaco deſcribantur

διακῶ. Τούτοις δὲ πιςεύσαντες ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν, οἱ ἀςρονομικοὶ τὰ ἑξῆς πραγματεύονται, κινήσεις, καὶ περιόδους, καὶ ἐκλείψεις, καὶ μεγέθη, καὶ ἀποςάσεις, καὶ ἄλλα μυρία· ὡς δ' αὔτως οἱ τὴν γῆν ὅλην ἀναμετροῦντες γεωμέτραι x) προςίθενται τὰς τῶν ἀςρονομικῶν, καὶ τῶν φυσικῶν δόξας, τὰς δὲ τῶν γεωμετρῶν πάλιν οἱ γεωγράφοι.

pag. 111. Πεντάζωνον μὲν γὰρ ὑποθέσθαι δεῖ τὸν οὐρανὸν, πεντάζωνον δὲ τὴν γῆν, ὁμωνύμους δὲ καὶ τὰς ζώνας τὰς κάτω ταῖς ἄνω· τὰς δ' αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς εἰς τὰς ζώνας διαιρέσεως. Διορίζοιντο δ' ἂν αἱ ζῶναι κύκλοις παραλλήλοις τῷ ἰσημερινῷ γραφομένοις ἑκατέρωθεν αὐτοῦ· δυσὶ μὲν τοῖς ἀπολαμβάνουσι τὴν διακεκαυμένην· δυσὶ δὲ τοῖς μετὰ τούτους οἳ πρὸς μὲν τῇ διακεκαυμένῃ τὰς εὐκράτους δύο ποιοῦσι· πρὸς δὲ ταῖς εὐκράτοις τὰς κατεψυγμένας. Ὑποπίπτει δ' ἑκάςῳ τῶν οὐρανίων κύκλων ὁ ἐπὶ γῆς ὁμώνυμος αὐτῷ, καὶ ἡ ζώνη δὲ ὡσαύτως τῇ ζώνῃ. Εὐκράτους μὲν

x) προςτίθενται τὰς] πρ. ταῖς Reg.

bantur. His fidem adhibentes aut omnibus aut parti eorum aftronomi reliqua pertractant de motibus, revolutionibus, defectibus, magnitudine, intervallis, aliisque fexcentis. Similiter geometrae totam dimetientes terram affumunt aftronomorum et phyficorum decreta, rurfumque geometrarum geographi.

Ponendum eft enim coelum quinque zonis effe diftinctum, itemque terram, et fuperiores zonas inferiorum effe cognomines: caufas huius diftinctionis demonftravimus. Diftingui autem poffint zonae circulis aequinoctiali parallelis et ab utraque eius parte defcriptis, quorum duo torridam includant zonam, duobus aliis et his ipfis temperatas conftituentibus, quas fequuntur frigidae. Subiacet autem cuivis coelefti circulo terreftris, et zonae zona. Temperatas vocant

μὲν ὖν φασὶ τὰς οἰκεῖσθαι δυναμένας· ἀοικήτους δὲ τὰς ἄλλας, τὴν μὲν διὰ καῦμα, τὰς δὲ διὰ ψύχος. Τὸν δ' αὐτὸν τρόπον [y] καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς εἰσὶν ἀρκτικοὶ, διορίζουσιν ὁμωνύμως τοῖς ἄνω τοὺς ἐπὶ γῆς ποιοῦντες, καὶ τοὺς ἑκάστοις ὑποπίπτοντας. Τοῦ δ' ἰσημερινοῦ δίχα τέμνοντος τὸν ὅλον οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν ἀνάγκη διαιρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ ἰσημερινοῦ. Καλεῖται δὲ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τὸ μὲν βόρειον, τὸ δὲ νότιον· οὕτως δὲ καὶ τῆς διακεκαυμένης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κύκλου δίχα διῃρημένης, τὸ μέν ἐστι βόρειον αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ νότιον· δῆλον δ' ὅτι καὶ τῶν εὐκράτων ζωνῶν ἡ μέν ἐστι βόρειος, ἡ δὲ νότιος ὁμωνύμως τῷ ἡμισφαιρίῳ ἐν ᾧ ἐστι. καλεῖται δὲ βόρειον μὲν ἡμισφαίριον, τὸ τὴν εὔκρατον ἐκείνην περιέχον, ἐν ᾗ ἐπὶ τὴν δύσιν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς βλέποντι, ἐν δεξιᾷ μὲν

y) καὶ περὶ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν ἀρκτικῶν, παρ' οἷς] ita scribo cum omnib. Codd. vulgo καὶ περὶ τῶν ἀρκτικῶν καὶ τῶν τροπικῶν.

vocant eas, quae habitari possunt, reliquas inhabitatas, unam ob aestum, duas propter frigus. Eodem modo etiam de tropicis et arcticis circulis constituunt, in iis nempe regionibus quae circulos admittunt arcticos, circulos hosce eiusmodi nominis facientes atque eos qui in coelo sunt, iisque singulis suppositos. Cum autem aequator coelum in duas aequales partes dividat, necesse est terram quoque a suo aequatore eundem in modum dividi. Vocatur autem hemisphaeriorum et coelestium et terrestrium alterum septentrionale, alterum meridionale: itemque torridae ab eodem circulo in duas divisae partes altera septentrionalis dicitur, altera meridionalis; et in promptu est, temperatarum zonarum utramque ab hemisphaerio suo denominari, alteram septentrionalem, meridionalem alteram. Septentrionale porro hemisphaerium id vocatur, quod zonam temperatam eam continet, in qua, si ab ortu ad occasum spectes, ad dextram polus est,

μέν ἐςιν ὁ πόλος, ἐν ἀρισερᾷ δ᾽ ὁ ἰσημερινός· ἢ ἐν ᾧ πρὸς μεσημβρίαν βλέπȣσιν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐςι δύσις, ἐν ἀριςερᾷ δ᾽ ἀνατολή· νότιον δὲ τὸ ἐναντίως ἔχον· ὥςτε δῆλον ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν θατέρῳ τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ βορείῳ γε· ἀμφοτέροις δ᾽ ȣ̓χ οἷόν τε. μέσον γὰρ μεγάλοι ποταμοὶ, ὠκεανὸς μὲν πρῶτα, ἔπειτα ἡ διακεκαυμένη. ȣ̓́τε δὲ ὠκεανὸς ἐν μέσῳ τῆς καθ᾽ ἡμᾶς οἰκȣμένης ἐςὶ τέμνων ὅλην, οὔτ᾽ οὖν διακεκαυμένον χωρίον· ȣ̓δὲ δὴ μέρος αὐτῆς εὑρίσκεται τοῖς κλίμασιν ὑπεναντίως ἔχον τοῖς λεχθεῖσιν ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ.

Λαβὼν οὖν ταῦθ᾽ ὁ γεωμέτρης, προσχρησάμενος τοῖς γνωμονικοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τοῦ ἀςρονομικȣ̃ δεικνυμένοις, ἐν οἷς οἵ τε παράλληλοι τῷ ἰσημερινῷ εὑρίσκονται οἱ καθ᾽ ἑκάςην τὴν οἴκησιν, καὶ οἱ πρὸς ὀρθὰς τέμνοντες τούτȣς, γραφόμενοι δὲ διὰ τῶν πόλων, καταμετρεῖ τὴν μὲν οἰκήσιμον ἐμβατεύων, τὴν δ᾽ ἄλλην ἐκ τȣ̃ λόγȣ τῶν ἀποςάσεων. ȣ̓́τω δ᾽ ἂν εὑρίσκοι πόσον ἂν εἴη τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μέχρι πόλȣ

est, ad finiſtram aequator, aut in quo verſus meridiem intuenti ad dextram occaſus eſt, ad ſiniſtram ortus: meridionale contraria omnia habet. Liquet ergo, nos in altero hemiſphaeriorum eſſe, videlicet ſeptentrionali: non enim poſſumus in utroque eſſe. In medio enim magni fluvii ſunt, et oceanus, deinde zona torrida. Neque vero oceanus, qui terram in duas dividit partes, in medio eſt noſtrae habitatae terrae; neque regio aduſta, neque pars eius invenitur contrario modo ſeſe habens climatibus iis, quae in boreali dicuntur temperata.

Haec ſumens geometra, et adhibens gnomonica, aliaque ab aſtronomo demonſtrata, quibus in una quavis regione reperiuntur paralleli aequinoctiali, et hos ad angulos rectos qui ſecant per polos ducti, dimetitur habitatam terram peragrans, et non habitatam ratione intervallorum: atque hoc modo indagare poteſt quantum ſpatii ſit ab aequinoctiali ad polum, qui

πόλȣ, ὅπερ ἐςὶ τεταρτημόριον τȣ̃ μεγίςȣ κύκλȣ τῆς Pag. 112.
γῆς· ἔχων δὲ τοῦτο, ἔχει καὶ τὸ τετραπλάσιον αὐτȣ̃·
τοῦτο δ' ἐςὶν ἡ περίμετρος τῆς γῆς. Ὥσπερ ȣ̃ν ὁ
μὲν τὴν γῆν ἀναμετρῶν παρὰ τοῦ ἀςρονομοῦντος
ἔλαβε τὰς ἀρχὰς, ὁ δὲ ἀςρονόμος παρὰ τοῦ Φυσικȣ̃·
τὸν αὐτὸν τρόπον χρὴ καὶ τὸν γεωγράφον παρὰ τοῦ
ἀναμεμετρηκότος ὅλην τὴν γῆν ὁρμηθέντα, πιςεύ-
σαντα τούτῳ, καὶ οἷς ἐπίςευσεν οὗτος, πρῶτον μὲν
ἐκθέσθαι τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκȣμένην πόση τίς, καὶ
ποία τὸ σχῆμα, καὶ τὴν φύσιν οἵα ἐςι, καὶ πῶς
ἔχȣσα πρὸς τὴν ὅλην γῆν· ἴδιον γὰρ τοῦτο τοῦ γεω-
γράφȣ. ἔπειτα περὶ τῶν καθ' ἕκαςα, τῶν τε κατὰ
γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ποιήσασθαι τὸν προσή-
κοντα λόγον· παρασημαινόμενον ὅσα μὴ ἱκανῶς
εἴρηται τοῖς πρὸ ἡμῶν, τοῖς μάλιςα πεπιςευμένοις
ἀρίςοις γεγονέναι περὶ ταῦτα.

Ὑποκείσθω δὴ σφαιροειδὴς ἡ γῆ, σὺν τῇ θαλάτ-
τῃ, μίαν, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν ἴσχȣσα τοῖς
πελάγεσι. συγκρύπτοιτο γὰρ ἂν τὸ ἐξέχον τῆς
T 5 γῆς

qui est quadrans maximi eorum qui in terra describuntur circuli: quo cognito, quadruplum eius, videlicet terrestris globi ambitum, non ignorabit. Quemadmodum ergo is qui terram dimetitur ab astronomo principia mutuatur, et a physico astronomus, ita par est geographum pro certis acceptis iis quae terrae mensor tradit, ac pro certo habuit, primum exponere nostra habitata terra quanta sit, qua figura, qua natura, quam rationem ad totam terrae molem obtineat: hoc enim proprium est geographi, deinde singulatim de omnibus terra marique se offerentibus pro re disserere, simulque indicare ubi non satis explicata ea sunt ab iis, qui nobis aetate priores in hoc genere scribendi primas laudis partes tulerunt.

Hoc ergo pro certo positum sit, terram globum esse cum mari, eandemque obtinere cum altis maribus superficiem. Nam quae partes terrae eminent, eae in tanta mole

γῆς ἐν τῷ τοσούτῳ μεγέθει μικρὸν ὂν καὶ λανθάνειν δυνάμενον· ὥς τε τὸ σφαιροειδὲς ἐπὶ τούτων, οὐχ ὡς ἂν ἐκ τόρνου φαμὲν, οὐδ' ὡς ὁ γεωμέτρης, πρὸς λόγον· ἀλλὰ πρὸς αἴσθησιν, καὶ ταύτην παχυτέραν. Νοείσθω δὴ πεντάζωνος, καὶ ὁ ἰσημερινὸς τεταμένος ἐν αὐτῇ κύκλος, καὶ ἄλλος τούτῳ παράλληλος, ὁρίζων τὴν κατεψυγμένην ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ, καὶ διὰ τῶν πόλων τὶς τέμνων τούτους πρὸς ὀρθάς. Τοῦ δὴ βορείου ἡμισφαιρίου δύο περιέχοντος τεταρτημόρια τῆς γῆς, ἃ ποιεῖ ὁ ἰσημερινὸς πρὸς τὸν διὰ τῶν πόλων, ἐν ἑκατέρῳ τούτων ἀπολαμβάνεται τετράπλευρον χωρίον, οὗ ἡ μὲν βόρειος πλευρὰ, ἥμισυ τοῦ πρὸς τῷ πόλῳ παραλλήλου ἐστίν· ἡ δὲ νότιος τοῦ ἰσημερινοῦ ἥμισυ· αἱ δὲ λοιπαὶ πλευραὶ τμήματά εἰσι τοῦ διὰ τῶν πόλων, ἀντικείμενα ἀλλήλοις, ἴσα τὸ μῆκος· ἐν θατέρῳ δὴ τῶν τετραπλεύρων τούτων (ὁποτέρῳ δ' οὐδὲν ἂν διαφέρειν δόξειεν,) ἱδρῦσθαι φαμὲν τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην, περίκλυστον θαλάττῃ, καὶ ἐοικυῖαν νήσῳ. Εἴρηται γὰρ, ὅτι καὶ τῇ

mole occultantur, neque obſervantur: itaque globi forma hoc loco non ad tornum exigi, aut qualis in geometria definitur, intelligi debet: ſed qualis ſenſu, neque eo accuratiſſimo percipitur. Intelligatur etiam quinque zonis diſtincta, et deſcriptus in ea aequinoctialis circulus, aliusque huic parallelus, frigidam in hemiſphaerio ſeptentrionali zonam definiens, tum alius a polis ductus, hos ad angulos rectos ſecans. Cum ergo ſeptentrionale hemiſphaerium duos terrae quadrantes complectatur, circulo per polos acto et aequinoctiali terminatos, in utroque horum figura quatuor contenta lateribus concipitur, cuius ſeptentrionale latus dimidium eſt paralleli verſus polum, meridionale ſemiſſis aequinoctialis, reliqua ſunt ſegmenta circuli per polos acti oppoſita invicem et aequalia. In altero igitur horum quadrangulorum (nihil refert utrorum) ſitam dicimus terram quam incolimus, mari ambitam, inſulaeque ſimilem. Iam dictum eſt, ſenſu

τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ λόγῳ δείκνυται τοῦτο. Εἰ δ' ἀπιστεῖ τις τῷ λόγῳ τούτῳ, διαφέροι ἂν πρὸς τὴν γεωγραφίαν οὐδέν, z νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ ἐκ τῆς πείρας ἐλάβομεν τούτῳ συγχωρεῖν, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ἑκατέρωθεν περίπλους ἐστὶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας, πλὴν ὀλίγων τῶν μέσων χωρίων· ταῦτα δ' οὐ διαφέρει θαλάττῃ περατοῦσθαι, ἢ γῇ ἀοικήτῳ· ὁ γὰρ γεωγραφῶν ζητεῖ τὰ γνώριμα μέρη τῆς οἰκουμένης εἰπεῖν, τὰ δ' ἄγνωστα ἐᾶν, καθάπερ καὶ τὰ ἔξω αὐτῆς. Ἀρκέσει pag. 113.
δ' ἐπιζεύξασιν εὐθεῖαν γραμμὴν ἐπὶ τὰ ὕστατα σημεῖα τοῦ ἑκατέρωθεν παράπλου, τὸ πᾶν ἐκπληρῶσαι σχῆμα τῆς λεγομένης νήσου.

Προκείσθω δὲ ἡ μὲν νῆσος ἐν τῷ λεχθέντι τετραπλεύρῳ. Δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ μέγεθος αὐτῆς τὸ φαινόμενον, ἀφελόντας ἀπὸ μὲν τοῦ ὅλου μεγέθους τῆς γῆς τὸ ἡμισφαίριον τὸ καθ' ἡμᾶς· ἀπὸ δὲ τούτου τὸ ἥμισυ, ἀπὸ δ' αὖ τούτου πάλιν τὸ τετράπλευρον, ἐν ᾧ δὴ κεῖσθαι τὴν οἰκουμένην φαμέν. Ἀνάλογον δὲ καὶ

περὶ

z) νῆσον ποιεῖν, ἢ ὅπερ — συγχωρεῖν] ita Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ν. ποιεῖν ὅπερ — συγχωρῶν.

su et ratiocinatione id demonstrari. Si quis autem huic ratiocinationi fidem derogat, nihil interest geographiae, sive insulam facias, sive quod experientia constat dicas, et ab ortu eam utrinque esse circumnavigabilem et ab occasu, nisi quod in medio sunt pauca quaedam loca. Nihil autem interest, mari ne an terra non habitabili definias: vult enim geographus partes terrae notas exponere, ignotis omissis, ut et iis quae extra eam sunt. Sufficiet autem ducta recta linea quae circumnavigationis utrinque factae extrema puncta coniungat, totam dictae insulae figuram absolvisse.

Ponatur ergo insula haec in dicto quadrangulo. Oportet autem magnitudinem eius apparentem sumere, subtracto de tota terrae magnitudine hemisphaerio nostro, ab hoc semisse, rursumque hinc quadrangulo in quo sitam nostram habitatam terram dicimus. Oportet autem de

figura

περὶ τῦ σχήματος ὑπολαβεῖν δεῖ τὸ φαινόμενον τοῖς ὑποκειμένοις [a] ἐφαρμόττοντα. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τῦ μεταξὺ τῦ ἰσημερινῦ, [b] καὶ τῦ ληφθέντος παραλλήλυ τύτω πρὸς τῷ πόλῳ τμήματος τῦ βορείυ ἡμισφαιρίυ, σπονδυλός ἐστι τὸ σχῆμα· ὁ δὲ διὰ τῦ πόλυ δίχα τέμνων τὸ ἡμισφαίριον, δίχα τέμνει καὶ τὸν σπόνδυλον, καὶ ποιεῖ τὸ τετράπλευρον· ἔσαι δηλονότι σπονδύλυ ἐπιφανείας [c] ὅμοιον τὸ τετράπλευρον, ᾧ ἐπίκειται τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος· ἡ δ᾽ οἰκυμένη χλαμυδοειδὴς ἐν τύτῳ νῆσος, [d] ἐλάττων ἢ ἥμισυ τῦ τετραπλεύρυ μέρος οὖσα. Φανερὸν δὲ τῦτο ἔκ τε γεωμετρίας, καὶ τῦ πλήθυς τῆς περικεχυμένης θαλάττης, καλυπτύσης τὰ ἄκρα τῶν ἠπείρων ἑκατέρωθεν, καὶ συναγύσης εἰς μύυρον σχῆμα, καὶ τρίτυ τῦ μήκυς, καὶ πλάτυς τῦ μεγίσυ· ὧν τὸ μὲν ἑπτὰ μυριάδων σαδίων

a) ἐφαρμόττοντα] Casaub. coni. ἐφαρμόττοντας. b) καὶ τῦ ληφθέντος] Reg Stroz. Vat. B. vulgo καὶ ληφθ. c) ὅμοιον] Edit. et Codd μοιον, praeter Stroz. qui ἥμιον habet, lectionem depravatam quidem, e qua tamen coniici potest, Strabonem ὅμοιον scripsisse, ut iam Xylander viderat. d) ἐλάττων — μέρος] sic legendum cum Int. pr. et Casaub. puto pro ἔλαττον et μέρυς vulg.

figura etiam eodem modo iudicare, iis quae apparent propositae rei accommodandis. Caeterum quoniam segmentum septentrionalis hemisphaerii, interceptum aequinoctiali et huic parallelo versus polos formam habet vertebrae, quae ipsa in duas partes scinditur a ducto per polum et hemisphaerium dividente circulo, qui figuram quadrilateram conficit: omnino erit vertebrae superficiei similis figura quadrilatera, cui incumbit Atlanticum mare; terra autem chlamydis formam gerens in illo est insula, minor semisse pars quadrilateri. Id manifestum est cum ex geometria, tum ex circumfusi maris magnitudine, occultantis extrema continentium terrarum utrinque, et contrahentis ad figuram mutilam, et tertiae longitudinis, et latitudinis maximae: quorum illa quidem conti-

σαδίων ἐςὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περατέμενον θαλάττῃ, μηκέτι πλεῖσθαι δυναμένη, διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐρημίαν· τὸ δ᾽ ἔλαττον τριῶν μυριάδων ὁριζόμενον τῷ ἀοικήτῳ, διὰ θάλπος ἢ ψύχος. αὐτὸ γὰρ τὸ διὰ θάλπος ἀοίκητον τῦ τετραπλεύρυ, πλάτος μὲν ἔχον ὀκτακισχιλίων καὶ ὀκτακοσίων σαδίων, μῆκος δὲ τὸ μέγιςον μυριάδων δώδεκα καὶ ἑξακισχιλίων, ὅσον ἐςὶν ἥμισυ τῦ ἰσημερινῦ, πλέον ἂν εἴη ἢ τὸ λοιπόν.

Τύτοις δὲ συνῳδά πως ἐςὶ, καὶ τα ὑπὸ Ἱππάρχυ λεγόμενα· Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὑποθέμενος τὸ μέγεθος τῆς γῆς ὅπερ εἶπεν Ἐρατοσθένης, [e] ἐντεῦθεν δεῖν ποιεῖσθαι τὴν τῆς οἰκυμένης ἀφαίρεσιν· οὐ γὰρ πολὺ διοίσειν πρὸς τὰ Φαινόμενα τῶν ὐρανίων καθ᾽ ἑκάςην τὴν οἴκησιν, [f] οὕτως ἔχειν τὴν ἀναμέτρησιν, ἢ ὡς οἱ ὕςερον ἀποδεδώκασι. Ὄντος δὴ κατ᾽ Ἐρατοσθένη τῦ ἰσημερινῦ κύκλυ σαδίων μυριάδων πέντε καὶ εἴκοσι καὶ δισχιλίων, τὸ τεταρτημόριον εἴη ἂν ἓξ μυριάδες καὶ

e) ἐντεῦθεν δεῖν] ita scribo cum Caf. Bemb. Stroz. Venet. vulgo ἐντ. δὴ. f) οὕτως ἔχειν] ita Vat. A. B. Reg. ed. vet. in recent. ἔχειν deest.

continet stadiorum millia LXX, maiori ex parte finita mari, quod navigari porro ob vastitatem et solitudinem nequit: haec minor XXX millibus, definita inhabitabili ob aestum aut frigus. Nam quae ob aestum habitari non potest quadrilateri portio, lata est ꟾꟾXCIƆIƆCCC stadia, longitudo maxima CXXVI millia, quantum est dimidium aequinoctialis, reliquam partem iam superet, necesse est.

His quodammodo consentiunt quae Hipparchus tradit. Ait enim is, ponens eam quam Eratosthenes docuit terrae quantitatem, hic utique se habitatae terrae secretionem facere: non enim magni relaturum ad ea quae in coelo apparent in singulis habitationibus, sive hoc modo dimensio instituatur, sive ut posteriores tradiderunt. Cum ergo sit secundum Eratosthenem aequinoctialis circulus stadiorum CCLIICIƆ, quadrans erit LXIIICIƆ, atque

καὶ τρισχίλιοι· τῦτο δέ ἐςι τὸ ἀπὸ τῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν πόλον, πεντεκαίδεκα ȣ ἑξηκοντάδων, οἵων ἐςὶν ὁ ἰσημερινὸς ἑξήκοντα. τὸ δ' ἀπὸ τῦ ἰσημερινοῦ ἐπὶ τὸν θερινὸν τροπικὸν, τεττάρων· οὗτος δ' ἐςὶν ὁ διὰ Συήνης γραφόμενος παράλληλος. Συλλογίζεται δὴ τὰ καθ' ἕκαςα διαςήματα, ἐκ τῶν φαινομένων μέ-
pag. 114. τρων· τὸν γὰρ τροπικὸν κατὰ Συήνην κεῖσθαι συμβαίνει, διότι ἐνταῦθα κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, ἄσκιός ἐςιν ὁ γνώμων μέσης ἡμέρας. Ὁ δὲ διὰ τῆς Συήνης μεσημβρινὸς γράφεται μάλιςα διὰ τῆς τῦ Νείλȣ ῥύσεως ὡς ἀπὸ Μερόης ἕως Ἀλεξανδρείας· ςάδιοι δ' εἰσὶν οὗτοι περὶ μυρίȣς· κατὰ μέσον δὲ τὸ διάςημα, τὴν Συήνην ἱδρύσθαι συμβαίνει, ὡς τ' ἐντεῦθεν ἐπὶ Μερόην πεντακισχίλιοι. Προϊόντι δ' ἐπ' εὐθείας ὅσον τρισχιλίȣς ςαδίȣς ἐπὶ μεσημβρίαν, οὐκέτι οἰκήσιμα τ' ἄλλα ἐςὶ διὰ καῦμα· ὥς τε τὸν διὰ τȣ́των τῶν τόπων παράλληλον τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρȣ, πέρας καὶ ἀρχὴν δεῖ τίθεσθαι

g) ἑξηκοντάδων] ita lego cum Casaub. pro ἑξηκοςὰ ςαδίων vulg. Salmasio Ex. Plin. p. 467. ἑξηκοςάδων arrisit.

que hoc est ab aequatore ad polum xv sexagesimarum, quarum LX continet aequinoctialis. Ab aequinoctiali autem quatuor sunt ad tropicum aestivum, qui est parallelus per Syenen ductus. Singula porro intervalla ex mensuris apparentibus colliguntur. Evenit enim ut tropicus Syenae incumbat, quia ibi solstitio aestivo meridie gnomo umbram nullam proiicit. Meridianus autem per Syenam maxime describitur Nili defluxu a Meroë ad Alexandriam, qui est stadiorum circiter CCIↃↃ: medio autem spatio Syene sita est, inde ergo ad Meroën stadia sunt IↃↃ. Recta autem versus meridiem progressus ad tria millia stadiorum, loca inveniet quae habitari prae aestu non possunt: eorum ergo locorum parallelus, qui idem est cum Cinnamomiferae regionis parallelo, terminus

σθαι τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης πρὸς μεσημβρίαν. Ἐπεὶ οὖν πεντακισχίλιοι μέν εἰσιν οἱ ἀπὸ Συήνης εἰς Μερόην, ἄλλοι δὲ προσγεγόνασι τρισχίλιοι, εἶεν ἂν οἱ πάντες ἐπὶ τοὺς ὅρους τῆς οἰκουμένης ὀκτακισχίλιοι. Ἐπὶ δέ γε τὸν ἰσημερινὸν ἀπὸ Συήνης μύριοι ἑξακισχίλιοι ὀκτακόσιοι· ([h] τοσοῦτοι γάρ εἰσι οἱ τῶν τεττάρων ἑξηκοντάδων, τεθείσης ἑκάστης τετρακισχιλίων καὶ διακοσίων) ὥστε λοιπὸν εἶεν ἂν ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς οἰκουμένης ἐπὶ τὸν ἰσημερινὸν ὀκτακισχίλιοι ὀκτακόσιοι, ἀπὸ δὲ Ἀλεξανδρείας δισμύριοι χίλιοι ὀκτακόσιοι. Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥύσει τοῦ Νείλου πάντες ὁμολογοῦσι τὸν ἐπὶ Ῥόδον πλοῦν· κἀντεῦθεν δὲ τὸν τῆς Καρίας παράπλουν καὶ Ἰωνίας, μέχρι τῆς Τρωάδος καὶ Βυζαντίου καὶ Βορυσθένους. Λαβόντες οὖν τὰ διαστήματα γνώριμα καὶ πλεόμενα, σκοποῦσι [i] τὰ ὑπὲρ τοῦ Βορυσθένους ἐπ' εὐθείας ταύτῃ τῇ γραμμῇ μέχρι τίνος οἰκήσιμά ἐστι, καὶ περατοῖ τὰ προσάρκτια μέρη τῆς οἰκουμένης. Οἰκοῦσι δ' ὑπὲρ τοῦ

h) τοσοῦτοι] ita Med. Reg. Vat. A. B. Stroz. Mss. vulgo τοσοῦτον. i) τὰ ὑπὲρ τοῦ B.] τὰ ἀπὸ τοῦ B. Vat. A. B. Ald.

nus et principum poni debet terrae nostrae versus meridiem habitatae. Cum ergo a Syena ad Meroën sint IↃↃ stadia, accedantque alia tria CIↃ, erunt universi ad finem usque terrae habitatae IↃↃ CIↃ CIↃ CIↃ. Iam a Syena ad aequinoctialem stadia sunt CCIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃCCC: (tantum enim in quatuor sexagesimas competit, cum una quaevis sit IV CIↃCC stadiorum) ergo a fine habitatae terrae ad aequinoctialem erunt IIX CIↃ IↃCCC stadia, ad eundem ab Alexandria CCIↃↃ CCIↃↃ CIↃ IↃCCC. Rursum ab Alexandria in recta linea cum Nili defluxu omnes consentiunt esse navigationem ad Rhodum, indeque praeter Cariam et Ioniam usque ad Troadem, Byzantium, et Borysthenem. Sumentes igitur intervalla navigationibus comperta, considerant ultra Borysthenem in eadem recta linea quousque habitetur terra, et partes terrae habitatae versus septentrionem finiuntur. Habitant

τῦ Βορυσθένυς ὕςατοι τῶν γνωρίμων Σκυθῶν, Ῥωξολάνοι, νοτιώτεροι ὄντες τῶν ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ἐσχάτων γνωριζομένων· ἤδη δὲ τὰ ἐπέκεινα διὰ ψύχος ἀοίκητά ἐςι· νοτιώτεροι δὲ τύτων [k] καὶ ὑπὲρ τῆς Μαιώτιδος, Σαυρομάται καὶ Σκύθαι, μέχρι τῶν ἑώων Σκυθῶν.

Ὁ μὲν ὖν Μασσαλιώτης Πυθέας τὰ περὶ Θύλην τὴν βορειοτάτην τῶν Βρεττανικῶν ὕςατα λέγει, παρ' οἷς ὁ αὐτός ἐςι τῷ ἀρκτικῷ, ὁ θερινὸς τροπικὸς κύκλος· παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ὐδὲν ἱςορῶν, ὖθ' ὅτι Θύλη νῆσος ἐςί τις, ὖτ' εἰ τὰ μέχρι δεῦρο οἰκήσιμά ἐςιν, ὅπυ ὁ θερινὸς τροπικὸς ἀρκτικὸς γίνεται. Νομίζω δὲ πολὺ εἶναι νοτιώτερον τῦτο τὸ τῆς οἰκυμένης πέρας τὸ προσ-
pag. 115. άρκτιον. οἱ γὰρ νῦν ἱςορῦντες, περαιτέρω τῆς Ἰέρνης ὐδὲν ἔχυσι λέγειν, ἣ πρὸς ἄρκτον πρόκειται τῆς Βρεττανικῆς πλησίον, ἀγρίων τελέως ἀνθρώπων, κακῶς οἰκύντων διὰ ψύχος· ὥςτ' ἐνταῦθα νομίζω τὸ πέρας εἶναι

k) καὶ ὑπὲρ] καὶ οἱ ὑπὲρ Stroz. Vat. A. B.

bitant autem ultra Borysthenem ultimi notorum Scytharum Roxolani, magis versus meridiem siti quam extrema ultra Britanniam cognita. Ulteriora iam frigus habitari non sinit. Ab his versus meridiem supra Maeotidem sunt Sauromatae et Scythae, usque ad orientales Scythas.

Pytheas ergo Massiliensis circa Thulen Britannicarum regionum septentrionalissimam ultima ait esse, ubi tropicus aestivus arctici circuli vicem gerit, de reliquis nihil narrat, neque quod insula sit Thule, neque utrum eo usque habitationes pertingant, ubi tropicus pro arctico est. Ego autem illum septentrionalem finem multo propius meridiem versus existimo. Qui enim hodie terras perlustrant, nihil possunt referre ultra Hiberniam, quae non longe versus septentrionem ante Britanniam iacet, plane ferorum hominum domicilium, et propter frigus male incolentium: ibi ergo finem habitatae terrae constituendum

εἶναι θετέον. Τῦ δὲ παραλλήλυ τῦ διὰ Βυζαντίυ καὶ διὰ Μασσαλίας πως ἰόντος, ὥς φησιν Ἵππαρχος πιςεύσας Πυθέᾳ, (φησὶ γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον τῦ γνώμονος πρὸς τὴν σκιὰν, ὃν εἶπεν ὁ Πυθέας ἐν Μασσαλίᾳ) τῦ δὲ διὰ Βορυσθένυς ἀπὸ τύτυ διέχοντος περὶ τρισχιλίυς καὶ ὀκτακοσίυς, εἴη ἂν ἐκ τῦ διαςήματος, [1] τῦ ἀπὸ Μασσαλίας ἐπὶ τὴν Βρετανικὴν, ἐνταῦθά πυ πίπτων ὁ διὰ τῦ Βορυσθένυς κύκλος πανταχῦ. Πολλαχῦ δὲ παρακρυόμενος τὺς ἀνθρώπυς ὁ Πυθέας, κἀνταῦθά πυ διέψευςαι. Τὸ μὲν γὰρ τὴν ἀπὸ ςηλῶν γραμμὴν ἐπὶ τὺς περὶ τὸν πορθμὸν καὶ Ἀθήνας καὶ Ῥόδον τόπυς ἐπὶ τῦ αὐτῦ παραλλήλυ κεῖσθαι, ὡμολόγηται παρὰ πολλῶν· ὁμολογεῖται δὲ, ὅτι καὶ διὰ μέσυ πως τῦ πελάγυς ἐςὶν ἡ ἀπὸ τῶν ςηλῶν ἐπὶ τὸν πορθμόν. οἵ τε πλέοντες τὸ μέγιςον δίαρμα ἀπὸ τῆς Κελτικῆς ἐπὶ τὴν Λιβύην εἶναι τὸ ἀπὸ τῦ Γαλατικῦ κόλπυ ςαδίων πεντακισχιλίων. τῦτο δ' εἶναι καὶ τὸ μέγιςον πλάτος τῦ

1) τῦ ἀπὸ Μασ.] ita scribo cum Breguign. vulgo τῦ. Forte hic locus depravatus sanari potest delendo πανταχῦ.

dum censeo. Iam cum Byzantii idem sit qui Massiliae parallelus, quod Hipparchus tradit Pytheae fidem secutus, (ait enim Byzantii eandem umbrae ad stylum esse rationem, quam esse Massiliae tradidit Pytheas) et ab hoc parallelus per Borysthenem distet stadiis III CIϽ IϽCCC circiter, sequitur ex ipso intervallo a Massilia ad Britannicam, circulum per Borysthenem transientem, etiam per totam Britanniam transire. Caeterum Pytheas qui multis in locis homines decepit, hic quoque nonnihil erravit. Multi enim uno ore affirmant, lineam a Columnis ad fretum Siculum, Athenas, Rhodumque ductam in eodem esse parallelo. In confesso etiam est lineam a columnis ad fretum ductam per medium fere pelagus duci: et qui navigant, maximum a Gallia in Africam traiectum aiunt esse a sinu Gallico, stadiorum IϽϽ, eamque maximam alti maris esse latitudi-

τῦ πελάγυς· ὥςτ' εἴη ἂν τὸ ἀπὸ τῆς λεχθείσης γραμμῆς ἐπὶ τὸν μυχὸν τῦ κόλπυ ςαδίων δισχιλίων πεντακοσίων, ἐπὶ δὲ Μασσαλίαν ἐλαττόνων· νοτιωτέρα γάρ ἐςιν ἡ Μασσαλία τῦ μυχῦ τῦ κόλπυ. Τὸ δέ γε ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ Βυζάντιόν ἐςι τετρακισχιλίων πυ καὶ ἐννακοσίων ςαδίων· ὥςτε πολὺ ἀρκτικώτερος ἂν εἴη ὁ διὰ Βυζαντίυ τῦ διὰ Μασσαλίας. Τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Βρεττανικὴν δύναται συμφωνεῖν [m] τῷ ἀπὸ Βυζαντίυ ἐπὶ Βορυσθένη· τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἰέρνην, ὐκέτι γνώριμον πόσον ἄν τις θείη, ὐδ', εἰ περαιτέρω ἔτι οἰκήσιμά ἐςιν, ὐδὲν δεῖ τοῖς ἐπάνω λεχθεῖσι φροντίζειν. Πρός τε γὰρ ἐπιςήμην ἀρκεῖ τὸ λαβεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῶν νοτίων μερῶν, ὅτι ὑπὲρ Μερόης μέχρι τρισχιλίων ςαδίων προελθόντι τῆς οἰκησίμυ τίθεσθαι προσῆκεν· ὐχ ὡς ἂν τούτυ ἀκριβεςάτυ πέρατος ὄντος, ἀλλ' ἐγγύς γε τ' ἀκριβῦς· οὕτω κἀκεῖ τὺς ὑπὲρ τῆς Βρεττανικῆς ὐ πλείυς τύτων θετέον, ἢ μικρῷ πλείυς, οἷον τετρακισχι-

m) τῷ ἀπὸ Βυζ.] τῷ διὰ Β. Caf. Vat. A. B.

tudinem; ergo a dicta linea ad intimum finus receffum erunt ftadia bis mille ıɔ, ad Maffiliam pauciora: eft enim Maffilia quam is receffus meridiei propior, Atqui a Rhodo ad Byzantium funt IV CIƆ ƆCCCC; quo concluditur, Byzantinum parallelum multo effe Maffilienfi feptentrionaliorem. Quod inde eft ad Britanniam, convenire poteft fpatio quod a Byzantio eft ad Boryfthenem: inde ad Hiberniam quantum fit, ignotum eft, itemque an ultra fint loca habitata, nihil attinet requirere, ut ex fupra dictis patet. Nam ad fcientiam fatis eft ftatuere, ficut in auftrinis partibus pofuimus, ultra Meroën ad tria millia ftadiorum finem effe terrae habitatae, non quod praecife ita res fe habeat, fed quod prope ad veritatem acceditur; ita hîc quoque fupra Britanniam totidem licet ponere ftadia, aut non multo plura, ut IV CIƆ. Nam

κισχιλίων. Πρός τε τὰς ἡγεμονικὰς χρείας οὐδὲν ἂν εἴη πλεονέκτημα τὰς τοιαύτας γνωρίζειν χώρας καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας· καὶ μάλιστα εἰ νήσους οἰκοῖεν τοιαύτας, αἳ μήτε λυπεῖν, μήτ' ὠφελεῖν ἡμᾶς δύνανται μηδὲν, διὰ τὸ ἀνεπίπλεκτον. Καὶ γὰρ τὴν Βρεττανικὴν ἔχειν δυνάμενοι Ῥωμαῖοι κατεφρόνησαν, ὁρῶντες ὅτι οὔτε φόβος ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς ἐστιν, (οὐ γὰρ ἰσχύουσι τοσοῦτον, ὥστ' ἐπιδιαβαίνειν ἡμῖν,) οὔτ' ὠφέλεια τοσαύτη τὶς, εἰ κατάσχοιεν. πλέον γὰρ ἂν ἐκ τῶν τελῶν δοκεῖ προσφέρεσθαι νῦν, ἢ ὁ φόρος δύναται συντελεῖν, ἀφαιρουμένης τῆς εἰς τὸ στρατιωτικὸν δαπάνης, τὸ φρουρῆσον καὶ φορολογῆσον τὴν νῆσον· πολὺ δ' ἂν ἐπιγένοιτο τὸ ἄχρηστον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ ταύτην νήσων. pag. 116.

Εἰ δὲ προστεθείη τῷ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας μέχρι Βορυσθένους διαστήματι, τὸ ἀπὸ Βορυσθένους ἐπὶ τὰς ἄρκτους τῶν τετρακισχιλίων σταδίων διάστημα, γίνεται τὸ πᾶν μύριοι δισχίλιοι ἑπτακόσιοι στάδιοι· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥοδίας ἐπὶ τὸ νότιον πέρας ἐστὶ τῆς οἰκουμένης

U 2 μύριοι

Nam et ad Principis officium non multum emolumenti conferet huiusmodi regionum et incolarum notitia; praecipue si tales incolant insulas, quae neque damnum afferre nobis neque utilitatem possint, quia nulla nobis cum iis intercedant commercia. Nam Britanniam occupare cum possent Romani, spreverunt, cum viderent neque ullum ab iis metum esse (non enim tantum iis est virium, ut in nostras ditiones ingressionem faciant) neque tantum utilitatis si occuparent. Videtur enim nunc plus percipi ex vectigalibus, quam tributum pendere posset, detracto in militem praesidio insulae futurum et stipendium exactorum sumtu: multumque videbatur incommodi ab aliis insulam circumiacentibus oblatum iri.

Quod si intervallo quod a Rhodo est ad Borysthenem adiiciantur versus septentrionem quatuor millia stadiorum, erunt in summa CCIƆƆ CIƆ CIƆ IƆCC, et a Rhodo ad finem habitatae terrae meridiona-

μύριοι ἑξακισχίλιοι ἑξακόσιοι· ὥστε τὸ σύμπαν πλάτος τῆς οἰκουμένης εἴη ἂν ἔλαττον τῶν τρισμυρίων, ἀπὸ νότου πρὸς ἄρκτον. Τὸ δέ γε μῆκος περὶ ἑπτὰ μυριάδας λέγεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἀπὸ δύσεως ἐπὶ τὰς ἀνατολάς, τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Ἰβηρίας ἐπὶ τὰ ἄκρα τῆς Ἰνδικῆς· τὸ μὲν ὁδοῖς, τὸ δὲ ταῖς ναυτιλίαις ἀναμεμετρημένον. Ὅτι δ' ἐντὸς τοῦ λεχθέντος τετραπλεύρου τὸ μῆκός ἐστι τοῦτο, ἐκ τοῦ λόγου τῶν παραλλήλων τῶν πρὸς τὸν ἰσημερινὸν δῆλον· ὥστε πλέον ἢ διπλάσιόν ἐστι τοῦ πλάτους τὸ μῆκος. Λέγεται δὲ καὶ χλαμυδοειδές πως τὸ σχῆμα· πολλὴ γὰρ συναγωγὴ τοῦ πλάτους πρὸς τοῖς ἄκροις εὑρίσκεται, καὶ μάλιστα τοῖς ἑσπερίοις, τὰ καθ' ἕκαστα ἐπιόντων ἡμῶν.

Νυνὶ μὲν οὖν ἐπιγεγράφαμεν ἐπὶ σφαιρικῆς ἐπιφανείας τὸ χωρίον, ἐν ᾧ φαμὲν ἱδρῦσθαι τὴν οἰκουμένην. [n] καὶ δεῖ τὸν ἐγγυτάτω διὰ τῶν χειροκμήτων [o] οἰκημάτων μιμούμενον τὴν ἀλήθειαν ποιήσαντα σφαῖ-

n) Hic quaedam deesse videntur. Pro καὶ δὲ malim δεῖ δέ.
o) οἰκημάτων] vox Casaub. suspecta. Tyrwhitt. l. c. coni. ὀργάνων aut οἰκοδομημάτων.

dionalem CCIↃↃ IↃↃ CIↃ IↃC, ergo universa terrae habitatae latitudo ab austro ad septentrionem est minor triginta millibus stadiorum. Longitudo autem ad LXX millia esse fertur, quae intelligitur ab occasu ad ortum, ab extremis Hispaniae ad Indiae extrema, partim itineribus terrestribus, partim navigationibus percepta mensura. Hanc autem longitudinem esse intra dictum quadrilaterum, constat ex proportione parallelorum ad diametrum, ita ut maiorem dupla rationem longitudo ad latitudinem obtineat. Dicitur autem haec figura chlamydis similis: nam in extremis latitudinem valde contrahi animadversum est, praecipue occiduis, singula nobis perlustrantibus.

Nunc autem descripsimus locum superficiei sphaericae, in quo terram habitatam sitam dicimus. Oportet vero eum, qui manu fabricatis operibus veritatem imitatur quam fieri potest proxime, globo qui ter-

σφαῖραν τὴν γῆν, καθάπερ τὴν Κρατήτειον, ἐπὶ ταύτης ἀπολαβόντα τὸ τετράπλευρον, ἐντὸς τούτου τιθέναι τὸν πίνακα τῆς γεωγραφίας. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ μεγάλης δεῖ σφαίρας, ὥστε πολλοστημόριον αὐτῆς ὑπάρχον τὸ λεχθὲν τμῆμα, ἱκανὸν γενέσθαι δέξασθαι σαφῶς τὰ προσήκοντα μέρη τῆς οἰκουμένης, καὶ τὴν οἰκείαν παρασχεῖν ὄψιν τοῖς ἐπιβλέπουσι, τῷ μὲν δυναμένῳ κατασκευάσασθαι τηλικαύτην, οὕτω ποιεῖν βέλτιον· ἔστω δὲ [p] μὴ μεῖω δέκα ποδῶν ἔχουσα τὴν διάμετρον· τῷ δὲ μὴ δυναμένῳ τηλικαύτην ἢ μὴ πολλῷ ταύτης ἐνδεεστέραν, ἐν ἐπιπέδῳ καταγραπτέον πίνακι τοὐλάχιστον ἑπτὰ ποδῶν. Διοίσει γὰρ μικρὸν, ἂν, ἀντὶ τῶν κύκλων, τῶν τε παραλλήλων, καὶ τῶν μεσημβρινῶν, οἷς τά τε κλίματα καὶ τοὺς ἀνέμους διασαφοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, καὶ τὰς σχέσεις τῶν τῆς γῆς μερῶν, πρὸς ἄλληλά τε καὶ τὰ οὐράνια, εὐθείας γράφομεν· τῶν μὲν παραλλήλων παραλλή-

p) μὴ μεῖω] ita optime Mss. Bemb. Vat. A. B. μὴ μείζω Mss. Med. Reg. Interpr. Epitom. quam lect. sequitur Breguign. μείζω vulg.

terram referat formato, qualis est Cratetis, in eo quadrilaterum illud designare, inque eo tabulam geographicam inscribere. Sed quoniam magno opus est globo, cuius exigua pars illud sit quadrilaterum, quod sufficiat ad perspicue inscribendas terrae habitatae partes, easque adspectui proprie exhibeat: sane fecerit egregie, qui talem conficere poterit. Diametrum globus talis requirit decem pedibus non minorem. Qui vero tantum, aut non multo minorem globum parare nequit, is in plana describat tabula, septem minimum pedum. Parum enim intererit, si loco circulorum parallelorum ac meridianorum, quibus climata et ventos indicamus, reliquasque differentias et comparationes partium terrae inter se et cum coelo, rectis lineis utamur parallelis et in eos ad angu-

pag. 117. λȣς, τῶν δὲ ὀρθῶν πρὸς ἐκείνȣς ὀρθάς· τῆς διανοίας ῥᾳδίως μεταφέρειν δυναμένης τὸ ὑπὸ τῆς ὄψεως ἐν ἐπιπέδῳ θεωρȣ́μενον ἐπιφανείᾳ σχῆμα καὶ μέγεθος, ἐπὶ τὴν περιφερῆ τε καὶ σφαιρικήν. Ἀνάλογον δὲ, καὶ περὶ τῶν λοξῶν κύκλων καὶ εὐθειῶν φαμέν. Εἰ δ' οἱ μεσημβρινοὶ οἱ παρ' ἑκάστοις διὰ τȣ̃ πόλȣ γραφόμενοι πάντες συννεύȣσιν ἐν τῇ σφαίρᾳ πρὸς ἓν σημεῖον, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιπέδῳ γε ȣ̓ διοίσει πίνακι τὰς εὐθείας μικρὸν συννευȣ́σας ποιεῖν [q] κῶνον τὰς μεσημβρινάς. ȣ̓ δὲ γὰρ πολλαχȣ̃ τȣ̃τ' ἀναγκαῖον, ȣ̓δ' ἐκφανής ἐστιν ὥσπερ ἡ περιφέρεια, ȣ̔́τω καὶ ἡ σύννευσις, μεταφερομένων τῶν γραμμάτων εἰς τὸν πίνακα τὸν ἐπίπεδον, καὶ γραφομένων εὐθειῶν.

Καὶ δὴ καὶ τὸν ἑξῆς λόγον ὡς ἐν ἐπιπέδῳ πίνακι τῆς γραφῆς γινομένης ἐκθήσομεν. Ἐρȣ̃μεν δὴ τὴν μὲν ἐπελθόντες αὐτοὶ τῆς γῆς καὶ θαλάττης, περὶ ἧς δὲ πιστεύσαντες τοῖς εἰποȣ̃σιν ἢ γράψασιν. Ἐπήλθομεν δὲ ἐπὶ δύσιν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας μέχρι τῶν κατὰ

q) κῶνον] Mss. Reg. μόνον.

angulos rectos incidentibus: cum magnitudinem et figuram visu in plana spectatam superficie intellectus facile transferre possit ad rotundam et sphaericam. Idem statuimus de obliquis et rectis circulis. Ac tametsi per polos ducti meridiani circuli in sphaera omnes ad unum punctum concurrunt: nihil tamen refert si in plana tabula paulatim coëuntes conum efficiant: non enim saepe hoc necessitas exiget, nec translatis in tabulam delineationibus et descriptis rectis lineis, coitio tam evidens est, ut curvatura in orbem.

Et quidem deinceps reliqua ita exponemus, ut descriptione in tabula plana proposita. Exponemus enim tum quae ipsi obivimus terrae marique, tum de quibus aliorum sermonibus aut scriptis nobis fides est facta. Ipsi obivimus versus occasum ab Armenia usque ad Etruriae loca

κατὰ Σαρδῶνα τόπων τῆς Τυῤῥηνίας· ἐπὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπὸ τῦ Εὐξείνυ μέχρι τῶν τῆς Αἰθιοπίας ὅρων. Οὐδὲ τῶν ἄλλων δὲ ὐδὲ εἷς ἂν εὑρεθείη τῶν γεωγραφησάντων πολύ τι ἡμῶν μᾶλλον ἐπεληλυθὼς τῶν λεχθέντων διαςημάτων· ἀλλ᾽ οἱ πλεονάσαντες περὶ τὰ δυσμικὰ μέρη, τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς ὐ τοσῦτον ἥψαντο· οἱ δὲ περὶ τἀναντία, τῶν ἑσπερίων ὑςέρησαν· ὁμοίως δ᾽ ἔχει καὶ περὶ τῶν πρὸς νότον καὶ τὰς ἄρκτυς. Τὸ μέντοι πλέον κἀκεῖνοι καὶ ἡμεῖς ἀκοῇ παραλαβόντες συντίθεμεν· καὶ τό, τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἄλλην φύσιν, ὁποία καὶ ὁπόση· τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ διάνοια ἐκ τῶν αἰσθητῶν συντίθησι τὰ νοητά· σχῆμα γὰρ καὶ χρόαν καὶ μέγεθος μήλυ, καὶ ὀδμὴν καὶ ἁφὴν καὶ χυμὸν ἀπαγγέλλυσιν αἱ αἰσθήσεις· ἐκ δὲ τύτων συντίθησιν ἡ διάνοια τὴν τῦ μήλυ νόησιν· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν μεγάλων σχημάτων τὰ μέρη μὲν αἴσθησις ὁρᾷ, τὸ δ᾽ ὅλον ἐκ τῶν ὁραθέντων ἡ διάνοια [r] συντίθησιν·

r) συντίθησιν] Sic cum Caſ. lego. vulgo τίθησιν.

loca Sardiniae oppoſita: verſus meridiem ab Euxino ponto usque ad fines Aethiopiae. Neque vero reliquorum qui ſitum terrae deſcripſerunt quenquam invenies, qui dicta intervalla obeundo multo plura atque nos praeſtiterit. Nam qui in occidua plaga plura viderunt, orientalium non tantum quam nos attigerunt, contra alii pauciora in occaſu: quod idem de ſeptentrione et meridie affirmo. Pleraque tamen, ut illi, ita nos quoque auditu percepta compoſuimus, itaque figuram, magnitudinem, omnemque naturam et conditiones terrae collegimus, quo modo intellectus ex iis quae ſenſus ſuppeditant, notiones in animo effingit. Figuram enim, colorem, magnitudinemque pomi, tum odorem, tactum, et ſaporem ſenſus indicant, et ex his intellectus pomi notionem componit. Ipſarumque etiam magnarum figurarum partes ſenſus cernit, totum intellectus ex viſis concipit. Ita

θησιν· οὕτω δὲ καὶ οἱ φιλομαθεῖς ἄνδρες, ὥσπερ αἰσθητηρίοις πιστεύσαντες τοῖς ἰδοῦσι καὶ πλανηθεῖσιν οὓς ἔτυχε τόπους, ἄλλοις κατ' ἄλλα μέρη τῆς γῆς, συντιθέασιν εἰς ἓν διάγραμμα τὴν τῆς ὅλης οἰκουμένης ὄψιν. Ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ πάντα μὲν αὐτοὶ πράττουσιν, οὐ πανταχοῦ δὲ πάρεισιν· ἀλλὰ πλεῖστα κατορθοῦσι δι' ἑτέρων, ἀγγέλοις πιστεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν διαπέμποντες οἰκείως τὰ προστάγματα. Ὁ δ' ἀξιῶν μόνους εἰδέναι τοὺς ἰδόντας, ἀναιρεῖ τὸ τῆς ἀκοῆς κριτήριον· ἥτις πρὸς ἐπιστήμην ὀφθαλμοῦ πολὺ κρεῖττον ἐστί.

Μάλιστα δ' οἱ νῦν ἔχοιεν ἄμεινον ἄν τι λέγειν περὶ τῶν κατὰ Βρεττανοὺς καὶ Γερμανοὺς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, τούς τε ἐντὸς καὶ τοὺς ἐκτὸς, Γέτας τε καὶ pag. 118. Τυριγέτας, καὶ Βαστάρνας· ἔτι δὲ τοὺς περὶ τὸν Καύκασον, οἷον Ἀλβανοὺς καὶ Ἴβηρας. Ἀπήγγελται δ' ἡμῖν καὶ ὑπὸ τῶν τὰ Παρθικὰ συγγραψάντων τῶν περὶ Ἀπολλόδωρον τὸν Ἀρτεμιτην, [s] ἃ πολλῶν ἐκεῖνοι μᾶλλον ἀφώρισαν, τὰ περὶ τὴν Ὑρκανίαν καὶ τὴν

s) ἃ πολλῶν] Casaub. coni. ἃ τῶν πολλῶν vel ἃ τῶν ἄλλων.

Ita et cognitionis avidi fidem adhibentes veluti sensibus, alias atque alias terrae partes pervagatis ac contemplatis, totius habitatae terrae unam quandam compositam descriptionem ob oculos ponunt. Sic et imperatores ipsi quidem omnia agunt, non ubique tamen adsunt, sed multa aliorum opera perficiunt, nuntiis credentes, et pro rebus auditis mandantes. Qui vero contendit eos solos scire, qui viderint, is auditus in iudicando officium tollit, ad scientiam parandam longe visu utilius.

Praesertim vero nostrae aetatis homines certius aliquid dicere possunt de Britannis, Germanis, Istri accolis, interioribus et exterioribus Getis, Tyrigetis, Bastarnis, et ad Caucasum habitantibus, ut Albanis et Iberis. Exposita sunt quoque a nobis, quae Apollodorus Artemita belli Parthici scriptor de rebus Hyrcanicis et Bactria-

τὴν Βακτριανήν. Τῶν τε Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν [t] ἐμβαλλόντων μετὰ στρατιᾶς νεωστὶ, ἧς ἡγεῖτο ἀνὴρ φίλος ἡμῖν καὶ ἑταῖρος Αἴλιος Γάλλος· καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμπόρων στόλος ἤδη πλεόντων διὰ τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Ἀραβίου κόλπου μέχρι τῆς Ἰνδικῆς, ἃ πολὺ μᾶλλον καὶ ταῦτα ἔγνωσται τοῖς νῦν ἢ τοῖς πρὸ ἡμῶν. Ὅτε γοῦν Γάλλος ὑπῆρχε τῆς Αἰγύπτου, συνόντες αὐτῷ καὶ συναναβάντες μέχρι Συήνης καὶ τῶν Αἰθιοπικῶν ὅρων, ἱστοροῦμεν ὅτι καὶ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι νῆες πλέοιεν ἐκ Μυὸς ὅρμου πρὸς τὴν Ἰνδικήν· πρότερον ἐκ τῶν Πτολεμαϊκῶν βασιλέων, ὀλίγων παντάπασι θαῤῥούντων πλεῖν, καὶ τὸν Ἰνδικὸν ἐμπορεύεσθαι φόρτον.

Τὰ μὲν οὖν πρῶτα καὶ κυριώτατα καὶ πρὸς ἐπιστήμην καὶ πρὸς τὰς χρείας τὰς πολιτικὰς ταύτας, σχῆμα καὶ μέγεθος, ὡς εἰπεῖν, ἁπλούστατα ἐγχειρεῖν, τὸ πίπτον εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα, συμπαραδηλοῦντα καὶ τὸ ποῖόν τι [u] καὶ πόσον μέρος τῆς ὅλης γῆς

t) ἐμβαλλόντων] Casaub. ἐμβαλόντων. Reg. ἐκβαλόντων.
u) καὶ πόσον] καὶ πόσον Mss. Cas. Stroz.

Bactrianicis accuratius reliquis tradidit. Quin et in Arabiam felicem Romani iam cum exercitu profecti sunt, ductore Aelio Gallo, amico ac sodali nostro, et Alexandrinorum mercatorum classis per Nilum iam navigans et Arabicum sinum usque ad Indiam, multo ista nobis, quam olim fuerant, notiora reddidit. Quo tempore Gallus Aegypto praefuit, ad ipsum veni, unaque usque ad Syenem et fines Aethiopiae adscendi, ibique comperi CXX naves a Muris portu Indiam versus navigare: cum sub Ptolemaeis regibus perpauci auderent navigare, et merces Indicas advehere.

Primum proinde ac potissimum est ad scientiam et usus civiles, figuram et magnitudinem quam simplicissime in tabulam geographicam aptare, simulque quae et quanta totius terrae sit portio indicare.

γῆς ἐςί· τῦτο μὲν γὰρ οἰκεῖον τῷ γεωγράφῳ. Τὸ δὲ καὶ περὶ ὅλης ἀκριβολογεῖσθαι τῆς γῆς, καὶ περὶ σπονδύλυ παντὸς ἧς λέγωμεν ζώνης, ἄλλης τινὸς ἐπιςήμης ἐςὶν· οἷον εἰ περιοικεῖται καὶ κατὰ θάτερον τεταρτημόριον ὁ σπόνδυλος. καὶ γὰρ εἰ ὕτως ἔχει, ὐχ ὑπὸ τύτων γε οἰκεῖται τῶν παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ἐκείνην ἄλλην οἰκυμένην θετέον· ὅπερ ἐςὶ πιθανόν. Ἡμῖν δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ταῦτα λεκτέον.

Ἔςι δή τι χλαμυδοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς τῆς οἰκυμένης, ὗ τὸ μὲν πλάτος ὑπογράφει τὸ μέγιςον ἡ διὰ τῦ Νείλυ γραμμὴ, λαβῦσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῦ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρυ παραλλήλυ, καὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων τῶν Φυγάδων νήσυ, μέχρι τῦ διὰ τῆς Ἱέρνης παραλλήλυ· τὸ δὲ μῆκος, ἡ ταύτης πρὸς ὀρθὰς ἀπὸ τῆς ἑσπερίας διὰ ςηλῶν καὶ τῦ Σικελικῦ πορθμῦ, μέχρι τῆς Ῥοδίας καὶ τῦ Ἰσσικῦ κόλπυ, παρὰ τὸν Ταῦρον ἰῦσα, τὸν διεζωκότα τὴν Ἀσίαν, καὶ καταςρέψυσα ἐπὶ τὴν ἑώαν θάλατταν, μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Βακτριανῆς Σκυθῶν. Δεῖ δὴ

care. Hoc enim proprium est geographi. Subtiliter autem de tota disputare terra, et de uniuscuiusque zonae vertebra, alterius est scientiae; ut utrum in altera etiam parte vertebrae quadrans inhabitetur. Nam si ita res habet, certe non a nostris habitatur hominibus, sed aliam illam terram appellari debere probabile est. Nobis de nostra dicendum est.

Est ergo figura terrae nostrae habitatae similis forma chlamydis. Maximam eius latitudinem linea per Nilum ducta describit, incipiens a Cinnamomiferae regionis parallelo, et Aegyptiorum exulum insula, desinens in parallelum Hiberniae. Longitudinem alia in hanc ad angulos aequales incidens ab occidente ducta per Columnas et fretum Siculum, usque ad Rhodum et sinum Issicum, inde praeter Taurum, qui Asiam dirimit, et in orientale desinens mare inter Indos et supra Bactrianam sitos Scythas. Intel-

οῆσαι παραλληλόγραμμόν τι, ἐν ᾧ τὸ χλαμυ-
ὲς σχῆμα ἐγγέγραπται οὕτως, ὥστε τὸ μῆκος τῷ
ι ὁμολογεῖν, [x] καὶ ἴσον εἶναι τὸ μέγιστον, καὶ τὸ
τος τῷ πλάτει. Τὸ μὲν δὴ χλαμυδοειδὲς σχῆμα
ιένη ἐςί. Τὸ δὲ πλάτος ὁρίζεσθαι ἔφαμεν αὐτῆς
ἐσχάταις παραλλήλοις πλευραῖς, ταῖς διοριζου-
τὸ οἰκήσιμον αὐτῆς καὶ τὸ ἀοίκητον ἐφ' ἑκάτερα. pag. 119.
ι δ' ἦσαν, πρὸς ἄρκτους μὲν, ἡ διὰ τῆς Ἰέρνης·
δὲ τῇ διακεκαυμένῃ, ἡ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου·
η δὴ προσεκβαλλόμεναι ἐπί τε τὰς ἀνατολὰς
ἐπὶ τὰς δύσεις μέχρι τῶν ἀνταιρόντων μερῶν τῆς
ιένης, ποιήσουσί τι παραλληλόγραμμον πρὸς τὰς
ευγνυούσας διὰ τῶν ἄρκτων αὐτάς. Ὅτι μὲν οὖν
ἵτῳ ἐςὶν ἡ οἰκουμένη, φανερὸν, ἐκ τοῦ μήτε τὸ πλά-
κύτῆς τὸ μέγιςον ἔξω πίπτειν αὐτοῦ, μήτε τὸ
ς. Ὅτι δ' αὐτῆς χλαμυδοειδὲς τὸ σχῆμά ἐςιν,
ου τὰ ἄκρα μυουρίζειν τὰ τοῦ μήκους ἑκατέρωθεν,
κλυ-

x) καὶ ἴσον] ita Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. Gemiſt.

ligendum eſt vero par-
ɩgrammum quoddam, in
:hlamydiformis haec fi-
ita inſcripta ſit, ut lon-
ini longitudo reſpon-
et latitudo maxime ſi-
ſit latitudini. Haec chla-
formis ergo figura ter-
habitata. Latitudinem
docuimus definiri extre-
parallelis lineis, quae
atas eius partes ab habi-
ıi ineptis dirimunt: eae
verſus ſeptentrionem
Hiberniam transiens, ad
m vero torridam, per
Cinnamomiferam. Hae li-
neae verſus ortum occaſum-
que protractae usque in
oppoſitas terrae habitatae
partes, cum lineis per ſep-
tentrionem ductis et has
coniungentibus parallelo-
grammum includent. In
quo eſſe terram habitatam
ex eo patet, quod neque
latitudo eius maxima extra
eadit, neque longitudo.
Eſſe autem eam chlamydi
forma ſimilem, quia extre-
ma longitudinis utrinque
in acutum coarctantur, ma-
ri

κλυζόμενα δ' ἀπὸ τῆς θαλάττης, καὶ ἀφαιρεῖν τȣ̃ πλάτȣς. Τȣ̃το δὲ δῆλον ἐκ τῶν περιπλευσάντων τά τε ἑῶα μέρη καὶ τὰ δυσμικὰ ἑκατέρωθεν. τῆς τε γὰρ Ἰνδικῆς νοτιωτέραν πολὺ τὴν Ταπροβάνην καλȣμένην νῆσον ἀποφαίνȣσιν, οἰκȣμένην ἔτι καὶ ἀνταίρȣσαν τῇ τῶν Αἰγυπτίων νήσῳ, καὶ τῇ τὸ κιννάμωμον φερȣ́σῃ γῇ· τὴν μὲν γὰρ κρᾶσιν τῶν ἀέρων παραπλησίαν εἶναι. τῆς τε μετὰ τȣ̀ς Ἰνδȣ̀ς Σκυθίας τῆς ὑςάτης, ἀρκτικώτερά ἐςι τὰ κατὰ τὸ ςόμα τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν Ἰέρνην. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἔξω ςηλῶν λέγεται. δυσμικώτατον μὲν γὰρ σημεῖον τῆς οἰκȣμένης, τὸ τῶν Ἰβήρων ἀκρωτήριον, ὃ καλȣ̃σιν Ἱερόν· κεῖται δὲ κατὰ γραμμήν πως πρὸς τὴν διὰ Γαδείρων τε καὶ ςηλῶν, καὶ τȣ̃ Σικελικȣ̃ πορθμȣ̃ καὶ τῆς Ῥοδίας. συμφωνεῖν γὰρ καὶ τὰ ὡροσκοπεῖα καὶ τȣ̀ς ἀνέμȣς φασὶ τȣ̀ς ἑκατέρωσε φορȣ̀ς, καὶ τὰ μήκη τῶν μεγίςων ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν· ἐςι

ri alluente, et de latitudine aliquid detrahente. Id sciri certo potest ex iis, qui utrinque et ortivas et occiduas partes navibus sunt circumvecti. Pronunciant enim ii, Taprobanam insulam multo longius versus meridiem quam sit India sitam, cultam, et oppositam Aegyptiorum insulae, et Cinnamomiferae regioni, cum quibus eandem habet aëris temperiem: et quae sita sunt ad os maris Hyrcani, atque adhuc magis Hibernia, magis versus septentrionem inclinant, quam extrema Scythia quae est post Indos. Similiter de eo quod est extra columnas dicitur. Terrae enim habitatae punctum maxime occiduum est promontorium Hispaniae, quod Sacrum dicitur, situm fere in ea linea, quae per Gades, Columnas, fretum Siculum et Rhodiam transit: nam et horologia aiunt convenire, et eosdem utrinque ventos ferri, et eandem esse utrobique longissimae diei vel noctis quantitatem:

y) ἔστι γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη τῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι . . . . . Ποσειδώνιος δ' ἐκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσῃ τῶν τόπων τούτων ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησὶν ἰδεῖν ἀστέρα, ὃν τεκμαίρεσθαι τὸν Κάνωβον αὐτὸν· ἐκ τούτου τε μικρὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας προελθόντας ἐπὶ τὴν μεσημβρίαν ὁμολογεῖν ἀφορᾶν αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Κνίδῳ. τὴν γὰρ Εὐδόξου σκοπὴν, οὐ πολὺ τῶν οἰκήσεων ὑψηλοτέραν εἶναι, λέγεσθαι δ' ὅτι ἐκεῖνος ἐντεῦθεν ἀφεώρα τὸν Κάνω-

y) ἔστι γὰρ — τὸν Κάνωβον αὐτόν] Hic locus mirum in modum perturbatus videtur. Apud Gemist. Pleth. desunt ἔστι γὰρ — καὶ Ἴβηρας ποτὲ ὁρᾶσθαι; et reliqua ita leguntur: Ποσειδώνιος δ' ἐκ τινος ὑψηλῆς οἰκίας ἐν πόλει διεχούσης τῆς παραλίας τῆς κατὰ Γάδειρα καὶ Ἴβηρας, ὅσον τετρακοσίους σταδίους, φησιν ἰδεῖν ἀστέρα κ. τ. λ. quae et in fragmento bibl. Mediceae simili modo exhibita esse, testis est Abr. Gronov. in animadv. ad Strab. p. 163, qui etiam verba ἐν τε τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ Γαδ. καὶ Ἰβ. ποτὲ ὁρᾶσθαι e margine in textum irrepsisse iudicat: quam sententiam plane probarem, si reliquorum Mss. fide non esset destituta, quae impressorum lectionem tuentur. Itaque rem in medio relinquens nil mutavi, nisi quod pro ὡρῶν ἰσημερινῶν τε καὶ νυκτῶν, quae in aperto mendo cubare mihi visa sunt, cum Cod. Medic. scripsi ὡρῶν ἰσημερινῶν ἡ μεγίστη ἡμερῶν τε καὶ νυκτῶν. Casaubon. post ποτὲ ὁρᾶσθαι deesse τὸν Κάνωβον ait, quod probo.

tem: est enim maxima dies XIV horarum aequinoctialium: et in ora maritima Gaditana atque Hispanica aliquando observatum fuisse . . . . . . Posidonius refert se de excelsa quadam domo in urbe ab iis locis ad CCCC stadia distante, stellam vidisse, quam existimaverit esse Canopum: et qui inde versus meridiem ex Hispania paululum progressi sint, fateri se eum cernere: quod etiam observationes astronomicae in Gnido institutae testantur. Est enim in Cnido Eudoxi specula, non multo domibus sublimior, ex qua is fertur Canopum

γνωρίμων τόπων λαμβάνεσθαι δεῖ [d] τὰς εὐθείας ταύτας, αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἤδη· λέγω δὲ τὰς μέσας δύο, τήν τε τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους τὰς λεχθείσας πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ῥᾳδίως γνωρίζοιντ' ἂν διὰ τούτων· τρόπον γάρ τινα στοιχείοις χρώμενοι τούτοις τὰ παράλληλα μέρη συνεχόμεθα καὶ τὰς ἄλλας σχέσεις τῶν οἰκήσεων, τάς τ' ἐπὶ γῆς καὶ πρὸς τὰ οὐράνια.

Πλεῖστον δ' ἡ θάλαττα γεωγραφεῖ καὶ σχηματίζει τὴν γῆν, κόλπους ἀπεργαζομένη καὶ πελάγη καὶ πορθμοὺς· ὁμοίως δὲ ἰσθμοὺς καὶ χεῤῥονήσους καὶ ἄκρας· προσλαμβάνουσι δὲ ταύτῃ καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ ὄρη· διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἤπειροί τε, καὶ ἔθνη, καὶ πόλεων θέσεις εὐφυεῖς ἐνενοήθησαν, καὶ τἄλλα ποικίλματα, ὅσων μεστός ἐστιν ὁ χωρογραφικὸς πίναξ. Ἐν δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν νήσων πλῆθος [e] ἐστὶ κατεσπαρμένον, ἔν τε τοῖς πελάγεσι καὶ κατὰ τὴν παρα-

d) τὰς εὐθείας ταύτας] τὰς γραμμὰς ταύτας Gemist. Pleth.
e) ἐστὶ κατεσπαρμένον] Pleth. ἐστὶ, κατεσπαρμένων, quod non improbo.

vero istas lineas duci necesse est per loca nota: mediae quidem duae, longitudinem latitudinemque complectentes, iam ante ductae sunt et explicatae, reliquae hac ratione facile percipientur: quodammodo enim his tanquam principiis usi, aequaliter distantes partes et reliquas habitationum rationes complexi sumus, quas vel ad terram habent, vel ad coelestia.

Plurimum autem mare terram describit, et in formam redigit, sinus efficiens, et alta maria, et freta, nec non isthmos, peninsulas, atque promontoria, eique operam in hoc navant et amnes et montes. Horum enim ope continentes, nationes, urbiumque commodi situs excogitati sunt, aliaeque varietates, quarum plena est tabula singulis regionibus describendis aptata. In his et insularum multitudo est dispersa cum in alto mari, tum in ora

παραλίαν πᾶσαν· ἄλλων ἄλλας ἀρετάς τε καὶ κακίας, καὶ [f] τὰς ἀπ' αὐτῶν χρείας ἐπιδεικνυμένων ἢ δυσχρηστίας, τὰς μὲν φύσει, τὰς δὲ ἐκ κατασκευῆς. pag. 121 [g] τὰς μὲν φύσει δεῖ λέγειν· διαμένουσι γάρ. αἱ δ' ἐπίθετοι δέχονται μεταβολάς· καὶ τούτων δὲ τὰς πλείω χρόνον συμμένειν δυναμένας, ἐμφανιστέον· [h] καὶ τὰς μὴ πολὺ μὲν, ἄλλως δ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐχούσας τινὰ καὶ δόξαν, ἣ πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον παραμένουσα τρόπον τινὰ συμφυῆ τοῖς τόποις ποιεῖ, καὶ μηκέτι οὖσαν [i] ἐκ κατασκευῆς· ὥστε δῆλον, ὅτι δεῖ καὶ τούτων μεμνῆσθαι. Περὶ πολλῶν γάρ ἐστι πόλεων τοῦτ' εἰπεῖν, ὅπερ εἶπε Δημοσθένης ἐπὶ τῶν περὶ Ὄλυνθον, ἃς οὕτως ἠφανίσθαι φησὶν, ὥστ' εἰ μηδὲ πώποτε ᾠκίσθησαν γνῶναι ἄν τινα ἐπελθόντα. Ἀλλ' ὅμως καὶ εἰς τούτους τοὺς τόπους καὶ εἰς ἄλλους ἀφικνοῦνται ἄσμενοι,

τὰ

f) τὰς ἀπ' αὐτῶν] desunt in Cod. G. Pleth. g) τὰς μὲν φύσει] ita scribo iuxta Casaub. coniect. vulgo ἃς φύσει. h) καὶ τὰς] Sensu id postulante has voces in textum assumsi auct. Casaub. i) ἐκ κατασκευῆς] ita scripsi pro κατασκευὴν monente Casaub.

ora continentis passim, quarum aliae aliis adsunt vel virtutes vel vitia, aliae utilitates aliis, alia incommoda, partim natura loci, partim opere humano. Et naturales quidem oportet referre locorum conditiones, cum permaneant, mutationi obnoxiis iis quae sunt adsciticiae: quanquam harum quoque pleraeque non sunt praetereundae, quae aliquanto saltem tempore permansurae sunt, ac quibus aliquid famae et nobilitatis adhaeret: haec enim etiam ad posteritatem locis illis inhaerens efficit, ut quasi adnata videantur ea, quae iam pridem desierunt esse accidentia, ut facile appareat, horum quoque faciendam mentionem. Hoc enim de multis urbibus licet pronunciare, quod de Olyntho et vicinis dixit Demosthenes: quas ita ait deletas esse, ut si quis nunc ea ad loca perveniat, is dubitare possit unquamne ibi fuerit habitatum. Veruntamen in huiusmodi loca libenter homines proficiscuntur,

[k] τά γε ἴχνη ποθοῦντες ἰδεῖν τῶν οὕτω διωνομασμένων ἔργων, καθάπερ καὶ τοὺς τάφους τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Οὕτω δὲ καὶ νομίμων καὶ πολιτειῶν μεμνήμεθα τῶν μηκέτι οὐσῶν· ἐνταῦθα καὶ τῆς ὠφελείας προκαλουμένης τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων· ἢ γὰρ ζήλου χάριν, ἢ ἀποτροπῆς τῶν τοιούτων.

Λέγωμεν δ᾽ ἀναλαβόντες ἀπὸ τῆς πρώτης ὑποτυπώσεως, ὅτι ἡ καθ᾽ ἡμᾶς οἰκουμένη γῆ περίῤῥυτος οὖσα δέχεται κόλπους εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάττης [l] κατὰ τὸν ὠκεανὸν πολλούς, μεγίστους δὲ τέσσαρας· ὧν ὁ μὲν βόρειος Κασπία καλεῖται θάλαττα, οἱ δ᾽ Ὑρκανίαν προσαγορεύουσιν· ὁ δὲ Περσικὸς καὶ Ἀράβιος ἀπὸ τῆς νοτίας ἀναχέονται θαλάττης, ὁ μὲν τῆς Κασπίας καταντικρὺ μάλιστα, ὁ δὲ τῆς Ποντικῆς. Τὸν δὲ τέταρτον, ὅσπερ πολὺ τούτους ὑπερβέβληται κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ ἐντὸς καὶ καθ᾽ ἡμᾶς λεγομένη θάλαττα ἀπεργάζεται, τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ

k) τά γε ἴχνη] Sic Mss. vulgo τὰ ἴχνη. l) κατὰ τὸν ὠκ.] τῆς κατὰ τ. ὠκ. G. Pleth.

tur, ipſa veſtigia tam nobilium operum cupientes videre, ſicut et ſepulcra inclytorum virorum. Eadem ratione legum quoque et formarum reipublicae recordamur iam ibi abolitarum, utilitate ad hanc cognitionem non ſecus quam ad actionum notitiam invitante: aut enim ut imitemur ea, aut ut devitemus, cognita nobis eſſe cupimus.

Nos autem repetita prima deſignatione hoc nunc addimus, terram noſtram habitatam mari circumdatam in ſe ab externo mari ſive oceano multos admittere ſinus: maximos autem quatuor; de quibus is qui ad ſeptentrionem ſpectat, Caspium vocatur mare, ſive Hyrcanum. Perſicus autem ſinus, et ſinus Arabicus a meridionali infunduntur mari, alter maxime e regione Caspii maris, alter ex oppoſita ponto Euxino parte. Quartum, qui magnitudine dictos multum ſuperat, internum et noſtrum ut nominant mare efficit, incipiens ab

τῆς ἑσπέρας λαμβάνουσα, καὶ τοῦ κατὰ τὰς ..κλείους στήλας πορθμοῦ· μηκυνομένη δ' εἰς τὸ : ἕω μέρος, [m] ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει· μετὰ αὖτα σχιζομένη καὶ τελευτῶσα εἰς δύο κόλπους αγίους, τὸν μὲν ἐν ἀριστερᾷ, ὅνπερ Εὔξεινον πόντον ταγορεύομεν, τὸν δ' ἕτερον τὸν συγκείμενον ἔκ τε Αἰγυπτίου πελάγους, καὶ τοῦ Παμφυλίου, καὶ τοῦ ικοῦ. Ἅπαντες δὲ οἱ λεχθέντες ἀπὸ τῆς ἔξω .άττης κόλποι στενὸν ἔχουσι τὸν εἴσπλουν· μᾶλλον ὁ, τε Ἀράβιος καὶ ὁ κατὰ στήλας, ἧττον δ' οἱ λοι-

Ἡ δὲ περικλείουσα αὐτοὺς γῆ τριχῆ νενέμηται, .θάπερ εἴρηται. Ἡ μὲν οὖν Εὐρώπη πολυσχημο-ίτη πασῶν ἐστίν· ἡ δὲ Λιβύη τἀναντία πέπονθεν· ἡ Ἀσία μέσην πως ἀμφοῖν ἔχει τὴν διάθεσιν. ισαι δ' ἐκ τῆς ἐντὸς παραλίας ἔχουσι τὴν αἰτίαν τε πολυσχήμονος καὶ τοῦ μή· ἡ δ' ἐκτὸς πλὴν pag. 122. λεχθέντων κόλπων ἁπλῆ καὶ χλαμυδοειδής ἐστιν, ὡς

X 2

m) ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ πλάτει] ita Fragm. Medic. Gemist. .. et Casaub. e coni. vulgo ἐν ἄλλῳ πλάτει. n) καθάπερ .αι] desunt in Fragm. Vaticano, et Gemist. Pleth. qui post .αι addit: ἐς τε Εὐρώπην, καὶ Ἀσίαν καὶ Λιβύην.

..ccasu, et freto quod est ..olumnas Herculis, ac de- diversa latitudinis ratio- ..ersus ortum protentum, ..c in duos tandem mari- finditur sinus, quorum ad sinistram situs Euxi- mare dicitur, alter Ae- ..io, Pamphylio, et Issico constat. Hi omnes ab ..rno mari effecti sinus ..stos habent introitus, ..s tamen Arabicus et ma- ..editerraneum, quam re- liqui. Terra autem eos includens in tres est, ut docuimus, divisa partes. Atque Europa quidem omnium maxime variam habet figuram, omnium simplicissimam Africa, medium tenet Asia: caussa huius vel diversitatis vel aequalitatis figurae pendet ab interiore ora maritima: exterior, ut dixi, simplex est, et formam refert chlamydis, sinubus quos retuli demtis, omis-

ὡς εἶπον· τὰς δ' ἄλλας ἐν μικρῷ διαφορὰς ἐατέον· οὐδὲν γὰρ ἐν τοῖς μεγάλοις τὸ μικρόν. Ἔτι δὲ ἐπεὶ κατὰ τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν οὐ σχήματα μόνον ζητοῦμεν καὶ μεγέθη τόπων, ἀλλὰ καὶ σχέσεις πρὸς ἄλληλα αὐτῶν, ὥσπερ ἔφαμεν, καὶ ἐνταῦθα τὸ ποικίλον ἡ ἐντὸς παραλία παρέχεται μᾶλλον, ἢ ἡ ἐκτός. πολὺ δ' ἐστὶ ° καὶ τὸ γνώριμον καὶ τὸ εὔκρατον, καὶ τὸ πόλεσι καὶ ἔθνεσι εὐνομουμένοις μᾶλλον συνοικούμενον ἐνταῦθα, ἢ ἐκεῖ. Ποθοῦμεν τε εἰδέναι ταῦτα, ἐν οἷς πλείους παραδίδονται πράξεις καὶ πολιτεῖαι καὶ τέχναι, καὶ τἆλλα ὅσα εἰς Φρόνησιν συνεργεῖ, αἵ τε χρεῖαι συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα, ὧν ἐν ἐφικτῷ αἱ ἐπιπλοκαὶ καὶ κοινωνίαι. ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα οἰκεῖται, μᾶλλον δ' οἰκεῖται καλῶς. Πρὸς ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔφην, ἡ παρ' ἡμῖν θάλαττα πλεονέκτημα ἔχει μέγα· καὶ δὴ καὶ ἔνθεν ἀρκτέον τῆς περιηγήσεως.

Εἴρηται

o) καὶ τὸ γνώριμον] Desunt istae voces in editis, quas supplevi ex Mss. Reg. Vat. B. Fragm. Medic. Gemist. Pleth.

omissisque exiguis quibusdam differentiis: nam in magna quantitate exiguae nullus est locus. Enimvero siquidem in disquisitione geographica non figuras modo quaerimus et quantitates locorum, sed et mutuam (ut monui) eorum collationem: hac in parte interni maris ora maiorem quam externi praebet varietatem: nam et illa magis nota est, et eius maior est temperamenti aequalitas, pluresque ad hoc quam ad alterum urbes sunt ac gentes bonis utentes legibus. Nos autem ea scire cupimus, in quibus plura negotia, plures reipublicae administrationes, artes plures aliaque ad prudentiam conducentia: tum nostrae necessitates ad ea nos ducunt, quorum commercia et societas nobis parari possunt: haec autem sunt ea loca quae incoluntur, aut potius quae bene incoluntur. In his omnibus magnam, ut diximus, praerogativam habet mare internum: ab eo igitur sumemus nostrae descriptionis exordium.

Huius

p Εἴρηται δὲ, ὅτι ἀρχὴ τῦδε τῦ κόλπυ ἐςὶν ὁ κατὰ
ςήλας πορθμός· τὸ δὲ ςενώτατον τύτυ περὶ
ιμήκοντα ςαδίυς λέγεται· περιπλεύσαντι δὲ τὸν
πὸν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ςαδίων ὄντα, διάςασιν
βάνυσιν q αἱ ἠϊόνες ἀθρόαν, ἡ δ' ἐν ἀριςερᾶ μᾶλ-
εἶτ' ὄψις μεγάλυ φαίνεται πελάγυς. ὁρίζεται
ε μὲν τῦ δεξιῦ πλευρῦ τῇ Λιβυκῇ παραλίᾳ μέχρι
χηδόνος, ἐκ δὲ θατέρυ τῇ τε Ἰβηρικῇ, καὶ τῇ
τικῇ κατὰ Ναρβῶνα καὶ Μασσαλίαν, καὶ μετὰ
τα τῇ Λιγυςικῇ, τελευταία δὲ τῇ Ἰταλικῇ, μέχρι
ικελικῦ πορθμῦ. Τὸ δ' ἑῶον τῦ πελάγυς πλευ-
ἡ Σικελία ἐςὶ, καὶ οἱ ἑκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοὶ·
ὲν πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ἑπτὰ ςαδίοις, ὁ δὲ πρὸς τῇ
χηδόνι χιλίων καὶ πεντακοσίων ςαδίων. Ἡ δ'
τῆς τῶν ςηλῶν ἐπὶ τὸ ἑπταςάδιον γραμμὴ μέρος
ἐςι τῆς ἐπὶ Ῥόδον καὶ τὸν Ταῦρον, μέσον δέ πως
ει τὸ λεχθὲν πέλαγος· λέγεται δὲ ςαδίων μυρίων
X 3 καὶ

p) Εἴρηται — πορθμός] In fragm. Vatic. h. l. ita se habet: γῦν ὡς εἴρηται τῦ καθ' ἡμᾶς κόλπυ ὁ κατὰ τὰς ςήλας ἐςὶ ιός. q) αἱ ἠϊόνες — μᾶλλον] αἱ ἠϊόνες ἀθρόαν, ἡ μὲν ἐν ὀλίγον, ἡ δ' ἐν ἀριςερᾷ μᾶλλον. ita Fragm. Vat.

ius sinus initium esse m ad columnas, iam anocuimus, cuius summa stia fertur esse LXX cir- stadiorum. Ubi illud m circumnavigaris, quod xx stadiorum, litora iam rem in modum didu- ur, magisque adeo id ad laevam est. Deinde ıi maris alicuius apparet es. Id includitur dextro e ora Africae maritima e ad Carthaginem, altero nica ora, et Gallica ad Narbonem ac Massiliam, tum Liguftica, et tandem Italica usque ad fretum Siculum. Ortivum pelagi huius latus est Sicilia, et freta ab utraque eius parte, unum ad Italiam, VII stadiorum, alterum ad Carthaginem, stadiorum CIϽ IϽ. Caeterum linea quae a Columnis ad fretum minus ducitur, pars est lineae ad Rhodum ac Taurum inde pertinentis, pelagusque dictum secat medium, ac traditur longa esse stadia CCIϽϽ CIϽ CIϽ.

Latitu-

καὶ δισχιλίων· τȣ̃το μὲν δὴ τὸ μῆκος τȣ̃ πελάγȣς. πλάτος δὲ τὸ μέγιστον ὅσον πεντακισχιλίων σταδίων τὸ [r] ἀπὸ τȣ̃ Γαλατικȣ̃ κόλπȣ μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ναρβῶνος ἐπὶ τὴν κατ' ἀντικρὺ Λιβύην. Καλȣ̃σι δὲ τὸ πρὸς τῇ Λιβύῃ πᾶν μέρος τῆς θαλάττης ταύτης, Λυβικὸν πέλαγος· τὸ δὲ [s] πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ, τὸ μὲν Ἰβηρικὸν, τὸ δὲ Λιγυστικὸν, τὸ δὲ [t] Σαρδώνιον, τελευταῖον δὲ μέχρι τῆς Σικελίας τὸ Τυῤῥηνικόν. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐν μὲν τῇ παραλίᾳ τῇ κατὰ τὸ Τυῤῥη-
pag. 123. νικὸν πέλαγος μέχρι τῆς Λιγυστικῆς συχναί· μέγισται δὲ Σαρδὼ καὶ Κύρνος μετά γε τὴν Σικελίαν· αὕτη δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστὶ μεγίστη καὶ ἀρίστη. Πολὺ δὲ τȣ́των λειπόμεναι, πελαγίαι μὲν, Πανδαταρία τε καὶ Ποντία· πρόσγειοι δὲ, Αἰθαλία τε [u] καὶ Πλανασία καὶ Πιθήκȣσσαι, καὶ Προχύτη, καὶ Καπρέαι, καὶ [x] Λευκωσία, καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Ἐπὶ

r) ἀπὸ τȣ̃ Γαλ. κόλπȣ] ἀπὸ τȣ̃ μύχȣ τ. Γ. κ. Planud. in excerpt. s) πρὸς τῇ κατ' ἀντικρὺ γῇ] Mss. Caſ. Venet. πρὸς τὴν — γῆν. t) Σαρδώνιον] Fragm. Medic. Σαρδῷον. u) Poſt καὶ Πλανασία ed. habent καὶ Ἰλύα, quae auctor. omnium Mss. delevi. x) Λευκωσία] ita ſcripſi cum Strabone Lib. VI. p. 252. ed. Caſaub. Codd. fere omnes et Gemiſt. Pleth. Λευκασία, ed. Λευκασία.

Latitudo eius maxima ad IↃↃ ſtadiorum a ſinu Galatico qui eſt inter Narbonem ac Maſſiliam ad oppoſitam Africam. Quidquid huius maris eſt ad Africam, Africum mare dicitur: quae ad oppoſitam terram pertinent partes, mare Hiſpanicum, Liguſticum, Sardoum, ac denique Tyrrhenum usque ad Siciliam dicuntur. Inſulae eius ſunt in ora quidem Tyrrheni maris ad Liguriam usque crebrae: inter quas Sardinia et Cyrnus maximae poſt Siciliam: haec enim reliquarum noſtrarum omnium et maxima eſt et optima. Multo his minores, et quidem in alto Pandataria et Pontia, pone continentem autem Aethalia, Planaſia, Pithecuſae, Prochyta, Capreae, Leucoſia, et aliae ſimiles

Ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς Λιγυστικῆς, αἱ πρὸ τῆς λοιπῆς ἠιόνος μέχρι στηλῶν ὀ πολλαὶ, ὧν εἰσὶν ἥ τε Γυμνησία καὶ [y] Ἔβυσος· ὀ πολλαὶ δὲ ἐδὲ πρὸ τῆς Λιβύης καὶ τῆς Σικελίας· ὧν εἰσι [z] Κόσσυρά τε καὶ Αἰγίμερος, καὶ αἱ Λιπαραίων νῆσοι, ἃς Αἰόλε τινὲς προσαγορεύεσι.

Μετὰ δὲ τὴν Σικελίαν καὶ τὲς ἑκατέρωθεν πορθμὲς ἄλλα πελάγη συνάπτει· τό, τε πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας, καὶ αὐταὶ αἱ Σύρτεις, καὶ τὸ Αὐσόνειον μὲν πάλαι, νῦν δὲ καλέμενον Σικελικὸν, σύῤῥεν ἐκείνῳ καὶ συνεχές. Τὸ μὲν ἐν πρὸ τῶν Σύρτεων καὶ τῆς Κυρηναίας καλεῖται Λιβυκὸν, τελευτᾷ δ' εἰς τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος. Τῶν δὲ Σύρτεων ἡ μὲν ἐλάττων ἐστὶν ὅσον χιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων [a] τὴν περίμετρον. πρόκεινται δ' ἐφ' ἑκάτερα τε στόματος νῆσοι, [b] Μήνιγξ τὲ καὶ Κέρκινα· τῆς δὲ μεγάλης Σύρτεως φησὶν Ἐρατοσθένης τὸν κύκλον εἶναι πεντακισχιλίων, τὸ δὲ βάθος χιλίων ὀκτακοσίων, ἀφ' Ἑσπε-

y) Ἔβυσος] Mss. Reg. Vat. A. B. Gemist. Pleth. Βύσος. z) Κόσσυρα] ita Strabo semper. vulgo Κόσυρα. a) τὴν περίμετρον] in editis est τὴν περίμ. ἔχεσα, nullo adstipulante Msto. b) Μήνιγξ] Mss. Μῆνιξ.

similes. In altera autem parte Ligustici maris ante reliquum litus usque ad Columnas non multae, inque his Gymnesia et Ebusos. Non multae etiam ante Siciliam et Africam iacent, e quibus est Cosura, Aegimurus, et Liparaeorum insulae, quas nonnulli Aeoli cognomento dicunt.

Post Siciliam et utrumque ad eam fretum alia iam alta maria continenter sequuntur, id nempe quod ante Syrtes est et Cyrenaicam, ipsaeque Syrtes, et quod olim Ausonium, nunc Siculum vocatur mare, continuum cum illo et confluens. Quod ante Syrtes et Cyrenaicam est mare, id Libycum vocatur, et in Aegyptium pelagus desinit. Syrtium minor ambitum habet CIƆ IƆC stadiorum: ante fauces utrinque sunt insulae Meninx et Cercina. Maioris Syrtis circulum Eratosthenes ait esse stadiorum IƆƆ, profunditatem CIƆ IƆCCC, ab Hespe-

Ἑσπερίδων εἰς Αὐτόμαλα καὶ τὸ τῆς Κυρηναίας μεθόριον πρὸς τὴν ἄλλην [c] γῆν τὴν ταύτῃ Λιβύην· ἄλλοι δὲ τὸν περίπλουν τετρακισχιλίων ςαδίων εἶπον· τὸ δὲ βάθος χιλίων καὶ πεντακοσίων, ὅσον καὶ τὸ πλάτος τοῦ ςόματος. Τὸ δὲ Σικελικὸν πέλαγος, πρὸ τῆς Σικελίας ἐςὶ καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τὸ πρὸς ἕω μέρος, καὶ ἔτι τοῦ μεταξὺ πόρου τῆς τε Ῥηγίνης, μέχρι Λοκρῶν, καὶ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Συρακουσσῶν, καὶ Παχύνου. Αὔξεται δ' ἐπὶ μὲν τὸ πρὸς ἕω μέρος μέχρι τῶν ἄκρων τῆς Κρήτης· καὶ τὴν Πελοπόννησον δὲ περικλύζει τὴν πλείςην, καὶ πληροῖ τὸν Κορινθιακὸν καλούμενον κόλπον· πρὸς ἄρκτους δ' ἐπί τε ἄκραν Ἰαπυγίαν καὶ τὸ ςόμα τοῦ Ἰονίου κόλπου, καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ νότια [d] μέρη, μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τῆς συνεχοῦς παραλίας τῆς ποιούσης τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πρὸς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ δ' Ἰόνιος κόλπος μέρος ἐςὶ τοῦ νῦν Ἀδρίου λεγομένου. Τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ἰλλυρὶς ποιεῖ· τὴν δ' εὐώνυμον

ἡ

c) γῆν τὴν] desunt in Vat. B. d) μέρη] deest in Fragm. Vatic.

Hesperidum regione ad Automala, et Cyrenaicae limites ad reliquam Libyam. Alii circuitum tradiderunt stadiorum ɪvcɪɔ, altitudinem cɪɔɪɔ, quanta etiam latitudo faucium est. Siculum pelagus versus ortum est ante Siciliam et Italiam, anteque traiectum Rhegii et Locros et Messeniae Syracusas usque et ad Pachynum. Augetur autem versus ortum usque ad Cretae extrema: maiorem quoque Peloponnesi partem alluit, et sinum Corinthiacum implet. Versus septentrionem autem, Iapygiam promontorium, et fauces Ionii sinus tangit, et partes Epiri meridiem spectantes usque ad sinum Ambracium et continentem oram, quae cum Peloponneso sinum Corinthiacum includit. Ionius autem sinus pars est maris quod nunc Adria dicitur. Huius dextrum latus Illyricum, sinistrum

ἡ Ἰταλία, μέχρι τῦ μυχῦ τῦ κατὰ τὴν Ἀκυληΐαν. ἔςι δὲ πρὸς ἄρκτον ἅμα καὶ πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀνέχων, ςενὸς καὶ μακρὸς· μῆκος μὲν ὅσον ἑξακισχιλίων ςαδίων, πλάτος δὲ τὸ μὲν μέγιςον διακοσίων ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Νῆσοι δὲ εἰσὶν ἐνταῦθα, συχναὶ μὲν αἱ πρὸ τῆς Ἰλλυρίδος, αἵτε Ἀψύρτιδες καὶ [e] Κηρυκτικὴ καὶ pag. 124. Λιβυρνίδες· ἔτι δ' Ἴσσα καὶ Τραγύριον, [f] καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα, καὶ Φάρος· πρὸ τῆς Ἰταλίας δὲ αἱ [g] Διομήδειοι. Τῦ Σικελικῦ δὲ τὸ ἐπὶ Κρήτην ἀπὸ Παχύνυ, τετρακισχιλίων καὶ πεντακοσίων ςαδίων φασί· τοσῦτον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ Ταίναρον τῆς Λακωνικῆς. Τὸ δὲ ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας ἐπὶ τὸν μυχὸν τῦ Κορινθιακῦ κόλπυ, τῶν μὲν τρισχιλίων ἐςὶν ἔλαττον, τὸ δ' ἀπὸ ἄκρας Ἰαπυγίας εἰς τὴν Λιβύην πλεόντων, τετρακισχιλίων ἐςί. Νῆσοι δ' εἰσὶν ἐνταῦθα ἥτε Κόρκυρα καὶ Σύβοτα πρὸ τῆς Ἠπειρώτιδος, καὶ ἐφεξῆς πρὸ τῦ Κορινθιακῦ κόλπυ Κεφαλληνία, καὶ Ἰθάκη, καὶ Ζάκυνθος, καὶ Ἐχινάδες.

X 5 Τῷ

e) Κηρυκτικὴ] Gemist. Pleth. Κηρακτική. f) καὶ ἡ Μέλαινα Κόρκυρα] κ. ἡ Μέλαινα Κόρκυρά τε καλυμένη. Gemist. g) Διομήδειοι] Mss. Vat. A. B. Διομήδιοι.

nistrum Italia facit, usque ad recessus iuxta Aquileiam. Protenditur versus septentrionem et occasum angustus, et longus ad VI millia stadiorum, latitudine, ubi ea summa est, CIↃCC. Insulae autem in eo sunt crebrae ante Illyricum, Apsyrtides, Ceryctica et Liburnides: item Issa, Tragurium, nigra Corcyra, et Pharus, et ante Italiam Diomedeae. Maris Siculi a Pachyno ad Cretam longitudo stadiorum perhibetur IV CIↃIↃ: tantundemque ad Taenarum Laconicae. A promontorio autem Iapygia ad intimum sinus Corinthiaci, minus est tribus millibus, ab Iapygia autem in Africam navigatio est IV CIↃ. Insulae ibi sunt Corcyra et Sybota ante Epirum, ac deinde ante sinum Corinthiacum Cephallenia, Ithaca, Zacynthus, Echinades.

Sicu-

Τῷ δὲ Σικελικῷ συνάπτει τὸ Κρητικὸν πέλαγος, [h] καὶ τὸ Σαρωνικὸν, καὶ τὸ Μυρτῷον, ὃ μεταξὺ τῆς Κρήτης ἐςὶ καὶ τῆς Ἀργείας καὶ τῆς Ἀττικῆς, πλάτος ἔχον τὸ μέγιςον τὸ ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον χιλίων καὶ διακοσίων ςαδίων· μῆκος δὲ ἔλαττον ἢ διπλάσιον. Ἐν τούτῳ δὲ νῆσοι Κύθηρά τε καὶ Καλαυρία, καὶ αἱ περὶ Αἴγιναν καὶ Σαλαμῖνα, καὶ τῶν Κυκλάδων τινές. [i] Τῷ δὲ συνεχὲς τὸ Αἰγαῖόν ἐςιν ἤδη σὺν τῷ Μέλανι κόλπῳ καὶ τῷ Ἑλλησπόντῳ· καὶ τὸ Ἰκάριον καὶ Καρπάθιον μέχρι Ῥόδου καὶ Κρήτης καὶ Κύπρου καὶ τῶν πρώτων μερῶν τῆς Ἀσίας· [k] αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι εἰσὶ, καὶ αἱ Σποράδες, καὶ αἱ προκείμεναι τῆς Καρίας, καὶ Ἰωνίας καὶ Αἰολίδος, μέχρι τῆς Τρωάδος· λέγω δὲ Κῶ, καὶ Σάμον, καὶ Χίον, καὶ Λέσβον, καὶ Τένεδον· [l] ὡσαύτως δ᾽ αἱ προκείμεναι τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς ὁμόρου Θράκης, Εὔβοιά τε καὶ Σκύρος, καὶ Πεπάρηθος, καὶ Λῆμνος

h) καὶ τὸ Σαρωνικὸν] ita ſcripſi cum G. Plethone. Mss. et ed. Σαρδωνικόν. i) Τῷ δὲ] ita lego cum G. Pleth. pro τὸ δὲ vulg. k) αἵ τε Κυκλάδες] Forte ἐν ᾧ αἵ τε Κ. l) ὡσαύτως δ᾽ αἱ] Mss. Medic. Reg. Pletho ὡς δ᾽ αὔτως αἱ.

Siculum mare contingunt Creticum, Sardonicum, Myrtoum: hoc inter Cretam eſt et Argiam et Atticam, latiſſimum ab Attica ad ſtadia CIƆ CC, longitudine paulo minus quam dupla. Inſulae in eo Cythera, Calauria, Aegina, Salamin, et vicinae his, ac Cycladum nonnullae. Inſequitur continuo Aegaeum mare cum Melane ſinu et Helleſponto. Tum Icarium mare, et Carpathium usque ad Rhodum, Cretam, Cyprum, et primas Aſiae partes. Ibi ſunt Cyclades inſulae, et Sporades, et quae ſitae ſunt ante Cariam, Ioniam, Aeolidem, usque ad Troadem: Cos inquam, Samus, Chius, Lesbus, Tenedus: item quae ante Graeciam ſitae ſunt usque ad Macedoniam et confinem Thraciam, Euboea, Scyrus, Peparethus, Lemnus, Thaſus,

Λῆμνος, καὶ Θάσος, καὶ Ἴμβρος, καὶ Σαμοθράκη, καὶ ἄλλαι πλείȣς· περὶ ὧν ἐν τοῖς καθ' ἕκαςα δηλώσομεν. Ἔςι δὲ τὸ μῆκος τῆς θαλάττης ταύτης περὶ τετρακισχιλίȣς ἢ μικρῷ πλείȣς, τὸ δὲ πλάτος περὶ δισχιλίȣς. περιέχεται δὲ ὑπὸ τῶν λεχθέντων μερῶν τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς ἀπὸ Σȣνίȣ μέχρι Θερμαίȣ κόλπȣ πρὸς ἄρκτον ἐχȣ́σης τὸν πλȣ̃ν παραλίας, καὶ τῶν Μακεδονικῶν κόλπων μέχρι τῆς Θρακίας χερρονήσȣ.

Κατὰ δὲ ταύτην ἐςὶ [m] τὸ ἑπταςάδιον τὸ κατὰ Σηςὸν καὶ Ἄβυδον, δι' ȣ̃ τὸ Αἰγαῖον καὶ ὁ Ἑλλήσποντος [n] ἐκδίδωσι πρὸς ἄρκτον εἰς ἄλλο πέλαγος, ὃ καλȣ̃σι Προποντίδα· κἀκεῖνο [o] εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον προσαγορευόμενον πόντον. Ἔςι δὲ διθάλαττος τρόπον τινα ȣ̃τος· κατὰ μέσον γάρ πως ἄκραι δύο [p] προπίπτȣ-

m) τὸ ἑπταςάδιον — Αἰγαῖον καὶ] Haec desunt in Vat. B. in Vat. A. recentiori manu margini adscripta fuerunt colore rubro, ut quoque notante Henr. Scrimgero in Cod. Stroz. A. ubi sequens nota legere est: πάντα ἐν ειλίσι φοινοκογράμμασι ὥςε ȣ̓κ ὄντα τȣ̃ κειμένȣ. n) ἐκδίδωσι] Fragm. Medic. G. Pletho εἰσδίδωσι, praefero vulgarem lect. o) εἰς ἄλλο τὸ Εὔξεινον] εἰς ἄλλο πόλλῳ τȣ́τȣ μεῖζον τὸν Ε. — ita G. Pletho. p) προπίπτȣσιν] ita Fragm. Medic. et G. Pletho. vulg. προσπίπτȣσιν.

Thasus, Imbrus, Samothrace, aliaeque plures, de quibus in singulorum enarratione dicemus. Huius maris longitudo est stadiorum IV CIƆ aut paulo amplius, latitudo circiter CIƆ CIƆ: includitur a dictis Asiae partibus, et ora maritima quae a Sunio est ad usque Thermaeum sinum versus septentrionem, et sinus Macedoniae usque ad Thraciae cherronesum.

Ad hanc fretum est septem stadia latum, inter Sestum et Abydum, per quod fretum mare Aegaeum et Hellespontus versus septentrionem effluunt in aliud mare, quod appellatur Propontis, hocque rursum in aliud, cui Euxino Ponto nomen est. Est autem pontus hic quodammodo bimaris: nam ad medium fere eius procurrunt duo promontoria,

πίπτουσιν, ἡ μὲν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν βορείων μερῶν, ἡ δ' ἐκ τῆς Ἀσίας ἐναντία ταύτῃ, q συνάγουσαι τὸν μεταξὺ πόρον, καὶ ποιοῦσαι δύο πελάγη μεγάλα· τὸ μὲν οὖν τῆς Εὐρώπης ἀκρωτήριον καλεῖται Κριοῦ μέτωπον· τὸ δὲ τῆς Ἀσίας Κάραμβις· διέχοντα ἀλλήλων περὶ δισχιλίους σταδίους, καὶ πεντακοσίους. Τὸ μὲν οὖν πρὸς ἑσπέραν πέλαγος μῆκος ἐστὶν ἀπὸ
pag. 125. Βυζαντίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βορυσθένους σταδίων τρισχιλίων ὀκτακοσίων, πλάτος δὲ δισχιλίων· ἐν τούτῳ δ' ἡ Λευκὴ νῆσος ἐστί· τὸ δ' ἑῷον ἐστὶ παράμηκες, εἰς στενὸν τελευτῶν μυχὸν, τὸν κατὰ Διοσκουριάδα, ἐπὶ πεντακισχιλίους ἢ μικρῷ πλείους σταδίους. τὸ δὲ πλάτος περὶ τρισχιλίους· ἡ δὲ περίμετρος τοῦ σύμπαντος πελάγους ἐστὶ δισμυρίων που καὶ πεντακισχιλίων σταδίων. Εἰκάζουσι δέ τινες τὸ σχῆμα τῆς περιμέτρου ταύτης ἐντεταμένῳ Σκυθικῷ τόξῳ· τὴν μὲν νευρὰν ἐξομοιοῦντες τοῖς δεξιοῖς καλουμένοις μέρεσι τοῦ Πόντου. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὁ παράπλους ὁ ἀπὸ τοῦ στόματος

q) συνάγουσαι — ποιοῦσαι] ita optime G. Pletho et Fragm. Medic. vulgo συναγούσῃ — ποιούσῃ.

tōria, alterum ab Europa et feptentrionalibus locis, alterum huic oppofitum ab Afia, quae in arctum contrahunt mare in medio fitum, inque duo magna maria totum dividunt. Promontorio quod ab Europa procurrit, nomen eft Criumetopon, quod ab Afia, Carambis: diftant inter fe ad CIↃ CIↃ IↃ ftadia. Porro pelagus Euxini maris quod eft adverfus occafum, id in longum porrigitur a Byzantio usque ad oftia Boryfthenis ad ftadia CIↃ CIↃ CIↃ IↃCCC, latitudine CIↃ CIↃ. In hoc eft Leuce infula. At orientale oblongum eft, et in arctum finitur receffum apud Diofcuriadem, porrectum ad IↃↃ, aut paulo amplius ftadia, latitudine CIↃ CIↃ CIↃ. Totius Ponti ambitus eft circiter XXV millia ftadiorum. Comparant quidam huius ambitus figuram Scythico arcui intento, ita ut nervus referat dextram partem Ponti, qua a faucibus navigatur usque ad

μέχρι τῦ μυχῦ τῦ κατὰ Διοσκυριάδα. πλὴν τῆς Καράμβιος, ἥ γε πᾶσα ἄλλη ἠϊὼν μικρὰς ἐσοχάς τε καὶ ἐξοχὰς, ὥστ' εὐθεία ἐοικέναι· τὴν ιπὴν τῷ κέρατι τῦ τόξυ διττὴν ἔχοντι τὴν ἐπι-ὴν· τὴν μὲν ἄνω περιφερεστέραν, τὴν δὲ κάτω τέραν· ὅτω δὴ κἀκείνην ἀπεργάζεσθαι δύο κόλ-ων ὁ ἑσπέριος πολὺ θατέρυ περιφερέστερός ἐστιν. Υπέρκειται δὲ τῦ ἑωθινῦ κόλπυ πρὸς ἄρκτον ἡ ἥτις λίμνη, τὴν περίμετρον ἔχυσα ἐννακισχιλίων ων, ἢ καὶ μικρῷ πλεόνων· ἐκδίδωσι δ' αὕτη μὲν όντον κατὰ τὸν Κιμμερικὸν καλύμενον βόσπορον· δὲ κατὰ τὸ Θράκιον εἰς τὴν Προποντίδα (τὸ γὰρ ιντιακὸν στόμα ὅτω καλῦσι Θράκιον Βόσπορον) τεραστάδιον ἐστίν. Ἡ δὲ Προποντὶς χιλίων καὶ κοσίων λέγεται τὸ μῆκος σαδίων τὸ ἀπὸ τῆς ίδος ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· πάρισον δέ πως ἐστὶ καὶ λάτος. Ἐνταῦθα δ' ἡ τῶν Κυζικηνῶν ἵδρυται καὶ τὰ περὶ αὐτὴν νησία· τοιαύτη μὲν ἡ πρὸς ον τῦ Αἰγαίυ πελάγυς ἀνάχυσις καὶ τοσαύτη.

Πάλιν

imum ſinum apud Dios-lem: nam excepto Ca-, totum reliquum littus os habet proceſſus et ūs, ita ut rectae lineae ſit abſimilis. Alteram n cornui conferunt, habeat duplicem fle-ſuperiorem magis ro-m, inferiorem magis n: ita et illam Ponti n duos ſinus efficere, m occiduus multo eſt alter rotundior.

›ra ſinum Ponti orien-eſt palus Maeotis, ambitu ſtadiorum IX CIↃ, aut paulo plurium. Ea palus in Pontum effluit ad boſporum ſeu fretum Cimmerium: Pontus in Propontidem ad Thracium boſporum: nam fauces ad Byzantium hoc nomine afficiuntur, cuius eſt latitudo IV ſtadia. Propontidis a Troade ad Byzantium longitudo fertur CIↃ IↃ ſtadia, latitudine prope aequali. Ibi Cyzici inſula ſita eſt, et aliae circa eam parvae inſulae. Atque talis ac tanta eſt Aegaei maris verſus ſeptentrionem effuſio.

Alia

Πάλιν δ' ἀπὸ τῆς Ῥοδίας, ἡ τὸ Αἰγύπτιον πέλαγος ποιȢσα, καὶ τὸ Παμφύλιον, καὶ τὸ Ἰσσικὸν, ἐπὶ μὲν τῆς ἕω καὶ τῆς Κιλικίας κατὰ ἴσον ἐκτείνεται μέχρι καὶ πεντακισχιλίων ςαδίων, παρά τε Λυκίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὴν Κιλίκων παραλίαν πᾶσαν. Ἐντεῦθεν δὲ Συρία τὲ καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος ἐγκυκλοῖ πρὸς νότον τὴν θάλατταν καὶ πρὸς δύσιν, ἕως Ἀλεξανδρείας. Ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ τῷ Παμφυλίῳ κεῖσθαι συμβαίνει τὴν Κύπρον, συνάπτȢσαν τῷ Αἰγυπτίῳ πελάγει. Ἔςι δ' ἀπὸ Ῥόδȣ δίαρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν [r] βορέᾳ τετρακισχιλίων πȣ ςαδίων, ὁ δὲ περίπλȣς διπλάσιος. Ὁ δὲ Ἐρατοσθένης ταύτην μὲν τῶν ναυτικῶν εἶναί φησι τὴν ὑπόληψιν, περὶ τȣ̃ διάρματος τȣ̃ πελάγȣς, τῶν μὲν Ȣ̓́τω λεγόντων, τῶν δὲ καὶ πεντακισχιλίȣς ȣ̓κ ὀκνȣ́ντων εἰπεῖν. αὐτὸς δὲ διὰ τῶν σκιοθηρικῶν γνωμόνων ἀνευρεῖν τρισχιλίȣς ἑπτακοσίȣς πεντήκοντα. pag. 126. Τȣ́τȣ δὴ τȣ̃ πελάγȣς τὸ πρὸς τῇ Κιλικίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ, καὶ τȣ̃ Ποντικȣ̃ τὰ καλȣ́μενα δεξιὰ μέρη καὶ ἡ

r) βορέᾳ] ita optime legit Casaub. pro βορεία vulg.

Alia rursum a Rhodo maris effusio mare efficit Aegyptum, Pamphylium, et Issicum: ea protenditur versus orientem et Ciliciam aequaliter usque ad IↃↃ stadia, pone Lyciam et Pamphyliam, et oram Ciliciae maritimam totam: inde Syria, Phoenice et Aegyptus mare versus meridiem et occasum includunt, usque ad Alexandriam. In sinu Issico et Pamphylio sita est Cyprus, contigua mari Aegyptio. A Rhodo Alexandriam usque favente Borea traiectus est IVCIↃ stadiorum, circumnavigatio dupla. Eratosthenes ait nautarum esse hanc opinionem, et quosdam alti maris istius traiectui dictam assignare quantitatem, alios non vereri IↃↃ tribuere, se sciothericis gnomonibus usum observasse IIICIↃ IↃCCL. Enimvero huius pelagi pars quae est ad Ciliciam et Pamphyliam, tum Ponti Euxini pars dextra, et Propontis

ἡ Προποντὶς, καὶ ἡ ἐφεξῆς παραλία μέχρι Παμφυλίας, ποιεῖ τινα χεῤῥόνησον μεγάλην, καὶ μέγαν ταύτης ἰσθμὸν, τὸν ἀπὸ τῆς πρὸς Ταρσῷ θαλάττης, ἐπὶ πόλιν Ἀμισὸν, καὶ τὸ τῶν Ἀμαζόνων πεδίον τὴν Θεμίσκυραν. Ἡ γὰρ ἐντὸς τῆς γραμμῆς ταύτης χώρα μέχρι Καρίας καὶ Ἰωνίας, καὶ τῶν ἐντὸς Ἅλυος [s] νεμομένων ἐθνῶν, περίκλυστος ἅπασά ἐστιν ὑπὸ τῦ Αἰγαίυ καὶ τῶν ἑκατέρωθεν λεχθέντων τῆς θαλάττης μερῶν· καὶ δὴ καὶ καλῦμεν Ἀσίαν ταύτην ἰδίως καὶ ὁμωνύμως τῇ ὅλῃ.

Συλλήβδην δὲ εἰπεῖν, τῆς καθ' ἡμᾶς θαλάττης νοτιώτατον μὲν ἐστὶ σημεῖον, ὁ τῆς μεγάλης Σύρτεως μυχὸς, [t] καὶ μετὰ τῦτον ἡ κατὰ Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρεια, καὶ τῦ Νείλυ προχοαὶ, βορειώτατον δὲ τὸ τῦ Βορυσθένυς στόμα· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προστιθείη τις

s) νεμομένων] ita Codd. Casaub. et omnes a me inspecti. vulgo γενομένων. t) καὶ μετὰ τῦτον — τὸ τῦ Ταναΐδος] ita emendavi locum in edit. et mstis male affectum ex Vat. B. et G. Plethone, e quo Tyrwhitt. emendationem quam proposuit l. c. quoque hausisse videtur. Vulgo καὶ κατὰ τῦτον — βορειώτατον δὲ τὸ τῦ Βορυσθένυς· εἰ δὲ καὶ τὴν Μαιῶτιν προσθείη τις τῷ πελάγει (καὶ γὰρ ἐστιν ὡς μέρος τι τῦ Ταναΐδος).

pontis, atque ora deinde ad Pamphyliam usque maritima, magnam quandam includunt peninsulam, magnumque eius isthmum a mari quod ad Tarsum est usque ad Amisum urbem, et Themisciram Amazonum campum. Quidquid enim inter hanc lineam est regionis, usque ad Cariam et Ioniam et gentes intra Halyn incolentes, id omne circumdatur Aegaeo mari, et utrinque dictis maris partibus: et quidem hanc regionem toti cognominem facimus, Asiamque appellamus.

Ut autem in summa loquar, maris nostri maxime austrinum punctum est, intimum Syrtis magnae, et post hunc Alexandria Aegypti, ac ostia Nili: maxime septentrionale, ostia Borysthenis, si quis autem velit Maeotidem mari attri-

τις τῷ πελάγει (καὶ γάρ ἐςιν ὡς ἂν μέρος τι) τὸ τȣ̃ Ταναΐδος· δυσμικώτατον δὲ ὁ κατὰ τὰς ςήλας πορθμὸς, ἑωθινώτατον δ᾽ ὁ λεχθεὶς μυχὸς κατὰ τὴν Διοσκȣριάδα. Ἐρατοσθένης δ᾽ ȣ̓κ εὖ τὸν Ἰσσικὸν κόλπον φησίν. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τȣ̃ αὐτȣ̃ μεσημβρινȣ̃ ἵδρυται, ἐφ᾽ ȣ̃περ ἥ τε Ἀμισὸς καὶ Θεμίσκυρα. Εἰ δὲ βȣ́λει, πρόσλαβε καὶ τὴν Σιδηνὴν μέχρι Φαρνακίας. ἀπὸ δὲ τȣ́των τῶν μερῶν πρὸς ἕω πλȣ̃ς ἐςι πλειόνων ἢ τρισχιλίων πȣ σαδίων εἰς Διοσκȣριάδα, ὡς ἔςαι μᾶλλον ἐκ τῆς ἐν μέρει περιοδίας φανερόν. Ἡ μὲν δὴ καθ᾽ ἡμᾶς θάλαττα τοιαύτη τις.

Ὑπογραπτέον δὲ καὶ τὰς περιεχȣ́σας αὐτὴν γᾶς, ἀρχὴν λαβȣ̃σιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν, ἀφ᾽ ὧνπερ καὶ τὴν θάλατταν ὑπεγράψαμεν. Εἰσπλέȣσι τοίνυν τὸν κατὰ ςήλας πορθμὸν, ἐν δεξιᾷ μέν ἐςιν ἡ Λιβύη μέχρι τῆς τȣ̃ Νείλȣ ῥύσεως· ἐν ἀριςερᾷ δὲ ἀντίπορθμος ἡ Εὐρώπη μέχρι τȣ̃ Ταναΐδος· τελευτῶσι δ᾽ ἀμφότεραι περὶ τὴν Ἀσίαν. Ἀρκτέον δ᾽ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, ὅτι πολυσχήμων τὲ καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν εὐφυε-

attribuere (cuius pars quodammodo dici poteſt) oſtia Tanaidis: maxime occiduum, eſt fretum ad Columnas: maxime orientale, intimus ad Dioscuriadem ſinus. Eratoſthenes hoc perperam Iſſico ſinui tribuit, cum is in eodem ſit cum Amiſo et Themiſcyra meridiano. Iis, ſi lubet, adiungere licet Sidenam quoque usque ad Pharnaciam: atqui ab iis partibus verſus ortum usque ad Dioscuriadem amplius tribus ſtadiorum millibus eſt navigatio, quod planius fiet, cum ſingula deſcribemus. Noſtri ergo maris haec eſt forma.

Terrae iam nunc etiam deſcribendae ſunt, quibus illud continetur, initio ſumto ab iis ipſis partibus, quibus mare deſcripſimus. Ingreſſis ergo fretum apud columnas, ad dextram Africa eſt usque ad Nili fluxum, ad ſiniſtram ab altera freti parte Europa usque ad Tanain, quarum utraque deſinit ad Aſiam. Incipiendum autem eſt ab Europa, cuius et forma multiplex eſt, et ipſa virorum virtute

ἄτη, καὶ πολιτῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις πλεῖστον
ιδωκυῖα τῶν οἰκείων ἀγαθῶν· ἐπειδὴ σύμπα-
ἰκιμός ἐστι πλὴν ὀλίγης τῆς ἀοικήτου διὰ ψύχος.
ν' ὁμορεῖ τοῖς Ἀμαξικοῖς τοῖς περὶ τὸν Τάναϊν,
ι Μαιῶτιν, καὶ τὸν Βορυσθένη. Τῆς δ' οἰκησί-
ὸ μὲν δυσχείμερον, καὶ τὸ ὀρεινὸν, μοχθηρῶς
η τῇ φύσει· ἐπιμελητὰς δὲ λαβόντα ἀγαθοὺς
ὶ φαύλως οἰκούμενα καὶ λῃστρικῶς, ἡμεροῦται.
ερ οἱ Ἕλληνες ὄρη καὶ πέτρας κατέχοντες, pag. 127.
ιαλῶς διὰ πρόνοιαν, τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ,
ς τέχνας, καὶ τὴν ἄλλην σύνεσιν τὴν περὶ βίον.
οι τε πολλὰ ἔθνη παραλαβόντες, [a] καὶ ἃ τὴν
ἀνήμερα διὰ τοὺς τόπους ἢ τραχεῖς ὄντας, ἢ
ους ἢ ψυχροὺς, ἢ ἀπ' ἄλλης αἰτίας δυσοικήτους
ς, τούς τε ἀνεπιπλέκτους ἀλλήλοις ἐπέπλεξαν,
ς ἀγριωτέρους πολιτικῶς ζῆν ἐδίδαξαν. Ὅσον
αὐτῆς ἐν ὁμαλῷ καὶ εὐκράτῳ, τὴν φύσιν ἔχει
συνερ-

[a] καὶ ἃ] Tyrwhitt. l. c. p. 10. κατά.

aeditorum ac civium
ma, et reliquas par-
rimis suorum bonis
it. Tota enim habi-
ıpta est, demta exigua
e quae ob frigus in-
n potest, contermina
cis ad Tanain, Maeo-
et Borysthenem inco-
ı. Habitatae autem
ılgidae et montosae,
ım ob naturam loci
oluntur: tamen cura-
ıctae bonos, ea etiam
cunt; quae male prius
tronibus colebantur.
Graeci cum montes

ac saxa insedissent, commode habitaverunt propter prudentiam rerum civilium, artes, et eorum quae ad vitam degendam requiruntur peritiam. Et Romani multas gentes in potestatem redactas feras ob locorum naturam, quod vel aspera essent, vel portubus carerent, aut ob frigus aliisve de causis habitando incommodas, commerciis ante ignotis docuerunt uti, et de feris civilem vitam agentes redegerunt. Quae vero partes in aequabili et temperato sunt situ, iis ipsis natu-

συνεργὸν πρὸς ταῦτα. Ἐπειδὴ τὸ μὲν ἐν τῇ εὐδαίμονι χώρᾳ πᾶν ἐςὶν εἰρηνικὸν, τὸ δ' ἐν τῇ λυπρᾷ μάχιμον καὶ ἀνδρικὸν· καὶ δέχεταί τινας παρ' ἀλλήλων εὐεργεσίας τὰ γένη ταῦτα. τὰ μὲν γὰρ ἐπικȣρεῖ τοῖς ὅπλοις, τὰ δὲ καρποῖς καὶ τέχναις καὶ ἠθοποιΐαις. Φανεραὶ δὲ καὶ ἐξ ἀλλήλων βλάβαι, μὴ ἐπικȣρȣ́ντων· ἔχει δέ τι πλεονέκτημα ἡ βία τῶν τὰ ὅπλα ἐχόντων, πλὴν εἰ τῷ πλήθει [x] κρατεῖτο. Ὑπάρχει δή τι καὶ πρὸς τȣ̃το εὐφυὲς τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ· ὅλη γὰρ διαπεποίκιλται πεδίοις τε καὶ ὄρεσιν, ὥστε πανταχȣ̃ [y] καὶ τὸ γεωργικόν τε καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ μάχιμον παρακεῖσθαι· πλέον δ' εἶναι θάτερον, τὸ τῆς εἰρήνης οἰκεῖον· [z] ὥςε καὶ ἐπικρατεῖ τȣ̃το, προσλαμβανόντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, Ἑλλήνων μὲν πρότερον, Μακεδόνων δὲ καὶ Ῥωμαίων ὕςερον. Διὰ τȣ̃το δὲ

x) κρατεῖτο] κρατοῖτο Fragm. Medic. y) καὶ τὸ γεωργικόν τε [καὶ τὸ γεωγραφικὸν] Sic editi. Voces uncis inclusas delevi auctoritate Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. Venet. Plethon. Interpr. pr. z) ὥςε καὶ ἐπικρατεῖ] ita scripsi cum Vat. A. B. Fragm. Medic. G. Plethon. vulgo ὥςε ὄντων ἐπ. Casaub. coni. ὥςε εἰκότως, et Abr. Gronov. ὥς' ὄντως.

natura opitulatur ad commode vivendum. Iam cum quae gentes vivunt in regione felici, eae pacis sint studiosae, quae autem incolunt loca sterilia aut incommoda, pugnaces sint ac fortes: fit ut mutua utrinque beneficia accipiantur, dum hi arma ad defendendum accommodant, illi terrae fructibus, artibus, et morum institutione hos iuvant: quemadmodum et manifesta utrinque sunt damna, cum altera pars alteri non fert opem: arma tamen habentium est aliquanto melior conditio, si non vincantur numero. Atque ad haec natura Europae suam habet opportunitatem. Tota enim montibus et campis varie distincta est, ut ubique et agricolae et civilis vitae et belli studiosi iuxta se ponantur; maior tamen sit numerus pacem colentium: quod vitae genus obtinet, maxime industria ducum, primo Graecorum, deinde etiam Macedonum et Romanorum. Itaque

ὶ πρὸς εἰρήνην καὶ πρὸς πόλεμον αὐταρκεςάτη καὶ γὰρ τό μάχιμον πλῆθος ἄφθονον ἔχει, καὶ γαζόμενον τὴν γῆν, καὶ τὸ τὰς πόλεις συνέχον. ιέρει δὲ καὶ ταύτῃ, διότι τὰς καρπὰς ἐκφέρει ἐρίςας, καὶ τὰς ἀναγκαίας τῷ βίῳ, καὶ μέταλλα χρήσιμα [a] θυώματα δὲ καὶ λίθας πολυτελεῖς ὲν μέτεισιν· ὧν τοῖς σπανιζομένοις ὰδὲν χείρων ς ἐςὶν, ἢ τοῖς εὐπορεμένοις. Ὥς δ' αὔτως βοσκη- ν μὲν [b] πολλῶν ἀφθονίαν παρέχει, θηρίων δὲ ιν. Τοιαύτη μὲν ἡ ἤπειρος αὕτη καθόλε τὴν ν ἐςί.

Κατὰ μέρος δ' ἐςὶ πρώτη πασῶν [c] ἀπὸ τῆς ἑσπέ- ἡ Ἰβηρία, βύρσῃ βοείᾳ παραπλησία· τῶν ὡς ρ ραχηλιαίων μερῶν ὑπερπιπτόντων εἰς τὴν συνεχῆ ικήν. ταῦτα δ' ἐςὶ τὰ πρὸς ἕω· καὶ τέτοις ντέμνεται τὸ πλευρὸν ὄρος ἡ καλεμένη Πυρήνη.

a) θυώματα] ita omnes Codd. vulgo θυμιάματα. b) πολ- leest in Vat. A. B. c) ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἡ Ἰβ.] ἀπὸ π. καὶ τῶν ςηλῶν ἡ Ἰβ. ſic Fragm. Vatic. d) τραχη- Mss. Caſaub. τραχηλιμαίων.

Europa et ad pacem et bellum abunde ſibi ipſa t. Habet enim copiam am et pugnacium, et ter- olentium, et urbes con- itium. Eo quoque ex- , quod optimos fert s ad vitae neceſſitatem entes, et metalla quae- e uſui ſunt. Odoratas res et lapides pretio- extrinſecus important, s qui carent, nihilo de- vivunt iis qui poſſident. Accedit, quod pecoris abun- dans, feras damnoſas paucas alit. Haec ergo eſt in uni- verſum huius continentis na- tura.

Ut autem partes eius ex- ponam, prima ab occaſu eſt Hiſpania, tergori bovis ad- ſimilis, cuius partes ad col- lum pertinentes in continen- tem eius Galliam porrigan- tur, partes nimirum orien- tem ſpectantes, quod latus adſcinditur monte Pyrene.

Ipſa

ᵉ Ἡδ' ἄλλη πᾶσα ἐςὶ περίῤῥυτος τῇ θαλάττῃ· τὸ μὲν νότιον τῇ καθ' ἡμᾶς μέχρι ςηλῶν· τὰ δὲ λοιπὰ pag. 128. τῇ Ἀτλαντικῇ μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης. μῆκος δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐςὶ περὶ ἑξακισχιλίες ςαδίες τὸ μέγιςον· πεντακισχιλίες δὲ πλάτος. Μετὰ δὲ ταύτην ἐςὶν ἡ Κελτικὴ πρὸς ἕω μέχρι ποταμῦ Ῥήνυ, τὸ μὲν βόρειον πλευρὸν τῷ Βρεττανικῷ κλυζομένη πορθμῷ παντί· ἀντιπαρήκει γὰρ αὐτῇ παράλληλος ἡ νῆσος αὕτη, πᾶσα πάσῃ, μῆκος ὅσοι πεντακισχιλίες ἐπέχυσα· τὸ δ' ἑωθινὸν τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ περιγραφομένη, παράλληλον ἔχοντι τὸ ῥεῦμα τῇ Πυρήνῃ· τὸ δὲ νότιον ταῖς μὲν Ἄλπεσι τὸ ἀπὸ τῦ Ῥήνυ, τὸ δ' αὐτῇ τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ· καθ' ὃ χωρίον ὁ καλύμενος Γαλατικὸς κόλπος ἀναχεῖται, καὶ ἐν αὐτῷ Μασσαλία τε καὶ Ναρβὼν ἵδρυνται πόλεις ἐπιφέςαται. Ἀντίκειται δὲ τῷ κόλπῳ τύτῳ κατ' ἀποςροφὴν ἕτερος κόλπος ὁμώνυμος αὐτῷ, καλύμενος Γαλατικὸς βλέπων πρὸς τὰς ἄρκτυς καὶ τὴν Βρεττ-

e) Ἡδ' ἄλλη πᾶσα] ita optime legitur in Vat. A. B. Stroz. G. Pleth. vulgo αὕτη δ' ἐςὶ.

Ipsa hoc demto tota mari alluitur, partes austrinae nostro, usque ad columnas: reliquae mari Atlantico usque ad septentrionales Pyrenae extremitates. Longitudo maxima est stadiorum circiter ꟾↄↄ ꟾↄↄ ꟾↄↄ: latitudo ꟾↄↄ. Proxime insequitur Gallia versus ortum usque ad Rhenum fluvium, cuius latus septentrionale Britannico freto totum alluitur. Insula enim Britannia iuxta Galliam aequalibus spatiis tota totam exaequans porrigitur, longitudine stadiorum circiter ꟾↄↄ. Latus orientale Rhenus describit, parallelam lineam respectu Pyrenes suo fluxu ducens: meridionale partim Alpes post Rhenum sitae includunt, partim mare nostrum, quo loco Gallicus sinus infunditur, in quo sitae sunt duae illustrissimae urbes Massilia et Narbo. Huic sinui ex adverso alius eodem nomine sinus opponitur, septentrionem versus et Britanniam:

ανικήν· ἐνταῦθα δὲ καὶ στενώτατον λαμβάνει
λάτος ἡ Κελτική· συνάγεται γὰρ εἰς ἰσθμὸν,
:όνων μὲν ἢ τρισχιλίων σταδίων, πλειόνων δ' ἢ
λίων. μεταξὺ δ' ἐστὶ ῥάχις ὀρεινὴ πρὸς ὀρθὰς
ιρήνη, τὸ καλούμενον Κέμμενον ὄρος· τελευτᾷ δὲ
εἰς μεσαίτατα τὰ τῶν Κελτῶν πεδία. Τῶν δὲ
εων ἅ ἐστιν ὄρη σφόδρα ὑψηλὰ, περιφερῆ ποιοῦν-
γραμμὴν, τὸ μὲν κυρτὸν ἔστραπται πρὸς τὰ
ἔντα τῶν Κελτῶν πεδία καὶ τὸ Κέμμενον ὄρος·
κοῖλον πρὸς τὴν Λιγυστικὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν.
δὲ κατέχει πολλὰ τὸ ὄρος τοῦτο Κελτικὰ, πλὴν
ιγύων· οὗτοι δ' ἑτεροεθνεῖς μέν εἰσι, παραπλή-
ὲ τοῖς βίοις· νέμονται δὲ μέρος τῶν Ἄλπεων τὸ
ττον τοῖς Ἀπεννίοις ὄρεσι· μέρος δὲ καὶ τῶν
νίνων ὀρῶν κατέχουσι. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὀρεινὴ
διὰ τοῦ μήκους ὅλου τῆς Ἰταλίας διαπεφυκυῖα
τῶν ἄρκτων ἐπὶ μεσημβρίαν, τελευτῶσα δ' ἐπὶ
ικελικὸν πορθμόν. Τῆς δ' Ἰταλίας ἐστὶ τὰ μὲν
ι μέρη, τὰ ὑποπίπτοντα ταῖς Ἄλπεσι πεδία,

atque ibi angustissima
illia, et in isthmum
cta, qui latior duobus
um millibus, tribus est
: in medio est dorsum
sum ad rectos angulos
ae adiacens, quod vo-
mons Cemmenus, de-
e in medioximos Cel-
campos. Alpibus pro-
qui sunt celsissimi mon-
rcumvexam lineam fa-
ius, curva eius pars
Celtarum campis et
enio monti obvertitur,
Liguriae et Italiae.

Montes illi multas Gallicas
gentes continent, demtis Li-
guribus. Hi quanquam alius
sunt nationis, vitae tamen
utuntur eadem ratione: in-
colunt partem Alpium Apen-
ninis montibus contiguam,
partemque aliquam horum
montium obtinent. Apen-
ninus montosum est dorsum
per Italiam quam ea longa
est a septentrione versus me-
ridiem porrectum, et in Si-
culum desinens fretum. Pri-
mae partes Italiae sunt pla-
nities sub Alpibus sita, et ad

μέχρι τȣ̃ μυχȣ̃ τȣ̃ Ἀδρίȣ, καὶ τῶν πλησίον τόπων· τὰ δ' ἑξῆς, ἄκρα στενὴ καὶ μακρὰ χερρονησιάζȣσα· δι' ἧς, ὡς εἶπον, ἐπὶ μῆκος τέταται τὸ Ἀπέννινον ὄρος, ὅσον [f] ἑπτακισχιλίων, πλάτος δ' ἀνώμαλον. Ποιεῖ δὲ τὴν Ἰταλίαν χερρόνησον, τό τε Τυῤῥηνικὸν πέλαγος ἀρξάμενον ἀπὸ τȣ̃ Λιγυστικȣ̃, καὶ τὸ Αὐσόνειον, καὶ ὁ Ἀδρίας. Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κελτικὴν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐστι τῆς Εὐρώπης, ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ. Φέρεται δ' ȣ̃τος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριστερᾷ λιπὼν τήν τε Γερμανίαν ὅλην ἀρξαμένην ἀπὸ τȣ̃ Ῥήνȣ, καὶ τὸ Γετικὸν πᾶν, καὶ τὸ τῶν Τυριγετῶν, καὶ Βασαρνῶν, καὶ Σαυροματῶν, μέχρι Τανάιδος ποταμȣ̃ καὶ τῆς Μαιώτιδος [g] λίμνης· ἐν δεξιᾷ δὲ τήν τε Θρᾴκην ἅπασαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα [h] καὶ Μακεδονίαν· λοιπὴν
pag. 129. δὲ καὶ τελευταίαν τὴν Ἑλλάδα. Πρόκεινται δὲ νῆσοι τῆς Εὐρώπης, ἃς ἔφαμεν ἔξω μὲν στηλῶν Γάδειρά τε, καὶ

f) ἑπτακισχιλίων σταδίων. sic Pleth. g) λίμνης] deest ap. eundem. h) καὶ Μακεδονίαν] desunt in Fragm. Vatic.

intimum Adriae recessum vicinaque loca pertingens. Reliquum Italiae, arctum est et longum quasi promontorium peninsulae forma, per quod (ut dixi) Apenninus in longum producitur, ad stadia ІϽϽ CIϽ CIϽ, latitudine inaequali. Italiam in peninsulam redigunt mare Tyrrhenum a Ligustico incipiens, et mare Ausonium, et Adria. Post Italiam et Galliam reliquae sunt partes Europae orienti obversae, quas medias secat Ister fluvius. Is ab Occasu ortum versus, in Euxinum labens mare, ad laevam relinquit Germaniam totam a Rheno orsam, Geticumque totum tractum, et Tyrigetas, Bastarnas, Sauromatas, usque ad Tanain amnem et paludem Maeotidem: ad dextram vero universam Thraciam, Illyricumque, Macedoniam, et ipsam reliquam Graeciam. Ante Europam sitae sunt insulae quas diximus; et quidem extra columnas sunt, Gades,

καὶ Καττιτερίδες, καὶ Βρεττανικαί· ἐντὸς δὲ στηλῶν, αἵτε Γυμνησίαι καὶ ἄλλα νησίδια Φοινίκων, καὶ τὰ τῶν Μασσαλιωτῶν καὶ Λιγύων· καὶ αἱ πρὸ τῆς Ἰταλίας μέχρι τῶν Αἰόλου νήσων, καὶ τῆς Σικελίας· ὅσαι τε περὶ τὴν Ἠπειρῶτιν καὶ Ἑλλάδα καὶ μέχρι Μακεδονίας καὶ τῆς Θρᾳκίας χερρονήσου.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ταναΐδος καὶ τῆς Μαιώτιδος τῆς Ἀσίας ἐστὶν ἤδη τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου συνεχῆ· τούτοις δ' ἑξῆς τὰ ἐκτός. Διαιρουμένης γὰρ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ταύρου δίχα, διατείνοντος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Παμφυλίας ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλατταν κατ' Ἰνδοὺς καὶ τοὺς ταύτῃ Σκύθας, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτους νενευκὸς [i] τῆς ἠπείρου μέρος, καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τοῦ Ταύρου, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν ἐκτός. Τὰ δὲ συνεχῆ τῇ Μαιώτιδι καὶ τῷ Ταναΐδι μέρη, [k] τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου ἐστί. Τούτων δὲ τὰ πρῶτα μέρη τὰ μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάττης ἐστὶ, καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τῇ

i) τῆς ἠπείρου μέρος] τῆς ἠπ. ταύτης μέρος. Vat. A. B.
k) τὰ ἐντὸς] Sic legendum eſt cum Cod. G. Pleth. et Fragm. Vat. vulgo perperam τὰ ἐκτός.

Gades, Caſſiterides, et Britannicae: intra autem Gymneſiae, et aliae exiguae Phoenicum, tum Maſſilienſium, Ligurum, et quae ſunt ante Italiam usque ad Aeoli inſulas et Siciliam, circaque Epirum et Graeciam usque ad Macedoniam et Thraciam Cherroneſum.

A Tanaide porro et Maeotide palude continenter iam partes Aſiae ſubſequuntur, quae intra Taurum dicuntur, ac deinceps quae extra. Cum enim in duas partes Aſia dividatur a Tauro monte, qui a Pamphyliae extremis usque ad orientale mare pertinet apud Indos et Scythas ibi degentes, partes eas quae ad ſeptentrionem vergunt, Graeci intra Taurum vocant, quae ad meridiem, extra. Contiguae Maeotidi et Tanaidi partes intra Taurum ſunt. Harum prima eſt ea regio, quae inter Caſpium iacet mare et Euxinum pontum, ab una parte

μὲν ἐπὶ τὸν Τάναϊν καὶ τὸν Ὠκεανὸν τελευτῶντα τόν τε ἔξω καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης, τῇ δ' ἐπὶ τὸν ἰσθμὸν, καθ' ὃ ἐγγυτάτω ἐστὶν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Πόντου, ἐπὶ τὴν Κασπίαν. Ἔπειτα τὰ ἐντὸς τοῦ Ταύρου [l] τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας μέχρι πρὸς τὴν κατὰ Ἰνδοὺς καὶ Σκύθας τοὺς πρὸς τὴν αὐτὴν θάλατταν καὶ τὸ Ἰμαῖον ὄρος. Ταῦτα δ' ἔχουσι, τὰ μὲν οἱ Μαιῶται, Σαυρομάται, καὶ [m] οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας καὶ τοῦ Πόντου, μέχρι τοῦ Καυκάσου, καὶ Ἰβήρων καὶ Ἀλβανῶν, Σαυρομάται, καὶ Σκύθαι, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ Ζύγοι, καὶ Ἡνίοχοι. τὰ δ' ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης Σκύθαι καὶ Ὑρκανοὶ καὶ Παρθυαῖοι καὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοὶ, καὶ τἄλλα τὰ ὑπερκείμενα μέρη τῶν Ἰνδῶν πρὸς ἄρκτον. πρὸς νότον δὲ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης ἐκ μέρους, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ παντὸς μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Πόντου, τῆς τε Ἀρμενίας ἡ πλείστη κεῖται, καὶ Κολχὶς, καὶ Καππαδοκία ξύμπασα μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου

l) τὰ ὑπὲρ τῆς Ὑρκανίας] τὰ ὑ. τ. Κασπίας Vat. A. B. Gem. Pletho. m) οἱ μεταξὺ τῆς Ὑρκανίας] οἱ μ. τῆς τε Κασπίας. Vat. A. B. Gem. Pleth.

parte ad Tanain terminata et oceanum externum et eum qui est supra Hyrcanum mare, ab altera ad isthmum, qua iter est brevissimum ab intimo Ponti ad Caspium mare. Deinde intra Taurum, quae sunt supra Hyrcaniam usque ad Indos et Scythas ad idem mare accolentes, et montem Imaum. Haec autem tenent partim Maeotae, Sauromatae, et qui sunt intra Hyrcanum mare et Pontum, usque ad Caucasum, Iberos, Albanos, Sauromatae, Scythae, Achaei, Zygi, Heniochi. Supra mare autem Hyrcanum Scythae, Hyrcani, Parthyaei, Bactrii, Sogdiani, aliaeque Indorum partes versus septentrionem. Versus meridiem autem partim ab Hyrcano mari, partim toto qui inter id et pontum iacet Euxinum isthmo, maxima Armeniae pars sita est, et Colchis, et universa Cappadocia usque ad Euxinum Pontum,

Πόντυ καὶ τῶν [n] Τιβαρανικῶν ἐθνῶν· ἔτι δὲ ἡ ἐντὸς Ἅλυος χώρα λεγομένη, περιέχυσα πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Προποντίδι, Παφλαγόνας τὲ καὶ Βιθυνὺς καὶ Μυσὺς, καὶ τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντῳ λεγομένην Φρυγίαν, ἧς ἐςι καὶ ἡ Τρωάς. πρὸς δὲ τῷ Αἰγαίῳ καὶ τῇ ἐφεξῆς θαλάττῃ τήν τε Αἰολίδα καὶ τὴν Ἰωνίαν, καὶ Καρίαν, καὶ Λυκίαν· ἐν δὲ τῇ μεσογαίᾳ τήν τε Φρυγίαν, ἧς ἐςι μέρος ἥτε τῶν Γαλλογραικῶν, pag. 130. λεγομένη Γαλατία, [o] καὶ τὴν Ἐπίκτητον, καὶ Λυκάονας καὶ Λυδὺς.

Ἐφεξῆς δὲ τοῖς ἐντὸς τῦ Ταύρυ, οἵτε τὰ ὄρη κατέχοντες Παροπαμισάδαι, καὶ τὰ Παρθυαίων τὲ καὶ Μήδων καὶ Ἀρμενίων καὶ Κιλίκων ἔθνη, [p] καὶ Λυκάονες καὶ Πισίδαι. Μετὰ δὲ τὺς ὀρείυς ἐςὶ τὰ ἐκτὸς τῦ Ταύρυ. Πρώτη δ' ἐςὶ τύτων ἡ Ἰνδικὴ, ἔθνος μέγιςον τῶν πάντων καὶ εὐδαιμονέςατον, τελευτῶν

 πρός

n) Τιβαρανικῶν] malim cum Gemist. Pleth. Τιβαρήνων, ut Strab. L. XII, 527. ed. Caſ. o) καὶ τὴν Ἐπίκτητον — Λυδὺς] ita lego cum Pleth. vulgo perperam καὶ ἡ Ἐπίκτητος καὶ Λυκάονες καὶ Λυδοί. p) καὶ Λυκάονες] aut delendae ſunt iſtae voces cum Cod. Gem. Plethonis, aut legendum καὶ Καταόνες, cf. Strab. XII. 534.

tum et Tibarenicas gentes: item regio intra Halyn quae dicitur, continens ad Pontum et Propontidem ſitos Paphlagones, Bithynos, Myſos, et Phrygiam Helleſponto (ut ſolent vocare) imminentem, cuius eſt etiam Troas: ad Aegaeum autem mare, et quod deinceps eſt, Aeolidem, Ioniam, Cariam, Lyciam: in mediterraneis autem Phrygiam, cuius pars eſt Gallograecorum regio quam appellant Galatiam, et Epictetos, et Lycaones, et Lydos.

Deinceps intra Taurum ſunt monticolae Paropamiſadae, Parthyaei, Medi, Armenii, Cilices, Lycaones, Piſidae. Secundum montanos ſunt regiones extra Taurum. Prima harum eſt Indica, omnium gentium maxima et feliciſſima, deſinens ad mare orientale

πρός τε τὴν ἑῴαν θάλατταν, καὶ τὴν νοτίαν τῆς Ἀτλαντικῆς. Ἐν δὲ τῇ νοτιωτάτῃ θαλάττῃ πρόκειται τῆς Ἰνδικῆς νῆσος, ȣ̓κ ἐλάττων τῆς Βρεττανικῆς ἡ Ταπροβάνη· μετὰ δὲ τὴν Ἰνδικὴν ἐπὶ τὰ ἑσπέρια νεύȣσιν, ἐν δεξιᾷ δ' ἔχȣσι τὰ ὄρη, χώρα ἐςὶ συχνὴ, φαύλως οἰκȣμένη διὰ λυπρότητα ὑπ' ἀνθρώπων τελέως βαρβάρων, ȣ̓χ ὁμοεθνῶν, καλȣ̃σι δ' Ἀριανȣ̀ς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν διατείνοντας μέχρι Γεδρωσίας καὶ Καρμανίας. Ἑξῆς δὲ εἰσὶ πρὸς μὲν τῇ θαλάττῃ Πέρσαι καὶ Σȣ́σιοι καὶ Βαβυλώνιοι, καθήκοντες ἐπὶ τὴν κατὰ Πέρσας θάλατταν, καὶ τὰ περιοικȣ̃ντα τȣ́τȣς ἔθνη μικρά· πρὸς δὲ τοῖς ὄρεσιν [q] οἱ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι Παρθυαῖοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἀρμένιοι, καὶ τὰ τȣ́τοις πρόσχωρα ἔθνη, καὶ ἡ Μεσοποταμία. Μετὰ δὲ τὴν Μεσοποταμίαν τὰ ἐντὸς Εὐφράτȣ· ταῦτα δ' ἐςὶν ἥ τε εὐδαίμων Ἀραβία πᾶσα, ἀφοριζομένη τῷ τε Ἀραβίῳ κόλπῳ παντὶ, καὶ τῷ Περσικῷ, καὶ ὅσην οἱ Σκηνῖται καὶ οἱ Φύλαρχοι κατέχȣσιν, οἱ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην καθήκοντες, καὶ τὴν Συρίαν· εἶθ' οἱ πέραν τȣ̃

q) οἱ ἐν τοῖς] ἡ ἐν τοῖς G. Pletho, quod valde probo.

tale, et ad auftrinam Atlantici partem. In maxime auftrino mari fita eft ante Indiam infula Taprobana, non minor quam Britannia. Poft Indiam verfus occafum flectentibus, montibus ad dextram fervatis, regio occurrit perampla, male culta ob infelicitatem foli ab hominibus plane barbaris et diverfarum nationum, qui Ariani dicuntur, pertinentes a montibus usque ad Gedrofiam et Carmaniam. Deinceps funt ad mare Perfae, Sufii, Babylonii, ad mare Perficum pertingentes, et aliae circum hos exiguae gentes: ad montes autem funt Parthyaei: in ipfis montibus Medi, Armenii, et finitimae gentes, ac Mefopotamia: poft hanc, quae intra Euphratem funt, nimirum Arabia felix univerfa, tota diftincta ab aliis locis finu Arabico et finu Perfico: tum Scenitarum et Phylarchorum regio qui ad Euphratem habitant, et Syria: tum qui citra Ara-

τῦ Ἀραβίυ κόλπυ μέχρι τῦ Νείλυ, Αἰθίοπές τε καὶ Ἄραβες, καὶ οἱ μετ' αὐτὺς Αἰγύπτιοι, καὶ Σύροι, καὶ Κίλικες, οἵτε ἄλλοι, καὶ οἱ Τραχιῶται λεγόμενοι, τελευταῖοι δὲ Παμφύλιοι.

Μετὰ δὲ τὴν Ἀσίαν ἐςὶν ἡ Λιβύη, συνεχὴς ὖσα τῇ τε Αἰγύπτῳ καὶ τῇ Αἰθιοπίᾳ, τὴν μὲν καθ' ἡμᾶς ἠϊόνα ἐπ' εὐθείας ἔχυσα, σχεδόν τι μέχρι ςηλῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἀρξαμένην, πλὴν τῶν Συρτέων, καὶ εἴ πυ τὶς ἄλλη κόλπων ἐπιςροφὴ μετρία, καὶ τῶν ταύτῃ [r] ποιύντων ἀκρωτηρίων ἐξοχή. τὴν δὲ παρωκεανῖτιν ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας μέχρι τινὸς, ὡς ἂν παράλληλον ὖσαν τῇ προτέρᾳ· μετὰ δὲ ταῦτα συναγομένην ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν, εἰς ὀξεῖαν ἄκραν, μικρὸν ἔξω ςηλῶν προπεπτωκυῖαν, καὶ ποιῦσαν τραπέζιόν πως τὸ σχῆμα. Ἔςι δ' ὥςπερ οἵτε ἄλλοι δηλῦσι, καὶ δὴ καὶ Γναῖος Πείσων ἡγεμὼν γενόμενος τῆς χώρας διηγεῖτο ἡμῖν, ἐοικυῖα παρδάλει· κατάςικτος γὰρ ἐςὶ ταῖς οἰκήσεσι περιεχομέναις ἐρήμῳ καὶ ἀνύδρῳ γῇ·

r) ποιύντων] Casaub. coni. πῦ ὄντων.

Arabicum sinum ad Nilum usque habitant Aethiopes, Arabes, et post eos Aegyptii, Syri, Cilices, cum alii, tum qui Trachiotae dicuntur, ultimique Pamphylii.

Asiam subsequitur Africa contigua Aegypto et Aethiopiae, eius litus quod nobis est obversum, ab Alexandria usque ad columnas propemodum in recta linea producitur, exceptis Syrtibus, et sicubi alibi mediocres sinus sunt, et promontoria prominent. Latus autem quod ad oceanum est ab Aethiopia aliquandiu fere parallelum priori, deinde ab austrinis partibus in acutum conducitur processum paululum ultra columnas prodeuntem, quo pacto figura trapezii quodammodo efficitur. Est autem, sicut et alii docent, et Cn. Piso, qui eam rexit provinciam, nobis narravit, pardali similis, interpuncta habitationibus, quae circumdantur terra deserta et aquae inopi:

γῆ· καλοῦσι δὲ τὰς τοιαύτας οἰκήσεις [s] Αὐάσεις οἱ Αἰγύπτιοι. Τοιαύτη δὲ οὖσα, ἔχει τινὰς ἄλλας δια-
pag. 131. φορὰς τριχῆ διαιρουμένας· τῆς μὲν γὰρ καθ' ἡμᾶς παραλίας, εὐδαίμων ἐστὶν ἡ πλείστη σφόδρα· καὶ μάλιστα ἡ Κυρηναία καὶ ἡ περὶ Καρχηδόνα, μέχρι Μαυρουσίων καὶ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν· οἰκεῖται δὲ μετρίως, καὶ ἡ παρωκεανῖτις· ἡ δὲ μέση φαύλως, ἡ τὸ σίλφιον φέρουσα, ἔρημος ἡ πλείστη καὶ τραχεῖα καὶ ἀμμώδης. Τὸ δ' αὐτὸ πέπονθε καὶ τῆς Ἀσίας ἡ ἐπ' εὐθείας ταύτῃ, διά τε τῆς Αἰθιοπίας διήκουσα, τῆς τε Τρωγλοδυτικῆς, καὶ τῆς Ἀραβίας, καὶ τῆς Γεδρωσίας τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων. Νέμεται δ' ἔθνη τὴν Λιβύην τὰ πλεῖστα ἄγνωστα· οὐ πολλοῖς γὰρ ἐφοδεύεσθαι συμβαίνει στρατοπέδοις οὐδ' ἀλλοφύλοις ἀνδράσιν· οἱ δ' ἐπιχώριοι, καὶ ὀλίγοι παρ' ἡμᾶς ἀφικνοῦνται οἱ πόρρωθεν, καὶ οὐ πιστά, οὐδὲ πάντα λέγουσιν· ὅμως δ' οὖν τὰ λεγόμενα τοιαῦτά ἐστι. Τοὺς μὲν

s) Αὐάσεις] ita Reg. Vat. B. Venet. Steph. Byz. Interp. pr. vulgo Ἀνάσεις.

inopi: atque huiusmodi habitationes ab Aegyptiis vocantur Anases. Cum autem talis sit Africa, habet et alias triplices differentias. Nam quae nos respicit ora eius maritima, maxima sui parte admodum est felix, Cyrenaica praecipue et quae sunt circa Carthaginem usque ad Maurusios et Herculis columnas. Mediocriter culta est etiam oceani ora. Media autem male culta est, quae silphium producit, maiori ex parte deserta, aspera, et arenosa. Idem evenit Asiae quae cum hac in eadem est recta linea, per Aethiopiam transeunte, et Troglodyticam, et Arabiam, et Gedrosiam, et Ichthyophagos. Incolunt Lybiam gentes pleraeque ignotae. Nam neque multi eo ducti sunt exercitus, aut peregrini advenerunt: incolae autem cum pauci ad nos perveniunt, tum neque credibilia narrant, neque omnia: quae tamen ii narrant, talia sunt. Maxime versus

μὲν μεσημβρινωτάτους, Αἰθίοπας προσαγορεύουσι· τοὺς δ' ὑπὸ τούτοις τοὺς πλείστους, Γαράμαντας, καὶ [t] Φαρουσίους, καὶ Νιγρίτας· τοὺς δ' ἔτι ὑπὸ τούτοις Γαιτούλους· τοὺς δὲ τῆς θαλάττης ἐγγὺς ἢ καὶ ἁπτομένους αὐτῆς, πρὸς Αἰγύπτῳ μὲν [u] Μαρμαρύδας, μέχρι τῆς Κυρηναίας· ὑπὲρ δὲ ταύτης, καὶ τῶν Σύρτεων, Ψύλλους καὶ Νασαμῶνας, καὶ τῶν Γαιτούλων τινάς· εἶτα Σίντας, καὶ [x] Βυζακίους, μέχρι τῆς Καρχηδονίας. πολλὴ δ' ἐστὶν ἡ Καρχηδονία· συνάπτουσι δ' οἱ Νομάδες αὐτῇ· τούτων δὲ τοὺς γνωριμωτάτους, τοὺς μὲν [y] Μασσαλιεῖς, τοὺς δὲ Μασαισυλίους προσαγορεύουσιν· ὕστατοι δ' εἰσὶ Μαυρούσιοι. Πᾶσα δ' ἡ ἀπὸ Καρχηδόνος μέχρι στηλῶν, ἐστὶν εὐδαίμων· θηριοτρόφος δὲ, ὥσπερ καὶ ἡ μεσόγαια πᾶσα. Οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ Νομάδας λεχθῆναι τινὰς ἐξ αὐτῶν, οὐ δυναμένους γεωργεῖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν θηρίων τοπαλαιόν· οἱ δὲ νῦν ἅμα τῇ ἐμπειρίᾳ τῆς θήρας διαφέροντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων

t) Φαρουσίους] Ita legendum est cum Casaub. Mss. libri omnes Ἀρουσίους. vulgo perperam Μαυρουσίους. u) Μαρμαρύδας] Reg. Μαρμαρίδας. x) Βυζακίους] Reg. Βυζαντίους. Casaub. coni. Βύζαντες. y) Μασσαλιεῖς] Casaub. coni. Μασσυλιεῖς.

versus meridiem dissitos, appellant Aethiopas: sub his plerosque Garamantas, Pharusios, Nigritas: his adhuc inferiores Gaetulos: deinde vicinos aut etiam contiguos mari, ad Aegyptum quidem Marmaridas, usque ad Cyrenam: supra hos et Syrtes, Psyllos, Nasamonas, et quosdam Gaetulos, tum Sintas, et Byzacios, usque ad regionem Carthaginensem, quae ampla est, eamque Numidae attingunt: quorum celeberrimos Massilienses, alios Masaesylios appellant: ultimi autem sunt Maurusii. Omnis autem a Carthagine ad columnas usque regio est felix: feras tamen producit, ut et mediterranea omnis Africa. Neque abhorret a veri opinione Numidas quosdam ibi locorum dictos, quibus antiquitus ob bestiarum multitudinem agriculturam exercere non liceret. Nostra aetate cum incolae ibi et excellant venandi peritia, et Romani

Ῥωμαίων προσλαμβανόντων πρὸς τȣ̃το διὰ τὴν σπȣδὴν τὴν περὶ τὰς θηριομαχίας, ἀμφοτέρων περιγίγνονται, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῆς γεωργίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἠπείρων λέγομεν.

[z] Λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τῶν κλιμάτων, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἔχει καθολικὴν ὑποτύπωσιν, ὁρμηθεῖσιν ἐκ τῶν γραμμῶν ἐκείνων, ἃ ςοιχεῖα ἐκαλέσαμεν· λέγω δὲ τῆς τε τὸ μῆκος ἀφοριζȣ́σης τὸ μέγιςον, καὶ τῆς τὸ πλάτος, μάλιςα δὲ τῆς τὸ πλάτος. Τοῖς μὲν ȣ̃ν ἀςρονομικοῖς ἐπιπλέον τȣ̃το ποιητέον, καθάπερ Ἵππαρχος ἐποίησεν. Ἀνέγραψε γάρ, [a] ὥς αὐτός φησι, τὰς γιγνομένας ἐν τοῖς ȣ̓ρανίοις διαφορὰς καθ᾽ ἕκαςον τῆς γῆς τόπον, [b] τῶν ἐν τῷ καθ᾽ ἡμᾶς τεταρτημορίῳ τεταγ-

z) Quae nunc ſequuntur usque ad finem huius libri, deſunt in utroque Vat. libro, eorumque vice in Vat. B. diſſertatio inedita geographica de ſphaerica terrae forma continetur, cuius prima verba ita ſonant: Ἡ γῆ κέντρȣ λόγον ἐπέχει πρὸς τὴν σφαῖραν τȣ̃ ςερεώματος· ȣ̓χ ὅτι πᾶσα κέντρον ἐςὶ κ. τ. λ. Idem opuſculum exſtat quoque in bibl. Laurent. ap. Bandin. in catal. N. XXIX. plut. XXVIII, ita inſcriptum: Στράβωνος περὶ μεγέθȣς καὶ σχήματος τῆς γῆς. a) ὡς αὐτός] ὡς deeſt in Stroz. Venet. b) τῶν — λέγω δὲ τὸ] Reſtitui h. l. ad ſententiam Tyrwhitt. vulgo τῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς τεταρτημορίων τεταγμένων· λέγω δὲ τὸν κ. τ. λ.

Romani eos adiuvent ob ſtudium ſpectaculorum in quibus cum beſtiis pugnatur, fit ut beſtias ſuperent, et agricultura praeſtent. Haec de continentibus habitatae terrae partibus dicta ſunto.

Supereſt ut de locorum quoque ad plagas mundi inclinationibus diſſeramus. Ea quoque univerſalem habent delineationem, ſi ordiamur ab iis lineis, quas Principia vocavimus: eam dico, quae longitudinem definit maximam, atque eam quae latitudinem, hancque adeo magis illa. In hoc quidem iis potius elaborandum eſt, qui aſtronomiam tractant, ſicut fecit Hipparchus. Conſignavit enim, ut ipſe ait, apparentiarum coeleſtium differentias in ſingulis locis terrae, conſtitutis in noſtro quadrante,

τεταγμένων· λέγω δὲ τῷ ἀπὸ τῦ ἰσημερινῦ μέχρι τῦ βορείυ πόλυ. Τοῖς δὲ γεωγραφῦσιν ὗτε τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκυμένης φροντιςέον· ὗτ' [c] ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς οἰκυμένης μέρεσι, τὰς τοιαύτας καὶ τοσαύτας διαφορὰς παραδεκτέον τῷ πολιτικῷ· περισκελεῖς γάρ εἰσιν. ἀλλ' ἀρκεῖ τὰς σημειώδεις καὶ ἁπλυςέρας ἐκθέσθαι τῶν ὑπ' αὐτῦ λεχθεισῶν· ὑποθεμένοις, ὥςπερ ἐκεῖνος, εἶναι τὸ μέγεθος τῆς γῆς ςαδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ δισχιλίων· ὡς καὶ Ἐρατοσθένης ἀποδίδωσιν· ὐ μεγάλη γὰρ παρὰ τῦτ' ἔςαι διαφορὰ πρὸς τὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν οἰκήσεων διαςήμασιν. Εἰ δή τις εἰς τριακόσια ἑξήκοντα τμήματα τέμοι τὸν μέγιςον τῆς γῆς κύκλον, ἔςαι ἑπτακοσίων ςαδίων ἕκαςον τῶν τμημάτων· τύτῳ δὴ χρῆται μέτρῳ πρὸς τὰ διαςήματα ἐν τῷ λεχθέντι διὰ Μερόης μεσημβρινῷ λαμβάνεσθαι μέλλοντι. Ἐκεῖνος μὲν δὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἐν τῷ [d] μεσημβρινῷ οἰκύντων· καὶ λοιπὸν ἀεὶ δι' ἑπτακοσίων ςαδίων τὰς ἐφεξῆς Pag. 132.

c) ἐν αὐτοῖς τοῖς] τοῖς deest in Venet. Stroz. B. d) μεσημβρινῷ] ἰσημερινῷ coni. Breguign.

te, qui videlicet est ab aequinoctiali ad polum septentrionalem. Geographum neque horum, quae extra terram nostram habitatam sunt, rationem habere oportet, neque politicum tot talesque diversitates in nostra habitabili terra observare attinet: sunt enim perplexae. Satis est suis punctis expressas et simpliciores earum quas ipse tradidit proponere: sumto, de ipsius quidem sententia, quantitatem terrae continere stadiorum CCLII millia, ut et Eratosthenes tradit: non magna enim ex hoc orietur apparentiarum in intervallis habitationum diversitas. Quod si quis ergo maximum terrae circulum secet in CCCLX partes, cuivis obtingent segmento stadia ⅠↃCC. Hac ille utitur mensura ad intervalla quae in Meroës meridiano erat sumturus. Atque is quidem orditur ab iis qui in meridiano eo habitant, ac deinceps identidem ⅠↃCC stadiis

ἐφεξῆς οἰκήσεις ἐπιὼν κατὰ τὸν λεχθέντα μεσημβρινὸν, πειρᾶται λέγειν τὰ παρ' ἑκάστοις φαινόμενα· ἡμῖν δ' οὐκ ἐντεῦθεν ἀρκτέον. καὶ γὰρ εἰ καὶ οἰκήσιμα ταῦτα ἐστὶν, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἰδία γέ τις οἰκουμένη αὕτη ἐστὶ, διὰ μέσης τῆς ἀοικήτου διὰ καῦμα στενὴ τεταμένη, οὐκ οὖσα μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης. Ὁ δὲ γεωγράφος ἐπισκοπεῖ ταύτην μόνην τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην. Αὕτη δ' ἀφορίζεται πέρασι, νοτίῳ μὲν, τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ· βορείῳ δὲ τῷ [e] διὰ τῆς Ἰέρνης· οὔτε δὲ τὰς τοσαύτας οἰκήσεις ἐπιθετέον, ὅσας ὑπαγορεύει τὸ μεταξὺ λεχθὲν διάστημα· οὔτε πάντα τὰ φαινόμενα θετέον, μεμνημένοις τοῦ γεωγραφικοῦ σχήματος. Ἀρκτέον δ', ὥσπερ Ἵππαρχος, ἀπὸ τῶν νοτίων μερῶν.

Φησὶ δὴ τοῖς οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ διὰ τῆς Κινναμωμοφόρου παραλλήλῳ, ὃς ἀπέχει τῆς Μερόης τρισχιλίους σταδίους πρὸς νότον, τούτου δ' ὁ ἰσημερινὸς ὀκτακισχι-

e) διὰ τῆς Ἰέρνης] τῆς deeſt in Stroz. Venet.

ſtadiis diſtantes habitationes in eodem examinans, ſingulorum apparentiae quid differant perquirit. Nobis autem non eſt inde incipiendum: nam etſi illa loca, quod quidam volunt, habitantur, peculiaris quaedam erit ea angusta zona per mediam recta torridam, non pars noſtrae habitatae, quam ſolam geographus conſiderat. Haec autem definitur ſuis terminis: auſtrino quidem parallelo qui per Cinnamomiferam ducitur: ſeptentrionali, qui per Hiberniam. Neque tot ponendum eſt eſſe habitationes, quot intermedium intervallum dictat: neque omnia quae apparent excutienda ſunt, memoribus geographicae figurae. Sumemus ergo, quod Hipparchus quoque facit, initium a partibus meridionalibus.

Ait ergo eos, qui in Cinnamomiferae parallelo habitant (qui a Meroë verſus auſtrum abeſt tribus ſtadiorum millibus, rurſumque ab hoc aequinoctialis ſtadia VIII CIↃ IↃCCC)

κισχιλίους καὶ ὀκτακοσίους, εἶναι τὴν οἴκησιν ἐγγυτάτω μέσην τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ θερινοῦ τροπικοῦ τοῦ κατὰ Συήνην· ἀπέχειν γὰρ τὴν Συήνην πεντακισχιλίους τῆς Μερόης· παρὰ δὲ τούτοις πρώτοις τὴν μικρὰν ἄρκτον ὅλην ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιέχεσθαι, καὶ ἀεὶ φαίνεσθαι· τὸν γὰρ ἐπ' ἄκρας τῆς οὐρᾶς λαμπρὸν ἀστέρα, νοτιώτατον ὄντα, ἐπ' αὐτοῦ ἱδρύσθαι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου· ὥστ' ἐφάπτεσθαι τοῦ ὁρίζοντος. Τῷ δὲ λεχθέντι μεσημβρινῷ παράλληλός πως παράκειται ἕωθεν ὁ Ἀράβιος κόλπος· τούτου δ' ἔκβασις εἰς τὸ ἔξω πέλαγος ἡ Κινναμωμοφόρος ἐστὶν, ἐφ' ἧς ἡ τῶν ἐλεφάντων γέγονε θήρα τὸ παλαιόν. ἐκπίπτει δ' ὁ παράλληλος οὗτος, τῇ μὲν ἐπὶ τοὺς νοτιωτέρους μικρὸν τῆς Ταπροβάνης, ἢ ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους οἰκοῦντας· τῇ δ' ἐπὶ τὰ νοτιώτατα τῆς Λιβύης. pag. 133.

Τοῖς δὲ κατὰ Μερόην καὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Τρωγλοδυτικῇ ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα· ἔστι δ' αὕτη ἡ οἴκησις μέση πως τοῦ τε ἰσημε-

ↀCCC) proxime omnino abesse a situ medio inter aequatorem et aestivum tropicum, qui per Syenam transit. Nam a Syena Meroën abesse stadiis ↀↀ, apud hos autem primos ursam minorem totam arctico circulo includi, nunquamque occidere: nam stellam in extrema cauda lucidam, quae maxime versus meridiem vergat, in ipso circulo ita collocari, ut horizontem tangat. Porro iam dicto meridiano parallelus quodammodo adiacet versus ortum Arabicus sinus: huius ad mare externum exitus est Cinnamomifera regio, ubi quondam elephantes venabantur. Exit autem parallelus iste partim ad eos qui Taprobana magis versus austrum habitant, aut qui in ea habitant extrema, partim ad australissima Africae.

Porro apud Meroën et in Ptolemaide Troglodytica dies longissimus est horarum aequinoctialium tredecim: qui situs medio loco est inter aequa-

ἰσημερινȣ̃ καὶ τȣ̃ δι' Ἀλεξανδρείας, παρὰ [f] χιλίȣς καὶ ἑκατὸν, τȣ̀ς πλεονάζοντας πρὸς τῷ ἰσημερινῷ· διήκει δ' ὁ διὰ Μερόης παράλληλος τῇ μὲν [g] διὰ γνωρίμων μερῶν, τῇ δὲ διὰ τῶν ἄκρων τῆς Ἰνδικῆς. Ἐν δὲ Συήνῃ καὶ Βερενίκῃ τῇ ἐν τῷ Ἀραβίῳ κόλπῳ, καὶ τῇ Τρωγλοδυτικῇ, κατὰ θερινὰς τροπὰς ὁ ἥλιος κατὰ κορυφῆς γίγνεται· ἡ δὲ μακροτάτη ἡμέρα ὡρῶν ἰσημερινῶν ἐστι τρισκαίδεκα καὶ ἡμιωρίȣ· ἐν δὲ τῷ ἀρκτικῷ φαίνεται καὶ ἡ μεγάλη ἄρκτος ὅλη σχεδόντι πλὴν τῶν σκελῶν καὶ τȣ̃ ἄκρȣ τῆς ȣ̓ρᾶς, καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ πλινθίῳ ἀστέρων. Ὁ δὲ διὰ Συήνης παράλληλος τῇ μὲν διὰ τῆς τῶν Ἰχθυοφάγων τῶν κατὰ τὴν Γεδρωσίαν καὶ τῆς Ἰνδικῆς διήκει, τῇ δὲ διὰ τῶν νοτιωτέρων Κυρήνης μὲν πεντακισχιλίοις σταδίοις παρὰ μικρόν.

Ἅπασι δὲ τοῖς μεταξὺ κειμένοις τȣ̃ τε τροπικȣ̃ καὶ τȣ̃ ἰσημερινȣ̃ κύκλȣ μεταπίπτȣσιν αἱ σκιαὶ ἐφ' ἑκάτερα, πρός τε ἄρκτȣς καὶ μεσημβρίαν· [h] τοῖς δ' ἀπὸ

f) χιλίȣς καὶ ἑκατὸν] Mss. Caf. Venet. χ. κ. ὀκτακοσίȣς. g) διὰ γνωρίμων] Puto fcribendum effe δι' ἀγνωρίμων. h) τοῖς δ' ἀπὸ Συήνης] ita Medic. Ms. recte. vulgo τῆς δ'.

aequatorem et Alexandrinum parallelum, nisi quod ad aequatorem superfunt CIↃ ac C. Transit vero parallelus Meroës partim per nota loca, partim per extrema Indiae. Syenae autem, Berenicae in Arabio finu, et in Troglodytica, folftitio aeftivo fol fupra verticem decurrit: dies maxima horarum eft aequinoctialium XIII cum dimidia. Apparet in arctico circulo maior urfa fere tota, demtis tantum cruribus et ultima caudae ftella, unaque de iis quae funt in quadrangulo. Porro Syenae parallelus cum per Ichthyophagorum ad Gedrofiam et Indiam fitorum regionem tranfit, tum per magis meridionalia quam quidem fit Cyrene fere quinque ftadiorum millibus.

Univerfis autem qui habitant inter tropicum et aequinoctialem circulum, umbrae in utramque partem cadunt, nempe tam verfus feptentrionem quam meridiem: iis

ἀπὸ Συήνης ἐκ τȣ̃ θερινȣ̃ τροπικȣ̃ πρὸς ἄρκτȣς πίπτȣσιν αἱ σκιαὶ κατὰ μεσημβρίαν· καλȣ̃νται δ' οἱ μὲν ἀμφίσκιοι, οἱ δ' ἑτερόσκιοι. Ἔςι δέ τις καὶ ἄλλη διαφορὰ τοῖς ἐπὶ τῷ τροπικῷ, ἣν προείπομεν ἐν τῷ περὶ τῶν ζωνῶν λόγῳ. Αὐτή τε γάρ ἐςιν ἡ διάμμος, καὶ σιλφιοφόρος, καὶ ξηρὰ, τῶν [i] νοτιωτέρων μερῶν εὐύδρων τὲ καὶ εὐκάρπων ὄντων.

Ἐν δὲ τοῖς τȣ̃ δι' Ἀλεξανδρείας καὶ Κυρήνης νοτιωτέροις ὅσον [k] τετρακοσίοις ςαδίοις, ὅπȣ ἡ μεγίςη ἡμέρα ὡρῶν ἐςιν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων, κατὰ κορυφὴν γίνεται ὁ ἀρκτȣ̃ρος, μικρὸν ἐκκλίνων πρὸς νότον. Ἐν δὲ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ πέντε πρὸς ἑπτά. Καρχηδόνος δὲ νοτιώτεροι εἰσὶ [l] χιλίοις καὶ τριακοσίοις ςαδίοις, καὶ Ἀλεξανδρείας δὲ νοτιώτεροι· εἴπερ ἐν Καρχηδόνι ὁ γνώμων λόγον ἔχει πρὸς τὴν ἰσημε-

i) νοτιωτέρων] Stroz. Venet. νοτίων. k) τετρακοσίοις] τριακοσίοις Codd. Caſ. Ald. l) χιλίοις καὶ τριακοσίοις] Mss. Caſaub. χ. κ. τετρακοσίοις.

iis autem qui a Syena et extra aeſtivum tropicum habitant, umbrae meridianae verſus ſeptentrionem iaciuntur. Illi amphiſcii, hi heteroſcii appellantur. Eſt et aliud diſcrimen eorum qui ſub tropico habitant, indicatum a nobis in zonarum explicatione. Haec enim eſt arenoſa, ſilphii ferax, et ſicca; cum magis ad auſtrum vergentes partes et aquae habeant ſatis, et frugiferae ſint.

Praeterea in locis, quae a parallelo Alexandrino et Cyrenaeo ad CCCC ſtadia magis verſus meridiem abſunt, ubi dies longiſſima horarum aequinoctialium eſt XIV, ita ſupra verticem fertur Arcturus, ut leviter ad auſtrum declinet. Iam Alexandriae gnomo rationem habet ad umbram aequinoctialem, qualis eſt quinarii ad ſeptenarium. Carthagine autem meridionaliores ſunt CIↃ CCC ſtadiis, et meridionaliores quam Alexandria, ſiquidem Carthagine gnomonis ratio eſt ad umbram

ἰσημερινὴν σκιὰν, ὃν ἔχει τὰ ἕνδεκα πρὸς τὰ ἑπτά. διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος τῇ μὲν διὰ Κυρήνης καὶ τῶν νοτιωτέρων Καρχηδόνος, ἐνναχοσίοις σαδίοις, μέχρι Μαυρουσίας μέσης, τῇ δὲ δι' Αἰγύπτου καὶ κοίλης Συρίας, καὶ τῆς ἄνω Συρίας, καὶ Βαβυλῶνος, καὶ pag. 134 Σουσιάδος, Περσίδος, Καρμανίας, Γεδρωσίας τῆς ἄνω, μέχρι τῆς Ἰνδικῆς.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Πτολεμαΐδα τὴν ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ Σιδόνα, καὶ Τύρον, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεσσάρων καὶ τετάρτου· βορειότεροι δ' εἰσὶν οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, ὡς χιλίοις ἑξακοσίοις σαδίοις, Καρχηδόνος δὲ ὡς ἑπτακοσίοις. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ καὶ περὶ τὰ μέσα τῆς Ῥοδίας καὶ περὶ Ξάνθον τῆς Λυκίας, ἢ τὰ μικρῷ νοτιώτερα, καὶ ἔτι τὰ Συρακοσίων νοτιώτερα τετρακοσίοις σαδίοις· ἐνταῦθα ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκατεττάρων καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι Ἀλεξανδρείας μὲν, τρισχιλίους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα· διήκει δ' ὁ παράλληλος οὗτος κατ' Ἐρατοσθένη διὰ Καρίας,

bram aequinoctialem, quae est undecim ad septem. Transit autem parallelus hic qua per Cyrenem et a Carthagine ad meridiem dissita stadiis ıɔcccc, usque ad mediam Maurusiam, qua per Aegyptum, Coelesyriam, Syriam superiorem, Babylonem, Susidem, Persidem, Carmaniam, Gedrosiam superiorem, usque ad Indiam.

Rursum circa Ptolemaidem Phoenices, ac Sidonem et Tyrum, maxima diei quantitas est horarum XIV et quadrantis. Versus septentrionem hi remoti sunt ab Alexandria stadiis ad cıɔ ıɔc, a Carthagine autem ıɔ cc. Porro in Peloponneso, circa Rhodi medium, et Xanthum Lyciae urbem, et quae hac et Syracusis paulo magis versus meridiem inclinant, longissima dies est horarum aequinoctialium XIV cum semisse: distant haec loca ab Alexandria stadiis cıɔ cıɔ cıɔ ıɔcxl. Si Eratosthenem sequimur, transit parallelus hic per Cariam,

Καρίας, Λυκαονίας, Καταονίας, Μηδείας, Κασπίων πυλῶν, Ἰνδῶν τῶν κατὰ Καύκασον.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μέρεσι, τῆς Τρωάδος, κατ' Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν τὴν ἐν Ἠπείρῳ, καὶ τοὺς Ῥώμης μὲν νοτιωτέρους, βορειοτέρους δὲ Νεαπόλεως, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε· ἀπέχει δὲ ὁ παράλληλος οὗτος τοῦ μὲν διὰ Ἀλεξανδρείας τῆς πρὸς Αἰγύπτῳ ὡς ἑπτακισχιλίους σταδίους πρὸς ἄρκτον· τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ δισμυρίους ὀκτακισχιλίους ὀκτακοσίους· τοῦ δὲ διὰ Ῥόδου τρισχιλίους τετρακοσίους· πρὸς νότον δὲ Βυζαντίου καὶ Νικαίας καὶ τῶν περὶ Μασσαλίαν χιλίους πεντακοσίους· μικρὸν δ' ἀρκτικώτερός ἐστιν ὁ διὰ Λυσιμαχίας, ὃν φησὶν Ἐρατοσθένης διὰ Μυσίας εἶναι καὶ Παφλαγονίας, καὶ τῶν περὶ Σινώπην, καὶ Ὑρκανίαν, καὶ Βάκτρα.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον ἡ μεγίστη ἡμέρα ὡρῶν ἐστὶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ τετάρτου· ὁ δὲ γνώμων πρὸς τὴν σκιὰν λόγον ἔχει ἐν τῇ θερινῇ τροπῇ, ὃν

Z 3

riam, Lycaoniam, Cataoniam, Mediam, Caspias portas, et Indos qui ſunt ad Caucaſum.

Inde apud Alexandriam Troadis, Amphipolin, et Apolloniam in Epiro, et eos qui Roma verſus meridiem, Neapoli verſus ſeptentrionem abſunt, dies longiſſima horarum eſt aequinoctialium quindecim: diſtat hic parallelus ab Aegyptiae Alexandriae parallelo verſus ſeptentrionem ad ſeptem ſtadiorum millia, ab aequatore ſuper xxviii millia, et ƆƆCCC: a Rhodo III CIƆ CCC: a Byzantii autem, Nicaeae et Maſſiliae parallelo ad meridiem CIƆ IƆ: paulo ſeptentrionalior eſt qui per Lyſimachiam ducitur, quem Eratoſthenes ait duci per Myſiam, Paphlagoniam, Sinopen, Hyrcaniam, Bactra.

Apud Byzantium vero dies longiſſima eſt horarum aequinoctialium xv cum quadrante: aeſtivo autem ſolſtitio gnomo ad umbram eam habet

ὃν τὰ ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς τεσσαράκοντα δύο, λείποντα πέμπτω. ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι τοῦ διὰ μέσης τῆς Ῥοδίας περὶ τετρακισχιλίους καὶ ἐννακοσίους, τοῦ δ' ἰσημερινοῦ ὡς τρισμυρίους τριακοσίους. Εἰσπλεύσασι δὲ εἰς τὸν Πόντον, καὶ προελθοῦσιν ἐπὶ τὰς ἄρκτους ὅσον χιλίους καὶ τετρακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα γίνεται ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαπέντε καὶ ἡμίσους· ἀπέχουσι δ' οἱ τόποι οὗτοι ἴσον ἀπό τε τοῦ πόλου καὶ τοῦ ἰσημερινοῦ κύκλου, καὶ ὁ ἀρκτικὸς κύκλος κατὰ κορυφὴν αὐτοῖς ἐστι, ἐφ' οὗ κεῖται ὅ, τε ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς Κασσιεπείας, καὶ ὁ ἐν τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι τοῦ Περσέως μικρῷ βορειότερος ὤν.

Ἔν τε τοῖς ἀπέχουσι Βυζαντίου πρὸς ἄρκτον ὅσον τρισχιλίους ὀκτακοσίους, ἡ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν ὡρῶν ἰσημερινῶν δεκαέξ· ἡ οὖν δὴ Κασσιέπεια ἐν τῷ pag. 135. ἀρκτικῷ φέρεται. Εἰσὶ δ' οἱ τόποι οὗτοι περὶ Βορυσθένη καὶ τῆς Μαιώτιδος τὰ νότια· ἀπέχουσι δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ περὶ τρισμυρίους τετρακισχιλίους ἑκατόν. Ὁ δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους τόπος τοῦ ὁρίζοντος ἐν ὅλαις σχε-

habet proportionem, quam cxx ad xlii minus quincunce: atque haec loca distant a parallelo per mediam Rhodum ducto ad ıↄↄ, demtis c, a meridiano ad triginta millia et ccc In Pontum deinde navigantibus, et ad septentrionem provectis ad stadia cıↄ cccc, longissima dies fit horarum aequinoctialium xv cum dimidia. Haec enim loca eodem intervallo distant a polo et aequinoctiali, et arcticus circulus eorum vertici imminet, in quo sita est stella in collo Cassiopeae, et alia in dextro cubito Persei, paulo borealior.

At qui versus septentrionem a Byzantio remoti sunt ad stadia ııı cıↄ ıↄccc, iis solstitii aestivi dies est horarum aequinoctialium xvı, iis Cassiopea in arctico convertitur circulo. Haec loca sunt circa Borysthenem et austrinas Maeotidis partes: absunt ab aequatore circiter xxxiv millibus stadiorum ac centum stadiis. Denique horizontis locus septentrionibus pro-

σχεδόν τι ταῖς θεριναῖς νυξὶ παραυγάζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπὸ δύσεως ἕως καὶ ἀνατολῆς ἀντιπεριϊσταμένου τοῦ φωτός. ὁ γὰρ θερινὸς τροπικὸς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὁρίζοντος, ἑνὸς ζωδίου ἥμισυ καὶ δωδέκατον· τοσοῦτον οὖν καὶ ὁ ἥλιος ἀφίσταται τοῦ ὁρίζοντος κατὰ τὸ μεσονύκτιον. Καὶ παρ᾽ ἡμῖν δὲ τοσοῦτον τοῦ ὁρίζοντος ἀποσχὼν, πρὸ τοῦ ὄρθρου καὶ μετὰ τὴν ἑσπέραν ἤδη καταυγάζει τὸν περὶ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν ἀέρα. Ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς ἡμέραις ὁ ἥλιος τὸ πλεῖστον μετεωρίζεται πήχεις ἐννέα. Φησὶ δ᾽ Ἐρατοσθένης τούτους τῆς Μερόης διέχειν μικρῷ πλείους, ἢ δισμυρίους τρισχιλίους. Διὰ γὰρ Ἑλλησπόντου εἶναι μυρίους ὀκτακισχιλίους, εἶτα πεντακισχιλίους εἰς Βορυσθένη. Ἐν δὲ τοῖς ἀπέχουσι τοῦ Βυζαντίου σταδίους περὶ ἑξακισχιλίους τριακοσίους, βορειοτέροις οὖσι τῆς Μαιώτιδος, κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας μετεωρίζεται τὸ πλεῖστον ὁ ἥλιος ἐπὶ πήχεις ἕξ· ἡ δὲ μεγίστη ἡμέρα ἐστὶν m) ὡρῶν δεκαεπτά.

m) ὡρῶν] ὡρῶν ἰσημερινῶν Stroz. B.

proxime subiectus, totis fere aestivis noctibus illustratur radiis solaribus ab occasu ad ortum usque lumine obversante, tropicus enim aestivus ab horizonte abest semisse et uncia integri signi: tantundemque necesse est solem ab horizonte sub mediam abesse noctem. Quid quod apud nos tanto distans spatio sol ab horizonte, tamen et ante diluculum, et post vesperam ortivum occiduumve aërem illustrat? Caeterum apud illos sol hybernis diebus ad summum ad novem elevatur cubitos. Eratosthenes ait hos a Meroa distare non multo pluribus quam XXIII millibus stadiorum. Esse enim per Hellespontum millia XIIX, deinde ad Borysthenem ꟾↄↄ. Verum apud eos, qui a Byzantio absunt ad ꟾↄↄ cꟾↄ ccc stadia, a Maeotide palude versus septentrionem siti, hybernis diebus sol ad summum in sex adsurgit cubitos: dies longissima est horarum aequinoctialium XVII.

Τὰ δ' ἐπέκεινα ἤδη πλησιάζοντα τῇ ἀοικήτῳ διὰ ψύχος, ἐκ ἔτι χρήσιμα τῷ γεωγράφῳ ἐςίν. Ὁ δὲ βουλόμενος καὶ ταῦτα μαθεῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ὀρανίων, Ἵππαρχος μὲν εἴρηκεν· ἡμεῖς δὲ παραλείπομεν διὰ τὸ τρανώτερα εἶναι τῆς νῦν προκειμένης πραγματείας, παρ' ἐκείνε λαμβανέτω. Τρανώτερα δ' ἐςὶ καὶ τὰ περὶ τῶν περισκίων καὶ ἀμφισκίων καὶ ἑτεροσκίων, ἅ φησι Ποσειδώνιος. Ὅμως γε καὶ τέτων τό γε τοσῦτον ἐπιμνηςέον, ὥςτε τὴν ἐπίνοιαν διασαφῆσαι, καὶ πῇ χρήσιμον πρὸς τὴν γεωγραφίαν, καὶ πῇ ἄχρηςον. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφ' ἡλίε σκιῶν ὁ λόγος ἐςίν, ὁ δ' ἥλιος πρὸς αἴσθησιν κατὰ παραλλήλε φέρεται, καθ' ὃ καὶ ὁ κόσμος, παρ' οἷς καθ' ἑκάςην κόσμε περιςροφὴν ἡμέρα γίνεται καὶ νύξ· ὅτε μὲν ὑπὲρ γῆς τε ἡλίε φερομένε, ὅτε δ' ὑπὸ γῆν, παρὰ τέτοις οἵτε ἀμφίσκιοι ἐπινοῦνται καὶ οἱ ἑτερόσκιοι. Ἀμφίσκιοι μὲν, ὅσοι κατὰ μέσον ἡμέρας, τότε μὲν ἐπὶ τάδε [n] πιπτέσας ἔχεσι τὰς σκιὰς, ὅταν ὁ

n) πιπτέσας] ἐμπιπτέσας Reg. Stroz. B. Venet.

Ulteriora iam ad habitationibus ob frigus negatam terram tendentia nihil ad geographum. Qui tamen et illa vult cognoscere, et alias res coelestes, is Hipparchum consulat: nam ab eo sunt dicta, et a nobis omittuntur, quia magis sunt luculenta quam nostra requirat instituta tractatio. Eiusdem generis etiam sunt quae de Perisciis, Amphisciis, et Heterosciis Posidonius prodidit. Attamen horum quoque eo usque mentio facienda, ut explicemus quatenus vel utilia sint ea, vel inutilia geographo. Quoniam autem verba fiunt de solis umbris, et sol, quantum sensu deprehendi potest, eodem circulo ad eum quo mundus versatur, parallelo convertitur, itaque in singulis mundi partibus dies fiet eo supra terram, nox infra terram vehente: Amphiscii intelliguntur illi, quorum gnomoni sub meridiem erecto sol affulgens in supposita

ὁ ἥλιος ἀπὸ μεσημβρίας τῷ γνώμονι προσπίπτῃ τῷ ὀρθῷ, πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐπίπεδον· τότε δ' εἰς τοὐναντίον, ὅταν ὁ ἥλιος εἰς τοὐναντίον περιστῇ· τοῦτο δὲ συμβέβηκε μόνοις τοῖς μεταξὺ τῶν τροπικῶν οἰκοῦσιν. Ἑτερόσκιοι δ' ὅσοις ἢ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἀεὶ πίπτουσιν, ὥσπερ ἡμῖν ἢ ἐπὶ τὰ νότια, ὥσπερ τοῖς ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ ζώνῃ οἰκοῦσι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πᾶσι τοῖς pag. 136. ἐλάττονα ἔχουσι τοῦ τροπικοῦ τὸν ἀρκτικόν. Ὅταν δὲ τὸν αὐτὸν, ἢ μείζονα, ἀρχὴ τῶν περισκίων ἐστὶ, μέχρι τῶν οἰκούντων ὑπὸ τῷ πόλῳ. Τοῦ γὰρ ἡλίου καθ' ὅλην τὴν τοῦ κόσμου περιστροφὴν ὑπὲρ γῆς φερομένου, δηλονότι καὶ ἡ σκιὰ κύκλῳ [o] περιενεχθήσεται περὶ τὸν γνώμονα· καθ' ὃ δὴ καὶ περισκίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν· οὐδὲν ὄντας πρὸς τὴν γεωγραφίαν· οὐ γάρ ἐστιν οἰκήσιμα ταῦτα τὰ μέρη διὰ ψύχος· ὥσπερ ἐν τοῖς πρὸς Πυθέαν λόγοις εἰρήκαμεν. Ὥστ' οὐδὲ τοῦδε τοῦ μεγέθους τῆς ἀοικήτου ταύτης φροντιστέον ἐκ τοῦ λαβεῖν,

 ὅτι

o) περιενεχθήσεται] παρενεχθήσεται Reg.

posita planicie umbram modo in hanc, alias in diversam partem proiicit, sole in oppositam priori regionem delato. Hoc autem iis tantummodo contingit, qui inter tropicos habitant. Heteroscii sunt, quibus id genus umbrae aut semper versus septentrionem cadunt, ut nobis: aut versus meridiem, ut iis qui in altera temperata zona degunt: usu venit hoc omnibus, qui arcticum tropico minorem habent. Perisciorum principium est, ubi vel aequalis tropico arcticus est, vel maior: usque ad eos qui sub polo habitant. Cum enim sol secundum totam coeli conversionem supra terram feratur, nimirum et umbra in orbem ambiet gnomonem: unde et periscios eos nuncupavit, nihil ad geographiam attinentes. Quippe partes istae ob frigus habitari non possunt, uti in refutatione Pytheae ostendimus. Quapropter ne de magnitudine quidem istius non habitatae terrae disputare

ὅτι ἔχοντες ἀρκτικὸν τὸν τροπικὸν, ὑποπεπτώκασι τῷ γραφομένῳ κύκλῳ ὑπὸ τοῦ πόλου τοῦ ζωδιακοῦ, κατὰ τὴν τοῦ κόσμου περιστροφήν· ὑποκειμένου τοῦ μεταξὺ διαστήματος, τοῦ τε ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ τροπικοῦ, τεττάρων ἑξηκοστῶν τοῦ μεγίστου κύκλου.

tare expedit, posito, eos cum habeant tropicum pro arctico, suppositos esse circulo qui a polo zodiaci describitur mundi conversione: et posito, intervallum inter aequinoctialem et tropicum esse quatuor partium, quarum sexaginta integrum maximum circulum absolvunt.

CAPITA

CAPITA LIBRI TERTII GEOGRAPHICORVM STRABONIS.

ispaniae totius descriptio, qua eius figura, longitudo et latitudo exponuntur.

e singulis Hispaniae partibus, ac primo de Turdetania, et aliis regionibus a Sacro promontorio ad Columnas.

e Lusitania, et eo tractu qui Sacro promontorio et Nerio includitur, et de iis gentibus quae latus aquilonium habent.

e Tarraconensi, ac reliquis a Columnis ad montes usque Pyrenaeos.

)e insulis Hispaniae oppositis.

* Argumenta libri tertii in nullo a me collato Codice Msto extant.

ΣΤΡΑ-

Hispania.

ΣΤΡΑ'ΒΩΝΟΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙ'ΟΝ ΤΡΙ'ΤΟΝ.

ΚΕΦ. Α.

Ἀποδεδωκόσι δ' ἡμῖν τὸν πρῶτον τύπον τῆς γεωγραφίας, οἰκεῖός ἐστιν ὁ ἐφεξῆς λόγος περὶ τῶν καθέκαστα· καὶ γὰρ ὑπεσχόμεθα οὕτως· καὶ δοκεῖ μέχρι νῦν ὀρθῶς ἡ πραγματεία μεμερίσθαι. Ἀρκτέον δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς τούτων, ἀφ' ὧν περ καὶ πρότερον, κατὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Πρῶτον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστι τὸ ἑσπέριον, ὡς
Pag. 137 ἔφαμεν, ἡ Ἰβηρία. Ταύτης δὴ τὸ μὲν πλέον οἰκεῖται φαύλως· ὄρη γὰρ καὶ δρυμοὺς καὶ πεδία λεπτὴν ἔχοντα

STRABONIS
GEOGRAPHICARVM RERVM
LIBER TERTIVS.

CAP. I.

Posteaquam primam terrae descriptionis formam tradidimus, dicendum nobis deinceps iam peculiariter est de singulis partibus: hoc enim in nos recepimus, et videtur hactenus recte tractatio esse divisa. Ordiendum autem est iterum ab Europa, et iis eius partibus, a quibus et ante, idque easdem ob caussas. Est ergo prima pars Europae versus occasum Hispania. Eius magna pars incommode habitatur: quippe montes et sylvas et campos terra

ἔχοντα γῆν, ὐδὲ ταύτην ὁμαλῶς εὔυδρον οἰκῦσι τὴν πολλήν· ἡ δὲ πρόσβορρος ψυχρά τέ ἐςι τελέως πρὸς τῇ τραχύτητι, καὶ παρωκεανῖτις, προσειληφυῖα τὸ ἄμικτον καὶ ἀνεπίπλεκτον τοῖς ἄλλοις· ὥςθ᾽ ὑπερβάλλει [a] τῇ μοχθηρίᾳ τῆς οἰκήσεως. Ταῦτα μὲν δὴ τὰ μέρη τοιαῦτα. Ἡ δὲ νότιος πᾶσα, εὐδαίμων σχεδόντι, καὶ διαφερόντως ἡ ἔξω ςηλῶν· ἔςαι δὲ δῆλον ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαςα· ὑπογράψασιν ἡμῖν πρότερον τότε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος. Hispania.

Ἔοικε γὰρ βύρσῃ κατὰ μὲν μῆκος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, [b] τὰ πρόσθια ἐχέσῃ μέρη πρὸς τῇ ἕω· κατὰ πλάτος δ᾽ ἀπὸ τῶν ἄρκτων πρὸς νότον. Ἔχει δὲ ςαδίων ἑξακισχιλίων ὁμῦ τὸ μῆκος· πλάτος δὲ πεντακισχιλίων, τὸ μέγιςον· ἔςι δ᾽ ὅπυ πολὺ ἔλαττον τῶν τρισχιλίων· καὶ μάλιςα πρὸς τῇ Πυρήνῃ τῇ ποιέσῃ τὴν ἑῴαν πλευράν. Ὄρος γὰρ διηνεκὲς ἀπὸ νότυ πρὸς βορρᾶν τεταμένον, ὁρίζει τὴν Κελτικὴν ἀπὸ

a) τῇ μοχθηρίᾳ] Stroz. Venet. τὴν μοχθηρίαν. male: b) τὰ πρόσθια — ἕω] desunt in Stroz. A. B.

terra praeditos exili, neque aequaliter aquis irriguam magna ex parte incolunt: tum pars septentrioni obiecta, praeter asperitatem etiam frigidissima est: et quia ad oceanum pertinet, id accedit, quod nulla eius incolis sunt cum aliis hominibus commercia, itaque ibi pessime degitur. At versus meridiem sita, felix fere omnis est regio, praecipue quae extra columnas iacet. Verum haec singulis persequendis faciemus plana: prius figura totius Hispaniae et magnitudo nobis describenda est.

Hispania similis est pelli, in longum ab occasu versus ortum expansae, ita ut priores partes ad ortum spectent, in latum a septentrione ad austrum. Longitudo eius est in universum ΙϽϽ CIϽ stadiorum, latitudo maxima ΙϽϽ, alicubi multo etiam minor tribus millibus, maxime ad Pyrenem, latus ortivum includentem. Mons enim ille continenter ab austro versus Boream porrectus, Galliam ab

Hispania. ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας. Οὔσης δὲ καὶ τῆς Κελτικῆς ἀνωμάλου τὸ πλάτος, καὶ τῆς Ἰβηρίας· τὸ δὲ στενώτατον τοῦ πλάτους ἑκατέρας ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θαλάττης ἐπὶ τὸν ὠκεανόν ἐστι, τὸ τῇ Πυρήνῃ πλησιάζον, μάλιστα ἐφ᾽ ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος, καὶ ποιοῦν κόλπους τοὺς μὲν ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ, τοὺς δὲ ἐπὶ τῇ καθ᾽ ἡμᾶς θαλάττῃ· μείζους δὲ τοὺς Κελτικούς, οὓς δὴ καὶ Γαλατικοὺς καλοῦσι, στενώτερον τὸν ἰσθμὸν ποιοῦντας παρὰ τὸ Ἰβηρικόν. Καὶ δὴ τὸ μὲν ἑῷον πλευρὸν τῆς Ἰβηρίας, ἡ Πυρήνη ποιεῖ· τὸ δὲ νότιον ἥ τε καθ᾽ ἡμᾶς θάλαττα ἀπὸ τῆς Πυρήνης μέχρι στηλῶν, καὶ ἡ ἐκτὸς τὸ ἑξῆς, μέχρι τοῦ Ἱεροῦ καλουμένου ἀκρωτηρίου. τρίτον ἐστὶ τὸ ἑσπέριον πλευρὸν, παράλληλόν πως τῇ Πυρήνῃ, τὸ ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς πρὸς Ἀρτάβροις ἄκρας, ἣν καλοῦσι Νερίον· τέταρτον δὲ τὸ ἐνθένδε, μέχρι τῶν βορείων ἄκρων τῆς Πυρήνης.

Ἀναλαβόντες δὲ λέγωμεν τὰ καθ᾽ ἕκαστα, ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου ἀρξάμενοι. Τοῦτο δὲ ἐστὶν δυτικώτατον, οὐ τῆς Εὐρώπης μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης

ab Hiſpania dirimit. Cum autem utraque regio inaequaliter ſit lata, arctiſſima utraque eſt a noſtro mari ad oceanum, qua ad Pyrenem accedunt, praecipue ad utramque eius montis partem, ubi et ſinus fiunt, cum in oceano, tum in noſtro mari, quorum maiores Celtici ſunt, quos etiam Galaticos vocant, qui iſthmum iuxta Hiſpaniam arctiorem reddunt. Ergo latus Hiſpaniae ortivum Pyrene includit : meridionale efficit noſtrum mare a Pyrena usque ad columnas, et proximum huic oceanus, usque ad Sacrum promontorium : tertium latus eſt occiduum, fere parallelum Pyrenae, a ſacro promontorio usque ad promontorium apud Artabros, quod vocatur Nerium : quartum latus inde ducitur usque ad boreales Pyrenes fines.

Proinde ſingula narraturi, principium repetamus a Sacro promontorio. Hoc enim non Europae modo, ſed univerſae habitatae terrae punctum eſt omnium

μένης ἁπάσης σημεῖον. περατῦται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν δυοῖν ἠπείρων ἡ οἰκεμένη πρὸς δύσιν, τοῖς τε τῆς Εὐρώπης ἄκροις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Λιβύης· ὧν τὰ μὲν Ἴβηρες ἔχεσι, τὰ δὲ Μαυρέσιοι. πρέχει δὲ τὰ Ἰβηρικὰ ὅσον χιλίοις καὶ πεντακοσίοις ςαδίοις κατὰ τὸ λεχθὲν ἀκρωτήριον. Καὶ δὴ καὶ τὴν προσεχῆ τέτῳ χώραν, τῇ Λατίνῃ Φωνῇ καλῦσι Κένεον, σφῆνα σημαίνειν βελόμενοι. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον καὶ προπεπτωκὸς εἰς τὴν θάλατταν Ἀρτεμίδωρος εἰκάζει πλοίῳ, γενόμενος Φησὶν ἐν τῷ τόπῳ· προσλαμβάνειν δὲ τῷ σχήματι, νησίδια τρία, τὸ μὲν ἐμβόλε τάξιν ἔχον, τὰ δὲ ἐπωτίδων, ἐφόρμες ἔχοντα μετρίες. Ἡρακλέες θ' ἱερὸν ἐνταῦθα [c] δείκνυσθαι· ψεύσασθαι δὲ τῦτο Ἔφορον· ὅτε γὰρ Ἡρακλέες βωμὸν, [d] ὅτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν εἶναι, ἀλλὰ λίθες συγκεῖσθαι τρεῖς ἢ τέτταρας κατὰ πολλὲς τόπες, [e] ὃς ὑπὸ τῶν ἀφικνε-

Hispania.

pag. 138.

c) δείκνυσθαι] Casaub.. coni. ἐ δείκνυσθαι, quod minime probo. d) ὅτ' ἄλλο τι τῶν θεῶν] Bemb. Medic. Reg. Stroz. ὅτ' ἄλλε τῶν θ. forte leg. θειῶν pro θεῶν. e) ὃς ὑπὸ τῶν ἀφικνεμένων — ἐκ εἶναι νόμιμον] forte hic locus perturbatus ita restitui potest: ὃς ὑπὸ τῶν ἀφικνεμένων τέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι· εὐχοποιεῖν μὲν, (vel μόνον) θύειν δ' ἐκ εἶναι νόμιμον, κ. τ. λ.

omnium maxime ad occasum situm. Etenim terra habitata versus occasum terminatur duabus continentibus, extremis nimirum Europae, et Africae, quorum haec Maurusii, illa Hispani tenent. Sed Hispanica ad id quod diximus promontorium excedunt ad CIↃIↃ stadia. Et quidem regionem ei adiacentem, Cuneum Latina voce appellant. Ipsum autem promontorium in mare procurrens Artemidorus, qui se ibi fuisse ait, navigio comparat, et ad figuram accedere dicit tres exiguas insulas, quarum una rostri vicem gerat, reliquae auriculorum navis a prora prominentium, quae portus habeant mediocres, monstrari etiam ibi fanum Herculis, id quidem Ephorum finxisse. Nam neque Herculis aram ibi esse, neque ullius deorum, sed lapides multis in locis ternos aut quaternos esse com-

Hispania. ἀφικνουμένων στρέφεσθαι κατά τι πάτριον, καὶ μεταφέρεσθαι ψευδοποιησαμένων. Θύειν δ᾽ οὐκ εἶναι νόμιμον, οὐδὲ νύκτωρ ἐπιβαίνειν τοῦ τόπου, θεοὺς φασκόντων κατέχειν αὐτὸν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ θέαν ἥκοντας ἐν κώμῃ πλησίον νυκτερεύειν· εἶτ᾽ ἐπιβάλλειν ἡμέρας, ὕδωρ ἐπιφερομένους διὰ τὴν ἀνυδρίαν.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχειν ἐγχωρεῖ, καὶ δεῖ πιστεύειν· ἃ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ χυδαίοις ὁμοίως εἴρηκεν, οὐ πάνυ. Λέγειν γὰρ δή φησι Ποσειδώνιος τοὺς πολλοὺς, μείζω δύνειν τὸν ἥλιον ἐν τῇ παρωκεανίτιδι μετὰ ψόφου παραπλησίως, ὡσανεὶ σίζοντος τοῦ πελάγους κατὰ σβέσιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐμπίπτειν εἰς τὸν βυθόν. Ψεῦδος δ᾽ εἶναι καὶ τὸ παραχρῆμα νύκτα ἀκολουθεῖν μετὰ τὴν δύσιν. Οὐ γὰρ παραχρῆμα, μικρὸν δ᾽ ὕστερον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πελάγεσι τοῖς μεγάλοις. ὅπου μὲν γὰρ εἰς ὄρη δύεται, πλείω τὸν μετὰ δύσιν χρόνον τῆς ἡμέρας συμβαίνειν ἐκ τοῦ [f] παραφωτισμοῦ· ἐκεῖ δὲ, πλεῖον μὲν οὐκ ἐπακολουθεῖν, μὴ

f) παραφωτισμοῦ] Mss. Cas. Venet. περιφωτισμοῦ.

compositos, qui ab eo venientibus ex more a maioribus tradito convertantur translatique fingantur. Fas ibi non esse sacrificare, neque noctu eum locum adire, quod ferant eum nocturno tempore a diis teneri: qui spectatum veniant, eos in vicino pago pernoctare, interdiu accedere aqua secum, qua locus ille caret, allata.

Haec ita esse possunt, esseque credendum est, non item ea, quae plebeii et vulgaris homunculi in morem dixit: Vulgo enim perhiberi ait Posidonius, solem ibi ad oceani litus occidere maiorem, editoque strepitu, quasi si mare strideret sibilaretque eo dum in fundum defertur extincto: quin et hoc vanum esse, quod aiunt statim ab occasu noctem insequi. Non enim statim id fieri, sed non multo post, ut et in aliis fit magnis maribus; ubi enim sol in montes occumbit, ex luminis diffusione diutius ab occasu diem perdurare, in mari autem non item, neque tamen

μὴ μέντοι μηδὲ παραχρῆμα συνάπτειν τὸ σκότος, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις πεδίοις. Τὴν δὲ τοῦ μεγέθους φαντασίαν αὔξεσθαι μὲν ὁμοίως κατά τε τὰς δύσεις καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐν τοῖς πελάγεσι, διὰ τὸ τὰς ἀναθυμιάσεις πλείους ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναφέρεσθαι· διὰ δὲ τούτων ὡς δι' αὐλῶν κλωμένην τὴν ὄψιν, πλατυτέρας δέχεσθαι τὰς φαντασίας· καθάπερ καὶ διὰ νέφους ξηροῦ καὶ λεπτοῦ βλέπουσαν, δυόμενον ἢ ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην, ἡνίκα καὶ ἐνερευθὲς φαίνεσθαι τὸ ἄστρον. Τὸ δὲ ψεῦδος ἐλέγξαι φησι τριάκονθ' ἡμέρας διατρίψας ἐν Γαδείροις, καὶ τηρήσας τὰς δύσεις. Ὁ δέ γε Ἀρτεμίδωρος ἑκατονταπλασίονα φησὶ δύεσθαι τὸν ἥλιον, καὶ αὐτίκα νύκτα καταλαμβάνειν. Ὡς μὲν οὖν αὐτὸς εἶδε τοῦτο ἐν τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ, οὐχ ὑποληπτέον, προσέχοντας τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ· ἔφη γὰρ μηδένα νύκτωρ ἐπιβαίνειν· ὥστ' οὐδὲ δυνομένου ἡλίου οὐδεὶς ἂν ἐπιβαίνοι, εἴπερ εὐθὺς ἡ νὺξ καταλαμβάνει. Ἀλλ' οὐδ' ἐν ἄλλῳ τόπῳ τῆς παρωκεανίτιδος· καὶ γὰρ τὰ Γάδει-

Hispania.

tamen illico tenebras statim oboriri, atque idem etiam in magnis usu venire campis, Magnitudinem autem solis ideo augeri videri sub ortum et occasum in maribus altis, quod plures vapores ab humido in altum sese attollunt: quibus infractos radios visus, veluti in fistulas quasdam, diffundi et maiorem vera quantitatem fingere, quemadmodum cum solem lunamve orientem aut occidentem per aridam tenuemque nubem intuemur, rubere putamus. Hoc mendacium ait se deprehendisse, cum Gadibus per xxx dies commoratus occasum solis observasset. At Artemidorus centuplo quam sit alias maiorem occidere solem dicit, confestimque noctem ingruere. Quod ipsum vidisse in Sacro promontorio, credi non potest ab observantibus quid ea de re pronunciarit. Si enim (quod ait) noctu nemo illum locum intrat, ne occidente quidem sole quisquam ibi erit, siquidem statim nox opprimit. Sed neque alibi in oceani ora illud vidit: nam et

Hispania Γάδειρα ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ· καὶ ὁ Ποσειδώνιος ἀντιμαρτυρεῖ, καὶ ἄλλοι πλείυς.

pag. 139. Τῆς δὲ συνεχῦς τῷ Ἱερῷ ἀκρωτηρίῳ παραλίας, ἡ μέν ἐςιν ἀρχὴ τῦ ἑσπερίυ πλευρῦ τῆς Ἰβηρίας, μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῦ Τάγυ ποταμῦ, ἡ δὲ τῦ νοτίυ, μέχρι ἄλλυ ποταμῦ τῦ Ἄνα, καὶ τῆς ἐκβολῆς αὐτῦ. Φέρεται δ' ἀπὸ τῶν ἑώων μερῶν ἑκάτερος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐπ' εὐθείας εἰς τὴν ἑσπέραν [g] ἀποδίδωσι, πολὺ μείζων ὢν θατέρυ· ὁ δ' Ἄνας πρὸς νότον ἐπιςρέφει, τὴν μεσοποταμίαν ἀφορίζων, ἣν [h] Κελτοὶ νέμονται τοπλέον, καὶ τῶν Λυσιτανῶν τινες, ἐκ τῆς περαίας τῦ Τάγυ μετοικισθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων· ἐν δὲ τοῖς ἄνω μέρεσι καὶ Καρπητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, καὶ Οὐεττόνων συχνοὶ νέμονται. Αὕτη μὲν ὖν ἡ χώρα μετρίως ἐςὶν εὐδαίμων· ἡ δ' ἐφεξῆς πρὸς ἕω κειμένη καὶ νότον, ὑπερβολὴν ὐκ ἀπολείπει πρὸς ἅπασαν κρινομένη τὴν οἰκυμένην ἀρετῆς χάριν καὶ τῶν ἐκ γῆς καὶ θαλάττης ἀγα-

g) ἀποδίδωσι] ἐπιδίδωσι Vat. B. Stroz. h) Κελτοὶ] Mss. Casaub. Stroz. Κέλτιοι. Casaub. coni. Κέλτικοι.

et Gades sunt in oceano, et contrarium testantur Posidonius aliique plures.

Enimvero continenter adiacens Sacro promontorio maritima ora, ab una parte initium est occidui Hispaniae lateris, usque ad ostium Tagi fluvii, ab altera austrini, usque ad alium fluvium Anam et eius exitum. Uterque horum ex partibus Hispaniae versus ortum sitis profluit: verum Tagus recta versus occasum exit, longe maior altero; Anas versus meridiem se convertit, et interceptam amnibus regionem circumscribit, quam maiore ex parte Celtae incolunt, et ii Lusitani, qui a Romanis e regione trans Tagum sita eo translati sunt. Supra Anam habitant etiam Carpetani, Oretani, et Vettones frequentes. Haec regio mediocriter est felix. Quae vero deinceps ad ortum et meridiem insequitur, ea cum quacunque terrae habitatae conferatur parte, nullam habet cui terrae marisque bonorum praestantia postponi debeat. Haec

ἀγαθῶν. Αὕτη δ' ἐςὶν, ἣν ὁ Βαῖτις διαῤῥεῖ ποταμὸς Hispania.
ἀπὸ τῶν αὐτῶν μερῶν τὴν ἀρχὴν ἔχων, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὁ Ἄνας καὶ ὁ Τάγος, μέσος πως ἀμφοῖν τούτων ὑπάρχων κατὰ μέγεθος· παραπλησίως μέντοι τῷ Ἄνα κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ῥυεὶς· εἶτ' ἐπιςρέφει πρὸς νότον, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίδωσι τούτῳ παραλίαν. καλοῦσι δ' ἀπὸ μὲν τοῦ ποταμοῦ Βαιτικὴν· ἀπὸ δὲ τῶν ἐνοικούντων, Τουρδετανίαν· τοὺς δ' ἐνοικοῦντας Τουρδετανούς τε καὶ Τουρδούλους προσαγορεύουσιν· οἱ μὲν τοὺς αὐτοὺς [i] νομίζοντες, οἱ δ' ἑτέρους· ὧν ἐςι καὶ Πολύβιος, συνοίκους φήσας τοῖς Τουρδετάνοις πρὸς ἄρκτον τοὺς Τουρδούλους· νυνὶ δ' ἐν αὐτοῖς οὐδεὶς φαίνεται διορισμός. Σοφώτατοι δ' ἐξετάζονται τῶν Ἰβήρων οὗτοι, καὶ γραμματικῇ χρῶνται, καὶ τῆς παλαιᾶς μνήμης ἔχουσι τὰ συγγράμματα, καὶ ποιήματα, καὶ νόμους ἐμμέτρους ἑξακισχιλίων ἐτῶν, ὥς φασι· καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἴβηρες χρῶνται γραμματικῇ, οὐ μιᾷ ἰδέᾳ· οὐ δὲ γὰρ [k] γλώττῃ ἰδίᾳ.

i) νομίζοντες] ita Reg. Venet. Mss. vulgo perperam νομίζουσιν. k) γλώττῃ ἰδίᾳ] Mss. Bemb. Stroz. Venet. γλ. μιᾷ.

Haec est quam Baetis perfluit, amnis ex iisdem cum Ana et Tago ortus partibus, medius fere inter eos quantitate, atque initio sicut et Anas versus occasum lapsus, ad meridiem inde vergit, in eodemque cum Ana littore effluit. Regionem a fluvio Boeticam nominant, ab incolis Turdetaniam, incolas Turdetanos et Turdulos, quidam hos eundem, quidam diversos populos censent, in quibus et Polybius est, Turdetanos Turdulorum ad septentrionem vicinos esse tradens. Nostra aetate nulla eorum apparet distinctio. Hi omnium Hispanorum doctissimi iudicantur, utunturque grammatica et antiquitatis monumenta habent conscripta, ac poëmata, et metris inclusas leges, a sex millibus (ut aiunt) annorum. Utuntur et reliqui Hispani grammatica, non unius omnes generis: quippe ne eodem quidem sermone.

Hispania. ἰδία. Τείνει δὲ ἡ χώρα αὕτη ἡ ἐντὸς τȣ῀ Ἄνα, πρὸς ἕω μὲν μέχρι τῆς Ὠρητανίας, πρὸς νότον δὲ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν μέχρι τῆς παραλίας τῆς τȣ῀ Ἄνα, μέχρι ϛηλῶν. Ἀνάγκη δὲ διὰ πλειόνων περὶ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων, ὅσα συντείνει πρὸς τὸ μαθεῖν τὴν εὐφυΐαν τῶν τόπων καὶ τὴν εὐδαιμονίαν.

Τῆς δὴ παραλίας ταύτης, εἰς ἣν ὅ, τε Βαῖτις καὶ Ἄνας ἐκδίδωσι, καὶ τῶν ἐσχάτων τῆς Μαυρȣσίας εἰς μεταξὺ ἐμπίπτον τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος, ποιεῖ τὸν κατὰ ϛήλας πορθμὸν, καθ' ὃν ἡ ἐντὸς θάλαττα συνάπτει τῇ ἐκτός. Ἐνταῦθα δὴ ὄρος ἐϛὶ τῶν Ἰβήρων τῶν καλȣμένων [l] Βαϛητανῶν, ȣ῾ς καὶ Βαϛȣ́λȣς καλȣ῀σιν, ἡ Κάλπη· τῇ περιοχῇ μὲν ȣ̓ μέγα, τῷ δ' ὕψει μέγα καὶ ὄρθιον, ὥϛτε πόῤῥωθεν νησοειδὲς φαίνεσθαι. ἐκπλέȣσιν ȣ῏ν ἐκ τῆς ἡμετέρας θαλάττης εἰς τὴν
pag. 140. ἔξω δεξιόν ἐϛι τȣ῀το· καὶ πρὸς αὐτὸ [m] Κάλπη πόλις ἐν τετταράκοντα ϛαδίοις, ἀξιόλογος καὶ παλαιὰ ναυ-

l) Βαϛητανῶν] Reg. Stroz. B. Βαϛιτανῶν. Stroz. A. Venet. Βαϛιανῶν. m) Κάλπη πόλις] Casaub. approbante Bochart. Canaan. I. c. 14. coni. Καρτήϊα πόλις.

ne. Haec regio quae intra Anam est tendit versus ortum usque ad Oretanos: meridiem versus ab ostio Anae in ora maritima usque ad columnas. Necesse est autem pluribus disserere de ea et vicinis locis, ad intelligendum locorum istorum naturae praestantiam et felicitatem.

Deinceps inter hanc oram, in qua Anas et Baetis effluunt, et inter Mauritaniae extrema, Atlanticum irrumpens mare, fretum quod apud columnas vocatur, efficit, quo freto mare internum externo adiungitur. Ibi ergo mons est eorum Hispanorum, qui Bastetani et Bastuli vocantur, nomine Calpe, ambitu non magnus, caeterum in altitudinem magnam erectus, ut eminus videntibus insulae speciem obiiciat: is ad dextram est e nostro mari foras navigantibus, et ad XL inde stadia urbs Calpe vetusta et memorabilis, olim statio navibus

ⁿ ναύσταθμόν ποτε γενομένη τῶν Ἰβήρων. ἔνιοι δὲ καὶ Hiſpania
Ἡρακλέους κτίσμα λέγουσιν αὐτὴν, ὧν ἐστι καὶ Τιμοσθένης· ὅς φησι καὶ Ἡρακλείαν ὀνομάζεσθαι τὸ παλαιὸν· δείκνυσθαί τε μέγαν περίβολον καὶ νεωσοίκους.

ᵒ Εἶτα Μελλαρία, ταριχείας ἔχουσα· καὶ μετὰ ταῦτα Βελὼν πόλις καὶ ποταμός. ἐντεῦθεν οἱ διάπλοι μάλιστα εἰσὶν εἰς Τίγγιν τῆς Μαυρουσίας, καὶ ἐμπορία καὶ ταριχεῖαι. Ἦν δὲ καὶ ᵖ Ζέλις τῆς Τίγγος ἀστυγείτων, ἀλλὰ μετῴκισαν ταύτην εἰς τὴν περαίαν Ῥωμαῖοι, καὶ ἐκ τῆς Τίγγιος προσλαβόντες τινας· ἔπεμψαν δὲ καὶ παρ' ἑαυτῶν ἐποίκους, καὶ ὠνόμασαν Ἰουλίαν Ἴοζαν τὴν πόλιν. Εἶτα Γάδειρα, πορθμῷ στενῷ διειργομένη νῆσος ἀπὸ τῆς Τουρδιτανίας, διέχουσα τῆς Κάλπης περὶ ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σταδίους· οἱ δὲ ὀκτακοσίους φασίν. ᑫ ἔστι δὲ ἡ νῆσος αὕτη τ' ἄλλα μὲν οὐθὲν διαφέρουσα τῶν ἄλλων· ἀνδρεία

n) ναύσταθμόν ποτε] Stroz. A. B. Venet. ναύσταθμον τε.
o) Εἶτα Μελλαρία] Reg. Stroz. A. B. Venet. Εἶτα Μενλάρια.
p) Ζέλις] ita Mss. Medic. Reg. Venet. Vat. B. vulgo Ζέλης.
q) ἔστι δὲ ἡ νῆσος] ita omnes Codd. vulgo ἐστι δὲ νῆσος.

vibus Hiſpanorum. Hanc ab Hercule quidam conditam aiunt, inter quos eſt Timoſthenes, qui eam antiquitus Heracleam fuiſſe appellatam refert, oſtendique adhuc magnum murorum circuitum et navalia.

Sequitur Mellaria, ubi ſalſamenta condiuntur. Inde Belo urbs et fluvius: hinc maxime ad Tingin Mauritaniae traiicitur, mercatusque ibi ſunt et ſalſamenta. Fuit et Zeles Tingi vicina urbs: ſed eam Romani in oppoſitam Mauritaniam tranſtulerunt, additisque a Tingi nonnullis colonos alios ipſi ex Italia miſerunt, urbique nomen Iuliae Iozae indiderunt. Sequuntur Gades, inſula anguſto freto diremta a Turdetania, a Calpe diſtans ſtadiis circiter ıↃccL vel, ut alii volunt, ıↃccc. Inſula haec aliis nulla re praeſtans, fortitudine incola-

Hispania. δρεία δὲ τῶν ἐνοικέντων τῇ περὶ τὰς ναυτιλίας, καὶ φιλία πρὸς Ῥωμαίες, τοσαύτην ἐπίδοσιν εἰς πᾶσαν εὐτυχίαν ἔσχεν, ὥστε καίπερ ἐσχάτη ἱδρυμένη τῆς γῆς ὀνομαστοτάτη τῶν ἁπασῶν ἐστιν. ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης ἐρῦμεν, ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων νήσων λέγωμεν.

Ἑξῆς δ' ἐστὶν ὁ Μενεσθέως καλέμενος λιμὴν, καὶ ἡ κατὰ Ἄσταν ἀνάχυσις καὶ ἀνάβρασις. Λέγονται δὲ ἀναχύσεις, αἱ πληρέμεναι τῇ θαλάττῃ κοιλάδες ἐν ταῖς πλημμυρίσι, καὶ ποταμῶν δίκην ἀνάπλες r ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν ἔχεσαι, καὶ τὰς s ἐπ' αὐτῆς πόλεις. Εἶτ' εὐθὺς αἱ ἐκβολαὶ τῦ Βαίτιος διχῆ σχιζόμεναι· ἡ δὲ ἀπολαμβανομένη νῆσος ἀπὸ τῶν στομάτων, ἑκατὸν, ὡς δ' ἔνιοι καὶ πλειόνων σταδίων ἀφορίζει παραλίαν. Ἐνταῦθα δέ πυ καὶ τὸ μαντεῖον τῦ Μενεσθέως ἐστι· καὶ ὁ τῦ Καπίωνος πύργος ἵδρυται ἐπὶ πέτρας ἀμφικλύστυ, θαυμασίως κατεσκευασμένος, ὥσπερ ὁ Φάρος, τῆς τῶν πλοϊζομένων σωτη-

r) ἐπὶ τὴν μεσ.] Stroz. εἰς τὴν μ. s) ἐπ' αὐτῆς] Mss. Reg. Stroz. Vat. B. Epitom. αὐταῖς. probo lect. vulg.

colarum in navigationibus declarata, et colenda cum Romanis amicitia ad id fortunae evecta fuit, ut quanquam in extremo terrae habitatae iaceret, tamen omnium esset celeberrima. Verum de hac dicemus, cum etiam de caeteris insulis erit sermo.

Sequitur Menesthei portus, et ad Astam maris affusio et ebullitio: Aestuaria haec vocant, ubi cavitates mari impletae in eius affluxu, fluminum instar facultatem navigandi in mediam terram et urbes in ea sitas praebent. Tum bipartita Baetis fluvii ostia: insula quae in eorum est medio, oram maritimam continet c, vel secundum alios etiam plurium stadiorum. Hisce in locis oraculum Menesthei est, et Capionis turris saxo imposita quod mari cingitur, opus mirabile, Phari instar, salutis navigantium

σωτηρίας χάριν. ἥ τε γὰρ ἐκβαλλομένη χῦς ὑπὸ τῦ ποταμῦ βράχεα ποιεῖ, καὶ χοιραδώδης ἐςὶν ὁ πρὸ αὐτῦ τόπος· ὥςτε δεῖ σημείυ τινὸς ἐπιφανῦς. Ἐντεῦθεν δ' ὁ τῦ Βαίτιος ἀνάπλυς ἐςὶ, καὶ πόλις Ἐβῦρα, καὶ τὸ τῆς Φωσφόρυ ἱερὸν, ἣν καλῦσι Λυκεμδυβίαν· εἶθ' οἱ τῶν ἀναχύσεων τῶν ἄλλων ἀνάπλοι· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Ἄνας ποταμὸς, δίςομος καὶ ὗτος, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶν ἀνάπλυς. Εἶθ' ὕςατον τὸ ἱερὸν ἀκρωτήριον, διέχον τῶν Γαδείρων ἐλάττυς ἢ δισχιλίυς ςαδίυς· τινὲς δ' ἀπὸ μὲν τῦ Ἱερῦ ἀκρωτηρίυ ἐπὶ τὸ τῦ Ἄνα ςόμα ἑξήκοντα μίλια φασὶν· ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸ τῦ Βαίτιος ςόμα ἑκατὸν· εἶτα εἰς Γάδειρα ἑβδομήκοντα. Hispania.

ΚΕΦ. Β.

Τῆς δ' ὖν ἐντὸς τῦ Ἄνα παραλίας ὑπερκεῖσθαι συμβαίνει τὴν Τυρδιτανίαν, ἣν ὁ Βαῖτις [t] διαιρεῖ ποταμός. Ἀφορίζει δὲ αὐτὴν πρὸς μὲν τὴν ἑσπέραν pag. 141.

t) διαιρεῖ] διαρρεῖ, coni. Casaub.

tium gratia factum. Nam et egestus a fluvio limus brevia ibi facit, et ante ostia locus scopulos habet sub aqua latentes: ut illustri aliquo signo habeat opus. Inde supra Baetim navigatur, et urbs succedit Ebura, et Luciferi fanum, quod vocant Lucem dubiam: tum aestuariorum aliorum navigationes, ac deinde Anas fluvius, duobus se evolvens ostiis, quorum singulae sunt navigationes. Ultimum deinde Sacrum promontorium, a Gadibus minus CIↃ CIↃ stadiis dissitum. Quidam a Sacro promontorio ad ostium Anae LX milliaria numerant: hinc ad ostia Baetis C, porro ad Gades LXX milliaria.

CAP. II.

Ergo supra oram maritimam, quae est intra Anam fluvium, sita est Turditania, quam Baetis fluvius dividit. Hanc versus occasum et septentrionem determinat

Hispania. ραν καὶ ἄρκτον ὁ Ἄνας ποταμός· πρὸς δὲ τὴν ἕω Καρπητανῶν τέ τινες καὶ Ὠρητανοί· πρὸς νότον δὲ Βαστητανῶν οἱ μεταξὺ τῆς Κάλπης καὶ τῶν Γαδείρων στενὴν νεμόμενοι παραλίαν· καὶ ἡ ἑξῆς θάλαττα μέχρι Ἄνα. καὶ οἱ Βαστητανοὶ δὲ, ὡς εἶπον, τῇ Τουρδιτανίᾳ πρόσκεινται· [u] καὶ οἱ ἔξω τοῦ Ἄνα· καὶ οἱ πολλοὶ τῶν προσχώρων. Μέγεθος δ' οὐ πλεῖόν ἐστι τῆς χώρας ταύτης ἐπὶ μῆκος καὶ πλάτος, ἢ δισχίλιοι στάδιοι. Πόλεις δ' ὑπερβάλλουσαι τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ διακοσίας φασί· γνωριμώταται δὲ αἱ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς ἱδρυμέναι καὶ ταῖς ἀναχύσεσι, καὶ τῇ θαλάττῃ διὰ τὰς χρείας. Πλεῖστον δ' ἥ τε Κόρδυβα ηὔξηται, Μαρκέλλου κτίσμα, καὶ δόξῃ καὶ δυνάμει, καὶ ἡ τῶν Γαδιτανῶν πόλις· ἡ μὲν διὰ τὰς ναυτιλίας, καὶ διὰ τὸ προσθέσθαι Ῥωμαίοις κατὰ συμμαχίας· ἡ δὲ χώρας ἀρετῇ καὶ μεγέθει, προσλαμβάνοντος καὶ τοῦ ποταμοῦ Βαίτιος μέγα μέρος· ᾤκησάν τε ἐξ ἀρχῆς Ῥωμαίων τὲ καὶ τῶν ἐπιχωρίων ἐπίλεκτοι ἄνδρες·

u) καὶ οἱ ἔξω] ita scribo cum Mss. Med. Reg. vulgo καὶ ἡ ἔξω.

terminat Anas fluvius, versus ortum Carpetanorum nonnulli et Oretani, versus meridiem vero Bastetani qui inter Calpen et Gades angustum accolunt litus, sed et externum mare usque ad Anam. Ii quos dixi Bastetani adiacent Turditaniae, et ii qui ultra Anam, multique finitimi populi. Regionis eius magnitudo non excedit neque in longum neque in latum duo millia stadiorum. Urbes sunt ingenti numero: quippe ducentas aiunt, notissimae sunt quae fluminibus, aestuariis, aut mari appositae sunt, ob usum rerum. Maxime autem gloria ac potentia crevit Corduba, Marcelli opus, et Gaditanorum urbs: haec quidem ob navigationes, et quod Romanis se sociam praebuit; illa ob agri bonitatem ac amplitudinem, magnam quoque partem Baeti fluvio conferente: inhabitaruntque eam ab initio delecti Romanorum et indige-

ἄνδρες· καὶ δὴ καὶ πρώτην ἀποικίαν εἰς τὺς δὲ τὺς Hispania τόπυς ἔςειλαν οἱ Ῥωμαῖοι. Μετὰ δὲ ταύτην καὶ τὴν τῶν Γαδιτανῶν ἡ μὲν Ἴσπαλις ἐπιφανὴς, καὶ αὕτη ἄποικος Ῥωμαίων· νυνὶ δὲ τὸ μὲν ἐμπόριον συμμένει· τῇ τιμῇ δὲ, καὶ τῷ ἐποικῆσαι νεωςὶ τὺς Καίσαρος ςρατιώτας, ἡ Βαῖτις ὑπερέχει, καίπερ ὐ συνοικυμένη λαμπρῶς.

Μετὰ δὲ ταύτας Ἰτάλικα καὶ Ἴλιπα ἐπὶ τῷ Βαίτι· [x] Ἀςήνας δ' ἀπωτέρω, καὶ Κάρμων, καὶ Ὀβύλκων. [y] ἔτι δὲ ἐν αἷς οἱ Πομπηΐυ παῖδες κατεπολεμήθησαν, Μύνδα, καὶ [z] Ἀτέτυα, καὶ Οὔρσων, καὶ [a] Τῦκις, καὶ Ἰυλία, καὶ Αἴγυα· ἅπασαι δ' αὗται Κορδύβης ὐκ ἄπωθεν. τρόπον δέ τινα μητρόπολις κατέςη τῶ τόπυ τύτυ Μύνδα· διέχει δὲ Καρτηΐας ἡ Μύνδα ςαδίυς [b] χιλίυς καὶ τετρακοσίυς, εἰς ἣν ἔφυγεν ἡττηθεὶς ὁ Γναῖος, εἶτ' ἐκπλεύσας ἔνθεν, καὶ

x) Ἀςήνας] Ms. Reg. Ἀςίνας, alii ſcripti, teſte Caſaub. Ἀςίνα. Ἀςίγα coni. Caſaub. y) ἔτι] ita Mss. Reg. Vat. B. vulgo ἔςι. z) Ἀτέτυα] ita omnes ſcripti et Interpr. prior. Vulgo Ἀτέτυα. Caſaub. coni. Ἀτέγυα. a) Τῦκις] Mss. Medic. Reg. Τύκκις. b) χιλίυς] Mss. Caſaub. Stroz. Venet. ἑξακισχιλίυς. Palmer. coni. ἑξήκοντα.

digenarum viri, primamque eo iſtis in regionibus coloniam Romani deduxerunt. Poſt has Hiſpalis claret, ipſa quoque Romanorum colonia, ac nunc quidem emporium ibi durat: honore autem et recenti militum Caeſaris eo miſſorum inhabitatione Baetis praecellit, quamvis non ſplendide condita.

Secundum has Italica et Ilipa ſupra Baetim ſitae: Aſtenas ab eo remotior, et Carmon, et Obulco. Sunt et in quibus Pompeii filii debellati ſunt, Munda, Atetua, Urſo, Tucis, Iulia, Aegua. Omnes hae non procul a Corduba diſtant. Munda quodammodo harum metropolis eſt, diſtans a Carteia ſtadia circiter CIↃ CCCC. Huc fugit Cn. Pompeius praelio victus, indeque navi avectus cum in

Hispania. ἐκβὰς εἴς τινα ὑπερκειμένην θαλάττης ὀρεινὴν, διεφθάρη. Ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Σέξτος ἐκ Κορδύβης σωθεὶς, καὶ μικρὸν ἐν τοῖς Ἴβηρσι πολεμήσας χρόνον, ὕστερον Σικελίαν ἀπέστησεν· εἶτ' ἐκπεσὼν ἐνθένδε εἰς τὴν Ἀσίαν, ἁλοὺς ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου στρατηγῶν, ἐν Μιλήτῳ κατέστρεψε τὸν βίον. Ἐν δὲ τοῖς Κελτικοῖς Κονίστοργις ἐστὶ γνωριμωτάτη· ἐπὶ δὲ ταῖς ἀναχύσεσιν ἡ Ἄστα, εἰς ἣν c οἱ Τουρδιτανοὶ συνίασι, μάλιστα ὑπερκειμένην τοῦ ἐπινείου τῆς νήσου, σταδίους οὐ πολὺ πλείους τῶν ἑκατόν.

Παροικεῖται δὲ ὑπὸ πλείστων ὁ Βαῖτις, καὶ ἀναπλεῖται σχεδόν τι ἐπὶ χιλίους καὶ διακοσίους σταδίους, pag. 142. ἐκ θαλάττης μέχρι Κορδύβης καὶ τῶν μικρὸν ἐπάνω τόπων. Καὶ δὴ καὶ ἐξείργασται περιττῶς, ἥ τε παραποταμία καὶ τὰ ἐν τῷ ποταμῷ νησίδια. πρόσεστι δὲ καὶ τὸ τῆς ὄψεως τερπνὸν, ἄλσεσι καὶ ταῖς ἄλλαις φυτουργίαις ἐκπεπονημένων τῶν χωρίων. Μέχρι μὲν οὖν Ἰσπάλιος ὁλκάσιν ἀξιολόγοις ὁ ἀνάπλους ἐστὶν ἐπὶ σταδίους οὐ πολὺ λείποντας τῶν πεντακοσίων· ἐπὶ δὲ τὰς

c) οἱ Τουρδιτανοὶ] Bemb. Stroz. A. B. οἵ τε Γαδιτανοί.

montana quaedam mari imminentia egressus esset, occisus est. Sextus autem frater eius Corduba elapsus, non diu inde in Hispania bellum sustinens, Siciliam ad defectionem concitavit: indeque in Asiam profugiens, captus ab Antonii legatis apud Miletum vitam amisit. In Celticis notissima urbs est Conistorsis. Ad aestuaria autem Asta, in quam Turditani conveniunt, sitam supra navale insulae stadiis summum c, non multo pluribus.

Accolitur a plurimis Baetis, navigaturque sursum ad stadia ∞ CC a mari usque et ad Cordubam et paulo superiora loca. Aedificata sunt diligentissime tum quae in ripa sita sunt, tum parvae in flumine insulae: acceditque spectandi amoenitas, locis istis lucorum et alia stirpium plantatione excultis. Hispalin usque sursum navigatur grandibus onerariis ad I Ɔ fere stadia: ad superiores autem urbes,

τὰς ἄνω πόλεις μέχρι Ἰλίπας ταῖς ἐλάττοσι· μέχρι Hispania.
δὲ Κορδύβης τοῖς ποταμίοις σκάφεσι, πηκτοῖς μὲν τανῦν, τὸ παλαιὸν δὲ καὶ μονοξύλοις· τὸ δ' ἄνω τὸ [d] ἐπὶ Κλαςῶν ἐκ ἔςι πλώϊμον· παράλληλοι δέ τινες ῥάχεις ὀρῶν παρατείνεσι τῷ ποταμῷ, μᾶλλον τὲ καὶ ἧττον [e] αὐτῷ συνάπτεσαι πρὸς βορρᾶν, μετάλλων πλήρεις· πλεῖςος δ' ἐςὶν ἄργυρος ἐν τοῖς κατὰ Ἰλίπαν τόποις καὶ τοῖς κατὰ Σισάπωνα, τόν τε παλαιὸν λεγόμενον καὶ τὸν νέον· κατὰ δὲ τὰς Κωτίνας λεγομένας χαλκός τε ἅμα γεννᾶται καὶ χρυσός. Ἐν ἀριςερᾷ μὲν ὖν ἐςι τοῖς ἀναπλέεσι τὰ ὄρη ταῦτα, ἐν δεξιᾷ δὲ πεδίον μέγα, καὶ ὑψηλὸν, καὶ εὔκαρπον, καὶ μεγαλόδενδρον, καὶ εὔβοτον. [f] Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας ἀνάπλες· ὔτε δὲ τηλικύτοις σκάφεσιν, ὔτ' ἐπὶ τοσῦτον. Ὑπέρκειται δὲ καὶ τὰ μεταλλείας ἔχοντα ἄρη

d) ἐπὶ Κλαςῶν] Stroz. Vat. A. B. ἐπὶ Κλαςῶνος. Casaub. coni. Καςαλῶνα. e) αὐτῷ συνάπτεσαι] ita omnes Codd. vulgo αὐτῷ deest. f) Ἔχει δὲ καὶ ὁ Ἄνας] Sic scripsi audacter cum Casaub. sensu id postulante pro ἔχει δὲ ἠϊόνας ὁ ἀνάπλες, quam pravam lectionem etiam in omnibus Mss. inveni.

urbes Ilipam usque minoribus; inde ad Cordubam usque scaphis fluvialibus, compactis nostra aetate, olim autem etiam lintribus. Superiores autem partes quae sunt ad Clastonem, navigari non possunt. Sed dorsa quaedam montium a se ubique aequaliter distantia, et Boream versus modo magis modo minus cohaerentia, iuxta fluvium protenduntur, plena metallorum. Plurimum argenti est in locis circa Ilipam, et Sisaponem tam veterem quam novum. Apud Cotinas quas vocant, aes aurumque nascitur. Ii montes sursum navigantibus ad sinistram sunt: ad dextram autem planities magna, excelsa, fertilis, magnis consita arboribus, et pascuis apta. Navigari quoque Anas potest, sed neque tam magnis navibus, neque ad tantum spatium. Superiacent autem montes quoque secturas habentes metallicas.

Hispania. ὄρη· καθήκει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Τάγον. Τὰ μὲν οὖν τὰς μεταλλείας ἔχοντα χωρία; ἀνάγκη τραχέα τε εἶναι καὶ παράλυπρα, οἷάπερ καὶ τὰ τῇ Καρπιτανίᾳ συνάπτοντα, καὶ ἔτι μᾶλλον τοῖς Κελτίβηρσι. Τοιαύτη δὲ καὶ ἡ Βαιτουρία ξηρὰ ἔχουσα πεδία τὰ παρήκοντα τῷ Ἄνᾳ.

Αὐτὴ δ' ἡ Τουρδιτανία θαυμαστῶς εὐτυχεῖ· παμφόρου δ' οὔσης αὐτῆς, ὡσαύτως δὲ καὶ πολυφόρου, διπλασιάζεται τὰ εὐτυχήματα ταῦτα τῷ ἐκκομισμῷ· τὸ γὰρ περιττεῦον τῶν καρπῶν ἀπεμπολεῖται ῥᾳδίως τῷ πλήθει τῶν ναυκληριῶν. Ποιοῦσι δὲ τοῦτο οἵ τε ποταμοὶ καὶ αἱ ἀναχύσεις, ὡς εἶπον, ἐμφερεῖς τοῖς ποταμοῖς οὖσαι, καὶ ἀναπλεόμεναι παραπλησίως ἐκ θαλάττης, οὐ μικροῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις σκάφεσιν εἰς τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις. Ἅπασα γάρ ἐστι πεδιὰς ὑπὲρ τῆς παραλίας ἐπὶ πολὺ τῆς μεταξὺ τοῦ τε Ἱεροῦ ἀκρωτηρίου καὶ τῶν στηλῶν. ἐνταῦθα δὲ πολλαχοῦ κοιλάδες εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐκ τῆς θαλάττης ἀνέχουσι, φάραγξι μετρίαις, ἢ καὶ ῥείθροις ἐοικυῖαι ποτα-

cas, qui ad Tagum pertingunt. Loca in quibus metalla sint, necesse est aspera esse et sterilia fere, qualia sunt Carpetaniae contigua, magisque etiam ea, quae Celtiberiam tangunt. Talis ergo est etiam Baeturia, siccos habens campos iuxta Anam porrectos.

Ipsa autem Turditania mirum in modum est opulenta, et cum omnis generis rerum sit feracissima, commoda haec eius exportatione rerum duplicantur: nam ob multitudinem mercatorum navigantium facile quod abundat fructuum divenditur. Navigationibus autem non flumina modo inserviunt, sed et aestus effusiones amnium similes, per quas eodem modo navigatur a mari non exiguis tantum, sed magnis quoque lembis ad urbes mediterraneas. Nam supra maritimam oram omnis regio campestris est, maior pars eorum, quae inter Sacrum promontorium et columnas est. Ibi multis in locis cavitates a mari in terram protenduntur, mediocribus convallibus, aut etiam fluvio-

μίοις ἐκτεταμένοις ἐπὶ πολλὺς ςαδίυς· ταύτας Hispania.
ληρῦσιν αἱ τῆς θαλάττης ἐπιβάσεις, κατὰ τὰς
μμυρίδας, ὥςτ' ἀναπλεῖσθαι μηδὲν ἧττον, ἢ τὺς
ιμὺς, ἀλλὰ καὶ βέλτιον· τοῖς γὰρ καταπλοις pag. 143.
τοῖς ποταμίοις, ἀντικόπτοντος μὲν ὐδενὸς, ἐπυ-
τος δὲ τῦ πελάγυς καθάπερ τῦ ποταμίυ ῥεύμα-
διὰ τὴν πλημμυρίδα. Αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζυς
ἐνταῦθα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις, ὅτι εἰς πόρου
θυμένη ςενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλυ πελάγυς,
Μαυρυσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς
ζάνει, καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς
τῶς. Ἔνιαι μὲν ὖν τῶν τοιύτων κοιλάδων κενῦν-
κατὰ τὰς ἀμπώτεις· τινὰς δ' ὐ παντάπασιν
ιίπει τὸ ὕδωρ, ἔνιαι δὲ καὶ νήσυς ἀπολαμβάνυσιν
υταῖς. Τοιαῦται μὲν ὖν εἰσὶν αἱ ἀναχύσεις, αἱ
ξὺ τῦ τε Ἱερῦ ἀκρωτηρίυ καὶ τῶν ςηλῶν, ἐπίδο-
ἴχυσαι σφοδροτέραν παρὰ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις
ις· Ἡ τοιαύτη δ' ἐπίδοσις ἔχει μέν τι καὶ πλεο-
μα πρὸς τὰς χρείας τῶν πλοϊζομένων· πλείυς
γὰρ

rum alveis similes, in porrectis stadia: eas nenta maris implent appellente, ut non mi- quam per amnes possit as navigari: atque adeo s. Secundis enim im navigationibus simi- it, nulla re impediente, iri ob affluxum aestus r impellente, sicut fit fluxu fluviorum. Porro incrementa hîc quam sunt maiora, quia ex a latitudine in arctum im mare coactum, quem ad Hispaniam Mauritania facit, repercutitur, et facile defertur ad terrae partes concedentes. Porro harum cavitatum quaedam evacuantur cum mare resorbetur, nonnullas aqua nunquam prorsus deserit, nonnullae etiam insulas in se continent. Tales ergo sunt maris effusiones inter Sacrum promontorium et columnas, vehementius habentes quam alibi fiat incrementum. Atque hoc maximum adfert navigantium usibus commodum: nam plures

Hispania. γὰρ καὶ μείζȣς ποιεῖ τὰς ἀναχύσεις, πολλάκις καὶ ἐπὶ ὀκτὼ ςαδίȣς ἀναπλεομένας, ὥςτε τρόπον τινὰ πᾶσαν πλωτὴν παρέχεται τὴν γῆν, καὶ εὐπετῆ πρός τε τὰς ἐξαγωγὰς τῶν φορτίων καὶ τὰς εἰσαγωγάς. Ἔχει δέ τι καὶ ὀχληρόν· αἱ γὰρ ἐν τοῖς ποταμοῖς ναυτιλίαι, αἱ διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς πλημμυρίδος, ἰσχυρότερον τῇ φύσει τῶν ποταμῶν ἀντιπνέȣσαι κίνδυνον ȣ̓ μικρὸν [g] τοῖς ναυτιλίοις ἐπιφέρȣσι, κατακομιζομένοις τὲ ὁμοίως καὶ ἀνακομιζομένοις. αἱ δὲ ἀμπώτεις ἐν ταῖς ἀναχύσεσιν εἰσὶ βλαβεραί· ταῖς γὰρ πλημμυρίσιν ἀνάλογον, καὶ αὗται παροξύνονται, διά τε τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ ξηρᾶς πολλάκις ἐγκατέλιπον τὴν ναῦν. τά τε βοσκήματα εἰς τὰς νήσȣς διαβαίνοντα τὰς [h] πρὸς τὸν ποταμὸν πρὸ τῶν ἀναχύσεων, τοτὲ μὲν ȣ̓̃ν καὶ ἐπεκλύσθη, τοτὲ δὲ [i] καὶ ἀπελείφθη· βιαζόμενα δ' ἐπανελθεῖν ȣ̓κ ἴσχυσεν, ἀλλὰ διεφθάρη· τὰς δὲ βȣ̃ς φασὶ καὶ τετηρηκυίας τὸ συμβαῖνον,

g) τοῖς ναυτιλίοις] Stroz. Venet. τοῖς ναυκλήροις. Reg. et Casaub. Mss. ταῖς ναυκληρίαις .... κατακομιζομέναις .... ἀνακομιζομέναις. h) πρὸς τὸν ποταμὸν] Reg. Stroz. Venet. πρὸ τῶν ποταμῶν. i) καὶ ἀπελείφθη] absunt e Mss. Bemb. Stroz. Venet.

res ac maiores facit effusiones, saepe ad VIII usque stadia navigabiles, ut quodammodo totam faciat terram navigabilem, et exportandis importandisque mercibus aptam. Habent autem etiam aliquid molestum. Navigationes enim in amnibus, quae ob vehementiam exundationis validius fluxui amnium obnituntur, haud leve periculum sursum deorsumve navigantibus obiiciunt. Et defluxus maris in effusionibus istis sunt damnosi: nam eadem qua affluxus ratione incitantur, atque ob celeritatem non raro in sicco destituunt naves, ac pecus, quod ante affluxum in insulas ad amnem sitas transiverat, id aliquando illuvie obruitur, aliquando destituitur, vique transire frustra conatum interit; aiuntque boves observato

βαῖνον, περιμένειν τὴν ἀναχώρησιν τῆς θαλάττης, Hispania.
καὶ τότε ἀπαίρειν εἰς τὴν ἤπειρον.

Καταμαθόντες δ' οὖν τὴν φύσιν τῶν τόπων οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀναχύσεις ὁμοίως ὑπουργεῖν τοῖς ποταμοῖς δυναμένας, πόλεις ἔκτισαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἄλλας κατοικίας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ποταμῶν· τούτων δ' ἐστὶν ἥ τε Ἄστα καὶ [k] Νέβρισσα, καὶ Ὄνοβα, καὶ Σόνοβα, καὶ Μαίνοβα, καὶ ἄλλαι πλείους. Προσλαμβάνουσι δὲ καὶ διώρυγες ἔσθ' ὅπου γεγονυῖαι, τοῦ πολλαχόθεν εἶναι, καὶ πολλαχόσε τὴν κομιδὴν πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τοὺς ἔξω. Καὶ αἱ σύρροιαι δὲ ὡσαύτως ὠφελοῦσι κατὰ τὰς ἐπιπολὺ πλήμας, καὶ διειργομένας ὑπὸ τῶν διειργόντων ἰσθμῶν τοὺς [l] πόρους, καὶ πλωτὸν ἀπεργαζομένων, ὥστε πορθμεύεσθαι καὶ ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὰς ἀναχύσεις, κἀκεῖθεν δεῦρο. Ἅπασα δὴ ἐμπορεία πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐστὶ καὶ τὴν Ῥώμην, ἔχουσα τὸν πλοῦν μέχρι τῶν στηλῶν ἀγαθὸν, (πλὴν εἴτις ἐστὶ περὶ τὸν πορθμὸν δυσκολία) καὶ τὸν pag. 144.
πελά-

k) Νέβρισσα] Reg. Ms. et Numi Νάβρισσα. l) πόρους — ἀπεργαζομένων] Mss. Stroz. A. Venet. πόρους πλωτοὺς ἀπεργαζομέναι.

vato eo casu, recessum maris operiri, atque tum in continentem abire.

Ergo homines locorum natura cognita, cum viderent effusiones istas ministerium fluviorum implere posse, urbes in iis locis condiderunt et domicilia, sicut ad fluvios, quarum sunt Asta, Nebrissa, Onoba, Sonoba, Maenoba, aliaeque plures. Adiuvant et fossae quibusdam in locis actae, quia multis de locis hinc inde merces trahuntur, et inter incolas, et ad exteros: similiter prosunt etiam confluxus in exundationibus, quae impediuntur isthmis alveos dirimentibus, eosque navigabiles facientibus, ut etiam ex fluminibus ad effusiones hinc inde navigari possit. Omnis autem negotiatio est versus Italiam et Romam, habetque navigationem usque ad columnas commodam: (nisi si qua est ad fretum difficultas) et in alto
nostri

Hispania. πελάγιον, τὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. διὰ γὰρ εὐδίου κλίματος οἱ δρόμοι συντελοῦνται, καὶ μάλιστα τῷ πελαγίζοντι. τοῦτο δὲ πρόσφορόν ἐστι ταῖς ἐμπορικαῖς ὁλκάσιν. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄνεμοι τάξιν οἱ πελάγιοι· πρόσεστι δὲ καὶ ἡ νῦν εἰρήνη τῶν λῃστηρίων καταλυθέντων· ὥστ' ἡ σύμπασα ὑπάρχει ῥαστώνη τοῖς πλοϊζομένοις. Ἴδιον δέ τι φησὶ Ποσειδώνιος τηρῆσαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν τὸν ἐκ τῆς Ἰβηρίας, ὅτι οἱ εὖροι κατ' ἐκεῖνο τὸ πέλαγος ἕως τοῦ Σαρδώου κόλπου πνέοιεν ἐτησίαι· διὸ καὶ τρισὶ μησὶν εἰς Ἰταλίαν [m] κατάραι μόλις, διενεχθεὶς περί τε τὰς Γυμνησίας νήσους, καὶ περὶ Σαρδόνα, καὶ τ' ἄλλα ἀπαντικρὺ τούτων μέρη τῆς Λιβύης.

Ἐξάγεται δ' ἐκ τῆς Τουρδιτανίας σῖτός τε καὶ οἶνος πολύς, καὶ ἔλαιον, οὐ πολὺ μόνον, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον· καὶ κηρὸς δέ, καὶ μέλι, καὶ πίττα ἐξάγεται, καὶ [n] κόκκος πολλή, καὶ μίλτος οὐ χείρων τῆς Σινω-

m) καθάραι μόλις, διενεχθεὶς] ita Vat. A. B. Casaub. vulgo καθάραι· μόλις γὰρ διενεχθεὶς. n) κόκκος πολλή] praefero hanc lect. Mss. Medic. Reg. Stroz. vulgo κ. πολύς.

nostri maris. Per tranquillum enim clima cursus est, maxime altum mare navigantibus, quod commodum est mercatoriis onerariis: habent et venti altum mare proflantes suum ordinem: accedit etiam, quod nunc pax est abolitis latrociniis: itaque summa est navigantibus securitas. Peculiare autem aliquid se ex navigatione ab Hispania observasse scribit Posidonius, nimirum in illo mari usque ad sinum Sardoum Euros stato anni tempore spirare: itaque se tribus vix mensibus in Italiam pervenisse, iactatum circa Gymnesias, et iuxta Sardiniam, aliasque e regione horum loca Africae.

Exportatur e Turditania multum frumenti ac vini, oleumque non multum modo, sed et optimum. Praeterea cera, mel, pix, et coccus multus, et minium Sinopica

Σινωπικῆς γῆς. Τά τε ναυπήγια συνιςᾶσιν αὐτόθι ἐξ ἐπιχωρίας ὕλης· ἅλες τε ὀρυκτοὶ [o] παρ' αὐτοῖς εἰσὶ· καὶ ποταμῶν ἁλμυρῶν ῥεύματα ἐκ ὀλίγα· ἐκ ὀλίγη δὲ ἐδ' ἡ ἐκ τῶν ὄψων ταριχεία, ἐκ ἔνθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης τῆς ἐκτὸς ςηλῶν παραλίας, ἐ χεῖρον τῆς Ποντικῆς. Πολλὴ δὲ καὶ ἐσθὴς πρότερον ἤρχετο· [p] νῦν δὲ ἔρια μᾶλλον τῶν Κοραξῶν, καὶ ὑπερβολή τις ἐςὶ τῦ κάλλυς· ταλαντιαίυς γῦν ὠνῦνται τὺς κριὺς εἰς τὰς ὀχείας. ὑπερβολὴ δὲ, καὶ τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ἅπερ οἱ Σαλτιῆται κατασκευάζυσιν. Ἄφθονος δὲ καὶ βοσκημάτων ἀφθονία παντοίων, καὶ κυνηγεσίων. Τῶν δ' ὀλεθρίων [q] θηρίων σπάνις, πλὴν τῶν γαιωρύχων λαγιδέων, ὓς ἔνιοι [r] λεβηρίδας προσαγορεύυσι· λυμαίνονται γὰρ φυτὰ καὶ σπέρματα ῥιζοφαγῦντες· καὶ τῦτο συμβαίνει καθ' ὅλην τὴν Ἰβηρίαν σχεδὸν· διατείνει δὲ καὶ μέχρι Μασσαλίας· ὀχλεῖ δὲ καὶ τὰς νήσυς. Οἱ δὲ τὰς Γυμνη-

Hispania.

o) παρ' αὐτοῖς] ita omnes quos evolvi Codd. vulgo παρ' αὐτῆς. male. p) νῦν δὲ ἔρια] Mss. Caſ. Stroz. Venet. νῦν δὲ ἐςὶ ἔρια. q) θηρίων] Hanc vocem ex Mss. Reg. Stroz. et edit. vett. repoſui. r) λεβηρίδας] Stroz. λεβορίδας.

pica terra non deterius. Naves conficiunt ex indigena materia, habentque et ſales foſſiles, et fluviorum ſalſorum fluxus non paucos: tum ſalſamenta copioſa non inde modo habentur, ſed et ex reliqua extra columnas ora, nihil cedentia bonitate Ponticis. Quondam etiam multum veſtium advehebatur, nunc lanae Coraxorum lana praeſtantiores, longeque pulcherrimae: quippe talento aries emitur qui oves ineat; tum ſumme tenuia texta, quae Saltiatae faciunt. Eſt ingens ibi pecoris copia, et venandi materies. Perniciofas habet beſtias fere nullas, exceptis cuniculis terram fodientibus, quos quidam leberides nominant: ii enim radices vorantes ſtirpibus ſeminibusque nocent. Idque uſu venit per omnem Hiſpaniam, et ad Maſſiliam usque; quin et inſulas infeſtant: traditumque me-

Hispania. Γυμνησίας οἰκȣ͂ντες, λέγονται πρεσβεύσασθαί ποτε πρὸς Ῥωμαίȣς κατὰ χώρας αἴτησιν, ἐκβάλλεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν ζώων τȣ́των, ἀντέχειν μὴ [s] δυνάμενοι διὰ τὸ πλῆθος. Πρὸς μὲν ȣ͂ν τὸν τοσȣ͂τον ἴσως πόλεμον, ὃς ȣ̓κ ἀεὶ συμβαίνει, [t] ὡρῶν δέ τινι λοιμικῇ καταστάσει, καθάπερ ὄφεων καὶ μυῶν τῶν ἀρȣραίων, χρεία τῆς τοσαύτης ἐπικȣρίας. Πρὸς δὲ τὸ μέτριον, ἐξεύρηνται πλείȣς θῆραι· καὶ δὴ καὶ γαλᾶς ἀγρίας, ἃς ἡ Λιβύη [u] τρέφει, φέρȣσιν ἐπίτηδες· ἃς φιμώσαντες παρίασιν εἰς τὰς ὀπάς· αἳ δ' ἐξέλκȣσιν ἔξω τοῖς ὄνυξιν, ȣ̔̀ς ἂν καταλάβȣσιν, ἢ φεύγειν ἀναγκάζȣσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· ἐκπεσόντας δὲ θηρεύȣσιν οἱ pag. 145. ἐφεστῶτες. Τὴν δὲ ἀφθονίαν τῶν ἐκκομιζομένων ἐκ τῆς Τȣρδιτανίας, ἐμφανίζει τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν [x] ναυκλήρων· ὁλκάδες γὰρ μέγισται παρὰ τȣ́των

s) δυναμένοι] Sic omnes Codd. vulgo δυναμένων. t) ὡρῶν] vulgo φθόρον inepte. Caſ. coni. ἀέρων. Secutus ſum lect. Mss. Caſ Stroz. Venet. θεωρῶν Reg. forte θηρίων? u) τρέφει] Sic Stroz. Vat. A. Venet. Interpr. pr. Caſ. pro φέρȣσιν ſcribere vult τρέφȣσιν. x) ναυκλήρων] Mss. Caſ. Vat. A. B. Venet. ναυκληρίων.

memoriae eſt, Gymneſiarum inſularum incolas aliquando miſſis legatis petiiſſe a Romanis terram ſibi habitandam, quod ſua ſe ab animalibus pelli, neque eorum multitudini reſiſtere poſſe dicerent. Et ſane hoc auxilio opus eſſe poteſt, cum, quod non ſemper fit, tanta multitudine tanquam bello aut peſte graſſantur, veluti ſerpentes et mures terreſtres etiam ubi invaleſcunt. Sed ubi mediocriter habet res, inventae ſunt iam cuniculos venandi plures rationes: quarum eſt, quod feles Africos feros ſtudioſe adhibent, et ore obligato in foramina immittunt, qui unguibus extrahunt cuniculos inventos, aut in ſuperficiem expellunt, ubi ab adſtantibus captantur. Abundantiam vero eorum quae ex Turditania exportantur, navium magnitudo et multitudo indicat: maximae enim one-

τέτων πλέεσιν εἰς τὴν Δικαιαρχίαν, καὶ τὰ Ὤστια, τῆς Ῥώμης ἐπίνειον· τό, τε πλῆθος μικρε δεῖν ἐνάμιλλον [y] τοῖς Λιβυκοῖς. Hispania.

Τοιαύτης δὲ τῆς μεσογαίας ἔσης τῆς ἐν τῇ Τερδιτανίᾳ, καὶ τὴν παράλιον ἐνάμιλλον εὕροι τὶς ἂν τοῖς ἐκ θαλάττης ἀγαθοῖς. τάτε γὰρ ὀστρεώδη πάντα καὶ κογχοειδῆ, καὶ τοῖς πλήθεσιν ὑπερβάλλει καὶ τοῖς μεγέθεσι, καθόλε κατὰ τὴν ἔξω θάλατταν πᾶσαν, ἐνταῦθα δὲ διαφερόντως· ἅτε καὶ τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων ἐνταῦθα αὐξανομένων; ἃς εἰκὸς αἰτίας εἶναι καὶ τε πλήθες καὶ τε μεγέθες διὰ τὴν γυμνασίαν. Ὥς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύγων τὲ, καὶ φαλαινῶν, καὶ φυσητήρων· ὧν ἀναφυσησάντων, φαίνεταί τις νεφώδης ὄψις κίονος τοῖς πόρρωθεν ἀφορῶσι· οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριενται, πολὺ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος· καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ ἄλλα πλείων τῶν

y) τοῖς Λιβυκοῖς] addunt editi ἐκ πολλαπλασιάσεως, quas voces, quia e omnibus Mss. absunt, et abesse debent, delevi.

onerariae naves inde ad Dicaearchiam et Ostia, quod est Romae navale, advehuntur, itaque multiplicatae sunt, ut numero iam Africis fere aequentur.

Cum hic sit status mediterraneorum Turditaniae, ora eius maritima opibus maritimis cum ea quasi certare videtur. In universum enim exterum mare omni ostreorum concharumque abundat genere, numero, et magnitudine: verum ad Turditaniam id maxime fit, quippe maris affluxu ac refluxu ibi augescente, quam causam apparet esse multitudinis ac magnitudinis istarum rerum ob exercitationem. Idem intelligendum de cetorum omnibus generibus, orygibus, balaenis, et physeteribus, qui cum efflant, eminus intuentibus species quaedam nubis in columnae formam coactae videtur: quin et congri ibi in belluas abeunt, longe nostrorum magnitudinem supergressi: et murenae sunt ibi, aliique plures

ia

Hispania. τῶν τοιούτων ὄψων. [z] Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ κήρυκας δεκακοτύλους καὶ πορφύρας φασίν· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτέροις τόποις καὶ μείζονας ὀγδοήκοντα μνῶν τὴν σμύραιναν καὶ τὸν γόγγρον· ταλαντιαῖον δὲ τὸν πολύποδα· διπήχεις δὲ τὰς τευθίδας, καὶ τὰ παραπλήσια. Πολὺς δὲ καὶ ὁ θύννος συνελαύνεται δεῦρο, [a] ἀπὸ τῆς ἀλέης τῆς ἔξωθεν παλαιᾶς, πίων καὶ παχύς. Τρέφεται δὲ βαλάνῳ δρυΐνῃ, φυομένῃ κατὰ τῆς θαλάττης, χαμαιζήλῳ τινὶ παντάπασι δρυΐ, [b] ἁδρότατον δ᾽ ἐκφερούσῃ καρπόν· ἥπερ καὶ ἐν τῇ γῇ πολλὴ φύεται κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ῥίζας μὲν ἔχουσα μεγάλας ὡς ἂν τελείας δρυός, ἐξαιρουμένη δὲ ἐκ θάμνου, ταπεινῆς ἧττον· τοσοῦτον δ᾽ ἐκφέρει καρπόν, ὥστε μετὰ τὴν ἀκμὴν πλήρη τὴν παραλίαν εἶναι τήν τε ἐντὸς καὶ τὴν ἐκτὸς στηλῶν, ἣν ἐκβάλλουσιν αἱ πλῆμαι· [c] ἡ δ᾽ ἐντὸς στηλῶν ἐλάττων ἀεὶ καὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. Λέγει

z) Ἐν δὲ Καρτηΐᾳ] Stroz. A. ἐν δὲ τῇ κ. a) ἀπὸ τῆς ἀλέης — παλαιᾶς] ita omnes Codd. Casaubonus pro ὑπὸ — παλαιᾶς egregie legit ἀπὸ — παραλίας. Vox ἀλέης non minus vitiosa est, pro qua ἄλειας scribendum suspicor, quod seqq. postulare videntur. b) ἁδρότατον] Vat. A. Venet. πολύν. c) ἡ δὲ ἐντὸς — εὑρίσκεται] Haec desunt in Bemb. Stroz. Venet.

id genus pisces. Apud Carteiam buccinae et purpurae inveniri dicuntur, decem cotylas implentes: et in exterioribus locis murenae congrique qui appendant xxc minas, polypos qui talentum: bicubitales teuthidas, aliosque id genus pisces. Huc etiam plurimi thynni compelluntur, a calore externi maris antiquo pingues et crassi. Vescuntur glande querna, quae ad mare nascitur humilis plane, sed praegrandem generans fructum: haec arbor etiam in mediterraneis per Hispaniam frequens nascitur, magna radice, ut quercus perfectae, sed humilis ipsa fruticis instar a stirpe surgit; tantum autem fert fructus, ut post maturitatem litus maris intra extraque columnas oppleatur eo alluvie eiecto: semper tamen minor invenitur quae intra columnas nascitur. Polybius tradit,

[ολύβιος, καὶ μέχρι τῆς Λατίνης ἐκπέμπειν τὴν Hispania.
ον ταύτην· εἰ μὴ ἄρα Φησὶ καὶ ἡ Σαρδὼ Φέρει, πλησιόχωρος ταύτῃ. Καὶ οἱ θύννοι δ' ὅσῳ συνεγγίζουσι ταῖς στήλαις ἔξωθεν Φερόμενοι, [ἰ]σχναίνονται πλέον, τῆς τροφῆς ἐπιλιπούσης· [d] παραθαλάττιον τὸ ζῶον τοῦτο. ἥδεσθαι γὰρ [β]άνῳ, καὶ πιαίνεσθαι διαφερόντως ὑπ' αὐτῆς· τε τῆς βαλάνου γενομένης, Φορὰν καὶ τῶν θύν[ν]ων.

[Τ]οσούτοις δὲ τῆς προειρημένης χώρας ἀγαθοῖς pag. 146.
[κεκοσμ]ημένοις, [e] οὐχ ἥκιστα, ἄν τις ἀποδέξαιτο καὶ [θαυμάσ]ειε τὸ περὶ τὰς μεταλλείας εὐφυές· ἅπασα [μὲν γὰ]ρ μεστὴ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ τῶν Ἰβήρων χώρα· [οὐ πᾶσ]α δ' εὔκαρπος οὐδ' εὐδαίμων οὕτως· καὶ μάλιστα [ἡ τῶν] μετάλλων εὐποροῦσα. Σπάνιον δ' ἐν ἀμφοτέ[ροις εὐτ]υχεῖν· σπάνιον δὲ, καὶ τὸ τὴν αὐτὴν ἐν ὀλίγῳ [χωρίῳ] παντοίοις πληθύνειν μετάλλοις. Ἡ δὲ Τουρδιτανία

[d)] παραθαλάττιον] Mss. παρὰ θαλάττιν. Casaub. optime [παρα]θαλάττιον. Tyrwhitt. l. c. p. 12. εἶναι τε ἄρα θαλάτ[τιον].
e) οὐχ ἥκιστα] Reg. Venet. οὐχ ἥκιστα, ἀλλὰ καὶ μάλιστα.

[H]anc glandem ab His[pan]iam in Latium usque [n]isi forte Sardinia et[iam] [ea]n generet et vicina. [C]eterum thynni quan[to] [magi]s ad columnas acce[dunt], [e]o fiunt tenuiores, [deficiente] nutrimenti. Fertur [enim] animal prope terram degere, et glande [delectar]i atque admodum [pingues]cere: cumque glan[dis c]opia nascitur, multos [n]asci thynnos.

[Tot] autem Turditaniae tot bona suppeditent, non levi cum admiratione observet aliquis, quod ita ferax metallorum est. Etenim metallis quidem plena est tota Hispania: at non omnes regiones ita frugiferae sunt ac felices, minimumque eae quae metallis abundant. Rarum nimirum est cum metallorum habere tum frugum copiam: rarum etiam in exigua regione opes omnis generis metallorum habere. At Turditania eique contigua

Hispania. δητανία, καὶ ἡ προσεχὴς αὐτῇ, λόγον ὐδένα ἄξιον καταλείπει περὶ τήν δε τὴν ἀρετὴν τοῖς ἐπαινεῖν βϗλομένοις. Οὔτε γὰρ χρυσὸς, ὐκ ἄργυρος, ὐδὲ δὴ χαλκὸς, ὐδὲ σίδηρος, ὐδαμϗ τῆς γῆς, ὔτε τοσϗτος, ὔθ' ὕτως ἀγαθὸς ἐξήταςαι γενώμενος μέχρι νῦν. Ὁ δὲ χρυσὸς ὐ μεταλλεύεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σύρεται· καταφέρϗσι δ' οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ χείμαῤῥοι τὴν χρυσῖτιν ἄμμον, πολλαχϗ καὶ ἐν τοῖς ἀνύδροις τόποις ὗσαν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἀφανής ἐςιν, ἐν δὲ τοῖς ἐπικλύςοις ἀπολάμπει τὸ τϗ χρυσϗ ψῆγμα· καὶ τὺς ἀνύδρϗς δὲ φορητῷ ἐπικλύζοντες ὕδατι, ςιλπνὸν ποιϗσι τὸ ψῆγμα· καὶ φρέατα δ' ὀρύσσοντες, καὶ ἄλλας τέχνας ἐπινοϗντες, πλύσει τῆς ἄμμϗ τὸν χρυσὸν ἐκλαμβάνϗσι· καὶ πλείω τῶν χρυσορυχείων ἐςὶ νῦν τὰ χρυσοπλύσια προσαγορευόμενα. Ἀξιϗσι δὲ Γαλάται τὰ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι κρείττω μέταλλα, τά τε ἐν τῷ Κεμμένῳ ὄρει, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ κείμενα τῇ Πυρήνῃ· τὸ μέν τοι πλεῖον κἀντεῦθεν εὐδοκιμεῖ. Ἐν δὲ τοῖς ψήγμασι τϗ χρυσίϗ φασὶν εὑρίσκεσθαί ποτε καὶ

gua regio ita utraque re abundat, ut nulla satis digna laudatio praestantiae earum institui possit. Nondum enim adhuc compertum est ullibi terrarum, aurum, argentum, aes, aut ferrum tanta cum copia, tum bonitate inveniri, atque hic. Aurum non effoditur modo, sed et flumina et torrentes auro permixtam arenam volvunt: multis etiam in locis aquae expertibus arena talis reperitur: verum ibi aurum non apparet, in locis autem irriguis ramenta auri fulgent: quanquam et arenas, nulla aqua madentes, illata aqua humectant, itaque ramenta auri ut splendeant efficiunt: quin et puteis actis, aliisque excogitatis artibus, abluenda arena aurum excipiunt: pleraque nunc sunt loca in quibus elavetur, quam in quibus effodiatur aurum. Asserunt quidem Galli sua metalla esse praestantiora in Cemmeno monte, et sub ipsam Pyrenen: tamen et hic maior pars laudatur. Caeterum inter auri ramenta aiunt inventas aliquando selibres glebas,

καὶ ἡμιλιτριαίας βῶλος, ἃς καλοῦσι πάλας, μικρᾶς Hispania. καθάρσεως δεομένας. Φασὶ δὲ καὶ λίθων σχιζομένων εὑρίσκειν βωλάρια θηλαῖς ὅμοια· ἐκ δὲ τοῦ χρυσοῦ ἑψομένου καὶ καθαιρομένου ςυπτηριώδει τινὶ γῇ, τὸ κάθαρμα ἤλεκτρον εἶναι· πάλιν δὲ τούτου κατεψομένου, μίγμα ἔχοντος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, τὸν μὲν ἄργυρον ἀποκαίεσθαι, τὸν δὲ χρυσὸν ὑπομένειν· εὐδιάχυτος γὰρ ὁ τύπος καὶ [f] λυτώδης· διὰ τοῦτο καὶ τῷ ἀχύρῳ τήκεται μᾶλλον ὁ χρυσός· ὅτι ἡ φλὸξ, μαλακὴ οὖσα, συμμέτρως ἔχει πρὸς τὸ εἶκον, καὶ διαχεόμενον ῥαδίως· ὁ δὲ ἄνθραξ ἐπαναλίσκει πολὺ, ὑπερτήκων τῇ σφοδρότητι, καὶ ἐξαίρων. [g] Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις σύρεται καὶ πλύνεται πλησίον ἐν σκάφαις, ἢ ὀρύττεται φρέαρ, ἡ δὲ ἀνενεχθεῖσα γῆ πλύνεται. Τὰς δὲ τοῦ ἀργύρου καμίνους ποιοῦσιν ὑψηλὰς, ὥςτε τὴν ἐκ τῶν βώλων λιγνὺν μετέωρον ἐξαίρεσθαι· βαρεῖα γάρ ἐςι καὶ ὀλέ-

f) λυτώδης] ita scripsi monente Salmas. ad Solin. p. 761. qui etiam pro ὁ τύπος legendum censet οὗτος. Vulgo λιθώδης.
g) Ἐν δὲ τοῖς ῥείθροις — ἢ ὀρύττεται φρέαρ,] In msstis et editis pessime legitur: ἐν δὲ τοῖς Ἐρυθροῖς — ἢ θρύπτεται. Non haesitavi secundum Cas. coni. textum restituere.

bas, quas ipsi palas nominant, exigua purgatione indigentes. Ferunt etiam lapidibus fissis inveniri glebulas uberibus similes. Porro auro cocto, et purgato aluminosa quadam terra, electrum esse id quod purgando reiicitur, quo cum habeat argenti aurique mixturam, iterum cocto argentum quidem comburi, aurum autem permanere: nam facile fundi et liquefieri potest. Itaque etiam palea facilius liquefit aurum: qui flamma mollis cum sit, proportionem habet temperatam ad id quod cedit et facile funditur, carbo autem multum absumit, nimis colliquans sua vehementia, et elevans. In fluviorum alveis terra hauritur et pone lavitur in scaphis, aut puteo acto terra inde egesta lavatur. Argenti autem caminos faciunt sublimes, ita ut fuligo a glebis in altum efferatur, est enim gravis ea ac pestilens.

Hispania. ὀλέθριος. Τῶν δὲ χαλκουργῶν τινα καλεῖται χρυσεῖα: ἐξ ὧν τεκμαίρονται χρυσὸν ἐξ αὐτῶν ὀρύττεσθαι πρότερον.

pag. 147. Ποσειδώνιος δὲ ὁ τὸ πλῆθος τῶν μετάλλων ἐπαινῶν καὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀπέχεται τῆς συνήθους ῥητορείας, ἀλλὰ συνενθουσιᾷ ταῖς ὑπερβολαῖς. οὐ γὰρ ἀπιστεῖν τῷ μύθῳ φησὶν, ὅτι τῶν δρυμῶν ποτε ἐμπρησθέντων ἡ γῆ [h] τακεῖσα ἅτε ἀργυρῖτις καὶ χρυσῖτις, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξέζεσε· διὰ τὸ πᾶν ὄρος καὶ πάντα βουνὸν ὕλην εἶναι νομίσματος, ὑπό τινος ἀφθόνου τύχης σεσωρευμένην. καθόλου δ' ἂν εἴπε φησὶν ἰδών τις τοὺς τόπους, θησαυροὺς εἶναι φύσεως ἀενάου, ἢ ταμεῖον ἡγεμονίας [i] ἀνεκλείπτον· οὐ γὰρ πλουσία μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπόπλουτος ἦν φησὶν ἡ χώρα· καὶ παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸν ὑποχθόνιον τόπον, οὐχ ὁ Ἅδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ. Τοιαῦτα

h) τακεῖσα] vulgo τὰ καινὰ inepte. Emendavi h. l. iuxta optimam Xylandri et Casaub. coniect. i) ἀνεκλείπτον] vulgo ἀνεκλείπτου. praefero lect. Planud. in excerpt.

lens. Aerariarum officinarum quaedam vocantur aurariae: unde coniiciunt prius aurum inde fuisse effossum.

Posidonius vero multitudinem metallorum laudans et praestantiam, non abstinet solita sibi sermonis exornatione, sed nimiis amplificationibus quasi instinctu quodam poëtico rapitur. Ait enim se fidem huic fabulae non derogare, quod nemoribus aliquando inflammatis, terra argento auroque abundans liquefacta, in superficiem ea metalla effervescendo eiecerit: itaque omnis mons et omnis collis locupletissimae cuiusdam fortunae dono sit nomismatis materia cumulatus: omninoque (ait) videns aliquis ista loca, dixerit thesauros esse perennis naturae, aut principatus aerarium perpetuum: non enim dives modo (inquit) terra illa est, sed et infra se opes habet conditas: et revera apud istos homines infra terram non Ades, sed Pluto habitat. Haec ille

τα μὲν ἒν ἐν ὡραίῳ σχήματι εἴρηκε περὶ τέτων, ὡς Hispania. ἂν ἐκ μετάλλε καὶ αὐτὸς πολλῷ χρώμενος τῷ λόγῳ. Τὴν δ᾽ ἐπιμέλειαν φράζων τὴν τῶν μεταλλευόντων, παρατίθησι τὸ τῆ Φαληρέως· ὅτι φησὶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν ἀργυρείων ἔτω συντόνως ὀρύττειν τὲς ἀνθρώπες, ὡς ἂν προσδοκῶντας αὐτὸν ἀνάξειν τὸν Πλέτωνα· καὶ τέτων ἒν ἐμφανίζει παραπλησίαν τὴν σπεδὴν καὶ τὴν φιλεργίαν, σκολιὰς τεμνόντων καὶ βαθείας τὰς σύριγγας· καὶ πρὸς τὲς ἐν αὐταῖς ἀπαντῶντας ποταμὲς πολλάκις, ταῖς Αἰγυπτίαις ἀναντλἕντας k) κοχλέαις. l) τὸν δὲ λόγον ἒ τὸν αὐτὸν εἶναι τἕτον ποτὲ τοῖς Ἀττικοῖς· ἀλλ᾽ ἐκείνοις μὲν αἰνίγματι ἐοικέναι τὴν μεταλλείαν· ὅσα μὲν γὰρ ἀνέλαβον, φησὶν, ἐκ ἔλαβον· ὅσα δὲ εἶχον, ἀπέβαλον· τέτοις δ᾽ ὑπεράγαν λυσιτελῆ· τοῖς μὲν γὰρ χαλκεργοῖς τέταρτον μέρος ἐξάγεσι τῆς γῆς τὸν χαλκὸν, τῶν δὲ ἀργυρευόντων τῶν ἰδιωτῶν ἐν τρισὶν ἡμέ-

k) κοχλέαις] ita Casaub. ex Diod. Sic. scripsit pro vulg. σκολιαῖς. l) τὸν δὲ λόγον etc.] Phrasin hanc emendavi iuxta Mss. Venet. Stroz. A. B. lect. vulgo τὸν δόλον etc.

ille oratione speciosa, et quasi ex metallis repetita illa prolixe retulit. Diligentiam porro fodientium indicans Phalerei dictum adducit, qui de Atticis metallis dixerat tanta adsiduitate homines ibi fodere, ac si sperarent se ipsum Plutonem eruturos; atque nunc Turditanorum similem demonstrat industriam laborandique studium, qui profundos obliquosque agant cuniculos, et fluvios, qui saepe in istis occurrunt, exhauriant Aegyptiis cochleis; quem modum in Atticis olim non observatum fuisse. Verum apud hos metallica opera simile quippiam habere aenigmatis illius: nam Athenienses quae adepti fuerint, non percepisse, quae autem habuissent amisisse. Turditanis vero illa admodum prosunt. Nam aeris opificibus eruunt aes, quod quadrans est glebae effossae: et argenti Euboi-

Hispania. ἡμέραις Εὐβοϊκὸν τάλαντον ἐξαιρόντων. Τὸν δὲ καττίτερον οὐκ ἐπ' ἐπιπολῆς εὑρίσκεσθαί φησιν, ὡς τοὺς ἱστορικοὺς θρυλλεῖν, ἀλλ' ὀρύττεσθαι· γεννᾶσθαι δ' ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τοὺς Λυσιτανοὺς βαρβάροις, καὶ ἐν ταῖς Καττιτερίσι νήσοις· καὶ ἐκ τῶν Βρεττανικῶν δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν κομίζεσθαι. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτάβροις, οἳ τῆς Λυσιτανίας ὕστατοι πρὸς ἄρκτον καὶ δύσιν εἰσὶν, ἐξανθεῖν φασὶν ἀργυρείῳ τὴν γῆν καττιτέρῳ, χρυσίῳ λευκῷ· ἀργυρομιγὴς γάρ ἐστι· τὴν δὲ γῆν ταύτην φέρειν τοὺς ποταμούς· τὴν δὲ σκαλίσι τὰς γυναῖκας διαμώσας πλύνειν [m] ἐν ἐσθητηρίοις πλεκτοῖς [n] ἐπὶ κίστῃ. Οὗτος μὲν περὶ τῶν μετάλλων τοιαῦτ' εἴρηκε.

Πολύβιος δὲ τῶν περὶ Καρχηδόνα νέαν ἀργυρείων μνησθεὶς, μέγιστα μὲν εἶναί φησι· διέχειν δὲ τῆς πόλεως ὅσον [o] εἴκοσι σταδίους, περιειληφότα κύκλον τετρακοσίων σταδίων, ὅπου τέτταρας [p] μυριάδας ἀνθρώπων

m) ἐν ἐσθητηρίοις] ita omnes Codd. et Interp. pr. Caſ. coni. ἐν ἠθιστηρίοις. Forte ἠθητηρίοις. vulgo ἰσθητηρίοις. n) ἐπὶ κίστῃ] ita leg. cenſ. Caſaub. Mss. Caſaub. Venet. ἐπὶ κίστει, Reg. Vat. A. B. Stroz. Bemb. Int. ἐπὶ πίστην. vulgo ἐπὶ τὴν πίστιν. o) εἴκοσι σταδ.] Mss. Caſ. Stroz. Venet. ὄκτω. p) μυριάδας] Mss. Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Int. pr. μοῖρας.

Euboicum talentum triduo. Addit porro ſtannum non, ut hiſtorici divulgarunt, in ſuperficie terrae inveniri, ſed effodi, naſci apud barbaros qui ſupra Luſitaniam degunt, et in Caſſiteridibus inſulis: ex Britannicis quoque Maſſiliam adferri. Apud Artabros autem, qui Luſitaniae verſus occaſum et ſeptentrionem ultima habent, efflorefcere ait terram ſtanno inargentato, aureo albo: eſt enim permixtum argento: hanc terram fluviis deferri, et a mulieribus ſarculis exhauriri, lavarique in pannis quos calathis imponunt. Haec ille de his metallis.

Polybius autem mentionem argenteorum metallorum faciens quae ſunt ad Carthaginem novam, ea ait eſſe maxima, ab urbe ad XX ſtadia diſſita, circulo CCCC ſtadiorum contenta, ibi XL millia homi-

μένειν τῶν ἐργαζομένων, ἀναφέροντας τότε Hispania.
τῶν Ῥωμαίων καθ' ἑκάστην ἡμέραν δισμυρίας pag. 148.
ακισχιλίας δραχμάς. Τὴν δὲ κατεργασίαν
ἄλλην ἐῶ· μακρὰ γάρ ἐστι· τὴν δὲ συρτὴν
ἣν ἀργυρῖτιν φησὶ κόπτεσθαι, καὶ κοσκίνοις
διαιρτάσθαι· κόπτεσθαι δὲ πάλιν τὰς ὑπο-
καὶ πάλιν διηθουμένας ἀποχεομένων τῶν
κόπτεσθαι· τὴν δὲ πέμπτην ὑπόστασιν χωνευ-
ἀποχυθέντος τοῦ μολύβδου, καθαρὸν τὸ ἀργύ-
γειν. Ἔστι δὲ καὶ νῦν τὰ ἀργυρεῖα, οὐ μέντοι
, οὔτε δὲ ἐνταῦθα, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις·
ἰδιωτικὰς μετέστησαν [q] κτήσεις· τὰ δὲ χρυ-
μοσιεύεται τὰ πλείω· ἔνθεν δὲ καὶ [r] Κασταῶνι
οις τόποις ἴδιόν ἐστι μέταλλον ὀρυκτοῦ μολύβδου·
μικται δέ τι καὶ τούτῳ τοῦ ἀργυρίου μικρὸν, οὐχ
στιτελεῖν ἀποκαθαίρειν αὐτόν.

Οὐ

κτήσεις] ita Interpr. pr. recte. vulgo ἐκτίσεις. r) Κα- emb. Stroz. Venet. Κατζνι. Caſ. coni. Κασταλῶνι. ·uτ '. p. Κασταλῶνος loco Κασταῶνος.

n in labore verſari, ſingulos dies populo tum temporis xxv achmarum ab iis triſſe. Quo modo conargentum, quia lonſt, omitto narrare. autem, quae amnibus ır, argentariam cont, et cribris in aqua : ac rurſus quae ſubontundi ac percolari, es id repeti; quod ſubſedit, id liquari, lumbo defuſo purum argentum produci. Extant etiamnum officinae in quibus argentum conficitur, non autem publicae neque ibi neque aliis in locis, ſed ad privatos redactae reditus. Auraria metalla pleraque ad rempublicam pertinent. Ad Caſtaonem et aliis in locis peculiare eſt metallum plumbi foſſilis, cui admixtum eſt paululum argenti, ſed quod ab eo ſeparare non ſit operae pretium.

Non

Hispania.

Οὐ πολὺ δ' ἄπωθεν τῆ Καςαῶνος ἐςὶ καὶ τὸ ὄρος, ἐξ ᾗ ῥεῖν φασι τὸν Βαῖτιν, ὃ καλῦσιν Ἀργυρῦν, διὰ ἀργυρεῖα τὰ ἐν αὐτῷ. Πολύβιος δὲ καὶ τὸν Ἄναν καὶ τῦτον ἐκ τῆς Κελτιβηρίας ῥεῖν φησὶ, διέχοντας ἀλλήλων ὅσον ἐννακοσίυς ςαδίυς· αὐξηθέντες γὰρ οἱ Κελτίβηρες, ἐποίησαν καὶ τὴν πλησιόχωρον πᾶσαν ὁμώνυμον ἑαυτοῖς. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσόν· τὰ δὲ Γάδειρα, καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσυς, Ἐρυθεῖαν· διόπερ ὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνυσι Στησίχορον περὶ τῦ [s] Γηρυόνος βυκολίυ· Διότι [t] γεννηθείη σχεδὸν ἀντιπέραν κλεινᾶς Ἐρυθείας Ταρτησσῦ ποταμῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζυς, ἐν κευθμώνων πέτραις. Δυοῖν δὲ ὄντων ἐκβολῶν τῦ ποταμῦ, πόλιν ἐν τῷ μεταξὺ [u] χώρῳ κατοικεῖσθαι πρότερόν φασιν, ἣν καλεῖσθαι Ταρτησσὸν, ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ· καὶ τὴν χώραν Ταρτησσίδα [x] καλεῖσθαι φασὶν

s) Γηρυόνος] ita fcripfi cum omnibus Mss. pro Γηρυόνυ edit. t) γεννηθείη] γεννηθεὶς. Stroz. A. Venet. u) χώρῳ] Mss. Caf. Stroz. A. B. Vat. A. B. πόρῳ. x) καλεῖσθαι φασὶν] defunt in Stroz. A. Vat. A. B.

Non procul a Caftaone mons eft, unde Baetis dicitur profluere, quem montem Argenteum vocant ob argenti in eo metalla. Polybius fcribit et hunc et Anam e Celtiberia labi, diftantes invicem ad ıɔcccc ftadia: nam Celtiberi aucti potentia, a fe etiam regionibus omnibus circumiacentibus nomen fecerunt. Videntur autem veteres Baetin appellaffe Tarteffum et Gades cum infulis vicinis Erytheiam: ideoque putant Stefichorum de Geryonis armento fic ceciniffe:

Nata ex adverfo fere inclytae Erytheiae
Tarteffi amnis ad fontes immenfos argenteis radicibus,
In cavernae faxis. —

Cum autem Baetis duobus oftiis in mare exeat, aiunt olim in medio horum urbem fuiffe habitatam Tarteffum, fluvio cognominem, regionemque appellatam fuiffe Tarteffidem, quam nunc Turduli

ν, ἣν νῦν Τȣρδȣ̃λοι νέμονται. καὶ Ἐρατοσθένης Hispania.
ἰν συνεχῆ τῇ Κάλπῃ Ταρτησσίδα καλεῖσθαι
, καὶ Ἐρυθείαν νῆσον εὐδαίμονα. Πρὸς ὃν Ἀρτε-
ρος ἀντιλέγων, καὶ ταῦτα φησὶ ψευδῶς λέγεσθαι
ιὐτȣ̃, καθάπερ καὶ τὸν ἀπὸ Γαδείρων ἐπὶ τὸ
ἀκρωτήριον διάστημα ἀπέχειν ἡμερῶν πέντε πλȣ̃ν,
μιόνων ὄντων ἢ χιλίων καὶ ἑπτακοσίων σταδίων.
ὸ τὰς ἀμπώτεις μέχρι δεῦρο περατȣ̃σθαι, ἀντὶ
ύκλῳ περὶ πᾶσαν τὴν οἰκȣμένην συμβαίνειν· καὶ
τὰ προσαρκτικὰ μέρη τῆς Ἰβηρίας [y] εὐπαροδώ-
εἶναι πρὸς τὴν Κελτικήν, ἢ κατὰ τὸν Ὠκεανὸν
τι· καὶ ὅσα δὴ ἄλλα εἴρηκε Πυθέᾳ πιστεύσας
λαζονείαν.

Ο δὲ ποιητὴς πολύφωνός τις ὢν, καὶ πολυΐστωρ, pag. 149.
τιν ἀφορμὰς, ὡς ȣ̓δὲ τȣ́των ἀνήκοός ἐστι τῶν
ν, εἴ τις ὀρθῶς βȣ́λοιτο συλλογίζεσθαι ἀπ'
ῖν, τῶν τε χεῖρον λεγομένων περὶ αὐτῶν, καὶ
ἔμεινον καὶ ἀληθέστερον. χεῖρον μὲν ὅτι πρὸς
δύσιν.

(y) εὐπαροδώτερα] ita omnes Codd. vulgo εὐπαραδοξότερα.

ıcolunt. Quin et Eranes Calpae adiacentem ıem Tarteſſidem vocari , et Erytheam inſulam ıatam. Quem reprens Artemidorus, cum o eum dixiſſe ait, tum n promontorium a Gaquinque dierum navie diſtare mentitum, non interſint amplius cc ſtadiis: et vanum quod maris aeſtus ibi ım dixit finiri, qui cirıaque ad omnes terrae fiunt: et quod afferuit partes Hiſpaniae ad ſeptentrionem ſpectantes facilio rem acceſſum praebere iuxta Galliam, quam ſi quis oceanum naviget: et quae id genus alia arrogantius perhibuit Pytheam ſecutus.

Homerus porro multarum rerum praeditus notitia, multaque canens, occaſiones ſuggerit cogitandi, ſe ne horum quidem inſcium fuiſſe locorum: modo quis ex utriſque, tam vere quam minus recte ab eo dictis, ratiocinari convenienter velit. Minus recte, quod

Hispania. δύσιν [z] ἐσχάτη ἥκεν αὐτὴ, ὅπε καθάπερ φησὶν αὐτὸς, εἰς τὸν ὠκεανὸν

— ἐμπίπτει λαμπρὸν φάρος ἠελίοιο,
Ἕλκον νύκτα μέλαιναν ἐπὶ ζείδωρον ἄρεραν.

Ἡ δὲ νὺξ ὅτι δύσφημον καὶ τῷ ἅδῃ πλησιάζοι δῆλον· ὁ δὲ ἅδης τῷ ταρτάρῳ. εἰκάζοι ἄν τις [a] ἀκέων τὰ περὶ Ταρτησσε τὸν τάρταρον ἐκεῖθεν παρονομάσαι τὸν ἔσχατον τῶν ὑποχθονίων τόπων· προσθεῖναι δὲ καὶ μῦθον, τὸ ποιητικὸν σώζοντα. Καθάπερ καὶ τὲς Κιμμερίες εἰδὼς ἐν βορείοις καὶ ζεφυρίοις οἰκήσαντας τόποις τοῖς κατὰ τὸν Βόσπορον, ἵδρυσεν αὐτὲς πρὸς τῷ ἅδῃ. τάχα καὶ κατά τι κοινὸν τῶν Ἰώνων [b] ἔθος πρὸς τὸ φῦλον τὲτο· καὶ γὰρ καθ' Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτε μικρὸν λέγεσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφοδον γενέσθαι, τῶν μέχρι τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Ἰωνίας. Ταῖς δὲ Κυανέαις ἐποίησε παραπλησίως τας

z) ἐσχάτη ἥκεν αὐτὴ] Sic Vat. A. B. Venet. approb. Caf. vulgo ἐσχάτην ἥκ. αὐτήν. a) ἀκέων] deeſt in Bemb. Strox. A. B. Venet. b) ἔθος] malim ἔχθος.

quod Tarteſſum audivit eſſe ad extremum occaſum, ubi, ut ipſe loquitur,

Incidit oceano lampas clariſſima ſolis,
Frugiferae noctem tellurique ingerit atram.

Conſtat autem noctem eſſe mali ominis, et Plutoni propinquam, Plutonem Tartaro. Audiens ergo aliquis de Tarteſſo, exiſtimare poſſit Tartarum inde ab Homero nominatum extremum eorum quae infra terram ſunt locum: et fabulam more poëtico ſervato ab eo fuiſſe additam. Quemadmodum etiam Cimmerios cum ſciret ad Boſporum habitare loca verſus ſeptentrionem et occaſum ſita, apud inferos collocavit: quanquam forte ſecutus eſt in eo communem Ionum de iis loquendi conſuetudinem: nam aut aetate Homeri, aut paulo ante Cimmerii usque ad Ioniam et Aeolidem impreſſione facta progreſſi ſunt. Ita ſemper ab hiſtoria aliqua fabulam introducens, ad exemplum Cya-

Πλαγκτὰς, ἀεὶ τὰς μύθους ἀπό τινων ἱστοριῶν Hispania γων. χαλεπὰς γάρ τινας μυθεύει πέτρας καθά- τὰς Κυανέας φασὶν· ἐξ ὧ καὶ Συμπληγάδες ὄνται· διόπερ καὶ τὸν Ἰάσονος παρέθηκε δι' αὐτῶν ιν· καὶ ὁ κατὰ τὰς στήλας δὲ πορθμὸς, καὶ τὸ ὰ Σικελίαν ὑπηγόρευον αὐτῷ τὸν περὶ τῶν Πλα- ῶν μῦθον. Πρὸς μὲν δὴ τὸ χεῖρον, ἀπὸ τῆς τῆ τάρω μυθοποιΐας αἰνίττοιτό τις ἂν τὴν τῶν τόπων ιην τῶν περὶ Ταρτησσόν.

Πρὸς δὲ τὸ βέλτιον, ἐκ τούτων. Ἥ τε γὰρ Ἡρα- ὥς στρατιὰ μέχρι δεῦρο προελθοῦσα καὶ τῶν Φοινί- , ὑπέγραφεν αὐτῷ πλοῦτόν τινα, καὶ ῥαθυμίαν ἀνθρώπων· οὗτοι γὰρ Φοίνιξιν οὕτως [c] ἐγένοντο χείριοι ὥστε τὰς πλείους τῶν ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ εων καὶ τῶν πλησίον τόπων ὑπ' ἐκείνων νῦν οἰκεῖ- ῃ. Καὶ ἡ τοῦ Ὀδυσσέως δὲ στρατιὰ δοκεῖ μοι 'ο γενηθεῖσα καὶ ἱστορηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ παραδοῦναι φασιν· ὥστε καὶ τὴν Ὀδύσσειαν, καθάπερ καὶ τὴν

c) ἐγένοντο ὑποχ.] Mss. Caſ. Stroz. A. Venet. ἐγ. σφόδρα

neorum ſcopulorum ipſe ctas petras finxit. Fingit a quaedam periculoſa , qualia erant Cyanea, ; ideo Symplegades di- ;ur, et Iaſonem per ea na- ſſe addit; caeterum ad mnas, et Siculum freta anc ſabulam etiam ſug- ebant, Ergo ex minus mode dictis, nempe Tar- figmento, exiſtimarit ali- Tarteſſum Homero no- fuiſſe.

Rectius autem, ex his quae referam. Etenim et Hercu- lis et Phoenicum expeditio huc progreſſa ſignificavit Homero opes et ſocordiam hominum: ita enim in pote- ſtatem Phoenicum venerunt, ut pleraeque Turditaniae ur- bes et viciniae ab iis nunc habitentur. Ulyſſis quoque expeditio hucusque progreſſa et cognita Homero anſam videtur praebuiſſe, ut ſicut Iliadem, ita Ulyſſeam quoque ex

Hispania. τὴν Ἰλιάδα ἀπὸ τῶν συμβάντων μεταγαγεῖν εἰς ποίησιν, καὶ τὴν συνήθη τοῖς ποιηταῖς μυθοποιΐαν. Οὐ γὰρ μόνον οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τόποι καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν τοιούτων σημεῖα ὑπογράφουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ Ὀδύσσεια πόλις δείκνυται, καὶ Ἀθηνᾶς ἱερὸν, καὶ ἄλλα μυρία ἴχνη τῆς ἐκείνου πλάνης, καὶ ἄλλων τῶν ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομένων, καὶ ἐπίσης κακωσάντων τούς τε πολεμηθέντας,
pag. 150. καὶ τοὺς ἑλόντας τὴν Τροίαν· καὶ γὰρ οὗτοι Καδμείαν νίκην ἐτύγχανον ἠρμένοι. τῶν τε οἴκων αὐτοῖς κατεφθαρμένων, καὶ τῶν λαφύρων εἰς ἕκαστον ὀλίγων ἐληλυθότων, συνέβη τοῖς περιλειφθεῖσιν [d] ἀπιοῦσιν ἐκ τῶν κινδύνων, κατὰ λῃστείας τρέπεσθαι, καὶ τοῖς Ἕλλησι· τοῖς μὲν διὰ τὸ ἐκπεπορθῆσθαι, τοῖς δὲ διὰ τὴν αἰσχύνην ἑκάστου ὑπολαβόντος,

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν (ἄνευ τῶν οἰκείων) κενεόν τε νέεσθαι παρ' αὐτούς.

Πάλιν ἥτε τοῦ Αἰνείου παραδέδοται πλάνη, καὶ Ἀντήνορος

d) ἀπιοῦσιν] ἀπελθοῦσιν Mss. Caſ. ἀπιεθοῦσιν Reg. Stroz. Venet.

ex hiſtoria in fabuloſam poëtarum more narrationem torqueret. Non enim Italiae modo et Siciliae loca, et alia quaedam, huius rei indicia ſuggerunt: ſed in Hiſpania quoque urbs Ulyſſea oſtenditur, et Minervae templum, et alia ſexcenta errorum Ulyſſis veſtigia, et aliorum qui e bello Troiano cum evaſiſſent, non minus Troiae victores quam victos infeſtarunt. Nam Cadmea quoque Graecorum fuit victoria, rebus eorum domeſticis deperditis, et ſingulis praedae parte exigua potitis: itaque cum ii qui patriae excidio ſuperessent, tum Graeci latrocinium agere coacti ſunt; illi ob res everſas, hi, quod quisque apud ſe cogitaret:

Turpe tibi diu abeſſe domo, vacuumque redire eſt.

Ergo cum Aeneae peregrinatio memoriae mandata eſt, et

νορος, καὶ ἡ τῶν Ἑνετῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ Διομήδους τε, καὶ Μενελάου, καὶ Ὀδυσσέως, καὶ ἄλλων πλειόνων. Ὁ τοίνυν ποιητὴς τὰς τοσαύτας στρατιὰς ἐπὶ τὰ ἔσχατα τῆς Ἰβηρίας ἱστορηκὼς, πυνθανόμενος δὲ καὶ πλοῦτον καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς (οἱ γὰρ Φοίνικες ἐδήλουν τοῦτο) ἐνταῦθα τὸν τῶν εὐσεβῶν ἔπλασε χῶρον, καὶ τὸ Ἠλύσιον πεδίον, οὗ φησιν ὁ Πρωτεὺς ἀποικίσειν τὸν Μενέλαον· Hispania.

> Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον καὶ πείρατα γαίης
> Ἀθάνατοι πέμψουσιν, ὅθι ξανθὸς Ῥαδάμανθυς,
> Τῇ περ ῥηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισιν.
> Οὐ νιφετὸς, οὔτ' ἂρ χειμὼν πολὺς, οὐδέ ποτ' ὄμβρος·
> Ἀλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγὺ πνείοντας ἀήτας
> Ὠκεανὸς ἀνίησιν, ἀναψύχειν ἀνθρώπους.

Τό τε γὰρ εὐάερον καὶ τὸ εὔπνουν τοῦ ζεφύρου ταύτης ἐστὶ τῆς χώρας οἰκεῖον, ἑσπερίου τε καὶ ἀλεεινῆς οὔσης· τό τε ἐπὶ τοῖς πέρασι τῆς γῆς, [e] ἐφ' οἷς καὶ ᾅδην μεμυθεῦ-

e) ἐφ' οἷς] ita lego cum Reg. Ms. et Caſ. vulgo ἐφ' ἧς.

et Antenoris atque Henetorum: tum Diomedis, Menelai, Ulyſſis, aliorumque complurium. Proinde Homerus eum ſciret huius modi expeditiones ultima Hiſpaniae attigiſſe, et eorum locorum opulentiam atque alia bona Phoenicibus indicantibus cognoviſſet: ibi piorum ſedes et campum Elyſium finxit, ubi Proteus Menelaum inculturum ait:

> *Sed te, qua terrae poſtremus terminus extat,*
> *Elyſium in campum coeleſtia numina ducent,*
> *Quem Rhadamanthus habet: qua vita facillima multo*
> *Ducitur: haud operit campos nive Iuppiter iſtos,*
> *Hyberno tempus neque multum prorogat anno.*
> *Nulli imbres: ſpirat ſemper grata aura Favoni,*
> *Miſſaque ab oceano nimios demitigat aeſtus.*

Propria enim eſt huius regionis bona aëris conſtitutio, ac Favonii bonus flatus, cum ſit occidua illa terra et tepida: quod autem ſita ſit ad fines terrae, ubi et inferos fingi dixi-

Hispania μυθεῦσθαι φαμέν. ὅ, τε Ῥαδάμανθυς παρατεθεὶς, ὑπογράφει τὸν πλησίον τῷ Μίνῳ τόπον, περὶ ὃ φησιν·

Ἔνθ' ἤτοι Μίνωα ἴδον Διὸς ἀγλαὸν υἱὸν,
Χρύσεον σκῆπτρον ἔχοντα θεμιστεύοντα νέκυσσι.

Καὶ οἱ μετὰ ταῦτα δὲ ποιηταὶ παραπλήσια θρυλλοῦσι, τήν τε ἐπὶ τὰς Γηριόνος βόας στρατιὰν, καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων τὰ χρύσεια ὡσαύτως στρατιάν· καὶ μακάρων τινὰς νήσους κατονομάζοντες, ἃς καὶ νῦν δεικνυμένας ἴσμεν, οὐ πολὺ ἄπωθεν τῶν ἄκρων τῆς Μαυρουσίας, τῶν ἀντικειμένων τοῖς Γαδείροις.

Τοὺς δὲ Φοίνικας λέγω μηνυτάς· καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ τῆς Λιβύης τὴν ἀρίστην οὗτοι κατέσχον πρὸ τῆς ἡλικίας τῆς Ὁμήρου· καὶ διετέλεσαν κύριοι τῶν τόπων ὄντες μέχρις οὗ Ῥωμαῖοι κατέλυσαν αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν.
pag. 151. Τοῦ δ' Ἰβηρικοῦ πλούτου καὶ ταῦτα μαρτύρια. Καρχηδόνιοι μετὰ τοῦ Βάρκα στρατεύσαντες κατέλαβον, ὥς φασιν οἱ συγγραφεῖς, [f] φάτναις ἀργυραῖς καὶ πίθοις

f) φάτναις ἀργ.] Cod. Xyland. et epit. φιάλαις ἀργ.

diximus, et appositus Rhadamanthus, id locum designat Minoi vicinum, de quo ait:

Hic ego conspexi prolem Minoa Tonantis,
Aureo qui septro dat iura silentibus umbris.

Similia his recentiores poëtae fabulantur, expeditionem ob boves Geryonis, et aliam ob Hesperidum mala: et insulae beatorum commemorantur, quae etiamnum apparent, novimusque eas non multum distantes ab extremis Mauritaniae, Gadibus oppositis.

Phoenices porro harum ego rerum fuisse indices dico, qui ante Homeri aetatem optima Africae et Hispaniae tenuerunt, et domini eorum fuere locorum donec eorum a Romanis est abolitum imperium. Hispanicarum porro divitiarum id quoque testimonium scriptores perhibuerunt, Carthaginienses qui Barca duce expeditionem fecerunt Turditanos argenteis prae-

θοις χρωμένες τὲς ἐν τῇ Τερδιτανίᾳ. Ὑπολάβοι δ' ἄν τις ἐκ τῆς πολλῆς εὐδαιμονίας καὶ μακραίωνας ὀνομασθῆναι τὲς ἐνθάδε ἀνθρώπες, καὶ μάλιστα τὲς ἡγεμόνας· καὶ διὰ τῦτο Ἀνακρέοντα μὲν ὕτως εἰπεῖν· Hispania.

Ἐγὼ τ' ὕτ' ἂν Ἀμαλθίης
Βελοίμην κέρας ὕτ' ἔτη
Πεντήκοντά τε χ' ἑκατὸν
Ταρτησσῦ βασιλεῦσαι.

Ἡρόδοτον δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῦ βασιλέως καταγράψαι, καλέσαντα Ἀργανθώνιον· ἢ γὰρ ὕτω δέξαιτ' ἄν τις, ἢ ἴσον τύτῳ, ἢ τὸ τῦ Ἀνακρέοντος, ἢ κοινότερον, ὕτε Ταρτησσῦ πολὺν χρόνον βασιλεῦσαι. Ἔνιοι δὲ Ταρτησσὸν τὴν νῦν Καρτηΐαν προσαγορεύεσι.

Τῇ δὲ τῆς χώρας εὐδαιμονίᾳ καὶ τὸ ἥμερον καὶ τὸ πολιτικὸν συνηκολέθησε τοῖς Τερδιτανοῖς, καὶ τοῖς Κελτικοῖς δὲ διὰ τὴν γειτνίασιν ὡς εἴρηκε Πολύβιος, διὰ τὴν συγγένειαν· ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ἧττον· τὰ πολλὰ

Cc 2

g) τὸ τῦ Ἀνακρ.] ita lego cum Interpr. pr. Tyrwhit. h. l. ita emendavit: ἢ γὰρ ὕτω δέξαιτ' ἄν τις, μὴ ἴσον τύτῳ, τὸ τῦ Ἀνακρ. κ. τ. λ.

praesepibus et doliis usos deprehendisse. Iudicare etiam aliquis possit ob multam felicitatem hos homines etiam longaevos fuisse nominatos, maxime eorum principes, indeque esse, quod dixit Anacreon:

Non cornu Amaltheae mî,
Non posco quinquaginta
Centumque regnare annos
Tartessis beatis.

et quod Herodotus etiam regis eorum nomen expressit Arganthonium: nam de hoc vel de alio simili regi illud Anacreontis intelligendum est, aut communius ita: nolim longo tempore rex Tartessi esse. Sunt autem, qui Tartessum esse dicant quae nunc est Carteia.

Caeterum Turditanis ad felicitatem regionis vitae etiam urbanitas et mansuetudo accedit: quod et Celticis ob vicinitatem et cognationem contingere Polybius scribit: minus tamen his, cum fere vica-

Hispania. πολλὰ γὰρ κωμηδὸν ζῶσιν. Οἱ μέν τοι Τȣρδιτανοὶ, καὶ μάλιϛα οἱ περὶ τὸν Βαῖτιν, τελέως εἰς τὸν Ῥωμαίων μεταβέβληνται τρόπον, ȣ̓δὲ τῆς διαλέκτȣ τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι· Λατῖνοι τὲ οἱ πλεῖϛοι γεγόνασι, καὶ ἐποίκȣς εἰλήφασι Ῥωμαίȣς· ὥςτε μικρὸν ἀπέχȣσι τȣ̃ πάντες εἶναι Ῥωμαῖοι. αἵτε νῦν συνῳκισμέναι πόλεις, ἥ τε ἐν τοῖς Κελτικοῖς [h] Παξαυγȣ́ϛα, καὶ ἡ ἐν τοῖς Τȣρδȣ́λοις Αὐγȣ́ϛα Ἠμερίτα, καὶ ἡ περὶ τȣ̀ς Κελτίβηρας Καισαραυγȣ́ϛα, καὶ ἄλλαι ἔνιαι κατοικίαι, τὴν μεταβολὴν τῶν λεχθεισῶν πολιτειῶν ἐμφανίζȣσι. Καὶ δὴ τῶν Ἰβήρων ὅσοι ταύτης εἰσὶ τῆς ἰδέας, ϛολάτοι λέγονται [[i] ἢ τογάτοι]· ἐν δὲ τȣ́τοις εἰσὶ καὶ οἱ Κελτίβηρες οἱ πάντων νομισθέντες ποτὲ θηριωδέϛατοι. Ταῦτα μὲν περὶ τȣ́των.

ΚΕΦ.

h) Παξαυγȣ́ϛα] ita omnes Codd. vulgo Παζαυγȣ́ϛα.
i) ἢ τογάτοι] h. v. abſunt e Codd. Caſ. Reg.

vicatim habitent. Turditani autem, maxime qui ad Baetin ſunt, plane Romanos mores aſſumſerunt, ne ſermonis quidem vernaculi memores, ac plerique facti ſunt Latini, et colonos acceperunt Romanos: parumque abeſt quin omnino Romani ſint facti: et quae nunc conditae ſunt urbes, Paxauguſta in Celtica, Auguſta Emerita in Turdulis, et Caeſarauguſta apud Celtiberos, aliaeque nonnullae coloniae demonſtrant mutationem dictarum reipublicae formarum. Et qui more romano vivunt Hiſpani, ſtolati ſeu togati appellantur, in quibus ſunt Celtiberi, quondam omnium maxime feri inhumanique habiti. Verum haec de his hactenus.

CAP.

Hispania.

ΚΕΦ. Γ.

πὸ δὲ τοῦ Ἱεροῦ πάλιν ἀκρωτηρίου τὴν ἀρχὴν λαμ-
βάνουσιν ἐπὶ θάτερον μέρος τῆς παραλίας, τὸ
τὸν Τάγον, κόλπος ἐστίν· ἔπειτα ἄκρα τὸ Βαρ-
ον, καὶ αἱ τοῦ Τάγου [k] ἐκβολαὶ πλησίον, ἐφ' ἃς
πλοιαι· στάδιοι δ' εἰσὶ δέκα· ἐνταῦθα καὶ ἀνα-
ις· ὧν μία ἐπὶ πλείους ἢ τετρακοσίους σταδίους
τοῦ λεχθέντος πύργου, καθ' ἣν ὑδρεύονται [l] εἶπον
ια. Ὁ δὲ Τάγος καὶ τὸ πλάτος ἔχει τοῦ στόμα-
εἴκοσί που σταδίων, καὶ τὸ βάθος μέγα, ὥστε
εγωγοῖς ἀναπλεῖσθαι. Δύο δ' ἀναχύσεις ἐν
ὑπερκειμένοις ποιεῖται πεδίοις ὅταν αἱ πλῆμαι pag. 152.
νται· ὥστε πελαγίζειν μὲν ἐπὶ ἑκατὸν καὶ πεντή-
ε σταδίους, καὶ ποιεῖν πλωτὸν τὸ πεδίον· ἐν δὲ τῇ
ω ἀναχύσει καὶ [m] νησίον ἀπολαμβάνειν ὅσον
όντα σταδίων τὸ μῆκος· πλάτος δὲ μικρὸν ἀπο-
λεῖπον

k) ἐκβολαὶ] ἐμβολαὶ Venet. l) εἶπον λάκεια] Aut de-
sunt haec cum Bemb. Stroz. aut ita emendanda ἣν εἶπον
, vel potius Λακκεῖα. m) νησίον] ita Mss. edit. νῆσον.

CAP. III.

a Sacro rursum promontorio in alteram orae maritimae versus Tagum procedentibus, sinus est, deinde promontorium Barbarium, prope Tagi ostia, ad quae navigatur, x stadiorum intervallo. Ibi sunt et effusiones, quarum una a dicta turri seu Pyrgo ad cccc protenditur stadia, unde etiam aquantur, quam nominant Laceia. autem ostia latitudine sunt xx circiter stadiorum, profunda admodum, ita ut etiam navibus myriagogis subvehi liceat. Cum autem mare effluit, duas Tagus effusiones facit in campos supra ostia positos, ita ut stagnet maris instar campus ad CL stadia et navigabilis sit. In superiore effusione insula quoque includitur longitudine xxx stadiorum, fereque tanta

Hispania. λεῖπον τȣ̃ μήκȣς, [n] εὐαλσὲς καὶ εὐάμπελον. Κεῖται δ' ἡ νῆσος [o] [κατὰ λόγον ἀπολιπεῖν κειμένην] ἐν ὄρει, τȣ̃ ποταμȣ̃ πλησίον, ἀφεςῶσαν τῆς θαλάσσης ὅσον πεντακοσίȣς ςαδίȣς· ἔχȣσαν δὲ καὶ χῶραν ἀγαθὴν τὴν πέριξ, καὶ τȣ̀ς ἀνάπλȣς εὐπετεῖς; μέχρι μὲν πολλȣ̃, καὶ μεγάλοις σκάφεσι· τὸ δὲ λοιπὸν τοῖς ποταμίοις [p] λέμβοις· καὶ ὑπὲρ τὸν Μόρωνα δ' ἔτι μακρότερος ἀνάπλȣς ἐςί· ταύτῃ δὲ τῇ πόλει Βρȣ̃τος ὁ Καλλαϊκὸς προσαγορευθεὶς, ὁρμητηρίῳ χρώμενος, ἐπολέμησε πρὸς τȣ̀ς Λυσιτανȣ̀ς, καὶ κατέςρεψε τȣ́τȣς. [q] Τοῖς δὲ τȣ̃ ποταμȣ̃ πλεύραις ἐπεχείρησε τὴν ὅλοσιν, ὡς ἂν ἔχοι τȣ̀ς ἀνάπλȣς ἐλευθέρȣς, καὶ τὰς ἀνακομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων· ὥςτε καὶ τῶν περὶ τὸν Τάγον πόλεων αὗται κράτιςαι. Πολύϊχθυς δ' ὁ ποταμὸς,

n) εὐαλσὲς] Reg. Venet. εὐαλτὲς. Stroz. Casaub. εὐαλθὴ. o) [κατὰ λόγον ἀπολειπεῖν] Haec verba uncis inclusa Interpr. pr. non agnoscit, mihique e margine in textum irrepsisse videntur. Casaub. κατὰ Μόρωνα πόλιν legendum censet. Inter τȣ̃ ποταμȣ̃ πλησίον et ἀφεςῶσαν κ. τ. λ. quaedam desunt. p) λέμβοις· καὶ] absunt e Bemb. Stroz. q) Τοῖς δὲ τȣ̃ π. — τὴν ὅλοσιν] Hunc locum depravatissimum ita restituere conatus est Casaub. τοῖς δὲ τȣ̃ ποταμȣ̃ πλευροῖς ἐπετείχισε τινὰς πόλεις; optime ut mihi videtur; minori tamen impendio ita scribere posse suspicor; τοῖς δὲ τȣ̃ ποταμȣ̃ πλευροῖς ἐπεχείρησε τὴν ἄλωσιν,

tanta etiam latitudine, lucis apta et vitifera. Sita est insula [ratione .... distare sitam in monte] prope fluvium, a mari dissitam fere 500 stadia, habentem etiam circum se solum bonum, et sursum navigationes faciles, aliquantisper etiam magnis scaphis, deinde fluvialibus lembis, et super Moronem adhuc longior est sursum navigatio. Hac urbe Brutus, qui cognomentum Callaici tulit, tanquam arce belli usus, bellum contra Lusitanos gessit, eosque devicit, fluminisque ostia ita munivit, ut navigationes in mediterranea, et commeatus subvectiones liberas haberet. Itaque hae urbium ad Tagum sitarum sunt optimae. Fluvius piscium et

ταμὸς, καὶ [r] ὀστρέων πλήρης. Ῥεῖ δ' ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐκ Κελτιβήρων, διὰ Οὐεττώνων καὶ Καρπητανῶν, καὶ Λυσιτανῶν, ἐπὶ δύσιν ἰσημερινὴν, μέχρι ποσοῦ παράλληλος ὢν τῷ τε Ἄνᾳ καὶ τῷ Βαίτι, μετὰ δὲ ταῦτα ἀφιστάμενος ἐκείνων ἀποκλινόντων πρὸς τὴν νότιον παραλίαν. Hispania.

Οἱ δ' ὑπερκείμενοι τῶν λεχθέντων ὀρῶν, Ὠρητανοὶ μέν εἰσι νοτιώτατοι, καὶ μέχρι τῆς παραλίας διήκοντες ἐκ μέρους τῆς [s] ἐντὸς στηλῶν. Καρπητανοί τε μετὰ τούτους πρὸς ἄρκτους, εἶτα Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι, δι' ὧν [t] ὁ Δουρείας ῥεῖ, κατ' Ἀκοντίαν πόλιν τῶν Οὐακκαίων ἔχων διάβασιν. Καλλαϊκοὶ δ' ὕστατοι τῆς ὀρεινῆς ἐπέχοντες πολλήν· διὸ καὶ δυσμαχώτατοι ὄντες, τῷ τε καταπολεμήσαντι τοὺς Λυσιτανοὺς, αὐτοὶ παρέσχον τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ νῦν ἤδη τοὺς πλείστους τῶν Λυσιτανῶν Καλλαϊκοὺς καλεῖσθαι παρεσκεύασαν.

r) ὀστρέων] ὀστρακίων Mss. Caſ. Reg. Venet. s) ἐντὸς] Sic Mss. Caſ. Reg. Vat. A. B. Venet. vulgo ἐκτὸς male. t) ὁ Δουρείας] Bemb. Reg. Δούριος.

et oſtreorum copia abundat. Oritur ex Celtiberis, ac per Vettones, Carpetanos, et Luſitanos occaſum aequinoctialem verſus meat: et cum aliquandiu Anae et Baetis reſpectu aequalibus intervallis decurrit, avertitur, illis ad oram meridionalem declinantibus.

Qui ſupra dictos montes ſiti ſunt, eorum maxime ad meridiem vergunt Oretani, parte aliqua pertingentes usque ad litus maris quod eſt intra columnas. Ab his verſus ſeptentrionem ſunt Carpetani, deinde Vettones et Vaecaei, per quos Durias fluit, ad urbem Vaccaeorum Acontiam transitum habens. Ultimi ſunt Callaici montanae regionis multum incolentes: quare etiam difficillimi ſuperatu: ei qui Luſitaniam debellavit cognomentum eſt Callaici ab iis inditum, et effecerunt, ut nunc plurimi Luſitanorum Callaici vocentur.

Hispania. σαν. Τῆς μὲν ὖν Ὠρητανίας κρατιςεύυσα ἐςὶ πόλις [u] Καίτυλον καὶ Ὠρία.

Τῦ δὲ Τάγυ τὰ πρὸς ἄρκτον, ἡ Λυσιτανία ἐςὶ μέγιςον τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, καὶ πλείςοις χρόνοις ὑπὸ Ῥωμαίων πολεμηθέν. περιέχει δὲ τῆς χώρας ταύτης τὸ μὲν νότιον πλευρὸν ὁ Τάγος, τὸ δ' ἑσπέριον καὶ τὸ ἀρκτικὸν ὁ ὠκεανὸς, τὸ δ' ἑωθινὸν οἵ τε Καρπητανοὶ καὶ οἱ Οὐέττωνες καὶ Οὐακκαῖοι καὶ Καλλαϊκοὶ, τὰ γνώριμα ἔθνη· τἆλλα δὲ ὐκ ἄξιον ὀνομάζειν, διὰ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀδοξίαν· ὑπεναντίως δὲ τοῖς νῦν, ἔνιοι καὶ τύτυς Λυσιτανὺς ὀνομάζυσιν. Ὅμοροι δ' εἰσὶν ἐκ τῦ πρὸς ἕω μέρυς οἱ μὲν Καλλαϊκοὶ τῷ τῶν [x] Ἀςυρίων ἔθνει καὶ τοῖς Ἴβηρσιν, οἱ δ' ἄλλοι
pag. 153. τοῖς Κελτίβηρσι. Τὸ μὲν ὖν μῆκος [y] μυρίων καὶ τρισχιλίων ςαδίων· τὸ δὲ πλάτος πολὺ ἔλαττον, ὃ ποιεῖ τὸ ἑωθινὸν πλευρὸν, εἰς τὴν ἀντικειμένην παραλίαν· ὑψηλὸν δ' ἐςὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ τραχύ· ἡ δὲ ὑποκει-

u) Καίτυλον] Casaub. coni. Κασαλῶν ex Stephan. Byzant. voce Ὠρισία. x) Ἀςυρίων] Casaub. coni. Ἀςύρων vel Ἀςύρων. y) μυρίων καὶ τρισχιλίων] Probo cum Casaub. Xylandri coni. χιλίων καὶ τριακοσίων.

tur. Oretaniae primariae urbes sunt Caetulum et Oria.

A Tago versus septentrionem est Lusitania maximam complectens Hispanorum gentem, plurimoque tempore bellis Romanis petita. Huius regionis austrinum latus Tagus includit, occiduum et septentrionale oceanus, ortivum Carpetani, Vettones, Vaccaei et Callaici, nobiles gentes: reliquae enim ob parvitatem et obscuritatem non sunt dignae mentione. Secus autem quam nunc quidam etiam hos Lusitanos appellant. Contermini Lusitanis sunt versus ortum Callaici Asturibus et Iberis, reliqui Celtiberis. Longitudo est XIII millia stadiorum, latitudo longe minor, ab ortivo latere ad oppositam oram maritimam. Latus illud ortivum sublime est et asperum: infra

ὑποκειμένη χώρα, πεδιὰς πᾶσα, καὶ μέχρι θαλάττης, πλὴν ὀλίγων ὀρῶν ȣ̓ μεγάλων. Ἤδη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, ȣ̓κ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι τὴν παραλίαν καὶ τὴν Μαυρȣσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιῤῥοεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν, διὰ τὸ τὰς ἄκρας ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι, δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς, καὶ ἀνταποδιδȣ́σας τῇ Ἰβηρίᾳ. τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων. Ἡ δ' ȣ̓̃ν χώρα, περὶ ἧς λέγομεν, εὐδαίμων τέ ἐστι, καὶ ποταμοῖς μεγάλοις διαῤῥεῖται καὶ μικροῖς, ἅπασιν ἐκ τῶν ἑωθινῶν μερῶν παραλλήλοις τῷ Τάγῳ· ἔχȣσι δὲ καὶ ἀνάπλȣς οἱ πλείȣς καὶ ψῆγμα τȣ͂ χρυσȣ͂ πλεῖστον. γνωριμώτατοι δὲ τῶν ποταμῶν, ἐφεξῆς τῷ Τάγῳ [z] Μȣλιάδας, ἀνάπλȣς ἔχων μικρȣ̀ς, καὶ Οὐακȣ̀α, ὡσαύτως· μετὰ δὲ τȣ́τȣς Δȣ́ριος, μακρόθεν τε ῥέων παρὰ Νȣμαντίαν, καὶ πολλὰς ἄλλας τῶν Κελτιβήρων

z) Μȣλιάδας] Casaub. coni. Μȣ́νδας.

Hispania.

infra eam tota regio est plana usque ad mare, exceptis paucis non magnis montibus. Iam Aristotelem Posidonius ait, aestuum marinorum, qui fiunt in Hispania, causas non recte adscribere litori et Mauritaniae, dicentem mare ideo reciprocare, quia extrema terrarum sublimia sint et aspera, quae et fluctum duriter excipiant, et in Hispaniam repercutiant: cum pleraque litora sint humilia, et arenae tumulis constent. Recte hic quidem.

Lusitania ergo, de qua nobis sermo, opulenta est, ac magnis parvisque fluminibus pervia, quae omnia Tagi parallela sunt, et ab oriente manant: per pleraque a mari subvehi in continentem licet, habentque auri ramenta plurima. Notissimi autem istorum amnium deinceps a Tago sunt Muliadas, subvectiones habens exiguas, et Vacua itidem: tum Durius, e longinquis fluens partibus praeter Numantiam multasque alias Celtiberorum et Vaccaeorum

Hispania. ρων καὶ Οὐακκαίων κατοικίας, μεγάλοις τ' ἀναπλεόμενος σκάφεσιν, ἐπὶ ὀκτακοσίους σχεδόν τι σταδίους. Εἶτ' ἄλλοι ποταμοί· καὶ μετὰ τούτους ὁ τῆς Λήθης, ὃν τινες Λιμαίαν, οἱ δὲ [a] Βελιῶνα καλοῦσι· καὶ οὗτος δ' ἐκ Κελτιβήρων καὶ Οὐακκαίων ῥεῖ· καὶ ὁ μετ' αὐτὸν [b] Βαῖνις (οἱ δὲ [c] Μίνιον φασὶ) πολὺ μέγιστος τῶν ἐν Λυσιτανίᾳ ποταμῶν, ἐπὶ ὀκτακοσίους καὶ αὐτὸς ἀναπλεόμενος σταδίους. Ποσειδώνιος δὲ ἐκ Καντάβρων καὶ αὐτὸν ῥεῖν φησί· πρόκειται δὲ τῆς ἐκβολῆς αὐτοῦ νῆσος, καὶ χηλαὶ δύο ὅρμους ἔχουσαι. Ἐπαινεῖν δ' ἄξιον τὴν φύσιν, ὅτι τὰς ὄχθας ὑψηλὰς ἔχουσιν οἱ ποταμοί, καὶ ἱκανὰς δέχεσθαι τοῖς ῥείθροις τὴν θάλατταν πλημμυροῦσαν, ὥστε μὴ ὑπερχεῖσθαι, μή δ' ἐπιπολάζειν ἐν τοῖς πεδίοις. Τῆς μὲν οὖν Βρούτου στρατείας ὅρος οὗτος· περαιτέρω δ' εἰσὶν ἄλλοι πλείους ποταμοὶ παράλληλοι τοῖς λεχθεῖσιν.

Ὕστατοι δ' οἰκοῦσιν Ἄρταβροι περὶ τὴν ἄκραν, ἣ καλεῖται Νέριον, ἣ καὶ τῆς ἑσπερίου πλευρᾶς καὶ τῆς βορείου

a) Βελιῶνα] Schweighaeuser V. C. ad Appian. p. 297. cum Xyl. et Casaub. Strabonem Ὀβλιβιῶνος scripsisse credit. b) Βαῖνις] Νῆβις coni. Schweigh. l. c. c) Μίνιον] Stroz. A. Μένιον.

orum habitationes, magnisque per eum subvehi licet scaphis ad IↃCCC usque stadia, deinde alii fluvii: ac post hos Lethes, quem alii Limaeam alii Belionem vocant, profluens e Celtiberis et Vaccaeis. Post hunc Baenis, alii Minium nominant, fluviorum Lusitaniae longe maximus, ipse quoque adversus navigatur ad IↃCCC stadia. Hunc quoque e Cantabris delabi autor est Posidonius, ante ostia eius sita est insula, et duae crepidines portubus praeditae. Natura autem loci laudem meretur, quod ripas habent flumina sublimes, et quae sufficiant ad excipiendum alveis mare exundans, ita ut non effundantur, neque in campos dimanent. Atque hic est finis expeditionis Bruti. Ulterius autem plures sunt amnes, dictorum paralleli.

Ultimi colunt Artabri ad promontorium quod vocatur Nerium, in quod occidua atque

βορείȣ πέρας ἐςί. περιοικȣ͂σι δ᾽ αὐτὴν Κελτικοὶ, συγ- Hispania. γενεῖς τῶν ἐπὶ τῷ Ἄνᾳ· καὶ γὰρ τȣ́τȣς καὶ Τȣρδȣ́λȣς ςρατεύσαντας ἐκεῖσε, ςασιάσαι φασὶ μετὰ τὴν διάβασιν τȣ͂ [d] Λιμαίȣ ποταμȣ͂· πρὸς δὲ τῇ ςάσει καὶ ἀποβολῆς τȣ͂ ἡγεμόνος γενομένης, καταμεῖναι σκεδασθέντας αὐτόθι· ἐκ τȣ́τȣ δὲ καὶ τὸν ποταμὸν Λήθης ἀγορευθῆναι. Ἔχȣσι δὲ οἱ Ἄρταβροι πόλεις συχνὰς, pag. 154. ἐν κόλπῳ συνοικȣμένας· [e] ὧν οἱ πλέοντες χρώμενοι τοῖς τόποις, Ἀρτάβρων λιμένας προσαγορεύȣσιν· οἱ δὲ νῦν τȣ̀ς Ἀρτάβρȣς, Ἀροτρέβας καλȣ͂σιν. Ἔθνη μὲν ȣ͂ν περὶ τριάκοντα τὴν χώραν νέμεται, τὴν μεταξὺ Τάγȣ καὶ τῶν Ἀρτάβρων. Εὐδαίμονος δὲ τῆς χώρας ὑπαρχȣ́σης, κατά τε καρπȣ̀ς καὶ βοσκήματα, καὶ τὸ τȣ͂ χρυσȣ͂ καὶ ἀργύρȣ καὶ τῶν παραπλησίων πλῆθος, ὅμως οἱ πλεί̈ȣς αὐτῶν, τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀφέντες βίον, ἐν λῃςηρίοις διετέλȣν καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, πρός τε ἀλλήλȣς, καὶ τȣ̀ς ὁμόρȣς αὐτοῖς, διαβαίνοντες τὸν Τά-

d) Λιμαίȣ] Sic Codd. omnes. vulgo Λημίȣ. e) ὧν — λιμένας προσαγ.] Scroz. cum Mss. Caf. et Int. pr. ὃν — λιμένα προσαγ.

que feptentrionalis linea definiunt: habitant circum Celtici, cognati eorum Celticorum qui funt ad fluvium Anam. Ferunt enim inter hos et Turdulos, cum fecissent expeditionem eo, Limaeo (quem diximus) flumine tranfito ortam feditionem: ad quam cum acceffiffet ducis obitus, manfiffe illos ibi difperfos, indeque Oblivioni fluvio factum nomen. Habent Artabri complures urbes, fitas iuxta fefe in finu, qui eo navigant, Artabrorum portus appellant; noftra aetate Artabris Arotrebarum tribuitur appellatio. Gentes funt ad xxx, quae regionem inter Tagum et Artabros incolunt. Quanquam autem folum illud felix eft quod ad fruges et pecus attinet, itemque auri, argenti, et fimilium rerum copiam: tamen plerique Lufitanorum victus e terra petendi omiffo ftudio, latrociniis belloque continenter cum fefe invicem, tum Tago transmiffo finitimos

Hispania. Τάγον· ἕως ἔπαυσαν αὐτὰς Ῥωμαῖοι, ταπεινώσαντες καὶ κώμας ποιήσαντες τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς πλείστας, ἐνίας δὲ καὶ συνοικίζοντες βέλτιον. f) Ἤρξαντο δὲ τῆς ἀνοίας ταύτης οἱ ὀρεινοὶ, καθάπερ εἰκός· λυπρὰν γὰρ νεμόμενοι, καὶ μικρὰ κεκτημένοι, τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμουν· οἱ δὲ ἀμυνόμενοι τούτους, ἄκυροι τῶν ἰδίων ἔργων καθίσταντο ἐξ ἀνάγκης· ὥστ᾽ ἀντὶ τοῦ γεωργεῖν ἐπολέμουν καὶ οὗτοι· καὶ συνέβαινε τὴν χώραν ἀμελουμένην, g) στεῖραν εἶναι τῶν ἐμφύτων ἀγαθῶν, οἰκεῖσθαι δ᾽ ὑπὸ λῃστῶν.

Τοὺς δ᾽ οὖν Λυσιτανοὺς φασιν ἐνεδρευτικοὺς, ἐξερευνητικοὺς, ὀξεῖς, κούφους, εὐεξελίκτους· ἀσπίδιον δ᾽ αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξηρτημένον· οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτ᾽ ἀντιλαβὰς ἔχει· παραξιφὶς πρὸς τούτοις, ἢ κοπὶς· λινοθώρακες οἱ πλείους· σπάνιοι δὲ ἁλυσιδωτοῖς χρῶνται, καὶ τριλοφίαις, οἱ δ᾽

f) Ἤρξαντο] ἦρχον Stroz. ἴσχον Reg. Venet. g) στεῖραν εἶναι] στεῖραν οὖσαν Venet.

mos infestarunt, donec Romani malo isti finem imposuerunt, in planum delatis plerisque eorum urbibus et in pagos mutatis, nonnullis etiam melius conditis. Initium huiusmodi iniuriarum fecerunt nimirum montani: qui cum sterile solum colerent, et pauca possiderent, aliena concupiverunt; alii dum horum iniurias defendunt, ipsi quoque necessario a suorum operum curatione abstracti, pro agricultura militiam tractavere, quo factum est, ut terra neglecta bonorum suorum ferax esse desineret, et a latronibus habitaretur.

Ferunt Lusitanos esse insidiandi indagandique peritos, celeres, leves, versatiles. Aspide utuntur parva, cuius diameter duum pedum, cava foras, loris suspensa: non enim fibulas aut ansas habet: ad haec sica, aut ensis: plerique lineis, rari loricatis utuntur thoracibus, aut tres cristas habentibus galeis; caeteri ner-

δ' ἄλλοι νευρίνοις κράνεσιν· οἱ πεζοὶ δὲ καὶ κνημῖδας Hispania. ἔχουσιν· ἀκόντια δ' ἕκαστος πλείω· τινὲς δὲ καὶ δόρατι χρῶνται· ἐπιδορατίδες δὲ χάλκεαι. Ἐνίους δὲ τῶν προσοικούντων τῷ Δουρίῳ ποταμῷ Λακωνικῶς διάγειν φασὶν, ἀλειπτηρίοις χρωμένους δὶς, καὶ πυρίαις ἐκ λίθων διαπύρων, καὶ ψυχρολουτροῦντας, καὶ μονοτροφοῦντας καθαρίως καὶ λιτῶς. Θυτικοὶ δ' εἰσὶ Λυσιτανοί· τά τε σπλάγχνα ἐπιβλέπουσιν οὐκ ἐκτέμνοντες· προσεπιβλέπουσι δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ πλευρᾷ φλέβας· καὶ ψηλαφῶντες δὲ τεκμαίρονται. σπλαγχνεύονται δὲ καὶ δι' ἀνθρώπων αἰχμαλώτων, καλύπτοντες σάγοις· εἶθ' ὅταν πληγῇ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα ὑπὸ τοῦ ἱεροσκόπου, μαντεύονται, πρῶτον ἐκ τοῦ πτώματος. Τῶν δ' ἁλόντων τὰς χεῖρας ἀποκόπτοντες τὰς δεξιὰς, ἀνατιθέασιν.

Ἅπαντες δὲ οἱ ὄρειοι λιτοὶ, ὑδροπόται, χαμαιεῦναι, καὶ βαθεῖαν κατακεχυμένοι τὴν κόμην γυναικῶν δίκην· μιτρωσάμενοι δὲ τὰ μέτωπα, μάχονται. Τραγοφαγοῦσι δὲ μάλιστα, καὶ τῷ Ἄρει τράγον θύουσι, καὶ τοὺς αἰχμα- pag. 155.

nervis contra ictus firmatis cassidibus utuntur: pedites ocreas quoque usurpant: spicula singulis plura, nonnulli etiam hasta utuntur, aerea cuspide. Quosdam eorum qui ad Durium amnem accolunt, Laconica ferunt uti vitae ratione, bis unguento, et tepidariis vasis ex candentibus lapidibus utentes, et frigida lavantes, unoque cibi genere pure frugaliterque utentes. Immolando student Lusitani, et exta intuentur non exsecta: praeterea et laterum venas inspiciunt, ac tangendo etiam divinant. Quin et ex captorum extis coniiciunt, quos sagis opperiunt, et deinde cum haruspex eos sub exta percusserit, ex cadaveris lapsu futura praedicunt. Captivorum manus dextras amputant, diisque consecrant.

Omnes qui in montibus degunt, victu utuntur tenui, aquam bibunt, humi cubant, crines mulierum in morem demittunt, sed mitris faciem velati pugnant. Maxime capros edunt, et Marti caprum immolant, praetereaque captivos,

Hispania. αἰχμαλώτους, καὶ ἵππους· ποιοῦσι δὲ καὶ ἑκατόμβας ἑκάστου γένους Ἑλληνικῶς, ὡς καὶ Πίνδαρός φησι

Πάντα θύειν ἑκατόν.

Τελοῦσι δὲ καὶ ἀγῶνας γυμνικοὺς καὶ ὁπλιτικοὺς καὶ ἱππικούς, [h] πυγμῇ, καὶ δρόμῳ, καὶ διακροβολισμῷ, καὶ τῇ σπειρηδὸν μάχῃ. Οἱ δ᾽ ὄρειοι τὰ δύο μέρη τοῦ ἔτους δρυοβαλάνῳ χρῶνται, ξηράναντες καὶ κόψαντες, εἶτα ἀλέσαντες καὶ ἀρτοποιησάμενοι, ὥστε ἀποτίθεσθαι εἰς χρόνον. Χρῶνται δὲ καὶ ζύθει· οἴνῳ δὲ σπανίζονται· τὸν δὲ γενόμενον ταχὺ ἀναλίσκουσι κατευωχούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν· ἀντ᾽ ἐλαίου δὲ βουτύρῳ χρῶνται. Καθήμενοί τε δειπνοῦσι, περὶ τοὺς τοίχους καθέδρας οἰκοδομητὰς ἔχοντες. προκάθηνται δὲ καθ᾽ ἡλικίαν καὶ τιμήν· περιφορητὸν δὲ τὸ δεῖπνον. παὶ παρὰ πότον ὀρχοῦνται πρὸς αὐλὸν καὶ σάλπιγγα χορεύοντες, ἀλλὰ καὶ ἀναλλόμενοι καὶ ὀκλάζοντες. Ἐν Βαστητανίᾳ δὲ καὶ γυναῖκες ἀναμὶξ ἀντὶ

h) πυγμῇ] καὶ πυγμῇ Stroz. A. Venet.

ptivos, et equos. Quin et ritu Graeco hecatombas cuiusque generis quotannis instituunt, ut et Pindarus ait:

Immolare centena omnia.

Certamina etiam gymnica, arma, et equestria edunt, pugno, cursu, velitatione, et instructo cohortatim proelio. Montani duobus anni temporibus glande vescuntur quernâ, siccatam indeque contusam molentes, atque e farina panem conficientes: itaque eas ad suum tempus reponunt. Zytho etiam utuntur: vini parum habent, et quod provenit, statim in convivia cum cognatis insumunt. Butyrum eis olei usum implet. Coenant sedentes, habentque ad parietes constructa in hunc usum sedilia. Priora in sedendo loca aetati dignitatique deferuntur. Coena circum gestatur. Inter potandum ad tibiam saltant, et ad tubam choreas ducunt: interim exilientes et poplitibus flexis rectum corpus demittentes. In Bastetania id etiam mulieres viris admixtae faci-

ἀντὶ προσαντιλαμβανόμεναι τῶν χειρῶν. Μελανείμονες ἅπαντες· τὸ πλέον ἐν σάγοις, ἐν οἷς περ καὶ στιβαδοκοιτοῦσι. [i] Κηρίνοις δὲ ἀγγείοις χρῶνται, καθάπερ καὶ οἱ Κελτοί. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐν ἐνδύμασι καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι διάγουσιν. Ἀντὶ δὲ νομίσματος οἱ δὲ λίαν ἐν βαθεῖ φορτίων ἀμοιβῇ χρῶνται, ἢ τοῦ ἀργύρου ἐλάσματος ἀποτέμνοντες διδόασι. Τοὺς δὲ θανατουμένους καταπετροῦσι· τοὺς δὲ πατραλοίας [k] ἔξω τῶν ὅρων ἢ τῶν πόλεων καταλεύουσι. Γαμοῦσι δ' ὥσπερ οἱ Ἕλληνες. Τοὺς δὲ ἀρρώστους, ὥσπερ οἱ Αἰγύπτιοι τοπαλαιὸν, προτιθέασιν εἰς τὰς ὁδοὺς, τοῖς πεπειραμένοις τοῦ πάθους ὑποθήκης χάριν. Διφθερινοῖς τε πλοίοις ἐχρῶντο, ἕως ἐπὶ Βρούτου, διὰ τὰς [l] πλημμυρίδας καὶ τὰ τενάγη· νυνὶ δὲ καὶ τὰ μονόξυλα, ἃ δὴ σπάνια. Ἅλες πορφυροὶ, τριφθέντες δὲ λευκοί. Ἔστι δὲ τῶν ὀρείων ὁ βίος οὗτος ὥσπερ ἔφην, λέγω τοὺς τὴν βόρειον πλευρὰν ἀφορίζοντας τῆς Ἰβη- Hispania.

i) Κηρίνοις] Breguign coni. Κεραμέοις. k) ἔξω τῶν ὅρων] ita lego pro ὀρῶν cum Casaub. et p. inf. loco ποταμῶν cum eodem scribo πόλεων. l) πλημμυρίδας] Sic omnes Codd. vulgo πλημμυρίας.

faciunt, una alteram manu tenentes. Nigro omnes utuntur vestitu, plerumque in sagis degunt, in quibus etiam supra thoros herbaceos dormiunt. Vasis utuntur cera depictis, ut et Celtae: mulieres vestibus utuntur floridis. Loco pecuniae qui mediterranea incolunt permutatione utuntur, aut de lamina argentea aliquid abscissum dant. Morti addictos convectos de saxis praecipites agunt: patricidas eductos extra fines aut urbes, lapidibus obruunt. Matrimonia more Graeco contrahunt. Aegrotos vetere Aegyptiorum consuetudine in viis deponunt, ut qui eum morbum experti sunt, iis consulant. Coriaceis usi sunt navigiis usque ad Brutum, ob exundationes et paludes, nunc raris utuntur lintribus. Sal illis purpureus, sed albus fit terendo. Talis ergo vita est montanorum, eorum qui septentrionale Hispaniae latus terminant,

Hispania. Ἰβηρίας, Καλλαϊκοὺς καὶ Ἄστυρας καὶ Καντάβρους μέχρι Οὐασκώνων, καὶ τῆς Πυρήνης· ὁμοειδεῖς γὰρ ἁπάντων οἱ βίοι. Ὀκνῶ δὲ τοῖς ὀνόμασι πλεονάζειν, φεύγων τὸ ἀηδὲς τῆς γραφῆς· εἰ μή τινι πρὸς ἡδονῆς ἐστιν ἀκούειν [m] Πλευταύρους καὶ Βαρδυήτας καὶ Ἀλλότριγας, καὶ ἄλλα χείρω καὶ ἀσημότερα τούτων ὀνόματα.

Τὸ δὲ δυσήμερον καὶ ἀγριῶδες, οὐκ ἐκ τοῦ πολεμεῖν συμβέβηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐκτοπισμόν· καὶ γὰρ ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοὺς μακρὸς, καὶ αἱ ὁδοί· δυσεπίμικτοι δ' ὄντες, ἀποβεβλήκασι τὸ κοινωνικὸν
pag. 156. καὶ τὸ φιλάνθρωπον. ἧττον δὲ νῦν τοῦτο πάσχουσι, διὰ τὴν εἰρήνην, καὶ τὴν τοῦ Ῥωμαίων ἐπιδημίαν· ὅσοις δ' ἧττον τοῦτο συμβαίνει, χαλεπώτεροί εἰσι καὶ θηριωδέστεροι. τοιαύτης δ' οὔσης καὶ ἀπὸ τῶν τόπων λυπρότητος ἐνίοις, καὶ τῶν ὀρῶν, εἰκὸς ἐπιτείνεσθαι τὴν τοιαύτην ἀτοπίαν. Ἀλλὰ νῦν (ὡς εἶπον) πέπαυται πολεμοῦντα πάντα· τούς τε γὰρ συνέχοντας ἔτι νῦν

m) Πλευταύρους] Mss. Caf. Venet. Πλευτάρους.

naut, Callaicorum, Asturum, Cantabrorum, usque ad Vascones et Pyrenam: omnes enim eodem vivunt modo. Plura autem nomina apponere piget, fugientem taedium iniucundae scriptionis: nisi fortassis alicui volupe est audire Pletauros, Bardyetas, et Allotrigas, et alia his deteriora obsurioraque nomina.

Morum autem immanitas et feritas non tantum a bellis iis adest, sed et ob remotam ab aliis habitationem: nam terra marique ad eos longa sunt itinera: quo factum est, ut commerciis carentes, societatem et humanitatem amiserint. Minus tamen hodie eo vitio laborant, ob pacem et Romanorum ad illos profectiones: quibus ista minus obtingunt, ii importuniores sunt et inhumaniores: quod vitium augeri par est, cum nonnullis accedat locorum et montium incommoditas habitandi. Verum iam, ut dixi, omnia bella sunt sublata. Nam Cantabros, qui maxi-

νῦν μάλιστα τὰ λῃστήρια Καντάβρους, καὶ τοὺς γειτονεύοντας αὐτοῖς, κατέλυσεν ὁ Σεβαστὸς Καῖσαρ· καὶ ἀντὶ τοῦ πορθεῖν τοὺς τῶν Ῥωμαίων συμμάχους, στρατεύουσι νῦν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, οἵ τε Κωνιακοὶ, καὶ οἱ πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ Ἴβηρος οἰκοῦντες, πλὴν Τουΐσοι. Ὅ τ' ἐκεῖνον διαδεξάμενος Τιβέριος, τριῶν ταγμάτων στρατιωτικῶν ἐπιστήσας τοῖς τόποις τὸ ἀποδειχθὲν ὑπὸ τῶν Σεβαστοῦ Καίσαρος, οὐ μόνον εἰρηνικοὺς, ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς ἤδη τινὰς αὐτῶν ἀπεργασάμενος τυγχάνει. Hispania.

ΚΕΦ. Δ.

Λοιπὴ δ' ἐστὶ τῆς Ἰβηρίας, ἥτε ἀπὸ τῶν στηλῶν, μέχρι τῆς Πυρήνης καθ' ἡμᾶς παραλία, καὶ ἡ ταύτης ὑπερκειμένη μεσόγαια πᾶσα, τὸ μὲν πλάτος ἀνώμαλος, τὸ δὲ μῆκος μικρῷ πλειόνων ἢ τετρακισχιλίων σταδίων· τὰ δὲ τῆς παραλίας [n] ἐπὶ πλείονι καὶ β εἴρηται σταδίοις. Φασὶ δὲ ἀπὸ μὲν Κάλπης τοῦ κατὰ στήλας

n) ἐπὶ πλείονι καὶ β ἱ. σ.] Venet. Reg. Stroz. ἐπὶ πλ. καὶ μ εἴρηται σ. rel. καὶ δισχιλίους.

maxime hodie latrocinia exercent, iisque vicinos, Caesar Augustus subegit: et qui ante Romanorum socios populabantur, nunc pro Romanis arma ferunt, ut Coniaci, et qui ad fontes Iberi amnis accolunt, Tuisis exceptis. Et qui Augusto successit Tiberius impositis in ea loca tribus cohortibus quas Augustus destinaverat, non pacatos modo, sed et civiles quosdam eorum redegit.

CAP. IV.

Restat adhuc explicanda ea Hispaniae ora maritima, quae a columnis est usque ad Pyrenam, et quae mediterranea sunt supra hanc oram sita, quorum non eadem est ubique latitudo, longitudo paulo maior stadiorum quatuor millibus. Orae maior duobus stadiorum millibus perhibetur longitudo. A Calpe, qui mons est ad columnas,

Hispania. στήλας ὄρους ἐπὶ Καρχηδόνα νέαν, δισχιλίους καὶ διακοσίους σταδίους· οἰκεῖσθαι δὲ τὴν ἠιόνα ταύτην ἀπὸ Βαστητανῶν, οὓς καὶ Βαστούλους καλοῦσιν· ἐκ μέρους δὲ καὶ ὑπὸ Ὠρητανῶν. Ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἴβηρα ἄλλους τοσούτους σχεδόν τι· ταύτην δ' ἔχειν [o] Αἰλητανούς. ἐντὸς δὲ τοῦ Ἴβηρος μέχρι Πυρήνης καὶ τῶν Πομπηΐου ἀναθημάτων, χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι· οἰκεῖν δὲ Αἰλητανῶν τε ὀλίγους, καὶ λοιπῶν τοὺς προσαγορευομένους Ἰνδικήτας, μεμερισμένους τέτραχα.

Κατὰ μέρος δὲ ἀρξαμένοις ἀπὸ Κάλπης, ῥάχις ἐστιν ὀρεινὴ τῆς Βαστητανίας καὶ τῶν Ὠρητανῶν, δασεῖαν ὕλην ἔχουσα καὶ μεγαλόδενδρον, διορίζουσα τὴν παραλίαν τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίας. πολλαχοῦ δὲ κἀνταῦθα ἐστὶ χρυσεῖα, καὶ ἄλλα μέταλλα. Πόλις δὲ ἐστὶν ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ πρώτη Μάλακα, ἴσον διέχουσα τῆς Κάλπης, ὅσον καὶ τὰ Γάδειρα· [p] ἐμπορεῖον

o) Αἰλητανούς] Reg. Stroz. Venet. Ἐλητανούς. p) ἐμπορεῖον — σαίμασι] Bemb. Stroz. Vat. A. ἐμπορεῖον δ' ἐστὶν ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι Interpr. prior solummodo ἐμπ. δ' ἐστὶν ἐν τῇ περαίᾳ legisse videtur. Tyrwhitt. l. c. p 14. leg. coni. ἐμπορεῖον δ' ἐστὶ τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ Νόμασι. Voss. in Obs. ad Melam p. 194. ed. Hag. Com. legit σκάμμασι pro σαίμασι.

lumnas, ad Carthaginem novam, stadia numerant CIↃ CIↃCC, eam oram coli a Bastetanis, qui et Bastuli dicuntur, partim etiam ab Oretanis. Hinc ad Iberum fluvium totidem fere stadia, eam coli ab Aeletanis. Ab Ibero usque ad Pyrenen et Pompeii trophaea, CIↃ IↃC, habitari a paucis Aeletanorum, ac deinde ab Indigetibus, in quatuor distributis partes.

Ut autem a Calpe sumto initio singula persequamur, dorsum est in Bastetania et Oretania montosum, densa sylva et magnis arboribus praedita tectum, quod oram a mediterraneis dividit: in eo multis locis sunt auri aliaque metalla. In hac ora prima urbs est Malaca, tanto a Calpe, quantum ab hac Gades, intervallo: ea habet empo-

πορεῖον δ᾽ ἐϛὶν ἐν τοῖς ἐν τῇ περαίᾳ σαίμασι· καὶ Hispania.
ταριχείας δὲ ἔχει μεγάλας. Ταύτην τινὲς τῇ Μαινάκῃ τὴν αὐτὴν νομίζουσιν, ἣν ὑϛάτην τῶν Φωκαϊκῶν πόλεων [q] πρὸς δύσει κειμένην παρειλήφαμεν· οὐκ ἔϛι δὲ· ἀλλ᾽ ἐκείνη μὲν ἀπωτέρω τῆς Κάλπης ἐϛὶ, κατεσκαμμένη, τὰ δ᾽ ἴχνη σώζουσα Ἑλληνικῆς πόλεως· ἡ δὲ Μάλακα καὶ πλησίον μᾶλλον, [r] Φοινικικῇ τε τῷ σχήματι. Ἐφεξῆς δ᾽ ἐϛὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεται. Μετὰ ταύτην [s] Αὔδηρα, Φοινίκων κτίσμα καὶ αὐτή. Ὑπὲρ δὲ pag. 157.
τῶν τόπων ἐν τῇ ὀρεινῇ δείκνυται Ὀδύσσεια καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν αὐτῇ, ὡς Ποσειδώνιός τε εἴρηκε καὶ Ἀρτεμίδωρος, καὶ Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς, ἀνὴρ ἐν τῇ Τουρδιτανίᾳ παιδεύσας τὰ γραμματικὰ, καὶ περιήγησίν τινα τῶν ἐθνῶν ἐκδεδωκὼς τῶν ταύτῃ. Οὗτος δέ φησιν ὑπομνήματα τῆς πλάνης τῆς Ὀδυσσέως ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀσπίδας προσπεπατ-

q) πρὸς δύσει] πρὸς δύσιν Venet. r) Φοινίκης τῷ σχήματι] Casaub. coni. Φοινικικῇ τε τῷ σχ. s) Αὔδηρα] Mss. Medic. Reg. Ἄβδηρα.

emporium, quo utuntur qui in opposito littore vivunt, multumque ibi conficitur salsamenti. Sunt qui hanc eandem putant cum Maenaca, quam ultimam Phocaeorum versus occasum civitatem accepimus, sed errant: nam Maenacae longius a Calpe dissitae atque eversae rudera Graecanicae urbis vestigia retinent: multo autem propius est Malaca, et ad Punicae formam accedit. Sequitur Exitanorum urbs, unde salsamentis Exitanis nomen. Post hanc Abdera, Poenorum opus haec quoque. Supra haec loca in montanis monstratur Ulyssea, et in ea fanum Minervae, ut Posidonius tradit, et Artemidorus, et Asclepiades Myrleanus, qui in Turditania grammaticam docuit, et descriptionem gentium in istis regionibus agentium edidit. Is tradit, monimenta errorum Ulyssis in templo illo Minervae affixa esse,

Hispania. ταλεῦσθαι καὶ ἀκροςόλια. Ἐν Καλλαϊκοῖς δὲ τῶν μετὰ Τεύκρε ςρατευσάντων τινὰς οἰκῆσαι· καὶ ὑπάρξαι πόλεις αὐτόθι, τὴν μὲν καλεμένην Ἕλληνες, τὴν δὲ Ἀμφίλοχοι· ὡς καὶ τε Ἀμφιλόχε τελευτήσαντος δεῦρο, καὶ τῶν συνόντων πλανηθέντων μέχρι τῆς μεσογαίας. Καὶ τῶν μεθ' Ἡρακλέες δὲ τινὰς καὶ τῶν ἀπὸ Μεσσήνης ἱςορῆσθαί φησιν [t] ἐποικῆσαι τὴν Ἰβηρίαν· τῆς δὲ Κανταβρίας μέρος τὶ κατασχεῖν Λάκωνας, καὶ ἔτος φησὶ, [u] καὶ ἄλλος. ἐνταῦθα δὲ, καὶ Ὠψικέλλαν πόλιν, ὃ [x] Ὠψικέλλα κτίσμα λέγεσι τε μετὰ Ἀντήνορος, καὶ τῶν παίδων αὐτε, διαβάντος εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καὶ ἐν τῇ Λιβύῃ δὲ πεπιςεύκασι τινὲς, τοῖς τῶν Γαδειρητῶν ἐμπόροις προσέχοντες, ὡς καὶ Ἀρτεμίδωρος εἴρηκεν, ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς Μαυρεσίας οἰκεντες πρὸς τοῖς ἑσπερίοις [y] Αἰθίοψι, Λωτοφάγοι καλεῦνται, σιτεμενοι λωτὸν, πόαν τινὰ καὶ ῥίζαν· ε δεό-

t) ἐποικῆσαι] ita Med. Reg. vulgo ἐποικίσαι. u) καὶ ἄλλος] καὶ ἄλλοι Venet. x Ὠψικέλλα κτίσμα], Vat. A. B. ὃ καὶ Λωκτίσμα. Reg. Stroz. ὃ καὶ Λακτίσμα. Forte legendum est καὶ Ὠκέλλαν πόλιν ὃ Ὠκέλλε κτίσμα λέγεσιν. y) Αἰθίοψι] ita Casaub. coni. recte. vulgo Αἰθίοπες.

esse, aspides et navium rostra. Apud Callaicos autem consedisse quosdam qui Teucrum in bellum fuerant secuti: ibique fuisse urbes, quarum una Hellenes diceretur, altera Amphilochi: mortuo scilicet ibi Amphilocho, et sociis usque ad mediterranea vagatis: quin et id ait se comperisse, quosdam Herculis sociorum, et Messenarum inhabitasse Hispaniam: partem autem Cantabriae a Laconibus occupatam fuisse et is et alii perhibent; ibique Opsicellam urbem conditam ab Opsicella, qui cum Antenore eiusque liberis in Italiam traiecit. Quin et Gaditanis mercatoribus quidam credunt, ut et Artemidorus tradidit, Aethiopes qui supra Mauritanos versus occasum habitant, Lotophagos dici, quod herba quadam et radice loto vescantur, nihilque opus habeant

δεόμενοι δὲ ποτȣ̃, ȣ̓δὲ ἔχοντες, διὰ τὴν ἀνυδρίαν, Hiſpania.
[z] διατείνοντες μέχρι τῶν ὑπὲρ τῆς Κυρήνης τόπων. ἄλλοι τὲ πάλιν καλȣ̃νται Λωτοφάγοι, τὴν ἑτέραν οἰκȣ̃ντες τῶν πρὸ τῆς μικρᾶς Σύρτεως νήσων, τὴν Μήνυγγα.

Οὐ δὴ θαυμάζοι τις ἂν ȣ̓́τε τȣ̃ ποιητȣ̃ τὰ περὶ τὴν Ὀδυσσέως πλάνην μυθογραφήσαντος τȣ̃τον τὸν τρόπον, ὥστ' ἔξω ϛηλῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ πελάγει τὰ πολλὰ διαθέσθαι τῶν λεγομένων περὶ αὐτȣ̃· τὰ γὰρ ἱϛορȣ́μενα ἐγγὺς ἦν καὶ τόποις καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ὑπ' ἐκείνȣ πεπλασμένων. Ὥστε ȣ̓κ ἀπίθανον ἐποίησε τὸ πλάσμα, ȣ̓́τ' εἴ τινες αὐταῖς τε ταύταις ταῖς ἱϛορίαις πιϛεύσαντες, καὶ τῇ πολυμαθίᾳ τȣ̃ ποιητȣ̃, καὶ πρὸς ἐπιϛημονικὰς ὑποθέσεις ἔτρεψαν τὴν Ὁμήρȣ ποίησιν, καθάπερ Κράτης τὲ ὁ Μαλλώτης ἐποίησε, καὶ ἄλλοι τινές. [a] Οἵδ' ȣ̓́τως ἀγροίκως ἐδέξαντο τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τοιαύτην, ὥστε ȣ̓ μόνον τὸν ποιητὴν σκαπανέως ἢ θεριϛȣ̃ δίκην ἐκ πάσης τῆς τοιαύ-

z) διατείνοντες μέχρι] διατ. καὶ μ. Stroz. A. a) Οἵδ' ȣ̓́τως] ita optime legitur in Mss. Caſ. Venet. Stroz. Int. pr. vulgo ȣ̓δ' ȣ̓́τως.

beant potu, neque ob aquae penuriam habere eum poſſent: eosque usque ad loca Cyrenae imminentia pertinere: rurſumque alii vocantur Lotophagi, qui Meningem incolunt, alteram inſularum parvae Syrti praepoſitarum.

Mirum ergo non eſt Homerum errores Ulyſſis ita fabulae in morem deſcripſiſſe, ut pleraque extra columnas in Atlantico geſta ab eo fingeret. Quae enim hiſtoriae perhibentur, parum abſunt a locis reliquisque ab eo confictis circumſtantiis. Itaque neque abſurdum Homerus et incredibile propoſuit figmentum: neque inepti fuerunt, ſi qui fidem iſtarum hiſtoriarum, ac multiplicem poëtae peritiam ſecuti, poëſin eius ad ſcientiae accommodatas quaeſtiones traduxerunt, ut fecit Crates Mallotes. Quidam autem poëtae inſtitutum ita ruſtice interpretati ſunt, ut non ipſum modo tanquam foſſorem et meſſorem

Hispania. τοιαύτης ἐπιστήμης ἐξέβαλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁψαμένους τῆς τοιαύτης πραγματείας καὶ μαινομένους ὑπέλαβον· συνηγορίαν δὲ ἢ ἐπανόρθωσιν ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' ἐκείνων, εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐθάρρησεν, οὔτε τῶν γραμματικῶν, οὔτε τῶν περὶ τὰ μαθήματα δεινῶν οὐδείς. Καί τοι ἐμοί γε δοκεῖ δυνατὸν εἶναι καὶ συνηγορῆσαι πολλοῖς τῶν λεχθέντων, καὶ εἰς ἐπανόρθωσιν ἀγαγεῖν· καὶ μάλιστα εἰς ταῦτα ὅσα
pag. 158. Πυθέας παρεκρούσατο τοὺς πιστεύσαντας αὐτῷ κατὰ ἄγνοιαν τῶν τε ἑσπερίων τόπων, καὶ τῶν προσβόῤῥων, τῶν παρὰ τὸν ὠκεανόν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσθω, λόγον ἔχοντα ἴδιον καὶ μακρόν.

Τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων πλάνης τῆς εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, νομίζοι τις ἂν αἴτιον τὸ διεσπᾶσθαι κατὰ μέρη μικρὰ, καὶ δυναστείας ἐπιπλοκὴν οὐκ ἐχούσας πρὸς ἀλλήλους κατ' αὐθάδειαν· ὥστε ἐκ τούτου πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἔξωθεν ἀσθενεῖς εἶναι. Τοῦτο δὲ αὔθαδες ἐν δὲ τοῖς Ἴβηρσι μάλιστα ἐπέτεινε, προσλαβοῦσι καὶ τὸ πανοῦργον φύσει, καὶ τὸ μὴ ἁπλοῦν· ἐπίθετοι γὰρ καὶ

rem ex omni hac scientia eiicerent, sed et omnes, qui has res tractandas aggrederentur, pro insanis haberent: cum neque grammatices neque mathematices peritorum quisquam patrocinari poëtae, aut emendationem eorum quae ii dicebant, aliudve tale proferre auderet: quanquam mea quidem sententia et defendi multa possunt et corrigi: maxime qualia sunt, in quibus Pytheas decepit sibi credentes, ignoratione ad occasum aut Boream iuxta oceanum vergentium locorum. Verum haec, quia peculiarem et longum requirunt sermonem, omittamus.

Quod autem Graeci ad barbaras gentes evagati sunt, causa videtur fuisse in exiguas portiones distractio, et principatus eorum, qui ob fastum coalescere invicem et consortia tueri non possent: unde contigit, ut contra extrinsecus invadentes viribus non essent pares. Haec contumacia maxime apud Hispanos aucta est, accedente vafritie ingenii et dolosa varietate: nam homines ii insidiosi et

καὶ ληστρικοὶ τοῖς βίοις ἐγένοντο τὰ μικρὰ τολμῶντες, Hispania. μεγάλοις δ' [b] οὐκ ἐπιβαλλόμενοι, διὰ τὸ μεγάλας μὴ κατασκευάζεσθαι δυνάμεις καὶ κοινωνίας. Εἰ γὰρ δὴ συνασπίζειν ἐβούλοντο ἀλλήλοις, οὔτε Καρχηδονίοις ὑπῆρξεν ἂν καταστρέψασθαι ἐπελθοῦσι, τὴν πλείστην αὐτῶν ἐκ περιουσίας· καὶ ἔτι πρότερον Τυρίοις, εἶτα Κελτοῖς, οἳ νῦν Κελτίβηρες καὶ Βήρωνες καλοῦνται· οὔτε τῷ λῃστῇ Οὐριάθῳ καὶ Σερτωρίῳ μετὰ ταῦτα, καὶ εἴ τινες ἕτεροι δυναστείας ἐπεθύμησαν μείζονος. Ῥωμαῖοι τε τῷ κατὰ μέρη πρὸς τοὺς Ἴβηρας πολεμεῖν καθ' ἑκάστην, διὰ ταύτην τὴν δυναστείαν, πολύν τινα διετέλεσαν χρόνον, ἄλλοτ' ἄλλους καταστρεφόμενοι τέως, ἕως ἅπαντας ὑποχειρίους ἔλαβον [c] διακοσιοστῷ σχεδόν τι ἔτει, ἢ μακρότερον. Ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὴν περιήγησιν.

Μετὰ τοίνυν τὰ Ἄβδηρα ἐστὶν ἡ Καρχηδὼν ἡ νέα, κτίσμα Ἀσδρούβα, τοῦ διαδεξαμένου Βάρκαν τὸν Ἀννί-

b) οὐκ ἐπιβαλλόμενοι — μὴ κατασκευάζεσθαι] ita in omnibus Mss. legitur. vulgo οὐκ ἐπιλαβόμενοι διὰ τὸ μεγάλας κατασκευάζεσθαι κ. τ. λ. c) διακοσιοστῷ σχεδόντι ἔτει] Sic omnes Cod. vulg. διακοσίοις ἔτεσι σχεδόν τι.

et praedatorium vitae genus sectati, ad parva audaces, nihil magnum moliti sunt, cum magnam potentiam et societates sibi non comparassent. Qui si coniunctis viribus tueri se voluissent, nunquam licuisset, neque Carthaginensibus incursione facta maiorem Hispaniae partem tam facile subigere, neque ante hos Tyriis et Celtis, qui nunc Celtiberi et Verones dicuntur: neque postea temporis latroni, Viriatho et Sertorio, et si qui alii ad maius in Hispanos imperium animos adiecerunt. Et Romani per partes Hispanorum modo hanc, modo aliam ditionem bello impetentes, alias alios domando multum temporis traxerunt, donec tandem omnes in suam redegerunt potestatem, ducentis fere et pluribus usi ad hoc annis. Verum ego ad narrationem revertor.

Ergo post Abdera sequitur Carthago nova, ab Asdrubale condita, eo qui Barcae Annibalis

Hiſpania. βα πατέρα, κρατίστη πολὺ τῶν ταύτῃ πόλεων· καὶ γὰρ [d] ἐρυμνότητι, καὶ τείχει κατεσκευασμένῳ καλῶς, καὶ λιμέσι καὶ λίμνῃ κεκόσμηται, καὶ τοῖς τῶν ἀργυρείων μετάλλοις, περὶ ὧν εἰρήκαμεν· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τοῖς πλησίον τόποις πολλὴ ἡ ταριχεία· καὶ ἔστι τοῦτο μεῖζον ἐμπορεῖον τῶν μὲν ἐκ θαλάττης τοῖς ἐν τῇ μεσογαίᾳ· τῶν δ' ἐκεῖθεν τοῖς ἔξω πᾶσιν. Ἡ δ' ἐνθένδε μέχρι τοῦ Ἴβηρος παραλία, κατὰ μέσον πως τὸ διάστημα ἔχει τὸν Σούκρωνα ποταμὸν, καὶ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ, καὶ πόλιν ὁμώνυμον· ῥεῖ δὲ ἐκ τοῦ συνεχοῦς ὄρους τῇ ὑπερκειμένῃ ῥάχει τῆς τε Μαλάκας καὶ τῶν [e] περὶ Καρχηδόνα ὑπερκειμένων τόπων, περατὸς πεζῇ, παράλληλος δέ πως τῷ Ἴβηρι, [f] μικρὸν
pag. 159 δὲ διέχει τῆς Καρχηδόνος, ἢ τοῦ Ἴβηρος. Μεταξὺ μὲν οὖν τοῦ Σούκρωνος καὶ τῆς Καρχηδόνος τρία πολίχνια Μασσαλιωτῶν εἰσιν οὐ πολὺ ἄπωθεν τοῦ ποταμοῦ· τούτων δ' ἐστὶ γνωριμώτατον τὸ Ἡμεροσκοπεῖον, ἔχον ἐπὶ

d) ἐρυμνότητι] ita Reg. Stroz. Vat. A. B. Venet. Int. pr. vulgo ἐρυμνοτάτη. male. e) περὶ Καρχηδόνα] Mss. Caſ. Reg. πρὸς Καρχηδόνι. f) μικρὸν δὲ διέχει] Xyl. coni. μικρῷ δὲ ἧττον διέχει.

nibalis patri ſucceſſit, longe praeſtantiſſima omnium eius regionis urbium: nam et loci natura eſt munitiſſima, et muro praeclare extructo, et ornata eſt portibus ac lacu, et argenteis, quae dixi, metallis, et cum ibi, tum in vicinis locis multum conſit ſalſamentorum: eſtque hoc magnum emporium, ubi et mediterranei maritimas, et maritimi mediterraneas mercantur merces. Ora hinc usque ad Iberum fluvium, medio fere ſpatio habet Sucronem fluvium, eiusque oſtium, et urbem cognominem. Delabitur amnis iſte e monte qui contiguus eſt dorſo ſupra Malacam et Carthaginem, pedibusque poteſt transiri, parallelus fere Ibero, a quo aliquanto quam a Carthagine diſtat longius. Inter Sucronem et Carthaginem tria ſunt Maſſilienſium oppida, non procul a fluvio: inter quae celeberrimum eſt Hemeroſcopium, habens in promontorio

ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος ἱερὸν σφόδρα τιμώμενον, ᾧ ἐχρήσατο ὁρμητηρίῳ κατὰ θάλατταν Σερτώριος· ἐρυμνὸν γάρ ἐστι καὶ λῃστρικὸν, κάτοπτον δὲ ἐκ πολλοῦ τοῖς προσπλέουσι· καλεῖται δὲ Διάνιον, οἷον Ἀρτεμίσιον, ἔχον [g] σιδηρεῖα εὐφυῆ πλησίον· καὶ νησίδια, Πλανησίαν καὶ Πλουμβαρίαν, καὶ λιμνοθάλατταν ὑπερκειμένην, ἔχουσαν [h] ἐν κύκλῳ σταδίων τετρακοσίων. Εἶθ' ἡ τοῦ Ἡρακλέους νῆσος ἤδη πρὸς Καρχηδόνα, ἣν καλοῦσι Σκομβραρίαν ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεται γάρον· εἴκοσι δὲ διέχει σταδίους καὶ τέσσαρας τῆς Καρχηδόνος. Πάλιν δ' ἐπὶ θάτερα τοῦ Σούκρωνος ἰόντι ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἴβηρος, Σάγουντον, κτίσμα Ζακυνθίων· ἣν Ἀννίβας κατασκάψας παρὰ τὰ συγκείμενα πρὸς Ῥωμαίους, τὸν δεύτερον αὐτοῖς ἐξῆψε πόλεμον πρὸς Καρχηδονίους. Πλησίον δὲ πόλεις εἰσὶ, Χεῤῥόνησός τε, καὶ [i] Ὀλέαστρον, καὶ Καρταλίας· ἐπ' Hispania.

g) σιδηρεῖα] ita Mss. Caſ. Stroz. rel. ſcripti σιδηρία. vulgo σιδηρᾶ. h) ἐν κύκλῳ] Caſ. coni. κύκλον. i) Ὀλέαστρον] ita lego cum Mss. Caſ. Venet. Vat. A. B. Stroz. vulgo Ὀλέατρον.

torio fanum Dianae Epheſiae magna religione cultum, quo ad res mari gerendas uſus eſt arce et receptaculo Sertorius: munitum enim eſt editi loci natura, et latrociniis aptum, longeque ab adnavigantibus cerni poteſt. Nomen eſt ei Dianium, habetque in propinquo bonas ſecturas ferrarias, tum exiguas inſulas Planeſiam ac Plumbariam, ac lacum marinum ſuperne, cuius circuitus ſtadiorum cccc. Sequitur Herculis inſula iam pone Carthaginem, quam Scombrariam vocant a captis ibi ſcombris, ex quibus optimum fit garum: diſtat a Carthagine ſtadiis xxiv. Rurſus a Sucrone in alteram partem proficiſcenti verſus oſtia Iberi, Saguntum a Zacynthiis conditum: quam urbem cum Annibal deleviſſet contra pacta cum Romanis conventa, ſecundum illorum contra Carthaginenſes bellum inflammavit. In propinquo urbes ſunt Cherroneſus, Oleaſtrum, Cartalias, et in ipſo

Hispania. αὐτῇ δὲ τῇ διαβάσει τȣ̃ Ἴβηρος, [k] Δερτώσσα κατοικία.

Ῥεῖ δὲ ὁ Ἴβηρ ἀπὸ Κανταβρων ἔχων τὰς ἀρχὰς ἐπὶ μεσημβρίαν διὰ πολλȣ̃ πεδίȣ, παράλληλος τοῖς Πυρηναίοις ὄρεσι. Μεταξὺ δὲ τῶν τȣ̃ Ἴβηρος ἐκτροπῶν καὶ τῶν ἄκρων τῆς Πυρήνης, ἐφ' ὧν ἵδρυται τὰ ἀναθήματα τȣ̃ Πομπηΐȣ, πρώτη Ταρακὼν ἐςι πόλις, ἀλίμενος μὲν, ἐν κόλπῳ δὲ ἱδρυμένη, καὶ κατεσκευασμένη τοῖς ἄλλοις ἱκανῶς, καὶ ȣ̓χ ἧττον εὐανδρȣ̃σα νυνὶ τῆς Καρχηδόνος. πρὸς γὰρ τὰς τῶν ἡγεμόνων ἐπιδημίας εὐφυῶς ἔχει, καὶ ἔςιν ὥσπερ μητρόπολις ȣ̓ τῆς ἐντὸς Ἴβηρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς πολλῆς. Αἵ τε Γυμνήσιαι νῆσοι προκείμεναι πλησίον, καὶ ἡ Ἔβυσος, ἀξιόλογοι νῆσοι, τὴν θέσιν εὔκαιρον τῆς πόλεως ὑπαγορεύȣσιν. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ ναύςαθμον ἔχειν φησὶν αὐτήν· ȣ̓δὲ ἀγκυροβολίοις σφόδρα εὐτυχȣ̃σαν, ὡς ἀντιλέγων εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος.

Καὶ

k) Δερτώσσα] Sic scribo cum Xyl. ex ipso Strabone pro vulg. Δερκίσσα.

Iberi traiectu Dertossa colonia.

Iberus ortus apud Cantabros, per longam planitiem versus meridiem fluit, parallelus Pyrenaeis montibus. Inter Iberi ostia et Pyrenes extrema, ubi sunt Pompeii trophaea, prima urbs est Tarracon, portu quidem carens, sed in sinu condita, et aliis satis instructa rebus, et nunc non paucioribus quam Carthago frequentata viris. Commode enim sita est ad praefectorum in Hispania peregrinationes, estque metropolis non tantum intra Iberum sitae Hispaniae, sed et magnae partis eius quae extra est: tum Gymnesiae et Ebusus, memorabiles insulae, ostendunt situm urbis esse opportunum. Eratosthenes ei navium quoque tribuit stationem: cum Artemidorus eum refellens dicat, eam ne anchoris quidem iaciendis esse satis opportunam.

Sane

Καὶ ἡ σύμπασα δ' ἀπὸ ϛηλῶν, σπανίζεται λιμέσι μέχρι δεῦρο· ἐντεῦθεν δ' ἤδη τὰ ἑξῆς εὐλίμενα· καὶ χώρα ἀγαθὴ, τῶν τε Λεητανῶν, καὶ Λαρτολαιητῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέχρι Ἐμπορείου. Αὐτὸ δ' ἐϛὶ Μασσαλιωτῶν κτίσμα, ὅσον τετρακισχιλίους διέχον τῆς Πυρήνης ϛαδίους, καὶ τῶν μεθορίων τῆς Ἰβηρίας πρὸς τὴν Κελτικήν· καὶ αὕτη δ' ἐϛὶ πᾶσα ἀγαθὴ καὶ εὐλίμενος. Ἐνταῦθα δὲ ἐϛὶ καὶ [1] ἡ Ῥόδος, πολίχνιον Ἐμπορειτῶν· τινὲς δὲ κτίσμα Ῥοδίων φασί· κἀνταῦθα δὲ καὶ ἐν τῷ Ἐμπορείῳ τὴν Ἄρτεμιν τὴν Ἐφεσίαν τιμῶσιν· ἐροῦμεν δὲ τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ Μασσαλίας. Ὤικουν οἱ Ἐμπορεῖται πρότερον νησίον τι προκείμενον, ὃ νῦν καλεῖται παλαιὰ πόλις· νῦν δ' οἰκοῦσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. Δίπολις δ' ἐϛὶ, τείχει διωρισμένη, πρότερον τῶν Ἰνδικητῶν τινὰς προσοίκους ἔχουσα, οἳ καίπερ ἰδίᾳ πολιτευόμενοι, κοινὸν ὅμως περίβολον ἔχειν ἐβούλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀσφαλείας

Hispania. pag. 160.

1) ἡ Ῥόδος] ita scribo ex ipso Strab. XIV, 654. pro vulg. Ῥοδόπη. Casaub. coni. ἡ Ῥόδη.

Sane tota a columnis ora huc usque raros habet portus: deinceps autem portus sunt passim boni, et solum fertile cum Laeetanorum, tum Lartolaeetarum aliorumque usque ad Emporium. Urbs ea a Massiliensibus condita, a Pyrena distat, et Hispaniae cum Gallia confinio, ad stadia cccc: regio tota bona est, et bonos habet portus. Ibi quoque est Rhodus, urbs Emporiensium quam quidam a Rhodiis conditam dicunt. Ibi et Emporiis Dianam Ephesiam colunt: caussam dicemus ubi de Massilia sermo erit. Habitarunt Emporienses ante insulam quandam oppositam, quae nunc Vetus urbs dicitur: modo in continente degunt. Est autem in duas urbes divisa, muro ducto, cum olim accolerent Indigetum quidam, qui etsi sua uterentur reipublicae forma, tamen quo essent tutiores, iisdem cum Graecis volue-

Hispania. λείας χάριν· διπλῦν δὲ τῦτο, τείχει μέσῳ διωρισμένον· τῷ χρόνῳ δ' εἰς ταυτὸ πολίτευμα συνῆλθον μικτόντι, ἔκ τε βαρβάρων καὶ ἑλληνικῶν νομίμων, ὅπερ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν συνέβη.

Ῥεῖ δὲ καὶ ποταμὸς πλησίον ἐκ τῆς Πυρήνης ἔχων τὰς ἀρχάς· ἡ δ' ἐκβολὴ λιμὴν ἐςι τοῖς Ἐμποϱίταις. λινϋργοὶ δὲ ἱκανῶς οἱ Ἐμποϱίται· χώραν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἔχϋσι, τὴν μὲν ἀγαθὴν, τὴν δὲ σπαρτοφόρον, m τῆς ἀχρηςοτέρας καὶ ἑλείας σχοίνϋ· καλϋσι δὲ Ἰϋγγάριον πεδίον· τινὲς δὲ καὶ τῶν τῆς Πυρήνης ἄκρων νέμονται, μέχρι τῶν ἀναθημάτων τῦ Πομπηΐϋ, δι' ὧν βαδίζϋσιν εἰς τὴν ἔξω καλϋμενην Ἰβηρίαν ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ μάλιςα τὴν Βαιτικήν. Αὕτη δ' ἡ ὁδὸς, ποτὲ μὲν πλησιάζει τῇ θαλάττῃ, ποτὲ δ' ἀφέςηκε, καὶ μάλιςα ἐν τοῖς πρὸς ἑσπέραν μέρεσι. n Φέρεται δ' ἐπὶ Ταρακῶνα, ἀπό τε τῶν ἀναθημάτων τῦ Πομπηΐϋ, διὰ τῦ Ἰϋγγαρίϋ πεδίϋ, καὶ Βεττέρων, καὶ τῦ Μαρα-

m) τῆς ἀχρηςοτέρας καὶ ἑλείας σχοίνϋ] Casaub. coni. τῆς εὐχρηςοτέρας καὶ λείας σχ. non approbante Salmas. ad Plin. p. 185.
n) Φέρεται δ' ἐπὶ] ita lego cum Mss. Cas. Stroz. Venet. vulgo Φέρεται ἐπί.

voluerunt includi moenibus, muro tamen intus ab iis distincti. Tempore in unam coaluerunt civitatem, mixtam ex barbaricis et Graecis constitutionibus, quod et multis aliis evenit.

In proximo fluvius labitur, e Pyrena ortus, cuius ostio pro portu utuntur Emporienses. Linificio magnam impendunt operam: mediterranea habent partim bona, partim sparti feracia, et schaeni tenuis ac minus utilis: vocant Iungarium campum. Quidam et extrema Pyrenes accolunt, usque ad trophaea Pompeii: per quae iter est ex Italia in exteriorem quam vocant Hispaniam, maxime Baeticam. Hoc iter aliquando appropinquat mari, aliquando recedit, maxime in occiduis partibus. Tendit ad Tarraconem a trophaeis Pompeii per Iungarium campum, et Veteres, et campum Foe-

Μαραθῶνος καλουμένου πεδίου τῇ Λατίνῃ γλώττῃ, φύοντος πολὺ τὸ μάραθον· ἐκ δὲ Ταρακῶνος ἐπὶ τὸν πόρον τοῦ Ἴβηρος, κατὰ Δερτῶσσαν πόλιν· ἐντεῦθεν διὰ Σαγούντου καὶ Σετάβιος πόλεως ἐνεχθεῖσα, κατὰ μικρὸν ἀφίσταται τῆς θαλάττης, καὶ συνάπτει τῷ Σπαρταρίῳ, [o] ὡς ἂν Σχοινοῦντι καλουμένῳ πεδίῳ· τοῦτο δ' ἐστὶ μέγα καὶ ἄνυδρον, τὴν σχοινοπλοκικὴν φύον σπάρτον, ἐξαγωγὴν ἔχουσαν εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Πρότερον μὲν οὖν διὰ μέσου τοῦ πεδίου καὶ Ἐγελάστας συνέβαινεν εἶναι τὴν ὁδὸν, χαλεπὴν καὶ πολλήν· νυνὶ δὲ ἐπὶ τὰ πρὸς θάλατταν μέρη πεποιήκασιν αὐτὴν, ἐπιψαύουσαν μόνον τοῦ Σχοινοῦντος, εἰς ταυτὸ καὶ τείνουσαν τῇ προτέρᾳ, τὰ περὶ [p] Κλάστωνα καὶ Ὀβούλκωνα· δι' ὧν εἴς τε Κορδύβην, καὶ εἰς Γάδειρα ἡ ὁδὸς τὰ μέγιστα τῶν ἐμπορίων. Διέχει δὲ τῆς Κορδύβης ἡ Ὀβούλκων περὶ τριακοσίους σταδίους. Φασὶ δ' οἱ συγγραφεῖς, [q] ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα

Hispania.

o) ὡς ἂν Σχοινοῦντι] ita Cod. Med. rel. ſcripti ὡς ἀλισχοινοῦντι. vulgo ὡς ἂν ἀλισχοινοῦντι. p) Κλάστωνα] Caſ. coni. Κάστλωνα vel Καστάλωνα. q) ἐλθεῖν καὶ Καίσαρα] Ms. Reg. εἰσελθεῖν Καίσαρα. Caſaub. coni. ἐλθεῖν Καίσαρα.

Foenicularium Latine a foeniculi ibi naſcentis copia dictum: a Tarracone ad transitum Iberi ad urbem Dertoſſam: inde per Saguntum et Setabin urbem ductum, paululum a mari recedit, et Spartario (quaſi dicas iunci feraci) campo applicatur. Is magnus et aquae expers ſpartum producit funibus texendis aptam, quae exportatur usquequaque, et maxime in Italiam. Prius quidem per medium campum et Egelaſtas via ducebat, longa et difficilis: nunc autem eam ad maritimas partes averterunt, ita ut tantummodo attingat iunciferum illum campum, pergatque ut via priori ad Claſtonem et Obulconem, unde iter ad Cordubam et Gades, maxima emporia. Abeſt Obulco a Corduba circiter ccc ſtadia. Hiſtorici perhibent Caeſarem Roma Obul-

Hispania. σαρα ἐκ Ῥώμης ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις εἰς τὴν Ὀβϐλκωνα, καὶ τὸ ϛρατόπεδον τὸ ἐνταῦθα, ἡνίκα ἔμελλε συνάπτειν εἰς τὸν περὶ τὴν Μϐνδαν πόλεμον.

pag. 161. Ἡ μὲν δὴ παραλία πᾶσα ἡ ἀπὸ Στηλῶν μέχρι τῆς μεθορίας τῆς Ἰβήρων καὶ Κελτῶν, τοιαύτη. Ἡ δ' ὑπερκειμένη μεσόγαια, λέγω δὲ τὴν ἐντὸς τῶν τε Πυρηναίων ὀρῶν καὶ τῆς προσαρκτίϐ πλευρᾶς, μέχρις Ἀϛϐρων δυοῖν μάλιϛα ὄρεσι διορίζεται. τϐτων δὲ τὸ μὲν παράλληλόν ἐϛι τῇ Πυρήνῃ, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Καντάβρων ἔχον, τελευτὴν δ' ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν· καλϐσι δὲ τϐτο Ἰδϐβεδα· ἕτερον δ' ἀπὸ τϐ μέσϐ, διῆκον ἐπὶ τὴν δύσιν, ἐκκλίνον δὲ πρὸς νότον, καὶ τὴν ἀπὸ ϛηλῶν παραλίαν· ὃ καταρχὰς μὲν γεώλοφόν ἐϛι καὶ ψιλὸν, διέξεισι δὲ τὸ καλϐμενον Σπαρτάριον πεδίον· εἶτα συνάπτει τῷ δρυμῷ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς τε Καρχηδονίας καὶ τῶν περὶ τὴν Μάλακαν τόπων· καλεῖται δὲ Ὀρόσπεδα. Μεταξὺ μὲν δὴ τῆς Πυρήνης καὶ τῆς Ἰδϐβέδας ὁ Ἴβηρ ῥεῖ ποταμὸς, παράλληλος τοῖς ὄρεσιν ἀμφοτέροις, πληρϐμενος ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καταφερομένων ποταμῶν, καὶ τῶν ἄλλων ὑδά-

Obulconem ubi caſtra fuere perveniſſe XXVII dierum itinere, cum eſſet ad Mundam conſerturus proelium.

Explicatum eſt iam, qualis ſit tota maritima ora a columnis usque ad Hiſpaniae et Galliae confinium. At interior terra, quae Pyrenaeis montibus et ſeptentrionali includitur latere usque ad Aſtures duobus praecipue montibus continetur, quorum unus quem Idubeda vocant, parallelus Pyrenae eſt, a Cantabris incipiens, et ad noſtrum mare deſinens: alter a medio verſus occaſum porrectus, ad meridiem et oram columnis vicinam declinat, initio nudus collis, deinde per Spartarium campum pergens ſylvae committitur, quae eſt ſupra Carthaginem et Malacam poſitis in locis. Vocatur hic Oroſpeda. Inter Idubedam et Pyrenam Iberus fluvius labibur, parallelus utrique montium, impleturque amnibus inde defluentibus, et aliis aquis.

ὑδάτων. Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι πόλις ἐςὶ Καισαραυγȣ́σα καλȣμένη· καὶ Κέλσα κατοικία τὶς, ἔχȣσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν. Συνοικεῖται δὲ ὑπὸ πλειόνων ἐθνῶν ἡ χώρα· γνωριμωτάτȣ δὲ τȣ̃ τῶν Ἰακκητανῶν λεγομένȣ. Τȣ̃το δ᾽ ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς παρωρείας τῆς κατὰ τὴν Πυρήνην εἰς τὰ πεδία πλατύνεται, καὶ συνάπτει τοῖς περὶ Ἰλέρδαν καὶ [r] Ἰλεόσκαν χωρίοις, τοῖς τῶν Ἰλεργετῶν ȣ̓ πολὺ ἄπωθεν τȣ̃ Ἴβηρος. Ἐν δὲ ταῖς πόλεσι ταύταις ἐπολέμει τὸ τελευταῖον Σερτώριος, καὶ ἐν Καλάγȣρι Οὐασκώνων πόλει, καὶ τῆς παραλίας ἐν Ταρακῶνι, καὶ ἐν τῷ Ἡμεροσκοπείῳ, μετὰ τὴν ἐκ Κελτιβήρων ἔκπτωσιν· [s] ἐτελεύτα δὲ νόσῳ. Καὶ περὶ Ἰλέρδαν ὕςερον Ἀφράνιος καὶ Πετρήϊος οἱ τȣ̃ Πομπηΐȣ ςρατηγοὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ Καίσαρος τȣ̃ θεȣ̃. Διέχει δὲ ἡ Ἰλέρδα τȣ̃ μὲν Ἴβηρος, ὡς ἐπὶ δύσιν ἰόντι ςαδίȣς ἑκατὸν ἑξήκοντα· Ταρακῶνος δὲ πρὸς νότον περὶ υξ, πρὸς ἄρκτον δὲ Ὄσκας

Hispania.

r) Ἰλεόσκαν] Puteanus coni. καὶ Ὄσκαν vel potius Λίσσαν καὶ Ὄσκαν. approb. Casaub. s) ἐτελεύτα δὲ νόσῳ] Probo cum Casaub. et Voss. ad Vellei. II, 30. coni. Puteani ἐτελεῦτα δ᾽ ἐν Ὄσκῃ.

aquis. Ad Iberum amnem est Caesaraugusta, et Celsa oppidum, ubi ponte lapideo amnis iungitur. Regionem eam complures incolunt gentes, quarum nobilissima Iaccetani. Ea a Pyrenes radicibus incipiens, in campos dilatatur, et contingit propinqua Ilerdae et Ileoscae loca quae sunt regionis Ilergetum, non procul ab Ibero remota. In his urbibus postremam belli partem Sertorius confecit, et Calaguri Vasconum urbe, et in ora circum Tarraconem, atque in Hemeroscopio quod diximus, postquam Celtiberia fuit eiectus, decessit autem e morbo. Et apud Ilerdam postmodo Afranius et Petreius Pompeiani duces a D. Caesare sunt devicti. Distat Ilerda ab Ibero versus occasum sito, stadiis CLX: a Tarracone versus austrum distante abest ad CCCCLX, versus septentrionem ab Ilerda

Hispania. Ὄσκας πεντακοσίους τεσσαράκοντα. Διὰ τούτων δὲ τῶν ὀρῶν ἡ ἐκ Ταρράκωνος ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἐπὶ τῷ ὠκεανῷ Οὐάσκωνας τοὺς κατὰ Πομπέλωνα, καὶ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῷ ὠκεανῷ [t] Ἰδάνουσαν πόλιν, ὁδός ἐστι σταδίων δισχιλίων τετρακοσίων, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς Ἀκουϊτανίας ὅρια καὶ τῆς Ἰβηρίας. Ἰακκητανοὶ δ' εἰσὶν ἐν οἷς τότε μὲν Σερτώριος ἐπολέμει πρὸς Πομπήϊον, ὕστερον δὲ τοῦ Πομπηΐου υἱὸς Σέξτος, πρὸς τοὺς Καίσαρος στρατηγούς. Ὑπέρκειται δὲ τῆς Ἰακκητανίας πρὸς ἄρκτον τὸ τῶν Οὐασκώνων ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Πομπέλων, ὡς ἂν Πομπηϊόπολις.

Αὐτῆς δὲ τῆς Πυρήνης τὸ μὲν Ἰβηρικὸν πλευρὸν εὔδενδρόν ἐστι παντοδαπῆς ὕλης καὶ τῆς ἀειθαλοῦς·
Pag. 162. τὸ δὲ Κελτικὸν ψιλόν· τὰ δὲ μέσα περιέχει καλῶς οἰκεῖσθαι δυναμένους αὐλῶνας. ἔχουσι δ' αὐτοὺς Κερρητανοὶ, τὸ πλέον τοῦ Ἰβηρικοῦ φύλου· παρ' οἷς πέρναι διάφοροι συντίθενται ταῖς [u] Κανταβρικαῖς ἐνάμιλλαι, πρός-

t) Ἰδάνουσαν] Reg. Venet. et quidam Codd. Caf. et Int. pr. Οἰδασοῦνα. alii Οἰάσουνα. u) Κανταβρικαῖς] ita Reg. Stroz. Venet. Epitom. Κανταυρικαῖς Caf. Mss. Vulgo κανθαρικαῖς.

da abeft Ofca ftadiis IↃXL. Per dictos montes a Tarracone ad extremos ad oceanum habitantes Vafcones, qui funt circa Pompelonem et Idanufam urbem ad ipfum fitam oceanum, iter eft ftadiorum CIↃ CIↃ CCCC, definens in ipfos Aquitaniae et Hifpaniae limites. In Iaccetanis et Sertorius bellum contra Pompeium geffit, et poftea Sex. Pompeius huius filius contra Caefaris legatos. Supra Iaccetaniam verfus feptentrionem habitant Vafcones, in quibus urbs eft Pompelon, quafi Pompeii fi urbem diceres.

Ipfius Pyrenes Hifpanicum latus arborum dives eft, et omnis generis fylvam habet, etiam perpetuo virentem. Gallicum latus nudum eft. In medio convalles continentur, habitationibus opportunae. Eas maiori ex parte tenent Cerretani Hifpanica gens: apud hos pernae conficiuntur praeftantes, Cantabricis non cedentes, multumque

πρόσοδον ȣ̓ μικρὰν τοῖς ἀνθρώποις παρέχȣσαι. Ὑπερβάλλουσι δὲ τὴν Ἰδȣ́βεδαν, ἡ Κελτιβηρία παραχρῆμα πολλὴ καὶ ἀνώμαλος· τὸ μὲν πλέον αὐτῆς ἐςὶ τραχὺ, καὶ ^x ποταμόκλυςον· διὰ γὰρ τȣ́των ὅ, τε Ἄνας φέρεται, καὶ ὁ Τάγος, καὶ οἱ ἐφεξῆς ποταμοὶ οἱ πλείȣς, οἱ ἐπὶ τὴν ἑσπερίαν θάλατταν καταφερόμενοι, τὴν ἀρχὴν ἔχοντες ἐκ τῆς Ἰβηρίας· ὧν ὁ Δȣρίας φέρεται παρὰ τὴν Νομαντίαν καὶ τὴν Σεργȣντίαν· ὁ δὲ Βαῖτις ἐκ τῆς Ὀροσπέδας τὰς ἀρχὰς ἔχων, διὰ τῆς Ὠρητανίας εἰς τὴν Βαιτικὴν ῥεῖ. Οἰκȣ̃σι δ᾽ ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἄρκτον μερῶν τοῖς Κελτίβηρσι Βήρωνες, Καντάβροις ὅμοροι τοῖς Κονίσκοις, καὶ αὐτοὶ τȣ̃ Κελτικȣ̃ ςόλȣ γεγονότες· ὧν ἐςι πόλις Οὐαρία κατὰ τὴν τȣ̃ Ἴβηρος διάβασιν κειμένη· συνεχεῖς δ᾽ εἰσὶ καὶ Βαρδυΐταις, ȣ̔̀ς οἱ νῦν Βαρδυάλȣς καλȣ̃σιν· ἐκ δὲ τȣ̃ ἑσπερίȣ τῶν τε Ἀςύρων τινὲς καὶ τῶν Καλλαϊκῶν καὶ Οὐακκαίων· ἔτι δὲ Οὐεττόνων καὶ Καρπητανῶν· ἐκ δὲ τῶν νοτίων, Ὠρητανοί τε, καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν Ὀρόσπεδαν οἰκȣ̃σι Βαςητανῶν τε καὶ ^y Διττανῶν· πρὸς

x) ποταμόκλυςον] Sυπα. A. ἀλίκλυςον. y) Διττανῶν] Casaub. coni. Λαιητανῶν.

que inde istis est emolumenti. Porro Idubeda superata statim Celtiberia aditur, ampla regio et inaequalis. Maior eius pars aspera est, et amnibus alluitur: nam per hanc defluunt Anas, et Tagus, ac deinceps alii fluvii, qui in Hispaniae hac parte orti in mare occiduum deferuntur. Ex his Durius fluvius Numantium et Serguntiam praeterlabitur. Baetis ex Orospeda ortus, per Oretaniam in Baeticam fluit. A Celtiberis versus septentrionem sunt Verones, Cantabrorum Coniscorum finitimi, ipsi quoque e Celtica transmigratione orti. Horum urbs est Varia, sita ad traiectum Iberi; contigui sunt Bardyetis, quos nunc Bardyalos vocant. Ad occiduum latus accolunt Astures quidam, Callaici, Vaccaei, Vettones, et Carpetani. Versus meridiem Oretani, et qui alii de Bastetanis et Dittanis Orospedam habitant: ad ortum

Hispania.

Hispania. πρὸς ἕω δὲ Ἰδύβεδα. Αὐτῶν τε τῶν Κελτιβήρων εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένων, οἱ κράτιστοι μάλιστα πρὸς ἕω εἰσὶ, καὶ πρὸς νότον, οἱ Ἀρεουάκοι, συνάπτοντες Καρπητανοῖς, καὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς· πόλις δ' αὐτῶν ὀνομαστοτάτη Νομαντία. Ἔδειξαν δὲ τὴν ἀρετὴν τῷ Κελτιβηρικῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Ῥωμαίους, εἰκοσαετεῖ γενομένῳ· πολλὰ γὰρ στρατεύματα σὺν ἡγεμόσιν ἐφθάρη· τὸ δὲ τελευταῖον οἱ Νομαντινοὶ πολιορκούμενοι διεκαρτέρησαν, πλὴν ὀλίγων τῶν ἐνδόντων τὸ τεῖχος. Καὶ οἱ Λούσωνες δὲ ἑῷοι εἰσὶ, συνάπτοντες καὶ αὐτοὶ ταῖς τοῦ Τάγου πηγαῖς. Τῶν δ' Ἀρεουακῶν ἐστι καὶ Σέγιδα πόλις, καὶ Παλλαντία. Διέχει δὲ Νομαντία τῆς Καισαραυγούστας, ἥν ἔφαμεν [z] ἐπὶ τῷ Ἴβηρι ἱδρύσθαι, σταδίους [a] ἐπὶ ὀκτακοσίους. Καὶ [b] Σεγόβριγα δ' ἐστὶ τῶν Κελτιβήρων πόλις, καὶ Βίλβιλις, περὶ ἃς Μέτελλος καὶ Σερτώριος ἐπολέμησαν. Πολύβιος δὲ τὰ τῶν Οὐακκαίων καὶ τῶν Κελτιβή-

z) ἐπὶ τῷ Ἴβηρι] ita omnes Codd. vulgo ἐν τῷ Ἰβ. male. a) ἐπὶ ὀκτακοσ.] Casaub. coni. περὶ ὀκτακοσ. b) Σεγόβριγα] ita Med. Reg. Stroz. Var. A. B. Int. prior. vulgo Σεγόβριδα, lectio ex male intellecta forma τοῦ γ (S) orta.

tum est Idubeda. Celtiberis in quatuor partes divisis, praestantissimi eorum versus ortum habitant et meridiem, Areuaci, Carpetanis et Tagi ostiis contermini. Horum est celeberrima urbs Numantia. Virtutem suam demonstrarunt bello Celtiberico adversus Romanos, quod bellum annos duravit xx. multis Romanorum exercitibus perditis: tandem Numantini obsidionem tolerarunt, paucis tantum muros deserentibus. Lusones quoque orientales sunt, et ipsi ad fontes Tagi pertingentes. Areuacorum urbes sunt et Segida et Pallantia. Distat Numantia a Caesaraugusta, quam diximus ad Iberum sitam, ad ıↄccc stadia. Celtiberorum urbes porro sunt Segobriga, et Bilbilis, circa quas Metellus et Sertorius bellum gesserunt. Polybius Vaccaeorum et Celtiberorum popu-

ων ἔθνη καὶ χωρία διεξιὼν, συλλέγει ταῖς ἄλλαις Hispania.
τι καὶ Σεγεσάμαν καὶ Ἰντερκατίαν. Φησὶ δὲ
δώνιος, Μάρκον Μάρκελλον πράξασθαι Φόρον
; Κελτιβηρίας τάλαντα ἑξακόσια· ἐξ ὧ τεκμαί-
η πάρεσιν, ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ Κελτίβηρες,
ρημάτων εὐποροῦντες, καίπερ οἰκοῦντες χώραν
λυπρον. Πολυβίου δ' εἰπόντος τριακοσίας αὐτῶν pag. 163.
λῦσαι πόλεις Τιβέριον Γράγχον, κωμωδῶν Φησι
τῷ Γράγχῳ χαρίσασθαι τὸν ἄνδρα, τοὺς πύργους
ιτα πόλεις, ὥσπερ ἐν ταῖς θριαμβικαῖς πομπαῖς.
ως οὐκ ἄπιστον τοῦτο λέγει· καὶ γὰρ οἱ στρατηγοὶ
ιἱ συγγραφεῖς ῥαδίως ἐπὶ τοῦτο Φέρονται τὸ
υα, καλλωπίζοντες τὰς πράξεις· ἐπεὶ καὶ οἱ
οντες πλείους ἢ χιλίας τὰς τῶν Ἰβήρων ὑπάρξαι
ς, ἐπὶ τοῦτο Φέρεσθαί μοι δοκοῦσι, τὰς μεγάλας
ς πόλεις ὀνομάζοντες. Οὔτε γὰρ ἡ τῆς χώρας
; πόλεων ἐπιδεκτικὴ πολλῶν ἐστι διὰ τὴν λυπρό-
ἢ διὰ τὸν ἐκπτοτισμὸν, καὶ τὸ ἀνήμερον· οὔθ' οἱ
αὶ αἱ πράξεις αὐτῶν (ἔξω τῶν κατὰ τὴν παρα-

ɔs ac loca recensens, alias urbes Segesamam et Intercatiam. Narsidonius, M. Marcellum ſe e Celtiberia tribualentorum ꟾↄↄc, quod ento eſt Celtiberos et ɔſam fuiſſe gentem, et ioſam, quanquam ſoolerent utcunque inɔdum. Quod autem Polybius, Tib. Graccc urbes Celtiberiae ſe, id comice exagitat, Gracchi gratiam turres ı nomine appellat, ut pompis triumphalibus.

At fortaſſe habuit quem ſequeretur. Nam et bellorum duces et ſcriptores rerum geſtarum proclives ſunt ad hoc mendacii, ut actiones exornent: quando ii etiam qui plures quam cIↄ fuiſſe urbes Hiſpaniae dicunt, eo adducti videntur, quod magnos pagos urbium loco cenſerent. Nam neque regionis natura multarum eſt capax urbium ob ariditatem, vel ſterilitatem, vel feritatem hominum: neque Hiſpanorum vita et actiones quicquam

Hispania. λίαν τὴν καθ' ἡμᾶς) ὑπαγορεύουσι τοιοῦτον οὐδέν· ἄγριοι γὰρ οἱ κατὰ κώμας οἰκοῦντες. τοιοῦτοι δ' οἱ πολλοὶ τῶν Ἰβήρων· αἱ δὲ πόλεις ἡμεροῦσιν· οὐδ' αὗται ῥαδίως, ὅταν πλεονάζῃ c τὸ τὰς ὕλας ἐπὶ κακῷ τῶν πλησίον οἰκούντων. Μετὰ δὲ τοὺς Κελτίβηρας πρὸς νότον εἰσὶν οἱ τὸ ὄρος οἰκοῦντες, τὴν Ὀροσπέδαν, καὶ τὴν περὶ τὸν Σούκρωνα χώραν Σιδητανοὶ μέχρι Καρχηδόνος, καὶ Βαστητανοὶ, καὶ Ὠρητανοὶ, σχεδὸν δέ τι καὶ μέχρι Μαλάκας.

Πελτασταὶ δ' ἅπαντες, ὡς εἰπεῖν, ὑπῆρξαν οἱ Ἴβηρες, καὶ κοῦφοι κατὰ τὸν ὁπλισμὸν διὰ τὰς λῃστείας, οἵους ἔφαμεν τοὺς Λυσιτανοὺς· ἀκοντίῳ καὶ σφενδόνῃ καὶ μαχαίρᾳ χρώμενοι· ταῖς δὲ πεζαῖς δυνάμεσι, παρεμέμικτο καὶ ἱππεία, δεδιδαγμένων ἵππων ὀρειβατεῖν, καὶ κατοκλάζεσθαι ῥαδίως ἀπὸ προστάγματος, ὅτε τούτου δέοι. Φέρει δὲ ἡ Ἰβηρία δορκάδας πολλὰς, καὶ ἵππους ἀγρίους. Ἔστι δ' ὅπου καὶ αἱ λίμναι πληθύουσιν, ὄρνεις δὲ, κύκνοι καὶ τὰ παραπλή-

c) τὸ τὰς ὕλας] Caf. coni. τὸ γένος τῶν τὰς ὕλας.

tale declarant, si oram versus nostrum mare demas: nam qui vicos habitant, quod faciunt plerique Hispanorum, agrestes sunt: ac ne ipsae quidem urbes facile mansuetos reddunt, ubi abundant qui vicinos infestandi causa sylvas incolunt. Secundum Celtiberos versus meridiem sunt, qui montem Orospedam et loca circa Sucronem amnem incolunt Sidetani usque ad Carthaginem, et Bastetani, et Oretani, prope usque ad Malacam.

Caeterum Hispani fere omnes peltis usi sunt in bello, levique armatura, latrociniorum causa, quales Lusitanos diximus, iaculo, funda, et gladio usi. Peditatui etiam equitatus admiscebatur, equis montes scandere, et in genua promte subsidere, ubi usu ferente iuberentur, doctis. Multas alit Hispania capreas et equos feros. Quibusdam locis lacus frequentes sunt: aves habent, olores et id genus

πλήσια· πολλαὶ δὲ καὶ ὠτίδες· κάστορας φέρουσι μὲν Hispania. οἱ ποταμοί· τὸ δὲ καστόριον οὐκ ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τῷ Ποντικῷ· ἴδιον γὰρ τῷ Ποντικῷ πάρεστι τὸ φαρμακῶδες, καθάπερ ἄλλοις πολλοῖς. ἐπεὶ φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, καὶ ὁ Κύπριος χαλκὸς μόνος φέρει τὴν καδμείαν λίθον, καὶ τὸ χαλκανθὲς, καὶ τὸ σπόδιον. Ἴδιον δ' εἴρηκεν ἐν Ἰβηρίᾳ ὁ Ποσειδώνιος, καὶ τὸ τὰς κορώνας [d] μὴ μελαίνας εἶναι· καὶ τὸ τοὺς ἵππους τοὺς τῶν Κελτιβήρων ὑποψάρους ὄντας, ἐπειδὰν εἰς τὴν ἔξω [e] μεταχθῶσιν Ἰβηρίαν μεταβάλλειν τὴν χρόαν. ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς· καὶ γὰρ ταχεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων.

Καὶ τῶν ῥιζῶν τῶν εἰς τὴν βαφὴν χρησίμων πλῆθος. Ἐλαίας δὲ πέρι, καὶ ἀμπέλου καὶ συκῆς, καὶ τῶν παραπλησίων φυτῶν, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰβηρικὴ παραλία πάντων εὐπορεῖ· [f] συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτός. pag. 164.

 Ἡ

d) μὴ μελαίνας] Sic optime Casaub. ex Cod. Dalecampii. vulgo part. neg. deest. e) μεταχθῶσιν] ita omnes Cod. et Epit. vulgo μετατιθῶσιν. f) συχνὴ δὲ καὶ τῶν ἐκτός] Cas. σ. δὲ καὶ ἡ ἐκτός.

nus, multas etiam otides. Fibros, seu castores producunt fluvii: sed Hispanicum castorium non easdem habet cum Pontico vires: huic enim vis medica peculiaris est, quemadmodum in aliis quoque rebus id videre est. Nam et Posidonius refert, solum Cyprium aes ferre Cadmiam lapidem, et vitriolum, et spodium. Idemque hoc Hispaniae tradit peculiare esse, quod cornices non nigrae sunt: et quod Celtiberorum equi, cum sint subvariegati et versicolores, ubi in exteriorem Hispaniam pervenerunt, colorem mutant: esse autem eos Parthicorum similes, celeritate et cursus dexteritate aliis praestantiores.

Copiam etiam profert radicum ad tincturam utilium. Quod ad oleas, ficus, vites, aliasque id genus plantas attinet, omnibus his ora Hispaniae nostrum mare tangens abundat: multum etiam nascitur in regionibus extra columnas. Ora autem ad ocea-

Hispania. Ἡ μὲν παρωκεανῖτις ἡ πρόσβορος ἀμοιρεῖ διὰ τὰ ψύχη· ἡ δ᾽ ἄλλη τὸ πλέον διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ μὴ πρὸς διαγωγὴν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀνάγκην καὶ ὁρμὴν θηριώδη μετὰ ἔθους φαύλου ζῆν· εἰ μή τις οἴεται πρὸς διαγωγὴν ζῆν, τοὺς οὔρῳ λουομένους ἐν δεξαμεναῖς παλαιουμένῳ, καὶ τοὺς ὀδόντας σμηχομένους, καὶ αὐτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καθάπερ τοὺς Καντάβρους φασὶ, καὶ τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς. Καὶ τοῦτο δὲ, καὶ τὸ χαμευνεῖν, κοινόν ἐστι τοῖς Ἴβηρσι πρὸς τοὺς Κελτούς. Ἔνιοι δὲ τοὺς Καλλαϊκοὺς ἀθέους φασί· τοὺς δὲ Κελτίβηρας καὶ τοὺς προσβόρρους τῶν ὁμόρων αὐτοῖς ἀνωνύμῳ τινὶ θεῷ, ταῖς πανσελήνοις νύκτωρ πρὸ τῶν πυλῶν οὐ πανοικί τε g) χορεύειν καὶ παννυχίζειν. Τοὺς δὲ Οὐέττωνας, ὅτε πρῶτον εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων παρῆλθον στρατόπεδον, ἰδόντας τῶν ταξιαρχῶν τινας, ἀνακάμπτοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς περιπάτου χάριν, μανίαν ὑπολαβόντες, ἡγεῖσθαι τὴν ὁδὸν αὐτοῖς ἐπὶ

g) πανοικί τε] Mss. Cas. Reg. Vat. A. B. Venet. πανοικίως τε.

oceanum septentrioni obiecta iis caret ob frigus: reliqua itidem, magis tamen ob incuriam hominum, qui non ad iucunditatem aliquam, sed necessitatem et belluinos appetitus vitam male moratam instituunt: quippe qui urina in cisternis inveterata lavantur, eaque cum ipsi, tum eorum uxores dentes tergant, quod Cantabros facere et eorum confines aiunt. Hoc, et humi decumbere, commune est Gallis cum Hispanis. Quidam Callaicos perhibent nihil de diis sentire. Celtiberos autem et qui ad septentrionem eorum sunt vicini, innominatum quendam Deum noctu in plenilunio ante portas cum totis familiis choreas ducendo totamque noctem festam agendo venerari. Et Vettones, quo tempore primum in Romanorum venerunt castra, cum quosdam centuriones viderent deambulandi causa viam hac illac flectere, opinatos insanire homines, duces se eis ad tabernacula

ἐπὶ τὰς σκηνάς· ὡς δέον ἢ μένειν καθ' ἡσυχίαν ἱδρυθέντας, ἢ μάχεσθαι. Hiſpania.

Τῆς δὲ βαρβαρικῆς ἰδέας καὶ τὸν τῶν γυναικῶν ἐνίων κόσμον θείη τις ἂν, ὃν εἴρηκεν Ἀρτεμίδωρος· ὅπȣ μὲν γὰρ περιτραχήλια σίδηρα φορεῖν αὐτάς φησιν, ἔχοντα κόρακας καμπτομένȣς ὑπὲρ κορυφῆς, καὶ προσπίπτοντας πρὸ τȣ̃ μετώπȣ πολὺ, κατὰ τȣ́των δὲ τῶν κοράκων ὅτε βȣ́λονται, κατασπᾶν τὸ κάλυμμα, ὥστε ἐμπετασθὲν, σκιάδιον τῷ προσώπῳ παρέχειν, καὶ νομίζειν κόσμον. ὅπȣ δὲ τυμπάνιον περιχεῖσθαι, πρὸς μὲν τῷ ἰνίῳ περιφερὲς, καὶ σφίγγον τὴν κεφαλὴν μέχρι τῶν παρωτίδων, εἰς ὕψος δὲ καὶ πλάτος ἐξυπτιασμένον κατ' ὀλίγον· ἄλλας δὲ τὰ προκόμια ψιλȣ̃ν ἐπὶ τοσȣ̃τον, ὥστ' ἀποςίλβειν τȣ̃ μετώπȣ μᾶλλον· τὰς δ' ὅσον ποδιαῖον τὸ ὕψος ἐπιθεμένας ςυλίσκον, περιπλέκειν αὐτῷ τὴν χαίτην, εἶτα καλύπτρᾳ μελαίνῃ περιςέλλειν. Πρὸς δὲ τῇ [h] ἀληθείᾳ τῇ

h) ἀληθείᾳ — ἱωρᾶται] Caſ. pro ἀληθείᾳ legendum cenſet ἀηθείᾳ, et Breguign. ἱστορεῖται ſcribere vult pro ἱωρᾶται. Nil mutandum puto.

nacula praebuiſſe : putabant enim aut in tabernaculo quiete ſedendum, aut pugnandum eſſe.

Barbaricae formae eſt etiam ornatus mulierum quarundam, quem Artemidorus retulit. Alicubi enim collo appenſa geſtare monilia ferrea, quae corvos habeant ſupra verticem procul reflexos, et prominentes longe ante frontem, ſuper quibus corvis quoties lubet velum demittant, quod panſum faciem obumbret, atque hoc illas ornatus loco uſurpare : alicubi tympanulum eas geſtare quod ad occiput ſit rotundum, caputque usque ad auriculas conſtringat, indeque deorſum paulatim in altitudinem et latitudinem producatur: alias frontis partes quae ad comam pertinent, ita deglabrare, ut magis ipſa fronte niteant : alias columellam pedis longitudine capiti adhibere, eique crines circumplectere, tum nigro velo circumdare. Praeter ea quae vere traduntur, multa

Hispania. τῇ τοιαύτῃ πολλὰ καὶ ἑώραται καὶ μεμύθευται περὶ πάντων κοινῇ τῶν Ἰβηρικῶν ἐθνῶν, διαφερόντως δὲ τῶν προσβόῤῥων.

Οὐ μόνον δὲ τὰ πρὸς ἀνδρίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ὠμότητα καὶ ἀπόνοιαν θηριώδη. Καὶ γὰρ τέκνα μητέρες ἔκτειναν πρὶν ἁλῶναι κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἐν Καντάβροις· καὶ παιδίον δὲ, τῶν δεδεμένων αἰχμαλώτων γονέων καὶ ἀδελφῶν ἔκτεινε πάντας, κελεύσαντος τοῦ πατρὸς, σιδήρου κυριεῦσαν· γυνὴ δὲ τοὺς συναλόντας. Κληθεὶς δέ τις εἰς [i] μεθυσκομένους, pag. 165. ἔβαλεν αὐτὸν εἰς πυράν. Κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὰ Κελτικὰ ἔθνη, καὶ τὰ Θρᾴκια καὶ Σκυθικά· κοινὰ δὲ [k] καὶ πρὸς ἀνδρείαν, τήν τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν τῶν γυναικῶν. γεωργοῦσι γὰρ αὗται, τεκοῦσαί τε διακονοῦσι τοῖς ἀνδράσιν, ἐκείνους ἀνθ' ἑαυτῶν κατακλίνασαι· ἔν τε τοῖς ἔργοις πολλάκις αὗται καὶ λούουσι καὶ σπαργανοῦσιν, ἀποκλίνασαι πρός τι ῥεῖθρον. Ἐν

i) μεθυσκομένους] Haec vox valde mihi est suspecta. k) καὶ πρὸς ἀνδρείαν] Cas. coni. καὶ τὰ πρ. ἀνδ.

ta quoque fabulosa narrantur, cum de omnibus in universum Hispaniois populis, tum praecipue de septentrionalibus.

Neque fortitudine tantum, sed crudelitate etiam et furore feras imitantur. Bello Cantabrico matres liberos suos necarunt, ne in hostium manus pervenirent. Et puer parentes fratresque captos omnes interfecit, ferrum nactus, mandante patre: itemque mulier quaedam una secum captos: quidam ad ebrios vocatus, seipsum in rogum iniecit. Haec illis communia sunt cum Celtis, Thracibus, et Scythis: sicut et fortitudo non virorum modo, sed etiam mulierum. Mulieres enim agros colunt, et cum pepererunt, suo loco viros decumbere iubent, iisque ministrant: interque operandum ipsae saepenumero infantes lavant et involvunt ad alveum alicuius amnis acclinan-

Ἐν δὲ τῇ Λιγυστικῇ φησιν ὁ Ποσειδώνιος διηγήσασθαι Hispania.
τὸν ξένον ἑαυτῷ Χαρμόλεων, Μασσαλιώτην ἄνδρα,
ὅτι μισθώσαιτο ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας ἐπὶ σκαφητόν· ὠδίνασα δὲ μία τῶν γυναικῶν ἀπέλθοι ἀπὸ τοῦ ἔργου πλησίον· τεκοῦσα δ' ἐπανέλθοι ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτίκα, ὅπως μὴ ἀπολέσειε τὸν μισθόν. κ' αὐτὸς ἐπιπόνως ἰδὼν ἐργαζομένην, οὐκ εἰδὼς τὴν αἰτίαν πρότερον, ὀψὲ μάθοι, καὶ ἀφίησι, δοὺς τὸν μισθόν· ἡ δ' ἐκκομίσασα τὸν νήπιον πρός τι κρήνιον, λούσασα καὶ σπαργανώσασα οἷς εἶχε διασώσειεν οἴκαδε.

Οὐκ ἴδιον δὲ τῶν Ἰβήρων οὐδὲ τοῦτο, σὺν δύο ἐφ' ἵππων κομίζεσθαι, κατὰ δὲ τὰς μάχας τὸν ἕτερον πεζὸν ἀγωνίζεσθαι. Οὐδὲ τὸ τῶν μυῶν πλῆθος ἴδιον, ἀφ' οὗ καὶ λοιμικαὶ νόσοι πολλάκις ἠκολούθησαν· συνέβη δ' ἐν τῇ Κανταβρίᾳ τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις· ὥστε καὶ μισθοὺς ἄρνυσθαι· καὶ μυοθηροῦντες πρὸς μέτρον ἀποδειχθὲν διεσώζοντο μόλις· προσελάμβανε δὲ καὶ [1] ἄλλων σπάνις καὶ σίτου. ἐπεσιτίζοντο δὲ ἐκ τῆς

Ee 5 Ἀκυι-

1) ἄλλων] Omnes Codd. ita: edit. ἀλῶν.

clinantes. Posidonius scriptum reliquit, sibi in Liguria hospitem suum Charmolaum narrasse Massiliensem: fuisse a se ad fossionem quandam conductos viros et mulieres: inter has quandam doloribus partus correptam non longe ab opere digressam, edito fetu ad opus rediisse, ne mercedem amitteret: quam ipse cum videret aegre opus facere, primoque causam ignoraret, tandem re cognita mercede data dimiserit: mulierem ad fonticulum quendam extulisse infantem, lotumque et quibus habebat pannis involutum, incolumem domum pertulisse.

Hispani porro, non tamen ii soli, bini equo vehi solent, quorum alter pugnam pedes obeat. Neque illis peculiaris est murum multitudo, quam saepe pestifera lues subsecuta est: id quod Romani in Cantabria experti sunt, ita ut mercede conduxerint, qui mures certo numero venarentur, aegreque ita evasisse malum: accedebat enim aliarum rerum et frumenti inopia, cum ob locorum difficulta-

Hispania. [m] Ἀκυϊτανίας χαλεπῶς διὰ τὰς δυσχωρίας. Τῆς δ' ἀπονοίας καὶ τοῦτο λέγεται τῆς Καντάβρων, ὅτι ἁλόντες τινὲς, ἀναπεπηγότες ἐπὶ τῶν σταυρῶν, ἐπαιώνιζον. Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἠθῶν, ἀγριότητός τινος παραδείγματ' ἂν εἴη. Τὰ δὲ τοιαῦτα, ἧττον μὲν ἴσως πολιτικὰ, οὐ θηριώδη δέ· οἷον τὸ παρὰ τοῖς Καντάβροις, τοὺς ἄνδρας διδόναι ταῖς γυναιξὶ προῖκα· τὸ, τὰς θυγατέρας κληρονόμους [n] ἀποδείκνυσθαι· τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τούτων ἐκδίδοσθαι γυναιξίν· ἔχει γάρ τινα γυναικοκρασίαν· τοῦτο δ' οὐ πάνυ πολιτικόν. Ἰβηρικὸν δὲ καὶ τὸ ἐν ἔθει παρατίθεσθαι τοξικὸν, ὃ συντιθέασιν ἐκ βοτάνης σελίνῳ προσομοίας, ἄπονον· ὥστ' ἔχειν ἐν ἑτοίμῳ πρὸς τὰ ἀβούλητα· καὶ τὸ κατασπένδειν αὑτοὺς, οἷς ἐὰν προσθῶνται· ὥστε ἀποθνήσκειν αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Τινὲς μὲν οὖν [o] εἰς μέρη διῃρεῖσθαι φασὶ τὴν χώραν ταύτην, καθάπερ εἴπομεν· ἄλλοι δὲ πενταμερῆ

m) Ἀκυϊτανίας] ita Mss. edit. Ἀκυϊτανίας. n) ἀποδείκνυσθαι] Mss. Casaub. Reg. Venet. ἀπολείπεσθαι. o) εἰς μέρη] ita Casaub. Strabonem scripsisse recte putat. vulgo εἰς δύο μέρη.

cultatem ex Aquitania aegre commeatum afferrent. Cantabricae dementiae id quoque fertur exemplum: quosdam eorum captos et in crucem suffixos paeanem cecinisse. Huiusmodi quidem mores feritatem quandam indicant. Alia sunt, minus fortassis civilia, non tamen belluina: ut quod apud Cantabros vir mulieri dotem affert, quod filiae haeredes instituuntur, et ab his fratres in matrimonium elocantur. Obtinet ergo quoddam mulierum imperium quod bene constitutae reipublicae legibus repugnat. Hispanici quoque moris est toxicum proponere, quod illi absque dolore necans conficiunt ex herba quadam apio simili: ut in promtu sit, si quis casus acerbior urgeat, et quod se pro iis, quorum amicitiam amplectuntur, devovent, mortemque adeo pro iis oppetunt.

Regionem illam quidam, ut dixi, in quatuor, alii in quinque portiones dividunt: cer-

μερῆ λέγουσιν. οὐκ ἔστι δὲ τἀκριβὲς ἐν τούτοις ἀποδιδόναι, διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ τὴν ἀδοξίαν τῶν τόπων. Ἐν γὰρ τοῖς γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις, αἵ τε μεταναστάσεις γνώριμοι, καὶ οἱ μερισμοὶ τῆς χώρας, καὶ [p] αἱ μεταβολαὶ τῶν ὀνομάτων, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλήσιον· θρυλλεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν, καὶ μάλιστα τῶν Ἑλλήνων, οἳ λαλίστατοι πάντων γεγόνασι. Ὅσα δὲ καὶ βάρβαρα, καὶ ἐκτετοπισμένα, καὶ μικρόχωρα καὶ διεσπασμένα, τούτων ὑπομνήματα, οὔτ' ἀσφαλῆ ἐστιν, οὔτε πολλά· ὅσα δὲ δὴ πόῤῥω τῶν Ἑλλήνων, ἐπιτείνει τὴν ἄγνοιαν. Οἱ δὲ τῶν Ῥωμαίων συγγραφεῖς μιμοῦνται μὲν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐκ ἐπιπολύ· καὶ γὰρ ἃ λέγουσι, παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταφέρουσιν· ἐξ ἑαυτῶν δ' οὐ πολὺ μὲν προσφέρονται [q] τὸ φιλείδημον· ὥσθ' ὁπόταν ἔλλειψις γένηται παρ' ἐκείνων, οὐκ ἔστι πολὺ τὸ ἀναπληρούμενον ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Ἄλλως τε καὶ τῶν ὀνομάτων ὅσα ἐνδοξότατα τῶν πλείστων ὄντων Ἑλληνικῶν. Hispania. pag. 166.

Ἐπεὶ

p) αἱ μεταβολαὶ] αἱ ἄλλαι μετ. Venet. q) φιλείδημον] ita optime Bemb. Ms. Stroz. Vat. A. B. φιλέκδημον. vulgo φιλόδημον.

certum aliquid pronunciari non poteſt, ob mutationes et obſcuritatem locorum. Nam in notis et nobilibus regionibus cum mutationes quae fiunt, facile innoteſcunt, tum terrarum diſtributiones, et nominum mutationes, et quae horum ſunt affinia: celebrantur enim haec a multis, et maxime Graecis, qui omnium ſunt loquaciſſimi. At barbarae regiones, eaeque longinquae, exiguisque diviſae ac divulſae portionibus, neque certam, neque multam de ſe commentandi materiam praebent: ignoratioque augetur, ſi longius a Graecis abſunt. Iam Romani ſcriptores imitantur quidem ii Graecos, ſed intra modum: transferunt enim a Graecis dicta, ipſi autem de ſuo non multum adferunt ſtudii: itaque ubi Graeci deficiunt, non multum eſt quod aliunde ad explendum poſſit addi, praeſertim cum et nominum celeberrima quaeque Graeca fere ſint.

Sane

Hispania. Ἐπεὶ καὶ Ἰβηρίαν ὑπὸ μὲν τῶν προτέρων καλεῖσθαι πᾶσαν τὴν ἔξω τοῦ Ῥοδανοῦ, καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Γαλατικῶν κόλπων σφιγγομένου· οἱ δὲ νῦν ὅριον αὐτῆς τίθενται τὴν Πυρήνην, συνωνύμως τε τὴν αὐτὴν Ἰβηρίαν λέγουσι, [r] καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλουν, τὴν ἐντὸς τοῦ Ἴβηρος· οἱ δ' ἔτι πρότερον, αὐτοὺς, τούτους [s] Ἰγλῆτας, οὐ πολλὴν χώραν νεμομένους, ὥς φησιν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν σύμπασαν καλέσαντες ὁμωνύμως Ἰβηρίαν τε καὶ Ἱσπανίαν· τὸ μὲν αὐτῆς μέρος εἶπον τὴν ἐκτὸς, τὸ δὲ ἕτερον τὴν ἐντὸς· ἄλλοτε δ' ἄλλως διαιροῦσι, πρὸς τοὺς καιροὺς πολιτευόμενοι. Νυνὶ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν μὲν ἀποδειχθεισῶν τῷ δήμῳ τε καὶ τῇ συγκλήτῳ, τῶν δὲ τῷ ἡγεμόνι τῶν Ῥωμαίων, ἡ μὲν Βαιτικὴ πρόσκειται τῷ δήμῳ, καὶ πέμπεται στρατηγὸς ἐπ' αὐτὴν, ἔχων ταμίαν τε καὶ πρεσβευτήν· ὅριον δ' αὐτῆς τεθείκασι πρὸς ἠῶ πλησίον [t] Καστάωνος. Ἡ

δὲ

r) Καὶ Ἱσπανίαν μόνην ἐκάλουν] Hic aliquid deest, ut iam Casaub. vidit, qui καὶ Ἱσπανίαν· οἱ δ' Ἰβηρίαν μόνην ἐκάλουν legendum censet. s) Ἰγλῆτας] Casaub. coni. Γλῆτας. t) Καστάωνος] Casaub. coni. Καστάλωνος.

Sane cum antiquitus Iberiae nomine intellectum fuerit quidquid est extra Rhodanum et isthmum qui a Gallicis coarctatur sinubus: nunc eam Pyrena terminant, vocantque peculiari nominis ratione Iberiam: Hispaniae nomine eam tantum accipientes, quae est intra Iberum. Priores autem eos Igletas vocabant, regionis cultores non amplae, ut ait Asclepiades Myrleanus. Romani totam regionem promiscue Iberiam et Hispaniam nominantes in interiorem seu citeriorem, et exteriorem seu ulteriorem dividunt: sed tamen accommodata temporum rationibus administratione, alias aliter distingunt. Nostra quidem tempestate provinciis aliis S. P. Q. Romano adsignatis, aliis Principi: Baetica populo attributa est, mittiturque in eam praetor cum quaestore et legato: finis ei versus orientem constitutus est proxime Castaonem.

δὲ λοιπὴ Καίσαρός ἐστι· πέμπονται δ' ἀπ' αὐτοῦ δύο πρεσβευταὶ, στρατηγικός τε καὶ ὑπατικὸς· ὁ μὲν στρατηγικὸς, ἔχων σὺν αὐτῷ πρεσβευτὴν, [u] δικαιοδοτήσων, Λυσιτανοῖς τοῖς παρακειμένοις τῇ Βαιτικῇ, καὶ διατείνουσι μέχρι τοῦ Δουρίου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ. καλοῦσι γὰρ τὴν χώραν ταύτην ἰδίως [x] οὕτως ἐν τῷ παρόντι. Ἐνταῦθα δέ ἐστι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Ἠμερίτα. Hispania.

Ἡ λοιπὴ, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πλείστη τῆς Ἰβηρίας, ὑπὸ τῷ ὑπατικῷ ἡγεμόνι, στρατιάν τε ἔχοντι ἀξιόλογον τριῶν που ταγμάτων, καὶ πρεσβευτὰς τρεῖς· ὧν ὁ μὲν, δύο ἔχων τάγματα παραφρουρεῖ τὴν πέραν τοῦ Δουρίου πᾶσαν ἐπὶ τὰς ἄρκτους, ἣν οἱ μὲν πρότερον Λυσιτανοὺς ἔλεγον, οἱ δὲ νῦν Καλλαϊκοὺς καλοῦσι· pag. 167. συνάπτει δὲ τούτοις τὰ πρόσαρκτια [y] ὄρη μετὰ τῶν Ἀστύρων καὶ τῶν Καντάβρων. [z] Ῥεῖ δὲ διὰ τῶν Ἀστύρων Μέλσος ποταμὸς· καὶ μικρὸν ἀποτέρω πόλις Νοίγα·

u) δικαιοδοτήσων] ita eleganter Vat. A. B. Stroz. B. vulgo δικαιοδότης ὤν. x) οὕτως] deest in Bemb. Venet. Stroz. A. y) ὄρη] Mss. Casaub. Stroz. A. Venet. μέρη. z) Ῥεῖ δὲ — Καντάβρων] Desunt in Bemb. Stroz. B. Vat. B.

nem. Reliqua est Caesaris, et in eam mittuntur duo legati, praetorius et consularis: quorum ille cum legato ius dicit Lusitaniae, quae attingit Baeticam, et porrigitur usque ad Durium amnem et eius ostia: sic enim nunc proprie illam regionem nominant, ibique est Augusta Emerita.

Reliqua, et quidem maior pars Hispaniae subest consulari legato qui exercitum habet non contemnendum, trium circiter legionum ac tres legatos. Horum prior cum duabus cohortibus custodit totum trans Durium versus septentrionem tractum, qui olim Lusitania, nunc Callaica dicitur: hunc attingunt septentrionales montes cum Asturibus et Cantabris. Per Astures fluit Melsus fluvius, paulumque ab eo distat Noëga

Hispania. Νοῦγα· καὶ πλησίον ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀνάχυσις, ὁρίζουσα τοὺς Ἄστυρας, ἀπὸ τῶν Καντάβρων. Τῆς δ' ἑξῆς παρορείας μέχρι Πυρήνης, ὁ δεύτερος τῶν πρεσβευτῶν μετὰ τοῦ ἑτέρου τάγματος. Ἐπισκοπεῖ δὲ ὁ τρίτος τὴν μεσόγαιαν· συνέχει δὲ τὰ τῶν ἤδη λεγομένων ὡς ἂν εἰρηνικῶν, καὶ εἰς τὸν ἥμερον καὶ τὸν Ἰταλικὸν τύπον μετακειμένων ἐν τῇ τηβεννικῇ ἐσθῆτι. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ Κελτίβηρες, καὶ οἱ πλησίον τοῦ Ἴβηρος ἑκατέρωθεν οἰκοῦντες, μέχρι τῶν πρὸς θαλάττῃ μερῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διαχειμάζει μὲν ἐν τοῖς ἐπιθαλαττίοις μέρεσι, καὶ μάλιστα τῇ Καρχηδόνι καὶ τῇ Ταρακῶνι, δικαιοδοτῶν· θέρους δὲ περίεισιν, ἐφορῶν ἀεί τινα τῶν δεομένων ἐπανορθώσεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπίτροποι τοῦ Καίσαρος, ἱππικοὶ ἄνδρες, οἱ διανέμοντες τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ βίου.

ΚΕΦ.

ga urbs, et in propinquo est oceani aestuarium, quod Astures a Cantabris dividit. Proxima ad Pyrenen usque montana gubernat alter legatorum cum una legione. Tertius mediterranea regit, atque continet pacatos iam populos, et mansuetis moribus et cum toga formam indutos Italicam: ii sunt Celtiberi, et qui in propinquo utrinque ad Iberum accolunt, usque ad maritima. Ipse praefectus in maritimis hyemare solet ius dicendo, maxime Carthagine aut Tarracone: per aestatem obit provinciam, inspiciens quae quovis tempore correctionem desiderant. Sunt et procuratores ibi Caesaris, equestris ordinis, qui militibus pecuniam ad vitae necessitates suppeditant.

CAP.

Hispania.

ΚΕΦ. Ε.

Τῶν δὲ προκειμένων νήσων τῆς Ἰβηρίας, τὰς μὲν Πιτυούσας δύο, καὶ τὰς Γυμνησίας δύο, [a] καλοῦσι δὲ Βαλεαρίδας, ἃς προκεῖσθαι συμβαίνει τῆς μεταξὺ Ταρακῶνος καὶ Σούκρωνος παραλίας· ἐφ' ἧς ἵδρυται τὸ Σάγουντον· εἰσὶ δὲ καὶ πελαγίαι μᾶλλον αἱ Πιτυοῦσαι, καὶ πρὸς ἑσπέραν κεκλιμέναι τῶν Γυμνησίων. Καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν Ἔβουσος, πόλιν ἔχουσα ὁμώνυμον· κύκλος δὲ τῆς νήσου τετρακόσιοι στάδιοι, παρώμαλος τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος· ἡ δὲ Ὀφιοῦσα, ἔρημος, καὶ πολὺ ἐλάττων, ταύτης πλησίον κειμένη. Τῶν δὲ Γυμνησίων ἡ μὲν μείζων ἔχει δύο πόλεις, [b] Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν, τὴν μὲν πρὸς ἕω κειμένην, τὴν Πολλεντίαν, τὴν δ' ἑτέραν πρὸς δύσιν. μῆκος δὲ τῆς νήσου μικρὸν ἀπολεῖπον τῶν ἑξακοσίων σταδίων, πλάτος δὲ διακοσίων. Ἀρτεμίδωρος δὲ διπλάσιον εἴρηκε καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ μῆκος. Ἡ δ' ἐλάσσων ὡς

a) καλοῦσι Βαλερίδας] Vat. A. B. καλοῦσι καὶ B. b) Πάλμαν καὶ Πολλεντίαν] Vat. A. Πάλαμαν καὶ Ποτουνίαν, qui et p. infra Ποτενίας loco Πολλαντίας.

CAP. V.

Insularum porro quae ante Hispaniam sunt sitae, Pityusas duas, et totidem Gymnasias, Balearidas appellant: sitas ante oram maritimam inter Sucronem et Tarraconem, supra quam oram situm est Saguntum; magis in alto iacent Pityusae, et ad occasum a Gymnesiis. Harum altera Ebusus dicitur urbem habens cagnominem: insulae ambitus est cccc stadiorum, aequali fere longitudine et latitudine. Altera dicitur Ophiusa, vicina huic, sed multo minor, et deserta. Gymnesiarum maior duas habet urbes, Palmam et Pollentiam, hanc versus ortum, illam ad occasum: longitudo insulae non multum abest a ıↄc stadiis, latitudo cc. Artemidorus utrumque duplicat. Minor ad LXX stadia a Pollen-

Hispania. ὡς ἑβδομήκοντα διέχει σαδίους τῆς Πολλεντίας· κατὰ μέγεθος μὲν οὖν πολὺ τῆς μείζονος ἀπολείπεται· κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν οὐδὲν αὐτῆς χείρων ἐστίν· ἄμφω γὰρ εὐδαίμονες καὶ εὐλίμενοι· χοιραδώδεις δέ [c] εἰσι κατὰ τὰ σόματα, ὥστε δεῖν προσοχῆς τοῖς εἰσπλέουσι· διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῶν τόπων καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰρηναῖοι, καθάπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἔβουσον. Κακούργων δέ τινων ὀλίγων κοινωνίας συνησαμένων πρὸς τοὺς ἐν τοῖς πελάγεσι λῃστάς, διεβλήθησαν ἅπαντες· καὶ διέβη Μέτελλος ἐπ' αὐτούς, ὁ Βαλεαρικὸς προσαγορευθείς, ὅς τις καὶ τὰς πόλεις ἔκτισε. διὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἐπιβουλευόμενοι, καίπερ εἰρηναῖοι ὄντες ὅμως σφενδονῆται ἄρισοι λέγονται· καὶ τοῦτ' ἤσκησαν, ὥς φασι διαφερόντως, ἐξότου Φοίνικες κατέσχον τὰς
pag. 168. νήσους. Οὗτοι δὲ καὶ ἐνδῦσαι λέγονται πρῶτοι τοὺς ἀνθρώπους χιτῶνας πλατυσήμους· ἄζωστοι δ' ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας ἐξῄεσαν, αἰγίδα περὶ τῇ χειρὶ ἔχοντες ἢ πεπυρακτωμένον ἀκόντιον, σπάνιον δέ, καὶ λελογχωμένον

c) εἰσι] deest in Vat. At B. Stroz. B.

Pollentia abest, non multo minor priore, neque quicquam ei virtute cedens. Utraque enim fortunata est et bonos habet portus, quorum tamen aditus saxis sub aqua latentibus obsiti faciunt ut attente cura adhibenda sit intrantibus. Incolae ob soli praestantiam vivunt in pace, ut et Ebusaei. Cum autem malefici quidam societatem coiissent cum praedonibus maritimis, culpati fuerunt universi: et bellum eis fecit Metellus, cognomento Balearicus, qui et urbes condidit. Ob praestantiam autem illam insidiis petiti, quanquam pacati vivant; funditores tamen sunt optimi; aiuntque eam artem eos magnopere exercuisse, ex quo tempore Phoenices eas insulas occuparunt. Hi primi hominum feruntur gestasse tunicas late praetextas. In pugnam exeunt discincti, scutum manu gestantes, aut iaculum praeustum, raro ferro exiguo prae-

νὸν σιδήρῳ μικρῷ. [d] σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκρανίας, [σχοίνου εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοίνια· καὶ Φιλήτας τε ἐν Ἑρμενείᾳ· Hispania.

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραίας
Ἰξὺς εἰλεῖται, ἅμμα μελαγκραΐνον,

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένου μελαγκρανίς,] ἢ τριχίνας, ἢ νευρίνας· τὴν μὲν μακρόκωλον, πρὸς τὰς μακροβολίας· τὴν δὲ βραχύκωλον, πρὸς τὰς ἐν βραχεῖ βολάς· τὴν δὲ μέσην, πρὸς τὰς μέσας. ἠσκοῦντο δ' ἐκ παίδων οὕτως ταῖς σφενδόναις, ὥστε οὐδ' ἄλλως τοῖς παισὶν ἄρτον ἐδίδοσαν ἄνευ τοῦ [e] τῇ σφενδόνῃ τυχεῖν. Διόπερ ὁ Μέτελλος προσπλέων πρὸς τὰς νήσους, δέρεις

d) σφενδόνας — ἐζωσμένου μελαγκρανίς] Sic restitui locum hunc vexatissimum cum Salmasio ad Solin. et Tyrwhitto. Uncis inclusa pro scholio habenda sunt. — Ἐζωσμένου reposui ex Mss. Medic. Reg. Stroz. B. Vat. B. pro ἐζωσμένῳ vulgat. In editis totus hic locus ita exhibetur: σφενδόνας δὲ περὶ τῇ κεφαλῇ τρεῖς μελαγκραίνας, σχοίνου εἶδος, ἐξ οὗ πλέκεται τὰ σχοίνια· καὶ Φιλήτας ἐν Ἑρμενείᾳ·

Λευγαλέος δὲ χιτὼν πεπινωμένος· ἀμφὶ δ' ἀραιὴ
Ἰξὺς εἰλεῖται κόμμα μελαγκραΐνον.

ὡς σχοίνῳ ἐζωσμένῳ μελαγκραίνας. e) τῇ σφενδόνῃ] Ita exhibui cum Max. Planud. excerpt. pro vulgat. τῆς σφενδόνης.

praefixum. Circa caput fundas tres gerunt e melancraena confectas (iunci id genus est, ex quo funes fiunt: inde Philetas in Hermenia,

Sordibus est illis toga squalida protinus, atque
Involvit coxas cento melancranius,

scilicet quod scirpeis uterentur amiculis) aut ex crinibus aut nervis. Tribus utuntur fundarum generibus, longo (quod macrocolon vocatur) ad ictus longius dirigendos, brevi ad ferienda propinqua, (id est brachycolon) et medioeri ad mediocres missus. A puero autem ita funda exercebantur, ut non alias panis daretur, quam si funda scopum tetigissent. Itaque Metellus ad insulas adnavigans pelles supra tabulata na-

Hispania. [f] δέρεις ἔτεινεν ὑπὲρ τῶν καταστρωμάτων, σκέπην πρὸς τὰς σφενδόνας. εἰσήγαγε δ' ἐποίκους τρισχιλίους τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας Ῥωμαίων.

Πρὸς δὲ τῇ εὐκαρπίᾳ τῆς γῆς, καὶ τὸ μηδὲν τῶν σινομένων θηρίων εὑρίσκεσθαι ῥᾳδίως, ἐνταῦθα πρόσεστιν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λαγιδεῖς ἐπιχωρίους εἶναι φασὶν, ἀλλὰ κομισθέντων ἐκ τῆς περαίας, ὑπό τινος ἄῤῥενος καὶ θηλείας γενέσθαι τὴν ἐπιγονήν· ἣ τοσαύτη κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχεν, ὥστε καὶ οἴκους ἀνατρέπειν ἐκ τῆς ὑπονομῆς καὶ δένδρα· καὶ ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, ὥσπερ εἶπον, ἀναγκασθῆναι καταφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Νῦν μέν τοι τὸ εὐμεταχείριστον τῆς θήρας ἐπικρατεῖν οὐκ ἐᾷ τὴν βλάβην, ἀλλὰ λυσιτελῶς οἱ ἔχοντες καρποῦνται τὴν γῆν. Αὗται μὲν οὖν ἐντὸς στηλῶν τῶν Ἡρακλείων καλουμένων.

Πρὸς αὐταῖς δὲ δύο νησίδια, ὧν θάτερον Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσι· καὶ δή τινες καὶ ταύτας στήλας καλοῦσιν. Ἔξω δὲ στηλῶν τὰ Γάδειρα, περὶ ὧν τοσοῦτον

f) δέρεις] δέῤῥεις Mss. Cas. Med. Reg. Venet.

navium extendit ad excipiendos fundarum ictus: introduxit autem colonos, tria millia Romanorum ex Hispania.

Ad soli ubertatem id quoque accedit commodi, quod iis in insulis non facile noxium aliquod reperitur animal. Nam cuniculos aiunt non esse indigenas, sed ex opposita continente importato masculo et femella: ab hoc principio tantum fuisse procreatum cuniculorum, ut domos etiam arboresque tandem subverterint, et Romanorum opem Baleares implorare (ut docuimus) coacti fuerint. Nunc venandi dexteritas non finit eos ad dandum damnum invalescere, sed cum emolumento agri coluntur. Hae ergo sunt insulae intra columnas Herculis sitae.

Ad ipsas autem columnas duae sunt minutae insulae, quarum alteram Iunonis insulam appellant. A quibusdam hae columnae vocantur. Extra columnas sunt Gades, de qui-

σοῦτον μόνον εἰρήκαμεν, ὅτι τῆς Κάλπης διέχει περὶ Hispania. ἑπτακοσίους καὶ πεντήκοντα σαδίους· τῆς δὲ ἐκβολῆς τοῦ Βαίτιδος πλησίον ἵδρυται· πλείους δ' εἰσὶ λόγοι περὶ αὐτῆς. Οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ ἄνδρες, οἱ τὰ πλεῖςα καὶ μέγιςα ναύκλήρια σέλλοντες, εἴς τε τὴν καθ' ἡμᾶς θάλατταν, καὶ εἰς τὴν ἐκτός· οὔτε μεγάλην οἰκοῦντες νῆσον, οὔτε τῆς περαίας, νεμόμενοι πολλήν· οὔτ' ἄλλων εὐποροῦντες νήσων· ἀλλὰ πλέον οἰκοῦντες τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δ' οἰκουροῦντες, ἢ ἐν Ῥώμῃ δια- pag. 169. τρίβοντες. Ἐπεὶ πλήθει γε οὐδεμιᾶς ἂν ἀπολείπεσθαι δόξειε τῶν ἔξω Ῥώμης πόλεων· ἤκουσα γοῦν ἐν μιᾷ τῶν καθ' ἡμᾶς τιμήσεων, πεντακοσίους ἄνδρας τιμηθέντας ἱππικοὺς Γαδειτανοὺς, ὅσους οὐδένας οὐδὲ τῶν Ἰταλιωτῶν πλὴν τῶν Παταουίνων. Τοσοῦτοι δ' ὄντες, νῆσον ἔχουσιν οὐ πολὺ μείζονα τῶν ἑκατὸν σαδίων τὸ μῆκος, πλάτος δ' ἔσθ' ὅπου, καὶ σαδιαῖον· Πόλιν δὲ καταρχὰς μὲν ᾤκουν παντάπασι μικράν· προσέκτισε δ' αὐτοῖς Βάλβος Γαδειτανὸς ὁ θριαμβεύσας ἄλλην, ἣν νέαν καλοῦσι· τὴν δ' ἐξ ἀμφοῖν Διδύμην,

Ff 2 οὐ

quibus hoc tantum diximus, eas a Calpe distare IↃCCL stadiis: vicina est haec insula ostiis Baetis: multi autem de ea sunt sermones. Etenim Gaditani sunt qui plurimis maximisque navibus in nostrum et exterum mare proficiscuntur, cum neque magnam habitent insulam, neque multum agri in opposita continente possideant, neque aliarum divites insularum sint: sed plerique mare incolant, pauci domi desideant, aut Romae versentur. Urbs enim eorum multitudine civium non videtur ulli extra Romam cedere. Audivi enim nostra aetate censu habito aliquando censos fuisse equites Gaditanos IↃ, quot nullius vel Italicae ~~urbis~~ censi sunt praeter Patavinam. Tanto ergo cum sint numero, insulam habent non multo longiorem C stadiis, latitudine alicubi unius tantum stadii. Urbem ab initio habitarunt omnino exiguam. Condidit eis aliam, quam novam vocant, Balbus Gaditanus, vir triumphalis: ex utrisque facta est Didyma, ambitu non maiore

Hispania. οὐ πλειόνων εἴκοσι σταδίων οὖσαν τὴν περίμετρον, οὐδὲ ταύτην στενοχωρουμένην· ὀλίγοι γὰρ οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ, διὰ τὸ πάντας θαλαττεύειν τὸ πλέον· τοὺς δὲ καὶ τὴν περαίαν οἰκεῖν· καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης νησῖδος διὰ τὴν εὐφυΐαν, ἣν ὥσπερ ἀντίπολιν πεποιήκασι τῇ Διδύμῃ χαίροντες τῷ τόπῳ. Ὀλίγοι δὲ κατὰ σύγκρισιν καὶ ταύτην οἰκοῦσι καὶ τὸ ἐπίνειον, ὃ κατεσκεύασεν αὐτοῖς Βάλβος ἐν τῇ περαίᾳ τῆς ἠπείρου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἑσπερίων τῆς νήσου μερῶν ἡ πόλις· προσεχὲς δ' αὐτῇ τελευταῖον ἐστὶ τὸ Κρόνιον πρὸς τῇ νησῖδι· τὸ δ' Ἡράκλειον ἐπὶ θάτερα τέτραπται τὰ πρὸς ἕω, καθ' ὃ δὴ μάλιστα τῇ ἠπείρῳ συνάπτουσα τυγχάνει ἡ νῆσος ὅσον σταδιαῖον πορθμὸν ἀπολείπουσα. καὶ λέγουσι μὲν διέχειν τῆς πόλεως δώδεκα μίλια τὸ ἱερὸν, ἴσον ποιοῦντες τὸν τῶν ἄθλων καὶ τὸν τῶν μιλίων ἀριθμόν· ἔστι δὲ μεῖζον, καὶ σχεδόν τι τοσοῦτον ὅσον ἐστὶ τὸ τοῦ μήκους τῆς νήσου, g) τὸ ἀπὸ τῆς δύσεως ἐπὶ τὴν ἀνατολήν.

Ἐρυ-

g) τὸ ἀπὸ τῆς] Reg. Stroz. B. Vat. B. μῆκος δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τῆς.

iore xx ſtadiis. Neque illa arcte habitatur, pauci enim domi deſident, cum plerique in mari degant, nonnulli etiam in oppoſita terra, praecipue inſula ante Gades ſita, uberis ſoli, quam loco iſto gaudentes tanquam oppoſitam Didymae urbem fecerunt. Hanc quoque (ſi quis comparationem inſtituat) pauci inhabitant, et navale, quod eis Balbus extruxit in oppoſita continente. Urbs ſita eſt in occiduis inſulae partibus, cui contiguum eſt extrema in parte Saturni templum, e regione parvae inſulae. Herculis fanum in alteram partem verſus ortum poſitum eſt, qua proxime ad continentem inſula accedit, unius ſtadii freto divulſa. Dicunt XII paſſuum millibus ab urbe fanum hoc abeſſe, numerum milliarium numero certaminum Herculis exaequantes: eſt autem maior diſtantia, ac fere tanta, quanta eſt inſulae ab ortu ad occaſum longitudo.

Vide-

Ἐρυθείαν δὲ τὰ Γάδειρα ἔοικε λέγειν ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνην μυθεύουσιν. Ἄλλοι δὲ τὴν παραβεβλημένην ταύτῃ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σαδιαίῳ διειργομένην· τὸ εὔβοτον ὁρῶντες, ὅτι τῶν νεμομένων αὐτόθι προβάτων τὸ γάλα, ὀρὸν ȣ̓ ποιεῖ. τυροποιȣ̃σι τὲ πολλῷ ὕδατι μίξαντες διὰ τὴν πιότητα· h ἐν πεντήκοντά τε ἡμέραις πνίγεται τὸ ζῶον, εἰ μή τις ἀποσχάζει τι τȣ̃ αἵματος. ξηρὰ δέ ἐστιν ἣν νέμονται βοτάνην, ἀλλὰ πιαίνει σφόδρα· τεκμαίρονται δ' ἐκ τȣ̃ πεπλάσθαι τὸν μῦθον τὸν περὶ τὰ βȣκόλια τȣ̃ Γηρυόνȣ· κοινῇ μέντοι συνῴκισται πᾶς ὁ αἰγιαλός. Hispania.

Περὶ δὲ τῆς κτίσεως τῶν Γαδείρων τοιαῦτα i λέγοντες, μέμνηνται Γαδιτανοὶ χρησμȣ̃ τινος, ὃν τινα γενέσθαι φασὶ Τυρίοις κελεύοντα ἐπὶ τὰς Ἡρακλέȣς σήλας k ἀποικίας πέμψαι· τȣ̀ς δὲ πεμφθέντας κατασκοπῆς χάριν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν πορθμὸν ἐγένοντο τὸν κατὰ τὴν Κάλπην, νομίσαντας τέρμονας εἶναι

 τῆς

h) ἐν πεντήκοντα] Mss. Caſ. Vat. A. B. Stroz. Int. pr. ἐν τριάκοντα. i) λέγοντες, μέμνηνται] Sic omnes Codd. vulgo λέγονται. Μέμνηνται. k) ἀποικίας] Mss. Caſ. Vat. A. Venet. ἀποικίαν.

Videtur Gadibus nomen Erytheae tribuiſſe Pherecydes, in qua boves Geryonis fuiſſe fabulantur: alii eo nomine intelligunt inſulam Gadibus adſitam, freto unius ſtadii deiunctam: ratione habita paſcuorum bonitatis, quod ibi paſcentium ovium lac ſero caret, multumque ei ob pinguedinem additur aquae, ut caſeus cogi poſſit: et L dierum ſpatio pecus ſuffocatur, niſi ſanguinis aliquid mittatur. Herba, qua paſcuntur, ſicca eſt, ſed admodum pingues reddit: id coniiciunt ex eo, quod fabula ficta eſt de armentis Geryonis: communiter quidem totum litus frequentatur.

Caeterum Gades ut fuerint conditae, talia feruntur. Memorant Gaditani oraculum, Tyriis datum, quod eos iuberet ad columnas Herculis coloniam deducere, miſſos loci videndi cauſa, cum ad fretum apud Calpen perveniſſent, opinatos finem terrae habi-

Hiſpania. τῆς οἰκουμένης καὶ τῆς Ἡρακλέους στρατιᾶς τὰ ἄκρα ποιοῦντα τὸν πορθμὸν (ταῦτα δ' αὐτὰ καὶ στήλας pag. 170. [l] ὀνομάζειν τὸ λόγιον) κατασχεῖν εἴς τι χωρίον ἐντὸς τῶν στενῶν, ἐν ᾧ νῦν ἐστιν ἡ τῶν [m] Ἐξιτανῶν πόλις· ἐνταῦθα δὲ θύσαντας μὴ γενομένων καλῶν τῶν ἱερείων, ἀνακάμψαι πάλιν. Χρόνῳ δ' ὕστερον τοὺς πεμφθέντας προελθεῖν ἔξω τοῦ πορθμοῦ περὶ χιλίους καὶ πεντακοσίους σταδίους εἰς νῆσον Ἡρακλέους ἱερὰν, κειμένην κατὰ πόλιν Ὀνόβαν τῆς Ἰβηρίας· καὶ νομίσαντας ἐνταῦθα εἶναι τὰς στήλας, θῦσαι τῷ θεῷ· μὴ γενομένων δὲ πάλιν καλῶν τῶν ἱερείων, ἐπανελθεῖν οἴκαδε. τῷ δὲ τρίτῳ στόλῳ τοὺς ἀφικομένους, Γάδειρα κτίσαι καὶ ἱδρύσασθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τοῖς ἑῴοις τῆς νήσου· τὴν δὲ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἑσπερίοις. Διὰ δὲ τοῦτο [n] τοῖς μὲν δοκεῖν τὰ ἄκρα τοῦ πορθμοῦ τὰς στήλας εἶναι, τοῖς δὲ τὰ Γάδειρα· τοῖς δ' ἔτι πορρώτερον τῶν Γαδείρων ἔξω [o] προκεῖσθαι. Ἔνιοι δὲ στήλας ὑπέλαβον

l) ὀνομάζειν] ita omnes Codd. vulgo ὀνομάζει. m) Ἐξιτανῶν], ita recte Caſ. Mss. Stroz. B. Vat B. vulgo Ἀξιτανῶν. n) τοῖς μὲν . . . . τοῖς δὲ] Mss. Caſ. Vat A. B. Venet. τοὺς μὲν . . . . τοὺς δέ. o) προκεῖσθαι] Mss. Caſ. κεῖσθαι.

habitatae et Herculeae expeditionis eſſe ea quibus fretum illud clauditur extrema (quae oraculum columnas vocat) appuliſſe intra anguſtias ad locum, ubi nunc eſt Exitanorum urbs, ibi cum re divina facta non perlitarent, domum rediiſſe. Aliquanto poſt tempore miſſos, extra fretum progreſſos ad ciↄ iↄ ſtadia, ad inſulam veniſſe Herculi ſacram, e regione Onobae Hiſpanicae urbis ſitam: ratosque ibi eſſe columnas, Deo ſacrificaſſe: rurſumque victimis non addicentibus, domum ſe recepiſſe. Eos qui tertio navigaverunt, Gades condidiſſe, templo in ortiva, urbe in occidua inſulae parte poſitis. Hinc quidam putaverunt, extrema freti columnas eſſe, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades ſitum. Nonnulli pro columnis habent

βοῦ τὴν Κάλπην καὶ p τὴν Ἀβύλυκα, τὸ ἀντικείμενον ὄρος τῆς Λιβύης, ὅ φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ Μεταγωνίῳ Νομαδικῷ ἔθνει ἱδρῦσθαι· οἱ δὲ τὰς πλησίον ἑκατέρου νησῖδας, ὧν τὴν ἑτέραν Ἥρας νῆσον ὀνομάζουσιν. Ἀρτεμίδωρος δὲ τὴν μὲν τῆς Ἥρας νῆσον καὶ ἱερὸν λέγει αὐτῆς· ἄλλην δέ φησιν εἶναί τινα, q οὐδ' Ἀβύλυκα ὄρος, οὐδὲ Μεταγώνιον ἔθνος. Καὶ τὰς Πλαγκτὰς καὶ τὰς Συμπληγάδας ἐνθάδε μεταφέρουσί τινες, ταύτας εἶναι νομίζοντες στήλας, ἃς Πίνδαρος καλεῖ πύλας Γαδειρίδας, εἰς ταύτας ὑστάτας ἀφῖχθαι φάσκων τὸν Ἡρακλέα. Καὶ Δικαίαρχος δὲ, καὶ Ἐρατοσθένης, καὶ Πολύβιος, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸν πορθμὸν ἀποφαίνουσι τὰς στήλας. Οἱ δὲ Ἴβηρες καὶ Λίβυες ἐν Γαδείροις εἶναί φασιν· οὐδὲν γὰρ ἐοικέναι στήλαις τὰ περὶ τὸν πορθμόν. Οἱ δὲ τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις χαλκᾶς ὀκταπήχεις, ἐν αἷς ἀναγέγραπται τὸ Hispania.

p) τὴν Ἀβύλυκα] Caſ. Reg. Vat. A. B. libri τὸν Ἀβ.
q) οὐδ' Ἀβύλυκα ὄρος] ita in omnibus Mss. extat. vulgo οὐδ' Ἀβ. καὶ ὄρος.

bent Calpen et Abylycam, qui eſt mons ex adverſo Calpae in Africa, quem Eratoſthenes ait ſitum eſſe in Metagoniis Numidica gente: alii inſulas exiguas utrique monti propinquas, quarum alteram Iunonis inſulam vocant. Artemidorus Iunonis quidem et inſulam et fanum agnoſcit: diverſum tamen ait eſſe ab Abylyca, neque montem eſſe, neque in Metagoniis. Quidam etiam Planctas et Symplegadas petras huc transferunt, exiſtimantque has eſſe columnas, quas Pindarus vocat portas Gadiridas, dicens ultimo ad eas perveniſſe Herculem. Quin et Dicaearchus, et Eratoſthenes, et Polybius, et plurimi Graecorum columnas ad fretum eſſe aſſerunt. At Hiſpani et Afri Gadibus eas vindicant: nihil enim columnarum ſimile habere ea quae ſunt ad fretum. Alii columnas intelligi volunt aereas octo cubitorum columnas quae ſunt Gadibus in Herculis delubro, quibus in-

Hispania. τὸ ἀνάλωμα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἱεροῦ· ταύτας λέγεσθαί φασιν, ἐφ' ἃς ἐρχόμενοι οἱ τελέσαντες τὸν πλοῦν, καὶ θύοντες τῷ Ἡρακλεῖ, διαβοηθῆναι παρεσκεύασαν, ὡς τοῦτ' εἶναι καὶ γῆς καὶ θαλάττης τὸ πέρας· τοῦτον δ' εἶναι πιθανώτατον καὶ Ποσειδώνιος ἡγεῖται τὸν λόγον· τὸν δὲ χρησμὸν, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀποστόλους, ψεῦσμα Φοινικικόν. [r] Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀποστόλων τί ἂν τις διϊσχυρίσαιτο, πρὸς ἔλεγχον ἢ πίστιν, οὐδετέρως [s] παρὰ λόγον. Τὸ δὲ τὰς νησίδας ἢ τὰ ὄρη μὴ φάσκειν ἐοικέναι στήλαις, ἀλλὰ ζητεῖν ἐπὶ τῶν κυρίως λεγομένων στηλῶν τοὺς τῆς οἰκουμένης ὅρους ἢ τῆς στρατείας τῆς Ἡρακλέους, ἔχει μέν τινα νοῦν· ἔθος γὰρ παλαιὸν ὑπῆρξε τὸ τίθεσθαι
pag. 171. τοιούτους ὅρους, καθάπερ οἱ Ῥηγῖνοι τὴν στηλίδα ἔθεσαν τὴν ἐπὶ τῷ πορθμῷ κειμένην πυργίον τι· καὶ ὁ τοῦ Πελώρου λεγόμενος πύργος ἀντίκειται ταύτῃ τῇ στηλίδι· καὶ οἱ Φιλαίνων λεγόμενοι βωμοὶ, κατὰ μέσην που τὴν

r) Περὶ μὲν — τὰς νησίδας] Mss. Stroz. A. Venet. Περὶ τὰς νησίδας, omissis intermediis. s) παρὰ λόγον] Casconi. παρὰ λόγον ὄν;

inscriptus est sumtus in templi factus exaedificationem, hasque aiunt esse, ad quas cum navigatione absoluta pervenissent, sacris Herculi factis, eam famam curaverint divulgari, ibi maris esse terraeque finem: atque hanc maxime omnium opinionum probabilem Posidonius censet: oraculum autem et multos legatos, commentum Punicum. Ac de legatis quidem istis in utramque partem non video quid certi possit affirmari. Id autem ratione non caret, quod dicitur insulas istas aut montes non referre columnarum formam: et quod quaeruntur columnae proprie sic dictae, quae sint finis mundi et expeditionis Herculeae nota. Vetusti enim moris fuit, huiusmodi ponere limites, quemadmodum Rhegini columellam in freto seu turriculam posuerunt, cui opposita est turris Pelori: et Philaenorum arae in medio prope terrae quae est intra Syr-

τὴν μεταξὺ τῶν Σύρτεων γῆν. Καὶ ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ Κορινθιακῷ μνημονεύεται στήλη τὶς ἱδρυμένη πρότερον· ἣν ἔστησαν κοινῇ αἱ τὴν Ἀττικὴν σὺν τῇ Μεγαρίδι κατασχόντες Ἴωνες, ἐξελαθέντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ κατασχόντες τὴν Πελοπόννησον· [t] ἐπέγραψαν ἐπὶ μὲν τοῦ πρὸς τῇ Μεγαρίδι μέρους, Hispania.

Τὰ δ' οὐχὶ Πελοπόννησος, ἀλλ' Ἰωνία,

ἐκ δὲ θατέρου,

Τά δ' ἐστι Πελοπόννησος, οὐκ Ἰωνία.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἰνδικῆς στρατιᾶς ὅρια βωμοὺς ἔθετο ἐν τοῖς τόποις, εἰς οὓς ὑστάτους ἀφίκετο τῶν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς Ἰνδῶν, μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Διόνυσον· ἦν μὲν δὴ τὸ ἔθος τοῦτο.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους εἰκός ἐστι μεταλαμβάνειν τὴν αὐτὴν προσηγορίαν, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ὁ χρόνος διαφθείρῃ τοὺς τεθέντας ὅρους. Οὐ γὰρ νῦν οἱ Φιλαίνων μένουσι βωμοὶ, ἀλλ' ὁ τόπος μετείληφε τὴν προσηγορίαν· οὐδὲ ἐν τῇ Ἰνδικῇ στήλας φασὶν ὁρασθῆναι κειμένας,

t) ἐπέγραψαν] Mss. Caf. Reg. Vat. A. B. ἐπιγράψαντες. Stroz. A. Venet. ἐπέγραψαν τε. Forte ἐπέγραψαν δή.

Syrtes: et in isthmo Corinthiaco memoratur posita columna antiquitus, quam communi opera collocaverunt Iones qui Atticam et Megaridem pulsi e Peloponneso occupaverunt, et qui Peloponnesum obtinuerunt, inscriptumque fuit in parte Megaridi obversa:

Non hîc Peloponnesus, sed est Ionia.

et in altera parte:

Hîc Peloponnesus est, non est Ionia.

Et Alexander in Indica expeditione ad quae ultima loca pervenit apud Indos versus orientem degentes, aras pro termino posuit, Herculem imitatus et Bacchum. Erat sane hoc moris.

Verum probabile est locos nomen, istarum rerum denominationem, excipere: praesertim ubi tempus abolet positos limites. Neque enim hodie extant Philaenorum arae, sed locus id nominis retinet. Et aiunt in India neque Herculis neque Bacchi

Hispania. μένας, ἐθ' Ἡρακλέες ἔτε Διονύσε· καὶ λεγομένων μέν τοι, καὶ δεικνυμένων τῶν τόπων τινῶν, οἱ Μακεδόνες ἐπίςευον τέτες εἶναι ςήλας, ἐν οἷς τι σημεῖον εὕρισκον ἢ τῶν περὶ τὸν Διόνυσον ἱςορεμένων, ἢ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα. Κἀνταῦθα δὴ τὲς μὲν πρώτες ἐκ ἂν ἀπιςήσαι τὶς, ὅροις χρήσασθαι, χειροκμήτοις τισὶ βωμοῖς, ἢ πύργοις, ἢ ςηλίσιν ἐπὶ τῶν τόπων, εἰς ἒς ὑςάτες ἧκον τὲς ἐπιφανεςάτες. ἐπιφανέςατοι δὲ οἱ πορθμοὶ, καὶ τὰ ἐπικείμενα ὄρη, καὶ αἱ νησίδες, πρὸς τὸ ἀποδηλἒν ἐσχατιάς τε καὶ ἀρχὰς τόπων· ἐκλειπόντων δὲ τῶν χειροκμήτων ὑπομνημάτων, μετενεχθῆναι τἔνομα εἰς τὲς τόπες, εἴ τε τὰς νησίδας τὶς βέλεται λέγειν, εἴ τε τὰς ἄκρας τὰς ποιέσας τὸν πορθμόν. Τἔτο γὰρ ἤδη διορίσασθαι χαλεπὸν, ποτέροις χρὴ προσάψαι τὴν ἐπίκλησιν, διὰ τὸ ἀμφοτέροις ἐοικέναι τὰς ςήλας. Λέγω δὲ ἐοικέναι, διότι ἐν τοῖς τοιέτοις ἵδρυνται τόποις, οἵ σαφῶς ὑπαγορεύεσι τὰς ἐσχατιὰς καθ' ὃ καὶ ςόμα εἴρηται ὁ πορθμὸς, καὶ ἔτος, καὶ ἄλλοι

chi columnas visas fuisse: nihilominus Macedones indicata ipsis et demonstrata quaedam loca crediderunt esse eas columnas, ubi vestigium aliquod reperiebant eorum, quae vel de Baccho vel de Hercule erant memoriae prodita. Ergo hic quoque incredibile nequaquam est primos illis in locis, ad quae ultima et maxime illustria venissent, limites extructis manu aris aliquibus aut turribus aut columnis consignasse: (sunt autem freta, iisque incumbentes montes, aut insulae maxime illustria ad designanda locorum extrema vel prima) deinde abolitis monumentis illis manuum opera conditis, nomina eorum locis inhaesisse: sive ea minutas insulas esse dicas, sive fretum conficientia promontoria. Hoc enim iam definitu difficile est, utris appellatio ista sit tribuenda, cum columnae utrisque sint similes: similes dico, quia talibus in locis collocantur, quae evidenter extremitates demonstrant: unde et huic freto et aliis nomen oris apud Grae-

ἄλλοι πλείȣς· τὸ δὲ στόμα πρὸς μὲν εἴσπλȣν ἀρχή Hispania.
ἐστι, πρὸς δὲ ἔκπλȣν ἔσχατον. Τὰ ȣ̓͂ν ἐπὶ τῷ στόματι νησίδια, ἔχοντα τὸ εὐπερίγραφόν τε καὶ σημειῶδες, ȣ̓ φαύλως στήλαις ἀπεικάζοι τὶς ἄν· ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄρη τὰ ἐπικείμενα τῷ πορθμῷ, καὶ ἐξοχήν τινα τοιαύτην u ἐμφαίνοντα οἷαν αἱ στηλίδες, ἢ αἱ στῆλαι. Καὶ ὁ Πίνδαρος ȣ̔́τως ἂν ὀρθῶς λέγοι πύλας Γαδειρίτας, εἰ ἐπὶ τȣ͂ στόματος νοοῖντο αἱ στῆλαι· πύλαις γὰρ Pag. 172.
ἔοικε τὰ στόματα· τὰ δὲ Γάδειρα ȣ̓κ ἐν τοιȣ́τοις ἵδρυται τόποις, ὥστ' ἀποδηλȣ͂ν ἐσχατιάν· ἀλλ' ἐν μέσῃ πως κεῖται μεγάλῃ παραλίᾳ κολπώδει. Τὸ δὲ ἐπ' αὐτὰς ἀναφέρειν τὰς ἐν τῷ Ἡρακλείῳ στήλας x τῷ ἐνθάδε, ἧττον εὔλογον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· ȣ̓ γὰρ ἐμπόρων, ἀλλ' ἡγεμόνων μᾶλλον ἀρξάντων τȣ͂ ὀνόματος τȣ́τȣ, κρατῆσαι πιθανὸν τὴν δόξαν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν Ἰνδικῶν στηλῶν. Ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπιγραφὴ, ἣν

u) ἐμφαίνοντα οἷαν] ita Mss. Caſ. Venet. vulgo ἐκφαίνοντα οἷον. x) τῷ ἐνθάδε] ita lego cum Tyrwhitt. l. c. vulgo τὸ ἐνθ. Ms. Bemb. τὰ ἐνθ.

Graecos inditum: os autem intro navigandi principium eſt, extremum foras navigantibus. Iam parvae illae in ore inſulae, cum facile circumſcribantur, et ſigni loco eſſe poſſent, non inepte columnis comparari poſſe videntur: itemque incumbentes freto montes, et eminentia ſua ſive columnam ſive columellam referentes. Atque hac ratione Pindarus recte dixerit portas Gadiridas, ſi in ore intelligantur columnae; portis enim ora iſta ſunt adſimilia: Gades autem non talibus in locis ſitae ſunt, quae extremitatem aliquam denotent, ſed iacent in medio quodammodo maritimi ſinuoſi litoris. Minus vero mihi videtur rationi conſentaneum, ad ipſas in fano Herculis, quod Gadibus eſt, poſitas columnas nomen columnarum referre velle: probabile enim eſt, non a mercatoribus, ſed a ducibus primum indito hoc nomine, eius deinde famam inclaruiſſe, ſicut et evenit de Indicis columnis. Tum inſcriptio

Hiſpania. ἣν φησιν, οὐκ ἀφίδρυμα ἱερὸν δηλοῦσα, ἀλλὰ ἀναλώματος κεφάλαιον, ἀντιμαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· τὰς γὰρ Ἡρακλείους στήλας μνημεῖα εἶναι δεῖ τῆς ἐκείνου μεγαλουργίας, οὐ τῆς Φοινίκων δαπάνης.

Φησὶ δὲ ὁ Πολύβιος κρήνην ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Γαδείροις εἶναι, βαθμῶν ὀλίγων κατάβασιν ἔχουσαν εἰς τὸ ὕδωρ, [y] πότιμον δὲ εἶναι· ἣν ταῖς παλιῤῥοίαις τῆς θαλάττης ἀντιπαθεῖν· κατὰ μὲν τὰς πλήμας ἐκλείπουσαν· κατὰ δὲ τὰς ἀμπώτεις πληρουμένην. Αἰτιᾶται δ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκπίπτον, [z] καλυφθείσης μὲν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κύματος κατὰ τὰς ἐπιβάσεις τῆς θαλάττης, εἴργεται τῶν τοιούτων ἐξόδων οἰκείων· ἀναστρέψαν δὲ εἰς τὸ ἐντὸς ἐμφράττει τοὺς τῆς πηγῆς πόρους, καὶ ποιεῖ λειψυδρίαν· γυμνωθείσης δὲ πάλιν εὐθυπορῆσαν ἐλευθεροῖ τὰς φλέβας τῆς πηγῆς, ὥστ' [a] ἀναβλύειν εὐπόρως. Ἀρτεμίδωρος δὲ

y) πότιμον δὲ εἶναι] Mss. Caſ. Reg. ſolummodo πότιμον agnoſcunt. z) καλυφθείσης] ita omnes Codd. vulgo καταληφθείσης. a) ἀναβλύειν] Stroz. ἀναβλύζειν.

ſcriptio earum, non ſacri donarii dedicationem, ſed ſummam impenſarum indicans, rationem illam impugnat: nam columnas Herculis, argumentum magnificentiae eius, non factorum a Phoenicibus ſumtuum oportet eſſe.

Porro autem ſcribit Polybius eſſe Gadibus in templo Herculis fontem, ad cuius aquas paucorum ſit graduum deſcenſus, potui aptas: qui ad aeſtus maris contrario plane ſit affectus modo, cum ſub exundationem maris deficiat, et defluente eo impleatur. Cauſam rei confert in ventum qui e profundo in ſuperficiem terrae effertur: qua ſuperficie ſub maris affluxu ab aquis occupata, ventum, cum ſuis exitibus ſolitis privetur, introrſum reverti, obſtructisque fontis meatibus aquas intercludere, rurſumque denudata aquis ſuperficie, venas fontis liberare obſtructione, atque ita tum aquam copioſe ebullire. Artemidorus

δὲ ἀντειπὼν τούτῳ. καὶ ἅμα παρ᾽ αὐτοῦ τινὰ θεὶς αἰτίαν, μνησθεὶς δὲ καὶ τῆς Σιλανοῦ δόξης τοῦ συγγραφέως, οὔ μοι δοκεῖ μνήμης ἄξια εἰπεῖν, ὡς ἂν ἰδιώτης περὶ ταῦτα, καὶ αὐτὸς καὶ Σιλανός. Ποσειδώνιος δὲ ψευδῆ λέγων εἶναι τὴν ἱστορίαν ταύτην, δύο φησὶν εἶναι φρέατα ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, καὶ τρίτον ἐν τῇ πόλει· τῶν δὲ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ τὸ μὲν μικρότερον, ὑδρευομένων συνεχῶς, [b] αὐθωρὸν ἐκλείπειν, καὶ διαλειπόντων τῆς ὑδρείας πληροῦσθαι πάλιν· τὸ δὲ μεῖζον δι᾽ ὅλης τῆς ἡμέρας [c] τὴν ὑδρείαν ἔχον· μειούμενον μέν τοι καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα φρέατα πάντα, νύκτωρ πληροῦσθαι, μηκέτι ὑδρευομένων· ἐπειδὴ δὲ συμπίπτει κατὰ τὸν τῆς συμπληρώσεως καιρὸν ἡ ἄμπωτις πολλάκις, πεπιστεῦσθαι [d] καινῶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων [e] τὴν ἀντιπάθειαν. Ὅτι μὲν οὖν ἡ ἱστορία πεπίστευται, καὶ Hispania.

b) αὐθωρὸν ἐκλείπειν] Sic in omnibus Mss. vulgo αὔθορον καὶ ἐκλείπειν. Xyl. et Caſ. coni. αὐθωρεὶ καὶ ἐκλ. c) τὴν ὑδρείαν ἔχον] Xyl. et Caſ. coni. τὴν ὑδρ. ἀνέχον. d) καινῶς] Caſ. coni. κενῶς. Forte κοινῶς. e) τὴν ἀντιπάθειαν] ita Xyl. cum Caſ. optime coni. vulgo τὴν ἀντίπλοιαν.

rus autem dum huius ſententiam vult reſellere, aliamque a ſe cauſam profert, facta ſimul Silani hiſtorici mentione, indigna relatu mihi videtur dicere: quippe cum et ipſe et Silanus harum fuerint rerum rudes. At Poſidonius falſitatis hanc narrationem damnans, duos ait in Herculis templo eſſe puteos, et in urbe tertium: eorum qui ſunt ad Herculis, minorem, cum continenter ex eo aqua hauriatur, ea ipſa hora ſiccari, rurſumque impleri, ubi deſitum fuerit aquari: maiorem totius diei aquationi ſufficere minui quidem ipſum quoque more aliorum puteorum, aquatione autem noctu ceſſante repleri: et cum in repletionis tempus incidat non raro maris defluxus, creditam eſſe ab incolis inuſitatam illam contrarietatem affectionis. Hiſtoriae quidem huic fidem adhibitam fuiſſe, cum ille ait, et

Hispania. καὶ ὅτος εἰρηκε, καὶ ἡμεῖς [f] ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλυμένην παρειλήφαμεν. Ἠκόομεν δὲ, καὶ Φρέατα εἶναι, τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς κήποις, τὰ δ' ἐντός·
pag. 173. διὰ δὲ τὴν μοχθηρίαν τῦ ὕδατος κατὰ τὴν πόλιν δεξαμένας ἐπιπολάζειν τῦ λακκαίυ ὕδατος· εἰ μέντοι καὶ τύτων τι τῶν Φρεάτων ἐπιδείκνυται τὴν τῆς ἀντιπαθείας ὑπόνοιαν, ὐκ ἴσμεν. Τὰς δ' αἰτίας εἴπερ συμβαίνει ταῦτα ὕτως, ὡς ἐν χαλεποῖς ἀποδέχεσθαι δεῖ. Εἰκὸς μὲν γὰρ ὕτως ἔχειν, ὡς ὁ Πολύβιός Φησιν. Εἰκὸς δὲ καὶ τῶν Φλεβῶν τινας τῶν πηγαίων νοτισθείσας ἔξωθεν χαυνῦσθαι, καὶ [g] παρέκχυσιν εἰς τὰ πλάγια μᾶλλον διδόναι τοῖς ὕδασι, ἢ ἀναθλίβειν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥεῖθρον εἰς τὴν κρήνην· νοτίζεσθαι δ' ἀναγκαῖον ἐπικλύσαντος τῦ κύματος. Εἰ δ' ὅπερ Ἀθηνόδωρος Φησὶν, εἰσπνοῇ τε καὶ ἐκπνοῇ τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς πλημμυρίδας καὶ περὶ τὰς ἀμπώτεις ἔοικεν, εἶναι ἄν τινα τῶν ῥεόντων ὑδάτων,

f) ἐν τοῖς παραδόξοις θρυλλυμένην] ita omnes Codd. vulgo ἐν τοῖς παραδόξως θρυλλυμένοις. g) παρέκχυσιν] ita scripsi auctoritate omnium Mss. vulgo παράχυσιν.

et nos in divulgatis rerum inusitatarum narrationibus traditum reperimus. Auditu etiam cognovimus, esse Gadibus alios quoque puteos partim in ipsa urbe, partim extra in hortis: sed ob aquae vitiositatem in urbe usurpari cisternas lacustris aquae: utrum autem hi quoque putei aliquam istius naturalis dissensionis a mari dent significationem, ignoro. Quod si haec ita eveniunt, causarum assignationem ita par est accipere, ut fieri in rebus difficilibus debet. Ac fieri potest, ut res ita habeat, sicut iudicavit Polybius. Probabile est etiam quasdam fontis venas humectatas extrinsecus laxari, ita ut magis in obliquam partem aquas diffundant, quam eas secundum pristinum alveum in fontem exprimant: laxari antem necesse est inundatione aquarum. Quod si, ut Athenodoro videtur, inspirationis et exspirationis simile quippiam habent maris affluxus et refluxus, fortassis quaedam aquarum fluentium sunt,

των, ἃ κατ᾽ ἄλλους μὲν πόρους [h] ἔχει τὴν ἔκρυσιν κατὰ φύσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ὧν δὴ τὰ στόματα πηγὰς καὶ κρήνας καλοῦμεν) κατ᾽ ἄλλους δὲ πόρους συνέλκεται πρὸς τὸ τῆς θαλάττης βάθος· καὶ [i] συνεξαίροντα μὲν ἐκείνην, ὥστε πλημμυρεῖν, ὅταν οἷον ἐκπνοὴ γένηται, τὸ οἰκεῖον [k] ἀπολείπει ῥεῖθρον· πάλιν ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ οἰκεῖον ῥεῖθρον, ὅταν ἐκείνη λάβῃ τὴν ἀναχώρησιν. Hispania.

Οὐκ οἶδα δὲ, πῶς κατ᾽ ἄλλα δεινοὺς ἀποφαίνων ὁ Ποσειδώνιος τοὺς Φοίνικας, ἐνταῦθα μωρίαν μᾶλλον, ἢ δριμύτητα αὐτῶν κατέγνωκεν. [l] Ἡμέρα μὲν γὰρ καὶ νυκτὶ ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ μετρεῖται, ποτὲ μὲν ὑπὸ γῆς ὄντος, ποτὲ δὲ ὑπὲρ γῆς φαινομένου· Φησὶ δὲ τὴν τοῦ ὠκεανοῦ κίνησιν ὑπέχειν ἀστροειδῆ περίοδον, τὴν μὲν ἡμερήσιον ἀποδιδοῦσαν, τὴν δὲ μηνιαίαν, τὴν δ᾽ ἐνιαυ-

h) ἔχει τὴν ἔκρυσιν] ita optime Caſ. cum Epitomae auctore legit. vulgo ἐκχεῖ τὴν ἔκρ. i) συνεξαίροντα] Stroz. συνεξαίρονται. Caſ. coni. συνεξαίρονται μὲν ἐκείνῃ: diſſentiente Gronov. animadv. ad Strab. p. 172. k) ἀπολείπει] Stroz A. Venet. ἀπολείπειν. l) ἡμέρᾳ — ἡ τοῦ ἡλίου περιφορὰ] Mss. Henr. Steph. ap. Caſaub. et Stroz. ἡμέρα καὶ νὺξ τῇ τοῦ ἡλίου περιφορᾷ μετρεῖται.

ſunt, quae per alios meatus naturam ſecutae effluxus in ſuperficiem effundunt (quorum ora fontes et ſcaturigines vocamus) aliis autem meatibus una trahuntur ad profunditatem maris: eaeque aquae mare ita attollunt, ut exundet quando fit exſpiratio, ac tum ſuum relinquunt proprium meatum: in quem redeunt, mari defluente.

Neſcio autem qui factum ſit, ut Poſidonius in caeteris rebus acumen ingenii Phoenicibus tribuens, magis hoc loco eos fatuos quam ſubtiles iudicet. Solis converſionem die ac nocte metimur partem ſupra, partem infra terram eo exigente. Iam ille tradit oceani motum imitari converſionem coeleſtem, eſſeque aeſtum maris alium diurnum alium menſtruum, alium

Hispania. ἐνιαυσιαῖαν, συμπαθῶς τῇ σελήνῃ. Ὅταν γὰρ αὕτη ζωδίου μέγεθος ὑπερέχῃ τοῦ ὁρίζοντος, ἄρχεσθαί τε διὸ ἰδεῖν τὴν θάλατταν καὶ ἐπιβαίνειν τῆς γῆς αἰσθητῶς μέχρι μεσουρανήσεως· ἐκκλίναντος δὲ τοῦ ἄστρου, πάλιν ἀναχωρεῖν τὸ πέλαγος κατ' ὀλίγον, ἕως ἂν ζώδιον ὑπέρσχῃ τῆς δύσεως ἡ σελήνη· εἶτα μένειν τοσοῦτον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει χρόνον, ὅσον ἡ σελήνη συνάπτει πρὸς αὐτὴν τὴν δύσιν, καὶ ἔτι μᾶλλον τοσοῦτον, ὅσον κινηθεῖσα ὑπὸ γῆς ζώδιον ἀπόσχοι ἂν τοῦ ὁρίζοντος· εἶτ' ἐπιβαίνειν πάλιν ἕως τοῦ ὑπὸ γῆν μεσουρανήματος· εἶτ' ἀναχωρεῖν, ἕως ἂν πρὸς τὰς ἀνατολὰς περιχωρήσασα ἡ σελήνη ζώδιον τοῦ ὁρίζοντος ἀπόσχῃ· μένειν δὲ, μέχρι ἂν ζώδιον ὑπὲρ γῆς μετεωρισθῇ, καὶ πάλιν ἐπιβαίνειν· ταύτην μὲν εἶναι λέγει pag. 174. τὴν ἡμερησίαν περίοδον. Τὴν δὲ μηνιαῖαν, ὅτι μέγισται μὲν αἱ παλίρροιαι γίγνονται περὶ τὰς συνόδους, εἶτα μειοῦνται, μέχρι διχοτόμου· πάλιν δ' αὔξονται, μέχρι πανσελήνου· καὶ μειοῦνται πάλιν ἕως διχοτόμου φθινάδος·

alium annuum, ad Lunam certo modo affecti. Cum enim Luna unius signi spatio supra horizontem elevatur, tum intumescere mare, et in terram effluere: quod etiam sensus possit percipere: idque dum ad medium coeli Luna perveniat. Inde declinante astro, paulatim mare abscedere, dum uno tantum signo ab occasu absit Luna: tum consistere ipsum, donec luna occiderit, atque item dum infra terram sub horizontem unius signi quantitate descenderit: exinde rursum increscere, donec ad medium coeli infra terram Luna appulerit: postea iterum recedere, usque dum. versus ortum progressa Luna signo uno horizontem se habeat altiorem: tum eodem statu manere, donec ea signo horizontem superet altitudine: exinde rursum in terram exire. Hunc ergo ait ille maris esse diurnum circuitum. Menstruum porro, quod maximi refluxus contingunt circa novilunium, deinde dum aequa portione divisa videatur, minui: hinc rursum usque ad plenilunium augeri, et minui exinde, usque dum diminuta lumine dimidium

δος· εἶθ' ἕως τῶν συνόδων αἱ αὐξήσεις· [m] πλεονάζειν Hispania.
καὶ χρόνῳ καὶ τάχει τὰς αὐξήσεις. Τὰς δ' ἐνιαυσίας παρὰ τῶν ἐν Γαδείροις πυθέσθαι φησί· λεγόντων, ὡς κατὰ θερινὰς τροπὰς μάλιστα αὔξοιντο καὶ αἱ ἀναχωρήσεις, καὶ αἱ ἐπιβάσεις. Εἰκάζει δ' αὐτὸς ἀπὸ τῶν τροπῶν μειοῦσθαι μὲν ἕως ἰσημερίας· αὔξεσθαι δὲ ἕως χειμερινῶν τροπῶν· εἶτα μειοῦσθαι μέχρι εἰαρινῆς ἰσημερίας· εἶτα αὔξεσθαι μέχρι θερινῶν τροπῶν. Τῶν δὲ περιόδων τούτων οὐσῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα, τὸν συνάμφω χρόνον, δὶς μὲν ἐπιβαινούσης τῆς θαλάττης, δὶς δὲ ἀναχωρούσης, τεταγμένως δὲ καὶ τῶν ἡμερησίων χρόνων, καὶ τῶν νυκτερινῶν, πῶς οἴονται τὸ πολλάκις μὲν συμβαίνειν κατὰ τὰς ἀμπώτεις τὴν πλήρωσιν τοῦ φρέατος, μὴ πολλάκις δὲ τὴν λειψυδρίαν; ἢ πολλάκις μὲν, μὴ ἰσάκις δέ; ἢ καὶ ἰσάκις δὲ, τοὺς Γαδειρίτας [n] ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς γενέ-

m) πλεονάζειν καὶ] πλ. δὲ καὶ Med. Reg. Stroz. n) ταῦτα μὲν μὴ ἱκανοὺς γενέσθαι] ita Mss. Reg. Venet. Stroz. A. ταῦτα μὲν ἢ ἱκανοὺς γ. Vat. A. B. Stroz. B. Vulgo part. negat. deest.

midium lucidum ostendat, postea rursum ad coitum usque crescere: ea autem incrementa tempore et celeritate sese superare. Annuas denique maris vices se a Gaditanis auditu cognovisse ait. Ita enim illos tradere, circa aestivum solstitium recessus accessusque maris maxime augeri: se vero coniecturam facere, eosdem inde ad aequinoctium usque diminui, rursumque ad brumam usque accrescere, ab hac usque ad vernum aequinoctium decrescere, porroque augescere, usque ad aestivum solstitium. Hae maris vices cum quovis die naturali eveniant, bis quotidie mari se efferente, et bis subsidente, idque suo ordine et interdiu et noctu: quomodo fit, ut putent, impletionem putei saepe evenire sub refluxum maris, non saepe autem exinanitionem? aut saepe quidem, sed non toties? Forte quoque toties; Gaditanos autem non accura-

Hispania. γενέσθαι τηρῆσαι καθ' ἡμέραν γινόμενα· [o] τὰς δ' ἐνιαυσίας περιόδους, ἐκ τῶν ἅπαξ συμβαινόντων κατ' ἔτος, τηρῆσαι; [τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα]. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε πιστεύει αὐτοῖς, δῆλον ἐξ ὧν καὶ προσεικάζει γενέσθαι τὰς μειώσεις καὶ πάλιν αὐξήσεις, ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπάς τε ἑτέρας, κἀκεῖθεν πάλιν ἐπανόδους. Καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνο εἰκὸς, ὅτι τηρητικοὶ ὄντες τὰ μὲν συμβαίνοντα οὐκ εἶδον, τοῖς δὲ μὴ συμβαίνουσιν ἐπίστευσαν.

Φησὶ δ' οὖν Σέλευκον τὸν ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, [p] καὶ ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ὁμαλότητα λέγειν κατὰ τὰς τῶν ζωδίων διαφοράς· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἰσημερινοῖς ζωδίοις τῆς σελήνης οὔσης ὁμαλίζειν τὰ πάθη, ἐν δὲ τοῖς τροπικοῖς ἀνωμαλίαν εἶναι, καὶ πλήθει καὶ τάχει· τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον κατὰ

o) τὰς δ' ἐνιαυσίους — καθ' ἡμέραν γινόμενα] Haec absunt e Mss. Bemb. Stroz. B. Vat. B. quod non improbandum mihi videtur: saltem quae uncis inclusi delenda sunt. p) καὶ ἀνωμαλίαν — λέγειν] Mss. Cas. Reg. Stroz. A. Venet. Vat. A. καὶ ὁμαλίαν τινὰ ἐν τούτοις καὶ ἀνομαλίαν λέγειν.

te observasse quae fierent quotidie: at qui potuerunt annuas vicissitudines ex eo deprehendere, quod semel fit toto anno? Nam quod fidem eis ipse adhibuerit, ex eo constat, quod ipse conjecturam de reliquis porro incrementis et decrementis solstitiorum et aequinoctiorum causa addit. Ne hoc quidem consentaneum est, homines istos observandi studiosos ea quae eveniunt non animadvertisse, credidisse iis quae non fierent.

Refert ergo Seleucum eum, qui a rubro mari oriundus fuit, in his aequalitatem inaequalitatemque statuere aliquam pro signorum coelestium ratione: nam Luna in aequinoctialibus signis haerente, aequabiliter illos aestus fieri: in solstitialibus autem et quantitate et celeritate inaequali: eamque inaequalitatem in reliquis signis locum habere, pro eo atque unum-

κατὰ τοὺς συνεγγισμοὺς εἶναι τὴν [q] ἀνωμαλίαν. Αὐτὸς δὲ κατὰ τὰς θερινὰς τροπὰς περὶ τὴν πανσέληνον φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλείῳ γενόμενος τῷ ἐν Γαδείροις πλείους ἡμέρας, μὴ δύνασθαι συνεῖναι τὰς ἐνιαυσίους διαφοράς. Περὶ μέν τοι τὴν σύνοδον ἐκείνου τοῦ μηνός, τηρῆσαι μεγάλην παραλλαγὴν ἐν Ἰλίπᾳ τῆς τοῦ Βαίτιος ἀνακοπῆς παρὰ τὰς ἔμπροσθεν, ἐν αἷς οὐδὲ ἕως ἡμίσους τὰς ὄχθας ἔβρεχε· τότε δ' ὑπερχεῖσθαι τὸ ὕδωρ, ὥστε ὑδρεύεσθαι τοὺς στρατιώτας αὐτόθι (διέχει δ' ἡ Ἰλίπα τῆς θαλάττης περὶ ἑπτακοσίους σταδίους) τῶν δ' ἐπὶ θαλάττῃ πεδίων [r] καὶ ἐπὶ λ σταδίους εἰς βάθος καλυπτομένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ὥστε καὶ νήσους ἀπολαμβάνεσθαι [s] τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψος, τῆς τε τοῦ νεὼ τοῦ ἐν τῷ Ἡρακλείῳ, [t] καὶ τῆς τοῦ χώματος, ὃ τοῦ λιμένος πρόκειται, τοῦ ἐν Γαδείροις, οὐδ' ἐπὶ δέκα πήχεις καλυπτόμενον, ἀναμετρῆσαι φησί· κἂν προσ-

Hiſpania.

p. 175.

q) ἀνωμαλίαν] Omnes Codd. praeter Vat. A. ἀναλογίαν. r) καὶ ἐπὶ λ σταδίους] Mss. Caſ. Reg. Vat A. B Venet. καὶ ἐπὶ ν σταδίους. s) τὸ τῆς κρηπῖδος ὕψ.] Malim cum Caſaub. τὸ δὲ τῆς κρ. ὕψ. t) καὶ τῆς τοῦ χώματος] Forte καὶ τὸ (ſc. ὕψος) τοῦ χώματος.

unumquodvis eorum ad dicta propius accedit. Ipſe autem ſe memorat Gadibus in Herculis templo fuiſſe ſub ipſum aeſtivum ſolſtitium, in plenilunio per aliquot multos dies, neque tamen anniverſarias iſtas mutationes potuiſſe deprehendere: ſed circa eius menſis novilunium magnam ſe in Baetis fluvii apud Ilipam repercuſſione notaſſe diverſitatem: qui cum ante vix usque ad dimidium ripam madefaceret, tunc ita fuerit effuſus, ut ibi aquarentur milites: (abeſt autem Ilipa a mari circiter DCC ſtadia) et campeſtria mari propinqua etiam usque xxx ſtadia in altum fuiſſe aquis tecta, ita ut inſularum modo mari quaedam ambirentur altitudo fundamenti, cui fanum Herculis inſiſtit, et aggeris, qui portui Gaditano praepoſitus eſt, usque ad x cubitos occultata, ut menſum ſe ait: quod ſi quis

Hispania προσθῇ δέ τις καὶ τὸ διπλάσιον τούτου, κατὰ τὰς γενομένας ποτὲ παραυξήσεις, [u] οὕτω παρασχεῖν ἂν τὴν ἔμφασιν, ἣν ἐν τοῖς πεδίοις παρέχεται τὸ μέγεθος τῆς πλημμυρίδος· τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, κοινὸν ἱστορεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν κύκλῳ παρωκεανῖτιν.

Τὸ δὲ τοῦ Ἴβηρος ποταμοῦ καινὸν καὶ ἴδιον φησὶν οὗτος· πλημμυρεῖ γὰρ ἔσθ' [x] ὅπου καὶ χωρὶς ὄμβρων καὶ χιόνων, ἐπειδὰν τὰ βόρεια πνεύματα πλεονάσῃ· αἰτίαν δ' εἶναι τὴν λίμνην, δι' ἧς ῥεῖ· συνεκβάλλεσθαι γὰρ τὸ λιμναῖον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἱστορεῖ δὲ καὶ δένδρον ἐν Γαδείροις, ὄζους ἔχον καμπτομένους εἰς ἔδαφος, πολλάκις δὲ φύλλα ξιφοειδῆ, πηχυαῖα τὸ μῆκος, πλάτος δὲ τετραδάκτυλα. Περὶ δὲ νέαν Καρχηδόνα, δένδρον ἐξ ἀκάνθης φλοιὸν ἀφιέναι, ἐξ οὗ ὑφάσματα γίνεται κάλλιστα. Τῷ μὲν οὖν ἐν Γαδείροις, καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ὅμοιον ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν τῶν κλάδων κατάκαμψιν· τοῖς δὲ φύλλοις ἀνόμοιον, οὐδὲ καρ-

u) οὕτω παρασχεῖν] Casaub. coni. οὐδ' οὕτω παρ. x) ὅπου καὶ] ὅπου τε καὶ Stroz. B.

quis etiam duplum huius addat, secundum incrementa tunc facta, ita possit indicium praeberi eius magnitudinis, quam in campis exundatio fecit. Atque hoc quidem traditur evenire communiter toti orae oceano adiacentis circulo.

Novum autem et peculiare quippiam ille de ibero fluvio refert: eum aliquando exundare nullis imbribus aut nivibus caussam praebentibus, cum Boreae frequentes flant: in caussa esse paludem, per quam fluit: nam a ventis aquam palustrem una extorqueri. Narrat etiam arborem esse Gadibus, cuius rami ad solum sint deflexi, folia frequenter cubitalia longitudine, quatuor lata digitos, forma gladii: et apud novam Carthaginem arborem esse, quae e spina corticem emittat, unde telae pulcerrimae conficiantur. Nos sane, quod ad ramorum deorsum inflexionem attinet, Gaditanae arboris similem in Aegypto vidimus, foliis tamen dissimilem et fructu (facit enim ille suam frugiferam)

καρπὸν ἔχον· τῦτο δ' ἔχειν φησί· τὰ δ' ἀκάνθινα ὑφαίνεται καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ· φέρει δ' ὐδὲν δένδρον τὴν ἄκανθαν, ἐξ ἧς ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ χαμαίζηλος ἡ βοτάνη. Τῷ δὲ δένδρῳ τῷ ἐν Γαδείροις καὶ τῦτο προσιςόρηται, ὅτι κλάδυ μὲν ἀποκλωμένυ, γάλα ῥεῖ· ῥίζης δὲ τεμνομένης, μιλτῶδες ὑγρὸν ἀναφέρεται· τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν Γαδείρων. Insulae

Αἱ δὲ Καττιτερίδες, δέκα μέν εἰσι, κεῖνται δ' ἐγγὺς ἀλλήλων, πρὸς ἄρκτον ἀπὸ τῦ τῶν Ἀρτάβρων λιμένος πελαγίαι· μία δ' αὐτῶν ἔρημός ἐςι· τὰς δ' ἄλλας οἰκῦσιν ἄνθρωποι μελάγχλαινοι, ποδήρεις ἐνδεδυκότες τὺς χιτῶνας, ἐζωσμένοι περὶ τὰ ςέρνα, μετὰ ῥάβδων περιπατῦντες, [y] ὅμοιοι ταῖς τραγικαῖς Ποιναῖς. ζῶσι δ' ἀπὸ βοσκημάτων νομαδικῶς τὸ πλέον. Μέταλλα δὲ ἔχοντες καττιτέρυ καὶ μολύβδυ, κέραμον ἀντὶ τύτων καὶ τῶν δερμάτων διαλλάττονται, καὶ ἅλας, καὶ χαλκώματα πρὸς τὺς ἐμπόρυς. Πρότερον μὲν

y) ὅμοιοι — Ποιναῖς] ita Mss. Reg. Vat. A. B. Stroz. A. B. Venet. vulgo ὅμοιοι τοῖς τράγοις ταῖς ὑπήναις.

ram) carentem. E ſpinis autem texturae fiunt etiam in Cappadocia: ſed nulla arbor ſpinam fert, e quibus cortex: ſtirps eſt humilis. De Gaditana autem arbore id praeterea narrat, eam ramo effracto lac, radice inciſa humorem minii ſimilem emittere. Atque haec de Gadibus ſufficiant.

Caſſiterides inſulae decem ſunt numero, vicinae invicem, ab Artabrorum portu verſus ſeptentrionem in alto ſitae mari: una earum deſerta eſt, reliquae ab hominibus incoluntur atras veſtes gerentibus, tunicas indutis ad talos usque demiſſas, cinctis circum pectus, cum baculis ambulantibus, ſimiles tragoediarum Furiis. Vivunt ii ex pecore, vagantes fere incertis ſedibus. Metalla habent ſtanni et plumbi, quorum, et pellium loco fictilia, ſales, et aerea opera a mercatoribus recipiunt. Primis temporibus ſoli

Insulae. μὲν ὖν, Φοίνικες μόνοι τὴν ἐμπορίαν ἔστελλον ταύτην ἐκ τῶν Γαδείρων, κρύπτοντες ἅπασι τὸν πλῦν· τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπακολυθύντων ναυκλήρῳ τινὶ, ὅπως καὶ αὐτοὶ γνοῖεν τὰ ἐμπορεῖα, Φθόνῳ ὁ ναύκληρος ἑκὼν εἰς τέναγος ἐξέβαλε τὴν ναῦν· ἐπαγαγὼν δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὄλεθρον καὶ τὺς ἑπομένυς, αὐτὸς ἐσώθη διὰ ναυαγίυ, καὶ ἀπέλαβε [z] δημοσίαν τὴν τιμὴν ὧν ἀπέβαλε Φορτίων. Οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ὅμως πειρώμενοι πολλάκις, ἐξέμαθον τὸν πλῦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ Πόπλιος Κράσσος διαβὰς ἐπ' αὐτὺς ἔγνω τὰ μέταλλα ἐκ μικρῦ βάθυς ὀρυττόμενα καὶ τὺς ἄνδρας εἰρηναίυς ἐκ περιυσίας ἤδη τὴν θάλατταν ἐργάζεσθαι, ταύτην τοῖς ἐθέλυσιν ἐπέδειξε· καίπερ ὖσαν πλείω τῆς διειργύσης εἰς τὴν Βρεττανικήν. Καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰβηρίας καὶ τῶν προκειμένων νήσων ταῦτα.

z) δημοσίαν] δημοσίᾳ Venet.

soli Phoenices a Gadibus eo negotiatum iverunt, celantes alios istam navigationem. Cum autem Romani quendam navis magistrum sequerentur, ut et ipsi emporia ista addiscerent, is invidia ductus dedita opera navem suam in vadum compulit, in eandemque perniciem iis qui insequebantur coniectis, ipse e naufragio servatus ex aerario publico pretium amissarum mercium recepit. Tamen Romani, re saepius tentata, navigationem addidicerunt. Deinde P. Crassus cum eo navigasset, videretque metalla non alte effodi, hominesque eos pacis studiosos otio abundante mari quoque navigando studere, id volentibus commonstravit: quanquam amplius mare navigandum esset eo quod inde ad Britanniam pertinet. Ac de Hispania quidem, et insulis ante eam sitis haec sufficiant.

